Almanahul 1991

România literară

AVENTURILE IMAGINAȚIEI

(jocurile fanteziei)

1

2

3

Almanahul 1991
România literară

Almanahul 1991

România literară

AVENTURILE IMAGINAȚIEI

(jocurile fanteziei)

Coperta: **Tudor JEBELEANU**
Coordonator: **Roger CÂMPEANU**
Redactori: **Doina RODINA și Lucian HANU**
Coordonare artistică: **Elena MARINESCU**
Corectură: **Maria IONESCU**
Reproduceri foto: **Lucian IONICĂ, Mihai MUSTAȚĂ, Lucian HANU**

Multe din ilustrațiile acestui Almanah provin din bogata și generoasa donație de cărți și albume pe care Japonia a oferit-o Bibliotecii Centrale Universitare din București. Calde mulțumiri.

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic București, sub comanda nr. 200

CUPRINS

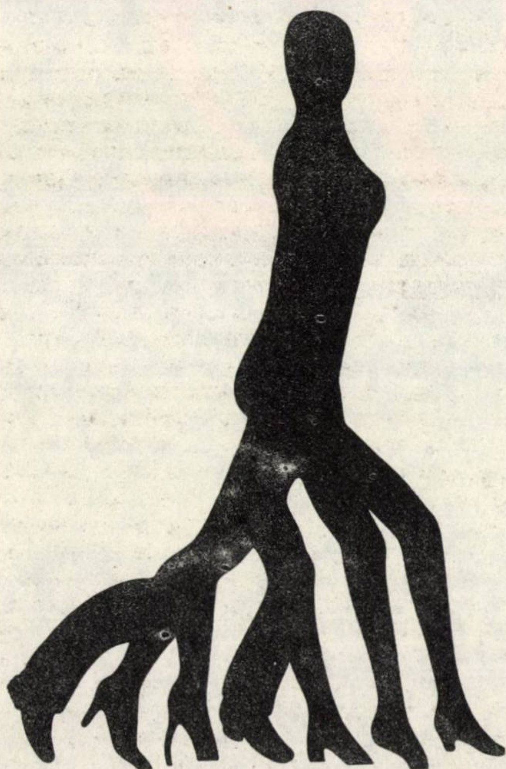
JOCURILE IMAGINAȚIEI PE O TEMĂ DATĂ:

1992

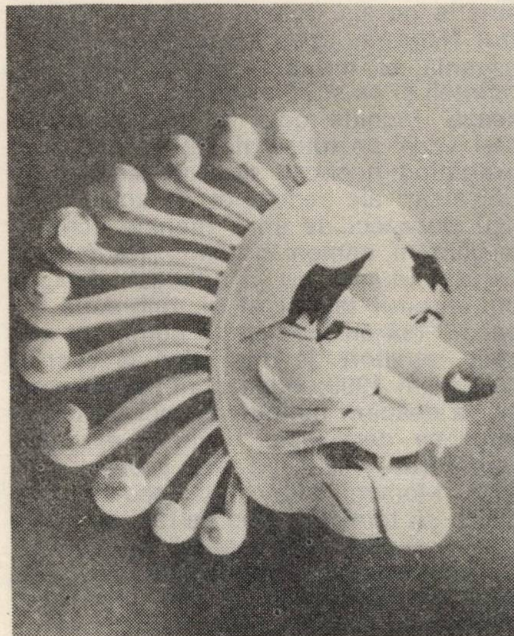
Mircea Horia SIMIONESCU

„SĂ NE ADĂPĂM MAI DEPLIN LA BUCURIILE VIEŢII“

ACESTE înţelepte cuvinte Passepartout le-a rostit, cu o însufleţire neobişnuită, tinerească, la Olăneşti, în august 1986, şi după felul cum a netezit aerul cu neobosita lui mînă dreaptă, am înţeles că trebuie să-mi scot neîntîrziat carneţelul din buzunar şi să notez aidoma spusele sale. Ştiam că nu se va mărgini doar la această observaţie şi că urmează explicaţii, dezvoltări, indicaţii şi, fireşte, o concluzie cu un răsunet mai larg în practica de fiecare zi. Aceste consideraţii n-au întîrziat, le reproduc din carneţelul pe filele căruia le-am însemnat, convins şi de faptul că nici unul dintre cei de faţă — personaje remarcabile din suita sa, reprezentanţi ai organelor locale, ziarişti (şi ei cu carneţele în mînă, unii cu stenorete sau aparate de filmat) — n-a putut fi mai pe fază cum s-ar zice, fiindcă, de-un deceniu încoace, numai eu (în afară, fireşte, de stimata lui soţie) aveam voie să mă apropii de dînsul pînă la a-i atinge (şi chiar împinge) umărul, a-i ţine pardesiul, a-l sprijini cînd se urcă în avion, în limuzină, la tribuna vreunei plenare. Se sprijinea pe prietenia mea de mulţi, foarte mulţi ani, avea încredere neţărmurită în devotamentul meu, îi plăcuse sănătatea mea fără fisură (se cam temea de microbi, de orice agent nociv), era încredinţat că sînt desăvîrşit discret şi, mai mult decît orice, mă aprecia pentru fidelitatea cu care îi reţineam indicaţiile, pe care mai apoi le distribuiam rapid şi cu maximă acurateţe colaboratorilor, care trebuiau să le traducă în viaţă. Datorită acestor calităţi, de la controlul executării indicaţiilor la nivelul primului ministru, al şefilor celor mai importante departamente (avea preferinţe, se înţelege) şi pînă la servicii operative, cum ar fi încercarea calităţii bucatelor ce îi erau servite, a vinului pe care îl comanda, a laptelui adus în fiecare dimineaţă de la ferma specială, convocarea cutărui sau cutărui slujbaş despre vizita căruia nu trebuia să ştie nici garda personală, reglarea conturilor financiare secrete, ca să nu mai vorbesc despre unele operaţiuni mărunte dar avînd importanţa lor, privitoare la faptele, deplasările şi intenţiile propriilor membri ai familiei (inclusiv ale distinsei sale consoarte).

SHIGEO FUKUDA: Copertă de revistă

AJIN NODA: Ilustrații de revista

„Să ne adapăm mai deplin la bucuriile vieții", acest îndemn ce ar putea fi reținut ca motto la viitorul volum de opere (nu știu ce m-a reținut să-l utilizez pînă acum) a fost rostit înaintea izvorului nr. 2 al stațiunii Olănești, pe cînd sorbeam împreună apa tămăduitoare și elogiam în cei mai patriotici termeni bogăția strămoșescului pămînt românesc, nesecatele resurse ale acestui popor harnic și talentat. „Ai grijă, Ionescule, să-l iei de guler pe imbecilul responsabil al acestor așezăminte, a adăugat Passepartout; pune-l să spele cu limba lespezile astea împuțite și să așeze împrejur cîteva scaune de nuiele pentru bolnavii veniți la cură, doar ești mai conștient decît mine că omul e cel mai prețios capital și că pentru fericirea și bunăstarea lui se cuvine să facem totul..." A făcut o pauză, a sorbit cu zgomot din pahar, asigurîndu-se pe sub sprîncene că nici un slujbaș sau activist nu se află în apropiere (avea gestul lui cu care îi îndepărta cînd simțea nevoia să fie lăsat singur, adică numai cu mine), apoi mi-a șoptit, ajutîndu-se de ambele mîini:

„Se impune cu necesitate să trăim mult, multilateral sănătoși. Secolul se termină curînd, ne stau în față probleme complexe cum nici unul din barbații ce au condus destinele acestui neam nu le-a avut... Mihai Viteazu, Decebal, Ștefan cel Mare, Cuza, Burebista, Mircea cel Mare și alții, nu s-au confruntat cu... (aici însemnarea mea e întreruptă, intervenise primul secretar să-i raporteze ceva în legătură cu carburatorul elicopterului), însă într-un răstimp istoric relativ scurt — căci cîți ani mai sînt pînă la inaugurarea oficiala a noului mileniu? — trebuie să atingem negreșit culmile la care (un aghiotant să pregătească pentru a doua zi vînătoarea de care fusese vorba?), ca urmare termenele trebuie revizuite în așa fel ca să putem ține al 20-lea congres cel tîrziu în 1992".

Probabil că am ridicat ochii de pe foile carnețelului și am schițat masca surprizei. Passepartout mi-a citit pe loc nedumerirea: „Nu te uita chiorîș la mine, a spus, a sosit vremea să sărim cutezător peste etape: excludem o parte din conferințe, ținem după tipic executivele și pe cele ce se vor mai ivi. dar de-o importanță covîrșitoare e să trecem în spirit revoluționar la al 20-lea. Fără comentarii! Fiindcă amicii noștri (uitătură în jur) l-au avut pe-al lor și nu și-au dovedit decît lipsa de răspundere și incompetența. Să le arătăm noi..."

GOLISEM paharele, un băiat cu șorț scrobit s-a apropiat și Passepartout i-a ordonat să le mai umple o dată: „Prelungește viața, întărește caracterul, mi-a dictat ilustrul. Să se ia toate măsurile ce se impun pentru ca această apă întăritoare să se afle pe masa tuturor muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, fără deosebire de rasă, naționalitate... (de completat ulterior, schema a II-a, paragraful 5), pentru că, în calitate și de beneficiar... (schema 8, formula 54, completează!), omul muncii e îndreptățit să apuce și el anul 2000". Și, după o adîncă, concentrată și îndelungă gîndire, Passepartout a ridicat ochii și i-a trimis pînă departe, ca și cum s-ar fi adresat unei mări de capete (cu un număr corespunzător de urechi): „Numai printr-un congres 20, temeinic pregătit și sprijinindu-se pe-o unitate de granit (etc. — de completat cu cîteva idei tot atît de geniale), vom putea păși în anul 2000. Bea-ți paharul cu licoarea vieții și fugi la București să începi fără întîrziere pregătirile! Congresul, ca și conferințele și plenarele, să aibă loc în 3—5, indiferent de lună. Bine înțeles, în 1992, așa cum ne-am înțeles". L-am asigurat pe șeful, prietenul și stăpînul meu că voi proceda întocmai, dar nu m-am abținut să-l întreb de ce ține neapărat la acest an 1992, cînd pînă la sfîrșitul secolului mai avem și alții, și m-am grăbit să citez din memorie: 1993, 1994, 1995 și încă cîțiva. Passepartout a dat să se enerveze, să-și iasă din pepeni, dar cu mine n-a procedat niciodată precipitat, dovadă e și faptul că, spre deosebire de atîtea împrejurări, cînd îl iritau toți, niciodată nu s-a bîlbîit în conversațiile noastre între patru ochi, cum se bîlbîia și se poticnea de obicei. Așa că, frămîntîndu-și discret mîinile, mi-a dat unele explicații, ordonîndu-mi însă să nu le notez. Nu voi uita nici în mormînt cuvintele sale, esența învățăturii sale geniale, călăuză sigură a înaintării noastre spre cele mai înalte culmi. „Important e să le dăm tîmpiților de lucru, să-i solicităm ziua, noaptea și ziua și noaptea fără răgaz", să n-aibă timp să... (de dezvoltat ulterior, în spiritul și litera spuselor), ca să creadă („știi cît sînt de creduli!") că ei și partidul lor însemnează ceva în țara asta. „Adevărul îl cunoști, ți l-am mai împărtășit: partidul e un simplu paravan, mai precis o mașinărie ca aia de-am montat-o la Teatrul Național, apeși pe butoane și drăcovenia se mișca..." Că se mișcă cu opinteli și ca scîrțîie, zău că nu-l interesează, închide ochii și este mulțumit să-i vadă pe toți înglodați în hîrțoage, pregătind neobosit fie alte ședințe, fie aniversări ale ședințelor de acum zece sau douăzeci de ani... Închide ochii și la găinării, oameni sîntem... „De condus conduc numai eu, a adăugat, desigur cu ajutorul tău și al ei, împreună cu cei... " (să nu precizez, a numit opt sau zece servitori devotați pînă la sacrificiu...) „În 1992, după cum știi, Europa se va despărți definitiv de noi, așa cum fătul se desprinde..." Atunci și estul, trădătorul cauzei, va face aceeași mișcare. Moment istoric: „se creează condițiile să rămînem singura țară pe calea cea dreaptă". Continentul — măcinat de contradicțiile capitalismului — va începe să se scufunde, „așa cum noul născut în covată..." Ne revine sarcina de cinste de-a ține singuri steagul... „Și-acum notează, pentru directive concrete", m-a îndemnat Passepartout (și pînă atunci notasem, pe-ascuns, cu toată interdicția, dînsul nici nu observase): „Porcul să continue săpăturile, să sape paralel și perpendicular cu lucrările metroului, vreau să am dedesubtul capitalei un labirint..." Cunoșteam proiectul, era vorba de rețeaua de tuneluri în toate direcțiile, de cele peste o sută de bunkere, de aeroporturile subterane. „Dobitocul să-nceapă imediat construcția zidului de-a lungul granițelor, jur-împrejur, dar nu un zăplaz ca ăla al nepricepuților de nemți, ci de 10 (zece) metri înălțime, dublat de plase de sîrmă ghimpată, de șanțuri anti-tanc..." Am notat că pentru această magnifică lucrare trebuie scoasă la muncă voluntară o treime din populația țării, de altfel Dobitocul primise toate indicațiile.

DUPĂ șase luni, survolam împreună Africa orientală. Ea se răstea la coafeza care nu reușise să-i tapeze peruca, avionul făcea un zgomot infernal. Passepartout mi-a făcut semn să scot carnetul: „Să se termine odată cu indisciplina, a dictat dînsul iritat. Să fie închise școlile, spitalele, farmaciile, regimentele și toate prostiile astea... E vremea să punem capăt risipei, beneficiarii să purceadă la acțiune..." Cuvinte înțe-

lepte, cumpănite, vizionare. „Zgîlțîie-l pe Tîmpitu să dea zor cu demolările, vreau să văd și țara noastră ca palma acestor întinderi..." Dedesubt, prin ochiul hublourilor se întindea pustiul.

„Să întărim și să dezvoltăm legăturile noastre cu toate aceste state ale viitorului", a adăugat. A urmat un moment de tăcere, am admirat împreună, țîțîind din buze a admirație, nisipurile țărilor de sub noi — regatul Anapoda Superioară, emiratele Icral, Republica Nordlanda de Sud, Rapetanul, Ducatul Mușamaua, Baterya, Insulele Capului Pătrat. „Relații pe toate planurile, a rostit Passepartout, schimburi de delegații și lenjerie de pat". Îndată mai apoi, mi-a indicat „sa veghezi, la înapoiere, ca fiecare operațiune să se desfășoare conform planului... Termen final — reține precizarea: 1992; nici o oră peste..."

LA coborîrea pe aeroportul Otopeni, cu toată emoția prcinuită de reîntîlnirea cu zecile de mii de cetățeni ai capitalei, dintre care opt mii de pioneri cu cravate roșii la tricolor, încă pe scara avionului, m-a prins de mînă: „Fugulița la știi tu cine, să-ți raporteze dacă au sosit aparatele alea ale japonezilor, care văd, ascultă, înregistrează și preîntîmpină! Înțeles? Executarea!" Mi-a mai spus, pe cînd deja plonjam în mașina neagră, că mai sînt unii care, uituci sau sabotori, mai scapă prin magazine cîte o putină cu brînză, vreo navetă cu borcane cu mazăre. „Ce, sînt chiar atît de apolitici de nu pricep linia justă?" La lista sarcinilor a adăugat grija expresa de-a suspenda total programele de televiziune. de-a întrerupe curentul electric mai susținut, de-a dubla personalul însărcinat cu supravegherea fiecărui individ. Să nu uit fila la generali, miniștri, directori, contabili, medici, profesori și învățători, educatoare de grădiniță, hamali și tineret, deși... „În privința tineretului stăm cel mai bine, ne este devotat cu trup și suflet, doar numai noi știm cît am băgat în ei" (dezacordul gramatical să-l las, pentru autenticitate). Treptat dar în ritm accelerat, revoluționar. „Cretinul să ia măsuri ca toată suflarea să alerge în agricultură, cu armata în frunte, dar cruțare pentru fanfare și coruri, ele sînt rezerva noastră de aur pentru «Cîntarea României», conform indicațiilor dinainte..." Și, pe cînd limuzina neagră mă purta vijelios spre sediu, prin radio-ultrascurte si infra-rosii: „Totul pînă la congres, în 92, ca sa-l îngenunchiem cu un ceas mai devreme și să-l îngropăm..." Am înțeles că e vorba de imperialismul în putrefacție, de Europa năimită și muribundă...

(Mă numesc Ionescu, sînt cunoscut de toată suflarea de la înaltele nivele, vulgul habar n-are de existența mea, sînt probabil cel mai informat om din această țară, căci am stat tot timpul – pînă la decolarea de pe acoperiș – lipit de trupul și sufletul lui).

• *La seminarul teologic un bătrîn prelat îi întreabă pe tinerii studenți:*
– Dragii mei, ce trebuie să facem pentru ca Domnul să ne ierte păcatele?
– Întîi trebuie să păcătuim – răspunseră aceștia în cor.

SHIGEO FUKUDA: Afiș teatral

Ioan GROŞAN

„VIAŢA E COMPLEXĂ"

(Sinopsis pentru un film de actualitate din 1992)

SÎNTEM în 1992, într-un mare combinat siderurgic. Ne aflăm extrem de aproape de economia de piaţă şi de privatizare, iar în ţară (vedem asta pe chipurile oamenilor, în privirile lor, prin gros-planuri) este foarte multă linişte. Filmul începe cu sosirea în combinat a proaspătului absolvent de Politehnică Nelu Apostol, un tînăr strălucit, şef de promoţie, care a refuzat călduţul post de asistent universitar pe care i-l oferise profesorul sau, bătrînul **magister** de laminare la rece, membru corespondent al Academiei, şi-a preferat să vină aici, în uzină, unde se munceşte cu adevărat şi unde — simplă coincidenţă — directorul, ales prin votul secret al muncitorilor, este tocmai tatăl său.

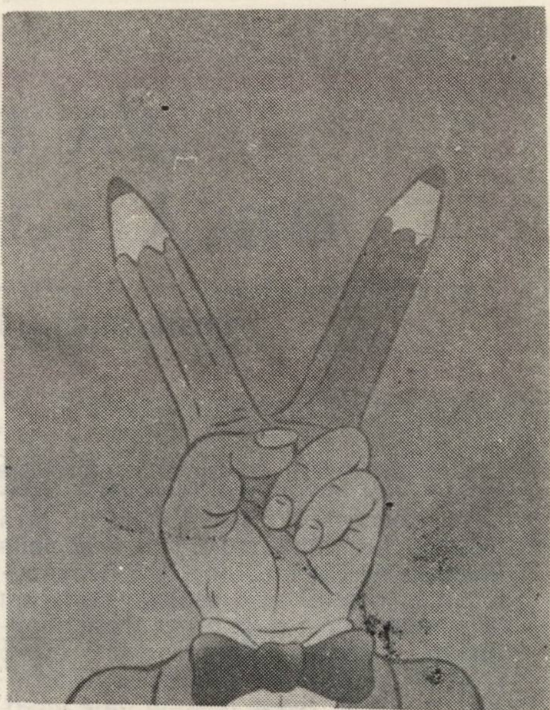
În combinat lucrurile merg — de ce să n-o recunoaştem? — bine. Oamenii, clătinaţi o clipă de seismul Revoluţiei, şi-au revenit, sînt la locurile lor şi muncesc nu de dragul de-a munci, ca pe vremea dictaturii, ci de dragul de a avea cît mai mult timp liber pentru a-şi desăvîrşi personalitatea. Cei care au comis abuzuri înainte de 21 Decembrie (sau chiar în acea zi) n-au fost daţi afară, ci, în spiritul tradiţionalei noastre omenii, ajutaţi să se încadreze în noile structuri, să se recicleze, să revină la meseria lor de bază. Fostul secretar de partid al combinatului, un om între două vîrste suferind de stomac, şi-a revenit de pildă la meseria de unde-a plecat, de magazioner, şi trebuie arătat în mod obiectiv că este foarte util pentru întreprindere; fostul inginer-şef, în faţa căruia nu crîcnea nimeni şi care trata combinatul ca pe moşia lui tac'su, a învăţat încet-încet ce e democraţia, ştie să asculte opiniile celorlalţi şi este acum deputat în Parlament, căci nimeni nu i-a pus la îndoială vreodată calităţile profesionale; în sfîrşit, fosta responsabilă a grupei sindicale, doamna Drîmbă Marieta, despre care gurile rele şopteau că se avea bine cu fostul prim-secretar al judeţului, acum la Jilava, răspunde de preluarea, verificarea şi împărţirea ajutoarelor pentru eroii Revoluţiei care mai sosesc din Uruguay, Ghana, Filipine.

Şi totuşi — îşi dă seama după cîteva zile noul inginer — ceva-ceva scîrţîie în oţelărie. Este adevărat, metal se produce în cantităţi suficiente, ba chiar, în unele zile fără grevă, se depăşeşte şi planul; însă oţelul produs nu pare de cea mai bună calitate. Situaţia o sintetizează, cu înţelepciunea-i milenară, bătrînul maistru Panaite, de care Nelu s-a legat sufleteşte din prima zi: „Vezi tu, Nelule — îi spune maistrul — noi în loc să producem puţin şi bun, producem mult şi prost!" Împins de această revelaţie, Nelu se hotărăşte să propună în Consiliul de administraţie al uzinei metoda sa de îmbunătăţire a structurii oţelului, o invenţie proprie din care şi-a dat, de altfel, lucrarea de diplomă în facultate. Propunerea stîrneşte însă împotriviri, cu atît mai mult cu cît, pentru realizarea ei, este necesară aducerea unei piese mici, dar costisitoare din import, iar punerea ei în aplicare ar dezafecta anumite locuri de muncă, la secţia strungărie. Nelu începe fără vină să fie văzut rău de puternicul colectiv muncitoresc al secţiei strungărie; degeaba explică el că excedentul de forţă de muncă ar putea fi valorificat la noul restaurant ce se ridică vizavi de combinat, cu aceleaşi lefuri, degeaba demonstrează negru pe alb avantajele invenţiei; în secţie apar lozinci de genul „Nu ne vindem strungul!" „Afară cu utilajele străine!" „Jos indicele Down-Jones!" Puternic marcat de neînţelegerea oamenilor, Nelu cade pentru cîteva zile în patima gîndirii. Meditează la el, la trecutul lui; prin **flash-back**-uri scurte, fil-

mate în racourci, vedem imagini de coșmar din Piața Universității: cotoare de mere, coji de semințe, țigani dezorientați, Nelu vorbind **au ralenti,** grotesc, în balconul Universității.

DIN această stare de prostrație, de gîndire, îl va scoate fata maistrului, Maria, studentă la seral la Universitatea Ecologică și bibliotecara la zi a combinatului. Este o fată serioasă, timidă, apolitică, sensibilă la tot ce-i frumos (în buletin poartă o poză mică a lui Petre Roman). Îl simpatizează vădit pe Nelu, care nici el nu e indiferent, deși, într-un moment de rătăcire (regretat **post festum)** cedase avansurilor evidente ale fostei responsabile sindicale pe care, de altfel, o vom și vedea într-o scurtă secvență sexy în mijlocul unui grup de **Medecins sans frontières.** Se înfiripă o idilă care nu prea e pe placul tatălui lui Nelu, directorul uzinei, un om încă tributar unei concepții simpliste despre imposibilitatea dragostei între două clase antagoniste (clasa intelectualității reprezentată de Nelu și clasa muncitoare reprezentată de Maria, fata maistrului). Nimic nu poate sta însă în calea iubirii celor doi. Și cînd toate lucrurile merg bine și foarte bine (propunerea lui Nelu e în fine acceptată în Consiliu, căci și bătrînul maistru o susține, piesa din import e fabricată în țară printr-un ultim efort colectiv al celor de la secția de strungărie, se anunță logodna tinerilor, iar grupul de **Medecins sans frontières** pleacă la ei, spre ușurarea soților din oraș), se-ntîmplă nenorocirea, **avaria:** din cauza unei mici greșeli de calcul a lui Nelu (care făcuse socotelile și schițele finale surmenat și obosit, căci într-un ultim moment de rătăcire mai cedase o dată avansurilor senzuale ale fostei responsabile sindicale Drîmbă Marieta) cupa convertizorului Bessemer, în loc să se încline la stînga, se-nclină la dreapta și șuvoiul de oțel puțin și bun se revarsă în hală, amenințînd să inunde combinatul.

E MOMENTUL culminant al filmului: de la mic la mare, de la vlădică (aflat în combinat pentru a sfinți prima șarjă) la opincă, fără deosebire de rasă, sex, religie și convingeri politice, toți fac ceva pentru a opri posibila catastrofă: directorul oprește fluxul tehnologic, Nelu reface rapid calculul greșit, maistrul ba-

U.G. SATO: Copertă de revistă

rează calea oțelului topit cu pietriș din curte cărat de muncitorii-ospătari din restaurantul de vizavi, responsabila sindicală dă telefon unui amic medic de la Urgență pentru eventualitatea unui accident, cei doi național-țărăniști care mai există în uzină, la secția cocs, promit că vor vorbi cu Rațiu pentru un nou convertizor, iar japonezul care a venit să cumpere vechea forjă pentru Muzeul „Toyota" filmează cu mult sînge rece eroismul firesc, cotidian al acestor oameni simpli pentru care uzina e mai presus de viața lor.

Și, greu dar meritat, șuvoiul e oprit. Asudați, dar fericiți, oamenii se îmbrățișează, își strîng mîinile, se bat pe umeri. Deodată, de sus, de pe podul rulant, bătrînul maistru strigă: „Ia uitați-vă!" Privesc toți în direcția indicată. Într-adevăr — minunăție! — oțelul curs din cupă s-a răcit luînd forma unei inimi. Privirile se întorc semnificativ spre perechea Nelu — Maria, care roșește fericită. Vlădica îi binecuvîntează.

Din ușa magaziei, fostul secretar al organizației de bază asistă cu nostalgie la scenă. „Viața e complexă!" suspină el ca pentru sine. Stop-cadru pe chipul lui încercat, brăzdat de două dictaturi, dar încrezător în viitor.

„VA FI RĂU, ADICĂ FOARTE BINE“

(masă rotundă în Pavilionul auditiv)

— DOMNILOR, pentru a putea realiza cîteva — cu un termen la moda — scenarii coerente, privind viitorul țării noastre, sau, altfel spus, cîteva posibile imagini ale României în 1992 (tema colocviului nostru) este necesar să facem în prealabil un tur de orizont asupra situației mondiale. Trăim, doar, într-o lume în care, după ce totul s-a dezlegat, se leagă. Avem destule date, cred, pentru a fi în stare să avansăm două viziuni globale. Ele se întemeiază pe una din legitățile esențiale ale existenței: profitul. Ei bine, domnilor, și azi, ca întotdeauna, există aceleași două linii pe care circulă trenul istoriei: una reclamă pace pentru bani, cealaltă — războiul profitabil. Ambele se pregătesc pentru intrarea triumfală în mileniul trei, amîndouă înțeleg că o nouă împărțire a lumii se impune cu fervoare insistentă, dar se deosebesc în acest punct-cheie...

— De fapt, mai corect ar fi să spunem „punct-broască“, deoarece cheia (ne) lipsește...

— Astfel încît, prima teorie s-ar putea numi „Legea galino-centripetă“. Cele două superputeri își cheamă și își strîng puii sub aripi, de teama febrei pekineze, a sangvinofiliei islamice, ori a kimonoului invadant. Legea galino-centripetă postulează că nimic, absolut nimic nu poate fîlfîi în afara spațiului-de-cloșcă. Acesta repartizează aerul, reglează temperatura și ordonează omnidependența puilor: un cîrîit cubanez transmite reacții la Tg. Mureș, o șosea afgană corespunde în Malvine, Panamaua intră-n rezonanță cu Vilnius, peruanul cu columbianul, bulgarul cu libianul și Walhala cu toate. Profitul, în acest caz, dacă nu e al părților, este, oricum, al întregului. Practic, dacă 1—2 pui suferă, de regulă, de frig (cloștile își rezervă și conservă propriul Heimat, nu-și destind niciodată pe de-a-ntregul aripile, tocmai pentru ca puii să se orienteze instinctiv către matrix-ul ocrotitor) echilibrul se restabilește prin rotație. Importantă este capitularea necondiționată a micilor împufoșări zburatice, pentru ca finanțarea zborului să fie integral asigurată.

A DOUA teorie — s-o numim „Legea acvilo-centrifugă“ — funcționează simultan, dar divergent, cu cea dintîi, e malthusiană, se bazează pe principiul fugă, atac, decapitare și postulează teroarea intoxicației. Ea deține spațiul invizibil, căscat dincolo de surîsul diplomatic al pactelor de neagresiune: din cît sînt mai multe aceste acorduri, dintr-atît efortul de autosabotare al lor este mai mare. Această lege postulează dispariția uneia dintre cele trei lumi, numărul fiind considerat ca exagerat. Și, cum lumea întîia și a doua sînt mai greu de anulat, fîlfîitul amenințător se exercită asupra celei de-a treia, de unde și eforturile puilor de aici de a accede în lumea din mijloc. Pe de altă parte, cei dintîi au nevoie să-și verse icrele bancare în balta fierbinte a locului trei; efectul de bumerang rentabilizează, deocamdată, falsul echilibru.

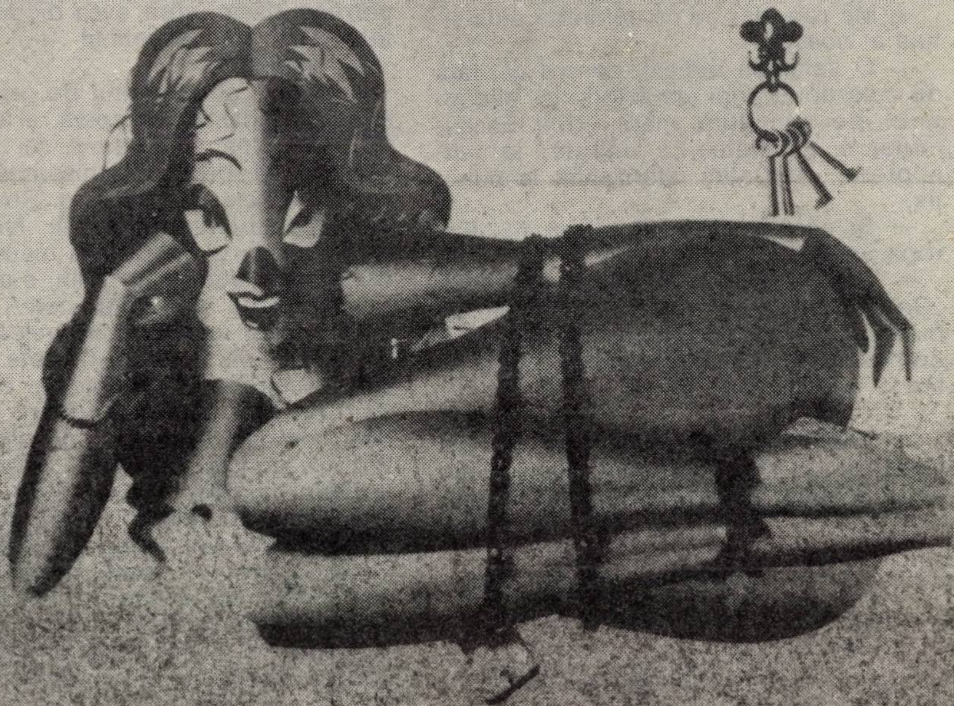
— Îmi permiteți! Dacă am înțeles bine, ceea ce e statuat de prima lege este zburătăcit de serviciile speciale ale celei de-a doua. Veți fi de acord cu mine că — dacă e să ne uităm, spre comparație, în trecutul nu prea îndepărtat — omenirea reitereaza, pentru deceniul 1990—2000, liniile evolutive (de fapt, involutive) ale deceniului 1930—40. Pretutindeni, tratate și pacte minunate, înțelegeri admirabile la vîrf,

eforturi uriașe la bază, o fericire cvasi-generală, specifică tandrei așteptări a cataclismului. În 1993 vor fi 60 de ani de la cancelizarea lui Hitler, taman cînd germanii sînt „the first on the top". Franța-i sigură pe submarinele ei, precum pe Maginot-ul de-anțărț. Anglia împinge, ca de obicei, totul dindărăt, cu eterna-i perfidie de arbitru „imparțial", simpatia sovietelor pentru naturelul wotanic se manifestă la fel de puternic ca-n '37, reînvie peste tot naționalismul, laolaltă cu obsesia revendicărilor teritoriale, Italia preocupă globul cu fotbalismul corporatist, Africa se mișcă, Balcanii-s tot un butoi cu pulbere ș.a.m.d. E de avansat ipoteza unei conflagrații mondiale la cap de mileniu, pentru că sîntem prea mulți, domnilor. Nu se mai poate, dacă nu ne ajută natura cu mai multe seisme, extra sau intra-iraniene, trebuie s-o ajutăm noi. Să ne sufocăm cîțiva, ca să nu ne sufocăm toți.

— Revenind: preconizați, la noi, un 1993 grevat de grevele și crizele din 1933?

— După cum, în iunie '90 ne-am adus atît de dureros aminte de filmul „Lupeni '29". Da, se vor aduna falimentele, curbele de sacrificiu, deruta, jocul cvadruplu între Litvinovi, Berchtesgaden, Wall Street și cameristele lui Jean Genet, intoxicarea națională cu politicianism, etc.

— Mie, cantonarea în 1992 mi se pare limitativă, aici se cuvine judecat cu decenii întregi. 1922 este numai o etapă, destul de puțin semnificativă, deși lumea merge azi de trei ori mai repede decît ieri. Este peste tot o grabă nebună, ca de frica sfîrșitului. Și fiecare șef de stat vrea să facă totul în timpul vieții lui, de parcă, prin dispariția lui se duce de rîpă planeta. Vă rog să vă gîndiți la enormul sistem de spaime al lumii de azi: occidentul e înfricoșat de invazia barbarilor estici; după ce zeci de ani au țipat pentru drepturile omului de aici, nu mai știu, acum, cum să le îngrădească. Au destupat vanele cu perestroika și acum sînt disperați de galopul, de avalanșa balcanismelor. Pe

AJIN NODA: Coperta de revistă

urmă, spectrul chinez, spectrul arab, spectrul japonez și diversele spectre africane înfioară spinările, bașca spectrul destrămării imperiului țarist, iar terorismul are toate șansele să devină superputerea superputerilor, că doar se inspiră din ambele părți.

— Să-mi dați voie să intervin aici. E de observat la noi o bizară devalorizare a faimoaselor servicii secrete. Pînă și copiii de pe stradă vehiculează nonșalant siglele tabu care țin planeta-n frîu de 50 de ani, C.I.A. și K.G.B. Nu vi se pare ciudat că se vorbește și se scrie atît de mult și pe față despre asta? Nu credeți că aici e o capcană? Vreau să spun: nu cumva, așa cum occidentul oferă tehnologia zisă de vîrf numai la 10—30 de ani după ce aceasta a fost depășită, iar noi o luăm de nou-nouță, tot așa: nu cumva ni se livrează acum cele două celebre denumiri, tocmai findcă ele au încetat demult a mai fi funcționale? Mi se pare că marile surori au rămas niște forme fără prea mult fond, că Se Lucrează deja în contul lui 2010, sub cu totul alte sigle și cu alte țigle pentru acoperișuri!

— Mă rog, dar cu ce schimbă asta situația noastră?

— O schimbă radical, pentru că, față de cele două aripi ale avionului, elicopterul are o singură, mare, elice. Ea cumulează dualitatea în unitate. Iar elicopterul, cum știm, aterizează la punct fix.

— Și care ar fi acest punct fix, Europa, nu?

— Cam așa ceva, dacă-mi dați voie. „Casa europeană" poate fi la fel de bine un Mal-maison, poate să slujească drept Vietnam. Marile finale se joacă pe teren neutru, nu?

*

— IDEEA nu este deloc nouă și nici temerea, iar statul german, pompat din vîrful ambelor aripi și supervizat din unghiul fix al elicei de elicopter, frămîntă îndeajuns pe toată lumea. Dar, eu cred că am dezvoltat exagerat harta discuției noastre. Să ne întoarcem la gura de rai...

— ...de iad, adică.

— Sau de iadeș, ca să fim bine dispuși. Cine propune primul scenariu?

— Cu voia dvs., dacă tot am avansat comparația între deceniile patru și zece, vă propun varianta clasică a lucrurilor.

— Clasic, în ce sens: validată de istorie (reversibilitatea) sau în sensul de armonie senină?

— Cred că-n ambele de-odata. Adică: armonia bazată pe tradiție. Senınătate și unitate, pe temeiul eternei reîntoarceri.

— Adică, grevele din '33, acordurile din '37, război, rebeliunea?

— Ei, nu chiar așa, înțelegeți: ideea. Astăzi este, deci, **8 iulie 1990.** Cunoaștem programul guvernului Petre Roman. Minunat și catastrofal totodată. El deschide o așa de măreață perspectivă, încît foarte mulți vor ameți uitîndu-se înainte. Pe scurt dacă lucrurile se vor petrece clasic, vom avea dictatură militară. Dar una benefică!

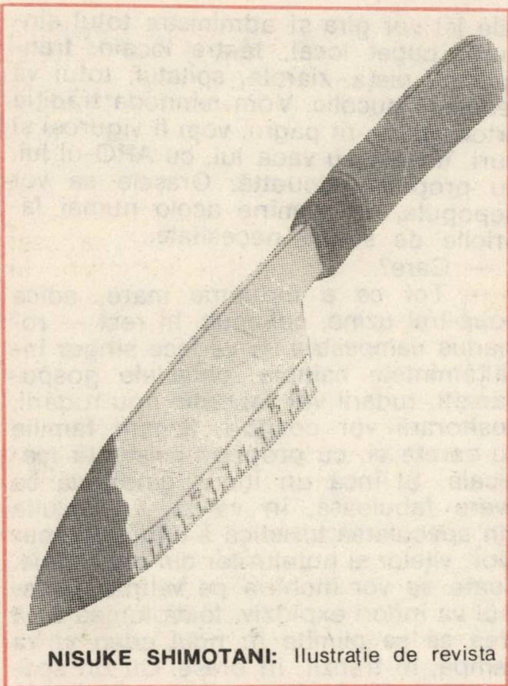
— Imposibil.

— **Aici** e coeficientul de originalitate al epocii noastre, în speță, al democrației levantine. Teroarea ca mîntuire. Spaima ca profit. Închisoarea ca supremă eliberare creatoare. Românul va lucra sub bici cu frenezie. Numai așa își poate da el adevărata măsură. Pentru el, libertatea e un chin, e anarhie, e necunoscutul demonic, care-l disperă, îi blochează mintea, îi întunecă vederea și, atunci, dă cu paru-n toate. Pe cînd așa, ascultați-mă: 3 milioane de șomeri dintr-un foc; ei ies pe străzi, furie, urlete, devastări, bașca pensionații cu forța, o armată redutabilă, împreună cu imperiul bișniței. Vine armata. Totul se liniștește. Muncitorul învață ce bună e liniștea, ordinea, adică, el va lucra bucuros cu arma în spate, nu mai fură, nu mai pierde opt ore pe zi la bîrfa microbistă și ia leafa triplă. Țiganii dispar de pe străzi în camioanele armatei și vor strînge recolta în locul elevilor, studenților și ostașilor. Vor cîștiga și ei. Li se vor face rezervații confortabile, nu în Transnistria, ci la centura metropolei. Piața neagră va intra în închisori, unde

● *La un cinematograf, un cîine urmărește cu sufletul la gură tragedia de pe ecran, ba mai mult, către finalul filmului, plînge în hohote.*

– E de-a deptul fantastic cît de impresionabil este cîinele dumneavoastră – remarcă o doamnă.

– Da, – răspunde stăpînul – mai ales că romanul nu i-a plăcut deloc.

NISUKE SHIMOTANI: Ilustrație de revista

i se va recicla istețimea, calificîndu-se-n comercianți onești, pentru că la un nou matrapazlîc, pedeapsa va fi de cinci ori mai mare. Școli conduse de ofițeri — vă dați seama ce carte se va face? Finanțele — la armată, nici o pierdere neplanificată. Alimentația, la rații generoase, venite la oră fixă. Sportul va rodi însutit, toate livrările se vor face la zi, totul va merge ceas, ca la război. Numai armonie, totul perfect proporționat și poziționat tactic. Introducînd rațiile, dispar cozile, vă dați seama? vom avea numai capete, nici o coadă. Și toată lumea va fi fericită în acest perfect uns mecanism al rentabilizării armate. Scriitorii vor da opere luminoase, tipografiile, în pază militară și contracte ferme, se vor integra noului flux, pe scurt: dictatura militară benefică va propune mitul Licitului, în locul pan-ilicismului de acum.

— Presupun că nu se vor mai pierde milioane cu alegerile, nici timp și nervi cu zecile de partide, nu tu campanii de denigrare electorală, nu vom mai plăti parlamentul și senatul, pentru că totul va intra în solda armatei. Simplu, rapid, eficace.

— Da, administrația se va face integral în birourile kaki. Nu mai spun de transporturi, știți ce frumos mergeau tramvaiele și trenurile sub Mussolini! Pretutindeni, pază cu armă și foc fără somație, adio furturi de mii de tone de plumb și sute de perechi de pantofi, adio zgomot și furie. Sigur, va fi un imens **down** psihic la început, în primele luni, dar cînd oamenii vor vedea cît de perfect merge totul în armonia clasic-armată, va fi, în sfîrșit, fericită. Starea de necesitate va acoperi întreg necesarul României.

— Hm! Aduci iadul să devină raiul pe pămînt!

— Desigur. Și, după atîtea avantaje materiale, gîndiți-vă la eliberarea psihică a oamenilor. Gata cu manifestațiile, cu grevele, cu opoziția, cu atemporalitatea intelectualilor, totul va fi superiorizat, tehnicizat, informatizat, radarizat, dar exclusiv spre binele comun. Televiziunea va programa numai divertisment. Ce să mai tocăm omul cu discuții interminabile despre privatizare, de pildă, dacă totul merge ca uns? Se vor da numai muzică, filme și sport. Vă spun, teroarea benefică a omnidiriguirii armate e adevărata noastră șansă de-a merge înainte.

Și, firește, după doi ani de regim armat, putem reveni la civilie, ca-n Grecia după colonei. Știți vorba lui Marghiloman, parcă, încă zece ani de ocupație germană și România ar fi fost o splendoare, nu?

— Și-n exterior ce facem, că lumea nu prea ne înțelege originalitatea?

— Simplu: armata va fi simultan în Varșovia și NATO, dacă acestea vor mai exista, cred că, mai degrabă, vor rămîne numai niște lungi mese verzi și copioase, pentru tratative reciproc avantajoase. România va redeveni o țară preponderent agrară. De aici, beneficii mari, chit că se va da un camion de unt pe un litru de benzină, dar noi vom avea și excedent de untoase și necesarul de benzină asigurat. Agricultură și turism — iată ecuația fericirii la noi, gîndită demult în CAER, de altfel. Și totul într-un regim de profundă toleranță militară!

— O soluție de guvern ați avea?

— La ce bun? Nici o personalitate cunoscută. Numai factori decizionali anonimi civililor. O **identitate** guvernamentală e o pacoste. Lumea stă și o foarfecă toată ziua în loc să producă.

Așa — nimeni nu știe cine dirijează. Se va spune doar: „generalul de la finanțe", „generalul de la cultură", „generalul de la învățămînt" etc. Orice lucru ignorat de popor este automat cîștigat pentru eficiența producției. Domnilor, românul nu mai vrea complicații. Una-două edituri, un ziar, două sînt prea de ajuns, restul e treaba televizorului la venirea de la slujbă. Dacă totul va merge ca pe roate, de ce să ne fabricăm bețe artificiale de înfipt între ele?!

— ....

— Să ieșim, totuși, din această utopie negativă. Pare eficace, dar sună cam lugubru. Sau: e prea sumbră, însă pare eficientă. Ce vine după clasicism?

— Viziunea romantică.

— Da, vreți s-o schițați?

— Plecînd tot de la șomaj, de la eliminarea a 80% din pacostea-TESA, de la inflație, corupție, de la criza generală, pe care cu toții o anvizajăm. Ei bine, eu cred că tot excedentul de muncă neutilizată va porni exodul invers: de la oraș, la țară. Rapid, statul — asociat cu miile de întreprinzători — va face un lanț infinit de vile în munți și pe pășunile mănoase, cu tot confortul. Colonii de intelectuali în păduri, tinerii vor scăpa de părinți, va fi un necontenit Bumbești-Livezeni, dar exact la antipod — spre binele voluntarilor, fără victime, inocență suicidară și toate celelalte. Șomerii vor popula vastele întinderi ale fostului grînar european, piețele vor fi de o abundență paradisiacă, comerțul, cumpărătorii nu vor avea decît l'embarras du choix, totul va fi ca-n fermele americane, canadiene și australiene. Oamenii vor redeprinde gustul aerului liber, al meselor campestre, explozie de sănătate și eficiență gastrică. Băncile vor împrumuta lumea să-și ia tractoare, semințe, îngrășăminte, avioane utilitare, munții și bărăganele vor fi pline de undele de la posturile „citizen-radio", televiziuni locale, secerătorul va comunica prin walkie-talkie cu nevasta, ciobanii-și vor dirija oile din elicoptere, învățămîntul va relua tradiția rousseauistă, dar și pe cea elină, elevii or să alerge goi prin păduri, ca gymnosophoii. Se va naște omul nou, romanus silvestris...

— Vă rog, nu suportăm silvestris, să-i spunem, mai bine, campestris...

— Desigur, desigur... comunitățile rurale își vor gira și administra totul singure, buget local, teatre locale, transportul, piața, ziarele, spitatul, totul va redeveni bucolic. Vom reînnoda tradiția ortodoxă de rit păgîn, vom fi viguroși și puri, fiecare cu vaca lui, cu ARO-ul lui, cu propria-i Alouettă. Orașele se vor depopula, vor rămîne acolo numai fabricile de strictă necesitate...

— Care?

— Tot ce e industrie mare, adica două-trei uzine, cel mult. În rest — romanus campestris își va face singur încălțămintea, hainele, obiectele gospodărești, rudarii vor face din nou rudării, cositorarii vor cositori, fiecare familie cu șareta ei, cu propria-i asistență medicală. Și încă un lucru: gîndiți-vă ce avere fabuloasă, în valută, va rezulta din specularea turistică a tuturor blocurilor, vilelor și hotelurilor din metropole. Toate se vor închiria pe valută. Turismul va înflori exploziv, toată lumea o să vrea să se plimbe în noul eden și va campa, în tranzit, în orașe. Cu un spațiu urban împînzit de rețeaua Sheraton și Intercontinental și cu o țară întreagă înecată-n belșugul campestru, nu de micul Paris va mai fi vorba la noi, ci de „La Grande Roumanie du Monde". Nu uitați că Noua Zeelandă trăiește aproape exclusiv din lîna oilor. La noi, fiecare județ poate să devină o nouă Nouă Zeelandă.

— Asta riscă să provoace invidia globului!

— Dar, ne vom retrage-n codri seculari. Vom fi atît de bogați, că le vom da tuturor pe degeaba. Nu vom avea deloc armată, cine să ne atace? Toate tarifele, la mîncare, la hotel, la teatre, vor fi de 5 bani, 10 cenți, o leva, 50 pfenigi, etc., și nimeni nu va dori să strice acest paradis general, nu?

— Da. Se pare că, acum, am căzut în extrema cealaltă. Ce zice specialistul nostru în expresionism? Îmi permit să vă atrag atenția că spațiul acordat dialogului nostru se apropie (și el) vertiginos de sfîrșit!

— Cu toate că am căzut pe gînduri, ele nu sînt ale colegului, ci ale mele. Mi se pare imposibilă o schimbare de atari proporții în numai doi ani. Scenariul romantic are șanse de „actualitate" eventual **după** războiul, sau cataclismul, din 1997—99, ca și viziunea clasică propusă anterior. Or, noi în 1992 vom fi în

AJIN NODA: Ilustrații de revistă

plină cădere! -Cred, mai degrabă, că Răul, generalizat astăzi, se va **esențializa** atunci. Azi, răul este fie impur, fie in statu nascendi. Un război total, șomerii cu angajații, piața neagră cu comerțul legal, pensionarii cu studenții, părinții cu copiii, privații cu priviții, femeile cu bărbații, școala cu producția, ogorul cu fabrica, spitalul cu bolnavii, totul va fi dușmănie, sadism, violență. Un strigăt total după totalitarism, unde „după" înseamnă și „post", dar și „pentru". Eu atîta văd deocamdată, un spațiu urban à la de Chirico populat exclusiv cu caricaturile lui Daumier.

— Îmi îngăduiți: expresionismul cere existențialismul. Vor exploda alienarea, se vor umple ospiciile, îi vom depăși pe unguri la capitolul sinucideri, vor reveni insularizarea, debusolarea, omul unidimensional, refuzul perpetuării, greața și toate celelalte.

— După cum sînt de luat în considerație scenariul absurd și cel suprarealist, să nu uităm tradiția Urmuz-Ionesco...

— Toate acestea sînt valabile mai ales acum, în 1990. La '92 va fi deja tîrziu pentru această tradiție! Dar, deocamdată nu mai avem timp...

— Nu-i nimic, vom avea abia de atunci înainte!

— Să nu uităm că dictatul legii galino-centripete, de care vorbeam la început, a arondat deceniul zece cooperării, ranforsării și unificărilor de tot felul. Vor veni Albania, Cuba, Coreile. Bucurați-vă popoare! Esențiale vor fi, însă, direcțiile impuse de legea acvilo-centrifugă. Pentru 1992-ul nostru, e sigur, deci, că, dacă e să vină binele, e nevoie mai întîi de rău. În final, poate că postmodernistul nostru desenează o ipostază!

— Bocetul Inorogului din „Istoria ieroglifică", discursurile parlamentare ale lui Carp și Maiorescu, plus Istoria Brătienilor. Mavrocordat, Bogdan-Pitești, Eugen Cristescu și Gavrilă Marinescu. 1866, 1905, 1917, 1930, 1947. Testamentul lui Petru cel Mare, Viață și Destin, Conu Leonida, Rinocerii. Cartea rîsului și a uitării, Așa grăit-a Zarathustra, De 2000 de ani. Sara pe deal, Huliganii, Zero și infinit, Căderea. Demonii. „La Taupe", Moise Cilibi, Check Point, contele Istvan Tisza, Capra cu trei iezi și lupul.

— Vă mulțumesc. În sfîrșit, să mulțumim d-lui Roger Câmpeanu pentru amabilitatea de a ne fi solicitat punctele de vedere și să sperăm că, pînă în 1992, gîndurile noastre or să poată fi publicate. Ceea ce... din fericire... este imposibil!

8 iulie 1990

A consemnat:
Dan C. MIHĂILESCU

Cornel REGMAN

D-ALE „EPOCII DE AUR“ ŞI NU NUMAI

Reclame O.N.T.:

1968: „Visitez la Roumanie, pays de l'équivoque!"

1988. „Visitez la Roumanie, pays du ventriloque!"

Moment 1968:

La Moscova, cărţile româneşti stau stancuri, stancuri.

La Praga, cele ruseşti stau tancuri, tancuri.

Păunescu: „Crede el (un amic), oare cumva, că incompetenţa e chiar eternă?

- Nu, dar e de-ajuns să ţină vreo 50 de ani.

Moment noiembrie 1989:

Şeful cel mare: - Tovarăşi, ne revedem săptămîna viitoare la şedinţa obişnuită.

O voce: - Dar dacă nu sunteţi aici, unde vă găsim?

Evanghelică: „Mînca-v-ar săracii!"

Admirabila femeie rusă i-a spus fiului său: fii dîrz! Şi iată că dumnealui e cu neputinţă de clintit din locul pe care a apucat să-l ocupe.

Socialismul e un miriapod la care educaţia estetică se sprijină pe al 999-lea picior.

Lucru nemţesc - treabă românească.

Excursia preferată a comuniştilor români: de la Oneşti la Tirana.

Activistul murind: „Am mai bifat o acţiune!"

Evoluţia neo-intelectualului român:
- la 7 ani: scrierea şi citirea
- la 27 de ani: scremerea şi citarea
- la 47 de ani: încetarea.

Femeia către prezumtivul făt din pîntec:
- Să nu te pună dracu să vii pe lume, că afară-i caca!

Prin savantlîc, şcoala noastră riscă să-i reanalfabetizeze pe români.

Turiştii români în Occident: au angara du choix.

Ruşilor le e ciudă pe americani că au:
...resurse mai multe,
Boabe şi cornute.

Centauri moderni: imbecinici.

Versiunea tabagică actuală la „Ulciorul nu merge...":
- Călătoreşte ce călătoreşte, dar pînă la urmă Kentul tot în gură de fumător sfîrşeşte.

Concesie ardelenească: de 1 Decembrie: - De fapt, gîndindu-ne bine, România nu era completă fără Vechiul Regat.

Nu credeţi că e necesară o nouă parte de cuvînt spre a califica fapte şi acţiuni morale gen Eugen Barbu şi Păunescu?
- Abjectivul!

De ce nu se aprind chibriturile româneşti?
- Pentru că „tot ce-i românesc nu piere".

Germania secolului XX:
- De la liberales la über alles şi înapoi la liberales.

Somaţie făcută plagiatorilor:
- Ciorna, ciorna, fratre!

Satisfacţii negative:
Mulţumim din inimă partidului că ni l-a luat de pe cap pe Adrian Păunescu.
Pe cînd însă şi satisfacţii mai substanţiale?

De cînd cu plagiatele astea, regula clasică a celor trei unităţi ar trebui modificată, introducîndu-se încă una: unitatea de autor.

Justificarea criticii: de a face sensibilă „infinita gamă a nemulţumirii".

Veritabile nenorociri: edem, sarcom, salam.

O nouă ediţie (1988) Sanda Marin: O mie şi una de glume explicate.

Fénélon azi: „Les aventures de Télémateque".

În viziunea unora:
De la Tisa pîn'la Nistru
Tot românu-i compromisu.

Stilul de comportare al epocii, de sus pînă jos: majurizarea efectivelor.

I-au cerut să fie mai îndrăzneţ în intervenţiile sale, mai plauzibil, excedaţi de cît de anevoie se fabrică un contestatar.

Noul **Tănase Scatiu** *a cam amestecat* **Viaţa la ţară** *cu* **În război,** *a trecut la ceva* **Îndreptări,** *dar acum se izbeşte de* **Ceea ce nu se poate.**

Termenul de **disident** *şi-a mai pierdut din forţă, încît n-ar fi exclus să fie confundat cu o marcă de pastă de dinţi.*

Parcurgînd unele reviste, am observat că e la mare cinste metafora intestinală. O imagistică de Matto Grosso.

Comuniştii noştri în 1944:
Le-ar fi fost de ajuns un colac de salvare. Avură parte de un cuirasat.

În anumite cazuri, negaţia se dovedeşte ultra-pozitivă, raportată la un DA iresponsabil.

O văzurăm şi pe asta: Bucureştiul devenit peste noapte o aşezare a „Vestului sălbatic": **Cottonoga-City.**

Atrag respectuos atenţia celor care pretind că unii răsturnători de tirani se aflau la o distanţă rezonabilă de aceştia din urmă, încît n-au fost atinşi de suflarea otrăvită a puterii, că în definiţia complotistului intră automat riscul maximei proximităţi cu victima. Este şi motivul pentru care „suflarea otrăvită" îşi face mai devreme sau mai tîrziu efectul.

Un titlul mai la obiect:
„Moartea citeşte..." **Viaţa Capitalei.**

În era greşelilor de tipar, spre binele dv., feriţi-vă a vă declina calitatea de **creştin.**

Tot greşelile de tipar: „Uniunea Sovietică respectă **cu tristeţe** *dreptul la autodeterminare al popoarelor".*
Parca e mai adevărat aşa!

Subiect de tablou pentru pictori re-„angajați":
Fesenistă în stația de tramvai citind cu nesaț ziarul **Azi.**

Mai nou, presa vine la abonați din an în Poștă.

Cum se scrie de către unii critică:
- Lungi-va citatul și-și va spori cronica sa și denarul său.

În structura intelectualului creator intră constitutiv o doză de fraiereală, fără de care el n-ar fi ce este, ci contrarul, un gol carierist triumfător.

Culmea inconsecvenței cinematografice: ca o voce din off să exclame văleu!

Boala poeților epici sau cu ce se alege naratorul sedentar:
- cu hemoroizi.

Medicamente pentru scriitori:
- La dureri de cap, 2 pastile de **Nerval;**
- Pentru stimularea bunei dispoziții de lucru: ungerea tîmplelor cu alifia **Rivarol.**

Sancționat pentru exprimare licențioasă: **a ciochemerlit-o.**

Ce e omul?
- 5% lînă, restul colesterol.

Lăcomia porcului, bucuria creștinului.

Pe vremea lui Gide A.
Nu exista SIDA.

Cîntăreții rock sînt agitați de diavolul Spasmodeu.

Cuiul lui Pepelea în versiune modernă: Familia defunctului vizitînd periodic, conform convenției, persoana căreia i s-a implantat inimă prelevată, pentru o ședință de auscultare a organului drag.

O definiție feroviară nemțească a vieții: Ankunft-Infarkt-Abfahrt.

Sculptura onirică, mai potrivită cu cimitirele, a invadat muzeele, parcurile, saloanele.
În schimb, cimitirele sînt pline de realism.

După cum am observat, înjurăturile de dumnezei sînt sfinte la români.

De la o vîrstă, bărbații suferă de **moralisment.**

Idee neoașistă:
De vreme ce există **Wienner-Walzer,** *de ce n-am boteza și noi trenurile cu numele unor dansuri de-ale noastre? Pentru personal am avea* **bătuta,** *pentru accelerat -* **sîrba** *(„sîrba" de Suceava are 20 de minute întîrziere), pentru expres -* **ciuleandra.** *Chiar unele trenuri locale ar putea fi individualizate sugestiv:* **săbărelul** *de la Găești,* **someșana** *de la Gherla... Cît privește trenul de centură, nu văd nume mai potrivit ca* **învîrtita.**

Strălucea prin surzenie. Era un **sourd-doué.**

Un autor de proză scurtă care imită pe americani. El scrie **povestory** *și chiar* **povestoryoare.**

Ion Vlasiu: **Am plecat din sat**
- Și ce dacă?

Cum va arăta o încorporare în mileniul cinci:
„Persoanele de mai jos, întrucît s-au comportat necorespunzător cu corpul ce li s-a încredințat, sunt excluse de la următoarea încorporare".

Romanul unui croitor cu boala scrisului: „Isprăvile contelui Tighellino în Lampas".

Omul evoluează. Dar cum? Freud vorbește de „progresele refulării" pe distanța de la Oedip la Hamlet. Cum stau lucrurile azi, după cunoașterea psihanalizei?

Un pic de psihanaliză în plus în opera literară (și în interpretarea critică!) și lucrarea e ratată, ca acele reacții chimice împiedicate de o picătură mai mult, în care era specialist profesorul nostru de chimie.

„Nu e momentul și nici locul..." etc. o spun aceia care găsesc totuși timp să rostească: „Nu e momentul și nici locul..."

Baza metafizică a interminabilelor tăceri din filmul românesc: „Cine nu vorbește, nu greșește".

Negație pozitivă:
Ca să aperi existența e musai să fii nonexistențialist.

I-a mers rău toată ziua fiindcă și-a interpretat visul pe de-angoaselea.

Morții - cunoscuți ce s-au mutat din oraș.

Morții se păstrează la cald.

La poeți, conținutul e o fixație, iar cuvîntul e fixativul.

De la o anumită vîrstă, primadonele trec la vacalize, în timp ce partenerii lor atacă cu brio Rubicondul.

Comportamentismul e o reparație a realismului, nu a romanului.

Reclamă post-bacoviană pentru sutiene: „...Și azi chiar sînul tău e mai săltat!"

Excesele se fac la vîrsta cînd nu sunt excese.

Titlu de roman sămănătorist: Odolean și Condoleanța.

Fugind de sat, pe care îl adorau, sămănătoriștii se complăceau să trăiască fie în „București, orașul prăbușirilor", fie în cutare tîrg al „provinciei care ucide".

Un viciu al secolului: **prodomia**

Îmi place schița și nu Velea.

Pudibondul în acțiune. Pentru el
- curriculum vitae devine buriculum vitae;
- cacatoes devine rahatoes;
- striptiz devine sliptiz.

Există și un teribilism al trăiriștilor, nu numai unul al suprarealiștilor. Lui Eugen Ionescu i se contrapune Cioran.

De atîta informatică și recurs la calculatoare, la Ministère de l'Education, în Franța, a devenit le Minitel de l'Educatel.

Colindă franțuzită: „Bonjurel de ziuă".

Suita de găselnițe a lui Mircea Horia Simionescu alcătuiește un veritabil șotizied.

Stilul poeziei lui Ioanichie Olteanu s-a dovedit a fi cu totul ieșit din comună.

De la o anumită vîrstă omul nu mai știe produce decît piei.

Emil Brumaru e cofetăria Nestor a poeziei noastre.

Poreclă dată unui popă care sughite în timpul predicii:
- Aerofagitul.

Pictorul Petru Vintilă se dă „naiv", cînd el practică de fapt pictura de gag.

Nu sunt un lector sistematic. Vai, n-am citit nici pe Ilie Tănăsache, nici pe Corneliu Ștefanache.

Dacă grota e fără ieșire - atunci romanul e psihologic. Cea mai mică șansă de salvare oferită eroului transformă romanul într-unul de aventuri.

Ibsen, sau maladiile morale ale longevității.

Călugării sînt de două feluri:
pletoșii - călungări;
rașii - chilugări.

Prin romanul de anticipație la exploatarea trecutului. De ce nu? Nu recomanda Borges criticilor ca, în loc să scruteze ecourile lui Flaubert la Dostoievski, Kafka sau Joyce, mai bine să descurce căile pe care Jean Giono a procurat idei sau stil lui Stendhal sau Balzac? Dacă „chaque écrivain crée ses précurseurs", lucrul se poate aplica și genurilor, într-un anumit sens.

În țara cîinilor cactușii ajung stejari.

Bețivul își face zilnic **mea cupa.**

Ce beau geto-dacii vara ca să se răcorească?
- Evident, tracoritoare.

Un roman polițist prost:
- flicușteț.

Marcă de mașină cu cîine înăuntru:
- Javrolet.

Dactilografele și spondiloza? Foarte firesc: dactilii sînt înrudiți cu spondeii.

Știam de atlanți, dar iată că au apărut și actanții.

Să fii estetician, teoretician al gustului și să te cheme Lipps!

La el dezordinea interioară ținea loc de complexitate.

Anatomie contra mitologie:
- Avea o bubuitoare voce de sfincter.

În intervenția sa, Dan Zamfirescu a adus un pios ciomagiu memoriei lui E. Lovinescu.

Nu știați? S-a retras din viață pentru limită de vîrstă.

O fată tînără pe patul morții:
- Decesul ăsta îmi strică toate socotelile.

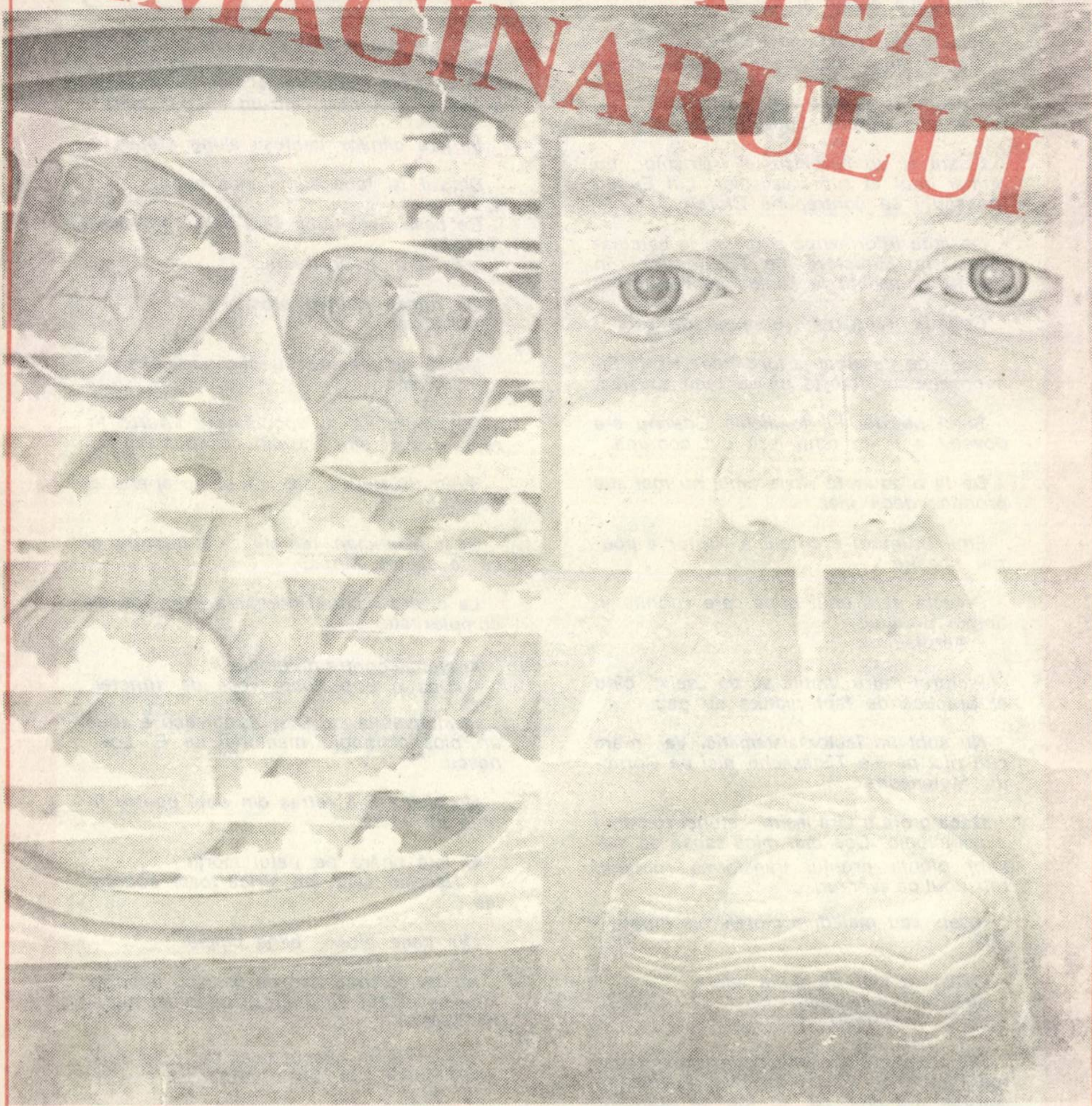
Qui bene biberi, bene pippidi.

Ne-am obișnuit așa de mult cu lipsurile încît ne mirăm cînd auzim că totuși materia există!

O fi românul născut poet, dar prea mulți poeți români sînt născuți prozatori!

Caracteristica cicliștilor: de-a se întrece cu guma.

REALITATEA IMAGINARULUI

HIROSHI AIURA: Grafică

Vladimir RÎBAKOV

POLITICĂ FAMILIALĂ

Numele Rîbakov este un pseudonim; tatăl meu era polonez și adevăratul meu nume este Szescinski. Era originar din regiunea Gdansk. Străbunicul meu, țăran întreprinzător, întemeiase o fabricuță de mașini de cusut. A făcut avere, ceea ce i-a permis bunicului meu să-și cumpere o moșie mare și, odată cu ea, pretinde legenda familiei, titlul de conte. Unul dintre unchii mei trăiește și azi, împreună cu familia lui, în Polonia și este ofițer superior în poliția din Gdansk. Ca mai toți concetățenii lor, mărturisesc că nu-i iubesc pe ruși.

Mama era din Rusia, dar, ca și tata, nu era pe de-a-ntregul rusoaică: avea și sînge țigănesc. Mama ei, bunica mea, căreia familia îi spunea Mémé, era măritată cu un arhitect prosper care se numea Vorobiov. În ceea ce o privește, era proprietara și directoarea unui internat particular de fete și, în același timp, membră a Partidului Socialist Revoluționar. Socialiștii revoluționari profesau un fel de socialism agrarian nemarxist și erau profund atașați terorismului ca armă politică. Ei au fost, de pildă, cei care l-au asasinat în 1904 pe Plehve, ministrul de interne al Rusiei, în 1905 pe Marele Duce Serghei, iar în 1911 pe primul ministru Stolîpin.

Fratele lui Mémé nu împărtășea opiniile ei politice; avea păduri în provincia Smolensk și cînd, în 1896 sau 1897, a prins cîțiva țărani doborînd copaci și furînd lemnul, i-a mutilat tăindu-le degetele de la mîna dreaptă. Fără îndoială că acești țărani sau rudele lor au fost cei care l-au prins cu opt ani mai tîrziu, în timpul revoluției din 1905, l-au legat între două scînduri, l-au stropit cu gaz și l-au ars de viu. Cînd a aflat de soarta fratelui ei, Mémé a exclamat: „Era și timpul! S-a făcut, în sfîrșit, dreptate. Cîinele a murit ca un cîine." Nu era o familie excesiv de tandră.

Tot cam pe atunci, Mémé și-a părăsit soțul și a început să trăiască în văzul lumii cu un țigan care avea o prăvălioară. Pe vremea aceea, la cumpăna veacului, era o comportare scandaloasă, îngrozitoare, pentru o doamnă. Se etala cu el, se plimbau sfidător la braț pe strada principală din Smolensk, stîrnind mînia și indignarea oamenilor respectabili. A avut cu el și un copil, o fetiță, dar după un an țiganul a șters-o, luîndu-i și banii. Se pare că nu fusese, totuși, în stare să-l „civilizeze".

Mémé s-a întors la soțul ei, împreună cu fetița: mama mea. Cu trăsături acviline, cu tenul măsliniu și cu ochii căprui închis de țigancă, mama se deosebea la înfățișare de toți ceilalți membri ai familiei, care aveau o înfățișare tipic rusească, adică erau blonzi și cîrni.

Manifestînd foarte de timpuriu aptitudini artistice, mama a fost trimisă la Paris să studieze desenul și pictura. Asta se întîmpla în ajunul primului război mondial. În timpul războiului și al revoluției a rămas la Paris, locuind într-o pensiune împreună cu alte studente la arte plastice. Mama ei, care continua să se afle în Rusia, a pierdut aproape totul în războiul civil, cînd bolșevicii i-au împușcat, i-au întemnițat sau i-au eliminat pe alte căi pe majoritatea socialiștilor revoluționari. La începutul anilor '20, Mémé a izbutit să emigreze și, împreună cu o mulțime de alți ruși „albi" refugiați, a ajuns la Paris. Reușise să aducă cu ea o grămadă de bijuterii ascunse în cusăturile rochiilor, așa că mama și cu ea au avut, cel puțin, cu ce s-o scoată la capăt. Cînd mama a absolvit școala de artă, au ajuns la concluzia că nu-și va putea cîștiga existența ca pictoriță, așa că s-a înscris la Facultatea de medicină a Universității din Paris. Acolo a întîlnit un tînăr student medicinist polonez, care avea să

devină tatăl meu.

Atît mama cît și tata aveau talente artistice remarcabile — era unul din interesele împărtășite care i-au unit — și, după ce au devenit medici, s-au căsătorit și și-au deschis împreună un cabinet, au continuat să picteze. Și nu erau doar niște „pictori de duminică": lucrările lor au fost expuse de multe ori la Paris în anii '30.

Au avut încă doi copii: pe fratele meu mai mare, Mișa, născut în 1937, și pe Petia, născut cu patru ani mai tîrziu. Era cam pe vremea cînd Uniunea Sovietică a intrat în război. Și tot cam pe atunci, mama și-a intensificat activitatea politică.

Mémé sperase că fiica ei îi va sprijini pe socialiștii revoluționari, al căror partid continua să funcționeze în exil. În loc de asta, mama a aderat la Partidul Comunist Francez. Era o comunistă convinsă și de-a dreptul extremistă — de fapt o stalinistă pur sînge — deși comunismul ei a fost totdeauna amalgamat cu o doză masivă de naționalism rus. Era inevitabil să adere la Rezistența franceză. Tatăl meu, însă, n-a participat la Rezistență. Fusese totdeauna o cîrpă în mîinile ei; cînd ea a devenit comunistă, a devenit și el comunist; pentru că ea era artistă a fost și el artist. Așa că atunci cînd Partidul Comunist i-a ordonat (prin intermediul ei) să adopte o atitudine neutră sub ocupația germană, a ascultat-o. N-a colaborat totuși cu germanii decît vînzîndu-le eșarfele de mătase pe care le picta și făcînd trafic la bursa neagră pentru a nu-și lăsa familia să moară de foame.

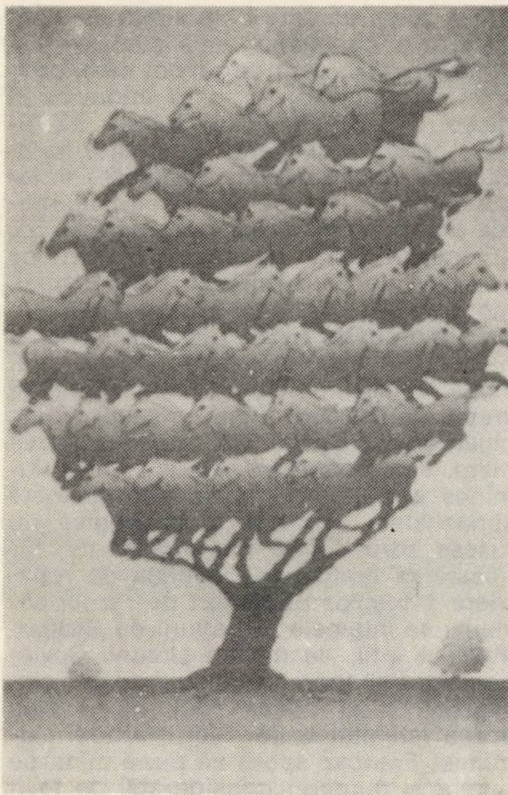
La sfîrșitul războiului, mama urcase mult în ierarhia partidului. Știu asta pentru că fratele meu, Petia, mi-a spus că Pierre Dex venea des în vizită la noi. Nu demult, Pierre Dex, care e poet, a devenit foarte cunoscut ca membru de seamă al Partidului Comunist Francez, căruia Soljenițîn i-a „deschis ochii" asupra adevăratei naturi a comunismului. Dex a scris o carte despre această experiență, iar acum colaborează intens la ziare de dreapta. Pe atunci, însă, Dex era stalinist și a atras pentru prima oară atenția asupra sa ca principal martor al acuzării în procesul lui Viktor Kravcenko („Am ales libertatea"). L-a acuzat pe Kravcenko de denaturare a adevărului despre sistemul sovietic.

După război, Partidul Comunist i-a ordonat mamei să facă muncă de propagandă printre foștii prizonieri de război sovietici care rămăseseră în Franța. Sarcina ei, pe care a îndeplinit-o cu mult zel, era de a-i convinge să se întoarcă în Uniunea Sovietică.

....

M-AM născut în 1947 și am crescut ca orice copil parizian. Am învățat la **École communale** și, cum amîndoi părinții mei erau doctori, aveam o situație materială bună. În 1947 și în 1951, mama a fost invitată oficial să se întoarcă în Uniunea Sovietică, oferindu-i-se și cetățenia sovietică, dar în ambele ocazii a refuzat, deși rămăsese credincioasă stalinismului. În copilărie, cînd nu vroiam să-mi beau laptele, de exemplu, mama obișnuia să mă convingă spunîndu-mi: „Bea în sănătatea lui Stalin" — și eu îl beam. Mai tîrziu avea să-mi spună că fusese singurul mod în care putea să mă facă să beau lapte.

Mama s-a decis în cele din urmă să se întoarcă în U.R.S.S., în 1956, după cel de-al 20-lea Congres al partidului, la care Hrușciov l-a denunțat pe Stalin. Deși în Franța fusese stalinistă, știa ce ne-ar fi așteptat dacă ne-am fi întors în Uniunea Sovietică în timpul vieții lui Stalin. După Congresul al 20-lea, însă, a spus — și o citez întocmai — „Acum n-au să ne arunce în Gulag". Și a început să pregătească plecarea noastră din Franța. Tata s-a lăsat convins destul de repede, deoarece, afară de apartenența lor politică comună, atît el cît și mama continuau să nutrească ambiții artistice și își imaginau că în U.R.S.S. li se va acorda recunoașterea ca mari artiști pe care nu reușiseră s-o dobîndească în Vest. Fratele meu mai mare, Mișa, care intrase în Partidul Comunist Francez în 1954, la vîrsta de 16 ani (eu aveam doar șapte ani) n-avea nevoie să mai fie convins. Singurul anticomunist din familie era fratele meu Petia: avea 15 ani, dar adversitatea față de comunism mi se părea — cel puțin mie — încă de pe atunci o trăsătură fundamentală a caracterului lui. Nu i s-a spus că plecăm din Franța în Rusia, deoarece părinții noștri știau că ar fi refuzat

U.G. SATO: Ilustrație de calendar

să meargă. Înainte de a pleca, mama i-a făcut o injecție cu un somnifer puternic, care l-a făcut să doarmă 48 de ore și, cînd s-a trezit, ne aflam deja în Rusia. Cînd și-a dat seama de ce i se întîmplase, Petia a încercat să se arunce din tren, strigînd că refuză să trăiască într-o țară comunistă și cerînd să se întoarcă în Franța. Tata l-a legat pentru a-l împiedica să facă vreo prostie. Cînd am ajuns la Moscova era încă legat. Părinții mei erau încredințați că Petia se va împăca în curînd cu noul mediu.

La Moscova ni s-a spus că nu există nici o locuință disponibilă pentru noi acolo și că trebuie să ne alegem un oraș de provincie în care să trăim. Ni s-a dat o listă cu vreo zece orașe. Mama a descoperit fără întîrziere locul care oferea cele mai tolerabile condiții de viață — cele mai bune locuințe, cea mai bună aprovizionare cu alimente etc. — și a ales un oraș din sudul Ucrainei care înainte de război aparținuse României și încă și mai înainte Austriei: Cernăuți. Orașul are încă un marcat aer „european". I se spunea „mica Vienă". Ni s-a dat un apartament care era, după standardele sovietice, enorm: camerele aveau cu puțin sub șapte metri pătrați.

Tata a fost deziluzionat: ducea dorul terenului de tenis și al calului său și, comparat cu Parisul, locul era o fundătură provincială anostă, plicticoasă. Deși au avut un oarecare succes ca artiști și deși erau comuniști, erau, totuși, comuniști de tip vest-european. Ca atare, cînd i s-a cerut tatălui meu să picteze un tablou cu prizonieri de război, el a pictat ceea ce văzuse, adică adevărați prizonieri de război sovietici. În loc să picteze versiunea care se aștepta de la el — mîndrul erou sovietic, cu capul sus, într-un gest de sfidare față de brutalii temniceri naziști etc. etc., — el pictase un prizonier real, distrus, suferind, zdrobit. Cînd oficialitățile partidului i-au spus că tabloul lui e total greșit, că prizonierii de război sovietici n-au arătat niciodată așa, le-a răspuns că-i văzuse cu ochii lui și că exact așa arătau. A fost începutul necazurilor sale cu autoritățile și n-au mai fost organizate expoziții cu lucrările lui. După cîteva luni a devenit un anticomunist convins și a început să facă demersuri pentru a obține permisiunea de a se întoarce în Vest. La început, autoritățile au refuzat: primise cetățenia sovietică și, întrucît legislația sovietică nu recunoaște conceptul dublei naționalități și pentru cetățenii sovietici emigrația era cu neputință, nu putea fi vorba să fie lăsat să se înapoieze în Franța. Atunci, tata a reacționat ca un occidental necunoscător al sistemului sovietic: și-a luat o valiză și a încercat să părăsească țara trecînd frontiera printr-un punct îndepărtat din Asia centrală. Era o mare nesăbuință. A fost arestat și interogat și — foarte surprinzător — pus în libertate. I s-a spus că, deși nu i se poate permite să plece în Franța, ar putea solicita să se întoarcă în locul unde se născuse. A primit curînd aprobarea și a plecat în Polonia. A rămas cîtva timp în Polonia, dar ulterior, întrucît era mult mai ușor de emigrat din Polonia decît din U.R.S.S., a putut să plece de acolo în Franța.

În tot acest timp. Petia rămăsese permanent claustrat în camera lui. Nu ieșise niciodată din casă din momentul sosirii noastre la Cernăuţi. A declarat că-și va părăsi camera doar pentru a se întoarce în Franţa și în libertate. Dacă nu mă înșeală memoria, Petia a stat în camera aceea mai bine de trei ani. Tata i-a trimis invitaţii să vină în Franţa, dar autorităţile sovietice nu le-au dat curs. În cele din urmă, tata s-a întors în Polonia și a cerut să i se permită lui Petia să vină la el acolo; de data asta l-au lăsat să plece. Într-un sens, însă, era prea tîrziu; între timp, Petia devenise bolnav mintal. Avea 19 ani. Cînd l-a văzut și și-a dat seama de ceea ce se întîmplase, tata l-a internat pe Petia într-un azil polonez și a revenit la Paris.

Între timp, fratele meu mai mare, Mișa, își terminase studiile universitare și primise un apartament la Moscova. S-a căsătorit și, după cîtva timp, a fost numit la Catedra de limbi romanice și germanice a Universităţii din Vladimir, un oraș situat la circa două sute de kilometri est de Moscova. În același timp deţinea funcţia de redactor-șef la „Nouvelles de Moscou", ziarul în limba franceză editat la Moscova de agenţia Novosti. Ani în șir, Mișa purtase cu sîrguinţă ochelarii de cal comuniști, străduindu-se să nu observe nimic din ceea ce se întîmpla în dreapta sau în stînga lui, dar chiar privind înainte vedea nu ce era acolo, ci ce i se cerea să vadă. Cu vremea, însă, a ajuns să admită realitatea a ceea ce-l înconjura și convingerile lui comuniste au pălit, deși, după criteriile sovietice, era prosper și-i mergea bine, deoarece cîștiga peste o mie de ruble pe lună. Și eu îmi schimbam, treptat, părerile. Doar mama rămînea o comunistă credincioasă, fidelă idealurilor ei.

....

AVEAM vreo 15 ani și eram încă la școală cînd mi s-au întîmplat două lucruri, amîndouă deopotrivă de dezastruoase. Primul a fost entuziasmul pentru istoria regiunii în care trăiam. Absolut din întîmplare am aflat că, în 1939, Uniunea Sovietică **nu** eliberase Ucraina apuseană și Bielorusia apuseană, cum ni se spusese la școală, ci, dimpotrivă, Uniunea Sovietică, în alianţă cu Germania nazistă, atacase Polonia. Am fost consternat, îngrozit. Al doilea dezastru a fost șocul pe care l-am simţit cînd am întrebat-o pe mama dacă știa ce-i aștepta pe prizonierii de război care, convinși de elocvenţa ei, s-au întors după război în U.R.S.S. Mi-a răspuns că fusese perfect conștientă de soarta hărăzită lor, adică imediata expediere în lagărele morţii din Siberia și, în majoritatea cazurilor, moartea. Dar, stăruise ea, a fost „necesar": în special pentru că procesul de construire a comunismului mondial se afla încă într-un stadiu în care metodele dure erau inevitabile și ne puteam aștepta să mai vedem mult sînge, multă minciună, multă violenţă vreme de cel puţin încă un secol, poate chiar două. Costul nu era totuși prea mare, căci comunismul era „viitorul luminos al omenirii". O spunea cu toată seriozitatea: credinţa ei ideologică nu fusese zdruncinată nici măcar de cunoașterea faptului că politica de repatriere a foștilor prizonieri de război sovietici se întemeia pe raţiuni de **Realpolitik**:mai întîi, de nevoia Uniunii Sovietice de a-și spori forţa de muncă sclavagistă; în al doilea rînd, pe vremea aceea (sfîrșitul anilor '40), Partidul Comunist Francez spera să pună mîna pe putere și numărul considerabil de foști prizonieri sovietici din Franţa era stingheritor pentru partid. Oamenii ăștia nu prea aveau de spus lucruri bune despre comunismul de tip sovietic — ei îl cunoșteau din experienţă directă — și nu așteptau decît să răspîndească informaţii dăunătoare din punct de vedere politic printre membrii clasei muncitoare franceze alături de care trăiau și munceau, mai ales ca muncitori necalificaţi.

Aceste două revelaţii au făcut din mine un anticomunist convins. Nu împlinisem 16 ani cînd am plecat de acasă. N-am lipsit prea mult pentru că n-aveam pașaport intern. La 16 ani am primit, însă, conform legii, acest pașaport și am plecat din nou. Am vagabondat prin toată ţara, muncind ca zidar, hamal, sudor, strungar, orice... Am ajuns în Asia Centrală și am mers mai departe spre răsărit, pînă la Verkhoiansk, în Siberia de nord-est, unde temperatura poate coborî iarna pînă la minus 70 de grade. Nu corespondam cu mama. La un moment dat am uitat limba franceză. De fapt uitasem pînă și de existenţa Franţei, ţara mea natală. În cele din urmă m-am reînscris la școală,

la fără frecvență și am obținut „certificatul de maturitate", care îmi era necesar pentru a intra la universitate.

M-am înapoiat acasă ca fiul risipitor, mama s-a bucurat de revenirea mea și m-am înscris la Facultatea de istorie din Cernăuți. Foarte curînd am început să-mi fac de cap. N-am mers pînă la a sparge geamuri, dar beam mult, eram grosolan și din cînd în cînd mă luam la bătaie. De terminat cu adevărat cu mine s-a terminat în anul doi, cînd, din nou, începusem să fiu interesat în mod serios de istorie și în special de teoria lui Marx despre așa numitul „mod asiatic de producție". Această teorie nu nu-

TAKASHI KOIZUMI: Grafică

mai că nu era recunoscută în universitățile sovietice, dar, după cum aveam să descopăr, era chiar tabu. Cu toate astea, am scris o lucrare în care arătam că Marx însuși a indicat că, pe lîngă cele cinci stadii clasice de dezvoltare a producției descrise de el — acumularea primitivă, societatea sclavagistă, societatea burgheză și societatea socialistă —, mai exista o a șasea și ultimă categorie care se aplica unor țări asiatice ca India și China, a căror dezvoltare istorică nu se conformase celor „cinci stadii" considerate a fi mai tipice pentru Europa și America de Nord. Marx numise această a șasea categorie — caracterizată printr-o supunere uniformă și represivă a populației muncitoare unei birocrații vaste, centralizate (cu alte cuvinte, o prezicere exactă a actualei stări de lucruri din Uniunea Sovietică!) — „modul de producție asiatic". Am fost convocat la decanul facultății, căruia i-am explicat că n-am făcut decît să-l citez pe Marx. Asta nu constituia, se pare, o apărare. În 1968 am fost exmatriculat din Universitate.

AM fost recrutat imediat în armată. La o lună după exmatriculare mă aflam într-un tren cu trupe în drum spre o bază militară din Extremul Orient. Un an am stat acolo. Metodele erau draconice — intenționat draconice — și eram pedepsiți pentru cea mai neînsemnată abatere. Odată, pentru că obiectasem împotriva felului cum eram tratați, am fost pus să curăț latrina. Asta presupunea să mînuiesc o lopată în timp ce stăteam, pînă la brîu, în excremente umane. În timp ce mă aflam acolo mi-am jurată că, imediat ce voi reuși să ies din acest căcat, voi pune mîna pe o mitralieră și voi ucide cîți ofițeri am să pot înainte de a fi eu însumi ucis. Cînd am ieșit însă și m-am curățat, am constatat că nu pățisem de fapt nimic și că mi-era doar foarte foame. Viața merita, totuși, să fie trăită, mi-am spus. Și n-am ucis nici un ofițer.

Nu cred că m-au frînt cu totul acolo, dar de încovoiat m-au încovoiat un pic.

Cu toate astea și deși eram în continuare anticomunist, am fost avansat și am devenit un adevărat și foarte dur sergent al armatei sovietice. Aș fi îndeplinit orice ordin. Cred că devenisem, în oarecare măsură, un automat. „Ordinul e ordin", „Nu ești plătit ca să gîndești" și așa mai departe.

În acel prim an de armată am învățat să mînuiesc un echipament de comunicații la mare distanță, un sistem ultra-secret de telefon prin cablu cu 16 canale numit „Vulturul", folosit ca legătură între divizii și statele lor majore și mai sus. Numai că, după ce am terminat instruirea, n-am fost repartizat la transmisiuni. Pe o cale sau alta — probabil de la mama — tata descoperise adresa unității mele și-mi scrisese din Franța. Am fost arestat pentru asta și m-au interogat trei zile și trei nopți în cursul cărora nu le-am spus nimic pentru bunul motiv că n-aveam nimic de spus. La sfîrșit, în loc să mă repartizeze la transmisiuni, am fost transferat, drept pedeapsă, la artilerie și trimis într-una din cele mai îndepărtate unități, staționată la frontiera chineză, unde am rămas trei ani.

Pe vremea aceea, frontiera sovieto-chineză nu era cel mai agreabil loc din lume. Trupele chineze violau regulat frontiera, deși trecerea ei însemna moarte sigură. Fără îndoială că ofițerii lor știau asta, căci soldații chinezi care treceau erau totdeauna beți. Aveam ordin să nu luăm prizonieri și să împușcăm orice rănit: nici un chinez nu trebuia să se întoarcă viu. Ori de cîte ori făceau vreo incursiune, tunurile noastre erau amplasate mai în față, ca să tragem peste capetele lor, pentru a crea ceea ce se numește „o perdea de foc" în spatele lor, astfel încît chinezii să nu se poată retrage prin ea. Simultan, deschideam focul asupra lor din ambele flancuri, cu napalm răspîndit de lansatoare de rachete și îi ardeam de vii. După aceea ne desfășuram în trăgători pentru a face exact ceea ce făcuseră S.S.-iștii în cel de-al doilea război mondial: să înaintăm și să-i ucidem pe răniți. Îmi venea destul de greu.

Deși știam că obiectivul chinezilor este să pună mîna pe imense porțiuni din Siberia sovietică și că nici unul dintre soldații lor n-are voie să scape cu viață, nu ni s-a părut prea amuzant să ucidem cu sînge rece răniți. Cînd înaintai și vedeai în fața ta un chinez rănit, încercai să te deplasezi lateral spre dreapta sau spre stînga pentru ca altcineva să-i dea lovitura de grație. Numai

că vecinul tău observa manevra și refuza să se mute în locul tău. Asta ducea la încăierări între soldații noștri. Ca rezultat, ajungeam să ucidem chinezi și să ne îmbrîncim simultan între noi. Toți terminam operațiunea cu fețele însîngerate.

Prima oară cînd luai parte la așa ceva, experiența era înfiorătoare. După o salvă a rachetelor cu napalm, pămîntul era acoperit de viscere, sînge și carne de om friptă, care mirosea oribil; te făcea să verși. Apoi, de la o vreme, te obișnuiai. Eram, la fel ca mulți dintre camarazii mei, dispus să ucid sau să fiu ucis. Ajungi la o atitudine de indiferență față de viața omenească. Pe durata stagiului meu, numai regimentul nostru a omorît 30.000 de chinezi. Pierderile noastre au fost, comparativ, ușoare. Am pierdut oameni mai ales pe timp de ceață sau de ploaie torențială cînd, vizibilitatea fiind foarte redusă, chinezii puteau să treacă frontiera, să se furișeze în posturile noastre, să ucidă sentinelele și să incendieze depozitele noastre. În timpul unui asemenea raid am suferit o comoție cerebrală și am pierdut parțial vederea ochiului drept și auzul urechii stîngi. Mai am și acum dureri de cap.

....

PE mama n-am mai văzut-o niciodata. Am impresia că a aflat ce se întîmplase cu bietul meu frate Petia cam pe vremea cînd eu eram staționat la frontiera sovieto-chineză. Fusese mutat dintr-un azil polonez obișnuit în secția psihiatrică a unei închisori. Se pare că Petia încercase să răspîndească printre ceilalți deținuți un fel de propagandă anticomunistă. Asta trebuie s-o fi tulburat pe mama. Este evident că începuse să aibă remușcări serioase în legătură cu fiul ei. A solicitat permisiunea să se întoarcă în Franța, crezînd că, dacă-l va putea duce în Vest, ar avea șanse să se vindece. În cele din urmă a reușit să plece. În Franța a obținut un post de medic, a economisit ceva bani și a plecat în Polonia, unde a trebuit să plătească pentru ca Petia să fie eliberat. L-a readus în Franța și, fiind doctoriță, a încercat să-l trateze singură. N-a reușit să-l vindece. Dîndu-și seama că e un caz disperat, ne-a scris mie și fratelui meu Mișa scrisori în care recunoștea că l-a distrus nu numai pe Petia, ci întreaga familie și, de aceea, nu mai are pentru ce trăi. S-a spînzurat.

● *Un prducător bogat propune unui mare regizor:*
- Ce-ar fi să facem un film despre viața lui Aznavour cu Belmondo în rolul principal?
- Cu Belmondo? N-ar fi mai bine să-l luăm pe Aznavour însuși?
- A nu, în nici un caz, e mult prea scund!

....

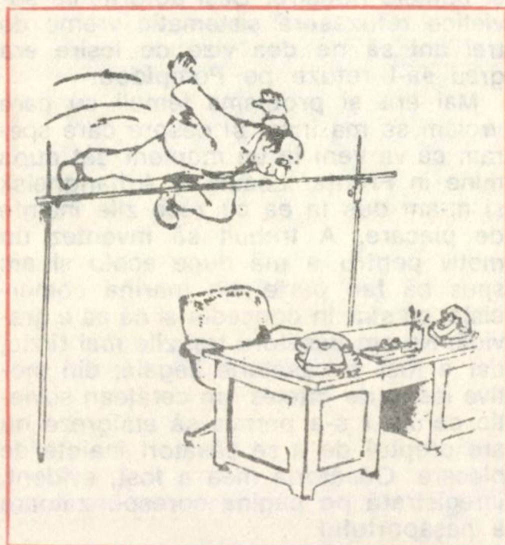
N-AM dorit niciodată să părăsesc Uniunea Sovietică, dar experiența armatei m-a convins că trebuie să plec. După ce am fost demobilizat, am scris tatălui meu cerîndu-i să ne invite pe Mișa și pe mine la el în Franța. Am așteptat trei ani permisiunea de a emigra și în acest timp am luat-o iar de la capăt cu muncile industriale manuale: sudor, strungar, și așa mai departe. În cele din urmă ni s-a dat drumul ținîndu-se seama de numele persoanei care a cerut oficial să ni se permită să plecăm: tata se recăsătorise cu o femeie bogată care era o veche prietenă a doamnei Pompidou. Soțul acesteia urma să facă o vizită de stat în Uniunea Sovietică. La sosire, i-a înmînat lui Brejnev o listă a cetățenilor francezi care doreau să emigreze. Pe listă erau și numele noastre. Deși autoritățile sovietice refuzaseră sistematic vreme de trei ani să ne dea vize de ieșire era greu să-l refuze pe Pompidou.

Mai era și problema femeii cu care vroiam să mă însor și despre care speram că va veni la un moment dat dupa mine în Franța. Locuia la Arhanghelsk și m-am dus la ea cu zece zile înainte de plecare. A trebuit să inventez un motiv pentru a mă duce acolo și am spus că fac parte din marina comercială, că sînt în concediu și că ea e gravidă. Ne-am căsătorit trei zile mai tîrziu, dar a fost o căsătorie ilegală; din motive lesne de înțeles, un cetățean sovietic. căruia i s-a permis să emigreze nu are dreptul de a se căsători înainte de plecare. Căsătoria mea a fost, evident, înregistrată pe pagina corespunzătoare a pașaportului.

Ca să nu fiu arestat și trimis în judecată pentru încălcarea legii emigrației, am dat foc propriei mele locuințe. Cînd masa și perdelele fuseseră cuprinse de flăcări, mi-am ars pașaportul aproape complet, avînd grijă să distrug pagina pe care era înscrisă căsătoria și să las intact numărul pașaportului. După ce pompierii au stins vitejește focul, m-am dus la poliție, le-am arătat pașaportul aproape complet distrus și mi s-a eliberat unul nou — tot de celibatar. Între timp, soția mea plecase din Arhanghelsk în orașul ei natal, Nikopol unde, pe baza certificatului nostru de căsătorie perfect autentic, și-a schimbat numele de familie în Rîbakov și a primit, după cum se cuvenea, un nou pașaport pe noul ei nume.

....

LA sosire am fost așteptat de tata. M-a prezentat mamei mele vitrege și m-a dus la noua lui locuință din apropiere de Lens, orașul minier din nord-estul Franței unde își deschisese un cabinet medical prosper (în bazinul minier din Flandra munceau mulți mineri polonezi care preferau, firește, să fie tratați de un doctor polonez). În acea primă seară, după obiceiul sovietic, am băut mult prea mult. Era prima noastră seară împreună și am petrecut-o țipînd la tata: l-am acuzat că e inuman, că l-a părăsit fără milă pe Petia

într-un azil polonez și că asta a fost ultima picătură care l-a cufundat pe nenorocitul meu frate într-o nebunie lipsită de orice speranță. Tata s-a apărat dînd toată vina pe mama și insistînd că ea și numai ea era vinovată — dar asta era numai pe jumătate adevărat: amîndoi erau deopotrivă de vinovați. Nu ne-am mulțumit însă să ne certăm. Ne-am și bătut. Sînt voinic, mai voinic decît era el — l-am lovit cam prea tare și i-am fracturat două coaste. Am plecat din casa lui. Nu l-am mai văzut niciodată.

În iarna anului 1973 mi-a fost extrem de greu să găsesc de lucru și să mă adaptez modului de viață francez. Nu aveam dreptul la ajutorul pentru refugiați — pentru autoritățile franceze nu eram decît un francez care fusese plecat în străinătate și se întorsese acasă: **„Tu es français-démerde-toi!"**. Cum nu lucrasem niciodată în Franța, nu aveam dreptul nici la ajutor de șomaj. Am început să dorm pe sub podurile Parisului avînd în buzunar cam zece franci. Am trăit cîteva luni printre **clochards**: mi-au dat de mîncare, iar unul dintre ei mi-a dat chiar un exemplar din **Les fleurs du mal** de Baudelaire, pe care, din lipsă de altceva de citit, l-am citit și recitit întruna. Nu puteam să cer ajutor fratelui meu. Ca om căsătorit, cu trei copii, problemele lui erau, oricum, mai mari decît ale mele și, în plus, din motive complicate, eram în termeni proști cu soția lui. Am solicitat o slujbă la uzinele Renault, dar politica lor în privința angajărilor dădea preferință arabilor din Algeria și Maroc.

ÎNTR-O seară ședeam pe malul Senei și priveam apa. Mi-am amintit de mama. Ca și ea, nu mai aveam pentru ce să trăiesc. Mă aflam aici, în „lumea liberă", dar n-aveam de lucru, eram flămînd, ședeam zgribulit pe chei, iar pe ceafă mi se prelingeau picături de apă. Fără paltonul gros pe care-l aveam de la Moscova aș fi murit, probabil, de frig. Apele murdare ale Senei puteau să-mi aducă, cel puțin, uitarea. Deși serios, gîndul sinuciderii n-a fost de durată. Am plecat de lîngă Sena și am încercat să mă adun cît mai repede.

Cîtava vreme n-am fost însă în măsură s-o fac. Îndată după aceea m-am trezit în arestul poliției. Trei tineri încer-

caseră să mă jefuiască. Constatînd că n-am bani, au vrut să-mi smulgă ceasul (pe care, mai tîrziu, am fost nevoit să-l vînd). Am reacţionat într-un mod tipic sovietic. În Rusia, dacă te atacă trei oameni, există trei rezultate posibile: eşti ucis; eşti schilodit; îi baţi tu. De data aceea i-am schilodit eu şi încă foarte grav pe toţi trei. Apoi am fost arestat. Eram disperat: sigur că voi încasa cel puţin trei ani de închisoare. Eram însă în Franţa, nu în Uniunea Sovietică. La proces am dovedit că acţionasem în legitimă apărare şi am fost achitat.

Mi-am găsit de lucru ca sudor. Din întîmplare, am dat peste un număr al ziarului „Russkaia mîsl" („Gîndirea rusă") şi am trimis o scrisoare redactorului-şef, incluzînd şi cîteva schiţe şi articole scrise de mine. Scriam proză scurtă de la 15 ani, dar nu mi se publicase nimic. Am arătat o dată, unui prieten, în Uniunea Sovietică, nişte texte şi l-am întrebat dacă crede că ar putea să apară. „Nu numai că nu le va publica nimeni, mi-a răspuns, dar fiecare dintre povestirile astea te-ar putea costa cinci ani într-un lagăr de muncă." Am continuat să scriu, dar numai pentru „sertar".

„Russkaia mîsl" mi-a răspuns oferindu-mi o slujbă. Am început pe postul de corector, iar mai tîrziu am fost promovat reporter şi apoi redactor-şef adjunct. Am reînceput să scriu, am terminat un roman pe care-l începusem în Uniunea Sovietică, **Povara**, şi am început unul nou, **Stigmatul**.

Primul meu roman a apărut în limba franceză în 1978. Am trimis un exemplar tatălui meu, împreună cu un articol despre mine publicat în „Paris-Match". După încăierarea dintre noi îmi prezisese că am să mor într-un şanţ; vroiam să vadă nu numai că n-am murit într-un şanţ, dar că am ajuns nu doar ziarist, ci chiar mai mult, romancier. Abia atunci am aflat că era mort de doi ani: murise subit, în urma unui atac de inimă provocat de folosirea neatentă a unui ac în timp ce-şi făcea singur acupunctură. Nici în ziua de azi nu ştiu unde sînt înmormîntaţi mama şi tata.

....

FRATELE meu Mişa lucrează acum la Paris ca traducător tehnic. Petia este într-un spital de boli mintale de lîngă Lille. Își închipuie că e încă în Uniunea Sovietică şi năzuieşte să fugă în Franţa, în libertate. Are momente de luciditate şi am încercat să-l vizitez regulat.

Deşi m-am născut în Franţa şi am trăit aici, în total, douăzeci de ani, instinctul îmi spune că nu asta-i patria mea. Patria mea e Rusia. Mi-e foarte tare dor de ea.

În româneşte de Oana DORNESCU

LUMEA BANCURILOR

– Domnule judecător, 25 de ani pentru o glumă? Ce dac-am amintit citatul grecesc cu „Cizmarule, nu mai sus de sanda" şi unii s-au gîndit aiurea? Am 67 de ani...
– Ei, lasă, instanţa nu cere imposibilul... Faci şi dumneata cît poţi. Să fii sănătos!
– De-aş fi, să apuc...
– Acuzat! Iar începi?
– Nu, dom'judecător, eu aştept s-apuc sfîrşitul.

*

– Vă rog, cît costă **Dama cu camelii**, *întreabă un oltean.*
– Cincizeci de lei.
– Dar fără camelii?

*

Buletin meteorologic: „Ploile se vor extinde în toată ţara, mai ales în apartamentele situate la ultimele etaje. Temperaturile minime vor fi aproximativ egale cu cele din casele dv. Maximele în jur de 3–4 grade. În jurul centrelor industriale, ceaţă persistentă."

*

– Cîte limbi străine ştie Elena Ceauşescu?
– Şase sau şapte, dar nu discută cu nimeni.

*

Protest al bucătarilor: „Termenele de garanţie ne împiedică să producem opere nemuritoare".

*

Un preot le explica unor enoriaşi că astăzi noţiunea de păcat e cam depăşită.
– Şi de ce ne spui aşa de tîrziu, părinte?, sare ca arsă o babă.

*

– Ascultă, Ioane, m-am întîlnit cu Lucica şi mi-a spus că sforăi îngrozitor. De unde ştie ea?
– Dragă, îţi jur, nu mă văd cu ea decît la serviciu.

Culese de George MUNTEAN

Stephen HAWKING

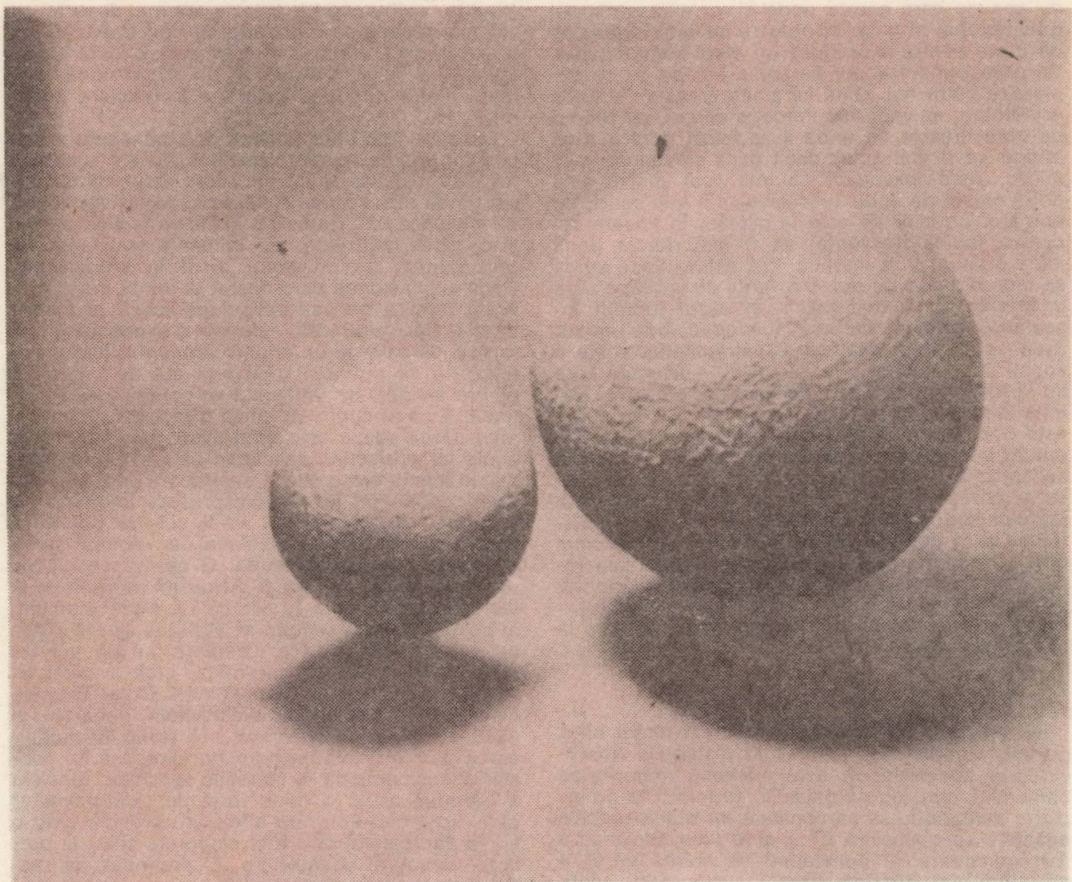
O SCURTĂ ISTORIE A TIMPULUI

• Creierul lui Stephen Hawking — recunosc comentatorii, admiratorii şi chiar rarii denigratori — unul din cele mai strălucite din lume ale fizicii contemporane, funcţionează cu viteza luminii. Obiectul cercetărilor sale? Universul, „de unde vine? cînd s-a ivit? are un sfîrşit?" La fiecare din aceste întrebări ştiinţa va găsi un răspuns, crede Hawking. Cu condiţia să găsească calea unificării celor două mari descoperiri teoretice ale secolului: teoria relativităţii generale şi mecanica cuantică. Prima determină gravitaţia astrelor şi determină pe scară mare structura universului; cea de a doua permite ajungerea în inima celei mai infinitezimale particule de materie dar lasă locul unui „principiu de incertitudine" care-i dădea coşmaruri lui Einstein. Hawking are ambiţia de a realiza tentativa. Pînă atunci, cartea sa,O SCURTĂ ISTORIE A TIMPULUI, este numărul unu pe lista best-sellers-urilor din America, Anglia şi alte ţări ale Europei.

DACĂ privim cerul într-o noapte senină fără lună, elementele cele mai strălucitoare care se pot vedea vor fi planetele Venus, Marte, Jupiter şi Saturn. Va fi şi un mare număr de stele care sînt Sori asemănători cu al nostru, dar mult mai îndepărtaţi. Cîte unele din stelele fixe par să-şi modifice uşor poziţiile unele faţă de altele pe măsură ce Pămîntul se învîrteşte în jurul soarelui: ele nu sînt toate fixe! Datorită faptului că sînt relativ aproape de noi. Pămîntul învîrtindu-se în jurul soarelui, noi le vedem din poziţii diferite pe fondul unor stele şi mai îndepărtate. Este foarte bine, fiindu-ne astfel permis să măsurăm direct distanţa de aceste stele: cu cît sînt mai aproape de noi, cu atît avem impresia că se mişcă. Steaua cea mai apropiată — Proxima Centauri — este cam la patru ani lumină (luminii sale îi trebuie vreo patru ani ca să atingă Pămîntul), sau la circa patruzeci mii de miliarde de kilometri. Cea mai mare parte a altor stele vizibile cu ochiul se află departe, la cîteva sute de ani lumină de noi. Soarele nostru, în comparaţie, se află numai la opt mii minute-lumină! Stelele vizibile par să ocupe ansamblul cerului nocturn, ele fiind, mai ales, concentrate într-o fîşie pe care o numim Calea Lactee. De prin 1750, cîţiva astronomi au sugerat că această Calea Lactee poate oferi explicaţia că cea mai mare parte a stelelor vizibile ar fi grupate într-o configuraţie avînd forma unui disc, exemplu a ceea ce noi numim azi o galaxie spirală. Cîţiva zeci de ani mai tîrziu, astronomul Sir William Herschel confirmă această ipoteză repertoriind cu grijă poziţiile şi distanţele unui mare număr de stele. Dar atunci ideea nu a fost deplin acceptată. Asta s-a întîmplat cred abia la începutul acestui secol.

Reprezentarea modernă a universului datează din 1924, cînd astronomul american Edwin Hubble a demonstrat că galaxia nostră nu este unică în genul ei, că mai există multe altele cu mari zone de vid între ele. Pentru a o dovedi, a trebuit să determine distanţele celorlalte galaxii situate atît de departe de noi încît, contrar stelelor apropiate, ele ne apar fixe. Hubble a fost obligat să recurgă la metode indirecte. Strălucirea aparentă a unei stele depinde de doi factori: cantitatea de lumină pe care o răspîndeşte (luminozitatea ei) şi distanţa în raport cu noi. Stelelor apropiate le putem măsura strălucirea aparentă şi distanţa, determinînd astfel luminozitatea. Prin reciprocitate, dacă ştim luminozitatea stelelor aparţinînd altor galaxii, le putem afla distanţa măsurîndu-le strălucirea aparentă. Hubble remarca anumite tipuri de stele avînd întotdeauna aceeaşi luminozitate, cu condiţia ca să fie îndeajuns de aproape pentru a o putea măsura; deci, afirma el, dacă găsim stele din acelaşi fel într-o altă galaxie, putem presupune că au aceeaşi luminozitate — calculînd astfel distanţa acestei galaxii. Dacă putem s-o realizăm pentru un oarecare număr de stele din aceeaşi galaxie, calculele noastre se vor îndrepta întotdeauna spre aceeaşi distanţă, vom putea avea, cu onestitate, încredere în estimarea distanţei acestei galaxii.

EDWIN HUBBLE a efectuat calcule pentru nouă galaxii diferite. Acum ştim că galaxia noastră este una din sutele de miliarde de galaxii pe care ni le arată telescoapele moderne, fiecare însumînd cîteva sute de miliarde de stele. Trăim într-o galaxie care are cam o sută de mii de ani lumină diametru şi care se învîrte lent în jurul său: stelele din braţele spirale se învîrt în jurul centrului în cîteva sute de milioane de ani. Soarele nostru nu este decît o stea ordinară, galbenă, de o mărime medie, aproape de marginea interioară a unuia din braţele spirale. Ce drum a fost

MASAY NAKAMURA: Foto-reclamă

parcurs de la Aristot și Ptolemeu, cînd credeam că Pămîntul e centrul Universului! Stelele sînt atît de departe, încît ne apar cît niște gămălii de ac de lumină. Nu le putem vedea nici mărimea, nici forma. Cum putem, de asemenea, distinge de la distanță diferitele tipuri de stele? Pentru marea majoritate nu există decît o trăsătură caracteristică pe care noi o putem observa: culoarea luminii lor; Newton a descoperit că dacă lumina venind de la Soare străbate o bucată de sticlă de formă triunghiulară — o prismă — ea se descompune în culorile de bază (spectrul său) ca în curcubeu. Îndreptînd un telescop către o stea individuală sau către o galaxie, se poate, în mod asemănător, observa spectrul luminii venind de la această stea sau această galaxie. Stele diferite au și spectre diferite, dar strălucirea relativă de culori deosebite este întotdeauna exact ce se așteaptă a se găsi în lumina emisă de un obiect adus la incandescență. (De fapt, lumina emisă de orice obiect opac dusă către roșu are un spectru caracteristic care nu depinde decît de temperatura sa: un spectru termic. Asta înseamnă că putem vorbi de temperatura stelară pornind de la un spectru al luminii stelelor).

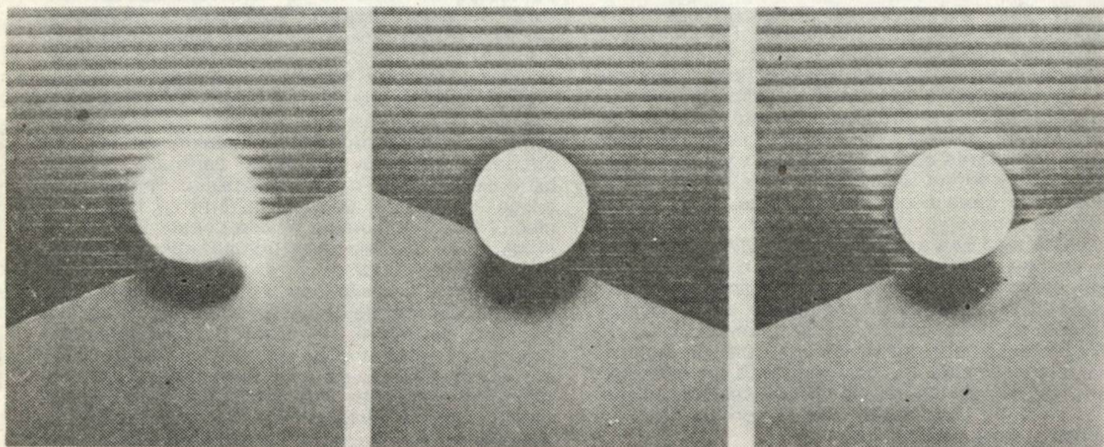
În plus, ni se pare că anumite culori foarte specifice sînt uneori absente; culorile care lipsesc pot varia de la o stea la alta. De cînd știm că fiecare element chimic absoarbe un ansamblu foarte caracteristic de culori specifice, e de ajuns să comparăm ultimele cu cele care lipsesc din spectrele stelare pentru a determina cu exactitate elementele prezente în atmosfera stelei observate.

În anii douăzeci, cînd astronomii au început să privească spectrele stelelor din alte galaxii, au remarcat ceva foarte curios: acolo se aflau cam aceleași ansambluri caracteristice de culori absente față de propria noastră galaxie, ultimele fiind toate decalate cu aceeași cantitate relativă, către extremitatea roșie a spectrului. Pentru a înțelege implicațiile, trebuie mai întîi să înțelegem efectul Doppler. Lumina vizibilă constă în fluctuații sau unde în cîmpul electromagnetic. Frecvența (sau numărul undelor pe secundă) luminii este foarte ridicată, variind de la patru la șapte sute mii de miliarde de unde pe secundă. Diferitele frecvențe de lumină sînt ceea ce ochiul omenesc vede sub formă de culori diferite, frecvențele cele mai joase situîndu-se spre extremitatea roșie a spectrului iar cele mai înalte la extremitatea albastră. Acum, închipuiți-vă o sursă de lumină la distanță constantă de noi, ca o stea emițînd unde de lumină cu frecvență constantă. Evident, frecvența undelor pe care le vom primi va fi aceeași

cu cea pe care aceste unde o vor emite (cîmpul gravitațional al galaxiei noastre nu este îndeajuns de mare pentru a produce un efect semnificativ). Să presupunem acum că sursa începe să se deplaseze către noi. Cînd va emite creasta de undă următoare, ea va fi mai aproape de noi, iar timpul pe care creasta de undă îl va folosi pentru a ne atinge va fi mai scurt decît dacă steaua nu s-ar mișca. Asta înseamnă că intervalul dintre cele două creste de unde succesive va fi mai scurt, iar numărul undelor pe care le captăm în fiecare secundă (adică frecvența) va fi mai ridicat decît dacă steaua ar fi imobilă. Tot astfel, dacă sursa se îndepărtează de noi, frecvența de unde pe care o primim va fi mai joasă. În cazul luminii înseamnă că stelele care se îndepărtează de noi vor avea spectrul decalat către extremitatea roșie a spectrului — „decalaj spre roșu" — iar cele care se apropie, un spectru decalat către albastru. Relația dintre frecvență și viteză, efectul Doppler, este o experiență care poate fi făcută oricînd. Ascultați o mașină trecînd pe stradă: cu cît mașina se apropie, motorul produce un zgomot mai ascuțit (corespunzînd unei frecvențe mai ridicate a undelor sonore), iar cînd ea trece prin fața noastră și se îndepărtează, se aude un zgomot mai grav. Comportamentul undelor luminoase sau radio este același. Poliția folosește efectul Doppler pentru a controla viteza vehiculelor prin măsurarea frecvenței impulsului undelor radio pe care le reflectă!

ÎN anii care au urmat dovedirii existenței altor galaxii, Hubble le-a repertoriat distanțele observîndu-le spectrele. În acel moment, majoritatea oamenilor credeau că galaxiile se mișcă la întîmplare, așteptîndu-se să constate tot atîtea spectre decalate spre albastru cît și spre roșu. Surpriza a fost considerabilă constatînd că marea parte a galaxiilor par decalate spre roșu: aproape toate se îndepărtează de noi! Și mai surprinzătoare au fost concluziile pe care Hubble le-a publicat în 1929: amploarea decalajului către roșu a unei galaxii nu era un joc al întîmplării, el era proporțional cu distanța care ne separă de această galaxie. Cu alte cuvinte, cu cît galaxia era mai departe, cu atît mai repede se îndepărta de noi! Universul nu poate fi, deci, static, așa cum credea toată lumea înainte, el este, dimpotrivă, în expansiune, distanța dintre diferitele galaxii e în creștere continuă.

Descoperirea unui univers în expansiune a fost una din marile revoluții intelectuale ale secolului XX. Este ușor să te întrebi acum de ce nimeni nu s-a gîndit mai înainte. Newton și ceilalți au trebuit să înțeleagă că un univers static va începe, în curînd, să se contracte sub influența gravitației. Să presupunem că universul ar fi în expansiune. Dacă expansiunea este destul de lentă, forța gravității va sfîrși prin a-l opri; după aceea, ar fi contracția. Dacă universul este într-o expansiune mai rapidă, dincolo de un anumit procent critic, gravitatea nu va putea fi niciodată atît de puternică pentru a-l opri iar universul va continua să se întindă. E ca și cum s-ar lansa o rachetă de pe Pămînt. Dacă viteza este prea mică, gravitatea o va anula iar proiectilul va cădea pe sol. Dimpotrivă, dacă racheta are o viteză superioară unei anumite valori critice (în jur de doisprezece kilometri pe secundă), gravitatea nu va fi atît de puternică pentru a o întoarce pe Pămînt iar racheta se va îndepărta pentru totdeauna. O asemenea reacție a universului ar fi putut fi prevăzută pornind de la teoria newtoniană a gravitației în orice moment, în secolul XIX, în secolul al XVIII-lea sau la sfîrșitul celui de-al XVII-lea. Credința într-un univers static a fost atît de puternică, încît a persistat pînă în primii ani ai secolului XX. Chiar Einstein cînd a formulat teoria Relativității generale în 1915, era sigur că universul ar fi static iar modificarea ar fi posibilă introducînd faimoasa lui constantă cosmologică în ecuațiile specifice. Einstein a introdus astfel o nouă forță de „antigravitate" care, spre deosebire de altele, nu provine dintr-o sursă particulară, ci a fost elaborată chiar în procesul structurii spațiu-timp. El pretindea că spațiul-timp avea tendința nativă de a se întinde, putînd contrabalansa tocmai atracția oricărei materii în univers, în condițiile cînd universul ar fi static. Un singur om se pare că a fost dispus să ia Relativitatea generală ad litteram: fizicianul și matematicianul rus Alexandr Friedmann.

MASAKAZU IKEDA: Transformare

Friedmann a emis o ipoteză foarte simplă referitoare la univers: universul pare identic, indiferent care ar fi direcţia din care e privit, ceea ce ar fi adevărat de oriunde am observa universul. Din această ipoteză, Friedmann a tras concluzia că noi nu trebuie să aşteptăm ca universul să fie static. De fapt, în 1922, cu cîţiva ani înainte de descoperirea lui Edwin Hubble, Friedmann a prezis ceea ce Hubble a descoperit!

Ipoteza că universul pare la fel din toate direcţiile nu este de fapt adevărată în realitate. Spre exemplu, aşa cum am văzut, celelalte stele din galaxia noastră formează o fîşie distinctă de lumină de-a lungul cerului nocturn, Calea Lactee. Dar dacă examinăm galaxiile îndepărtate, se pare că ar fi cît de cît acelaşi număr peste tot. Astfel, universul, în mare, pare a fi acelaşi în toate direcţiile, considerîndu-l, evident, la o scară mare în raport cu distanţele dintre galaxii, nesocotindu-se diferenţele la scară mică. Multă vreme aceasta a constituit o justificare satisfăcătoare a ipotezei lui Friedmann, o grosolană aproximaţie a universului real. De curînd, o fericită întîmplare a evidenţiat faptul că această ipoteză era o remarcabil de exactă descriere a universului nostru.

În 1965, doi fizicieni americani de la Bell Telephone Laboratories din New Jersey, Arno Penzias şi Robert Wilson, au testat un detector ultra-sensibil de unde centimetrice (aceste micro-unde sînt aidoma undelor luminoase, dar cu o frecvenţă de ordinul a numai zece miliarde de unde pe secundă). Penzias şi Wilson au fost contrariaţi de faptul că instrumentul lor captează mai mult zgomot decît ar fi trebuit. Zgomotul nu părea că vine dintr-o anumită direcţie. Descoperind în interior găinaţ de pasăre, ei au mai căutat şi alte cauze ale funcţionării defectuoase, dar curînd au trebuit să abandoneze. Au înţeles că orice zgomot venind din atmosferă va fi cu mult mai puternic dacă detectorul va fi înălţat vertical decît în altă poziţie, deoarece undele luminoase străbat mai mult atmosfera cînd sînt receptate de orizont decît atunci cînd ajung direct la zenit. Zgomotul excedentar era acelaşi, indiferent de direcţia în care era orientat detectorul încît zgomotul însemna că vine **din afară** atmosferei. Era acelaşi, zi şi noapte, de-a lungul întregului an, cu toate că Pămîntul se învîrtea în jurul axei sale şi al Soarelui. Asta arăta că radiaţia provenea de mult mai departe decît sistemul solar şi chiar mai departe ca galaxia; altfel ar fi variat, fiindcă însăşi mişcarea Pămîntului ar fi orientat detectorul în poziţii diferite. Noi ştim azi că radiaţia, înainte de a ne atrage, a trebuit să străbată o mare parte a universului observabil. Deoarece ea pare identică în diverse direcţii, universul poate fi la fel în toate direcţiile, discutînd la scară mare. Ştim acum că, oricare ar fi direcţia din care e observat, zgomotul nu variază niciodată cu mai mult de 1 la 10.000 — Penzias şi Wilson căzînd involuntar pe confirmarea foarte exactă a primei ipoteze a lui Friedmann.

CAM în aceeaşi epocă, doi fizicieni americani de la universitatea vecină celei de la Princeton, Bob Dicke şi Jim Peebles, au început să se intereseze de undele centimetrice. Au studiat sugestia lui Georges Gamon (fostul student al lui Friedmann) după care universul primitiv ar trebui să fie foarte cald, foarte dens, strălucind asemeni oricărui obiect încins. Dicke şi Peebles au afirmat că noi ar trebui să fim în stare să vedem licărirea universului primitiv fiindcă numai lumina corpuri-

HITOSHI ISHIHARA: Ilustraţie pamflet

lor sale cele mai îndepărtate ne va atinge. Expansiunea universului înseamnă că această lumină va fi atît de decalată spre roşu, încît ar trebui să ne apară azi sub forma radiaţiilor centimetrice. Dicke şi Peebles se pregăteau să o caute cînd Penzias şi Wilson au auzit vorbindu-se de lucrările lor, înţelegînd că ei găsiseră înainte radiaţia discutată. Pentru descoperire, Penzias şi Wilson au primit premiul Nobel în 1978 (ceea ce a fost cam dur pentru Dicke şi Peebles, fără să mai vorbim de Gamov!).

La prima vedere, mărturia unui univers identic, oricare ar fi direcţia din care e privit, ar putea sugera că locul nostru în univers are o situaţie specială. În particular, s-ar putea crede că văzînd toate celelalte galaxii îndepărtîndu-se de noi, înseamnă că ar trebui să fim în centrul universului. Există, totuşi, o altă explicaţie: universul ar trebui să pară la fel în toate direcţiile, văzut de pe o altă galaxie. Ştim că este a doua ipoteză a lui Friedmann. Nu avem nici o dovadă ştiinţifică pentru a o confirma sau infirma. Îi dăm crezare numai din modestie, amorul nostru propriu fiind satisfăcut de faptul că universul pare acelaşi de oriunde l-am privi în jur, nu şi din alte puncte din univers! În schema lui Friedmann, toate galaxiile se îndepărtează unele de altele. Situaţia este asemănătoare cu cea a unui balon, avînd desenate pe suprafaţă un anumit număr de pete, pe care îl umfli cu regularitate. Dacă balonul devine mai voluminos, distanţa dintre două pete oarecare creşte, dar nici o pată nu poate fi considerată drept centrul expansiunii. Cu cît petele vor fi mai separate, cu atît separarea va fi mai rapidă. În acelaşi mod, în schema lui Friedmann viteza cu care două galaxii oarecare se separă este proporţională cu distanţa care le separă. Schema indică de asemenea că decalajul unei galaxii către roşu trebuie să fie proporţional cu distanţa în raport cu noi, ceea ce a descoperit Hubble. În ciuda succesului schemei sale şi a prezicerii observaţiilor lui Hubble, munca lui Friedmann a fost în mare măsură necunoscută în vest pînă cînd au fost construite scheme similare în 1935 de către omul de ştiinţă american Howard Robertson şi de matematicianul englez Arthur Walker, ca replică lui Hubble la descoperirea unei expansiuni uniforme a universului.

În româneşte de Andriana FIANU

Francisco ALVARES
(c. 1465—1541?)

Cum a fost trimis Pêro da Covilha să descopere ţara Preotului Joao şi locurile unde cresc piperul şi scorţişoara

ÎNTRUCÎT am vorbit adesea în această Carte[1] despre Pêro da Covilha Portughezul, bărbat preavrednic de cinste şi cu mare trecere în ochii Preotului Joao şi a întregii lui Curţi, socot nimerit să vă înfăţişez acum în ce chip a ajuns el în astă Ţară, aşa după cum însuşi mi-a povestit deseori în cei treizeci şi trei de ani de cînd locuieşte pe meleagurile noastre. Iată cum a început totul: s-a născut în cetatea Covilha din regatul Portugaliei şi, încă de copil, s-a dus în Spania să intre în slujba lui Don Alfonso, duce de Sevilia. Dară cînd s-a iscat război între Portugalia şi Spania, s-a înturnat la ai săi împreună cu Don Joan da Gusman, fratele sus-pomenitului duce, care l-a şi dus în casa lui Alfonso, regele Portugaliei. Şi acela, pentru vitejia dovedită în luptă, numaidecît l-a făcut oştean de vază, iară el a luptat în acel război, ba a slujit şi peste hotarele ţării, în Franţa. După moartea regelui Alfonso, a devenit unul dintre străjerii regelui Don Joao, pînă a sosit vremea trădărilor, căci atunci l-a trimis regele în Spania, că bine vorbea graiul castilian, cu gînd să iscodească şi să afle cine erau gentilomii ce urzeau acolo împotrivă-i. Şi întorcîndu-se Pêro din Spania, a fost trimis de rege în Barbaria, unde a rămas o vreme şi a deprins graiul arăbesc şi apoi a fost trimis să încheie pace cu regele din Tremizen. Şi după ce s-a înturnat, iarăşi a fost trimis departe, de astă dată la regele Amoli bela gegi, care le-a înapoiat osemintele infantului Don Fernando. La întoarcere i-a ajuns la urechi că regele Don Joao poftea peste poate ca neasemuitele lui corăbii să descopere tărîmul unde cresc mirodeniile şi cugeta să trimită oameni tocmiţi să descopere tot ce le va sta în putinţă. Şi deocamdată îl alesese pentru asemenea cinste pe Alfonso da Paiva, de loc din Castel Blanco, bărbat dibaci foarte şi priceput nevoie mare la graiul arăbesc.

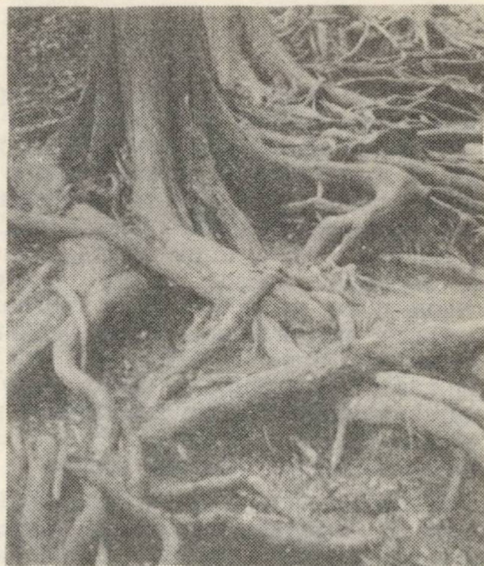
CÎND a aflat că s-a întors Pêro da Covilha, regele Joao l-a chemat la sine şi i-a zis în taină că, ştiindu-l dintotdeauna cu credinţă şi gata să-i slujească, şi văzînd că pricepe şi graiul arăbesc, a hotărît să-l trimită cu un tovarăş să descopere şi să afle unde e vestita ţară peste care domneşte Preotul Joao şi dacă ţinuturile lui ajung pînă la mare, şi unde cresc piperul şi scorţişoara şi alte felurite mirodenii aduse în cetatea Veneţiei din ţările maurilor. Şi spuse regele mai departe că el trimisese anume pe unul din familia Monterio şi pe un călugăr, Antonio din Lisabona, stareţ la Porta da Ferro, dară ei nu au izbutit să treacă dincolo de cetatea Ierusalim, zicînd că e cu neputinţă să călătorească fără a avea ştiinţă de graiul arăbesc. Şi văzînd aşadar înălţimea-sa că Pêro înţelege acel grai nedesluşit, îl rugă să se învrednicească cu astă slujbă, să-i îndeplinească ăst neasemuit hatîr, şi-i promise să-l răsplătească peste poate, ca să ajungă om de vază în regat şi toţi urmaşii lui să trăiască în îndestulare. Pêro îi sărută mîna drept mulţumire că

[1]. *„Comunicare adevărată despre pămînturile Preotului Joao da India" (Lisabona, 1540).*

și-a plecat ochii asupră-i, dară zise că sufletul îl doare că știința și priceperea lui nu sînt pe măsura arzătoarei lui dorințe de a-și sluji regele; și totuși, ca supus credincios, se pleacă poruncii înălțimii-sale din toată inima.

Și astfel, în anul 1487, pe 7 ale lunii mai, s-au dus amîndoi, și Pêro și Alfonso, în Santo Arren. Cu ei se afla regele Don Emanuel, care pe atunci era numai duce. Acolo li s-a dat o hartă a mării/ Mediterane/ copiată după o mare hartă a lumii făcută de licențiatul Calzadilla, episcop da Visco, de Meșterul Poderigo, de loc din Pietre Nere, și de Meșterul Moyses, care la acea vreme era evreu. Și totul s-a făptuit în mare taină în casa lui Pêro da Alcasova și toți mai sus-pomeniții și-au arătat toată cunoașterea pentru că urmau să fie comandori ai Descoperirii, să găsească țările de unde vin mirodeniile și unul dintre ei urma să se ducă în Ethiopia, să descopere țara preotului Joao, și pentru că în acele mări se știa oarece despre o anume trecătoare spre mările noastre din apus; căci zișii meșteri spuneau că găsiseră niște înscrisuri despre asemenea trecătoare. Și pentru cheltuială, regele le-a dat patru sute de cruzados din visteria Grădinii Almarin, căci, după cum am zis, Don Emanuel era mereu cu dînșii. Pe lîngă asta, regele le-a dat o epistolă pentru cămătarii din toate părțile Levantului, pentru ca, dacă ar cădea la necaz sau primejdie mare, să fie izbăviți și ajutați acolo. O jumătate din aur ei au cerut-o în monezi, iar cealaltă i-au înmînat-o lui Bartolomeo Marchioni, un florentin, să le fie plătită la Napoli.

ŞI primind ei binecuvîntarea regelui, au plecat din Lisabona și au ajuns la Barcelona de paști și la Napoli de sf. Joao, cînd fiul lui Cosimo de Medici le-a dat restul de monezi. Din Napoli au navigat în insula Rhodos și aici au aflat doi cavaleri de vază portughezi, unul pe nume Gonsalvo și celălalt Fernando și au tras la casa lor. Și după un zăgaz de cîteva zile au luat drumul Alexandriei într-o corabie a lui Bartolomeo da Paredez; și întîi au cumpărat multe butoaie cu miere, că se făceau că sînt neguțători. Cînd au ajuns la Alexandria, pe amîndoi i-a lovit cu necruțare malaria, iară Cadiul le-a luat mierea socotind că au să moară. Dar ei s-au înzdrăvenit și li s-au dat bani buni pe miere, așa că au cumpărat felurite mărfuri și au călătorit la Cairo, unde au stat pînă i-au întîlnit pe anume mauri, numiți magabrini, din regatul Fez și Tremizen, care mergeau către Aden și laolaltă au călătorit pe uscat spre Tor, de unde s-au urcat pe o corabie și s-au îndreptat către Suachen, pe coasta Abyssiniei, și de acolo spre Aden. Și pentru că era vremea musonilor, cînd pe acele mări nu se poate încumeta vreo corabie, s-au despărțit, căci Alfonso a trecut în Ethiopia, iar Pêro a hotărît să meargă în India. Și au căzut la înțelegere să se întîlnească într-o zi anume în cetatea Cairo ca să povestească apoi regelui, împreună, despre descoperirile lor.

H. WOLF: Rădăcini

Pêro da Covilha, cînd a sosit vremea, s-a urcat pe o corabie și s-a dus drept la Cananor și de acolo la Calicut și a văzut mulțime de cimbru și piper care creștea acolo și a priceput că scorțișoara și cuișoarele erau aduse din țări și mai depărtate. Apoi s-a dus către Gôa și de acolo spre insula Ormuz și, iscodind, a aflat mulțime de lucruri minunate, și apoi a venit cu o corabie în Marea Roșie. A debarcat la Zeila și, cu anume neguțători ce erau tot mauri, a călătorit pe acele mări necunoscute, nesățios să se slujească de toată dibăcia lui ca să le descopere. Și a ajuns așa departe, că a intrat în cetatea Cefala [Sofala], unde a aflat de la niște

marinari și arabi că se putea naviga de-a lungul coastei spre apus și că ei nu știau să aibă coasta aceea vreun capăt. Și a mai aflat că se afla acolo și o mare insulă, nemaivăzută și bogată tare, lungă de vreo 900 mile, pe care ei o numeau Insula Lunii [Madagascar]. Și înțelegînd aceste lucruri, bucuros nevoie mare, s-a hotărît să se înturneze la Cairo, așa că a venit înapoi la Zeila, de acolo a trecut în Aden, apoi Tor și pînă la urmă a ajuns la Cairo, unde a stat îndelungată vreme așteptîndu-l pe Alfonso da Paiva. Și într-un tîrziu a primit știre despre moartea aceluia.

ATUNCI a hotărît să se întoarcă degrabă în Portugalia; dar iată că norocul făcu să-l găsească doi evrei, trimiși să-l caute, care-i înmînară răvașe de la regele Portugaliei. Unul dintre evrei era numit Rabbi Abraham, de loc din Beggian. Numele celuilalt era Josef da Lamego și era cizmar. Ei călătoriseră înainte vreme în Persia și la Bagdad și-i povestiseră apoi regelui nenumărate minunății aflate acolo, despre mirodenii și despre bogățiile de pe insula Ormuz, care mult l-au bucurat pe rege de le-a poruncit să se înturneze grabnic să vadă totul cu ochii lor. Dar întîi aveau poruncă să-i caute pe Pêro da Covilha și Alfonso da Paiva despre care avea știre că urmau să se reîntîlnească în anume zi la Cairo. În răvașele către Pêro, regele scria că, dacă tot ce i se spusese era adevărat, să se întoarcă pentru că voia să-i răsplătească; dar dacă nu toate ținuturile erau deja descoperite, atunci să-i trimită veste despre ce au văzut și apoi să facă tot ce le stă în putință ca să caute și restul și, mai presus de orice, să descopere neasemuita țară a Preotului Joao și să-l pună pe Rabbi Abraham să vadă cu ochii insula Ormuz. Drept care Pêro da Covilha gîndi nimerit să povestească regelui tot ce văzuse de-a lungul coastei Calicutei, despre mirodeniile ce creșteau acolo, și despre Ormuz, și despre coasta Ethiopiei, și despre Cefala, și despre marea Insulă a Lunii, încheind că, dacă acea corabie a sa cu care negutătorise în Guineea ar naviga de-a lungul coastei căutînd țărmul acelei mari insule și al Cefalei, ar putea ușor intra în aceste mări ale răsăritului spre a ajunge pe țărmul Calicutei, pentru că pretutindeni de-a lungul tuturor acestor coaste era mare; el înțelesese dorința regelui și o să se întoarcă cu Rabbi Abraham la Omuz, să o vadă cu ochii lui, și apoi o să-l caute pe preotul Joao a cărui țară are știre că se întinde pînă la Marea Roșie.

Și Pêro încredință acest răvaș lui Josef da Lamego evreul, să se înturneze în Portugalia. Iar el și celălalt evreu se îndreptară iarăși spre Ormuz și, după ce se întoarseră în Aden, îi porunci să îi ducă veste regelui că a văzut insula Ormuz cu ochii lui. Iară el, intrînd în Ethiopia, sosi la Curtea Preotului Joao care, la acea vreme, nu era departe de Zeila.

Și înmînînd răvașele de la regele Portugaliei Preotului, care pe atunci purta numele de Alexandru [Eskander], a fost primit cu veselie și i s-au dat mari onoruri și făgăduința că i se va da drumul grabnic să se întoarcă în țara lui de baștină. Dară între timp Alexandru a trecut în cealaltă lume și i-a urmat Nahu, fratele lui, care mult s-a bucurat de Pedro și l-a copleșit cu daruri alese, dar i-a spus că nu-i va mai îngădui să plece. După ce a murit și Nahu i-a urmat la tron fiul lui, David, care e rege și acum, și care nu a putut suferi să-l vadă plecat, zicînd că nu a sosit sub domnia lui și că, dacă predecesorii lui i-au dăruit pămînturi așa întinse și averi nemăsurate, trebuia să se bucure de ele, nu să le piardă. Și că apoi, dacă regii dinainte nu i-au dat îngăduința, nici el nu-l poate lăsa să plece. Și astfel a rămas Pêro în țară; și i-au dat o soață cu bogății și soața i-a dăruit copii.

ȘI ACUM, cînd a înțeles că ar putea pleca, arzîndu-l focul dorului de țara lui, s-a dus să-l implore pe Preot să-i dea voie să se înturneze iară noi ne-am dus cu el și el era neclintit în dorința lui și i-a vorbit Preotului cu înflăcărare și noi l-am sprijinit. Cu toate astea, nu am putut obține pentru el îngăduința de a pleca.

Pêro e om tare învățat și mintos și însușirile lui nu-și au asemănare la Curte și poate vorbi toate graiurile, creștinești și maure, păgîne și abyssiniene; și toate lucrurile pe care le-a aflat și văzut știe a le povesti cu atîta farmec, de parcă ți s-ar înfățișa aevea. Așa că e foarte iubit de Preot și de toată Curtea...

În românește de Mihai STOICA

Jorge Luis BORGES

TIMPUL CIRCULAR

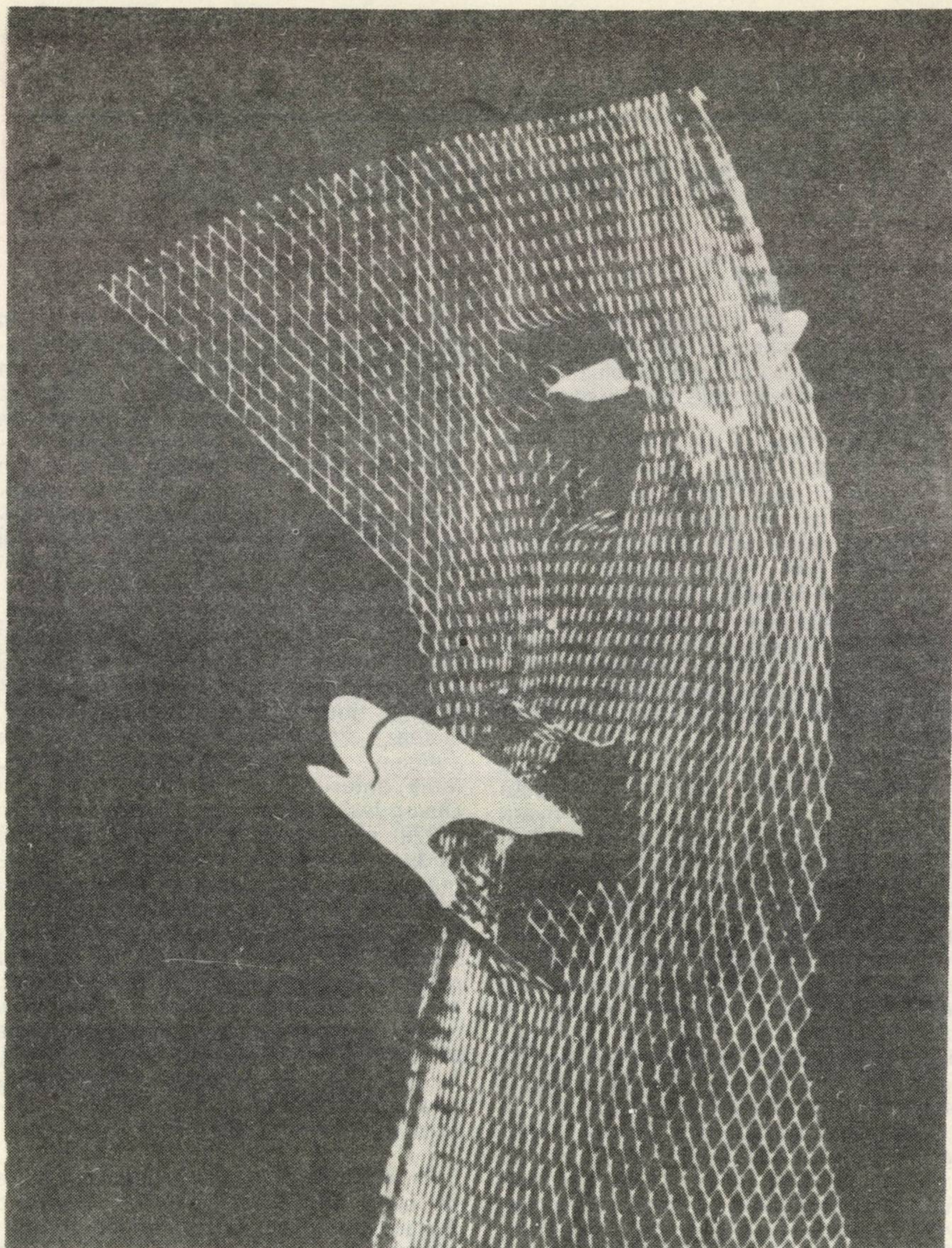
ETERN, mă întorc spre Eterna Întoarcere; de astă dată voi încerca (cu ajutorul cîtorva aluzii istorice) să îi definesc cele trei interpretări principale.

Cea dintîi îi revine lui Platon. În paragraful 39 din *Timeu* afirmă că cele șapte planete, după ce își vor fi acordat vitezele, se vor reîntoarce în punctul de pornire; revoluție care constituie Marele An. Cicero *(De natura deorum,* II) admite că nu e lesne de calculat o atît de vastă perioadă celestă, dar cu siguranță nu e vorba despre o durată nelimitată; într-una din operele lui pierdute o estimează la 12 954 de „ceea ce numim noi ani" (Tacitus, *Dialogus de oratoribus,* XVI).

După moartea lui Platon în Atena s-a răspîndit astrologia judiciară. Această știință, după cum oricine știe, ne învață că aștrele conduc destinul oamenilor. Un astrolog care n-a studiat în van *Timeu* emite acest ireproșabil argument: dacă erele planetare sînt ciclice, istoria universală trebuie să fie aidoma; la sfîrșitul fiecărui an platonician aceleași ființe se vor naște și vor săvîrși același destin. Cu timpul, această ipoteză i-a fost atribuită tot lui Platon. În 1616 Lucilio Vanini scria: „Achille va asedia Troia din nou; aceleași religii, aceleași ceremonii vor renaște; istoria umană se repetă; nu e nimic care să nu fi fost deja; ceea ce a fost va fi"; dar numai pe un plan general și nu (cum pretinde Platon) în particular *(De admirandis naturae arcanis,* dialogul 52). În 1643, Thomas Browne declara într-una din notele primei cărți din *Religio Medici:* „Anul lui Platon — *Plato' Year* — e un ansamblu de secole în finalul cărora totul se va regăsi în starea sa primitivă, iar Platon din nou le va explica în școala lui această doctrină discipolilor". Principiul celei dintîi concepții asupra Eternei Întoarceri este astrologic.

A doua interpretare e legată de gloria lui Nietzsche, cel mai patetic dintre inventatorii sau divulgatorii ei. De data aceasta Eterna Întoarcere e justificată de un principiu algebric și anume de faptul că un număr „n" de elemente — atomi în ipoteza lui Le Bon, forțe în cea a lui Nietzsche, corpuri simple la comunistul Blanqui — nu pot da loc unui număr infinit de combinări. Din cele trei doctrine citate, cea mai incitantă și mai complexă e a lui Blanqui. Ca și Democrit (Cicero, *Questiones Academicae,* II, 40) el discerne lumi analoge și lumi neasemănătoare nu numai în timpul, ci și în spațiul infinit. Cartea lui poartă un frumos titlu: *L'éternité par les astres.* Datează din 1872. Un pasaj laconic, dar suficient, din David Hume e însă cu mult anterior. El aparține volumului *Dialogues concerning natural religion* (1779) pe care Schopenhauer voia să-l traducă. Nimeni, din cîte știu, nu l-a remarcat pînă azi. Îl traduc literal: *„Să nu ne imaginăm materia infinită, cum a făcut Epicur; să ne-o imaginăm finită. Un număr limitat de particule nu se pot preta la un număr ilimitat de combinări. Într-o durată eternă, toate rînduielile și toate situațiile posibile se vor produce de infinite ori. Această lume a noastră, în cele mai infime detalii, a fost elaborată și distrusă și va fi elaborată și distrusă, la infinit".* (Dialogul VIII).

ÎN legătură cu această perpetuă serie de istorii universale identice, Bertrand Russell observă: „Un număr de scriitori gîndesc că Istoria e ciclică, că starea prezentă a lumii se va reproduce mai devreme sau mai tîrziu pînă în cele mai mici detalii. Cum trebuie formulată această ipoteză? Spunînd că starea ulterioară e numeric identică cu cea anterioară. Nu putem afirma că aceeași stare se reproduce de două ori pentru că aceasta ar implica un sistem crono-

YU-XIWEN: Străpungere

logic — *since that would imply a sistem of dating* — pe care ipoteza ni-l interzice. Situația e aceeași cu a unui om ce face înconjurul lumii; nu spunem că punctul de plecare și punctul de sosire sînt două locuri distincte, deși foarte asemănătoare; spunem că e vorba despre unul și același loc. Ipoteza istoriei ciclice poate fi enunțată în modul următor: să considerăm ansamblul tuturor circumstanțelor contemporane într-o circumstanță determinată; în anu-

mite cazuri, întreg ansamblul se precede pe sine însuși" *(An inquiry into meaning and truth,* 1940, p. 102).

AJUNG la a treia interpretare a eternelor repetări. Cea mai puțin înspăimîntătoare, cea mai puțin melodramatică, dar de asemenea singura imaginabilă. Mă refer la concepția ciclurilor asemănătoare, non-identice. Este imposibil de stabilit catalogul nelimitat de autorități în acest domeniu; mă gîndesc la zilele și nopțile lui Brahma; la epocile al căror orologiu e o piramidă foarte lent uzată de pana unei păsări care o atinge o dată la o mie unu ani; la oamenii lui Hesiod care degenerează de la aur la fier; la lumea lui Heraclit, zămislită de foc și ciclic devorată de foc; la lumea lui Seneca și Chrysippus, nimicită prin foc, reînnoită prin apă; la a patra Bucolică a lui Vergilius și la ecoul splendid regăsit în versurile lui Shelley; la Ecleziast; la theosofi, la istoria decimală imaginată de Condorcet; la Francis Bacon și la Uspenski; la Gerald Heard, la Spengler și la Vico; la Schopenhauer, la Emerson, la *First Principles* ale lui Spencer și la *Eureka* lui Poe... Din această abundență de mărturii îmi este suficient să o extrag pe a lui Marcus Aurelius: *„Chiar dacă vei trăi 3000 de ani, amintește-ți că nimeni nu pierde altă viață decît cea pe care o trăiește în prezent și nici nu trăiește alta decît pe cea pe care o pierde. Cel mai lung răgaz sau cel mai scurt sînt așadar identice. Prezentul e al tuturor; a muri înseamnă a pierde prezentul care e un interval de timp infinit de scurt. Nimeni nu pierde trecutul și nici viitorul căci nu se poate lua cuiva ceea ce nu are. Amintește-ți că toate lucrurile se rotesc neostenit pe aceleași orbite și sînt aceleași, iar spectatorul le vede un secol sau două sau toată eternitatea"* (Gînduri, 14).

DACĂ analizăm cu seriozitate rîndurile precedente (adică dacă ne impunem să nu le considerăm o simplă predică sau maximă) vom vedea că ele propun sau presupun două idei ciudate. Prima neagă realitatea trecutului și a viitorului. Schopenhauer o exprimă astfel: *„Modalitatea voinței e doar prezentul, nu trecutul, nici viitorul; acestea două nu există decît conceptual și pentru derularea conștiinței, supuse principiului rațiunii. Nimeni nu a trăit în trecut, nimeni nu va trăi în viitor; prezentul e modalitatea întregii vieți"* (Lumea ca voință și reprezentare, I, 54). A doua idee neagă, precum Ecleziastul, orice noutate. Presupunerea că toate experiențele umane sînt — într-un sens — analoge poate trece, la prima vedere, drept o biată sărăcire a lumii.

Dacă destinele lui Edgar Allan Poe, ale vikingilor, al lui Iuda Iscariotul și al cititorului meu sînt, în mod secret, un singur și unic destin — singurul destin posibil — istoria universală e cea a unui singur om. Cu toată rigoarea, Marcus Aurelius nu ne impune această simplificare enigmatică (mi-am imaginat, demult, o poveste fantastică în stilul lui Léon Bloy: un teolog își consacră întreaga viață respingerii argumentelor unui eretic; îl învinge în polemici confuze, îl denunță, îl trimite pe rug. În cer, el descoperă că, pentru Dumnezeu, ereticul și el sînt una și aceeași persoană). Marcus Aurelius afirmă analogia, nu identitatea, a numeroase destine individuale. El afirmă că n-are importanță ce interval — un secol, un an, o singură noapte, poate prezentul insesizabil — conține istoria în integritatea ei. Împinsă la extremă, această ipoteză e ușor de respins; o cunoaștere diferă de o altă cunoaștere, zece minute de durere fizică nu se confundă cu zece minute de algebră. Aplicate la mari perioade, la cei șaptezeci de ani de vîrstă pe care ni-i îngăduie Cartea Psalmilor, ipoteza e verosimilă sau tolerabilă. Ea susține că numărul percepțiilor, emoțiilor, gîndurilor, vicisitudinilor umane e limitat și că înainte de moarte le vom epuiza. Marcus Aurelius repetă: *„Cine a văzut prezentul a văzut totul: ceea ce s-a întîmplat în trecutul nepătruns, ceea ce se va întîmpla în viitor"* (Gînduri, cartea VI, 37).

În perioada de apogeu, ideea că existența omului e o cantitate constantă, invariabilă, poate întrista sau irita; în perioada de decadență (ca aceea prezentă) ea reprezintă asigurarea că nici un oprobriu, că nici o calamitate, că nici un dictator nu ne poate minimaliza.

În românește de Tiberiu OPREA

Julio CORTÁZAR

AUTOSTRADA DIN SUD

LA început, fata din mașina Dauphine insistase să țină socoteala timpului, deși inginerului din Peugeot-ul 404 îi era deja totuna. Fiecare putea să-și privească ceasul, dar era ca și cum acel timp, țintuit la încheietura mîinii drepte sau bip-bip-ul radioului ar fi măsurat altceva, timpul celor ce nu făcuseră greșeala de-a se întoarce la Paris pe autostrada din sud într-o duminică după-amiază. Abia ieșiți din Fontainebleau, au trebuit să încetinească, să se oprească în șase șiruri pe fiecare parte (se știe deja că duminica autostrada este rezervată în întregime celor care se-ntorc în capitală), să pornească motorul, să înainteze trei metri, din nou să se oprească, să sporovăie cu cele două călugărițe din mașina 2HP din dreapta, cu fata din mașina Dauphine din stînga, să-l privească prin oglinda retrovizoare pe bărbatul palid ce conduce o Caravelle, să invidieze ironic bunăstarea avicolă a soților din Peugeot-ul 203 (din spatele fetei din Dauphine) care se joacă cu fetița lor, glumesc și mănîncă brînză, ori să suporte din cînd în cînd ieșirile exasperante ale celor doi tineri din Simca aflată în fața Peugeot-ului 404, și chiar să coboare din mașină cînd se opresc și să vadă ce se-ntîmplă fără a se-ndepărta prea mult (căci nu se știe niciodată cînd vor porni din nou mașinile din față și va trebui s-alerge pentru ca cei din spate să nu înceapă războiul claxoanelor și al insultelor), și s-ajungă în felul ăsta în dreptul unui Taunus aflat în fața fetei din Dauphine, care se uită întruna la ceas, și să schimbe mucalit cîteva cuvinte cu cei doi bărbați care călătoresc cu băiețelul blond ce se distrează teribil, chiar și-n momentele astea, cu mașinuța care acum se deplasează pe locurile și pe partea din spate a Taunus-ului, ori să-ndrăznească chiar să avanseze, pentru că mașinile din față par să nu mai pornească, și să-i privească oarecum cu milă pe soții aceia în vîrstă din Citroën-ul ID ce pare o uriașă cadă violetă în care plutesc cei doi bătrîni, el odihnindu-și brațele pe volan cu un aer obosit, dar răbdător; ea mușcînd mai degrabă sîrguincios, decît cu poftă, dintr-un măr.

DUPĂ ce a repetat toate astea de patru ori, inginerul s-a hotărît să nu mai iasă din mașină și să aștepte ca poliția să rezolve cumva acest blocaj de circulație. Căldura lunii august făcea ca staționarea asta în mașini să devină tot mai enervantă. Totul era miros de benzină, țipete scoase de tinerii din Simca, soare reflectat în geamuri și în borduri colorate și mai ales senzația stranie de izolare într-o pădure de mașini de curse. Peugeot-ul 404 al inginerului ocupa cel de-al doilea loc pe banda din dreapta, socotind de unde începeau să se despartă cele două sensuri și avea deci patru mașini în dreapta și șapte în stînga; de fapt, putea distinge numai cele opt mașini care-l înconjurau și pe ocupanții acestora, pe care-i studiase pînă obosise. Vorbise cu toți, în afară de băieții din Simca pe care-i găsea antipatici; treptat, discutaseră situația în cele mai mici detalii, și impresia generală era că pînă la Corbeil-Essones vor avansa numai cîte puțin, dar că între Corbeil și Juvisy ritmul se va accelera de îndată ce helicopterele și motocicliștii vor reuși să străpungă nodul de trafic. Căzură de acord cu toții că se produsese un accident grav în zonă, aceasta fiind unica explicație pentru incredibila încetineală cu care înaintau. Și mai era guvernul, căldura, impozitele, drumurile publice, o oprire și apoi încă una, trei metri, altă oprire, cinci metri, o frază sentențioasă ori o înjurătură reținută.

Cele două călugărițe din mașina 2HP ar fi vrut să ajungă la Milly-la-Fôret înainte de opt, căci i-aduceau bucătăre-

sei un coş cu zarzavaturi proaspete. Cuplul din Peugeot-ul 203 voia mai ales să nu piardă jocurile televizate de la nouă şi jumătate, în timp ce fata din Dauphine îi spusese inginerului că-i era totuna dacă ajungea mai tîrziu la Paris; se plîngea însă din principiu, părîndu-i-se inuman să supui mii de persoane unui ritm de caravană de cămile. În aceste ultime ore (trebuie să fi fost aproape cinci, însă căldura devenise insuportabilă) avansaseră vreo cincizeci de metri după socoteala inginerului, deşi unul dintre bărbaţii din Taunus, care se apropiase să converseze ţinîndu-l de mînă pe puştiul cu maşinuţa, indică ironic coroana unui platan solitar şi fata din Dauphine îşi aminti că acest platan (dacă nu cumva era un castan) se aflase mult timp în dreptul maşinii ei, aşa încît nu mai avea nici un rost să te uiţi la ceasul de mînă, spre a te pierde doar în calcule inutile.

Nu se mai însera şi soarele reflectat pe şosea şi pe caroserii transforma ameţeala în greaţă. Ochelarii fumurii, batistele cu apă de colonie pe cap, mijloacele de protecţie improvizate împotriva soarelui puternic ori al fumului scos de ţevile de eşapament cu fiecare înaintare se organizau şi se perfecţionau, erau obiect de comentariu şi mijloc de comunicare. Inginerul mai coborî o dată să-şi dezmorţească picioarele, schimbă cîteva cuvinte cu perechea de ţărani din maşina Ariane, aflată în faţa 2HP-ului călugăriţelor. În spatele 2HP-ului se afla un Volkswagen cu un soldat şi o fată ce păreau proaspăt căsătoriţi. Al treilea şir spre exterior nu-l mai interesa, căci asta însemna să se îndepărteze primejdios de mult de 404; vedea culori, forme, Mercedes Benz, ID, 4R, Lancia, Skoda, Morris Minor, tot catalogul. La stînga, pe banda opusă se aflau alte tipuri de maşini: Renault, Anglia, Peugeot, Porsche, Volvo; era atît de monoton, că-n cele din urmă, după ce sporovăi cu cei doi bărbaţi din Taunus şi încercă fără succes să schimbe cîteva impresii cu şoferul din Caravelle, realiză că cel mai bun lucru pe care-l putea face era să se-ntoarcă la 404 spre a discuta din nou despre oră, distanţe şi filme cu fata din Dauphine.

UNEORI sosea cîte un necunoscut, alunecînd printre maşinile de pe banda cealaltă sau de pe şirurile exterioare din dreapta, aducînd cîte o veste probabil falsă, repetată de la o maşină la alta de-a lungul kilometrilor fierbinţi. Străinul savura succesul repurtat de ştirile sale, zgomotul uşilor trîntite cînd pasagerii se grăbeau să comenteze cele întîmplate, după un timp însă se auzea un claxon sau un motor pornit şi străinul se îndepărta în fugă, îl vedeai alergînd în zigzag printre maşini spre a ajunge la ai săi şi a nu se expune furiei justificate a celorlalţi. În timpul după-amiezii s-a aflat astfel de ciocnirea dintre o Floride şi un 2HP în apropiere de Corbeil, cu trei morţi şi un copil rănit, dubla ciocnire a unui Fiat 1500 cu o furgonetă Renault care turtise un Austin plin cu turişti englezi, răsturnarea unui autocar de Orly înţesat cu pasageri proveniţi din avionul de Copenhaga. Inginerul era sigur că totul sau aproape totul era fals, deşi probabil se întîmplase ceva grav lîngă Corbeil şi chiar în apropiere de Paris pentru ca un asemenea blocaj de circulaţie să fie posibil. Ţăranii din Ariane, care aveau o fermă pe lîngă Montereau şi cunoşteau bine regiunea, vorbeau despre o altă duminică, cînd tranzitul fusese oprit timp de cinci ore, dar acest răstimp părea neînsemnat acum cînd soarele, apunînd în partea stîngă a şoselei, se răsfrîngea portocaliu pe feţele tuturor, încingînd metalele şi întunecînd privirile, fără ca vreodată coroana unui copac să ajungă în spate, fără ca vreo altă umbră abia întrezărită la distanţă să se apropie pentru a putea simţi într-adevăr

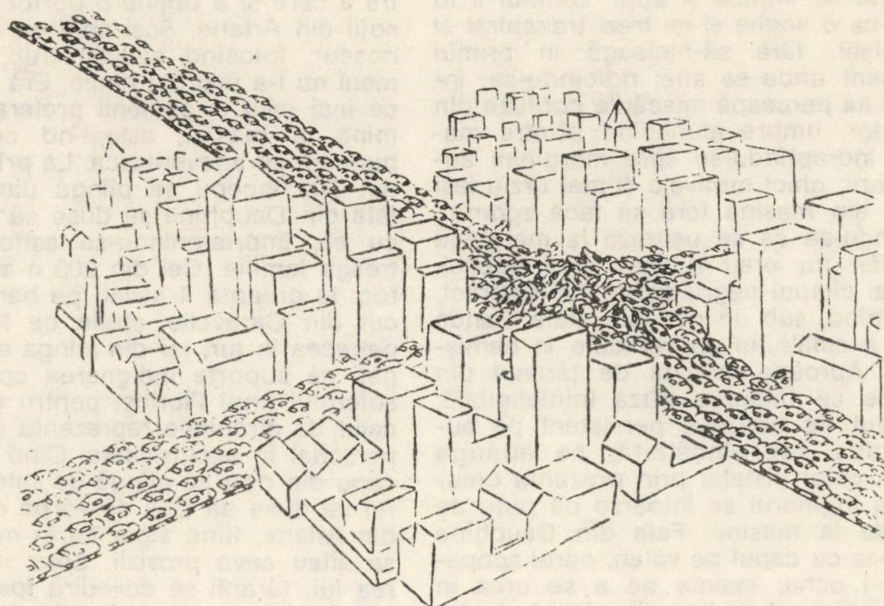
AKIRA MISONO: Epave

că se deplasează coloana, chiar și numai puțin, deși trebuia să oprești, să pornești din nou motorul, apoi să frînezi brusc și să nu ieși niciodată din viteza întîi, din penibila deziluzie de a fi trecut încă o dată de la prima viteză la punctul mort, frînă de picior, frînă de mînă, stop, și așa încă o dată și încă o dată.

Uneori, plictisit de atîta inerție, inginerul profita de cîte o oprire de durată și se plimba printre șirurile din stînga, trecînd dincolo de Dauphine, și ajungînd în dreptul unui DKW, al unui alt 2HP, al unui Fiat 600 și oprindu-se lîngă un De Soto spre a schimba cîteva impresii cu turistul neliniștit din Washington care nu știa aproape deloc franceza, dar care trebuia sa ajungă la opt fix în Place de l'Opéra, neapărat, you understand, my wife will be awfully anxious, damn it,* și se vorbeau de toate cînd un bărbat cu alură de comis-voiajor coborî din DKW pentru a le spune că venise cineva puțin mai înainte cu vestea că un Piper Cub se prăbușise în plină autostradă și că erau mai mulți morți. Americanului prea puțin îi păsa de soarta Piper Cub-ului, la fel și inginerului care, auzind un cor de claxoane, se grăbi să se întoarcă la 404, spunîndu-le în treacăt noutățile celor doi bărbați din Taunus și cuplului din 203. Pregăti o explicație mai detaliată pentru fata din Dauphine în timp ce mașinile înaintau încet cîțiva metri (acum Dauphine rămăsese ușor în urma Peugeot-ului, iar mai tîrziu avea să fie invers; de fapt cele douăsprezece șiruri se deplasau practic în bloc, de parcă un jandarm invizibil, aflat la capătul autostrăzii, ar fi dirijat această avansare simultană, în care nimeni nu putea fi în vreun fel avantajat). Piper Cub, domnișoară, este un mic avion de agrement. Ah. Și proasta inspirație de a se prăbuși în plină autostradă într-o duminică după-amiază. Și lucruri de-astea. Dacă măcar ar fi fost mai puțină zăpușeală în mașinile astea blestemate, dacă pomii ăștia din dreapta ar rămîne odată în urmă, dacă ar cădea odată ultima cifră de la kilometraj în spațiul care-i este destinat în loc s-atîrne, suspendată de codiță, la infinit.

* „înțelegi, nevastă-mea o să fie teribil de îngrijorată, la naiba". *(n.t.)*

LA un moment dat (se înnopta ușor, orizontul de capote se transforma în violet), un fluture mare, alb, se așeză pe parbrizul mașinii Dauphine; fata și inginerul îi admirară aripile în scurta, dar perfecta suspendare în odihnă; îl văzură îndepărtîndu-se cu exasperată nostalgie, zburînd deasupra Taunus-ului, deasupra ID-ului violet al bătrînilor, îndreptîndu-se spre Fiat-ul 600, invizibil deja din 404, întorcîndu-se spre Simca unde o mînă iute zadarnic încercă să-l prindă, fîlfîind ușor din aripi deasupra mașinii Ariane a celor doi țărani care păreau că gustă ceva, și dispărînd apoi, în dreapta, undeva. La căderea nopții, coloana avansă ceva mai mult, aproape patruzeci de metri; cînd inginerul privi distrat kilometrajul, jumătate din cifra 6 dispăruse și un 7 presupus începea să se desprindă din partea superioară. Aproape toată lumea asculta radioul, cei din Simca îl dăduseră la maxim, făcînd să vibreze caroseria în ritmul unui twist; călugărițele înșirau mătănii, copilul din Taunus își lipise obrazul de geam în somn, fără ca mașinuța să-i scape din mînă. La un moment dat (era deja întuneric bine) au venit niște străini cu vești noi, contradictorii, precum celelalte, uitate deja. Nu fusese un Piper Cub, ci un planor pilotat de fata unui general. Era adevărat că o furgonetă Renault se ciocnise cu un Austin, dar nu în Juvisy, ci chiar la intrarea în Paris; unul dintre străini explică soților din 203 că pavajul autostrăzii cedase la Igny și cinci mașini se răsturnaseră ajungînd cu roțile din față în crăpătură. Ideea unei catastrofe naturale ajunse pînă la urechile inginerului, care dădu însă din umeri fără nici un comentariu. Mai tîrziu, gîndindu-se la aceste prime ore de întuneric cînd respiraseră ceva mai bine, își aminti că la un moment dat scosese brațul pe geam și bătuse ușor cu degetele în caroseria mașinii Dauphine spre a o trezi pe fata ce adormise la volan, fără a-i păsa de un nou avans. Era pesemne miezul nopții cînd una din călugărițe îi oferi timid un sandviș cu șuncă, bănuind că-i era foame. Inginerul îl acceptă din politețe (în realitate îi era rău) și ceru voie să-l împartă cu fata din Dauphine, care acceptă, înghițind cu poftă sandvișul și bucățica de ciocolată pe care i-o dăduse bărbatul din DKW, vecinul ei din

BOSC: Trafic

stînga. Mulţi coborîseră din maşini transpiraţi, căci trecuseră iarăşi ore întregi fără să avanseze; din nou le era sete, odată isprăvite sticlele de vin, de limonadă ori de coca-cola, avute în bord. Prima care se plînse fu fetiţa din 203, şi soldatul cu inginerul coborîră din maşini împreună cu tatăl fetiţei, să caute apă. În faţa Simcăi, unde radioul cînta în continuare, inginerul descoperi un Beaulieu ocupat de o femeie în vîrstă, cu o privire neliniştită. Nu, nu avea apă, dar le putea da nişte caramele pentru fetiţă. Soţii din ID se consultară o clipă înainte ca femeia să bage mîna în poşetă şi să scoată de acolo un suc de fructe. Inginerul mulţumi şi vru să ştie dacă le era foame şi dacă le putea fi util în vreun fel; bătrînul dădu negativ din cap, femeia însă părea să consimtă fără cuvinte. Ceva mai tîrziu, inginerul şi fata din Dauphine cercetară împreună şirurile din stînga, fără a se-ndepărta prea mult; reveniră cu cîţiva biscuiţi pentru bătrîna din ID şi ajunseră la timp pentru a alerga grăbiţi, sub ploaia de claxoane.

ÎN afară de aceste scurte ieşiri nu se putea face mare lucru, aşa încît orele începură să se suprapună, deveniră o singură oră în amintire; la un moment dat inginerul se gîndi să-şi şteargă ziua asta din agendă şi abia îşi putu stăpîni un hohot de rîs. Ceva mai tîrziu însă, cînd bărbaţii din Taunus, călugăriţele şi fata din Dauphine începură să se contrazică în privinţa calculelor, înţelese cît de bine le-ar fi prins o socoteală exactă. Posturile locale de radio îşi întrerupseseră emisiunile şi numai pasagerul din DKW avea un aparat cu unde scurte care se încăpăţîna să transmită ştiri de la bursă. Pe la trei noaptea căzură de acord cu toţii să se odihnească, şi pînă-n zori coloana să nu se mai mişte. Băieţii din Simca scoaseră nişte saltele şi se întinseră pe ele lîngă maşină; inginerul coborî spătarele scaunelor din faţă ale Peugeot-ului 404 şi-şi oferi cuşetele călugăriţelor, care-l refuzară; pînă s-adoarmă, inginerul se gîndi o clipă la fata din Dauphine ce rămăsese nemişcată la volan, şi-i propuse, ca din întîmplare, să facă schimb de maşini pînă-n zori; ea refuză, motivînd că putea dormi foarte bine în orice poziţie. Un timp îl auzi plîngînd pe copilul din Taunus, culcat pe locurile din spate unde îi era pesemne mult prea cald.

Călugăriţele încă se mai rugau, cînd inginerul se întinse şi aţipi, somnul îi fu însă ca o veghe şi se trezi transpirat şi neliniştit, fără să-nţeleagă în primul moment unde se află; ridicîndu-se, începu să perceapă mişcările confuze din exterior, umbre alunecînd printre maşini, îndreptîndu-se spre marginea autostrăzii; ghici motivele şi mai tîrziu ieşi şi el din maşină fără să facă zgomot, ducîndu-se să se uşureze la marginea şoselei; nu erau tufişuri, nici copaci, numai cîmpul negru ca un zid abstract, decupînd, sub un cer fără stele, banda albă a asfaltului cu vehicule în nemişcare. Aproape se izbi de ţăranul din Ariane ce bîigui o frază ininteligibilă; mirosul de benzină, persistent pe autostrada supraîncălzită, se adăuga acum celui instalat prin prezenţa omului, şi inginerul se întoarse cît putu de repede la maşină. Fata din Dauphine dormea cu capul pe volan, părul acoperindu-i ochii; înainte de a se urca în 404, inginerul se amuză privindu-i umbra profilului, ghicindu-i unduirea buzelor şi respiraţia domoală. Din cealaltă parte, bărbatul din DKW privea şi el fata, fumînd în tăcere.

DIMINEAŢĂ se avansă foarte puţin, dar suficient pentru a spera că spre seară vor putea intra în Paris. La nouă veni un străin cu veşti bune: astupaseră gropile şi-n curînd se va putea circula normal. Băieţii din Simca deschiseră radioul şi unul dintre ei se sui pe capota maşinii, strigînd şi cîntînd. Inginerul îşi spuse că vestea era tot atît de nesigură ca şi cele din ajun şi că străinul profitase de bucuria grupului pentru a cere şi a obţine o portocală de la soţii din Ariane. Sosi apoi un alt necunoscut, folosind acelaşi truc, dar nimeni nu i-a mai dat nimic. Era din ce în ce mai cald şi oamenii preferau să rămînă în maşini, aşteptînd ca veştile bune să se adeverească. La prînz, fetiţa din 203 începu să plîngă din nou, şi fata din Dauphine se duse să se joace cu ea, împrietenindu-se astfel cu întreaga familie. Cei din 203 n-aveau noroc: la dreapta îl aveau pe bărbatul tăcut din Caravelle, străin de tot ce se petrecea în jur, iar din stînga erau obligaţi să suporte indignarea continuă a şoferului unei Floride, pentru care blocajul de circulaţie reprezenta un afront personal în exclusivitate. Cînd fetiţa începu din nou să plîngă de sete, inginerul se duse să stea de vorbă cu ţăranii din Ariane, fiind sigur că în maşina lor se aflau ceva provizii. Spre surprinderea lui, ţăranii se dovediră foarte amabili; înţelegeau că-n situaţia de faţă trebuiau să se ajute între ei şi se gîndeau că, dacă se ocupa cineva de conducerea grupului (şi femeia făcu un gest circular cu mîna, cuprinzînd duzina de maşini care-i înconjura), nu vor duce lipsă de nimic pînă vor ajunge la Paris. Pe inginer îl deranja ideea de se erija în organizator, aşa încît preferă să-i cheme pe bărbaţii din Taunus, spre a discuta cu ei şi cu soţii din Ariane. Ceva mai tîrziu îi consultară pe rînd pe toţi din grup. Tînărul soldat din Volkswagen fu imediat de acord, şi cuplul din 203 oferi puţinele provizii care le mai rămăseseră (fata din Dauphine obţinuse un pahar cu sirop de rodii pentru fetiţa care rîdea şi se juca). Unul dintre bărbaţii din Taunus, care se duse să-i consulte pe băieţii din Simca, primi o încuviinţare ironică; bărbatul cel palid din Caravelle dădu din umeri şi spuse că-i era totuna, să facă aşa cum credeau ei că e mai bine. Bătrînii din ID şi doamna din Beaulieu se arătară vizibil încîntaţi, ca şi cum s-ar fi simţit mai protejaţi. Şoferii din Floride şi din DKW nu făcură nici o observaţie, iar americanul din De Soto îi privi uimit şi spuse ceva despre voia Domnului. Inginerului îi fu uşor să-l propună pe unul dintre ocupanţii Taunus-ului, cel în care avea o încredere instinctivă, să se ocupe de coordonarea activităţilor. Nimănui nu-i

AKIRA MISONO: Epave

va lipsi mîncarea pe moment, era însă necesar să se facă rost de apă; șeful, căruia băieții din Simca îi spuneau Taunus pur și simplu, ca să se amuze, ceru inginerului, soldatului și unuia dintre băieți să cerceteze zona dimprejurul autostrăzii și să ofere alimente în schimbul băuturilor. Taunus, care știa evident să comande, socotise că trebuia acoperit necesarul pentru o zi și jumătate maxim, în cazul cel mai puțin fericit. În 2HP-ul călugărițelor și-n Ariane se aflau provizii suficiente pentru acest interval de timp, iar dacă bărbații plecați găseau și apă, problema era rezolvată. Singur soldatul se întoarse însă cu un bidon plin, în schimbul căruia stăpînul ceruse mîncare pentru două persoane. Inginerul nu găsi pe nimeni care să-i oferă apă, plimbarea îi servi însă spre a observa că dincolo de grupul său se alcătuiau alte celule cu probleme asemănătoare; la un moment dat, ocupantul unui Alfa Romeo refuză să discute cu el, îndrumîndu-l spre reprezentantul grupului său, aflat cu cinci mașini mai în spate, pe același șir. Mai tîrziu veni și băiatul din Simca, tot fără apă, Taunus însă calculă c-aveau deja suficientă pentru cei doi copii, pentru bătrîna din ID și celelalte femei. Inginerul îi povestea fetei din Dauphine ce văzuse în plimbarea făcută (era ora unu după amiază, și soarele îi ținea închiși în mașini) cînd ea îl întrerupse cu un gest, arătîndu-i Simca. Dintr-un salt, inginerul fu lîngă mașină și-l prinse de cot pe unul din băieți, care se tolănise pe scaun să bea pe săturate din sticla ce-o adusese ascunsă în jachetă. Inginerul răspunse gestului său furios, strîngîndu-l și mai tare de braț; celălalt băiat coborî din mașină și se năpusti asupra inginerului, care se dădu doi pași înapoi, așteptîndu-l aproape cu milă. Soldatul sosea deja în goană, iar țipetele călugărițelor îi alertară pe Taunus și pe prietenul acestuia; Taunus ascultă cele întîmplate, se apropie de băiatul cu apa și-l pălmui. Băiatul țipă și protestă, smiorcîindu-se, în vreme ce celălalt se mulțumi să bombăne, fără a-ndrăzni să intervină. Inginerul îi luă sticla din mînă și i-o dădu lui Taunus. Se auziră claxoane și fugiră cu toții spre mașini, zadarnic însă, întrucît coloana avansă doar cinci metri.

LA vremea siestei, sub un soare și mai torid ca-n ajun, una din călugărițe își scoase toca, iar cealaltă îi răcori tîmplele cu apă de colonie. Femeile își improvizau treptat activitățile samaritene, deplasîndu-se de la o mașină la alta, ocupîndu-se de copii, pentru ca bărbații să fie mai liberi; nimeni nu se plîngea, dar buna dispoziție era forțată, se repetau aceleași jocuri de cuvinte, într-un scepticism de bon ton. Inginerul și fata din Dauphine sufereau cel mai mult din pricina transpirației și a murdăriei; îi înduioșa aproape indiferența cuplului de țărani față de neplăcutul miros axilar pe care-l simțeau ori de cîte ori se duceau să vorbească împreună ori să repete vreo veste de ultimă oră. Pe înserat, inginerul privi din întîmplare oglinda retrovizoare și ca de obicei dădu de fața palidă și de trăsăturile încordate ale bărbatului din Caravelle, care, asemeni șoferului solid din Floride, rămăsese străin de tot ce se-ntîmpla în jur. I se păru că se subțiase și mai mult la față, și se-ntrebă dacă nu era cumva bolnav. Apoi însă, cînd se duse să stea de vorbă cu soldatul și cu nevastă-sa, putu să-l privească mai de aproape și-și spuse că omul nu era bolnav; era altceva la mijloc, poate o despărțire... Soldatul din Volkswagen îi spuse ceva mai tîrziu că bărbatul acesta tăcut, ce nu se desprindea deloc de la volan și părea să doarmă cu ochii deschiși, îi inspira teamă nevestei lui. Apăreau ipoteze și tot felul de presupuneri, în lupta împotriva plictiselii. Copiii se împrieteniseră între ei, se certaseră și apoi se-mpăcaseră iar; părinții lor se

AKIRA MISONO: Epave

vizitau și fata din Dauphine se ducea din cînd în cînd să vadă cum se mai simțeau bătrîna din ID și doamna din Beaulieu.

Cînd spre seară începu să bată vîntul și soarele dispăru în spatele unor nori la apus, oamenii se bucurară la gîndul că se va răcori. Căzură cîteva picături care coinciseră cu un avans extraordinar de aproape o sută de metri; fulgeră undeva, departe, și se făcu și mai cald. Era atîta electricitate în atmosferă, încît Taunus, cu un instinct pe care inginerul îl admiră fără comentarii, lăsă grupul în pace pînă la căderea nopții, ca și cum s-ar fi temut de efectele oboselii și ale căldurii. La ora opt femeile începură să împartă proviziile; se hotărîse ca mașina Ariane să devină magazinul principal, iar 2HP-ul călugărițelor să servească drept depozit suplimentar. Taunus se dusese personal să discute cu șefii celor patru sau cinci grupuri vecine, după care, cu ajutorul soldatului și al bărbatului din 203, duse o parte din alimente celorlalte grupuri; întorcîndu-se cu apă și ceva vin. Se hotărî ca băieții din Simca să cedeze saltelele pneumatice bătrînei din ID și doamnei din Beaulieu; fata din Dauphine le aduse două pături iar inginerul își oferi mașina, căreia în glumă îi spuseseră wagon-lit, celor care aveau nevoie de ea. Spre surprinderea lui, fata din Dauphine acceptă propunerea și în noaptea aceea dormi în Peugeot-ul 404 împreună cu una din călugărițe; cealaltă se culcă în 203 împreună cu fetița și mama ei, în vreme ce bărbatul își petrecu noaptea jos, pe asfalt, înfășurat într-o cuvertură. Inginerului nu-i era somn și jucă zaruri cu Taunus și prietenul acestuia; la un moment dat li se alătură țăranul din Ariane și discutară politică, trăgînd cîteva înghițituri din rachiul pe care țăranul i-l dăduse lui Taunus în dimineața aceea. Fu o noapte plăcută; se răcorise și printre nori străluceau cîteva stele.

Spre dimineață li se făcu somn și fură brusc copleșiți de tristețe, simțind mai acut ca oricînd lipsa unui acoperiș deasupra capului. În timp ce Taunus se culcă lîngă copil pe locurile din spate, prietenul lui și inginerul se odihniră un timp pe cele din față. Între două imagini de vis, inginerului i se păru că aude niște strigăte la distanță și zări ceva strălucitor; șeful celuilalt grup veni să le spună că avusese loc un început de incendiu cu vreo treizeci de mașini mai în față, într-o Estafette, provocat de cineva care voise să-și fiarbă pe ascuns niște legume. Taunus glumi pe seama celor întîmplate și trecu pe la fiecare mașină spre a vedea cum dormiseră cei din grupul lui, dar înțeleseră cu toții ce voia el de fapt.

ÎN dimineața aceea, coloana începu să se miște foarte devreme și trebuira să alerge și să se agite spre a-și recupera saltelele și păturile, cum însă peste tot se-ntîmpla același lucru, aproape nimeni nu se impacienta și nici nu claxona. La prînz avansaseră mai mult de cincizeci de metri, și umbra unei păduri începea să se deseneze în dreapta șoselei. Se invidia norocul celor care-n clipa asta puteau profita de umbra copacilor; pesemne găsiseră și vreun pîrîu sau un izvor cu apă potabilă. Fata din Dauphine închise ochii și se-nchipui făcînd un duș, apa curgîndu-i pe piept și pe spate, prelingîndu-i-se pe picioare; inginerul, care o privea cu coada ochiului, văzu două lacrimi rostogolindu-i-se pe obraz.

Taunus avea nevoie de tinerele din grup ca s-o îngrijească pe bătrîna din ID care nu se simțea prea bine. Într-un grup din spate se afla un medic și soldatul alergă după el. Inginerul, care urmărise cu ironică bunăvoință eforturile făcute de băieții din Simca spre a li se ierta greșeala, înțelese că era momentul să li se ofere ocazia s-o facă. Băieții acoperiră cu pînză de cort geamurile Peugeot-ului 404, și mașina se transformă-n ambulanță pentru ca bătrîna să se poată odihni în întuneric. Soțul ei se întinse lîngă ea, ținînd-o de mînă, și-i lăsară singuri cu medicul. După aceea se ocupară călugărițele de bătrîna care se simțea ceva mai bine, iar inginerul își petrecu după-amiaza cum putu, plimbîndu-se pe la alte mașini și odihnindu-se în cea a lui Taunus cînd soarele devenea prea necruțător; doar de trei ori trebui s-alerge spre mașina lui, unde bătrînii parcă trăgeau să moară, ca să avanseze împreună cu coloana pînă aveau să oprească din nou. Se făcu noapte fără să fi reușit s-ajungă în dreptul pădurii.

vizitau și fata din Dauphine se ducea din cînd în cînd să vadă cum se mai simțeau bătrîna din ID și doamna din Beaulieu.

Cînd spre seară începu să bată vîntul și soarele dispăru în spatele unor nori la apus, oamenii se bucurară la gîndul că se va răcori. Căzură cîteva picături care coinciseră cu un avans extraordinar de aproape o sută de metri; fulgeră undeva, departe, și se făcu și mai cald. Era atîta electricitate în atmosferă, încît Taunus, cu un instinct pe care inginerul îl admiră fără comentarii, lăsă grupul în pace pînă la căderea nopții, ca și cum s-ar fi temut de efectele oboselii și ale căldurii. La ora opt femeile începură să împartă proviziile; se hotărîse ca mașina Ariane să devină magazinul principal, iar 2HP-ul călugărițelor să servească drept depozit suplimentar. Taunus se dusese personal să discute cu șefii celor patru sau cinci grupuri vecine, după care, cu ajutorul soldatului și al bărbatului din 203, duse o parte din alimente celorlalte grupuri; întorcîndu-se cu apă și ceva vin. Se hotărî ca băieții din Simca să cedeze saltelele pneumatice bătrînei din ID și doamnei din Beaulieu; fata din Dauphine le aduse două pături iar inginerul își oferi mașina, căreia în glumă îi spuseseră wagon-lit, celor care aveau nevoie de ea. Spre surprinderea lui, fata din Dauphine acceptă propunerea și în noaptea aceea dormi în Peugeot-ul 404 împreună cu una din călugărițe; cealaltă se culcă în 203 împreună cu fetița și mama ei, în vreme ce bărbatul își petrecu noaptea jos, pe asfalt, înfășurat într-o cuvertură. Inginerului nu-i era somn și jucă zaruri cu Taunus și prietenul acestuia; la un moment dat li se alătură țăranul din Ariane și discutară politică, trăgînd cîteva înghițituri din rachiul pe care țăranul i-l dăduse lui Taunus în dimineața aceea. Fu o noapte plăcută; se răcorise și printre nori străluceau cîteva stele.

Spre dimineață li se făcu somn și fură brusc copleșiți de tristețe, simțind mai acut ca oricînd lipsa unui acoperiș deasupra capului. În timp ce Taunus se culcă lîngă copil pe locurile din spate, prietenul lui și inginerul se odihniră un timp pe cele din față. Între două imagini de vis, inginerului i se păru că aude niște strigăte la distanță și zări ceva strălucitor; șeful celuilalt grup veni să le spună că avusese loc un început de incendiu cu vreo treizeci de mașini mai în față, într-o Estafette, provocat de cineva care voise să-și fiarbă pe ascuns niște legume. Taunus glumi pe seama celor întîmplate și trecu pe la fiecare mașină spre a vedea cum dormiseră cei din grupul lui, dar înțeleseră cu toții ce voia el de fapt.

ÎN dimineața aceea, coloana începu să se miște foarte devreme și trebuira să alerge și să se agite spre a-și recupera saltelele și păturile, cum însă peste tot se-ntîmpla același lucru, aproape nimeni nu se impacienta și nici nu claxona. La prînz avansaseră mai mult de cincizeci de metri, și umbra unei păduri începea să se deseneze în dreapta șoselei. Se invidia norocul celor care-n clipa asta puteau profita de umbra copacilor; pesemne găsiseră și vreun pîrîu sau un izvor cu apă potabilă. Fata din Dauphine închise ochii și se-nchipui făcînd un duș, apa curgîndu-i pe piept și pe spate, prelingîndu-i-se pe picioare; inginerul, care o privea cu coada ochiului, văzu două lacrimi rostogolindu-i-se pe obraz.

Taunus avea nevoie de tinerele din grup ca s-o îngrijească pe bătrîna din ID care nu se simțea prea bine. Într-un grup din spate se afla un medic și soldatul alergă după el. Inginerul, care urmărise cu ironică bunăvoință eforturile făcute de băieții din Simca spre a li se ierta greșeala, înțelese că era momentul să li se ofere ocazia s-o facă. Băieții acoperiră cu pînză de cort geamurile Peugeot-ului 404, și mașina se transformă-n ambulanță pentru ca bătrîna să se poată odihni în întuneric. Soțul ei se întinse lîngă ea, ținînd-o de mînă, și-i lăsară singuri cu medicul. După aceea se ocupară călugărițele de bătrîna care se simțea ceva mai bine, iar inginerul își petrecu după-amiaza cum putu, plimbîndu-se pe la alte mașini și odihnindu-se în cea a lui Taunus cînd soarele devenea prea necruțător; doar de trei ori trebui s-alerge spre mașina lui, unde bătrînii parcă trăgeau să moară, ca să avanseze împreună cu coloana pînă aveau să oprească din nou. Se făcu noapte fără să fi reușit s-ajungă în dreptul pădurii.

Spre două dimineaţa temperatura coborî și cei care aveau pături se bucurară că se puteau înveli cu ele. Cum coloana n-avea să se mai deplaseze pînă în zori (era ceva care se simţea în aer, care venea dinspre șirul de mașini nemișcate în noapte), inginerul și Taunus se așezară să fumeze și să sporovăie cu ţăranul din Ariane și cu soldatul. Calculele lui Taunus nu se mai potriveau cu realitatea și o spuse deschis; în zori vor trebui să facă ceva pentru a obţine mai multe provizii și băuturi. Soldatul se duse să-i caute pe șefii grupurilor vecine, care nu dormeau nici ei, spre a discuta cu ei problema în șoaptă, fără a trezi femeile. Șefii vorbiseră cu responsabilii grupurilor mai îndepărtate, pe o distanţă de optzeci pînă la o sută de mașini, și avură certitudinea că se aflau cu toţii în aceeași situaţie. Ţăranul cunoștea bine regiunea și propuse ca doi sau trei bărbaţi din fiecare grup să caute în zori provizii pe la fermele din jur, iar Taunus să se ocupe cu desemnarea șoferilor pentru mașinile rămase fără șofer în decursul expediţiei. Ideea era bună și nu fu prea greu să se strîngă bani de la cei prezenţi; se hotărî ca ţăranul, soldatul și prietenul lui Taunus să meargă împreună, cu toate pungile, plasele și sticlele disponibile. Șefii celorlalte grupuri s-au întors la locurile lor să organizeze expediţii asemănătoare, iar în zori, situaţia fu explicată femeilor și se făcu tot ce era necesar pentru avansarea coloanei. Fata din Dauphine îi spuse inginerului că bătrîna se simţea deja mai bine și că insista să se întoarcă la mașina ei; la opt veni medicul, care permise celor doi bătrîni să se-ntoarcă la ID-ul lor. Oricum, Taunus hotărî ca Peugeot-ul 404 să fie în continuare folosit pe post de ambulanţă; băieţii, pentru a se distra, desenară o cruce roșie pe un steguleţ pe care-l fixară pe antena mașinii. De la o vreme, lumea prefera să iasă cît mai puţin posibil din mașini; temperatura continua să scadă iar spre prînz începu să plouă; în depărtare chiar fulgeră. Nevasta ţăranului se grăbi să strîngă apă într-un bidon de plastic cu ajutorul unei pîlnii, spre amuzamentul teribil al băieţilor din Simca. Cu ochii la toate astea, aplecat peste volanul pe care se afla o carte deschisă care nu-l prea interesa, inginerul se întreba de ce întîrzie atît cei plecaţi în căutare de provizii; ceva mai tîrziu, Taunus îl chemă discret la mașina lui și-i spuse că nu izbutiseră nimic. Prietenul lui Taunus oferi amănunte: fermele erau părăsite sau oamenii nu voiau să le vîndă nimic, invocînd reglementările referitoare la vînzările la particulari și temîndu-se să n-aibă cumva de-a face cu niște inspectori care profitau de împrejurări spre a-i pune la încercare. Cu toate astea, putuseră s-aducă puţină apă și cîteva provizii, furate pesemne de soldatul care zîmbea fără a intra în detalii. Firește că blocajul de circulaţie nu mai putea dura mult, dar alimentele de care dispuneau nu erau tocmai potrivite pentru cei doi copii și pentru bătrînă. Medicul, care sosi pe la patru și jumătate s-o vadă pe bolnavă, făcu un gest de exasperare și oboseală și-i spuse lui Taunus că și-n grupul său și-n toate grupurile vecine se întîmpla același lucru. La radio vorbiseră despre niște măsuri urgente de eliberare a autostrăzii, dar în afara unui elicopter ce și-a făcut pentru scurt timp apariţia pe înnoptat, nu s-a mai întîmplat nimic deosebit. În tot cazul, era din ce în ce mai frig și oamenii păreau că așteaptă să se-ntunece spre a se înveli în pături și a se mai elibera prin somn de cîteva ore bune de așteptare. Din mașina lui, inginerul asculta sporovăiala fetei din Dauphine cu ocupantul din DKW, care-i tot povestea ceva, făcînd-o să rîdă fără prea mare chef. Se miră văzînd-o pe doamna din Beaulieu, care nu-și părăsea aproape niciodată mașina, și coborî s-o întrebe dacă are nevoie de

AKIRA MISONO: Epave

ceva, însă aceasta voia numai să afle ultimele vești și deja stătea de vorbă cu cele două călugărițe. O oboseală cumplită puse stăpînire pe ei la căderea nopții; așteptau mai mult de la somn decît de la veștile contradictorii, dezmințite în permanență. Prietenul lui Taunus veni discret să-i caute pe inginer, pe soldat și pe bărbatul din 203. Taunus îi anunță că șoferul din Floride dispăruse; unul din băieții din Simca văzuse mașina goală, și după o vreme începuse să-l caute, neavînd altceva mai bun de făcut. Nimeni nu-l cunoștea prea bine pe bărbatul cel solid din Floride, ce protestase atît de mult în prima zi, ca apoi să devină la fel de tăcut ca șoferul din Caravelle. Cînd la cinci dimineața înțeleseră că Floride, cum îi spuneau, amuzîndu-se, băieții din Simca, dezertase, luînd cu el o sacoșă și lăsînd o alta plină cu cămăși și lenjerie de corp, Taunus hotărî ca unul din băieți să se ocupe de mașină, spre a nu imobiliza coloana. Pe toți îi deranjă oarecum această dezertare în întuneric și se-ntrebară pînă unde ar fi putut ajunge Floride în fuga lui peste cîmpuri. Mai mult, aceasta părea să fie noaptea marilor decizii: întins în cușeta lui din 404, inginerului i se păru că aude un geamăt, se gîndi însă la soldat și la nevastă-sa, considerînd că-n fond era normal să se întîmple asta, în plină noapte și-n împrejurările actuale. Se gîndi apoi serios și trase perdeluța geamului din spate; la lumina cîtorva stele zări eternul parbriz al mașinii Caravelle, și-n spate, lipită de geam și puțin înclinată într-o parte, fața convulsionată a șoferului. Fără să facă zgomot, ieși pe partea stîngă spre a nu trezi călugărițele și se apropie de Caravelle. Îl căută apoi pe Taunus, iar soldatul alergă să-l prevină pe medic. Cu siguranță omul se sinucisese luînd vreo otravă; cele cîteva rînduri mîzgălite cu creionul într-o agendă confirmau asta, la fel și scrisoarea adresată unei oarecare Yvette ce-l părăsise în Vierzon. Din fericire, obiceiul de a dormi în mașini era bine stabilit (nopțile erau deja atît de friguroase, că nu i-ar fi trecut nimănui prin cap să rămînă afară) și pe oameni îi interesa prea puțin că unii alunecau printre mașini spre a se ușura pe marginea autostrăzii. Taunus convocă un consiliu de război, și medicul fu de acord cu propunerea. Să lase cadavrul la marginea autostrăzii, însemna să-i supui unei penibile surprize pe cei ce veneau pînă aici; să-l ducă ceva mai departe, în plin cîmp, puteau să provoace violentul refuz al localnicilor, care, cu o noapte înainte, amenințaseră și bătuseră un băiat din alt grup care căutase ceva de mîncare. Țăranul din Ariene și șoferul din DKW aveau strictul necesar pentru a închide ermetic portbagajul mașinii Caravelle. Cînd s-au apucat de treaba asta, fata din Dauphine veni să asiste și ea, agățîndu-se, tremurînd toată, de brațul inginerului. Acesta îi explică încet ce se întîmplase și o aduse, ceva mai liniștită acum, înapoi la mașina ei. Taunus și oamenii lui băgaseră corpul în portbagaj și bărbatul din DKW folosi scotchul și cleiul lichid la lumina lanternei soldatului. Cum soția celui din 203 știa să conducă, Taunus îl rugă pe soțul acesteia să treacă la volanul mașinii Caravelle, care se afla în dreapta celei 203; astfel, în zori, fetița din 203 descoperi că tatăl ei avea altă mașină și se jucă ore în șir, trecînd dintr-o mașină într-alta și instalîndu-și jucăriile în Caravelle.

Pentru prima oară era frig ziua și nimeni nu se gîndea să renunțe la pulovere. Fata din Dauphine și călugărițele făcură inventarul hainelor disponibile din grup. Erau cîteva pulovere ce apăreau din întîmplare în mașini sau în valize, jachete, vreun pardesiu ori vreo vestă ușoară. S-a făcut o listă de priorități, au fost împărțite puloverele. După o vreme au rămas iarăși fără apă și Taunus și-a trimis trei din oamenii săi, printre care se afla și inginerul, să încerce să cadă cumva de acord cu localnicii. Fără a se înțelege prea bine de ce, rezistența din exterior era totală; cum încercai să treci dincolo de autostradă, plouau pietre din toate părțile. În timpul nopții, cineva aruncă o coasă care izbi capota mașinii DKW, căzînd apoi lîngă Dauphine. Șoferul din DKW nu se clinti, albindu-se la față, însă americanul din De Soto (care nu făcea parte din grupul lui Taunus, dar pe care-l apreciau cu toții pentru umorul și buna sa dispoziție) coborî din mașină și puse mîna pe coasă, aruncînd-o cu toată forța, undeva, departe în cîmp, strigînd și blestemînd. Cu toate astea, Taunus nu credea că e bine să

se-ntindă prea tare coarda cu ostilitățile; poate se găsea totuși o soluție pentru a obține apă. Nimeni nu mai ținea socoteala cît avansaseră astăzi sau în zilele anterioare; fata din Dauphine credea că între optzeci și două sute de metri; inginerul era mai puțin optimist, dar se distra prelungind și complicînd calculele împreună cu vecina sa, vrînd astfel s-o îndepărteze de șoferul din DKW care-i făcea curte, în modul său profesional. Chiar în seara aceea, băiatul care se ocupa de mașina Floride îl anunță pe Taunus că un Ford Mercury oferea apă contra cost. Taunus nici nu vru s-audă, dar la căderea nopții una din călugărițe îi ceru inginerului un strop de apă pentru bătrîna din ID care suferea fără un cuvînt, strîngîndu-l de mînă pe soțul ei, îngrijită fiind alternativ de călugărițe și de fata din Dauphine. Mai rămăsese o jumătate de litru de apă pe care femeile o împărțiră bătrînei și doamnei din Beaulieu. În aceeași noapte Taunus plăti din buzunarul lui doi litri de apă; proprietarul mașinii Ford Mercury promise să obțină a doua zi mai multă apă, la preț dublu însă.

ERA greu să discuți cu ceilalți, pentru că se făcuse așa de frig, încît nimeni nu-și mai părăsea mașina decît pentru motive extrem de importante. Bateriile începeau să se descarce și nu puteau da tot timpul drumul la căldură; Taunus decise ca cele două mașini, mai bine dotate, să rămînă la dispoziția bolnavilor. Înfășurați în pături (băieții din Simca își scoseseră tapiseria de la mașină spre a-și face din ea haine și șepci, iar ceilalți începeau să-i imite), fiecare încerca să dechidă cît mai puțin posibil ușile, spre a menține căldura. Într-una din nopțile astea geroase, inginerul o auzi plîngînd înăbușit pe fata din Dauphine. Fără să facă zgomot, deschise încet portiera și pe dibuite atinse în întuneric un obraz ud de lacrimi. Aproape fără să opună rezistență, fata se lăsă atrasă în Peugeot-ul 404; inginerul o ajută să se-ntindă, o înveli cu singura pătură existentă, peste care-și puse pardesiul. Se făcuse și mai întuneric în mașina ambulanță, cu geamulețele ei acoperite cu pînză de cort. La un moment dat inginerul coborî cele două parasoluri și-și agăță de ele cămașa și un pulover, izolîndu-și astfel

EIJI KAKUO: Foto-reclamă pentru blitzuri

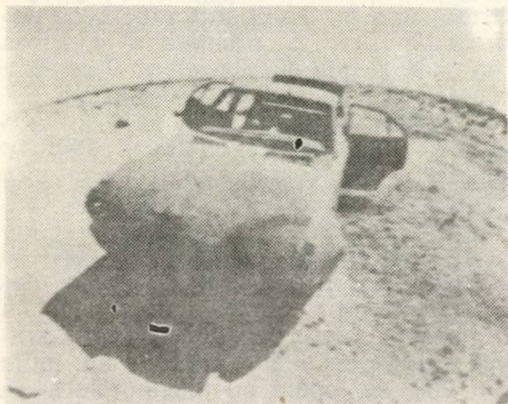
complet mașina. În zori ea îi șopti la ureche că înainte de a-ncepe să plîngă i se păruse că vede, în depărtare, undeva în dreapta, luminile unui oraș.

PUTEA fi un oraș, însă era ceață de dimineață și nu se vedea nimic nici la douăzeci de metri. Și, ciudat, în ziua aceea coloana avansă destul de mult, vreo două sau trei sute de metri. Acest lucru coincise cu noi anunțuri la radio (pe care aproape nimeni nu le mai asculta, în afara lui Taunus care se simțea obligat să fie la curent); crainicii vorbeau cu emfază despre metodele excepționale folosite la eliberarea autostrăzii și se refereau la munca epuizantă a echipelor de muncitori de la drumuri, și a echipajelor de poliție. Brusc, una din călugărițe începu să delireze. În timp ce prietena ei o privea îngrozită și fata din Dauphine îi umezea tîmplele cu un rest de parfum, călugărița vorbea despre Armagedón, despre ziua a noua, despre chinovar. Medicul întîrzie, croindu-și cu greu drum prin zăpada care cădea de la prînz și care îngropa treptat toate mașinile. Regretă lipsa unei injecții calmante și ceru ca bolnava să fie transportată într-o mașină cu încălzire bună. Taunus o instală în mașina lui și copilul trecu în Caravelle, unde se afla și prietena lui, fetița din 203; se jucară cu mașinuțele și se distrară de minune, pentru că erau singurii care nu știau ce e foamea. În zi-

lele următoare a nins fără încetare, și cînd coloana avansa cîțiva metri, trebuiau să dea la o parte cum puteau, cu mijloace improvizate, zăpada care se adunase între mașini.

Nimeni nu se mai mira de felul cum se obțineau proviziile și apa. Singurul lucru pe care-l mai putea face Taunus era să administreze fondurile comune și să obțină cît mai multe prin diverse trocuri. Șoferul din Ford Mercury și cu cel dintr-un Porsche veneau în fiecare noapte să facă negoț cu merindele; Taunus și inginerul se ocupau cu împărțirea lor în funcție de condiția fizică a fiecăruia. În mod incredibil, bătrîna din ID supraviețuia, aflîndu-se într-o stare de somnolență din care femeile încercau continuu s-o scoată. Doamna din Beaulieu, care avusese cîteva zile grețuri și amețeli, își revenise odată cu răcirea vremii și era una dintre cele care o ajutau mai mult pe călugăriță, slăbită și puțin dezorientată, s-o îngrijească pe prietena ei. Nevasta soldatului și femeia din 203 se ocupau de cei doi copii; pasagerul din DKW, probabil spre a se consola pentru faptul că fata din Dauphine îl preferase pe inginer, petrecea ore întregi spunîndu-le povești copiilor.

NOAPTEA, grupurile intrau într-o altă viață, secretă și intimă; portierele se deschideau încet spre a lăsa să intre ori să iasă vreo siluetă înghețată de frig; nimeni nu se uita-n jur, ochii erau la fel de orbi ca însuși întunericul. Sub pături murdare, cu unghii mari la mîini, cu un miros greu, de lenjerie neschimbată, un dram de fericire exista pe ici, pe colo. Fata din Dauphine nu se-nșelase: în depărtare străluceau luminile unui oraș de care se apropiau puțin cîte puțin. În fiecare seară băiatul din Simca, santinelă incorigibilă, se urca pe capota mașinii, înfășurat în resturi de tapiserie și stofă verde. Obosit să tot exploreze inutil orizontul, privea pentru a mia oară mașinile care-l înconjurau; cu oarecare invidie o descoperea pe Dauphine în Peugeot-ul 404 al inginerului, un gît sub mîngîierea mîinii, sfîrșitul unui sărut. Ca să glumească, acum cînd își recîștigase prietenia lui 404, le striga că peste puțin timp coloana se va mișca; atunci Dauphine trebuia să-l părăsească pe 404 și să urce-n mașina ei, îndată însă începea să simtă acut frigul și se-ntorcea, iar băiatului din Simca i-ar fi plăcut tare mult să-și fi adus în mașină o fată dintr-un alt grup, dar nici nu putea fi vorba de așa ceva cu frigul și foametea asta, fără a mai vorbi de faptul că grupul din față îi era ostil lui Taunus de la o poveste cu o cutie de lapte condensat, și-n afară de tranzacțiile oficiale cu Ford Mercury și cu Porsche, nu existau relații cu alte grupuri. Atunci băiatul din Simca ofta nemulțumit și se-ntorcea la paza lui, pînă cînd zăpada și frigul îl obligau să se retragă, dîrdîind, în mașină.

AKIRA MISONO: Epave

SE termină însă și cu frigul și, după o perioadă cu ploaie și vînt, care-i exasperă pe toți și mări dificultățile de aprovizionare, urmară zile răcoroase, dar însorite, care permiseră tuturor să coboare din mașini, să se viziteze, să reia legătura cu grupul din față. Se vorbi mult despre brusca dispariție a lui Ford Mercury fără să se înțeleagă ce i se-ntîmplase în realitate, noroc însă cu Porsche care venea să controleze în continuare bursa neagră. Nu duseseră niciodată lipsa apei și a conservelor, cu toate că fondurile grupului se micșorau, iar Taunus și inginerul se întrebau ce se va întîmpla în ziua cînd nu vor mai avea bani pentru Porsche. Se vorbi despre un atac prin care l-ar face prizonier și l-ar obliga să le arate de unde se aproviziona, în zilele acelea însă, coloana avansase ceva mai mult și șefii preferară să mai aștepte decît să riște să piardă totul, folosind violența. Ingi-

nerul, care sfîrşise prin a deveni indiferent la toate, tresări o clipă la anunţul timid al fetei din Dauphine, dar înţelese apoi că nu se putea face nimic spre a evita lucrul acesta şi ideea de a avea un copil cu ea i se păru în cele din urmă la fel de firească precum împărţirea nocturnă a alimentelor ori deplasările pe furiş pînă la marginea autostrăzii. Nici moartea bătrînei din ID nu mai surprinse pe nimeni. Trebuiră din nou să lucreze noaptea şi să stea alături de soţul neconsolat ce refuza să înţeleagă ce se întîmplase. Între două grupuri din faţă izbucni o ceartă la care Taunus fu arbitru, punînd capăt disputei. Evenimente aveau loc în orice moment, dar brusc se întîmplă ceea ce nimeni nu mai spera şi vestea porni de la cine te-ai fi aşteptat mai puţin. De pe capota maşinii Simca, veselul paznic avu impresia că orizontul se schimbase (spre seară, un soare gălbui îşi lăsa uşor s-alunece razele-i palide) şi că se-ntîmpla ceva neverosimil la cinci sute de metri, la trei sute, la două sute cincizeci. Îl strigă pe 404 şi acesta îi spuse ceva lui Dauphine care trecu repede în maşina ei, în timp ce Taunus, soldatul şi ţăranul alergau deja, iar de pe capota Simcăi, băiatul arăta ceva în faţă şi repeta la nesfîrşit anunţul, de parcă ar fi vrut să se convingă că ceea ce vedea era adevărat; urmă apoi zguduirea, o mişcare greoaie, dar nestăvilită, ca o trezire dintr-o nesfîrşită toropeală ce-i punea pe toţi la încercare. Taunus le strigă tuturor să se-ntoarcă la maşini; Beaulieu, ID, Fiatul 600 şi De Soto porniră în acelaşi timp. Acum 2HP, Taunus, Simca şi Ariane porneau la rîndul lor, iar băiatul din Simca, mîndru ca de un triumf personal, se-ntorcea spre 404 agitîndu-şi braţul, în timp ce 404, Dauphine, 2HP-ul călugăriţelor şi DKW-ul demarau şi ele. Dar totul consta în a şti cît timp avea să dureze asta; inginerul îşi puse întrebarea aproape din obişnuinţă în timp ce se menţinea în dreptul maşinii Dauphine, surîzîndu-i fetei spre a-i da curaj, parcă. În spate, Volkswagen-ul, Caravelle, 203 şi Floride porneau şi ele încet, un timp cu viteza întîi, apoi cu a doua, mereu cu a doua fără să debraieze ca-n alte dăţi, fără să ridice piciorul de pe acceleraţie, sperînd întruna să treacă la viteza a treia. Scoţînd pe geam braţul stîng, inginerul căută mîna fetei din Dauphine, o atinse abia cu vîrful degetelor, văzu înflorindu-i pe buze un zîmbet neîncrezător şi se gîndi că vor ajunge la Paris şi că se vor spăla, că vor merge împreună oriunde, la el sau la ea acasă, vor face o baie: vor mînca, şi din nou se vor spăla, şi iarăşi vor mînca şi vor bea, şi vor exista mobile, va fi un dormitor cu mobile şi o baie cu un săpun de ras adevărat, şi closete; mîncare şi closete şi cearşafuri, Parisul era o baie şi două cearşafuri şi apa caldă pe piept şi pe picioare, şi o foarfecă de unghii, şi vin alb, vor bea vin alb înainte de a se săruta şi de a-l simţi fiecare pe celălalt cum miroase a colonie şi a lavandă, înainte de a se cunoaşte cu adevărat pe lumină, în cearşafuri curate, şi din nou să se spele în joacă, să se iubească, să se spele şi să bea, să se coafeze, să meargă la baie, să mîngîie cearşafurile şi să se mîngîie în cearşafuri şi să se iubească între spumă, lavandă şi perii înainte de a se gîndi ce vor face, la copil şi la problemele din viitor, şi toate astea cît timp nu se vor opri, cît timp coloana va înainta, deşi nu puteau folosi încă viteza a treia, înaintau tot cu a doua, dar înaintau. Cu bara de protecţie lipită de Simca, 404 îşi trase scaunul mai în spate, simţi că prinde vitează, simţi că putea accelera fără să rişte să intre-n Simca, şi că Simca accelera fără pericolul de a se ciocni cu Beaulieu, şi că din spate venea Caravelle şi că toţi accelerau mai mult şi mai mult, şi că puteau trece deja la viteza a treia fără ca motorul să sufere, şi maneta ajunse incredibil într-a treia şi înaintă uşor şi apoi putu accelera mai mult, şi 404 privi înduioşat şi fericit în stînga, căutînd ochii lui Dauphine. Era firesc ca şirurile să nu se menţină paralele din pricina vitezei, Dauphine o luase înainte cu aproape un metru şi 404 îi văzu ceafa şi puţin din profil, tocmai cînd ea

AKIRA MISONO: Epave

se-ntoarse spre el, surprinsă că-l vede rămînînd din ce în ce mai în urmă. Liniștind-o cu un zîmbet, 404 acceleră brusc, aproape imediat însă trebui să frîneze pentru că era s-atingă Simca; claxonă scurt, dar băiatul din Simca îl privi prin oglinda-i retrovizoare şi-i făcu un gest de neputinţă, arătîndu-i cu stînga maşina Beaulieu lipită de-a sa. Dauphine se afla cu trei metri mai în faţă, în dreptul Simcăi, şi fetiţa din 203, aflată în dreptul lui 404, dădea din mîini, arătîndu-i păpuşa. O pată roşie în dreapta îl zăpăci pe 404; în locul 2HP-ului călugăriţelor ori a Volkswagen-ului soldatului, văzu un Chevrolet necunoscut, şi aproape îndată Chevrolet-ul avansă urmat de o Lancia şi de un Renault 8. La stînga lui se ivi un ID care se depărta de el metru cu metru, dar înainte de a fi înlocuit cu un 403, 404 izbuti s-o distingă pe Dauphine în faţa lui 203, care o acoperea deja. Grupul se disloca, nu mai exista, Taunus se afla probabil cu vreo douăzeci de metri mai în faţă, urmat de Dauphine; al treilea şir din stînga rămăsese şi el în urmă pentru că în locul DKW-ului, 404 distingea partea din spate a unei vechi furgonete negre, un Citroën sau probabil un Peugeot. Maşinile înaintau cu a treia, avansînd sau pierzînd teren după ritmul şirului respectiv, iar de-o parte şi de-alta a autostrăzii se vedeau copacii alergînd, cîteva case dispărînd între ceaţă şi înnoptare. Urmară apoi luminile roşii pe care toţi le aprindeau, urmînd exemplul celor din faţă şi noaptea care se lăsa brusc. Din cînd în cînd se auzeau claxoane, acele kilometrajelor urcau din ce în ce mai mult, unele şiruri înaintau cu şaptezeci de kilometri, altele cu şaizeci şi cinci, altele cu şaizeci. 404 mai sperase ca înaintarea ori rămînerea în urmă a şirurilor să-i permită s-o ajungă din urmă încă o dată pe Dauphine; cu fiecare minut care trecea, se convingea însă că era zadarnic, că grupul se împrăştiase irevocabil, că nu vor mai fi întîlnirile obişnuite, micile ritualuri, consiliile de război din maşina lui Taunus, mîngîierile Dauphinei în liniştea dimineţii, rîsetele copiilor în joaca cu maşinuţele lor, imaginea călugăriţei înşirînd mătănii. Cînd se aprinseră luminile de frînă ale Simcăi, 404 reduse din viteză cu un sentiment absurd de speranţă, şi după ce puse frîna de mînă, coborî din maşină şi alergă în faţă. În afară de Simca şi de Beaulieu (ceva mai în spate se afla Caravelle, dar prea puţin îl interesa) nu mai recunoscu nici o maşină; prin diferite geamuri era privit cu surprindere de feţe scandalizate pe care nu le mai văzuse niciodată. Claxonau şi 404 trebui să se-ntoarcă la maşina lui; ca şi cum l-ar fi înţeles, băiatul din Simca îi făcu un gest prietenos cu mîna, arătîndu-i încurajator Parisul. Coloana se puse din nou în mişcare, la început mai încet, prinzînd apoi viteză, ca şi cum autostrada s-ar fi eliberat definitiv. În stînga lui 404 se afla un Taunus şi, preţ de o secundă, inginerului i se păru că grupul se refăcea, că exista o ordine, că puteau înainta liniştiţi, fără să distrugă nimic. Era însă un Taunus verde, iar la volan se afla o femeie cu ochelari fumurii, care privea fix înainte. Nu-i mai rămînea decît să conducă, să se adapteze mecanic vitezei maşinilor care-l înconjurau, să nu se mai gîndească la Volkswagen-ul soldatului unde îi rămăsese jacheta de piele. La Taunus, unde rămăsese romanul pe care-l citise el în primele zile. Sticluţa-i cu lavandă, aproape goală, rămăsese în 2HP-ul călugăriţelor. Şi lîngă el, atingîndu-l cîteodată cu mîna dreaptă, se afla ursuleţul de pluş pe care Dauphine i-l dăruise ca mascotă. Se încăpăţînă absurd să creadă că la nouă şi jumătate se vor împărţi alimentele, vor vizita apoi bolnavii, va analiza situaţia împreună cu Taunus şi ţăranul din Ariane; şi în sfîrşit va fi din nou noapte, va fi Dauphine urcînd în taină în maşina lui, vor fi stelele şi norii şi viaţa toată. Da, trebuia să fie aşa, era cu neputinţă să se fi terminat totul pentru totdeauna. Poate soldatul va obţine raţia de apă, căci el o drămuise în ultimele ore; oricum contau pe Porsche atîta timp cît îi plăteau preţul pe care-l cerea. Şi pe antena radioului flutura înnebunitor stegule̦ţul cu cruce roşie, în timp ce înaintau cu optzeci de kilometri la oră spre luminile ce străluceau mai mult şi mai mult, fără a se înţelege prea bine pentru ce atîta grabă, pentru ce această goană în noapte printre maşini necunoscute, unde nimeni nu ştia nimic despre ceilalţi, unde toată lumea privea fix înainte, numai şi numai înainte.

În româneşte de Luminiţa VOINA-RĂUŢ

H. BOSCH: Meditația Sf. Anton (detaliu)

Marcel SCHWOB

CETATEA ADORMITĂ

COASTA se zărea înaltă și întunecată sub limpedea lucire albastră a zorilor. Căpitanul cu pavilion negru hotărî acostarea. Din pricină că în ultima furtună se sfărîmaseră busolele, nu mai știam nici pe ce drum o luasem, nici ce pămînt se întindea înaintea noastră. Oceanul era atît de verde, încît ai fi zis că țărmul se prelinsese în trupul apei printr-o vrajă. Dar vederea falezei întunecate ne-a tulburat; cei care suciseră cărțile de tarot toată noaptea și cei pe care îi îmbătase sucul plantei din ținuturile natale și cei îmbrăcați mai altfel, deși nu se aflau femei la bord, și cei care erau muți pentru că limba le fusese bătută în cuie și cei care, după ce traversaseră abisurile pe scîndura dreaptă a piraților, înnebuniseră de groază, toți tovarășii noștri negri sau galbeni, albi ori sîngerii, sprijiniți de balustradă priveau noul pămînt cu ochi înfiorați.

Fiind din toate țările, de toate culorile, de toate limbile, neavînd în comun nici măcar gesturile, ei nu erau legați decît printr-o unică pasiune și prin fărădelegile săvîrșite împreună. Căci scufundaseră atîtea corăbii, înroșiseră atîtea bastingaje cu muchea sîngerîndă a bardelor, forțaseră atîtea uși ale cabinelor cu ranga, strangulaseră în tăcere atîția oameni în hamacul lor, asaltaseră atîtea galioane cu un urlet colosal, încît se uniseră prin faptă; erau asemeni unei colonii de felurite animale răufăcătoare ce locuiau pe o mică insulă plutitoare, obișnuiți unii cu alții, fără conștiință, nelegiuiți, cu un instinct ghidat în totalitate de privirea unuia singur.

Se agitau mereu și nu mai gîndeau. Erau prizonierii propriei gloate toată ziua și toată noaptea. Corabia lor nu conținea nici o fărîmă de tăcere, ci un fabulos freamăt neîntrerupt. Fără îndoială că tăcerea le-ar fi fost funestă. Pe vînt puternic — aveau lupta împotriva talazurilor, pe mare calmă — beția sonoră și cîntecele discordante și vacarmul bătăliei cînd își încrucișau drumul cu alte corăbii.

Căpitanul cu pavilion negru știa toate astea și singur le înțelegea; el însuși nu trăia decît în agitație și oroarea lui de liniște era atît de mare încît, în clipele tihnite ale nopții, îl trăgea de poalele veșmîntului pe tovarășul lui de hamac doar pentru a auzi sunetul nearticulat al unei voci omenești.

Constelațiile din cealaltă emisferă păliseră. Un soare incandescent străpungea uriașa pînză a cerului, acum de un albastru profund, iar Tovarășii Mării aruncară ancora și vîsliră în lungile lor bărci spre un golfuleț tăiat în faleză.

De acolo se deschidea un culoar stîncos ale cărui ziduri verticale se împreunau în văzduh, într-atît erau de înalte; dar, în loc de fireasca răcoare subterană, pe Căpitan și pe tovarășii săi îi cotropi apăsarea unei dogori neînchipuite; pîrîiașele de apă de mare care se furișau în nisip se uscau atît de repede, încît plaja întreagă trosnea sub tălpi la fel ca solul dur al culoarului.

Acest drum îngust de stîncă se desfăcea într-o cîmpie plată și stearpă, cu coline în zare. Cîteva buchete de plante cenușii creșteau pe versantul falezei; insecte minuscule, brune, rotunde sau lunguiețe, cu străvezii aripi fremătătoare de borangic sau cu picioare înalte, articulate, zumzăiau în jurul frunzelor aspre ori făceau să se înfioare pămîntul ici și colo. Natura neînsuflețită pierduse viața veșnic unduitoare a mării și trosnetul nisipului; bariera falezelor oprea adierea largului; plantele păreau împietrite precum stînca, iar gîzele brune, tîrîtoare sau înaripate, stăteau

într-o fîșie dreaptă, în afara căreia nu se zărea nici o clintire.

Or, dacă în sinea lui Căpitanul cu pavilion negru nu ar fi socotit — în pofida necunoașterii ținutului unde se aflau — că ultimele indicații ale busolei purtaseră corabia spre Țara de Aur, la malul căreia toți Tovarășii Mării tînjeau să acosteze, el n-ar fi dus mai departe aventura și tăcerea acelor pămînturi l-ar fi surprins.

Dar el socoti că această coastă neștiută era țărmul Țării de Aur și rosti în fața tovarășilor lui cuvinte pline de emoție în care se oglindeau cele mai felurite doruri ale inimii. Am mers cu capul plecat, suferinzi de calm; căci ororile vieții trecute, tumultuoase, creșteau în noi.

LA capătul cîmpiei am dat de un meterez din nisip de aur sclipitor. De pe buzele deja uscate ale Tovarășilor Mării s-a ridicat un strigăt; un strigăt brusc ce a murit deodată, ca strangulat în aer, pentru că în acea țară, unde tăcerea părea să se fi înstăpînit, nu se pomenise ecou.

Căpitanul se gîndi că acest pămînt aurifer era mult mai bogat dincolo de dune și tovarășii abia le urcară; solul ne fugea de sub pași.

Și de cealaltă parte am avut o surpriză stranie; căci meterezul din nisip reprezenta contrafortul zidurilor unei cetăți spre care coborau giganticele scări ale străjerilor.

Nici un zgomot vital nu se înălța din inima acestui oraș imens. Pașii ne răsunau cînd treceam pe dalele de marmură și sunetul lor se stingea ca asfixiat. Cetatea nu era moartă, fiindcă străzile erau ticsite de care, de oameni și animale: brutari albicioși cu pîini rotunde în mîini, măcelari purtînd pe creștet hălci roșii de carne, cărămidari încovoiați pe cărucioarele plate sau pe grămezile de cărămizi lucioase se încrucișau cu negustorii de pește din spatele tarabelor, cu vînzătoarele de carne sărată uscată, cu pălării de paie ciupite de insecte pe vîrful capului, cu vechilii sclavilor îngenunchiați sub litiere drapate cu stofă țesută cu flori de metal, cu alergătorii încremeniți, cu femei voalate însă ridicîndu-și cu un deget cuta ce le acoperea ochii, cu caii cabrați sau trăgînd posomorîți un atelaj, înhămați

TAKASHI KOIZUMU: Ilustrație de coperta

cu lanțuri grele, cu cîinii cu botul ridicat sau arătîndu-și colții. Or, toate acele figuri erau imobile precum galeria unui sculptor ce plămădește statui de ceară; mișcarea lor era gestul intens al vieții brusc oprite; se distingeau de cei vii doar prin imobilitate și culoare.

Fiindcă cei ce avuseseră fața colorată deveniseră complet roșii, cu carnea injectată; și cei ce fuseseră palizi deveniseră livizi, cu sîngele fugit spre inimă; și cei al căror chip fusese altădată întunecat arătau acum o figură de abanos; și cei care avuseseră pielea arsă de soare se îngălbeniseră și obrajii le erau ca lămîia; astfel încît printre toți acești oameni roșii, albii, negri și galbeni Tovarășii Mării treceau ca niște făpturi vii și active în toiul unei adunări de morți.

TĂCEREA teribilă a cetății ne stîrnea să iuțim pasul, să ne agităm mîinile, să strigăm vorbe confuze, să rîdem, să plîngem, să clătinăm capul ca niște alienați; credeam că vreunul dintre oamenii aceștia, odată în carne și oase, ne-ar putea răspunde; credeam că această agitație prefăcută ne va zăgăzui gîndurile sinistre; credeam că ne vom descătușa din blestemul tăcerii. Dar marile porți abandonate să căscau în

LUMEA BANCURILOR

– V-am auzit astă-noapte cîntînd...
– Da, dragă vecină, au fost cîteva vocalize, ca să-mi omor timpul...
– Da, dar ce armă eficientă folosiți!...

*

– Domnule doctor, vă rog să mă castrați!
– Ești tînăr, e păcat, mai gîndește-te...
– Nu! Vă rog să mă castrați! Îmi asum răspunderea.
Crezînd că respectivul a suferit vreo mare decepție, îl castrează. Apoi își zice că va fi aparținînd unei secte.
– Totuși, de ce-ai ținut cu orice preț să te castrezi?
– Dom'doctor, eu iubesc nebunește o fată. E fiică de rabin. El mi-a zis că dacă nu mă... cum îi zice? Cum îi zice?
– Circumcizie...
– Da, ăsta e cuvîntul! Acum e clar?
– Da, este.

*

Un englez, un american și un român, rătăciți în junglă, sînt prinși de canibali. Șeful tribului îl recunoaște pe englez, cu care fusese coleg la Cambridge.
– Singurul lucru pe care pot să-l fac pentru voi e să vă cer să vă exprimați o dorință. Dacă nu vă pot fi îndeplinite, scăpați. Începe englezul.
– Vreau ediția în piele verde a operelor lui Shakespeare din 1687.
Peste cîteva zile i se aduce o ediție, e tăiat și aruncat în cazan.
Americanul:
– Vreau să văd un Ford bleu cu picățele.
Peste o săptămînă este adus Fordul; americanul e tăiat și mîncat.
Vine rîndul românului:
– Vreau să stau de vorbă cu secretarul vostru de partid.
– Ești liber. N-avem.
– Păi, dacă n-aveți, cine dracu v-a învățat să-i fierbeți pe oameni înainte de a-i mînca?!...

*

– Care-i deosebirea dintre un basm și un cincinal?
– Basmul începe cu: „A fost odată ca..", iar cincinalul cu: „Va fi".
– Și asemănarea?
– Ambele sînt la fel de imaginare.

*

– Ce este P.C.R.?
– Petrești, Ceaușești și rudili lor.

*

– Mamă, e adevărat că Eva a fost cea mai cinstită femeie din lume?
– Cred și eu. Singurul bărbat era Adam.

drumul nostru; ferestrele păreau ochi închiși; turnurile de pe acoperișuri se alungeau indolent spre cer. Aerul părea a fi căpătat o greutate de lucru corporal; păsările, planînd pe străzi, peste marginea zidurilor, muștele neclintite și suspendate păreau mici vietăți multicolore întemnițate într-un bloc de cleștar.

Și somnolența cetății adormite ne strecură în trup o profundă istovire. Grozăvia tăcerii ne învăluia. Noi care căutam în viața activă uitarea crimelor săvîrșite, noi care beam apă din Lethe, colorată de pești narcotici și sînge, noi care ne croiam din val în val, pe marea cu neostoite rostogoliri, o existență mereu nouă, noi am fost încătușați în cîteva clipe de lanțuri invincibile.

Tăcerea care ne luase în stăpînire i-a împins pe Tovarășii Mării la delir. Și dintre oamenii în patru culori care ne priveau fix, încremeniți, au ales în fuga lor înfricoșată fiecare amintirea patriei sale îndepărtate; cei din Asia i-au strîns în brațe pe oamenii galbeni și i-a cotropit șofranul culorii lor de ceară impură; și cei din Africa au atins oamenii negri și s-au înnoptat la chip ca abanosul; și cei din țările de dincolo de Atlantida i-au îmbrățișat pe oamenii roșii și s-au preschimbat în statui de acaju; și cei de pe pămîntul Europei și-au aruncat brațele în jurul oamenilor albi și pielea lor a prins culoare de ceară neîntinată.

Dar eu, Căpitanul cu pavilion negru, care nu am patrie și nici amintiri care să mă silească să îndur tăcerea, atît timp cît gîndirea mea veghează, m-am avîntat îngrozit departe de Tovarășii Mării, afară din cetatea adormită; și, în ciuda somnului și a înfricoșatoarei istoveli care mă copleșește, am să încerc să regăsesc printre valurile nisipului aurit Oceanul verde ce se frămîntă veșnic și își leagănă spuma.

Notă: Paginile acestea au fost găsite într-o carte alungită, cu copertă de lemn; cele mai multe foi erau albe. Pe partea de sus erau grosolan gravate două femururi și un craniu deasupra lor, iar cartea era cufundată în nisipul de aur al unui deșert pînă atunci neexplorat.

În românește de Mircea BARBU

HARUO TAKINO: Însingurare

Louis COUPERUS

FIICA LUI BARBĂ-ALBASTRĂ

SE NUMEA FATMA și locuia într-una din reședințele ei de la țară, lîngă Bagdad. Fiică din prima căsătorie a lui Barbă-Albastră, era înzestrată cu o frumusețe remarcabilă; în jurul chipului alb ca luna i se ondulau buclele albastre, alunecîndu-i peste umerii fragili asemeni unei mantii...

Nu toată lumea știe că Barbă-Albastră a avut un copil. S-a încetățenit ideea că a fost ucis de frații furioși ai ultimei neveste, care i-au și moștenit averea. Dacă ignoranții care răspîndesc asemenea zvonuri ar fi cercetat, ca mine, arhivele secrete ale Istoriei, ar fi descoperit fără mare dificultate că Barbă-Albastră a murit, cu țeasta despicată, în brațele unicei lui fiice și că ei i-a lăsat moștenire toată averea.

Tînăra orfană, încîntătoarea Fatma, își iubise enorm tatăl — și invers — cu toate că n-a aprobat maniera bruscă în care se descotorosea de multele-i soții nesupuse. Considerase întotdeauna că această metodă nu era nici elegantă, nici gentilă, iar din punct de vedere psihologic — monotonă. Înțelegea perfect că fiecare nouă mamă vitregă nu putea decît să cedeze tentației curiozității, un motiv în plus ca să nu treacă cu vederea conduita tatălui, pe care a socotit-o de un inexplicabil sadism.

Fatma cea cu păr azuriu a rămas, așadar, singură în mijlocul nenumărate-

YOJIRO ADACKI: Foto-reclamă

lor ei comori și al mulțimii de slujitori și sclavi care o înconjurau cu fastul unei curți regale. La curtea califului, familiile distinse din Bagdad vorbeau adeseori despre bogata și tînăra orfană cu păr albastru, dar, în ciuda neprețuitelor ei averi, nimănui nu-i trecea prin cap că ar putea deveni mireasa unui fiu său nepot personal. Pletele acelea prea aminteau de întîmplări oribile! Așa încît superba Fatma se plimba singură, pe terasele ei de onix, care coborau printre curmali, sau în grădinile de trandafiri cu lacuri de cleștar... Apoi se întorcea în dorul lelii printre coloanele de onix ale arcadelor seraiului ei de vară, care era nu numai pavat cu lespezi de aur și argint, ci și acoperit cu olane de aur și argint.

Pînă într-o zi, cînd n-a mai putut îndura solitudinea și în suflet i s-a aprins o dragoste feciorelnică pentru supraveghetorul grădinarilor, un băiat extrem de chipeș, venit de la țară; rusticitatea ocupației lui i-a acordat, în ochii Fatmei — oarecum ostenită de excesul de rafinament — un șarm irezistibil. Așa că l-a luat de bărbat fără să se preocupe de ce o să spună lumea de la curtea califului sau din cercurile distinse ale Bagdadului.

FATMA părea foarte fericită. Apărea alături de soțul ei, cu toată pompa și splendoarea, în oraș și la țară, pe lacuri — în gondole așternute cu tapițerii prețioase, pe străzi — în litiere cu perne pufoase, în bazaruri — cu o suită interminabilă de sclavi, și chiar la festivitățile curții califului, unde era admisă în virtutea rangului și averii. Ea și preaiubitul ei Emin alcătuiau un cuplu senzațional, chiar fascinant; el, puternic și tînăr, mîndru de noile sale bogății — tipul parvenitului încă nu se inventase în acele vremuri —, ea, radiind de iubire și inestimabile giuvaericale, ce-i scînteiau pe turbanul subțire ca ceața și pe poalele mantiei, în vreme ce perle incredibil de uriașe îi străluceau în pletele azurii. Inevitabil, familiile distinse din Bagdad începură să regrete că nu s-au străduit s-o cîștige pe fiica lui Barbă-Albastră pentru vreun fiu sau nepot...

Și totuși, deodată se răspîndi vestea că Emin a murit... Abia cu o zi înainte locuitorii Bagdadului îl admiraseră la moschee și, uite, acum auzeau că tam-nisam... a murit! Un frison străbătu orașul, dar Marele Vizir și Ministrul Justiției nu considerară oportun să facă vreun demers în chestiune, întrucît un zvon demn de cea mai mare încredere zicea că Emin, în acea zi fierbinte, mîncase prea mult pepene și expiase în urma unor colici violente.

Însă oamenii din Bagdad căscară ochii mari cînd, după trei luni, auziră că tînăra văduvă cu păr albastru era pe punctul de a se recăsători, de data asta cu locotenentul propriei gărzi. Printre atît de mulții ei slujitori și însoțitori, Fatma părea să aibă prea îndestulătoare posibilități de selecție pentru a-i mai lua în seamă pe fiii și nepoții distinselor familii din Bagdad. Nunta se desfășură cu un fast fantastic; noul soț al Fatmei se și fălea — cum făcuse și predecesorul, Emin — că se vedea înălțat atît de brusc dintr-o poziție socială umilă la aceea de soț al bogatei și frumoasei lui stăpîne.

Dar junele locotenent — de fapt, Fatma îl făcuse general al gărzii sale — sucombă pe nepusă-masă, din pricina

unei căzături neinspirate de pe cal, cum s-a spus. Zvonul era destul de confuz... Și, întrucît nimeni nu-l văzuse pe junele locotenent-general nici pe cal, nici jos de pe cal, nu! nimeni nu-l văzuse în ziua morții, o emoție violentă înfioră familiile distinse din Bagdad și curtea califului. Toți își aminteau cu precizie că Fatma avea păr albastru, așa cum tatăl ei avusese barbă albastră... pînă să încărunțească.

Îndurerata văduva Fatma, în vălurile ei negre de doliu, înstelate cu diamante negre, părea nici mai mult, nici mai puțin decît Regina Nopții, mai ales că părul ei albastru licărea prin vălurile cernite cu o tentă nocturnă atît de sugestivă, încît ar fi putut, fără machiaj, să apară în „Flautul fermecat" al lui Mozart. Cu toate acestea, ea nu atacă dificil-plictisitoarea partitură, ci preferă să-și ia un al treilea bărbat. de data asta, pur și simplu pe unul dintre purtătorii lecticii ei. Că fragedul Ali era un individ magnific care acum, ca soț de-al treilea, în straie de damasc brodat cu fir, semăna cu un tînăr sultan, nu încape îndoială. Ce a fost pus la îndoială de către distinsele familii din Bagdad și la curtea califului a fost dacă, după trei luni de căsnicie, a murit de moarte bună. Cum adică? un exemplar atît de robust și sănătos tun, ca soțul purtător al lecticii Fatmei, să moară de malarie — așa s-a auzit — și să fie îngropat fără multă tevatură? Bărbile se clătinau unele spre altele, ochii se holbau de groaza unor viziuni înfricoșate, gurile se schimonoseau rostind presupuneri sinistre, iar Marele Vizir se sfătui cu Ministrul Justiției dacă n-ar trebui să intervină în cazul Fatma; caz în care, unul după altul, bărbații mor și dispar în morminte obscure, la trei luni de la căsătorie.

Și, în orice caz, s-au tot sfătuit vreme atît de îndelungată, încît Fatma se mărită a patra, a cincea și a șasea oară. A patra oară cu un neguțător persan din Teheran, căruia liniile din palmă îi prevesteau viață lungă; a cincea oară cu unul dintre luntrașii ei; a șasea oară cu un sclav care trudea în mina ei de smaralde (cum or fi făcut cunoștință?). De fiecare dată, după trei luni, nenorocitul de bărbat murea, iar văduva îndoliată se plimba prin Bagdad ca o superbă Regină a Nopții.

MODIGLIANI: Nud șezînd (detaliu)

El, dar cu asta se umplu paharul! Marele Vizir și Ministrul Justiției dădură buzna în domiciliul Fatmei... care își mutase reședința. Pentru că avea mai multe: cea cu terase de onix, cea cu sala de bal din sidef, cea cu turnurile de crisolit, ca să nu le mai menționăm pe: cea cu baia de agate, cea cu fîntîna de argint viu și cea cu biblioteca secretă, ticsită de cărți de ocultism... Așa că Marele Vizir și Ministrul Justiției, după ce-și tîrșiseră papucii de la o reședință la alta, fără succes, o găsiră acasă în seraiul științei.

Fatma îi primi vag plictisită. Nu mai era ca o regină a Nopții; frumoasa văduvă cu păr azuriu a șase bărbați zdraveni semăna cu o Peri* căzută din pa-

** În mitologia persană, o zînă descendentă a îngerilor răzvrătiți, alungată din paradis pînă la împlinirea ispășirii păcatului. Îi înșeală, seducîndu-i, pe bărbații încrezători.*

LUMEA BANCURILOR

- Domnule, vă rog, nu insistați, inima mea nu e liberă!
- Dar pretențiile mele nu urcă atît de sus.

*

În acceleratul de Iași-Timișioara moare un călător. Vin oficialii trenului, constată decesul, iar unul îi întreabă pe cei din compartiment:
- N-a spus că îi este rău?
- Ba da, dar cui îi e bine astăzi la noi?

*

- Duduie, sînteți sănătoasă, dar trebuie să vă căsătoriți imediat.
- Da?! Atunci divorțați!

*

Doi ardeleni călătoreau în tren.
- Biletele la control! zice controlorul.
Le vede, apoi dă să iasă.
- Mă, Văsălie, ăsta-i prost făcut grămadă, mă!
Controlorul iese nedumerit, apoi, după cîteva stații repetă figura, dar la ieșire, după ce se convinsese că totul e în ordine, aude iar:
- Ți-am spus eu că ăsta-i grămadă de prost!
Vine supracontrolul, totul e în ordine, dar celălalt ardelean zice, cînd să iasă:
- Și ăsta-i făcut grămadă!
Cînd coboară la Cluj, conductorul îi întreabă pe ce-și întemeiază constatarea:
- Păi, n-ați văzut nici unul că Văsălie a luat biletul meu și eu pe al lui!

*

La o fermă de porci, un inginer își ia angajamentul ca, în cinstea zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, să livreze un porc de 350 kg. Toți se pun pe treabă. Îl îndoapă pînă peste poate. Într-o zi, vine un îngrijitor la director, gîfîind:
- Tovarășe director, tovarășe director, a crăpat porcul cel mare!
- Zău?! Bravo, mă!! Bravo!
Se pun toți pe un chef năprasnic. Apoi anchetă, chinuri etc.

*

- De ce faceți bancuri atît de proaste? întreabă un ascultător la radio Erevan.
- Rușii le fac, noi doar le transmitem!

*

Cîinele se poate îmbolnăvi de astenie nervoasă? este întrebat radio Erevan.
- Da, sigur, dacă i se asigură condiții omenești de viață.

radis, în vălurile albe străvezii. Dar în momentul respectiv, o Peri vag plictisită.

— Ce doriți?, îi chestionă cu trufie.

— Să cunoaștem cauza morții celor șase bărbați ai tăi.

— Începeți ancheta cu al șaselea?

— Ha, ha, ha, ba vom începe cu primul, o amenințară înalții dregători.

— De ce nu începeți cu ultimul? Atîta vă spun; că n-am multe de spus. A murit de malarie.

Dregătorii erau cît pe ce să-i dea o replică tăioasă, cînd, în aceeași clipă, în încăpere pătrunse transportat bărbatul din mina de smarald, în carne și oase, al șaselea soț al Fatmei. Părea sănătos tun, robust și amabil și căra niște in-folio sub braț.

— Ce înseamnă asta?, exclamară sufocați de indignare nobilii domni.

Fatma dădu a lehamite din fragilii ei umeri albi.

— Nimic altceva, catadicsi să explice, decît că dragul de el nu e mort. E doar cam prostălău, așa că, pentru a-i îmbunătăți capacitatea de conversație, l-am adus în această bibliotecă secretă, să mai citească și el ceva în taină...

— Dar — i se deschiseră Marelui Vizir ochii minții — atunci ce-i cu ceilalți cinci soți ai tăi, oh, femeie cu barbă albastră... pardon... cu plete albastre?

— Trăiesc, admise femeia, la fel ca soțul meu miner. Dar i-am sechestrat: pe soțul meu luntraș — în seraiul cu fîntînă de argint viu, să-l învăț mai sprințar în exercitarea profesiunii de soț-luntraș, fiindcă prea era mototol cînd vîslea în barca matrimonială pe lacul iubirii. Argintul viu, administrat în doze mici, îi pune sîngele în mișcare; negustătorul meu persan își duce zilele, care vor fi multe, în seraiul meu cu baie de agate, pentru că uneori miroase execrabil din cauza cămilelor lui; pe soțul meu purtător de lectică l-am închis în turnul de crisolit pentru că s-a apucat să flirteze cu slujitoarele și am vrut să-l păstrez numai pentru mine. A mai rămas locotenentul meu general; cu el, domnilor, dansez în fiecare noapte în sala de bal din sidef. Valsează senzațional și nu e decent să te dedai la atare bucurie intimă în prezența altora. Așa că iubițelul mă așteaptă potolit în sidef pînă îl descui... Și, ca să fiu sinceră,

ZHANG ZHIGANG: Salon de coafură

primul mi-e cel mai drag, știți, grădinarul. Și el trăiește încă, nu departe de terasele de onix, ca să pot ajunge ușor la el cînd mi se face dor. Păreți stupefiați, domnilor, dar asta e. Sînt fiica lui Barbă-Albastră și semăn cu el la suflet și păr. El simțea nevoia mai multor neveste, eu simt nevoia mai multor bărbați. El și-a ucis nevestele sub pretextul că erau neascultătoare, eu însă nu mi-am ucis bărbații. Am preferat să-i închid, să-i civilizez și să-i stăpînesc. Dacă sînt isterică, sînt și foarte feministă; și, cu tot respectul, sînt o femeie cu F mare. Ce mai vreți să știți?

Și mîndra Fatma îi înfruntă cu ostentație pe cei doi dregători ai califului. Iar aceștia traseră un răcnet după slugile lor:

— Puneți mîna pe femeia asta fățarnică și duceți-o în fața divanului celui Preaînalt.

Ceea ce se și întîmplă. Fatma, fiica lui Barbă-Albastră, fu tîrîtă pe stăzile și prin piețele Bagdadului, spre divanul califului, care o condamnă scurt să-și pună capul cu plete azurii pe butuc.

CE bizar!, gîndi Fatma cînd fu dată pe mîinile călăilor. Tata și-a ucis nevestele și a fost blamat pentru asta destul de discret. Și eu am avut oarece obiecții... Însă eu, fiica lui, nu mi-am ucis bărbații; ba chiar i-am păzit cu dragoste, i-am educat, i-am civilizat, le-am dezvoltat aptitudinile — e adevărat că într-o manieră oarecum izolată — în grădini de onix, în turnuri de crisolit, în săli de bal din sidef și-n toate celelalte. Ca să descopăr că și această concepție asupra căsniciei — deși serios aprofundată și opusă celei a tatălui meu — întîmpină și ea dezaprobarea unanimă.

E bizar!, își continuă ea meditația îngenunchind lîngă butuc, dar cred... aproape sînt convinsă că nu e posibil să satisfaci opinia publică în privința iubirii și a căsniciei... cînd ai barbă sau plete albastre...

Și, întrucîtva demoralizată de această irefutabilă filosofie, își puse capul cu păr azuriu pe butuc. Încercă să rezolve problema în ultima clipă. Dar nu avu răgaz, fiindcă, într-o țîșnire purpurie, ultimele idei i se revărsară în dezordine prin grumazul despicat.

Și superbul cap cu bucle albastre al fiicei al lui Barbă-Albastră se rostogoli în sîngele de pe pardoseala sălii Dreptății.

După care, cei șase bărbați îi moșteniră frățește întreaga avere.

În românește de Corina JIANU

FASCINAŢIA

COSTUMULUI

DOINA LEVINŢA este un nume de rezonanţă în scenografia română contemporană. De-a lungul a 20 de ani ea a recreat pentru scenă un univers atrăgător şi tulburător, populat cu zeci şi sute de personaje, în aparenţă doar heteroclite, descinse din atmosfera Commediei dell'arte sau dramei shakespeariene, alcătuind un adevărat tablou al dramaturgiei clasice ruse (Cehov, Gorki, Maiakovski) sau ivite din «plămada de vise» ale teatrului contemporan — Pirandello, Camus, Ionesco... În teatru, ea a colaborat cu regizori de primă mînă — Ciulei şi Pintilie — a căror faimă a traversat de mult Atlanticul.

«Inventez un costum», declară, concis, Doina Levinţa. Îndărătul acestor cuvinte stă un crez artistic, o căutare constantă a chintesenţelor psihologice. Costumele semnate de Doina Levinţa sînt, deci, tot atîtea suporturi, tot atîtea pretexte pentru reevaluarea acelei stări interioare, specifice, atît de necesare actorului: starea personajului.

Nerăbdătoare şi exhaustivă în domeniul artei «sale», Doina Levinţa şi-a diversificat, în ultimii ani, cîmpul de expresie. Ea s-a apucat să «invente costume» pentru «actorul» acestui spectacol miraculos care e viaţa cotidiană, pentru a hrăni — după cum o mărturiseşte ea însăşi — «nevoia de spectacol care există într-o măsură mai mică sau mai mare în fiecare dintre noi». Descinzînd din teatru în plină scenă a străzii, Doina Levinţa înnobilează veşmîntul, făcînd din el un costum.

Termenul de «stilist» sau de «designer de modă» devine impropriu şi mult prea sărac pentru a-i descrie realizările, încununate de mult succes în acest al doilea domeniu preferat. Artistul creator se adresează, prin arta costumului, actorului disimulat în orice femeie, incitînd la revelaţia lucidă a eternului feminin.

Expoziţiile de «costume-idei» ale Doinei Levinţa au făcut o breşă în spectacolul cotidian al vieţii bucureştene, aducînd un plus de rafinament, conferind o personalitate distinctă oricărei prezenţe «scenice» individuale. În această postură, Doina Levinţa a debutat şi pe scena europeană — organizînd în 1984 o expoziţie la Paris. Anul trecut, din nou Parisul, iar, în noiembrie, Monte Carlo, unde creaţiile sale au primit elogii maxime.

«Veşmîntul recreează un univers — deopotrivă închis şi infinit: închis, pentru că el aduce, în imediat, mărturia unei senzaţii precise; infinit, pentru că el eliberează imaginaţia care, pornind de la un suport dat, rătăceşte în voie». (C.A. Fecchino în „Actualité de Monaco", nr. 19, noiembrie 1986, revistă lunară editată de Principatul Monaco).

Roxana DASCĂLU

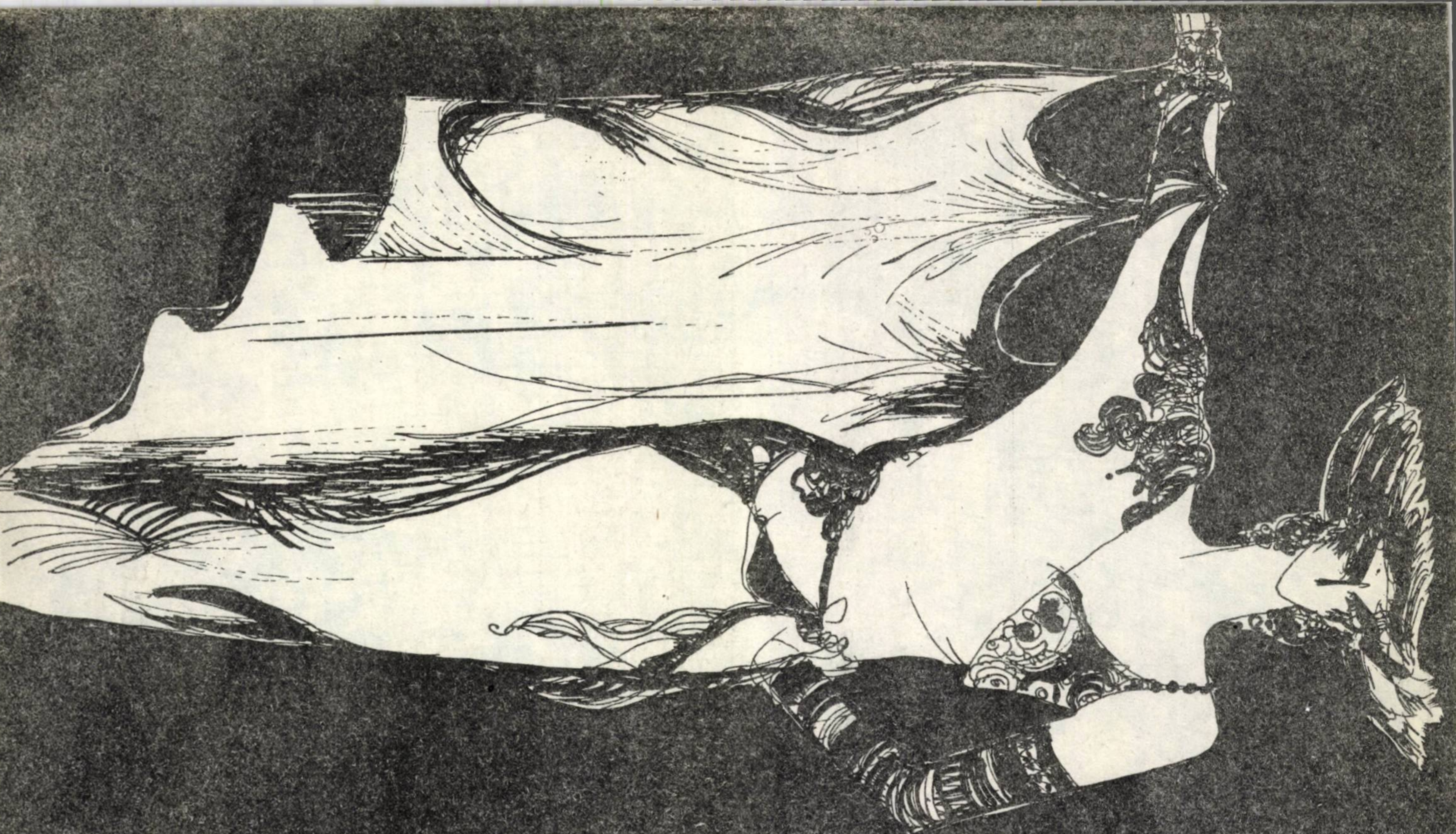

Costumele Doinei Levința înseamnă artă, ele reprezintă o lume, ele există, se poate vorbi despre ele ca despre o carte sau ca despre un tablou. (Sînziana POP)

Costumele ei vorbesc despre o imaginație febrilă și despre o sensibilitate orientată către fantastic. (Sînziana POP)

Doina Levința desenează în cărbune costume imaginabile doar în poezie și reverie transformînd scena televizorului într-o lume de vis.

Sînziana POP

Doina Levința are o voluptate de excepție in a se identifica poetic, in a plăsmui existențe. (Aurelia MOCANU)

Mărturisită sau nu, bucuria copilărească a costumației ne însoțește toată viața.

Doina Levinţa este cu siguranţă înrudită cu Federico Fellini şi Salvador Dali.

Pentru Doina Levinţa, nu există vîrstă. Pentru ea numai clipa contează. Trebuie să ştii să-ţi faci intrarea în scenă. Teatrul vieţii nu se termină niciodată.

E de ajuns să vezi o singură dată o „paradă" de a ei pentru a fi în stare să recunoşti o „Levinţa".

Michel DESFORGES
(„Figaro Magazine")

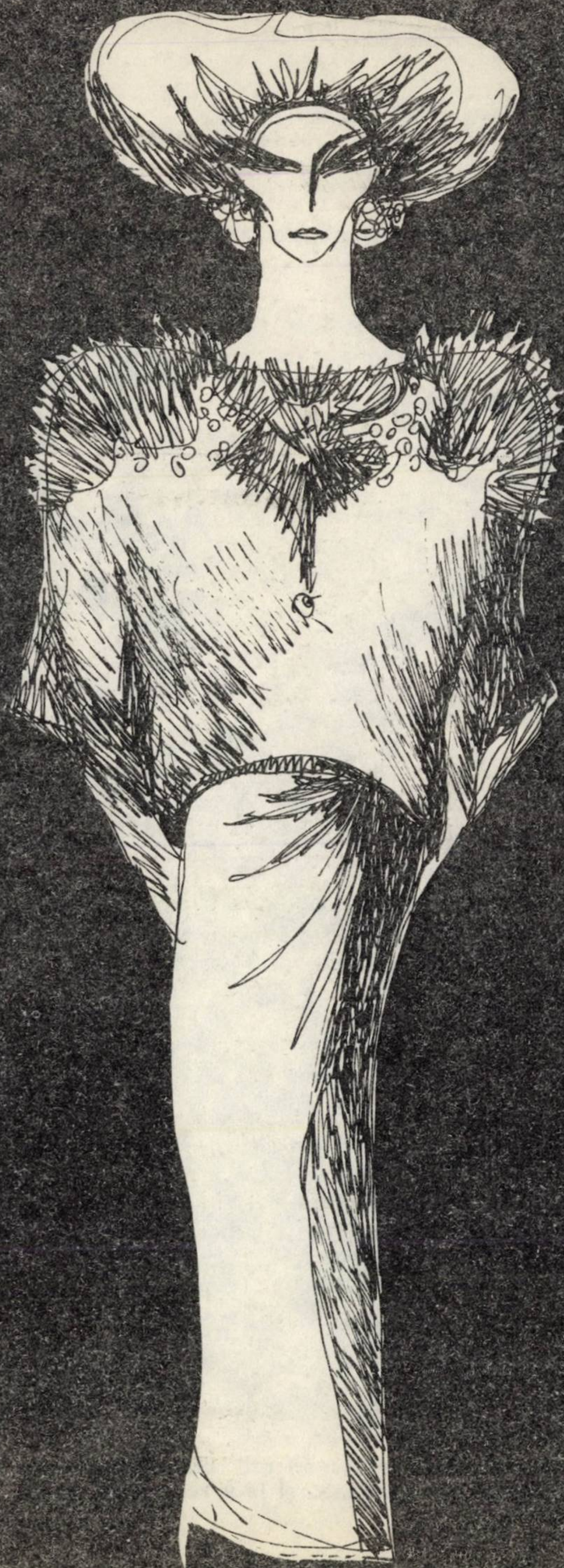

Doina Levința iubește femeia în plenitudinea armoniilor de forme voluptuoase: costumele marchează trupul, dezvelesc picioarele, desenează sînii.

C.A. FECCHINO

(Actualité de Monaco)

Rezultatul unei lungi traversări prin toate personajele de ficţiune pe care le-a îmbrăcat, le-a imaginat şi le-a reîncarnat în tot timpul carierei sale. (Eva Sîrbu)

Imaginaţia Doinei Levinţa, puterea sa de a crea linii, culori, forme, şi capacitatea sa de a inventa stiluri se sprijină solid pe o cultură trecută prin toate experienţele artei.

A vorbi de Doina Levinţa înseamnă să găseşti în cuvînt corespondenţe potrivite liniilor, formelor, culorilor şi, mai ales modului original care laolaltă compun eşafodajul unor imagini scenice infuzate de un rafinament, de o armonie şi de o poezie specifice acestei creatoare de mare forţă imaginativă.

O dezlănţuire de imaginaţie creatoare tînără (Dan Coma), îndrăzneaţă dar foarte sigură de sine şi practic nelimitată pusă în slujba unui cuvînt modest — accesorii. (Eva SÎRBU)

JOCURI

IMAGINATE

pe străzile Bucureştiului

de

DOINA LEVINȚA

şi

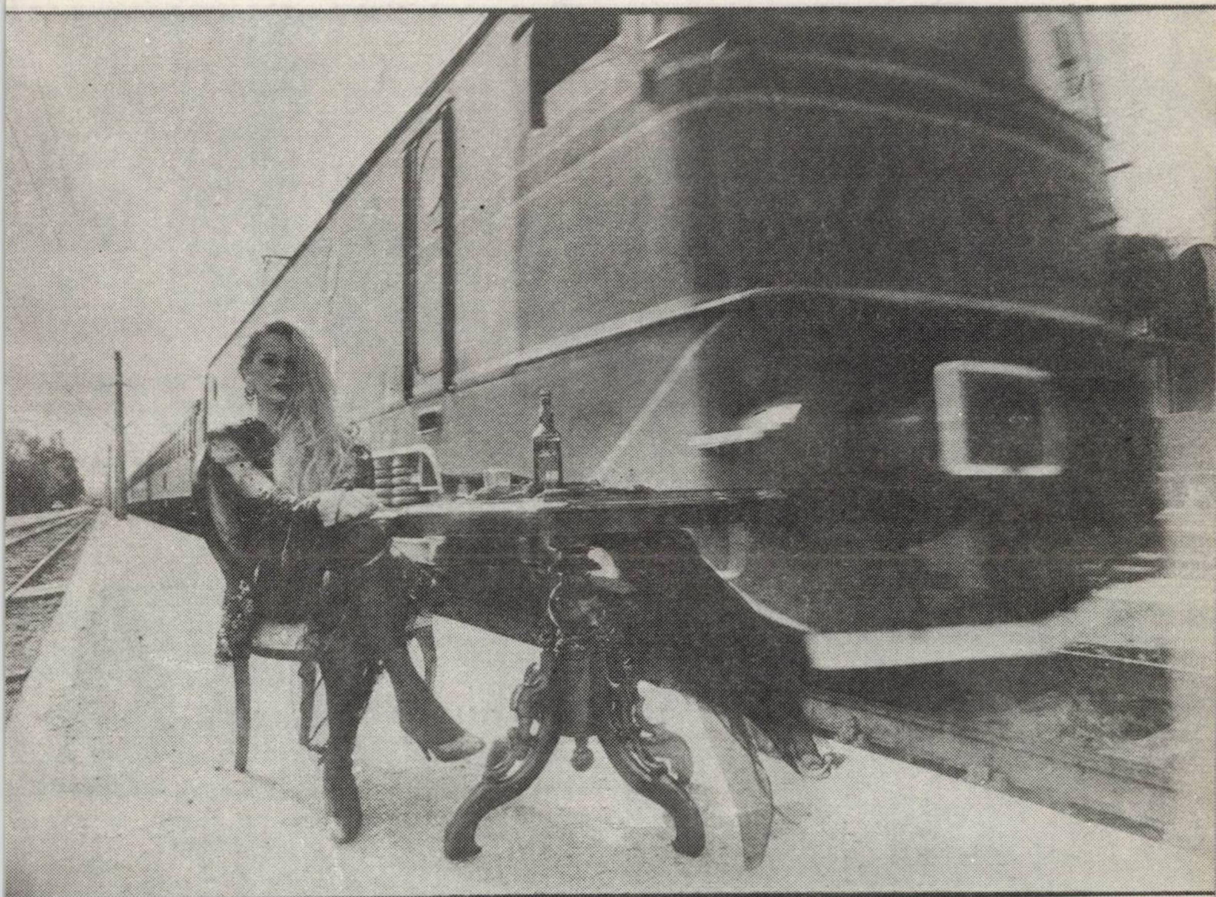
DAN COMA

împreună cu fotograful italian

PIERRO MARSILI LIBELLI

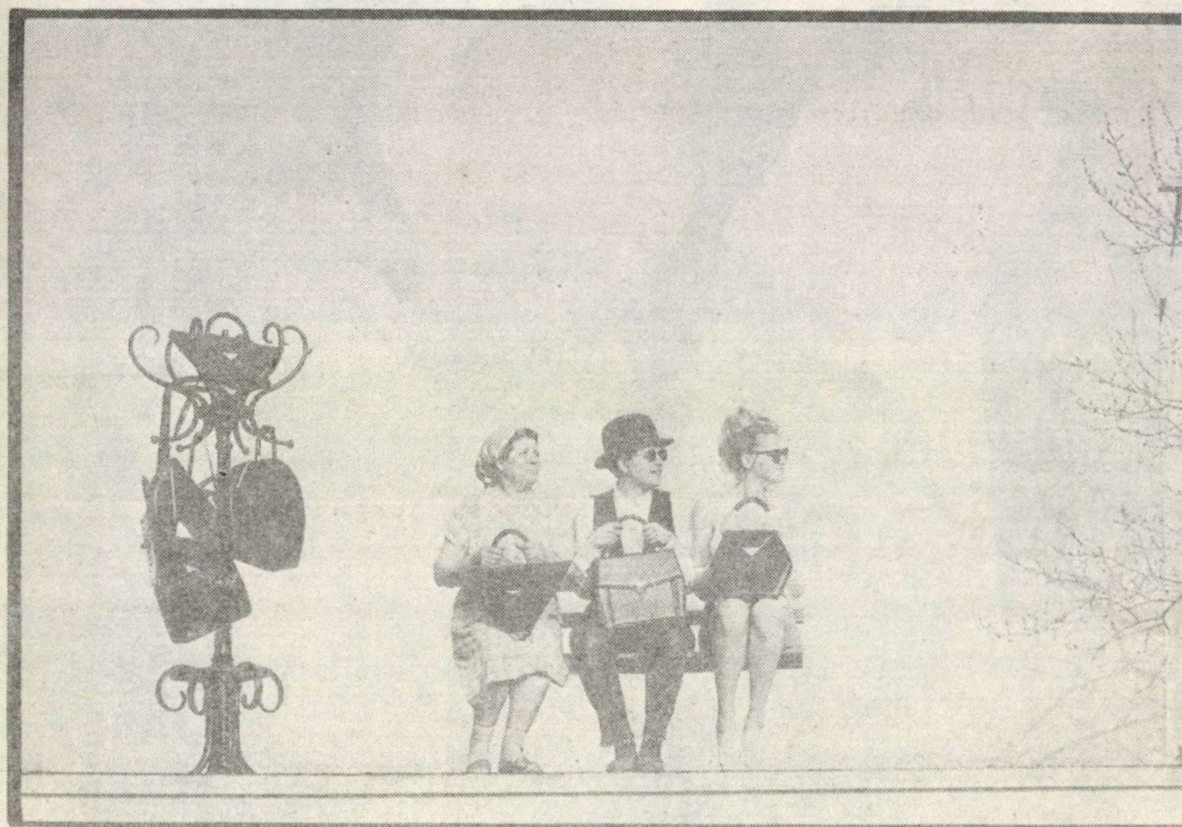

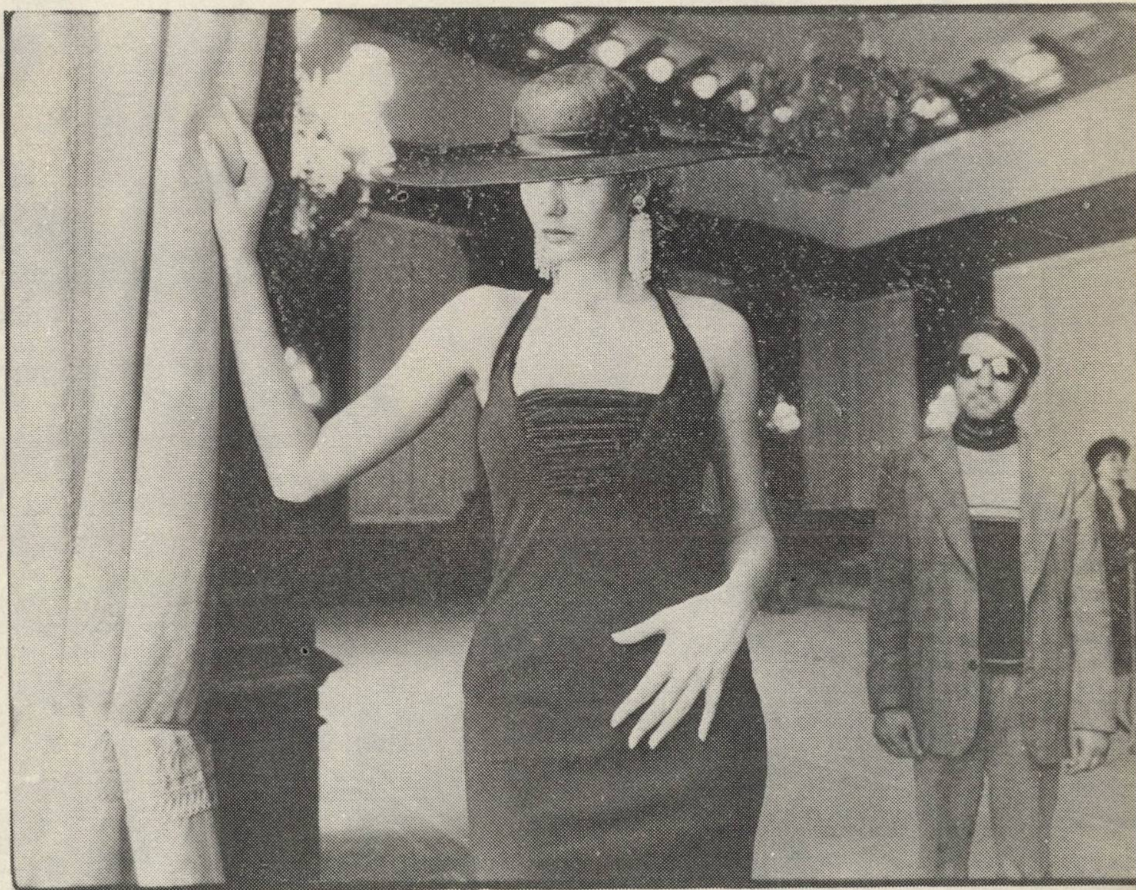

Doina Levința — Dan Coma. Doi artiști care propun lumii noastre de fiecare zi lumea lor de talent și fantezie. (Eva SÎRBU)

Prosperitatea personajului terifiant

PERSONAJ cu înfățișare fioroasă, vampirul aparține — împreună cu piticii, căpcăunii, zmeii, ielele, elfii, gnomii, trolii, spiridușii etc. — unei lumi supranaturale, a „duhurilor" sau „spiritelor" mici, muritoare. El „există" pur și simplu în universul superstițiilor, nu are „istorie" sau „trecut"; spre deosebire însă de celelalte personaje enumerate, vampirul nu se refugiază în locuri ascunse, pe care le ia în stăpînire, ci caută aglomerarea umană, „trăiește" printre oameni. Iar lipsa de „istorie" îi permite să fie inclus în orice context narativ, cîtă vreme își păstrează specificul.

Or, tocmai această disponibilitate l-a propulsat dintre superstițiile minore printre miturile Occidentului secolului 20, mai ales ale lumii anglo-saxone. Să i se datoreze succesul oare numai nevoii de a umple un gol în spațiul imaginarului colectiv din care au dispărut alte personaje infernale, comparabile cu el?

Cu vampirul ne găsim în fața unui fenomen nu des întîlnit (ce trebuie neapărat judecat ținînd cont de amplificarea sistemelor de comunicație și a mass-mediei) și anume în fața unui mit **livresc** în cel mai propriu înțeles al cuvîntului, născut de o carte: **Dracula** lui Bram Stoker, care, în sfîrșit, i-a procurat personajului „istoria" de care ducea lipsă de peste două milenii.

Interesant este că vampirul (făptura supranaturală cu înfățișare de om, mortul-viu care suge sîngele celor vii) a fost la origine o superstiție ale cărei urme se regăsesc cu predilecție în zona centrală și sud-estică a Europei, la greci, romani și chiat la arabi. O mai mare răspîndire a căpătat în evul mediu, în perioada marilor ciume care au decimat populația europeană. Explicația e simplă: groaza de boala incurabilă, ignoranța predispusă să nască monștri și faptul particular că oamenii îngropați în pripă erau descoperiți mai tîrziu întorși în groapă, ceea ce dădea iluzia că ar fi ieșit și intrat la loc.

Din secolul 16 superstiția începe din nou să se restrîngă, să se anemieze, iar Occidentul se arată — în tot decursul acestor secole — destul de puțin afectat de vremelnica psihoză, mai ales că biserica catolică combătea cu fermitate asemenea superstiții.

CUM descriu vechile legende vampirul? Un personaj cu aparență umană, cu ten livid, ochi injectați, dinți anormal de lungi și ascuțiți. Împrăștie miros fetid și nu se reflectă în oglinzi. Acționează noaptea, îi e frică de apă, nu suportă usturoiul, dar se poate dematerializa pătrunzînd prin uși închise, zboară, se transformă în ceață, furtună, ninsoare, lup sau liliac, are o forță herculeană și fascinează prin hipnoză. Odată cu sîngele, deposedează victimele de vitalitate; acestea tînjesc o vreme, bănuite de anemie (dacă medicul nu e destul de perspicace să descopere la vreme micile urme ale dinților pe gît!) și apoi mor pentru a se metamorfoza ele însele, de obicei, în vampiri.

Cîțiva criminali celebri pe care istoria i-a reținut sub numele de „vampiri" au contribuit și ei la fortificarea legendei: Gilles de Rais (1400—1440), fost mareșal al Franței și tovarăș de arme al Jeannei d'Arc, căutînd piatra filosofală, a utilizat sîngele a 140 (după alte mărturii, pînă la 300) de copii; contesa Elisabetha Bathory (1560—1614) se îmbăia în sîngele victimelor (între 80 și 300 de fete) pentru a-și păstra tinerețea și frumusețea; Jack Spintecătorul a asasinat numeroase femei în Anglia între 1887 și 1889; Joseph Vacher, zis tot „Spintecătorul", a sugrumat copii între 1894 și 1897; Fritz Haarmann, „vampirul din Hanovra", a decapitat în 1925 27 de victime; Peter Kürten, „vampirul din Düsseldorf", a executat în 1931 29 de fete și copii; John George Haigh, „vampirul din Londra", a fost condamnat pentru asasinarea a 9 persoane; Kuno Hoffman, „vampirul din Nürenberg", profanator de morminte, a fost arestat în 1972; Charles Manson a ucis-o pe Sharon Tate în 1969 (soția lui Roman Polanski jucase în 1967 în **Neînfricații vînători de vampiri** și în **Balul vampirilor).**

O spectaculoasă „afacere cu vampiri" a captivat opinia publică engleză în perioada 1970—1974. Cimitirul din Highgate, la nord de Londra, avea de mult reputația de a fi bîntuit de vampiri. În 1970, un anume David Farrant, autointitulat „Mare preot al Societății Oculte", a anunțat la televiziune că pleacă să vîneze „vampirul din Highgate" (se găsiseră urme de sînge în apropierea unui mare cavou), secondat de un profesor din Chelmsford, Mr. Blood! După șase luni a fost prins de poliție escaladînd zidul cimitirului înarmat cu o cruce și un piron de lemn ascuțit, cu care urma să străpungă inima vampirului — cel mai eficient mijloc de a distruge asemenea creaturi. Nu a fost însă condamnat deoarece, conform spuselor avocatului său, vînătoarea de vampiri nu are caracter ilegal în Marea Britanie. În timpul procesului (care a făcut mare vîlvă) acuzatul a afirmat că văzuse vampirul de cel puțin patru ori și că e gata să-i străpungă inima cînd mai dă ochii cu el. Patru ani încheiați Farrant și-a continuat cercetările cu ajutorul ziariștilor și discipolilor, urmărit cu sufletul la gură de opinia publică britanică. În 1974 a fost inculpat pentru deținere ilegală de arme și muniții; printre altele, a fost acuzat că a profanat un mormînt și a scos cadavrul afară. A fost condamnat la aproape cinci ani de închisoare. Afacerea a beneficiat de o enormă publicitate; însuși Sir Sean Manchester, președintele Societății Oculte Britanice, a participat la vînătoarea de vampiri cot la cot cu Farrant.

DAR cum s-a impus vampirul în literatură și cum a influențat el

mentalitatea occidentală în așa măsură încît să se ajungă ca un număr impresionant de oameni să ia în serios, de pildă, afacerea Farrant?

În folclorul și literatura din sud-estul Europei vampirul apare sporadic și nu a făcut nicicînd carieră; personajul sinistru contravine gustului pentru un fantastic baroc, sau feeric specific acestei zone. În literatura engleză și americană, personajul vampirului — ca mort-viu care suge sîngele oamenilor și e ucis cu un piron înfipt în inimă — e introdus tîrziu, abia în secolul 19, cînd se bucură de favorurile publicului datorită apetenței acestuia pentru exotism, specific epocii, dar, și mai ales, datorită atracției excepționale exercitate asupra publicului englez de macabru și supranatural, în linia modei gotice și a povestirilor cu fantome. În acest sens, vampirul poate fi considerat un personaj „de import".

În proză, primul roman de succes este **Vampirul,** scris de John William Polidori și atribuit o vreme lui Byron. În 1819 e tradus simultan în franceză și germană. Urmează **Varney, vampirul** (1847, nesemnat), **Carmilla** (1872, de Joseph Sheridan Le Fanu) și, în fine, **Dracula** (1897, de Bram Stoker). Acesta din urmă, cel mai celebru, are ca protagonist un conte Dracula, descendent al lui Vlad Țepeș (care, pînă la Stoker, a fost privit de Occident ca un apărător al Europei împotriva invaziei otomane), stabilit într-un misterios castel din Carpați. El ajunge în Anglia unde face ravagii, deoarece cei omorîți de el devin, la rîndul lor, vampiri. Dracula e urmărit de personajul pozitiv, Jonathan Harker, și prietenii acestuia pînă în Transilvania, unde monstrul e definitiv învins de tînărul american Quincey Morris care plătește cu viața fapta lui de eroism.

Personajul cunoaște un succes fulminant; Bela Lugosi joacă pe Broadway într-o adaptare dramatică a romanului; în 1922, în Germania, Frederich Murnau turnează **Nosferatu** (unde modifică numele Dracula în Orlock), iar primul film sonor e **Dracula,** turnat la Hollywood în 1931 tot cu Bela Lugosi. Actorul a mai interpretat și în alte trei filme rolul lui Dracula pe care l-a iubit atît de mult, încît a rugat să fie îngropat în capa lui neagră...

Dar englezul Christopher Lee este actorul care aproape s-a identificat cu Dracula pentru că, după prima adaptare britanică a romanului lui Stoker, **Groaza lui Dracula** (1958), mai joacă în încă zece filme același rol, ajungînd la performanța de a se autoparodia în **Dracula, tată și fiu** (1976).

În literatură, după Stoker, vampirul ia nenumărate înfățișări; Dracula rămîne prototipul. Numeroși autori contribuie la instaurarea definitivă a personajului: E.F. Benson, H. Ph. Lovecraft, Robert E. Howard, Ray Bradbury, Don A. Stewart, Robert Heinlein, Th. Sturgeon, Woody Allen, J. Sharkley, Stephen King, Anne Rice, Colin Wilson etc. Discreditat de supraabundență, personajul devine și ținta unui umor feroce la Frederic Brown (**Sînge:** un cuplu de vampiri fug de persecutorii lor de la bordul unei mașini a timpului și poposesc într-un viitor foarte îndepărtat cînd singurii locuitori ai Pămîntului sînt niște napi inteligenți și fără sînge!) sau E.C. Tubb (**Nouvenitul:** într-o lume viitoare, răvășită de un cataclism nuclear, puținii supraviețuitori au suferit mutații oribile. Un vampir anacronic, contele Boris, înfășurat ca Dracula în lunga capă neagră, e ridiculizat de un june vampir mutant care îl face să înțeleagă că vremurile s-au schimbat). Forrest J. Ackerman, în colaborare cu Ch. Neutzel, scrie în 1966 un roman care reia tema cataclismului nuclear după care contele Dracula descoperă că, sub efectul radiațiilor, oamenii au devenit vegetale. Iar în **Dracula 2000** (1969), contele ajunge pe planeta Pluto, unde locuitorii au în vene apă, nu sînge. Tot Ackerman a creat și seducătorul personaj al benzilor desenate, extraterestra Vampirella.

Celebru e și romanul lui Richard Matheson, **Sînt legendă** (1954): din cauza radioactivității, proliferează un bacil care transformă în vampiri oamenii ce au supraviețuit catastrofei nucleare. Doar eroul, Robert Neville, scapă în mod misterios de contaminare și rămîne ultimul reprezentant al speciei umane. Devenit legendă, Neville apare în ochii vampirilor ca o ființă periculoasă și răufăcătoare ce trebuie eliminată.

În ce privește televiziunea, vampirul cel mai popular în America este Barnabas Collins, eroul serialului **Umbre întunecate** (1968—1971) de Dan Curtis.

Din punct de vedere sociologic, fenomenul a luat o amploare care îi entuziasmează pe cercetători; asistăm la o veritabilă „industrie Dracula". În SUA, pentru copii, personajul a luat locul căpcăunului din basme și, pe lîngă povestiri și benzi desenate, se fac filme artistice și de animație, se vînd tricouri, ghiozdane, etichete, posteruri, măști, „panoplii", toate cu chipul lui Dracula. Pentru adulți: filme, emisiuni tv, romane „populare" (s.f., psihologice, erotice, polițiste), benzi desenate, localuri de noapte etc. De la înghețată la jucării, stilouri și ochelari, Dracula a devenit o etichetă comercială.

Pe de altă parte, presa relatează mereu fapte diverse în care numele contelui e pomenit. Universitarii au considerat acest fenomen minor, dar, de cîteva decenii încoace, Dracula și „rudele" lui au pătruns și în manuale (în SUA cu precădere) și în lucrările de cercetare cu caracter științific, de critică literară, psihologie, sociologie, antropologie. Rareori un personaj de ficțiune a stîrnit atîta vîlvă în jurul său!

În cele ce urmează oferim spre ilustrare una dintre povestirile clasice cu vampiri, scrisă de E.F. Benson, în 1924 (în „tinerețea" personajului); fără a se îndepărta de recuzita tradițională, autorul tratează cu maximă seriozitate peripețiile declanșate de strecurarea unui vampir în cel mai „englez" mediu cu putință. În aceeași tonalitate Benson descrie „vînarea" vampirului, care, deși stereotipă și fără suspans, nu a încetat să înfioare vreme de cel puțin cincizeci de ani adepții literaturii „de groază".

R.A.

E.F. BENSON

Doamna Amworth

SATUL MAXLEY unde, vara și toamna trecută, s-au petrecut aceste stranii întîmplări, se întinde pe o zonă înaltă, cotropită de iarbă și pini, din Sussex. În toată Anglia nu se află loc mai dulce și mai sănătos. Cînd vîntul bate dinspre sud e împovărat de miresmele mării; dinspre est, înălțimile apără satul de capriciile lui martie; dinspre vest și nord adierile ajung aici după ce au străbătut mile de păduri îmbălsămate și de pajiști. Satul în sine e destul de neînsemnat ca populație. La jumătatea singurului drum, cu trotuare largi și zone spațioase de iarbă pe fiece parte, se înalță mica biserică normandă și străvechiul cimitir de mult părăsit; în rest sînt vreo duzină de case georgiene micuțe, potolite, din cărămidă roșie, cu ferestre înalte, fiecare cu o grădină de flori în față; cîteva magazine și de două ori pe-atîtea cabane cu acoperiș de stuf ale lucrătorilor de pe moșiile din jur completează tabloul pașnicei noastre așezări. Pacea generală e totuși, din păcate, întreruptă sîmbătă și duminica, pentru că ne aflăm pe una din principalele șosele ce leagă Londra de Brighton și strada noastră cea liniștită se transformă în pistă de curse pentru mașini și biciclete zburătoare. Indicatorul de la intrarea în sat, care îi imploră să meargă încet, pare doar a-i încuraja să-și intețească viteza dat fiind că drumul e drept și deschis și chiar nu există nici un motiv pentru care ar face altminteri. În semn de protest, doamnele din Maxley își acoperă nasul și gura cu batistele îndată ce văd că se apropie o mașină deși, fiindcă e asfalt, nu au în realitate nevoie de asemenea precauțiuni împotriva prafului. Dar duminică seara, tîrziu, după ce hoarda de extravaganți a trecut, ne pregătim iarăși pentru cele cinci zile de izolare veselă și tihnită. Grevele căilor ferate, care tulbură atît de mult țara, pe noi ne lasă nepăsători deoarece majoritatea locuitorilor din Maxley nu-l părăsesc niciodată.

Eu sînt norocosul posesor al uneia dintre acele micuțe case în stil georgian și mă consider la fel de norocos avînd un vecin atît de interesant și incitant ca Francis Urcombe care, fapt confirmat de localnici, n-a dormit niciodată în altă parte decît în casa lui (situată vizavi de a mea) de aproape doi ani cînd, deși încă în puterea vîrstei, a demisionat de la catedra de psihologie a Universității Cambridge și s-a dedicat studierii acelor fenomene curioase și enigmatice care par a interesa deopotrivă latura fizică și pe cea psihică a naturii umane. Într-adevăr, retragerea sa nu a fost fără legătură cu pasiunea pentru straniile teritorii neexplorate care se întind dincolo de hotarele științei și a căror existență e cu încăpățînare negată de mințile înguste, precum viziunile din momentul morții, casele bîntuite de stafii, vampirism, scriere automată.

— Sigur că nimeni nu mă ascultă — îmi spune — pentru că de nimic nu se tem mai tare sălașele acestea ale învățării decît de cunoaștere, iar drumul cunoașterii trece și prin studiul unui asemenea gen de lucruri. Funcțiile sistemului uman sînt, în genere, cunoscute. Ele reprezintă o țară care a fost explorată și înscrisă în grafice și hărți. Dar în afara ei se află teritorii uriașe, nedescoperite, care cu certitudine există, iar adevărații pionieri ai cunoașterii sînt aceia care, chiar cu riscul de a fi socotiți creduli sau superstițioși, vor să pătrundă în acele locuri încețoșate și pesemne primejdioase. Eu consider că aș fi mai folositor afară, fără compas ori raniță, în cețuri, decît într-o colivie, ca un canar, să ciripesc despre ceea ce e deja binecunoscut. În plus, să-i învețe pe alții e extrem de dificil pentru un om

care știe doar să învețe el însuși; ca să-i înveți pe alții nu e nevoie decît să fii un măgar îngîmfat.

IATĂ deci că Francis Urcombe era un vecin minunat pentru cineva care, ca mine, avea o curiozitate neliniștită și arzătoare privitor la ceea ce el numea „locuri încețoșate și primejdioase"; iar vara trecută am primit o întărire dintre cele mai binevenite în persoana doamnei Amworth, văduva unui funcționar de stat indian. Soțul ei fusese judecător în provinciile nord-vestice și, după moartea lui, survenită la Peshawar, ea s-a reîntors în Anglia; un an petrecut la Londra, în pîcla și murdăria citadină, i-a redeschis pofta de aerul proaspăt și soarele de la țară. De asemenea, avea un motiv întemeiat să se stabilească în Maxley; strămoșii ei, pînă acum o sută de ani, se născuseră aici și, în vechea curte a bisericii, multe pietre funerare poartă numele ei de fată: Chaston. Robustă și energică, personalitatea ei viguroasă și veselă a trezit iute satul Maxley la cel mai înalt nivel de sociabilitate cunoscut vreodată. Majoritatea era — burlaci, celibatari sau oameni mai în vîrstă — prea puțin înclinată spre strădania de a cheltui și a depune efortul impus de legile ospitalității și pînă atunci veselia unui mic party cu ceai, un brigde după și galoși (cînd era umezeală) meniți excursiei spre casă, unde ne aștepta o cină solitară, era culmea festivităților noastre mondene. Doamna Amworth însă ne-a dezvăluit un mod de trai mai gregar și a organizat spre exemplificare petreceri cu gustări și cine frugale, pildă pe care am început să o urmăm. În serile cînd nu se aranjau asemenea petreceri, unui om singur ca mine îi făcea plăcere să știe că un telefon la casa doamnei Amworth, situată la nici o sută de iarzi, și o întrebare despre dacă aș putea veni după cină la un joc de pichet înainte de culcare s-ar solda cu un răspuns de bun-venit. Ea aștepta acolo cu un zel amical de companie și tot acolo așteptau o sticlă de porto și o ceașcă de cafea și o țigară și un joc de pichet. Cînta la pian într-o manieră degajată și exuberantă și avea o voce încîntătoare; și, cum zilele se lungeau și lumina zăbovea pînă tîrziu, jucam cărți în grădina ei pe care, în cîteva luni, o transformase dintr-o creșă pentru limacși și melci într-un petic strălucitor de tufe înflorite luxuriant. Întotdeauna era binedispusă și fermecătoare; o interesa totul, iar în muzică, grădinărit, jocuri de tot felul era un interlocutor competent. Toată lumea (cu o excepție) o plăcea, toți simțeau cum aduce cu sine voioșia unei zile însorite. Excepția era Francis Urcombe; deși mărturisise că n-o place, admitea că îi stîrnea totuși interesul în cel mai înalt grad. Mi s-a părut un lucru bizar pentru că, așa plăcută și jovială cum era, nu vedeam ce anume ar fi putut isca suspiciuni sau bănuieli, într-atît era de sănătos și deschis chipul pe care ni-l arăta. Dar interesul lui Urcombe era autentic, fără nici un dubiu; putea fi observat urmărind-o și scrutînd-o. În privința vîrstei, ea mărturisise franc că avea patruzeci și cinci de ani; dar vioiciunea, neastîmpărul, pielea netedă, părul negru ca tăciunele făceau greu de crezut că nu adopta un procedeu insolit și-și adăuga zece ani la vîrstă în loc să-i scadă.

ȘI adeseori, cînd prietenia noastră s-a mai copt, doamna Amworth mă suna și-mi propunea să mă viziteze. Dacă eram ocupat cu scrisul, îi dădeam — așa căzusem la învoială — un răspuns negativ și-i auzeam rîsul plăcut și urarea de a lucra cu succes în seara respectivă. Cîteodată, înainte de a sosi propunerea ei, Urcombe urma să traverseze de la el de acasă ca să fumăm și să mai tăifăsuim iar ea, auzind cine avea să fie musafirul meu, stăruia să o invit și pe ea. Urcombe nu protesta; ea și cu mine urma să ne jucăm pichetul, spunea, iar el o să se uite la noi, dacă nu aveam nimic împotrivă, ca să mai învețe cîte ceva despre joc. Dar mă îndoiesc că era foarte atent la joc, pentru că nimic nu putea fi mai limpede decît că, de sub streașina frunții și a sprîncenelor stufoase, atenția nu-i era fixată asupra cărților, ci asupra unuia dintre jucători. Însă părea să-i facă plăcere să petreacă astfel o oră cu noi și deseori, pînă într-o anume seară din iulie, o urmărea pe doamna Amworth cu aerul unui om care are în față o problemă extrem de complicată. Ea, prinsă de joc, părea să nu-l observe cum o scrutează. Apoi a venit acea seară cînd — asta văd în lumina evenimentelor ulterioare

— s-a smuls un pic, pentru prima oară, din vălul ce ascundea de ochii mei oroarea secretă. Atunci n-am sesizat, dar mi-am dat seama totuși că, mai apoi, dacă îmi telefona și-mi propunea să vină pe la mine, negreșit mă întreba nu numai dacă aveam răgaz, ci și dacă domnul Urcombe era la mine. Dacă era, zicea, n-o să strice șueta unor burlaci bătrîni și, rîzînd, îmi ura noapte bună. Urcombe, în seara despre care povestesc, venise cu vreo jumătate de ceas înainte de apariția doamnei Amworth și-mi vorbise despre credințele medievale privitoare la vampirism, unul dintre acele subiecte de frontieră insuficient studiate pînă să fie repudiate de medicină și discreditate ca simple superstiții. Ședea în scaun, sever, și expunea, cu limpezimea lucidă care făcuse din el în perioada Cambridge un conferențiar admirabil, istoria acelor misterioase apariții. În toate se regăseau trăsături generale tipice: un spirit vampiric își face sălaș în trupul unui bărbat sau al unei femei în viață și îi conferă puterea supranaturală de a zbura ca un liliac și de a se hrăni în sîngeroase ospețe nocturne. Cînd „gazda" lui moare, spiritul continuă să locuiască în acel trup care nu putrezește. Ziua se odihnește, noaptea părăsește mormîntul și-și continuă înfiorătoarele rătăciri. Se pare că în evul mediu nici o țară europeană nu le-a scăpat; chiar și mai demult pot fi găsite indicii despre ei, în istoria romană, greacă și ebraică.

— De obicei, toate dovezile astea se presupune că sînt viziuni datorate luminii înșelătoare a lunii, spunea. Sute de mărturii independente, în perioade diferite, au atestat apariția acestor fenomene și nu există explicație cunoscută mie care să acopere absolut toate faptele. Și, dacă ești înclinat să spui „De ce, atunci, dacă acestea sînt fapte reale, nu dăm și noi peste ele acum?", îți pot da două răspunsuri. Unul e că în evul mediu bîntuiau boli cunoscute, ca de pildă moartea neagră, care sigur că a dispărut, dar din această pricină nu afirmăm că nici n-a existat. Exact așa cum moartea neagră a vizitat Anglia și a decimat populația din Norfolk, la fel aici, chiar în acest district, acum vreo trei sute de ani a existat o epidemie de vampirism, iar Maxley a fost centrul ei. Al doilea răspuns e chiar mai convingător pentru că îți voi spune că în nici un caz vampirismul nu s-a stins. O izbucnire de vampirism a avut loc în India, acum doi ani.

KINUO Y. CRAFT: Grafica

ÎN acel moment am auzit ciocănelul de la ușă bătînd în maniera optimistă și decisă în care doamna Amworth își anunța de obicei sosirea și m-am dus să-i deschid.

— Intră repede, i-am zis, și salvează-mă să nu-mi înghețe sîngele în vene! Domnul Urcombe încearcă cu tot dinadinsul să mă bage în sperieți.

Instantaneu, prezența ei vitală, voluminoasă, păru să umple încăperea.

— Oh, ce drăguț!, zise. Îmi place la nebunie să-mi înghețe sîngele în vene. Continuă-ți povestea cu fantome, domnule Urcombe! Ador poveștile cu fantome.

Ca de obicei, el o observa cu nespusă atenție.

— Nu era chiar o poveste cu fantome, replică. Îi spuneam gazdei noastre doar că vampirismul încă nu a dispărut. Îi spuneam că a răbufnit în India, acum cîțiva ani.

A urmat o pauză mai mult decît perceptibilă și am văzut că, dacă Urcombe o observa, și ea, pe de altă parte, îl fixa

cu ochi mari și gura întredeschisă. Apoi rîsul ei drăgălaș invadă liniștea cam tensionată.

— O, ce păcat!, zise. N-o' să-mi înghețe deloc sîngele în vene. De unde ai scos asemenea povești, domnule Urcombe? Am trăit ani de zile în India și n-am auzit absolut nimic despre astfel de lucruri. Trebuie s-o fi scornit vreun născocitor de basme de prin bazare; sînt celebri.

Urcombe era pe punctul de a spune ceva, dar se opri brusc.

— Da, pesemne așa e, zise.

Însă ceva anume ne-a tulburat în acea seară obișnuita întrunire pașnică și ceva anume a întunecat bunadispoziție uzuală a doamnei Amworth. Nu mai avea chef de pichet și a plecat după abia două-trei jocuri. Urcombe tăcuse tot timpul și a deschis gura numai după ce am rămas singuri:

— Ce ghinion că răbufnirea de... hai să-i zicem «a acelei boli foarte misterioase» a avut loc tocmai la Peshawar, unde locuia cu soțul ei. Și...

— Ei?

— El a fost una dintre victime. Firește, am uitat asta total cînd am deschis discuția.

VARA a fost irațional de fierbinte și secetoasă, iar Maxley suferea mult din pricina arșiței, dar și din pricina invaziei unor țînțari mari și negri a căror pișcătură era foarte iritantă și virulentă. Veneau seara, se așezau pe piele atît de ușor, încît nu-i simțeai pînă cînd un junghi ascuțit nu te anunța că ai fost mușcat. Nu mușcau de față sau de mîini, ci alegeau pentru ospăț întotdeauna gîtul și, pe măsură ce otrava s-a răspîndit, majoritatea am adoptat cîte o gușă în plus, temporară. Apoi, spre mijlocul lui august, a apărut primul caz al acelei boli misterioase pe care doctorul nostru local a atribuit-o căldurii sufocante, cuplate cu mușcătura acelor insecte veninoase. Pacientul era un băiat de șaisprezece sau șaptesprezece ani, fiul grădinarului doamnei Amworth, iar simptomele erau: paloare anemică și apatie, însoțite de o mare somnolență și poftă de mîncare. Și el avea pe gît două înțepături micuțe unde, așa presupunea doctorul Ross, îl mușcase unul din țînțarii aceia uriași. Bizar era că în jurul mușcăturii nu apăruse nici o umflătură sau iritație. La vremea aceea căldura începuse deja să se ostoiască, însă răcoarea n-a izbutit să-l întremeze și băiatul, în ciuda mîncării înghițite cu lăcomie, ajunsese numai piele și os.

M-am întîlnit cu doctorul Ross pe stradă într-o după-amiază și, ca răspuns la întrebările mele despre pacientul său, mi-a spus că se teme că băiatul nu mai avea zile multe. Cazul — mi-a mărturisit — îl zăpăcise complet; o formă obscură de anemie pernicioasă era tot ce putea diagnostica. Dar se întreba dacă domnul Urcombe n-ar consimți să-l vadă pe băiat, în speranța de a arunca o nouă lumină asupra cazului și cum Urcombe cina cu mine în seara aceea, i-am propus doctorului Ross să vină și el. Nu putea, dar o să treacă mai tîrziu.

Cînd a sosit, Urcombe a acceptat pe dată să-și pună cunoștințele la dispoziție și au plecat. Fiind văduvit de companie, i-am telefonat doamnei Amworth să aflu dacă puteam să dau o raită pe la ea pentru vreo oră. A urmat, firește, un bun-venit în chip de răspuns și, între pichet și muzică, ora s-a lungit la două ore. Mi-a povestit despre băiatul care zăcea fără speranță răpus de misterioasa boală și mi-a spus că ea însăși fusese să-l vadă deseori, cu mîncăruri hrănitoare și delicate. Dar azi — și ochii ei blînzi s-au umezit — îi era teamă că-l vizitase pentru ultima oară. Cunoscînd antipatia dintre ea și Urcombe nu i-am spus că prietenul meu fusese chemat la o consultație. Cînd m-am întors, a venit cu mine doar ca să mai ia o gură de aer din răcoarea nopții și ca să împrumute o revistă cu un articol despre grădinărit pe care dorea să-l citească.

— Ah, minunat aerul acesta al nopții!, zise adulmecînd pofticios răcoarea. Aerul nopții și grădinăritul sînt cele mai tonice. Nimic nu te stimulează mai bine decît contactul direct cu pămîntul mamă. Niciodată nu te simți mai înviorat decît după ce ai săpat în grădină: mîini negre, unghii negre și pantofi plini de noroi.

Izbucni într-un rîs jovial:

— Sînt lacomă de aer și pămînt. Nu aștept cu frică moartea fiindcă atunci am să fiu îngropată și o să mă învăluie bunul pămînt. N-am nevoie de sicriu de plumb... am dat indicații explicite. Dar

cu aerul ce-am să fac? Ei bine, presupun că nimeni nu poate avea totul. Revista? Mii de mulţumiri, o să ţi-o înapoiez negreşit. Noapte bună; apucă-te de grădinărit, stai cu ferestrele deschise şi n-ai să faci anemie.

— Întotdeauna dorm cu fereastra deschisă, i-am spus.

M-AM dus direct în dormitor; una din ferestre dă spre stradă şi, în vreme ce mă dezbrăcam, am avut impresia că aud nişte voci. Nu le-am dat atenţie, am stins lumina şi m-am cufundat în cel mai oribil vis, fără îndoială o sugestie deformată a ultimelor cuvinte schimbate cu doamna Amworth. Am visat că mă trezeam şi descopeream că amîndouă ferestrele dormitorului erau închise. Pe jumătate sufocat, am visat că săream din pat şi mă duceam să le deschid. Dar storurile celei dintîi erau lăsate şi, cînd le ridicam, vedeam cu groaza unui coşmar faţa doamnei Amworth suspendată aproape de ochiul geamului, în întunericul de afară, clătinîndu-se şi zîmbindu-mi. Trăgeam la loc storurile ca să îndepărtez teroarea şi alergam la a doua fereastră, pe partea cealaltă a încăperii, şi iarăşi dădeam de chipul doamnei Amworth. Apoi panica m-a cuprins ca o rafală de vînt; mă sufocam în încăperea fără aer şi orice fereastră aş fi deschis, faţa doamnei Amworth plutea dînd să intre, la fel ca acei ţînţari negri şi tăcuţi care te muşcau pînă să iei seama. Coşmarul s-a înteţit pînă la nivelul urletului şi, cu ţipete strangulate, m-am trezit şi mi-am regăsit încăperea răcoroasă şi paşnică, cu amîndouă ferestrele deschise şi storurile ridicate. Şi cornul lunii, sus pe cer, trasa pe pardoseală o lumină lungă şi liniştitoare. Dar chiar şi treaz persista groaza şi m-am zvîrcolit mult fără să pot adormi la loc. Pesemne dormisem mult înainte de coşmar pentru că acum aproape se iveau zorii şi curînd, la răsărit, pleoapele somnoroase ale dimineţii au început să se ridice.

ABIA coborîsem — am dormit tîrziu după ce a răsărit soarele — cînd a sunat Urcombe să afle dacă putea să mă vadă imediat. A intrat, sever şi preocupat, şi am observat că trăgea cu nesaţ dintr-o pipă pe care nici măcar n-o umpluse.

— Am nevoie de ajutorul tău, mi-a zis, aşa că ţie trebuie să-ţi spun primul ce s-a întîmplat acasă. M-am dus cu micul nostru doctor să-i văd pacientul şi l-am găsit mai mult mort decît viu. De îndată am diagnosticat în sinea mea ce însemna anemia asta inexplicabilă. Băiatul e victima unui vampir.

Şi-a pus pipa goală pe masa pe care tocmai îmi adusesem micul dejun, şi-a încrucişat braţele şi a început să se uite la mine fix pe sub sprîncenele stufoase.

— Şi acum, ce-i cu seara trecută, zise. Am insistat ca băiatul să fie mutat din cabana tatălui sau la mine acasă. Şi, cînd îl căram pe o targă, cu cine ne întîlnim dacă nu cu doamna Amworth? S-a arătat extrem de şocată că-l mutam. Acuma, tu de ce crezi că s-a purtat aşa?

Cu un început de oroare m-a invadat amintirea coşmarului şi am simţit cum mi se strecoară în minte o idee atît de absurdă şi inimaginabilă, încît am alungat-o imediat.

— N-am nici cea mai mică idee, i-am spus.

— Atunci ascultă ce s-a întîmplat mai departe! Am stins toate luminile din camera unde culcasem băiatul şi m-am aşezat la pîndă. O fereastră rămăsese un pic deschisă şi cam pe la miezul nopţii am auzit ceva afară, de parcă cineva încerca s-o deschidă de tot. Am ghicit cine — da, e pe puţin la şase metri deasupra solului — şi am tras cu ochiul pe după storuri. Exact acolo plutea faţa doamnei Amworth şi-şi pusese şi o mînă pe pervaz. M-am furişat mai aproape şi am trîntit fereastra cu toată puterea; cred că i-am prins vîrful unui deget.

—Imposibil!, am ţipat. Cum să plutească în aer? Şi de ce să fi venit? Nu-mi mai spune asemenea...

Încă o dată mă izbi amintirea coşmarului.

— Îţi spun doar ce am văzut, zise el. Şi toată noaptea, pînă aproape s-a luminat de zi, a fluturat afară ca un ţînţar teribil, încercînd din răsputeri să intre. Acum pune cap la cap tot ce ţi-am spus!

Şi începu să numere pe degete:

— Unu: o boală similară cu a băiatului a izbucnit la Peshawer şi domnul Amworth a murit din pricina ei. Doi: doamna Amworth s-a opus să mut băiatul la mine. Trei: ea sau demonul

din trupul ei, o creatură puternică și mortală, încearcă să intre în casă. Și mai adaugă și asta: în evul mediu a fost o epidemie de vampirism aici, la Maxley. Vampirul — așa zice povestea — s-a dovedit a fi fost Elizabeth Chaston... Văd că-ți amintești numele de fată al doamnei Amworth... În fine, băiatul e mai bine azi-dimineață. Cu siguranță n-ar mai fi fost în viață dacă l-ar fi văzut iarăși. Și ce rezultat îți dă?

A urmat o lungă tăcere în decursul căreia incredibila grozăvenie a prins să capete nuanțele realității.

— Am ceva de adăugat, i-am zis, care ar putea sau nu să cîntărească oarece. Spui că... spectrul a dispărut la ivirea zorilor?

— Da.

I-am povestit visul și a zîmbit rece:

— Ai făcut bine că te-ai trezit. Așadar, trebuie să mă ajuți din două motive: unu: ca să-i salvăm pe ceilalți; doi: ca să te salvezi pe tine.

— Ce trebuie să fac?

— Întîi de toate să mă ajuți să-l păzim pe băiat și să ne asigurăm că nu se mai apropie de el. În cele din urmă să mă ajuți să o prindem, să o demascăm și să o distrugem. Nu e om; e un fel de diavol încarnat. Încă nu știu cum o să procedăm exact.

Era deja unsprezece dimineața și am traversat la el acasă, gata pentru o veghe de douăsprezece ceasuri, timp în care Urcombe să se odihnească pentru a-și prelua din nou postul noaptea, așa că în următoarele douăzeci și patru de ore Urcombe sau eu am fost în camera în care zăcea băiatul.

ZIUA următoare a fost o duminică cu o dimineață strălucitoare și cînd mă duceam la el să-mi iau postul în primire, șuvoiul mașinilor deja începuse să curgă spre Bringhton. În aceeași clipă l-am zărit ieșind din casă pe Urcombe, cu o față veselă care prevestea vești bune despre pacientul său, și pe doamna Amworth care-mi făcea semne de salut, cu un coș în mînă, mergînd pe banda lată de iarbă care mărginea strada. Acolo ne-am întîlnit toți trei. Am observat (și am văzut că și Urcombe a observat) că un deget de la mîna ei stîngă era bandajat.

— Bună dimineața la toată lumea, zise ea. Și aud că pacientul dumitale e mai bine, domnule Urcombe. Trebuie

NICOLÒ DELL'ARCA: Pieta (teracotă, fragment)

să vin să-i aduc un borcan de dulceață și să mai stau și cu el vreo oră. Sîntem buni prieteni. Sînt grozav de fericită că s-a înzdrăvenit!

Urcombe a tăcut o clipă, ca și cum ar fi luat o hotărîre, apoi a îndreptat un deget spre ea:

— Îți interzic cu desăvîrșire! Nici n-ai să stai cu el, nici n-ai să-l vezi. Și știi de ce la fel de bine ca mine.

Niciodată n-am văzut o schimbare mai oribilă pe o față de om ca aceea care i-a schimonosit ei chipul; pielea i s-a făcut precum scrumul. Și-a ridicat mîna ca o pavăză împotriva acelui deget acuzator și s-a dat înapoi spre stradă. A urmat un sunet sălbatic de claxon, un scrîșnet de frîne, un urlet — prea tîrziu — dintr-o mașină care trecea și un țipăt lung, brusc întrerupt. Trupul ei sări de pe drum după ce prima și a doua roată trecuseră peste el.

A FOST îngropată trei zile mai tîrziu în cimitirul din afara satului, conform dorințelor pe care îmi spusese că le înscrisese în testament, iar șocul pricinuit micii noastre comunități de moartea ei

neașteptată și înfiorătoare începu să se domolească. Doar pentru doi oameni, Urcombe și cu mine, șocul fusese de la bun început atenuat de ușurarea adusă de moartea ei; însă — lucru lesne de înțeles — nu ne-am dat în vileag secretul și nici o aluzie la ce grozăvie și mai mare fusese evitată astfel nu ne-a scăpat niciodată. Dar, destul de bizar — cel puțin așa mi se părea mie — Urcombe tot nu era mulțumit de ceva ce o privea și nu-mi răspundea la întrebări. Și apoi, cînd zilele blînde ale lui septembrie și octombrie au început să zboare precum frunzele copacilor îngălbeniți, s-a liniștit. Însă chiar la începutul lui noiembrie aparenta liniște s-a transformat în uragan.

Cinam într-o seară în capătul satului și pe la unsprezece seara mă întorceam acasă. Luna strălucea neobișnuit și lumina toate contururile clar, ca într-o gravură. Ajunsesem chiar vizavi de casa unde locuise doamna Amworth cînd am auzit țăcănitul porții din față și în clipa următoare am înghețat și m-am cutremurat pînă-n rărunchi; ea stătea acolo. Îi vedeam profilul bine luminat și nu era nici o îndoială. Păru să nu mă zărească (și într-adevăr umbra gardului de tisă din fața grădinii mă învăluia în întuneric), păși rapid și intră în curtea casei de peste drum. Apoi am pierdut-o complet din ochi.

Mi se tăiase respirația de parcă aș fi alergat — și acum chiar alergam, aruncînd priviri îngrozite în urmă, de-a lungul celor o sută de iarzi care mă despărțeau de casa mea și a lui Urcombe. Spre a lui m-au dus pașii și un minut mai tîrziu eram înăuntru.

— Ce-ai venit să-mi spui?, mă întrebă. Sau să ghicesc?

— N-ai să ghicești.

— Nu, nu-i o ghicitoare. S-a întors și ai văzut-o. Povestește-mi!

I-am povestit.

— E casa maiorului Pearsall, zise. Hai repede acolo!

— Și ce să facem?

— N-am nici o idee. Asta trebuie să aflăm.

Într-un minut eram în fața casei. Cînd trecusem eu pe acolo, fusese cufundată în beznă; acum licăreau lumini la cîteva ferestre și maiorul Pearsall a năvălit afară pe poartă. Ne-a văzut și s-a oprit.

— Mă duc la doctorul Ross, zise grăbit. Soția mea s-a îmbolnăvit brusc. Se culcase de un ceas cînd am urcat și am găsit-o albă ca o stafie și complet epuizată. Adormise, cred.,.. Mă scuzați!

— O clipă, domnule maior, zise Urcombe. Are vreo urmă pe gît?

— Cum de-ai ghicit? Are; un țînțar din acela fioros cred că a pișcat-o de două ori. Îi curgea sînge.

— Și a rămas cineva cu ea?, întrebă Urcombe.

— Da, am trimis camerista.

Plecă, iar Urcombe se întoarse spre mine.

— Acum știu ce avem de făcut. Schimbă-ți hainele, vin să te iau de acasă.

— Ce se întîmplă?, am întrebat.

— O să-ți spun pe drum. Mergem la cimitir.

CÎND ne-am reîntîlnit, căra un tîrnăcop, o lopată și o șurubelniță și pe umăr ducea un colac de frînghie. Pe drum mi-a făcut rezumatul teribilei ore care ne aștepta:

— Ce o să-ți spun o să ți se pară acum prea fantastic ca să-mi dai crezare, dar înainte de ivirea zorilor o să vedem dacă depășește realitatea. Printr-o preafericită întîmplare ai văzut spectrul, trupul astral sau cum vrei să-i spui, al doamnei Amworth îndreptîndu-se spre treburile ei oribile și, prin urmare, fără nici un dubiu, spiritul vampirului care a sălășluit în ea în timpul vieții o animă din nou și în timpul morții. Asta nu e ieșit din comun... într-adevăr, toate săptămînile care au trecut de la moartea ei am așteptat să se întîmple. Dacă am dreptate, o să-i găsim trupul nedescompus și nealterat.

— Dar e moartă de aproape două luni!

— Să fie moartă de doi ani și tot așa ar rămîne dacă vampirul e înlăuntrul ei. Deci, ține minte: orice ai să vezi că fac, n-am să-i fac **ei** care, în ordinea firească a lucrurilor, acum ar fi trebuit să hrănească iarba de deasupra mormîntului —, ci unui spirit de o nespusă răutate și foarte primejdios, care dă trupului ei o viață fantomatică.

— Ce-am să te văd făcînd?

— O să-ți spun. Știm amîndoi că, în clipa asta, vampirul înveșmîntat în aparența ei de muritor a ieșit; ia cina în oraș. Dar trebuie să se întoarcă înainte

de ivirea zorilor și să intre în forma materială care zace în mormînt. Noi trebuie să așteptăm s-o facă și apoi să săpăm împreună și să-i scoatem trupul. Dacă am dreptate, ai s-o vezi ca și cum ar fi încă în viață, cu toată vigoarea înfricoșătorului aliment pulsîndu-i în vene. Și apoi, cînd se luminează și vampirul nu mai poate părăsi sălașul trupului ei, am s-o lovesc cu asta — și-mi arătă tîrnăcopul — drept în inimă. Și ea, care revine la viață doar animată de acel spirit malefic, ea și partenerul ei împielițat or să moară cu adevărat. Apoi s-o îngropăm la loc, în sfîrșit eliberată.

AM AJUNS la cimitir și, în lumina lunii, nu a fost dificil să-i identificăm mormîntul. Se afla la vreo cinci metri de capela cea mică, sub porticul căreia ne-am ascuns, în beznă. De acolo vedeam limpede mormîntul și urma să așteptăm vizitatorul infernal să se întoarcă acasă. Noaptea era caldă și potolită, dar chiar dacă ar fi suflat un vînt înghețat cred că nu aș fi simțit nimc, atît eram de preocupat de ce avea să se întîmple. În turnulețul capelei un clopot bătea din sfert în sfert de oră și m-a uluit cît de repede se succedau bătăile. Luna apusese, dar cîteva stele încă mai luceau șters pe cerul clar cînd bătu de ora cinci. După cîteva minute am simțit că mă atinge ușor mîna lui Urcombe; m-am uitat în direcția pe care mi-o indica degetul lui și am văzut cum conturul unei femei înalte și robuste se apropie din dreapta. Fără zgomot, mai degrabă alunecînd și plutind decît pășind, se îndreptă spre mormîntul pe care îl pîndeam. Se mișcă în jurul lui ca și cum ar fi vrut să fie sigură că e cel căutat și o clipă se opri cu fața spre noi. În lumina cenușie cu care ochii mi se obișnuiseră i-am distins ușor chipul și i-am recunoscut trăsăturile.

Își trecu mîna peste gură, de parcă s-ar fi șters, și izbucni într-un asemenea hohot de rîs, că îmi făcu părul măciucă. Apoi sări pe mormînt, cu mîinile ridicate deasupra capului și, centimetru cu centimetru, se scufundă în pămînt. Mîna lui Urcombe stătuse pe brațul meu ca un ordin de a rămîne nemișcat; acum și-o luă.

— Haide, zise.

Cu tîrnăcopul, sapa și frînghia ne-am îndreptat spre mormînt. Pămîntul era moale și nisipos, așa că după vreo șase lovituri am dat de capacul sicriului. Cu tîrnăcopul, Urcombe a dat deoparte pămîntul din jur, am potrivit frînghia și am încercat să-l ridicăm. A fost o treabă complicată și de lungă durată; lumina începuse să vestească ziua la răsărit înainte de a fi scos sicriul lîngă mormînt. Urcombe a deschis închizătorile capacului cu șurubelnița și l-a împins la o parte; am stat să o privim pe doamna Amworth. Ochii ei, închiși odată de moarte, erau acum deschiși, obrajii îmbujorați, iar gura roșie, cu buze cărnoase, părea să zîmbească.

— O lovitură și se termină totul, zise Urcombe. Nu-i nevoie să te uiți.

În timp ce spunea asta a luat tîrnăcopul și, punînd vîrful pe pieptul ei, în stînga, și-a măsurat distanța. Și, deși știam ce-o să facă, n-am putut să întorc capul în altă parte...

A apucat tîrnăcopul cu amîndouă mîinile, l-a ridicat ca să-și ia avînt și l-a înfipt cu toată forța în pieptul ei. Un șuvoi de sînge (cu toate că era moartă de atîta vreme) a izbucnit în aer și a căzut cu un plescăit înfrundat pe lințoliu și, în aceeași clipă, de pe buze i-a tîșnit un țipăt lung, îngrozitor, crescînd ca un muget de sirenă apoi brusc s-a stins. Fulgerător, aripa morții i-a atins chipul, culoarea a pălit, obrajii s-au stafidit, gura i-a căzut.

— Bine că s-a terminat, zise Urcombe și, fără să-mi dea răgaz, ne-am apucat să punem capacul la loc.

Se lumina repede de ziuă; am muncit ca niște apucați să punem sicriul înapoi în groapă și să-l acoperim cu pămînt... Păsările erau ocupate cu cel dintîi ciripit cînd ne întorceam pe drumul spre Maxley.

Prezentare și traducere de Radu ANDREI

Ştefan AGOPIAN

BÎLCIUL SPIRITUAL

IERI am constatat că am pierdut ceea ce toţi numiseră la mine înţelepciune, adică un fel de lene, mai bine zis o îngăduinţă de neiertat faţă de întreg universul, înţelepciune moştenită de la taică-meu, care o poseda din plin. Şi iată că ieri am observat că îmi lipseşte cea mai grozavă armă din arsenal, mi-am dat seama cu groază că de mult timp sînt aşa, fără nici o apărare în faţa lumii, şi asta m-a îngreţoşat cumplit. Fiindcă singurul lucru care mă indispune e să stau faţă în faţă cu duşmanul meu şi să ştiu că nu pot face nimic. E ca şi cum ţi s-ar plimba o ploşniţă pe faţă, nu ai nici un chef de ploşniţa aia acolo în momentul ăla, dar nu poţi face nimic s-o îndepărtezi. Buna mea înţelepciune m-ar fi făcut să nu-mi pese de o atare întîmplare.

1.

STRADA Circulară nu e renumită prin nimic, Oraşul nostru fiind de altfel un Oraş liniştit, care nu se deosebeşte prin ceva anume de alt oraş. Deocamdată nu se întîmplă nimic. Totuşi peste cîteva zile pe maidanul dintre casa cu iederă şi farmacie îşi va aşeza corturile Bîlciul Spiritual şi piticii Maria şi Iosif îmi vor face o vizită, el, grav, cu o barbă micuţă, ea, bondoacă şi puţin crăcănată, vor veni ţinîndu-se de mînă:

— Bună ziua, domnule Artist!

— Bună ziua, Maria şi Iosif!

Îi voi invita în casă, le voi oferi o cafea şi o vor bea tacticoşi bălăbănindu-şi picioarele în gol. Şi vorbind despre una şi alta Iosif îmi va spune într-un tîrziu:

— Domnule Artist, noi sîntem oameni amărîţi, trăim cum putem pe lîngă bîlciul ăsta, de bine de rău ne descurcăm...

Îl ascultam îngîndurat pe Iosif şi nu ştiu de ce simţeam nevoia să beau ceva, aşa că l-am întrerupt: Bei ceva, Iosif? Da! zice el. Şi tu, Maria? Nu, eu nu beau! Bine! zic şi aduc o sticlă, torn din ea în două pahare, ciocnim şi bem.

— ... şi iată că în curînd vom avea un copil, zice Iosif.

— Felicitări! zic eu şi ridic paharul.

— Noi sîntem oameni amărîţi, zice, nu prea ne bucurăm.

— Păcat! zic eu.

— Şi nu ştiu de ce, zice el, avem impresia că ăsta nu e copilul nostru.

— Ce vă face să credeţi asta? zic eu.

— Păi, zice el, noi sîntem pitici cu frica lui Dumnezeu. Maria a avut un vis în care i s-a arătat Domnul şi i-a zis că plodul din pîntecele ei ar fi rodul lui.

— Al lui Dumnezeu? mă dumiresc eu.

— Da, al lui, zice.

— Şi ce vă face să credeţi că ar fi aşa?

— Noi sîntem pitici amărîţi, domnule Artist, zice el, pînă acum n-am auzit să se fi născut un Isus al piticilor. Credem că ăsta e.

— Da, zice şi Maria, aşa credem.

— Păi atunci, zic eu, aţi putea să vă mutaţi aici şi să aşteptaţi liniştiţi naşterea plodului. Poate că e ăla despre care vorbiţi.

— Credinţa noastră asta e, zice Iosif. Apoi: Credeţi că am putea să ne mutăm aici?

— Sigur, zic eu, nu se naşte prea des un copil din ăsta sfînt.

— Ne-am muta noi, da' nu ştiu ce-o să zică directorul.

— Aţi putea să-i explicaţi şi lui.

— Da, zice Iosif, am putea să-i explicăm.

— Acum să bem ceva în cinstea copilului ăla, zic eu.

— Da, zice Iosif şi Maria îl îngînă mîngîindu-şi cu palmele pîntecul deja

umflat.

Şi bem şi ne gîndim că ăsta ar putea fi copilul ăla mult aşteptat.

2.

FIINDCĂ nu povestea e importantă, povestea nu contează niciodată, sau ar trebui să nu conteze.

Orice aş inventa, nu pot să inventez nimic care să nu aibă o corespondenţă cu realitatea, eu nu sînt decît o bandă rulantă care încearcă să transporte fragmente din realitate dincolo de ea. Ăsta e adevărul. Aşa îşi vorbea Artistul în camera liniştită de pe strada Circulară, unde lumina se aşternea molcomă pe mobile, strecurîndu-se prin perdele, învăluia camera luminînd faţa Artistului transfigurată.

3.

— DOMNULE Director, eu sînt care va să zică Artistul. Dumneavoastră sînteţi Directorul.

— Da! zice directorul, cel mai mare magician din toată lumea, singurul om cu un ochi verde şi unul galben, lucru întîlnit numai la pisici, dar şi acolo rar.

Stau în cabina lui şi discutăm.

— I-am luat pe Iosif şi Maria la mine. Sper că nu aveţi nimic împotrivă.

— Nu! zice el şi mă fixează cu ochiul galben.

Sînt oarecum intimidat de omul mătăhălos din faţa mea, dar încerc să fac abstracţie de asta, totuşi nu mă pot abţine să nu mă extaziez în faţa mustăţilor lui uriaşe răsucite în sus.

— Eu sînt deci Artistul şi faptul ăsta mă cam face să mor de foame, aşa că aş avea nevoie de o slujbă şi bîlciul dv. mi s-a părut tocmai potrivit. E ceea ce ar corespunde dorinţelor mele.

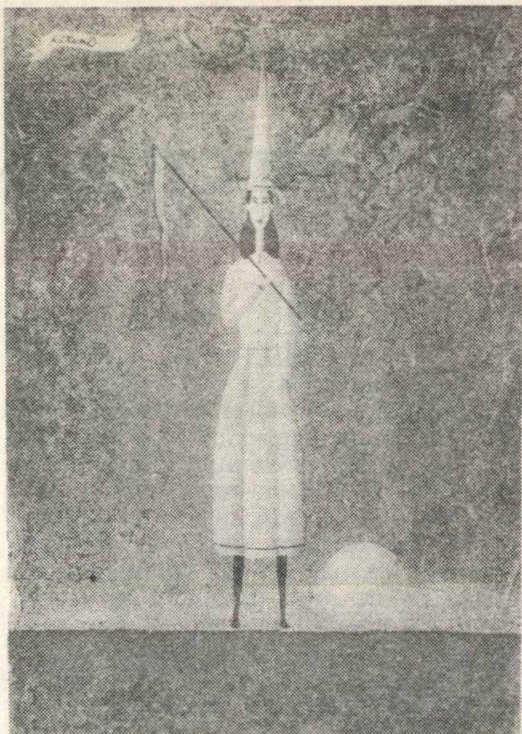
— Înţeleg, zice directorul, cel mai mare magician din toată lumea pe care, dacă îl vezi la lucru, rămîi pur şi simplu cu gura căscată. Înţeleg, repetă el, şi cred că pot să te ajut. Am nevoie de un om pe lîngă Neli, monstrul marin.

Am căscat gura şi l-am privit:

— Monstrul Marin?!

— Da, zice el, şi din gură îi ieşi o flacără alburie, care se transformă într-un fum roşiatic ce ne învălui pe amîndoi. Cînd fumul s-a răspîndit, în locul directorului nu mai era nimic. Atunci intră în vagonul care ţinea loc de birou Monstrul Marin. Sirena era o fetişcană de vreo şaisprezece ani cu sîni ascuţiţi, care se apropie de mine, mă îmbrăţişă, mă sărută apăsat pe gură, apoi spuse:

— Iubitule!

TAKASHI KITAMI: Carte poştală

4.

BÎLCIUL Spiritual a venit în Oraşul nostru în a doua joi a lui septembrie şi s-a aşezat pe maidanul din strada Circulară, adică între casa cu iederă şi Farmacie, a lipit în tot oraşul afişe multicolore care aveau înscrise pe ele cu litere de-o şchioapă cuvintele lui Pascal: „Nu toate acţiunile omului sînt pornite din raţiune, deşi ea face esenţa firii sale", concetăţenii mei au privit afişele cu uimire, unii au aprobat, alţii au ridicat indiferenţi din umeri, cei mai mulţi au fost însă de părere că bîlciul trebuie alungat din oraş. Lucrurile au rămas totuşi pentru o vreme în aer.

Eram în cabina Directorului şi căutam să-l conving că farsa pe care o scrisesem ar putea să aibă un succes deose-

bit și directorul, Marele Magician, își mîngîia mustățile și mă privea înțelegător.

—Domnule Director, îi spuneam, sînt Artist, am scris farsa asta într-o doară, vroiam să mă amuz pe seama concetățenilor mei și acum iată ați venit dv. cu bîlciul și farsa se potrivește perfect cu ceea ce vreți dv. să faceți.

Și directorul mă privea înțelegător și își mîngîia mustața în furculiță.

— Și eu sînt Artist, domnule, dar au trecut mulți ani pînă să-mi pot demonstra arta, nu pot să-ți promit nimic deocamdată, îți pot oferi totuși ceva, postul de ajutor pe lîngă Monstrul Marin e liber, dacă te-ar interesa...

Eram într-o perioadă grea atunci, m-ar fi interesat orice, dar nu vroiam s-o recunosc.

— Mă voi gîndi la propunerea dv.

— Cum crezi, dragul meu, oricum e o slujbă ușoară.

Așa am ajuns angajatul Bîlciului Spiritual, eram un fel de fac totum pe lîngă Neli-Monstrul Marin, Sirena, dar asta nu mă deranja prea mult, de ce n-aș recunoaște-o.

Am ieșit din cabina directorului, nehotărît, îmi părea rău că nu-mi dădusem imediat consimțămîntul, știam că o doua zi voi veni la prima oră și voi accepta slujba. Mă învîrteam printre corturi și barăci, totul era lustruit și multicolor, am ocolit un tip în frac, care scotea o panglică nesfîrșită din gură, s-a oprit o clipă și m-a privit, apoi a zis:

— Hei, domnule Artist!

M-am întors și l-am privit. După el a apărut un pitic care a început să se scălămbăie la mine.

— Hei, domnule Artist! repetă omul și o panglică nesfîrșită îi atîrna în gură. Piticul o luă și începu să se joace cu ea, părea că nu-l mai interesează nimic, decît panglica acea frumos colorată. Îi priveam buimac cred, neștiind ce să spun, piticul a lăsat o clipă panglica, și-a scos jobenul caraghios din cap, a făcut o plecăciune și s-a recomandat:

— Eu sînt piticul Socrate!

„Toate lucrurile merg mai departe indiferent ce facem noi, ce rost are să povestesc?, trebuie să uit să povestesc, povestea e o minciună fiindcă e o ordonare a unor lucruri fără legătură, o aranjare a lor logică, așa încît să devină inteligibile, cam același lucru se spunea odinioară despre fizică, Nietzsche, sigur că da, la el am citit cuvintele: *Cinci sau șase capete încep să întrezărească astăzi că fizica nu este nici ea o interpretare, o aranjare (după noi! cu permisiunea dv.) și nu o explicare a universului.* Un lucru vine după altul și povestitorul le leagă de necesitate și le bagă sub nasul mirat al cititorului, arta realistă nu a fost niciodată cum își dorea, fiindcă a ordonat o lume haotică și ciudată".

Stăteam în baraca doamnei Matilda, cît timp o fi trecut oare de cînd Marcus și piticul Socrate m-au oprit din drum?, doamna Matilda e grasă și fața îi e fardată din belșug, vine cu ceștile cu cafea aburind și ni le așează în față, sîntem toți în baraca asta a gîndirii nestingherite, afară e o firmă mare pe care scrie:

„Aici puteți gîndi în voie, nestingheriți de nimeni. O jumătate de oră de gîndire pură. Intrați și gîndiți-vă oameni buni și pentru asta nu veți plăti decît 2 lei".

BÎLCIUL e pustiu și noi ne-am strîns aici, eu, Directorul care-și mîngîie gînditor mustățile, Marcus, artistul universal, Socrate proptit în coate pe masa prea înaltă pentru el și doamna Matilda, o femeie enormă cu buzele vopsite violent în roșu, stăm și ne gîndim, nimeni nu scoate o vorbă, e o armonie perfectă în camera slab luminată, care are rumeguș pe jos pentru ca pașii gazdei să nu tulbure gîndurile vizitatorilor. Într-un tîrziu vine Miron — fachirul, limba îi atîrnă afară din gură și e străpunsă de două andrele, se așează lîngă noi și tace.

— Hei, domnule Artist, eu sînt piticul Socrate! Apoi arată către omul cu panglica: El e Marcus! Se chinuie de două zile să scape de panglica asta, dar s-ar părea că e nesfîrșită.

Îi privesc cu uimire, apoi aproape fără voia mea exclam:

— Îmi pare bine, domnilor!

Și piticul Socrate:

— N-are nici un rost să te grăbești, domnule Artist, după cîte am auzit, vei fi în curînd tovarășul nostru. Ce rost are să te grăbești?

„Toate evenimentele apar pe deplin incoerente și separate. Unul urmează

SADAO SATO: Grafică

altuia, dar niciodată nu putem observa o legătură oarecare între ele. Ele apar împreunate, iar niciodată legate".

Citesc buimăcit aceste cuvinte, pe o baracă din fața mea, apoi sub ele: „Nimic nu este necesar, nici măcar taxa de intrare. Cine vrea poate oferi 5 lei pentru a pătrunde în această baracă în care — Marele Nostru Patron, Directorul Bîlciului Spiritual își demonstrează arta, dar nu poate fi sigur că dînd 5 lei va fi lăsat înăuntru, încercați și vă veți convinge". Și în continuare:

Intrarea 5 lei. Soldații și copiii 2 lei.

Socrate care mi-a urmărit privirea îmi explică:

— David Hume! În baraca asta Directorul își prezintă numerele de iluzionism. E fără discuție cel mai mare iluzionist din lume. De fapt nici nu e iluzionist, dar ne-am învățat să-i spunem așa. În baraca asta Directorul demonstrează naivilor din Orașul dv. că nimic nu este necesar, că nu există cauzalitate, că două evenimente sînt legate prin necesitate numai de intelectul nostru idiot.

Și Marcus dă din cap aprobator în timp ce se chinuie să scape de panglică. Nu mai știu ce să zic și vreau să plec.

— Nu pleca, domnule Artist, spune Socrate. Ne face plăcere să vă știm printre noi.

Stăm în baraca doamnei Matilda, fumăm și ne bem în tăcere cafelele, Miron fachirul și-a scos andrelele din limbă, își bea cafeaua, mi-a cerut o țigară pe care o fumează tacticos, fumează și piticul Socrate, un trabuc uriaș, Neli mă așteaptă în vagonul ei, poate a adormit, dar se va trezi cînd mă voi întoarce și vom face dragoste, într-un tîrziu doamna Matilda ne spune:

— Iosif mi-a povestit că nevastă-sa Maria a avut un vis în legătură cu pruncul pe care-l va naște în curînd.

Apoi se lasă din nou tăcere și țigările fumegă în neștire, un fum subțire și albicios, numai trabucul lui Socrate fumegă de parcă ar fi o locomotivă.

5.

ACESTE zile se scurg repede, nopțile sînt mai lungi fără Neli, dar nu-mi pare rău de nimic. Baraca lui Neli a fost închisă, Neli a fugit cu Cîrnul, nimeni nu se aștepta la așa ceva, dar într-o zi n-au mai fost de găsit, baraca Cîrnului șade în paragină, ploaia acestor zile de toamnă șterge ultimele cuvinte ale lui Aristotel de pe firma barăcii: *Cît despre cele socotite abstracte sufletul le cunoaște ca în cazul cînd ar fi vorba de noțiunea de „cîrn", cîrnul ca atare, negîndindu-l separat Părintele filozofiei, marele Aristotel, vă invită pentru o jumătate de oră în baraca Cîrnului.*

Cuvintele sînt șterse, pete mari de vopsea se întind acum pe firmă. Ploile au început în prima săptămînă a lunii noiembrie și n-au mai contenit pînă acum, nu mai vine nimeni la Bîlciul Spiritual, Orășelul pare pustiu, mă plimb prin ploaie și privesc barăcile pustii și știu că marele paznic al spiritului s-a sfîrșit, oamenii sînt nemulțumiți și Directorul nu mai știe cum să se descurce cu ei, fachirul Miron nu-și mai scoate aproape deloc andrelele din limbă, m-am întîlnit adineauri cu el și m-a salutat înclinînd tăcut din cap:

— Hei, Miron! încerc să-l opresc, dar se scurge tăcut pe lîngă mine.

„Piticii ăștia pot să-și doarmă somnul lor, mi-a spus într-o zi, noi n-o să putem să-i învățăm niciodată nimic".

„Ești nedrept Miron", i-am spus, dar el a înclinat sceptic din cap, apoi și-a băgat andrelele în limbă și de atunci nu l-am mai auzit scoțînd un cuvînt.

Adineauri a trecut pe lîngă mine ca o umbră, n-am reușit să-l opresc, a trecut numai și a înclinat din cap în semn de salut, s-a scurs pe lîngă mine ducîndu-se cine știe unde.

„Pe oameni nu trebuie să încerci să-i înveți nimic, îmi spunea cînd discutam cu el în baraca doamnei Matilda, la ce-mi folosește cînd le arăt, cînd încerc să le demonstrez că trupul e ceva trecător, că nu trebuie să pună prea mare preț pe el, se uită neîncrezători la mine și pe urmă se cară acasă fiindcă le ghiorăie mațele de foame. N-o să învățăm niciodată nimic pe nimeni".

„Nu Miron, n-ai dreptate, îi spuneam eu, noi sîntem cazuri extreme, nu le putem cere să fie la fel ca noi, dar o influență avem totuși asupra lor".

„Da, le deschidem pofta de mîncare".

E TRECUT cred de șapte și s-a lăsat întunericul, e întuneric peste tot, la ora asta, altă vreme, venea lume multă, piticul Socrate deschidea Peștera, „Închipuie-ți niște oameni într-o locuință subterană, în formă de peșteră..." scrie pe baraca lui, încerc să deslușesc cuvintele mai departe, dar e prea întuneric, și ce rost ar avea să citesc mai departe?, știu și fără să citesc ce scrie mai departe, motanul Mișu se strecoară printre picioarele mele, se freacă de mine prietenos, e un motan urît, cu capul mare brăzdat de cicatricile nenumăratelor lupte pe care le-a dus, îl mîngîi și îl simt cum se freacă fericit de mine, tot așa îl simțeam și în baraca doamnei Matilda, cînd eram cu toți acolo, ne beam cafeaua în tăcere și el, motanul Mișu, se foia printre picioarele noastre, apoi își găsea un loc și adormea sau sărea în brațele mele, își băga capul sub haină și mirosea, îl mîngîiam, și deodată din somn sărea ca un besmetic, se repezea în vreun colț și apărea cu un ditamai șobolanul, retras de apropierea iernii de pe cîmp, îi deschid ușa la baraca Cîrnului și dispare dintr-un salt, fericit că poate să urmărească șobolanii cei grași, veniți la iernat pe sub barăcile noastre.

La Director e lumină, singura fereastră luminată în tot Bîlciul, bat la ușă, dar nu-mi răspunde nimeni, intru, bună seara, domnule Director, bună seara, mă scuzați că vă deranjez, am bătut, dar nu mi-a răspuns nimeni, eram cufundat în gînduri, iartă-mă, dar ia loc, mulțumesc, plouă afară?, da, plouă încă, Bîlciul e pustiu, dă plictisit din mîini, ce să-i faci, asta e, nimeni nu mai vine la Bîlciul Spiritual, nu te-am văzut la înmormîntare, eram acolo, dar mai în spate, Iosif și Maria sînt prăpădiți rău, da, se așteptau la cine știe ce, trebuia să ne închipuim că va fi așa, toate sînt pe dos, cred că mă las de meserie, trebuie că ești dărîmat după ce a fugit Neli, nu, nu e ce credeți, țineam la ea totuși, știi, de fapt Neli nici nu avea ce căuta la noi, dar mi-a fost milă s-o alung și nici nu putea să facă altceva, ea era de cînd se știe Neli-monstru marin, de cînd cu Ulisse au decăzut de tot, da, nu le mai ia nimeni în serios, în definitiv poate că ești fericit că ai scăpat de ea, nu, nu e asta, mă simțeam bine știind că există, că în fiecare seară mă așteaptă cineva, adevărul e că sîntem pierduți, nu știu cît vom mai putea rezista, trebuie să rezistăm, domnule Director, noi sîntem singurii care purtăm făclia spiritului, da, poate că ai dreptate, dar oamenii sînt obosiți, toată munca mea de o viață s-a dus dracului în orășelul ăsta puturos, n-aveți dreptate, domnule Director, eu știam că existați, că într-o zi veți veni și aici, cînd ați venit am știut că voi sînteți Acei, n-aveți dreptate, domnule Director.

Piticul Socrate se strecoară ca o umbră prin ușa întredeschisă și se așează tăcut într-un colț, are în gură trabucul lui uriaș care-i schimonosește fața într-o strîmbătură hidoasă și sceptică.

— Noi sîntem umbrele, ha-ha! urlară ei, spectatorii cei mulți, galeria besmetică, amețită de traiul bun și de vinul negru și gros pe care l-au băut înainte de a veni în bîlci.

— Mă piticule, nu ți se pare că te întreci cu gluma?!

— Uitați-vă la el ce hidos e! urlă o femeie grasă, cu doi prunci lîngă ea.

TAKASHI KITAMI: Grafică

Piticul Socrate stă într-un colț și fumegă tăcut, nu scoate nici o vorbă piticul Socrate.

— Banii înapoi, urlară ei, banii înapoi șarlatanilor!

— Să le dăm foc oameni buni, să ardă ca șobolanii cei grași, țipă din nou precupeața grasă cu cei doi prunci lîngă ea.

Focul izbucni într-o doară, nehotărît parcă, apoi dintr-o dată învălui bîlciul într-o lumină pîlpîitoare.

— Ard ca șobolanii cei grași întorși de pe cîmp toamna, urlau golanii și precupețele, dansînd într-o horă nebună.

IES de la Director, afară plouă și e întuneric, îmi joacă în ochi încă flăcările care au cuprins atunci bîlciul, mă strecor tăcut printre barăci, baraca cu demonul lui Maxwell e căzută într-o rînă, roasă de foc, înnegrită și pustie, intru în ea, Marcus șade pe o bîrnă așteptîndu-mă parcă.

— Bună seara, Marcus!

— Bună seara, domnule Artist!

Trecu o vreme, ascultînd ploaia și forfota șobolanilor.

— S-a dus dracului totul, domnule Artist, nu ne rămîne decît să plecăm și noi.

— Nu Marcus, nu trebuie să disperăm...

Stăm pe o bîrnă roasă de foc, Marcus scoate ţigările şi ne aprindem cîte una, fumăm în tăcere.

— S-a dus dracului totul, domnule Artist, spune Marcus, nu vom mai avea tăria să repunem Bîlciul pe roate. Am ars şi noi odată cu barăcile astea prăpădite, nu văd cum am putea s-o scoatem la capăt din nou, cred că am să plec, am să mă angajez la un bîlci oarecare, ştiu să fac cîte ceva, mă voi descurca.

- Nu trebuie să ne pierdem curajul, Marcus, la primăvară totul va fi altfel.

— Bîlciul ăsta n-a avut niciodată succes, domnule Artist, nimeni n-a înţeles ce vrem noi, am greşit, de ce să n-o recunoaştem?

Demonul lui Maxwell ne priveşte dintr-un colţ, îi văd ochii lucind în întuneric, stă într-un colţ şi se strîmbă la noi demonul lui Maxwell.

— Pleacă de aici, dobitocul dracului! ţipă Marcus, dar demonul nu se clinteşte.

Înfuriat, Marcus caută prin întuneric, găseşte un ciot ars şi vrea să arunce cu el în demon.

— Lasă-l Marcus, îi spun eu, nu ne-a făcut nimic.

Şi Marcus renunţă, îl lasă în pace pe demon, îi spune totuşi:

— Ar trebui să pleci de aici, nătărăule, nu vezi că s-a terminat totul, ce dracu mai aştepţi?

Dar demonul nu se clinteşte, stă ca un cîine credincios în baraca lui roasă de foc aşteptînd să vină cineva şi să-l pună iar la treabă, plecăm şi demonul rămîne acolo, va sta în baraca asta cine ştie cît, apoi într-o zi se va plictisi şi se va căra şi el, mă despart de Marcus:

— Noapte bună, domnule Artist!

— Noapte bună, Marcus!

şi colind în continuare bîlciul pustiu, prăbuşit în propriile lui flăcări, căutînd să-mi amintesc totul, dar nu e nimic de amintit, în vagonul directorului s-a stins lumina, peste tot e beznă şi tăcere.

6.

ADEVĂRUL e că Bîlciul Spiritual a ars aproape în întregime la două zile după deschidere, incendiat de bunii mei concetăţeni. Nu se ştie precis de unde a început focul, poate de la baraca lui Socrate, poate de la cea a lui Maxwell, acum părerile sînt împărţite, în orice caz scandalul a izbucnit în mai multe puncte şi s-a extins treptat asupra întregului bîlci. Eram cu Neli în baraca Sirenei şi pregăteam începerea spectacolului, sala se umpluse, auzeam gălăgia pe care o făceau, fluierau, băteau din palme, urlau, Neli îmi spunea:

— Trebuie să ne grăbim, dragul meu! apoi s-a ridicat cortina şi totul s-a potolit, stăteau cu gura căscată şi o priveau pe Neli Sirena, şi trebuie să recunosc că în seara aia era într-adevăr tulburătoare, părul auriu i se revărsa bogat pe umeri, ochii îi străluceau şi gura, ah, ce buze minunate avea, roşii, pline, parcă aşteptînd să fie sărutate. Eu eram într-un colţ al scenei, Ulise legat de catarg cu urechile astupate, aşteptînd să trec peste greaua încercare şi trebuie să mărturisesc că a fost o grea încercare, zbaterea mea pentru a scăpa de legăturile care mă fixau de stîlp era mult mai adevărată decît în alte seri, dorinţa din ochii mei fascina publicul şi pe Neli, dar ea rămînea totuşi o sirenă seducătoare, mişca alene din coada strălucitoare, înnebunind sala şi pe mine, din cînd în cînd veneau tovarăşii mei (nişte vagabonzi din oraş care se angajaseră pentru un cîştig minim), deci veneau tovarăşii mei, cei cu care luptasem la Troia şi aruncau căldări cu apă peste trupul meu prea înfierbîntat, şi Neli cînta impasibilă, căutînd să mă cucerească definitiv:

— Nu pot rămîne, frumoasă Sirenă, îi strigam eu, acasă mă aşteaptă soţia şi fiul meu.

Şi un derbedeu din sală:

— Ia uită-te, vrea să se întoarcă la nevastă-sa, dobitocul!

— Linişte, linişte! cerură ceilalţi, fascinaţi de poveste.

Şi Neli îşi îngîna cîntecul ei de dragoste şi-şi unduia coada strălucitoare, simţeam că nu mai pot suporta şi am strigat după tovarăşii mei:

— Apă, apă, îmi ia foc trupul, nu mai pot rezista!

Femeile lăcrămau şi mă căinau:

— Sărăcuţul, cît suferă pentru soţioara şi copilaşul lui.

Şi au venit iar haidamacii angajaţi

pentru un pol pe seară și și-au aruncat căldările cu apă pe mine în timp ce îmi șopteau:

— Mai repede, șefule, s-apucăm și noi să bem ceva astă seară.

Spectacolul era aproape sfîrșit, cînd de afară s-au auzit urlete, și mulțimea înfuriată a pătruns în baracă în momentul cînd cortina cădea în ropotul de aplauze al spectatorilor.

— Dezlegați-mă repede, am urlat eu, afară se întîmplă ceva!

Mă uitam la Neli, dar ea își dezumfla impasibilă coada strălucitoare, era probabil hotărîtă să fugă cu Cîrnul și nu-i mai păsa de nimic.

— Mai repede, Neli! i-am strigat.

Din sală se auzeau urlete și cred că focul cuprinsese deja baraca.

— De ce mai repede? mi-a replicat Neli și a continuat să moșmondească pe lîngă coada strălucitoare.

O priveam, slăbuță și neajutorată și simțeam că o iubesc în momentul acela, aș fi vrut să o sărut, dar vacarmul de afară mi-a atras din nou atenția, m-am repezit la ieșirea din spate, nemaipăsîndu-mi de nimic și cînd am ajuns afară am rămas o clipă buimăcit, bîlciul ardea cu flăcări uriașe, care se prelingeau impasibile pînă hăt departe către cer. Era o viermuială de nedescris, toți urlau și fugeau ca nebunii, se încinsese o horă sub lumina flăcărilor, dansau și cîntau fericiți concetățenii mei, alții spărgeau și aruncau pe foc tot ce întîlneau, flăcările uriașe cuprindeau cu repeziciune tot ce putea arde, luminau straniu fețele lor înfierbîntate, ei cîntau și dansau ca nebunii, se bucurau besmeticii, stăteam buimăcit, nu eram în stare să fac nimic, cîțiva urlau:

— Să-l aruncăm în foc pe piticul ăla plin de ifose!

— Pe foc, pe foc cu vrăjitorul, le țineau isonul alții.

Și au început să-l caute:

— E pe aici, oameni buni, n-avea unde să plece! îi încuraja un vlăjgan.

Și deodată Socrate a apărut înaintea lor, fața lui sbîrcită era luminată straniu de foc, avea o figură calmă, stătea lîngă o baracă în flăcări, care începuse să se prăbușească și tăcea.

— Uitați-l, oameni buni! urlă vlăjganul și se repezi spre Socrate, îl apucă de mijloc hotărît să-l arunce în foc, ceilalți încremeniseră, priveau uluiți scena, nu mai erau în stare de nimic, tăceau și priveau și atunci vlăjganul își pierdu tot curajul, îl lăsă jos pe Socrate și se amestecă în mulțime. Socrate se întoarse și pășind mărunt intră în baraca cuprinsă de foc, m-am repezit după el, dar prea tîrziu, a trebuit să mă opresc, Socrate era deja înăuntru și baraca începuse să se prăbușească greoi parcă, apoi se auzi un zgomot surd și nu se mai cunoscu nimic, doar o mare de flăcări fără nici o formă îmbrăca mistuitoare trupul lui Socrate.

ASTA ar fi tot ce s-a întîmplat, au scăpat de foc doar două barăci și vagonul directorului. Focul începea să se stingă cînd mulțimea s-a hotărît să părăsească bîlciul, totul s-a golit dintr-o dată, focul mai pîlpîia prin cîteva colțuri, se mai auzea cîte o bîrnă prăbușindu-se, bîlciul fumega alene și noi umblam ca nebunii căutînd să salvăm ce se mai putea salva, dar nu era nimic de salvat. Și deodată mi-am adus aminte de Neli, n-o mai văzusem de cînd o lăsasem pe scenă ocupîndu-se de coada aceea caraghioasă, am oprit-o pe doamna Matilda:

— N-ai văzut-o cumva pe Neli?

A lăsat să-i cadă din mîini manechinul fumegînd pe care îl căra, și-a șters fața grasă și transpirată și m-a privit:

— Nu, n-am văzut-o!

Am umblat ca un nebun atunci, de la unul la altul, dar nimeni n-o văzuse pe Neli, am auzit-o pe Matilda cea grasă:

— Altă nenorocire acum, doamne, cu ce-om fi greșit de trebuie să pătimim.

Și am știut că am pierdut-o pe Neli, că n-am s-o mai văd niciodată unduindu-și coada aurie și îngînînd un cîntec de dragoste, s-a apropiat Marcus de mine, mi-a dat o țigară și mi-a spus:

— Am vorbit cu Neli înainte să plece. Era cu Cîrnul. M-a rugat să-ți spun s-o ierți, erau grăbiți să scape cît mai repede din nebunia aia, Neli era drăguță și plîngea. N-am vrut să-ți spun nimic, dar poate că e mai bine așa.

— Mulțumesc, Marcus, n-are nimic, e mai bine că mi-ai spus, m-am îndrăgostit de fetișcana asta... și n-am mai știut ce să spun, am tăcut o vreme gîndindu-mă că toate s-au sfîrșit în seara aia, trebuiau să se sfîrșească odată mi-am spus, ce contează că s-au sfîrșit acum. Și s-a apropiat Matilda cea grasă, s-a așezat lîngă noi, a cerut o țigară și Mar-

cus i-a dat-o, a aprins-o și a fumat cu poftă, așa cum fumează un bărbat după ce a muncit mult, flăcările mai pîlpîiau pe ici pe colo aruncînd o lumină slabă pe fețele noastre obosite, se stingeau pentru a izbucni din nou, dar din ce în ce mai fără putere, din ce în ce luminînd mai slab, și deodată, fără să ne dăm seama cînd, s-a făcut întuneric și liniște, doar jarul țigării îi mai lumina fața Matildei, s-a sculat greoaie, ne-a căutat cu privirea în întuneric și ne-a spus:

— Astă seară a născut Maria. Pruncul e mort. Să se ducă unul din voi acolo să aibă grijă de Iosif, și s-a pierdut în întuneric.

7.

BĂTRÎNII mă așteptau cu daruri la ieșirea din Bîlci. Mergeam îngîndurat spre casă, nu-mi venea nimic în cap să le spun lui Iosif și Maria, cînd la ieșirea din bîlci m-am împiedicat de ei, bătrîni, bărboși, umblau ca oile unul după altul, bîjbîind, nu era nici o stea să-i călăuzească, m-am împiedicat de ei și am știut cine sînt, nătărăii, m-am făcut că nu-i văd, dar m-au recunoscut:

— Hei, domnule Artist! au strigat.

M-am oprit, s-au îmbulzit spre mine, m-au pipăit, m-au mirosit, au intonat grăbiți un imn de slavă, l-au blestemat pe piticul Irod fățarnicul, mi-au sărutat mîinile cu gurile lor băloase.

— Domnule Artist, nu ne lăsa, au bălmăjit în cor, sîntem pierduți, de-o lună rătăcim ca orbii și nu reușim să dăm peste prunc.

— O fi visul mincinos?! răcni unul înălțîndu-și brațele către cer.

— Taci holeră! îi închiseră gura ceilalți. Să-l ascultăm pe domnul Artist. El e lumina ochilor noștri stinși.

Atunci am înțeles, erau orbi magii. Am aprins un chibrit și i-am privit atent, în loc de ochi aveau cîte două găuri puturoase, pline de mușiță și de muște mari, verzi bîzîitoare, își făcuseră acolo culcuș și la lumina chibritului începură să forfotească speriate.

— Ia lumina, domnule Artist, mă rugară ei, că se trezesc și nu mai avem pace.

— Irod, piticul Irod fățarnicul e de vină! răcni unul.

— Irod! îi ținură isonul ceilalți.

Se îngrămădeau în mine, mă sufocau cu duhoarea lor puturoasă.

— Du-ne la prunc, domnule Artist, trebuie să știi unde e, mă rugau în cor, îmi sărutau mîinile, cîntau imnuri de slavă. Unul se repezi în drum, bîjbîi o vreme, găsi o piatră, o luă și începu s-o roadă gînditor.

Mă împingeau, mă pipăiau, forfoteau în jurul meu, cădeau în genunchi, îmi sărutau picioarele, îmi împingeau darurile în brațe, se încolăceau de mine, simțeam că nu mai suport.

— Du-ne la prunc, se rugau ei.

— Tu ai ochi, tu vezi steaua, se rugau ei.

Am privit cerul, dar cerul era negru și pustiu, ei se rugau:

— Tu vezi steaua, călăuzește-ne!

Am privit cerul, dar cerul era negru și pustiu, ei se rugau:

— Tu vezi steaua...

8.

AU TRECUT trei luni și prima zăpadă s-a așternut peste Oraș. Strada Circulară e din nou pustie și uitată.

Sînt din nou în vizuina mea așteptînd cine știe ce. Toți au plecat pe rînd, ultimii Maria și Iosif, numai barăcile părăsite de pe maidan mai amintesc de Bîlciul Spiritual. A nins toată ziua, 19 decembrie 1959, buna mea filozofie a coborît din nou în casa mea. Sînt singur și uituc. Nu mă mai interesează nimic, nici măcar cum ar trebui scrisă o povestire. Ploșnița aceea scîrboasă poate să se plimbe oricît pe fața mea, nu-mi mai pasă, zilele se scurg așa în neștire pînă cine știe unde. Am băut un ceai încercînd să mă încălzesc, mă învîrt prin casă căutîndu-mi un rost. Mă hotărăsc să ies și afară zăpada proaspătă nu poartă urma nici unui picior. E ora patru după-amiază, în curînd se va întuneca, de undeva se aud bătînd clopote, mă îndrept fără să știu de ce spre maidan, mă întorc și privesc urmele pe care le-am lăsat în zăpadă, sînt singurele urme în zăpada afînată și știu că asta e tot, că urmele astea nu vor arăta niciodată drumul meu înapoi, fiindcă nu va exista un drum înapoi. Ajung în Bîlci, rătăcesc cu gîndurile aiurea printre barăci, sperînd să se întîmple ceva, dar nu se întîmplă nimic și cînd mă hotărăsc să mă întorc...

Ray BRADBURY

COASA

DRUMUL se termina brusc. Alerga prin vale, ca orice alt drum, între povîrnișuri de pămînt pietros, neroditor, printre stejari, apoi peste un lan de grîu larg, singuratic, sălbatic. Ajungea pînă la o căsuță albă ce părea a lanului de grîu, apoi dispărea ca și cum n-ar mai fi fost nevoie de el.

Oricum tot nu conta prea mult pentru că nu mai aveau nici o picătură de benzină. Drew Erickson opri mașina veche și rămase privindu-și mîinile mari și aspre de țăran.

Molly vorbi, fără să se miște din colțul de alături.

„Trebuie s-o fi luat pe un drum greșit la ultima bifurcație."

Drew dădu din cap.

Buzele lui Molly erau aproape la fel de albe ca și obrazul. Atît doar că erau uscate, în timp ce pielea obrazului era jilavă de sudoare. Vocea era albă, fără expresie.

„Drew" — spuse — „Drew, ce-o să facem acum?"

Drew își privea mîinile. Mîini de țăran al cărui pămînt se stinsese sub ele de arșiță, de vîntul flămînd, pămînt care nu le-a dăruit niciodată destulă mîncare.

Copiii aflați în spate se treziseră și priveau afară de pe grămada de legături prăfuite. Ridicară capul peste spătarul banchetei și spuseră:

„De ce ne-am oprit, tăticule? Mîncăm? Ne e îngrozitor de foame."

Drew închise ochii. Își ura mîinile.

Degetele lui Molly îi atinseră încheietura. Ușor. Abia simțit. „Drew, poate cei din casă ne vor da ceva de mîncare." O dungă albă, de furie, apăru în jurul gurii bărbatului. „Să cerșim — spuse aspru — neam de neamul nostru n-a cerșit vreodată. Și nici noi n-o s-o facem."

Ea îi strînse mîna. El se întoarse și-i văzu ochii. Văzu ochii lui Susie și pe ai micului Drew privindu-l. Toată înțepeneala din spinare și din gît îi pieri. Obrazul se albi și rămase fără expresie. Parcă fusese bătut prea mult, prea tare. Ieși din mașină și o porni pe potecă, spre casă. Mersul îi era nesigur, ca al unui bolnav sau ca al unui orb.

Ușa era deschisă. Drew bătu de trei ori. Nimic, doar liniște și o perdea albă care flutura în aerul ușor și fierbinte. Știuse încă înainte să intre. Știuse că în casă se află moartea. Era liniștea aceea.

Străbătu un salon mic și curat, apoi un mic coridor. Nu se gîndea la nimic: Era dincolo de gînd. Se îndreptă spre bucătărie orbește, ca un animal.

Atunci, printr-o ușă deschisă, zări mortul.

Era un bătrîn întins pe un pat alb, curat. Nu murise de mult, în orice caz nu destul de demult ca să-și fi pierdut privirea liniștită. Trebuie să fi știut că moare, pentru că purta hainele de înmormîntare: un costum vechi negru, periat și călcat, o cămașă albă, curată și cravată neagră.

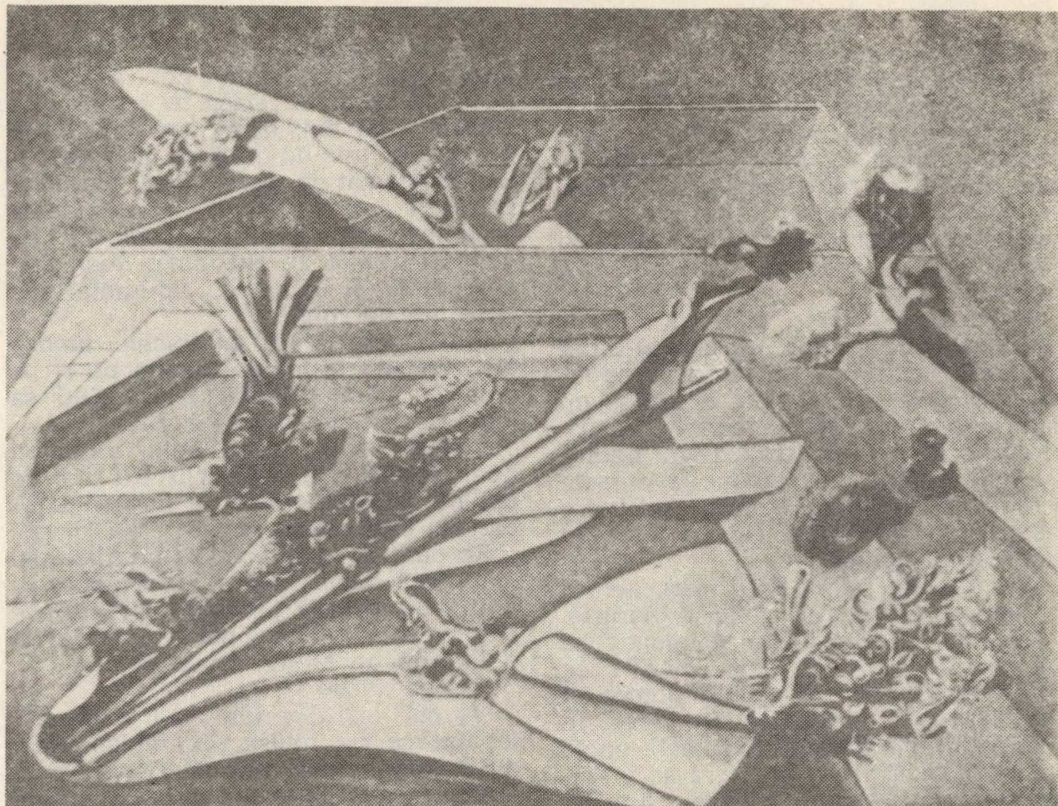
Coasa era sprijinită de perete, lîngă pat. Între mîinile bătrînului era un snop de grîu încă proaspăt; un snop de grîu copt, auriu și greu.

Drew intră în dormitor mergînd încet. Îl trecu un fior rece. Își scoase pălăria spartă și prăfuită și stătu lîngă pat privind în pămînt.

Hîrtia se afla pe pernă, lîngă capul bătrînului. Era pusă acolo pentru a fi citită. Erau poate dorințe legate de înmormîntare ori poate de a chema vreo rudă. Drew își coborî privirea încruntată asupra cuvintelor, mișcîndu-și buzele palide și uscate.

„Către acela care stă alături de mine, lîngă patul meu de moarte.

În deplinătatea facultăților mele mintale și singur pe lume, așa cum mi-a

MAX ERNST: Grădină capcană pentru avioane

fost dat, eu, John Buhr, dau și las moștenire această fermă cu tot ce-i aparține omului care va veni. Orice nume ar purta și oricare i-ar fi originea, n-are importanță. Ferma și grîul sînt ale lui; coasa și datoria poruncită de aceasta. Este deci liber s-o ia sau nu, dar să țină minte că eu, John Buhr, sînt doar acel ce dă, nu și cel ce poruncește.

Drept pentru care semnez, în această a treia zi de aprilie 1938 (semnătura) John Buhr."

DREW străbătu din nou casa și, deschizînd ușa de plasă, spuse: „Molly, vino înăuntru. Copii, voi rămîneți în mașină".

Molly intră. O duse în dormitor. Ea privi testamentul, coasa, lanul de grîu mișcîndu-se în bătaia vîntului fierbinte. Fața i se boți și-și mușcă buzele. „E prea frumos ca să fie adevărat. Trebuie să fie ceva necurat la mijloc."

„Ni s-a schimbat norocul — spuse Drew. Asta-i tot. Vom avea ce munci, mîncare din belșug, un acoperiș care să ne apere de ploaie." Luă coasa. Strălucea ca luna. Erau cîteva cuvinte scrijelate pe lamă: „CINE MĂ MÎNUIEȘTE — COSEȘTE LUMEA!" Nu însemna nimic pentru el, cel puțin atunci.

„Drew — întrebă Molly, privind fix la mîinile încleștate ale bătrînului — de ce strînge bătrînul așa de tare snopul de grîu?"

Chiar atunci liniștea grea a fost ruptă de gălăgia copiilor pe prispa din față. Molly suspină.

S-AU mutat în casă. L-au înmormîntat pe bătrîn pe deal și au rostit cîteva cuvinte la căpătîiul lui. S-au întors acasă, au curățat-o, au descărcat mașina și au mîncat cîte ceva. Era o mulțime de mîncare în bucătărie. N-au făcut nimic altceva timp de trei zile, doar au aranjat casa, au privit lanul, s-au culcat în paturi confortabile, s-au uitat unul la altul uimiți de ce li se întîmpla, dar burțile le erau pline, iar Drew avea și cîte o țigară bună, seara.

În spatele casei era un grajd, în el un taur și trei vaci; mai era și o pivniță sub cîțiva copaci mari care-i făceau umbră, iar înăuntru erau bucăți mari de carne de vită, șuncă și carne de porc și de oaie, destul ca să hrănească o familie de cinci ori mai mare, un an, doi, poate chiar trei. Mai era o putină și o cutie cu brînză și niște bidoane mari, metalice, cu lapte.

În cea de-a patra zi, stătea în pat privind coasa cînd Drew Erickson și-a dat seama că era timpul să se apuce de lucru, era grîu copt în lan; îl văzuse cu ochii lui și nu voia să se lenevească. Trei zile de lenevie erau destul pentru un bărbat. Se sculă singur la primele semne ale zorilor, luă coasa privind-o mereu în drum spre lan. O ținea în mîini și o legăna.

Era un lan întins. Prea mare pentru un om, și totuși unul singur îl îngrijise.

La sfîrșitul primei zile de muncă se întoarse cu coasa pe umăr, cu privirea unui om nedumerit. Era un grîu cum nu mai văzuse pînă atunci. Se cocea în mănunchiuri separate, la distanță unele de celelalte. Nu era firesc să se întîmple așa. Nu i-a spus lui Molly. Cum nu i-a spus nici alte lucruri despre grîu. Nu i-a spus, de exemplu, că grîul încolțește la cîteva ore după ce e tăiat. Nici asta nu era normal. Prea îngrijorat nu era. Aveau ce mînca și asta era important.

A DOUA ZI grîul pe care îl lăsa încolțind se ridica formînd mici zone verzi.

Drew Erickson își frecă bărbia, se întrebă ce, de ce și cum de se întîmplă așa și la ce bun — nu putea să vîndă atît. De cîteva ori în cursul zilei urcă pînă departe pe deal, la mormîntul bătrînului, numai ca să se asigure că acesta mai este acolo, poate cu ideea vagă că ar putea afla cîte ceva despre grîu. Privise în zare și văzuse cît de mult pămînt avea. Grîul se întindea trei mile spre munte pe o lățime de doi acri. În unele locuri grîul era abia răsărit, în altele era auriu; pete verzi, altele cenușii abia cosite de el. Bătrînul, însă, nu i-a spus nimic; era o mulțime de țărînă și de pietre deasupra lui. Mormîntul stătea în soare, vînt și liniște. Drew Erickson s-a întors la muncă simțind o plăcere ciudată, i se părea important ce face. Nu-și dădea seama de ce, dar așa simțea. Foarte, foarte important. Nu putea lăsa grînele în picioare. Apăreau mereu noi zone de grîu copt și, văzîndu-le, își spunea: „Dacă tai grîul în următorii zece ani, după cum se coace, nu cred să trec de două ori prin același loc. Blestemat de mare cîmp!“ Dădu din cap. „Parcă-i un făcut! Nu-i niciodată prea mult, așa încît pot cosi tot ce-i copt în fiecare zi. Nu rămîn decît spicele verzi. Și mîine, cu siguranță, alta zonă tocmai bună...“

Era o nebunie să tai spicele, fiindcă ele creșteau la fel de repede pe cît le tăiai. La sfîrșitul săptămînii se gîndi să lase grîul în pace cîteva zile.

Rămase în pat pînă tîrziu, ascultînd doar liniștea din casă. Nu era nici pe departe liniștea morții, ci liniștea unor oameni care trăiau bine și erau fericiți.

Se dădu jos din pat, se îmbrăcă, își luă micul dejun fără să se grăbească. Stătu pe prispă fumînd o țigară, se plimbă prin ogradă, apoi se întoarse și o întrebă pe Molly ce să facă.

„Mulge vacile.“

„A, da!“ Ieși din nou. Găsi vacile așteptînd să fie mulse. Le mulse, apoi duse bidoanele în pivniță. Era însă cu gîndul în altă parte. La grîu. La coasă.

Toată dimineața a stat pe prispa din spate răsucind țigări. A făcut o jucărie pentru micul Drew și una pentru Susie, a bătut niște lapte și a făcut unt. Dar soarele era de-abia la amiază, dureros. Foame nu-i era. Privi grîul pe care vîntul îl legăna, îl învolbura. Brațele i se încordau, degetele i se crispau, îl mîncau palmele, îl ardeau. Se ridică, își frecă mîinile de pantaloni, se așeză iar, încercă să mai răsucească o țigară, dar se înfurie și o aruncă, înjurînd. Avea simțămîntul că o a treia mînă îl fusese tăiată, ori că pierduse ceva din ființa lui.

Auzea vîntul șoptind în grîu.

Pe la ora unu umbla în sus și-n jos, gîndindu-se să sape un șanț de irigație, dar, de fapt, era cu gîndul tot la grîu, la cît de frumos era înălțîndu-se parcă doar pentru a fi tăiat.

„Blestemat să fie!“

Se năpusti în dormitor, luă coasa. Rămase așa, ținînd-o strîns în mîini. Se simțea iarăși bine. Mîinile nu-i mai erau crispate. Capul nu-l mai durea. Cel de-al treilea braț era la locul lui. Se simțea iar întreg.

Fusese instinctul! Ilogic precum ful-

gerul care lovește fără să rănească: În fiecare zi trebuia să taie grîu! Grîul trebuia Tăiat! De ce? Ei bine, trebuia, asta era tot. Zîmbi coasei pe care o ținea încă în mîinile lui mari. Apoi, fluierînd, ieși în lanul copt care-l aștepta și se apucă de treabă. Gîndi că-i puțin nebun. Pe dracu, era un lan destul de obișnuit! Aproape!

ZILELE alergau ca niște căluți blînzi. Drew începu să-și simtă munca asemenea cu o durere uscată, ca pe o foame cumplită, ca pe o necesitate de neînlăturat. Lucrurile începeau să prindă contur în mintea lui.

Într-o zi, la prînz, micul Drew și Susie rîdeau și se jucau cu coasa în timp ce tatăl lor își lua prînzul în bucătărie. I-a auzit. A ieșit și le-a luat coasa. Nu s-a răstit la ei. I-a privit foarte îngrijorat și de-atunci a încuiat coasa ori de cîte ori n-o folosea.

N-a existat zi să nu cosească.

Sus. Jos.

Sus.

Se gîndea la bătrîn și la grîul pe care acesta îl ținuse în mîini cînd murise.

Jos.

Gîndea la pămîntul mort și la grîul din care creștea pe el.

Sus.

La zonele nefirești de grîu copt și verde, la felul cum acesta creștea!

Jos.

Se gîndea la...

Grîul s-a învolburat ca un val galben la gleznele sale. Cerul s-a înnegrit. Drew Erickson a scăpat coasa din mînă și s-a încovoiat ținîndu-se cu mîinile de pîntece. Ochii i se învîrteau în cap. Toată lumea se învîrtea cu el.

„Am ucis pe cineva!" — icni, izbindu-se în piept, căzînd în genunchi. „Mulți am ucis!"

Cerul se frămînta, se învîrtea precum călușeii albaștri de la bîlciul din Kansas. Dar fără muzică. Numai un șuierat ascuțit în urechi.

Molly stătea la masa albastră din bucătărie curățînd cartofi, cînd el dădu buzna înăuntru, tîrînd coasa după el.

„Molly!"

Ea pluti în lacrimile din ochii lui. Stătea acolo privindu-l și așteptînd ca el să spună ceva.

„Împachetează!" — zise privind podeaua.

YU-QIN: Sub lumina lunii

„De ce?"

„Plecăm!" — spuse prostește.

„Plecăm?"

„Bătrînul,... știi ce făcea? Grîul, Molly, și coasa asta... ori de cîte ori cosești grîul, mii de oameni mor. Pe ei îi tai..."

Molly se ridică, puse cuțitul de-o parte și cartofii de alta și spuse înțelegătoare: „Am umblat mult, dar n-am mîncat niciodată destul pînă acum o lună, aici, tu ai muncit din greu, zi de zi și ești obosit."

„Aud glasuri, glasuri triste. Spune-mi să mă opresc! Spune-mi să nu-i mai omor!"

„Drew!"

El continuă ca și cum n-ar fi auzit-o: „Grîul crește sălbatic, nebunește. Nu ți-am spus pînă acum, dar nu e bine."

Îl privi. Ochii ei erau albaștri, sticloși, goi.

„Crezi că sînt nebun, dar așteaptă să-ți spun. Oh, dumnezeule, Molly, ajută-mă: mi-am ucis mama."

„Oprește-te!" — spuse ea hotărît.

„Am tăiat un snop de grîu și am ucis-o. Am simțit-o murind, așa am aflat, chiar acum."

„Drew!" Vocea ei era ca o zgîrietură pe obraz, furioasă și speriată. „Taci!"

„Oh, Molly!" — murmură.

Coasa îi scăpă din mîini izbindu-se

de podea. Ea o ridică cu un gest mînios și o puse într-un colț. „Zece ani am fost cu tine. Uneori n-am avut în gură decît praf și rugăciuni. Acum, tot acest noroc, dintr-o dată și nu poți să-l suporți!"

Aduse Biblia din dormitor.

Dădu foile. Acestea fîșîiau ca grîul în adierea unui vînt ușor. „Stai jos și ascultă!"

Dinspre soare se auzea gălăgie. Copiii rîdeau la umbra stejarului cel mare din fața casei.

Ea citi din Biblie, privindu-l din cînd în cînd, să vadă ce se mai petrece cu el.

APOI îi citi în fiecare zi din Biblie. În miercurea următoare, cînd Drew merse la oraș să vadă dacă primiseră ceva poștă, găsi o scrisoare.

Cînd reveni, era cu o sută de ani mai bătrîn. Îi arătă scrisoarea lui Molly și-i spuse ce scria cu o voce care nu mai avea nimic omenesc în ea. „Mama s-a dus, marți la ora unu, inima."

Tot ce Drew Erickson ar fi trebuit să spună ar fi fost: „Urcă copiii în mașină, umple-o cu mîncare, mergem mai departe, în California".

„Drew!"

„Vezi și tu" — spuse el — „ăsta-i un pămînt sărac și totuși uite cum crește grîul. Nu ți-am spus tot. Se coace pe porțiuni, cîte un pic în fiecare zi. Nu-i normal. Imediat după ce-l tai încolțește. În dimineața următoare se și ridică, crește iar. Marțea trecută, acum o săptămînă, pe cînd coseam a fost ca și cum aș fi tăiat din propria mea carne. Am auzit pe cineva țipînd. Ca și cum... și azi, scrisoarea asta...

„Rămînem aici."

„Molly!"

„Rămînem aici unde avem ce mînca, avem unde pune capul, unde putem trăi bine și mult. N-am să-mi mai înfometez copiii niciodată!"

Cerul se zărea albastru prin ferestre. Soarele cobora ușor iluminînd figura liniștită a femeii făcînd să-i strălucească ochii albaștri. Cîteva picături de apă sclipiră pe robinetul de la bucătărie, apoi căzură. Drew suspină. Un suspin adînc, resemnat, obosit. Dădu din cap privind aiurea. „Bine, rămînem."

Apucă coasa fără vlagă. Cuvintele gravate-n metal aruncau sclipiri reci. CINE MĂ MÎNUIEȘTE — COSEȘTE LUMEA!

„Rămînem..."

ÎN dimineața următoare se duse la mormîntul bătrînului. Acolo, un mănunchi de grîu creștea chiar pe mijlocul mormîntului. Același mănunchi pe care bătrînul îl avusese în brațe cu cîteva săptămîni în urmă. Renăscuse.

Vorbi bătrînului, dar nu primi nici un răspuns. „Ai cosit acest cîmp toată viața pentru că a trebuit s-o faci. Într-o zi ai dat peste propria ta viață. Știai că e viața ta. Ai tăiat-o. Ai mers acasă, ți-ai pus hainele de înmormîntare, apoi inima ți s-a oprit și ai murit. Așa a fost, nu-i așa? Și mi-ai lăsat mie pămîntul și cînd eu am să mor va veni altul." Vocea lui Drew era temătoare. „Cît o să mai meargă așa? Fără ca nimeni să știe de cîmp, doar cel cu coasa?"

Dintr-o dată se simți foarte bătrîn. Valea însăși părea veche, mumificată, uscată, dar puternică. Cînd indienii dansau în preerie dansul bizonului, cîmpul se afla aici. Același cer, același vînt, același grîu. Dar înaintea indienilor? Niște Cro-Magnoni grosolani și ciufuliți, cosind cu coase de lemn, ori umblînd creanga prin grîul viu.

Drew se întoarse la lucru. Sus, jos. Sus. Jos. Obsedat de ideea că este mînuitorul coasei. El, nimeni altul. Grîul creștea nebunește în jurul lui, sălbatic, ca un val de forță și spaimă.

Sus. CINE MĂ MÎNUIEȘTE! Jos, COSEȘTE LUMEA!

Trebuia să-și accepte munca cu înțelepciune. Era pur și simplu felul lui de a-și cîștiga hrana și locuința pentru el și familia lui. După atîția ani grei, meritau și ei să mănînce și să trăiască decent.

Sus și jos. Fiecare spic — o viață pe care o curma. Dacă proceda cu grijă — privi grîul — el, Molly și copiii ar putea trăi veșnic.

De îndată ce va afla unde este grîul care înseamnă Molly, Susie și micul Drew, nu-l va tăia niciodată.

BRUSC, ca la un semn. apăru.

Chiar acolo în fața lui.

O lovitură de coasă și i-ar fi tăiat. Molly, Drew, Susie. Era sigur. Tremurînd, îngenunche și privi spicele de grîu. Radiară la atingerea lui.

Suspină ușurat. Ce-ar fi fost dacă

le-ar fi tăiat fără să fi bănuit vreodată!

Respiră adînc, se ridică, luă coasa și se îndepărtă de grîul acela, privindu-l îndelung.

Molly observă că arată extrem de ciudat atunci cînd se întorsese acasă și-l sărută pe obraz, fără nici un motiv.

La cină Molly îl întrebă: „De ce ai venit astăzi așa de devreme? Se mai strică grîul pe cîmp?"

El dădu din cap și-și mai luă mîncare.

„Ar trebui să scrii celor de la Agricultură să vină să vadă despre ce e vorba."

„Nu!"

„A fost doar o părere."

Ridică privirea. „Trebuie să stau toată viața aici. Nu pot să las pe nimeni să-și bage nasul în grîul ăsta: n-ar ști unde să taie și unde nu. Ar putea să taie unde nu trebuie".

„Unde nu trebuie?"

„Nimic — spuse încet — absolut nimic."

Trînti furculița pe masă. „Cine știe ce le-ar trece prin cap să facă! Ar putea să are tot cîmpul!"

Molly dădu din cap. „Este exact ce-ar trebui făcut. Și s-o luăm de la capăt cu semințe noi."

„N-am de gînd să scriu nimănui, n-am să dau lanul ăsta pe mîna nimănui, nici unui străin și cu asta basta!" Și ușa bufni în urma lui.

Ocoli locul în care viețile copiilor și a soției creșteau spre soare și cosi în cel mai îndepărtat colț al lanului, unde era sigur că nu poate greși.

Munca însă nu-i mai făcea nici o plăcere. După o oră, știa că-și omorîse trei vechi și dragi prieteni din Missouri. Le desluși numele în grîul tăiat și nu mai putu lucra.

Încuie coasa în pivniță și puse cheia deoparte. Gata cu cositul! Gata pentru totdeauna.

Își fumă pipa de seară pe prispa din față și le povesti copiilor ca să-i audă rîzînd. Dar ei nu rîseră prea mult. Păreau retrași, obosiți și caraghioși, parcă nu mai erau copiii lui. Molly se plîngea de dureri de cap, deretică un pic prin casă și se culcă devreme adormind adînc. Și asta era caraghios; Molly stătea întotdeauna pînă tîrziu.

Lanul unduia sub razele lunii ca o mare.

Trebuia cosit. Anumite locuri trebuiau cosite ACUM. Drew Erickson stătea stăpînindu-și emoția, încercînd să nu privească lanul.

TAKASHI KITAMI: Carte poștala

Ce s-ar întîmpla cu Lumea dacă nu s-ar mai duce să cosească? Ce s-ar întîmpla cu cei care erau gata să moară, care așteptau trecerea coasei.

Va aștepta și va vedea.

Molly respira ușor cînd el suflă în lampă și se culcă. Nu reuși să doarmă. Auzea vîntul foșnind în grîu, simțea o dorință nestăpînită de a ieși la cosit.

ÎN plină noapte se trezi umblînd prin lan cu coasa în mînă. Ca un nebun. Speriat. Ca un somnambul. Nu-și amintea cum a deschis ușa pivniței și a luat coasa, dar acum era în lumina lunii, mergînd printre spice. Între acestea multe erau bătrîne, veștejite, dorindu-și odihna. Somnul acela lung, nevegheat de lună.

Coasa prinsese viață în mîinile lui și-l silea să meargă înainte. Luptînd, se eliberă. O zvîrli cît colo și începu să alerge prin grîu. Se opri și căzu în genunchi.

„Nu mai vreau să ucid. Dacă mai pun mîna pe coasă, trebuie s-o omor pe Molly și pe copii. Doamne, nu-mi cere să fac asta!"

Stelele străluceau impasibile.

Undeva, în spate, auzi un zgomot înfundat. De după deal ceva țîșni spre

cer. Ceva viu cu brațe incandescente, mistuindu-se spre stele. Scîntei fierbinți îi căzură pe obraz. Un miros încins de foc ajunse pînă la el.

Casa!

Strigînd, sări în picioare privind incendiul. Căsuța albă mugea în pălălaia fierbinte. Arșița se rostogolea pe deal, iar el înota scufundîndu-se în ea, poticnindu-se, înecîndu-se.

Cît timp coborîse dealul nu mai rămăsese scîndură nemistuită de flăcări. Se auzeau pîrîituri, scrîșnete, pocnituri. Nu țipa nimeni. Nimeni nu se vedea alergînd. Nimeni nu plîngea.

Urlă: „Molly! Susie! Drew!"

Nu primi nici un răspuns. Se apropie pînă își pîrli sprîncenele și pielea i se încinse și se scoroji ca hîrtia arsă, ridîndu-se în pliuri strînse, aspre.

„Molly! Susie!"

Focul se potolea. Drew alergă de cîteva ori în jurul casei străduindu-se să găsească o intrare. Se așeză apoi acolo unde simțea arșița mai tare și așteptă pînă se prăbușiră toți pereții bufnind, pînă cînd ultimul tavan căzu acoperind podelele cu resturi fumegînd. Flăcările muriră, fumul se risipi și zorii se iviră încet; nu mai era nimic, doar cenușă și mirosul iute de ars...

Neluînd în seamă fierbințeala, Drew intră între ruine. Era încă prea întuneric ca să vadă ceva. Rămase ca un străin pe un pămînt necunoscut. Aici — bucătăria: mese și scaune arse, cuptorul de fier, dulapurile. Aici — holul. Acolo — salonul și acolo dormitorul unde...

UNDE Molly trăia. Dormea printre grinzi prăbușite și printre bucăți de metal îndoite parcă cu furie.

Dormea ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Mîinile mici și albe atîrnau de o parte și de alta a patului. Pe obrazul liniștit odihnea o șipcă arsă. Lui Drew nu-i venea să creadă. În mijlocul ruinelor, ea dormea într-un pat plin de scrum, cu pielea neatinsă, cu pieptul ridicîndu-se și coborînd regulat, respirînd.

„Molly!"

Vie, dormind, după ce totul arsese în jurul ei, după ce zidurile se prăbușiseră, după ce tavanul căzuse peste ea și flăcările dansaseră în jurul ei.

Pantofii lui abureau printre resturile fumegînde. I-ar fi putut arde picioarele pînă la glezne și n-ar fi băgat de seamă.

„Molly..."

Se aplecă deasupra ei! Ea nu se mișcă, nu-l auzi, nu vorbi. Nu era moartă. Nici nu trăia. Stătea acolo, întinsă, cu focul în jurul ei fără s-o fi atins, fără să-i fi făcut vreun rău. Cămașa de noapte din bumbac era plină de funingine, dar nu arsese. Părul negru era întins pe o grămadă de cărbuni...

Îi atinse fața și era rece, rece în mijlocul iadului. Respirația ușoară făcea să-i tremure buzele deschise într-un zîmbet ușor.

Copiii erau și ei acolo. În spatele vălului de fum desluși două figuri mai mici înfundate în cenușă, dormind. Îi duse pe toți trei la marginea lanului de grîu. Respirau, dar nu se mișcau, continuau să doarmă.

„Copii, treziți-vă! Mama este..." Moartă! Nu, nu este moartă, dar,...

Scutură copiii cu riscul ca aceștia să-i spună lucruri neplăcute. Nu reacționară în nici un fel. Erau ocupați să viseze. Îi lăsă în pace și rămase privindu-i încruntat.

Înțelegea cum de dormiseră, în ciuda focului, și mai continuau să doarmă. Știa de ce Molly continua să trăiască, deși nu va mai rîde niciodată.

Puterea grîului și a coasei.

Viețile lor care trebuiau să se sfîrșească ieri, 30 mai 1938, fuseseră prelungite pentru că el, pur și simplu, refuzase să mai taie grîul. Ar fi trebuit să moară în timpul incendiului. Așa era scris să se întîmple. Dar, fiindcă nu tăiase grîul, nimic n-a putut să le facă vreun rău. Casa arsese și se prăbușise peste ei și totuși trăiau opriți undeva, la jumătatea drumului, nici vii, nici morți. Așteptînd. Și în întreaga lume mii și mii, întocmai ca ei, victime ale accidentelor, incendiilor, bolilor, sinuciderilor așteptau, dormeau întocmai ca Molly și copiii. Incapabili să moară, incapabili să trăiască. Toți la fel, din cauza unui om incapabil să-și facă datoria, să cosească grîul copt. Din cauza unui om care credea că se poate opri din cosit, că nu va mai cosi niciodată.

Privi iar spre copii. Trebuia să-și facă treaba, zi de zi, fără să se oprească vreodată, să meargă mereu înainte, fără oprire, cosind mereu, mereu, mereu.

„Bine — gîndi — bine, voi cosi!"

N-A spus adio familiei. S-a întors, mînia mocnindu-i în suflet, a găsit coasa și s-a pornit grăbit să cosească, să alerge cu salturi mari prin lan, simțind dorința crescîndu-i în brațe pe măsură ce grîul cădea secerat la picioare. Izbea cu putere urlînd. Apoi se opri.

„Molly!" — țipă, ridică coasa și lovi. „Susie! Drew!" și lovi iar și iar.

Cineva gemu. Nu se întoarse să se uite cine.

Plîngînd nestăpînit, se aruncă asupra spicelor, iar și iar, tăind în stînga și-n dreapta, și la dreapta și la stînga. Mereu, mereu, mereu. Secera grîu copt și grîu verde fără grijă, fără să se uite, pășind mereu înainte, asudînd, rîzînd. Lama coasei se ridica spre soare și se prăbușea șuierînd, cîntînd. Jos!

Bombele spulberau Londra, Moscova și Tokio.

Coasa șuiera nebunește...

Se aprindeau cuptoarele de la Belsen și Buchenwald.

Coasa fluiera umedă...

Ciupercile atomice orbeau soarele la White Sands, Hiroshima și Bikini.

Spicele plîngeau cu lacrimi verzi, prăbușindu-se...

Coreea, Egipt, Indochina, India se zguduiau; Asia se înfiora; Africa își pierdea somnul.

Coasa continua ridicîndu-se și secerînd cu furie, cu turbarea unui om care pierduse atît de mult, încît nu-i mai păsa ce se întîmplă cu lumea.

O singură dată, de-a lungul anilor, o rablă de mașină se abătu de la drumul principal, care ducea spre California și se opri în fața unei căsuțe albe, aflate la capătul unui drum pietros și murdar, pentru a cere informații de la țăranul care se vedea muncind pe cîmp. Unul care muncea nebunește, sălbatic, fără să se oprească, zi și noapte, într-un nesfîrșit lan de grîu.

N-au obținut nici un răspuns. Omul era prea ocupat. După atîția ani, era încă prea ocupat să culce la pămînt grîul verde în locul celui copt.

Drew Erickson își mișca coasa mereu, cu privirea ca un foc alb în ochii săi neadormiți, mereu, mereu, mereu...

În românește de Mircea VOINEA

LUMEA BANCURILOR

Mao-Tze-Dun, în vizită la Luvru, obosește și se așează pe un fotoliu. Scandalizat, paznicul îl avertizează:

- Domnule, acesta e fotoliul lui Richelieu!

- Nu-i nimic, cînd vine dînsul mă ridic și plec.

*

Moare Ceaușescu și ajunge în iad, alături de Hitler și de Stalin. Vine Scaraoschi și hotărăște să-i pedepsească astfel: cîte decrete a dat fiecare împotriva voinței oamenilor, de atîtea ori să fie împuns cu un ac mare. Primul este Stalin. E împuns de cincizeci de ori. Al doilea, Hitler, de o sută de ori. Urmează Ceaușescu, iar Scaraoschi exclamă:

- Pe ăsta trebuie să-l dăm la mașina de cusut!

*

- Bulă, care au fost cei mai mari jucători de șah?

- Unul a fost Gheorghe Gheorghiu-Dej pentru că a dat „Regele și Regina" și a rămas cu nebunii. Al doilea Nicolae Ceaușescu, pentru că a plimbat „dama" peste tot și nu i-a luat-o nimeni.

*

Un sadic îl invită la el la masă pe un alt sadic. La masă, musafirul este servit cu cîteva felii de carne. Din vorbă în vorbă, invitatul spune gazdei:

*- Alaltăieri ți-am văzut nevasta. Ce frumusețe! **Tare bună** trebuie să fie!*

- Dacă e bună, mai ia o felie!

*

Într-un turneu în Cehoslovacia, Tudor Gheorghe intră într-o alimentară. Erau expuse tot felul de bunătăți pe care, văzîndu-le, cade leșinat. Vînzătorul, speriat, îl stropește cu apă, îi mai dă și două palme, dar fără nici un rezultat. Ia un salam, un cașcaval și i le dă pe la nas, dar tot degeaba. În cele din urmă, vînzătorul ia o conservă de pește, o desface și i-o dă pe la nas, iar Tudor Gheorghe se ridică și începe să cînte: „Acolo este țara mea...!

*

- M-am întîlnit cu colegii de studenție. După 10 ani.

- Ei și, care-i impresia.

- Unii s-au căsătorit, iar ceilalți o duc bine.

*

- De ce te-ai însurat, Bulă?

- Nu-i mai puteam face cadouri.

J. G. BALLARD

ŢIPĂT DE SPERANŢĂ, ŢIPĂT DE FURIE

CHIAR noaptea trecută, la Vermilion Sands, cînd aerul serii plutea deasupra deşertului, am văzut freamătul uşor al sarturilor printre recifuri şi catargul legănîndu-se ca un far de argint printre coloanele stîncoase. Vila mea se află pe plajă. De pe verandă, am urmărit drumul spre marea de nisip deschisă şi pînzele spectrale ale acelui vas spectral. În fiece seară revenea acelaşi iaht — goeletă de miez de noapte care rupea secretele legături cu ţărmul spre a rula pe marea zugrăvită. Ieri seară un al doilea iaht s-a lansat în urmărirea lui din golfuleţul unde se ascunsese, între recifuri; o femeie cu plete luminoase şi ochi trişti de Medee ţinea cîrma. Şi, în vreme ce iahturile alunecau pe marea de nisip, mi-am amintit de prima mea întîlnire cu Hope Cunard şi de strania ei poveste de dragoste cu Charles Rademaeker, Olandezul...

ÎN fiecare vară, în timpul şederii la Vermilion Sands, cînd oraşul se umple de turişti şi cineaşti de avangardă, îmi închid biroul şi închiriez una dintre vilele de pe plajă, pe ţărmul mării de nisip, la zece kilometri de Ciraquito. Acolo serile sînt lungi, iar soarele în apus şi deşertul striază pînzele iahturilor de nisip cu umbre hieroglifice — sigilii stranii ale mării deşertice. Ziua îmi iau iahtul greeat ca sloop al Bermudelor şi îndrept velele către dunele îndepărtate ale deşertului. Curenţii termici mă antrenează pe un siaj de nisip aurit. Urmăresc vreun calcan şi mă trezesc deseori la mile în largul deşertului, unde pierd deja din vedere recifurile de coastă, care domină, asemeni unor divinităţi erodate, ierarhia nisipului şi vîntului. Alerg în urmărirea unui stol de calcani, arunc săgeţi în aerul încins şi mă pierd într-un perisaj abstract constituit din linii de fugă, dune ondulate la infinit şi vele triunghiulare. Din aceste elemente — geometrie a timpului şi spaţiului redusă la chintesenţă — s-au ivit bizarele personalităţi ale lui Hope Cunard şi a tovarăşilor ei, ca nişte iluzii născute din marea de vis...

ÎNTR-O dimineaţă am plecat foarte devreme în urmărirea unui stol de calcani de nisip albi, o varietate rară, pe care-i zărisem decuseară departe, în deşert. Ore în şir am rătăcit pe nisipul zgrunţuros, evitînd velierele celorlalţi iahtmeni, cu orizontul ca unică destinaţie. Spre amiază pierdusem din priviri ultimele puncte de reper, dar regăsisem calcanii albi şi m-am avîntat iarăşi în urmărirea lor printre dune. Cei douăzeci de calcani, albi ca perlele, zburau înaintea mea şi păreau să mă conducă spre o destinaţie invizibilă.

Dunele se deschideau către un şir de cîmpii striate de vene de cuarţ. Ocolind o rîpă uriaşă căscată în faţa mea ca portalul unei catedrale pe jumătate îngropate, am simţit cum iahtul se apleca pe-o parte; se spărsese pneul de la tribord. Am strîns vela şi aerul părea o pulbere de aur. Atunci am descoperit că cel ce folosise iahtul înaintea mea uitase să umfle roata de rezervă.

Furios, am dat un picior pneului flasc, am explorat din priviri peisajul — recifuri de nisip înecate, un ocean de dune şi carcasa unui iaht abandonat la vreo opt sute de metri de mine, aproape de falia dantelată a unei vene de cuarţ, asemănătoare cu botul ameninţător al unui crocodil acoperit de pietriş. Mă găseam cam la patruzeci de kilometri de ţărm şi nu aveam nici un

fel de provizii la bord, cu excepţia unei butelci de Martini rece.

Ascultînd cine ştie ce reflexe misterioase, calcanii se opriseră şi ei, aşezaţi pe coama unei dune din apropiere. Mi-am luat arbaleta şi am pornit spre epavă în speranţa de a găsi o pompă. Nisipul parcă era alcătuit din sticlă pisată. După şase sute de metri, tălpile de rafie ale pantofilor se sfîşiaseră. A trebuit să mă întorc. Decît să-mi epuizez forţele, preferam să mă aşez la umbra marii vele cu gînd să mă duc pe jos la Ciraquito, la căderea nopţii. În urma mea, picioarele lăsau amprente însîngerate pe nisip.

Mă sprijinisem de catarg şi-mi răcoream tălpile sfîrtecate cu Martini, cînd un enorm calcan alb începu să se rotească deasupra mea. Se desprinsese din stol şi venise să mă studieze. Avea aproape trei metri anvergură, iar corpul îi era la fel de mare ca al unui om. Descria deasupra mea cercuri monotone, în vreme ce eu sorbeam ultimele înghiţituri de Martini, deja călîu. În ciuda curiozităţii, animalul nu părea nutrit de intenţii ostile.

Zece minute mai apoi, pentru că tot se mai rotea deasupra mea, am luat arbaleta şi am tras. Cu ochiul stîng străpuns de săgeata de oţel, a căzut ca un bolovan peste velă, a smuls-o de pe catarg, a traversat greementul şi s-a prăvălit pe punte. În cădere, m-a lovit năprasnic în cap.

ORE în şir am zăcut în nesimţire pe marea de nisip pustie, ars de aerul sclipitor, cu un unic tovarăş: cadavrul calcanului gigant. Timpul părea înţepenit într-o amiază eternă, cerul se umpluse de sori falşi. Pe la începutul după-amiezii, cred, am simţit o umbră imensă care se abătea asupra iahtului. M-am ridicat de sub cadavrul calcanului şi am zărit cum o enormă goeletă al cărei bompres de argint, el singur, era la fel de lung ca vasul meu, se apropia rulînd pe nisip cu pneuri albe. Membrii echipajului, cu chipul ascuns de ochelari negri, se uitau la mine de la timonerie.

Sprijnită cu o mînă de balustrada cabinei ale cărei hublouri cu rame de alamă alcătuiau halouri la picioarele ei, stătea o femeie înaltă, cu şolduri înguste şi păr blond atît de deschis, încît îmi amintea de coşmarul Moartei-Vii

HIO MASURA: Grafică

din vedenia Bătrînului Marinar, descris în poemul lui Coleridge. Ochii ei mă fixau ca nişte magnolii întunecate. Stîrnite de vînt, pletele opaline, cu reflexe de argint vechi, fluturau precum un panaş.

Întrebîndu-mă dacă acest straniu vas şi echipajul lui nu erau o halucinaţie a spiritului meu pedepsit pentru că a ucis calcanul de nisip, am ridicat sticla de Martini spre femeia care mi-a aruncat o privire dezamăgită. Sticla s-a spart şi mi-a trezit în cap ecouri nesfîrşite. Apoi, doi membri ai echipajului au alergat spre mine. Le-am privit feţele cînd mă trăgeau de sub corpul calcanului de nisip. Deşi bine raşi şi arşi de soare, păreau mascaţi.

AŞA am fost salvat de Hope Cunard. Culcat în cabină, cu cineva din echipaj care îmi pansa rănile de pe picioare, i-am zărit prin tavanul de sticlă silueta cu plete palide. Chipul ei preocupat era întors spre deşert, ca şi cum ar fi căutat o pradă mult mai însemnată decît mine.

A intrat în cabină după o jumătate de ceas. Mi-a întins permisul de conducere şi s-a aşezat la picioarele mele, pe pat, atingînd uşor pansamentul cu o mînă curioasă.

— Robert Melville... Eşti poet? Vorbeai despre Bătrînul Marinar cînd te-am găsit.

Am făcut un gest imprecis:

— Rîdeam de mine însumi.

Mi-era greu să mărturisesc acestei trufașe, dar frumoase femei tinere că o văzusem atunci sub înfățișarea coșmarului lui Coleridge, așa că am adăugat:

— Am ucis un calcan de nisip care se rotea deasupra capului meu.

Ea se juca cu un colier de jad și smaralde care scînteiau pe rochia albă. Pe chipul gînditor, ochii păreau păsări tulburate. Luînd, aparent, foarte în serios aluziile mele la Bătrînul Marinar, îmi spuse:

— Poți să te odihnești la Coralii Șopîrlei pînă o să te simți mai bine. Fratele meu o să-ți repare iahtul. Regret incidentul cu calcanul... te-a luat drept altul.

Ședea acolo, privind prin hublou, marea goeletă aluneca în tăcere pe nisipul vitrificat, iar calcanii albi alunecau la un metru de sol în siajul nostru. Mai tîrziu le-am înțeles eroarea: confundaseră prada și mă ademeniseră spre stăpîna lor.

NE-AU trebuit două ceasuri pînă să ajungem la Coralii Șopîrlei unde urma să rămîn trei săptămîni. Înălțîndu-se deasupra valurilor termice, insula parcă plutea în aer, iar vila, cu terasă, abia se zărea în abur. Înconjurate din trei părți de minaretele înalte ale recifurilor de nisip, vila și insula păreau amîndouă născute din vreo fantezie minerală a deșertului. La fel și chiparoșii și coloanele stîncoase de pe marginea drumului ce ducea spre vilă, înconjurate de sculpturi sonice fantastice.

— Cînd tata a venit prima oară pe insula asta, era infestată de iguane și bazilisci, îmi explica Hope în timp ce urcam aleea în pantă. Acum venim aici în fiecare vară pentru iahting și pictură.

Pe terasă am fost întîmpinați de ceilalți doi locatari ai acestui paradis pierdut: Foyle, fratele vitreg al lui Hope Cunard — un tînăr masiv cu părul alb pieptănat spre frunte, buze groase, fața ciupită de vărsat și care mă privea de la înălțimea balconului cu aerul morocănos al unui fals Hamlet — și Barbara Quimby, secretara lui Hope, un sfinx fără mister, îmbrăcată într-un bikini negru, cu ochi placizi.

Amîndoi m-au examinat inițial cu anume curiozitate transformată în indiferența nepoliticoasă cînd le-am fost prezentat. Hope abia terminase de povestit cum mă salvase, că ei se și duseseră să se tolănească pe șezlonguri la capătul celălalt al terasei.

În zilele următoare, lungit pe un divan, am avut răgaz să studiez acest cuplu straniu. Deși dependenți de Hope — moștenitoarea vilei tatălui ei —, Foyle și Barbara Quimby, cu liturghiile lor în surdină și privirile în culise, aveau alura unor conspiratori de palat. Hope totuși nu era conștientă de aparté-urile lor necurate. Precum ambianța însăși ce domnea în vilă, personalitatea ei avea ceva imprecis, ca și cum rațiunea de a fi și-o găsea altundeva.

Pe cine, deci, așteptau Foyle și Barbara Quimby să vadă adus de Hope? Ce navigator al mării de nisip căuta Hope Cunard la bordul goeletei împreună cu stolul de calcani albi? La început o vedeam foarte puțin, deși apărea din cînd în cînd pe terasa atelierului pentru a da de mîncare calcanilor care zburau spre ea de pe spiralele stîncoase unde își aveau cuiburile. În fiecare dimineață pleca la bordul goeletei, scrutînd neîncetat, cu privirea melancolică, marea deșertică și părul de opal flutura în vînt. După-amiaza rămînea singură în atelier ca să picteze. Nu-și dădea osteneala să-mi arate pînzele dar seara, cînd ne adunam toți patru la cină, îmi studia profilul cu privire de pictor.

— Robert, pot să-ți fac portretul? m-a întrebat într-o dimineață. Te văd cu trăsăturile Bătrînului Marinar și un calcan alb înfășurat în jurul gîtului.

Mi-am acoperit picioarele bandajate cu halatul împodobit cu dragoni de aur — uitat acolo, bănuiam, de unul din amanții ei.

— Hope, vezi în mine un personaj legendar. Sînt dezolat că am ucis unul din calcanii tăi, dar, crede-mă, am făcut-o fără să mă gîndesc.

— Exact ca Bătrînul Marinar cînd a ucis albatrosul.

Se roti în jurul meu cu o mînă în șold și alta atingîndu-mi ușor buzele și bărbia ca și cum ar fi studiat liniile unei statui antice.

— Ți-aș face portretul adîncit în lectura lui **Maldoror.**

Cu o seară înainte pledasem elocvent

în favoarea suprarealiştilor, doritor să cresc în ochii ei, în ciuda expresiei excedate a lui Foyle, înfipt cu coatele în masa. Hope mă ascultase atent, de parca ar fi fost nesigură asupra veritabilei mele indentităţi.

PRIVIND suprafaţa goală a pînzei noi pe care Hope o adusese de sus, din atelier, m-am întrebat ce imagine a mea va răsări din pigmenţii virgini. Ca toate picturile executate la Vermilion Sands, tabloul acesta nu avea neapărat nevoie de intervenţia mîinii pictorului. Odată pigmenţii aleşi, pictura fotosensibilă reproducea imaginea oricărui model imobil sau al întregului peisaj în faţa căruia era expusă pînza. Procedeul necesita o expunere de cel puţin patru-cinci zile, dar avea avantajul de a nu pretinde prezenţa continuă a subiectului. Cîteva ore pe zi erau de ajuns pentru ca pigmenţii fotosensibili să se topească în contururile asemănării cu modelul.

Discontinuitatea care rezulta conferea farmec şi vrajă acestor picturi În locul unei simple reproduceri fotografice, variaţiile de mişcare ale modelului produceau o serie de proiecţii multiple, adeseori cu formele analitice ale cubismului sau, mai puţin sever, cu un agreabil efect de vaporos impresionist. Totuşi, din pricina modificărilor imprevizibile ale trăsăturilor şi atitudinii modelului, percepţia individualităţii era deseori deconcertantă. Suprapunerea liniilor sau diferenţa dintre tonalităţi puteau face să apară semne revelatoare în porozitatea pielii şi în trăsăturile chipului sau puteau zămisli stranii vîltori în ochii modelului, asemeni volutelor epileptice din ultimele peisaje demenţiale ale lui Van Gogh. Aceste regretabile efecte erau lesne accentuate de orice mişcare nervoasă ori prematură a modelului.

ÎN momentul în care pînza a fost fixată pe un şevalet în bibliotecă, mi-am dat seama că un portret verosimil mi-ar putea revela mai uşor decît aş fi dorit sentimentele faţă de Hope . M-am crispat pe canapea, aşteptînd să fie expusă pînza. Atunci intră fratele vitreg al lui Hope, cu o pînză goală sub braţ.

—Draga mea surioară, ai refuzat totdeauna să-mi pozezi.

Hope fu pe cale să protesteze, dar Foyle o opri cu un gest.

— Îţi dai seama, Melville, că în viaţa ei n-a vrut să pozeze? De ce, Hope? N-ai să-mi spui că ţi-e frică de revelaţiile pînzei! Lasă-ne să-ţi vedem în sfîrşit adevăratul chip.

— Adevăratul chip?

Hope ridică priviri speriate:

— Drept cine te iei, Foyle? Pînza asta nu-i oglinda vrăjitoarei.

— Bineînţeles că nu e.

Foyle îi surîse ca Hamlet Ofeliei:

— Ea nu poate dezvălui decît adevărul. De acord, Barbara?

Cu ochii ascunşi în dosul ochelarilor negri, Miss Quimby încuviinţă prompt:

— Sigur, Misss Cunard, va fi pasionant să vedem ce o să iasă. Sînt convinsă că veţi fi tare frumoasă.

— Frumoasă?

Hope plecă ochii spre pînza de la picioarele lui Foyle. Pentru prima oară făcea un efort de voinţă să devină conştientă de ea însăşi şi de vila de pe Coralii Şopîrlei. Acceptînd provocarea lui Foyle şi agasată de sfidarea rictusului buzelor lui groase, răspunse:

— Foarte bine, Foyle. Am să-ţi pozez. Ai să fii poate surprins de ceea ce va dezvălui primul meu portret.

Eram departe de a bănui ce figuri de coşmar se vor ivi din adîncurile acestor oglinzi de pînză...

ZILELE ce au urmat, portretele mele se iveau succesiv din vopsele ca nişte fantome palide, şi fantasme ciudate se adunau în jurul nostru. În fiecare după-amiază o întîlneam pe Hope în bibliotecă; poza pentru portretul ei şi mă asculta cum îi citeam din **Maldoror.** Dar deja n-o mai interesa nimic altceva decît să observe marea de nisip pustiu. Într-o zi, cînd naviga printre dunele dezolante cu calcanii ai albi, am urcat şontîc-şontîc în atelier. Acolo am găsit o duzină de pînze de-ale ei, pe şevalete aşezate în ferestre, cu faţa spre deşert. Santinele pîndind navigatorul fantomă al lui Hope, aceste picturi dezvăluiau în detalii monotone contururile reliefului din peisajul sterp.

Prin comparaţie, cele două portrete în curs de alcătuire din bibliotecă erau mult mai interesante. Ca întotdeauna, recapitulau retroactiv, asemeni unui bizar foetus, o completă filogeneză a artei moderne. O regresiune de-a lungul

JIU IKUSHINA: Tăcere roșie

principalelor școli ale secolului XX. După cele dintîi tatonări și șovăieli ale fazei cinetice, se stabilizară în culorile de masă ale școlii realiste; pornind de aici, în vreme ce mii de artere de culoare irigau pînza, deveniră strălucitoare exemple de Jackson Pollock, apoi fuzionară în formele crude ale unui Picasso din a doua fază, care o făcură pe Hope să apară ca o martoră iunonică cu umeri masivi și figură de beton. Apoi suferi fanteziile suprarealiste ale anatomiei pentru a ajunge la multiplele contururi ale futurismului și cubismului. În fine, perioada impresionistă se degajă cîteva ore, cu un ocean rozaliu de lumină prăfuită în care eram un cuplu burghez sub umbrarele din suburbii ale unui Monet sau Renoir.

Observînd această evoluție retrospectivă, speram să văd ceva din stilul lui Gainsborough sau al lui Reynolds, un portret în picioare al lui Hope, în rochie cu flori stacojii sub un cer pastelat — frumusețe engleză cu tentă palidă, reprezentată în parcul casei ei de la țară. În loc de asta, am plonjat înapoi în lumea infernală a lui Balthus și Gustave Moreau.

În vreme ce se iveau contururile bizare ale propriei mele siluete, am fost prea surprins pentru a remarca elementele stranii ale portretului lui Hope. La prima vedere, pictura mă reprezenta, cu o asemănare încă fidelă, deși stilizată, lungit pe divan. Dar, printr-o subtilă accentuare a desenului, decorul se transformase în întregime. Perdelele roșii drapate în spatele divanului păreau o imensă velă de catifea, coborîtă pe puntea unui vas, în vreme ce sulul de căpătîi spiralat se înălța ca o figură de proră. Și mai frapante erau pernele de dantelă albă pe care mă sprijineam și care evocau păsări de mare, agățate de umerii mei ca o ancoră căzută din cer. Iar expresia mea amară și patetică completa asemănarea.

— Iarăși Bătrînul Marinar, constată Hope învîrtindu-se în jurul pînzei, cu exemplarul din **Maldoror** în brațe. Destinul pare să te fi stereotipizat, Robert. Eu, una, te-am văzut mereu în acest rol.

— Nu e preferabil rolului Olandezului Zburător?

Hope se întoarse brusc spre mine cu un tic nervos la colțul gurii.

— De ce spui asta?

— Pe cine cauți? Poate e cineva cu care mi-am încrucișat drumul. Se îndepărtă spre fereastră. La celălalt capăt al terasei, Foyle se deda unui joc violent cu calcanii de nisip; îi înșfăca din zbor cu mîini grosolane și-i azvîrlea apoi spre coloanele stîncoase de jos. Julituri lungi îi brăzdau fața ciupită de vărsat.

— Hope, am zis apropiindu-mă. Poate a venit timpul să plec. Nu mai are sens să rămîn aici. Mi-au reparat iahtul.

I l-am arătat, amarat la cheu, cu pneuri noi.

— Nu, Robert. Continuă să-mi citeşti din **Maldoror.**

Mă privea fix, cu ochi imenşi, ca şi cum mi-ar fi scrutat fizionomia la microscop, aşteptînd să se materializeze un element care încă lipsea.

I-am citit un ceas întreg, mai ales pentru a o potoli. Din cauze misterioase, nu înceta să privească pictura care scotea la iveală vaga mea asemănare cu Marinarul, ca şi cum imaginea asta ascundea vreun navigator al mării de nisip.

CÎND plecă spre dune la bordul goeletei, m-am dus să-i văd portretul. Atunci am observat că în această casă a mirajelor apăruse un intrus. Portretul o reprezenta pe Hope într-o poză convenţională de moştenitoare bogată, şezînd într-un fotoliu de catifea. Pletele ei de opal, căzute în cascade moi pe umerii robuşti, atrăgeau privirea la fel ca şi gura voluntară cu riduri chinuite la colţuri. Dar nici Hope, nici eu nu remarcaşem încă prezenţa celei de a doua siluete în tablou. În spatele lui Hope, pe terasă, detaşîndu-se pe fundalul cerului, se profila imaginea unui bărbat în haină albă, al cărui cap plecat dezvăluia planurile osoase ale frunţii. Contururile lichefiate ale personajului — mîinile care atîrnau de-a lungul coapselor erau palide şi imprecise — îi dădeau aspectul unui om ivindu-se din vreo mare moartă, bîntuită de alge alburii.

Intrigat de acest spectru ce se materializa în planul doi al tabloului, am aşteptat dimineaţa pentru a vedea dacă nu era o iluzie optică datorată vreunui efect al luminii sau pigmenţilor. Dar silueta se accentuase, trăsăturile osoase îşi pierduseră tuşele groase. Ochii vagi îşi aruncau pirivirea întunecată prin încăpere. După-masă, cînd citeam din **Maldoror,** am aşteptat ca Hope să facă vreo remarcă în legătură cu acest straniu intrus. Cineva, sigur nu fratele ei vitreg, poza în fiecare zi dinaintea pînzei cel puţin cîte o oră pentru a-şi impresiona acolo, în filigran, imaginea.

Cînd Hope se ridică să plece, chipul gînditor al bărbatului şi privirea lui fixă îi atraseră atenţia:

— Robert, eşti un adevărat vrăjitor! Iată-te în portretul meu!

Dar eu ştiam că bărbatul nu avea nimic din mine. Haina albă, fruntea osoasă şi gura aspră erau semnele particulare ale altui model. Cînd Hope plecă să se plimbe pe plajă, am urcat în atelier şi am examinat pînzele care străjuiau, pentru ea, peisajul.

Fără urmă de îndoială, pe cele două tablouri, îndreptate spre recifurile din sud, se distingea catargul unui velier necunoscut, pe jumătate ascuns printre bancurile de nisip.

ÎN fiecare dimineaţă personajul apărea tot mai net, privirea lui atentă avînd aerul de a se preciza. Într-o seară, înainte de culcare, am închis ferestrele dinspre terasă şi am acoperit portretul cu o husă. La miezul nopţii am auzit pe cineva mişcîndu-se pe terasă şi am găsit ferestrele bibliotecii deschise. Iar portretul lui Hope era fără husă. De pe pînză, chipul sever, dar trist al bărbatului mă fixa cu o privire aproape supranaturală. Am alergat pe terasă. În umbra prăfoasă am întrezărit silueta unui bărbat care măsura cu paşi mari, hotărîţi, plaja. Deasupra capului său, calcanii albi se roteau în noapte.

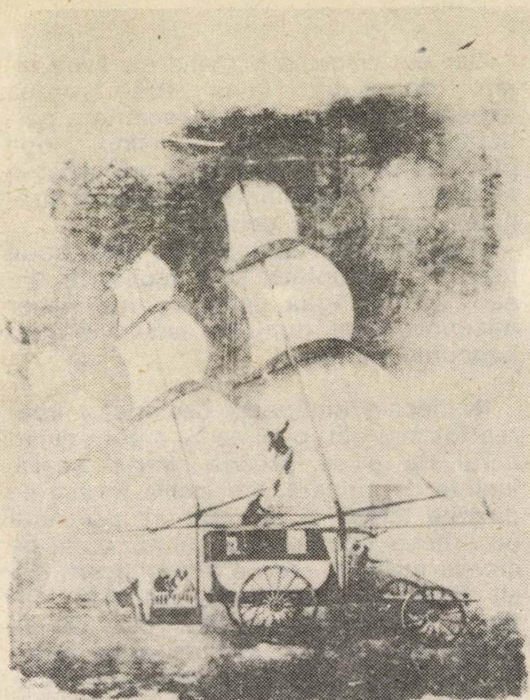
Cîteva minute mai tîrziu, din tenebre se ivi Foyle cu coama lui albă. Gura groasă se strîmbă ursuz cînd trecu pe lîngă mine cu pas tîrşîit. Pe papucii de mătase neagră nu avea nici urmă de nisip.

Puţin înainte de răsărit, m-am dus în bibliotecă şi m-am uitat fix în ochii atenţi ai acestui musafir-fantomă care venea noapte de noapte să se aşeze în faţa portretului lui Hope. I-am şters cu batista chipul de pe pînză şi în răstimp de două ceasuri am stat cu faţa lîngă tablou. Rapid, culorile răvăşite mi-au reprodus trăsăturile, pigmenţii deplasîndu-se într-o convergenţă de tonalităţi. Sub ochii mei apărea un personaj compozit; un bărbat îmbrăcat în haină albă de iahtman, cu umeri largi şi frunte înaltă — fizicul unui bărbat de acţiune inteligent — peste care se supraimpresionase figura mea rotundă cu mustaţa perie.

Pictura se fixa în vreme ce lumina falsă a zorilor se pulveriza pe terasa presărată cu nisip.

— Charles!

Hope Cunard intră pe uşa de sticlă; halatul alb îi flutura în jurul trupului

NISSAN: Model PAO

gol, ca un linţoliu fremătător. Mi se alătură şi-mi contemplă figura din portret.

— Deci **tu** eşti, Robert! Charles Rademaeker a revenit sub chipul tău... Marea de nisip ne aduce vise stranii.

PUŢIN mai tîrziu, Hope m-a dus în dormitorul ei. Dintr-un dulap în perete a scos o haină albă de iahtman. Pînza era uzată şi plină de nisip. O pată de sînge uscat, la brîu, însemna locul unde o străpunsese un glonţ.

Imaginea lui Charles Rademaeker bîntuia privirea lui Hope cînd se aşeză pe pat ca o somnambulă ostenită.

Zilele următoare, în răgazul lungilor plimbări cu goeleta pe marea de nisip, mi-a povestit despre legătura ei cu Charles Rademaeker, acel olandez erudit şi solitar care rătăcea la bordul iahtului lui în deşert, catalogînd fauna rară a dunelor. Cu doi ani înainte, el apăruse la căderea nopţii cu verga ruptă şi aruncase ancora la Coralii Şopîrlei. Venit să bea un cockteil, rămăsese săptămîni, înnodînd cu această sălbatică şi frumoasă pictoriţă o idilă bizară cu deznodămînt tragic. Hope nu mi-a explicat niciodată limpede ce se întîmplase. Uneori, cînd arboram haina maculată de sînge şi găurită de glonţ, mă îndoiam ca fusese nevoită să tragă asupra lui, poate cînd poza pentru un portret. Aparent, se întîmplase ceva ciudat cu acel tablou, ca şi cum i-ar fi revelat lui Rademaeker anume laturi tulburi pe care le presimţise în mentalitatea lui Hope. După ruptura lor furtunoasă, în cursul căreia Rademaeker ori fusese rănit de moarte, ori scăpase, Hope se întorcea în fiece vară să-l caute în marea de nisip cu goeleta lui albă.

Acum Rademaeker revenise — din deşert sau din moarte — proiectat de nisipuri în persoana mea. Hope credea într-adevăr că eram amantul ei reîncarnat? Uneori, noaptea, cînd şedea întinsă lîngă mine în cabină şi reflexele venelor de cuarţ sclipeau pe sînii goi asemeni unor coliere, îmi vorbea ca şi cum era perfect conştientă de adevărata mea identitate. Apoi, după ce făceam dragoste, mă împiedica să dorm, de parcă i-ar fi fost teamă să nu-i scap din mreje şi-mi spunea „Rademaeker". Chipul ei umbrit era atunci cel al unei nevrozate. Al unei dezaxate. În acele momente, înţelegeam de ce Foyle şi Barbara Quimby se retrăseseră în turnul lor de fildeş.

Acum, cînd mă gîndesc, cred că pur şi simplu am fost pentru Hope un interludiu în dorul ei după Rademaeker, o defulare prin ciudata noastră comedie pasională. Între timp, Rademaeker însuşi ne pîndea din cine ştie ce cotloane ascunse ale deşertului, nu departe de noi.

ÎNTR-O seară, am luat-o pe Hope sa facem o plimbare cu velierul pe marea de nisip posomorîtă. Am cerut echipajului să aprindă luminile de poziţie şi becurile care decorau puntea. Pilotînd vasul de lumină în sînul nisipurilor obscure, mă sprijineam de cîrmă şi o ţineam de mijloc pe Hope, adormită cu capul pe umărul meu. Pletele ei opaline fluturau în siajul întunecos ca fantoma unei păsări antediluviene.

După un ceas, cînd abordam la Coralii Şopîrlei, am zărit o goeletă albă ce ridica ancora dintre recifurile de nisip şi aluneca spre larg.

N-a fost nevoie de altceva decît de simpla prezenţă a fratelui vitreg pentru

a-mi aminti de precaritatea ascendenței mele asupra ei și a insulei. Foyle se ținea departe de drumul meu și se distra cu jocurile lui personale printre coloanele stîncoase de sub terasă. Cînd ne vedea trecînd înlănțuiți, ridica spre noi, din șezlong, o privire stranie, dar prudentă.

Într-o dimineață, puțin după ce am sfătuit-o pe Hope să-și trimită fratele vitreg și pe Miss Quimby în vila de pe Plaja Roșie, Foyle a intrat cu pas tîrșîit în bibliotecă. I-am remarcat dezinvoltura afectată. Apăsîndu-și cu mîna gura cărnoasă, cu cealaltă făcu un gest critic spre portretul meu și al lui Hope.

— Întîi Bătrînul Marinar, apoi Olandezul Zburător. Pentru un navigator de pe tușă, Melville, cumulezi destule roluri maritime. Tolănit pe un divan de treizeci de zile, nu ? Ce ai să mai interpretezi acum? Căpitanul Achab sau Iona?

Barbara Quimby îl urma și amîndoi îmi surîdeau cu un aer neghiob, mai ales Foyle, cu capul lui răutăcios de faun.

LUMEA BANCURILOR

- Copii, cum o chema pe femeia aia din cauza căreia a izbucnit războiul pentru Troia?
- Ei, spune tu, o chema ca pe tine.
- Ionescu! doamnă profesoară.

*

Învățătorul îi întreabă pe elevi ce sînt părinții lor, apoi, îi pune să-i dea un exemplu de pasăre migratoare.
- Ce-s părinții tăi, Ionescu?
- Tata director, iar mama directoare.
- Ce pasăre știi tu, care pleacă de la noi, cînd se apropie iarna, în țările calde?
- Rîndunica.
- Bravo! Vedeți copii, părinți deștepți - copii deștepți!
Popescu răspunde - Tata inspector și mama inspectoare.
- Dar ce pasăre știi tu?
- Cocorul.
- Vedeți copii, părinți deștepți, copii deștepți!
- Bulă, ce-s părinții tăi?
- Tata securist, iar mama tot securistă!
- Ce păsări știi tu?
- Crocodilul.
- Dar bine, Bulă, crocodilul-i pasăre?
- Da!
- Să știți copii că uneori și crocodilul zboară!

— De ce nu Prospero? i-am replicat calm. Insula asta e plină de fantasme. Tu însuți, Foyle, ai putea juca rolul lui Caliban.

Dînd din cap în loc de răspuns, Foyle se apropie de picturi. Cu o mînă uriașă schiță în aer contururi obscene. Barbara Quimby începu să chicotească. Plecară înlănțuiți. Vocile batjocoritoare li se amestecau cu țipetele calcanilor de nisip care se roteau deasupra coloanelor stîncoase, în aerul sîngeriu.

PUȚIN mai tîrziu s-au produs primele schimbări insolite în portretele noastre. În acea seară, cînd ședeam amîndoi în bibliotecă, am remarcat o ușoară, dar netă modificare în trăsăturile lui Hope de pe pînză; un fel de pustule de variolă care o desfigurau. Aspectul părului i se alterase, prinzînd o lucire gălbuie, cu meșe mai buclate.

Modificarea era și mai marcată în zori. Ochii portretului erau acum atinși de strabism, de parcă pînza înregistra un anume dezechilibru în însăși privirea lui Hope. Atunci m-am uitat la portretul meu. Și aici se producea o transformare notabilă. Îmi crescuse în mijlocul feței un nas ca un rît. O carne groasă mărginea buzele și nările, ochii se micșoraseră, înecați în suluri de grăsime. Chiar și veșmintele își schimbaseră aspectul; cămașa de mătase cu carouri albe și negre semăna cu costumul unui bizar arlechin.

A doua zi, hidoasa metamorfoză era atît de evidentă, încît nici măcar Hope nu a putut-o ignora. În lumina zorilor, am crezut că văd două personaje scăpate din vreo monstruoasă saturnalie. Pletele lui Hope erau acum de un galben țipător. Meșele cîrlionțate încadrau o figură asemănătoare unui cap de mort excesiv pudrat.

În ce mă privește, chipul meu cu rît de porc semăna cu o figură de coșmar răsărită din peisajele negre ale lui Hyeronimus Bosch.

Am acoperit iar tablourile cu huse, apoi m-am dus să-mi studiez ochii și gura într-o oglindă. Aveam într-adevăr, Hope și cu mine, acea aparență grotescă? Am ajuns la concluzia că pigmenții defectuoși — Hope nu-și reînnoia stocul prea des — trebuie că produceau imagini morbide. După micul dejun ne-am îmbrăcat în ținuta de iah-

ting și am coborît pe cheu, am navigat toată ziua și ne-am înapoiat abia pe seară.

PUȚIN după miezul nopții, cînd adormisem alături de Hope în camera ei de sub atelier, m-au trezit calcanii albi care țipau în noapte dincolo de ferestre. Se roteau ca niște semnale frenetice. Am urcat în atelier fără s-o trezesc pe Hope și am cercetat pînzele dinspre ferestre. Pe una dintre ele am găsit imaginea proaspătă a unui vas alb cu velele strînse, într-un mic golf cam la cinci sute de metri de insulă.

Așa deci! Rademaeker se întorsese și prezența lui malefică denatura într-un fel pigmenții portretelor noastre. Împins de o logică dementă, am sfîșiat pînza ca să distrug imaginea vasului. Cu mîinile și brațele năclăite de vopsele crude, am coborît în dormitor. Hope dormea pe amîndouă pernele și-și strînsese mîinile la piept.

Am luat pistolul pe care-l păstra în sertarul mesei. Pe fereastră am zărit triunghiul alb al velei lui Rademaeker, desfășurat în noapte.

Ajuns la jumătatea scărilor, mi-am aruncat privirea în bibliotecă. Pe podea cineva pusese lămpi cu arc voltaic ce inundau pînzele într-o lumină orbitoare, menită să accelereze reacțiile pigmenților. În fața portretelor ședeau două creaturi de coșmar care se strîmbau și se mișcau obscen. Cea mai mare purta o rochie neagră, ca o sutană, și avea față mascată de un cap de porc din carton. Alături, o femeie cu perucă galbenă; fața pudrată, buzele și pupilele strălucitoare, părea să-i slujească de acolit pentru vreo messă neagră. Amîndoi se fîțîiau și se legănau înaintea tablourilor.

Am priceput dintr-o privire ce făceau acele făpturi de coșmar cu măști demențiale. Pe portretele noastre, carnea picura precum ceara topită, în vreme ce imaginile lui Hope și a mea reproduceau pozele lubrice ale acelui cuplu. Deodată, femeia cu peruca galbenă păși în spatele lămpilor cu arc și alunecă printre draperiile ce ascundeau terasa. În momentul cînd săream peste balustradă, am avut senzația că o siluetă de bărbat mascat se ivise în spatele meu. Apoi ceva m-a lovit în dosul urechii. Am căzut în genunchi și rochii negre m-au atins în trecere și au dispărut pe fereastră.

— Rademaeker!

Pe pipăite, am dat de statueta de cositor care mă lovise. Mi-am apăsat ceafa cu mîna mînjită de vopsele și am alergat pe terasă. Calcani dezlănțuiți biciuiau bezna ca niște raze de lumină nebune. Jos, două personaje fugeau spre plajă printre coloanele stîncoase.

CÎND am ajuns pe plajă, eram la capătul puterilor. Mă împleticeam în nisipul întunecat și mă usturau ochii de la mirosul vopselelor de pe mîini. La cincizeci de metri de plajă, velele albe ale unei imense goelete de nisip se înălțau în noapte, cu bompresul îndreptat spre mine.

Pe nisip zăceau azvîrlite resturi dintr-o perucă galbenă, un rît de porc din carton și o sutană sfîșiată. Am încercat să le culeg și m-am prăbușit în genunchi.

— Rademaeker!

Un bărbat subțire, foarte drept, cu șapcă de iahtman, mă privea furios. Deși era mult mai scund decît crezusem, i-am recunoscut imediat chipul osos și melancolic.

M-a ajutat să mă ridic cu o mînă viguroasă. Arătă, pe rînd, masca, zdrențele și brațele mele murdărite de vopsele.

— Deci, ce vrea să zică mascarada asta? De-a ce vă jucați?

— Rademaeker..., am bîiguit aruncînd peruca galbenă pe jos. Credeam că...

— Unde-i Hope? se neliniști și înălță privirea spre vilă. Calcanii ăștia de nisip... E acasă? Ce se întîmplă aici... o messă neagră?

— Așa pare.

Am străbătut din ochi plaja pustie, luminată de becurile goeletei, reflectate de marile ei vele. Am priceput atunci cine erau autorii infamelor pantomime jucate în fața pînzelor noastre.

— Foyle și fata! Rademaeker, ei erau acolo...

Mi-o și luase înainte spre vilă și nu s-a oprit decît pentru a striga un ordin celor doi oameni din echipaj, care ne urmăreau de la prora iahtului. Am alergat după el și-n fugă încercam să-mi șterg vopselele de pe față cu peruca. Rademaeker se depărtă brusc de alee

și o luă pe o scurtătură spre terasă. Silueta lui se mișca iute printre coloanele stîncoase, strecurîndu-se ca un șarpe printre sculpturile sonice care se înălțau din nisipul vitrificat.

CÎND am ajuns pe terasă, el se afla deja în umbra de lîngă ferestrele bibliotecii și privea interiorul luminat orbitor. Se descoperi cu un gest delicat, ca un adorator care-i face curte preaiubitei. Părul mătăsos, pe care șapca întipărise un cerc, îi dădea o înfățișare surprinzător de juvenilă, foarte diferită de cea a vagabondului deșertului cu chip dur pe care mi-l imaginasem. În vreme ce stătea acolo, cu răsuflarea tăiată, uitîndu-se la Hope a cărei imagine în halat alb se reflecta în ferestrele deschise, mi-l închipuiam în exact aceeași atitudine în răstimpul vizitelor lui secrete în insulă, cînd contempla ore în șir portretul tinerei femei.

— Hope... lasă-mă să...

Rademaeker își aruncă șapca și intră. Răsună o detunătură, se sparse un geam. Zgomotul se repercută printre coloanele stîncoase, stîrnind calcanii. Am dat deoparte draperiile de catifea și am intrat și eu.

Mîinile lui Rademaeker se sprijineau pe divanul așternut cu brocart. Se mișca lent, cu gînd să ajungă la Hope pînă ca ea să bage de seamă. Hope stătea cu spatele la noi, în fața portretului ei, și avea un pistol în mînă.

Supraexpuși în lumina intensă a lămpilor, pigmenții mai că fierbeau la suprafața pînzei. Tenta lividă a chipului plin de pustule al lui Hope curgea ca o carne putredă. Lîngă ea, preotul cu facies porcin, presupus a mă reprezenta, dispunea de trupul ei asemeni unui trimis al infernului.

Cu o expresie glacială, Hope se întoarse spre noi. Ochii i se opriră asupra perucii galbene din mîna mea și a vopselelor care îmi mînjiseră brațele. Privea fără expresie.

Primul foc perforase portretul. Deja vopseaua începuse să curgă prin gaura glonțului. Ca un vampir corupt, arătarea cu plete galbene și trăsăturile lui Hope se chircea devorîndu-se pe sine.

— Hope..., rosti Rademaeker înaintînd.

Pînă să apuce s-o prindă de mînă, ea trase în direcția lui. Glonțul făcu țăndări fereastra de lîngă mine.

Al doilea foc îl atinse în pumnul stîng. Căzu în genunchi, cu mîna însîngerată. Luată pe nepregătite de reculurile care mai că-i aruncaseră pistolul, acum îl ținea cu amîndouă mîinile, îndreptat spre vechea pată de sînge de pe haina mea. Fără să-i las răgaz să tragă, i-am aruncat cu un șut o lampă voltaică în picioare. Încăperea se cutremură ca o scenă de teatru în prăbușire. L-am tras pe Rademaeker de umeri spre terasă.

Am coborît în goană panta pînă la plajă. La jumătatea drumului, el se oprise de parcă ar fi fost tentat să se întoarcă. De sus, de pe terasă, Hope trăgea în calcanii de nisip care scoteau țipete jalnice în noapte, deasupra capetelor noastre. Goeleta albă își desfășura deja velele în noapte.

Rademaeker îmi făcu semn cu mîna rănită:

— Vino pe vasul meu. De-acum e singură... pentru totdeauna.

Ne-am ghemuit lîngă cîrmă, cu urechile ciulite la focurile al căror ecou se propaga în deșertul de nisip.

ÎN zori, Rademaeker mă lăsă la o jumătate de kilometru de plajă, la Ciraquito. Își petrecuse noaptea la cîrmă, cu mîna bandajată, dar pilotase ferm cu cea sănătoasă. În cursul acelei nopți înghețate am încercat să-i explic de ce Hope trăsese asupra lui, într-un efort suprem de a distruge iluziile care se multiplicau în jurul ei și de a atinge oarecare realitate.

— Rademaeker... o cunosc. Nu asupra ta a tras, ci asupra... ficțiunii tale, a acelei imagini din portret. O obsedezi!

Însă el nu mai părea interesat și nu-și descleștă dinții, păstrînd o cută amară la colțul buzelor subțiri. Într-un fel, mă dezamăgise. Cel care o atrăgea pe Hope departe de Coralii Șopîrlei trebuia întîi să accepte iluziile invadatoare ce se țeseau în acea insulă stranie. Refuzînd să ia în serios himerele lui Hope, Rademaeker spulberase rațiunea de a fi a tinerei femei.

M-a lăsat printre dune, aproape de vilele de pe plajă, mi-a adresat un salut scurt, apoi a virat și silueta i s-a pierdut curînd printre crestele nisipoase.

Trei săptămîni mai tîrziu, am închiriat iahtul unui vînător de calcani din partea locului și am revenit pe insulă pentru a-mi recupera sloopul. Goeleta lui Hope era la cheu. Mă întîmpină ea însăși, calmă în frumusețea ei pală și subțire.

Portretele dispăruseră și, odată cu ele, orice amintire a acelei nopți violente. În privire nu i se ghicea nici cea mai vagă tulburare. Doar mîinile îi tremurau neîncetat.

În capătul terasei, Foyle se tolănise într-un șezlong, cu șapca de iahting a lui Rademaeker îndesată pînă la ochi. Barbara Quimby ședea alături. Mă întrebam dacă e cazul să-i dezvălui lui Hope farsa crudă și macabră pe care i-o jucaseră, dar n-am apucat; după cîteva clipe s-a îndepărtat de mine. Surîsul afectat al lui Foyle a pus punct acestei lumi, în ce mă privește. Fără malițiozitate, băiatul ăsta își apropria realitatea surorii lui vitrege.

ȘI totuși Hope Cunard nu l-a uitat de tot pe Charles Rademaeker. Am zărit-o deseori, la miezul nopții, cum străbătea marea de nisip pe urmele unei nave albe cu vele albe. Noaptea trecută, dintr-un impuls bizar, am îmbrăcat iarăși haina pătată de sînge, purtată odată de Rademaeker, și am navigat de-a lungul coastei. Am așteptat lîngă un recif, nu departe de locul pe unde știam că va trece. Cînd a alunecat în tăcere prin fața mea statura ei înaltă, luminată de razele lunii, m-am ridicat la proră ca să-mi poate vedea haina. Încă o dată o arboram ca pe o țintă.

Totuși, sînt atîția navigatori pe marea asta ciudată! Hope a trecut fără măcar să mă observe. Dar, după o jumătate de ceas, un alt iaht a apărut, un cuter cu forme prelungi, ochi de dragon la proră și un bărbat solid, cu buze groase și perucă galbenă la cîrmă. Lîngă el, o femeie cu ochi negri surîdea în vînt. În trecere, Foyle mă salută și nisipul mort îi reverberă exclamația ironică pînă în locul unde ședeam cu haina mea drept țintă. Deghizați, unul în preot blestemat sau harpie, cealaltă în sirenă sau vrăjitoare a nisipurilor, străbăteau după pofta inimii marea de nisip. Seara, cînd cuterul lor trece pe acolo, le aud ecoul rîsului.

În românește de Doina RODINA

LUMEA BANCURILOR

– Mîine, la ora 9, e eclipsă de soare, îi zice maiorul căpitanului. Cum e ceva ce nu se vede zilnic, dă ordin pentru adunarea trupei să fie în ținută de paradă. Dacă plouă, n-o să fie vizibilitatea bună și ne adunăm în sala de mese.

– Mîine la ora 9 va avea loc, din ordinul maiorului, o eclipsă de soare. Dacă plouă, nu vom avea o vizibilitate bună, așa că, îi zice el locotenentului, vom organiza eclipsa în sala de mese, în ținută de paradă, pentru că e ceva ce nu se poate vedea în orice zi.

– Mîine, la nouă, îi explică locotenentul sublocotenentului, se va executa o eclipsă de soare, din ordinul maiorului, în sala de mese, în ținută de paradă. Maiorul va da ordin să plouă. Așa ceva nu se poate vedea zilnic.

– Mîine la ora 9, zice sublocotenentul către plutonier, plouă în sala de mese și dispare maiorul în ținută de paradă, fapt ce nu se poate vedea zilnic.

– Drepți! Mîine la 9, urlă plutonierul către subordonați, dispare maiorul. Păcat că lucrul ăsta nu se întîmplă zilnic.

*

Cinci milițieni într-o mașină se răstoarnă într-un vad de rîu și se îneacă.

– Cîți au murit?

– 10. Pentru că au mai venit 5 la reconstituire.

*

– Care-i deosebirea dintre Burebista și Nicoale Ceaușescu?

– Burebista practica cultul morților Nicolae Ceaușescu – moartea culților.

*

Ceaușescu a primit marele ordin al Sinodului Ecumenic pentru perfecta organizare și prelungire a tuturor posturilor de peste an.

*

Ceaușescu, întors din Vest, spune că imperialismul e pe moarte.

– Dar ce moarte frumoasă! murmură unul.

*

Doi demnitari comuniști, unul din URSS și altul din România, faceau plajă. Românul:

– Bikiniurile astea sînt ca șefii noștri..

– Cum asta?

– Păi toți se miră cum mai rezistă și așteaptă nerăbdători să-i vadă căzînd.

William KOTZWINKLE

UN OM CARE CUNOŞTEA PĂSĂRILE

MEECHUM duse binoclul la ochi. Vălul pădurii era înşelător, dar izbuti să vadă printre frunze roşul ruginiu al unei cozi care se legăna în sus şi în jos. Meechum apăsă butonul de înregistrare.

— Sturz solitar, zise încet.

— **Tac, tac, tac,** zise sturzul.

Muncă de rutină! După cele cîteva observaţii finale, avea să-şi continue drumul urmînd migraţia sudică a păsărilor, spre Guatemala.

— **Kit, kit,** zise pitulicea.

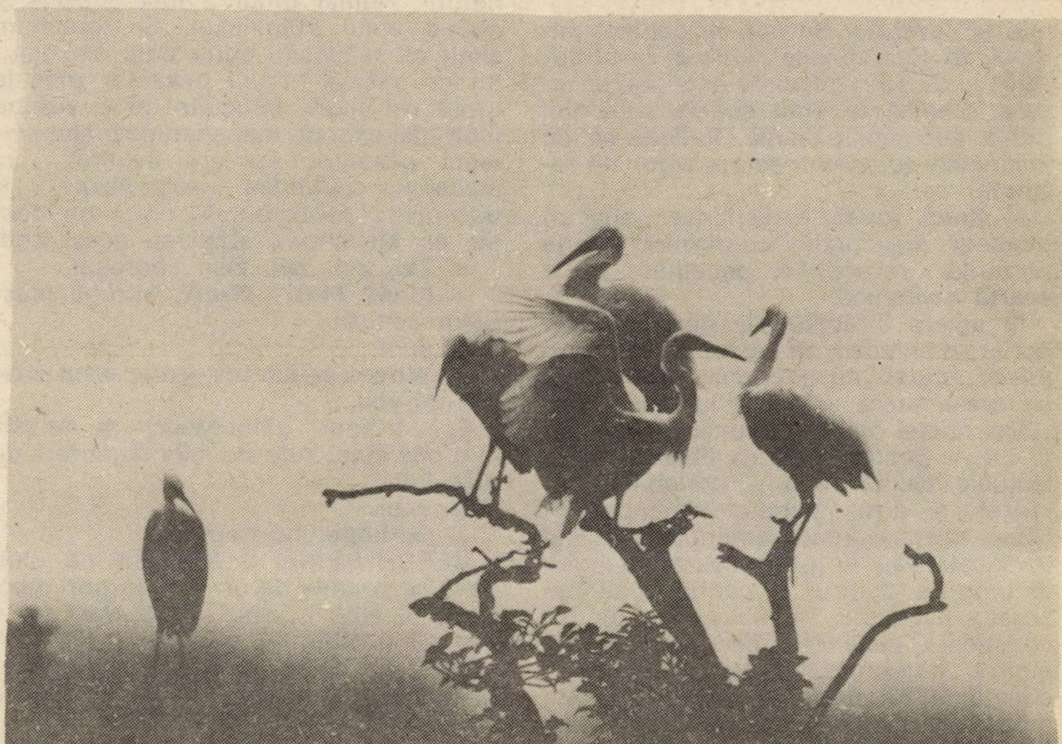
— **Kuidl, kuidl,** zise gaiţa.

Meechum înainta tiptil răsfoind în minte paginile viitorului său manual. În închipuire acestea erau împodobite cu frunze filigranate şi cîrcei de viţă, dar în ediţia Muzeului va fi, cu siguranţă, curată, fără înflorituri.

— **Bip, hip,** zise sitarul.

— **Smac, smac,** zise sturzul.

Pădurea se dădu în lături şi făcu loc unui cîmp bătrîn, neted, doar cu cîţiva bolovani înveliţi de muşchi, îngrămădiţi de vreun fermier acum o jumătate de secol. Meechum o luă pe marginea miriştei, trasînd o linie imaginară între pădure şi cîmp, înregistrînd, selectînd, aranjînd, organizînd, catalogînd imagi-

(Fără cuvinte)

Lebădă de argint (meşter suedez, sec. 17)

nile şi sunetele. Se opri la capătul miriştei, îşi făcu mîinile pîlnie în jurul buzelor şi lansă o chemare ascuţită, sacadată. Chemările erau specialitatea lui; putea ademeni păsările, jucîndu-se cu instinctele lor, întotdeauna sigur de rezultat.

— **Kuidl, kuidl,** îi răspunse gaiţa un moment mai tîrziu, confirmînd teoria pornirilor ireversibile, pecetluite de o soartă mecanică.

O adiere străbătu miriştea. Iarba şi florile se aplecau, se legănau. Insecte şi păsări zburau de colo-colo, dar numai un creier lucra — cel al lui Meechum. „Căci numai omul — spunea textul cărţii lui — posedă puterea libertăţii intelectuale. Numai omul — conchidea paragraful — a rupt barierele instinctului". Cîţiva lujeri şi frunze luminoase de viţă se încolăceau în jurul acestei cugetări, în timp ce autorul ei continua să păşească ascultînd încîntătoarea, dar inconştienta maşinărie din jur ciripind, piuind, gîngurind. Meechum cataloga chemările păsărilor cu acea exactitate detaşată a expertului şi cu strania senzaţie a materiei ce se îndreaptă implacabil spre locul ursit.

PĂŞEA observînd particularităţile terenului, aşteptîndu-se să vadă şi chiar descoperind cuiburile exact unde trebuiau să fie. Două ouă dormitau într-un cuib ascuns cu dibăcie nu în pom, ci într-un fel de căuş de pămînt, pe care Meechum îl cunoştea foarte bine. Găsirea ouălelor acolo aproape îl umplu de milă, pentru că bietele păsări îşi vor cloci puii de-a pururi în acelaşi chip, iar un cercetător inteligent le va găsi întotdeauna. Sărmanele, amărîtele făpturi erau sclavele unor instincte care deseori îi stîrneau mila. Dezveli iarăşi cuibul de pămînt. **„Nu,** îşi spuse, **aici nu există libertate, păsările nu sînt atît de libere pe cît ni se pare nouă. Şi niciodată nu va fi altfel, căci sînt numai nişte creaturi mecanice."**

Cît despre trilurile lor fabuloase, reflectă Meechum, şi ele porneau din instinct şi puteau fi anticipate pînă la ultima notă. Frumuseţea unui ciripit în fapt de seară e o înregistrare străveche, aceeaşi acum şi cu zece mii de ani în urmă — neschimbată, încătuşată în identitatea ei inflexibilă. Într-un fel, e păcat, dar ăsta e stilul de lucru orb al naturii. Numai omul a fost eliberat şi numai omul stăpîneşte. Şi Meechum simţi că reflecţiile edulcorate ale omului pe seama trilului păsărilor pînă la urmă vor muri, înlocuite de o viziune mult mai exactă, mai ştiinţifică. Nu, cîntecul păsărilor nu era inspirat, nici măcar nu cuprindea poezia văzută în el de fraierii sentimentali, era... un cod. Iar el, Meechum, stăpînea acest cod.

— **Zui, zui, zui,** zise codroşul.

— **Pi-ui? Pi-ui? Pi-ui?,** întrebă muscarul cenuşiu.

Şi apoi:

— **Who-cooks-for-you, who-cooks-for-you...**[1]

Extraordinar!, gîndi Meechum. Se află la **o mie cinci sute de mile depărtare** de ruta lui!

Şi apoi:

— **No-hope, no-hope...**[2]

MEECHUM n-ar fi fost atît de uluit dacă se pocnea de un zid; un porumbel cu aripi albe şi unul incaş **aici?** La o mie cinci sute de mile de rută?

Intră din ce în ce mai nerăbdător în tufişuri; întregul amurg vibra de emoţia descoperirii. Porni casetofonul.

[1] *Cine-ţi găteşte.*
[2] *Nici o speranţă.*

— **Who-cooks-for-you, who-cooks-for-you.**

Nemaipomenit! Se lăsă în patru labe și se afundă în tufiș. Auzi într-o parte un foșnet înfundat, făcut parcă de o pasăre mare care se foia, dar el căuta ceva mult mai mic, mai delicat, care trebuie că se mișca pe pămînt undeva, chiar în față.

Cu maximă prudență și gingășie dădu la o parte o creangă, apoi alta. Perdeaua verde dezvălui... absolut nimic! Se tîrî mai aproape, ca un vierme. O să facă identificarea într-o clipită, bineînțeles; nu se înșela niciodată în asemenea probleme.

— Salut!...

Vocea îl răsuci nebunește, ca și cum solul pădurii ar fi fost un covor pe care cineva l-a tras de sub el. Meechum holbă ochii spre poienița de unde nu se auzise nici cel mai mic sunet omenesc înainte, iar acum, într-un moment crucial, cînd era pe cale să facă o descoperire senzațională...

— Te-ai rătăcit? Un bătrîn localnic smochinit, cu păr argintiu se îndrepta către el, cu pălăria căzută pe-o parte și fața schimonosită de un rînjet. „E beat, gîndi Meechum. Un bețiv bătrîn!"

— Te rog, șopti, acolo e o pasăre. Și îi arătă spre tufișuri.

— Păi, ușuiește-o pe nemernică! Moșul își scoase pălăria, se repezi la tufișuri și începu să le lovească.

— Nu! Meechum îl înșfăcă de braț; era ușor ca un fulg, așa că îl trase lesne înapoi.

— Te dai puternic, mă? Bețivanul chicoti și scuipă un șuvoi de suc de tutun înspre frunzele unde erau sau fuseseră porumbeii aceia rari.

— Te rog, reluă Meechum, silabisind ca pentru un idiot. Eu fac cercetare de teren și tocmai am descoperit o pasăre importantă pentru mine, care s-a rătăcit, adusă de vînt pînă aici.

Omul privi chiorîș spre tufișuri.

— O pereche de porumbei?

Meechum se dezumflă.

— Da. Sînt ai dumitale?

— I-am adus tocmai din Mexic, răspunse moșul îndreptîndu-și mîndru pălăria.

— Aha!, zise Meechum descurajat; marea descoperire se dusese pe apa sîmbetei, ziua i se termina cu un fiasco. Porumbeii sînt păsările tale favorite...

Vas german (sec. 15)

— Lucram acolo și... Bătrînul mirosea vag a pește. Oceanul nu era departe; probabil — un pescar. I-am văzut acolo pe porumbei și i-am auzit vorbind între ei...

— Da, încuviință posac Meechum, punîndu-și de-o parte microfonul, și i-ai luat cu tine aici.

— ...și ziceau **who-cooks-you, who-cooks-for-you.** Gura bătrînului se încreți răutăcios în sus, scoțînd impecabil cea mai reușită chemare de porumbel pe care o auzise vreodată Meechum.

— **No-hope, no-hope,** continuă bătrînul pe același ton expert, rotunjind sunetele delicate cu gingiile lui știrbe. Apoi, văzînd confuzia de pe chipul lui Meechum, pufni într-un rîs chicotit.

LUI Meechum nu-i trebui să audă acel rîs sălbatic, pițigăiat mai mult de o secundă și sistemul lui de documentare porni să i se învîrtească în creier. Iar rîsul i se păru incredibil de familiar. **Fulmaris glacialis,** observă în clipa cînd sertarul corect i se deschise și i se închise la loc în minte. Rîsul unei păsări arctice de mare, care trăiește în sudul Newfoundland-ului și în nordul Eurasiei

LUMEA BANCURILOR

O familie de moroșeni se duce iarna la București. În piața din fața Sălii palatului, unde era un restaurant cu „autoservire", bade Ghio îi spune că o așteaptă pe lele Mări pînă-și face cumpărăturile. După cîteva ore și beri, iese în fața restaurantului și începe:

- Așa beu oamenii buni...

Un milițian îi spune că n-are voie să cînte, altfel îi arde o amendă să-l pomenească.

- Poți să-mi dai,' am bani.. să vă cumpăr și pe tine și palatul și.. de-oi vre, tăt guvernu...

Vine lele Mări, îl caută, îl vede pe milițian și-l întreabă de n-a văzut un moroșan mic de statură...

- Ba-l văzui, da avui necaz cu el, că s-a-mbătat, a început să cînte și-a se lăuda că are bani de mă cumpără și pe mine și palatu și guvernu...

- Vai, dragă Domnule, nu-l băgați în samă, că aista cînd îi „bat" dă banii pe tăte prostiile...

*

La ora de fizică, profesorul desenează pe tablă schema circuitului electric și întreabă:

- De unde se stinge lumina?

Elevii: - De la întrerupător:

- De la comutator.

Bulă: - De la grajd!

Profesorul: - Cum, Bulă, de la grajd?

Bulă: - Da! Cînd se stinge lumina, tata spune:

*„**Boul** ăla iar a stins lumina!"*

*

- De ce vrei să pleci în concediu, tinere?

- Păi, mîine mă însor și aș vrea s-o însoțesc eu pe nevastă-mea în călătoria de nuntă.

*

Cînd Nicolae și Elena Ceaușescu au vizitat America, gazdele, aflînd că le „plac" copiii, i-au dus la o grădiniță, unde oaspeții au pus copiilor întrebări:

- Cine este tatăl vostru?

- Dolarul.

- Și mama voastră?

- America.

- Și ce vreți voi să deveniți?

- Milionari!

Cei doi au declarat că micii americani nu sînt bine educați și au invitat gazdele să-i vadă pe „șoimii" patriei. Au pus și americanii aceleași întrebări:

- Cine este tatăl vostru?

- Tovarășul Nicolae Ceaușescu!

- Și mama voastră?

- Tovarășa Elena Ceaușescu!

- Și ce vreți voi să deveniți?

- Orfani!

— **dar scos în pădure de un bătrîn aiurit!**

— Da, dom'le, spuse moșul, i-am carat pe-amîndoi pîn-aci și le-am dat drumul. Împreună cu restul. Se uită la Meechum, își lovi coapsa și izbucni din nou în rîs — un scîrțîit ciudat, schimbător, caleidoscopic. Lui Meechum îi explodă mintea, mai multe sertare se deschiseră și se închiseră în vreme ce rîsul bătrînului pescar trecea rapid de la sunetele scoase de familii de păsări din estul Atlanticului la cele specifice păsărilor din Oceanul Indian. Meechum auzi fazani cu gîtul inelat, bufnițe urecheate, rîndunele cu aripi zburlite și o ciocănitoare pufoasă; pădurea păru să se umple de presuri cu gîtul galben, codroși cu gît negru și botgroși de seară. Auzi clar și un cintezoi purpuriu, o tangara roșie și un muscar cenușiu, cu coada ca o foarfecă. Meechum își tot deschidea și închidea nervos casetofonul.

— Da, dom'le, prin părțile astea-s mai multe păsări decît crezi, chicoti păcătosul. Țin gîndacii la distanță, nu-i așa? Hihăi iarăși și-l împunse amical în coaste cu arătătorul osos

Meechum se clătină și se încovoie

— Ce-ai pațit?, întreba moșul lunatec, în vreme ce Meechum se prăvăli ca un bolovan pe o buturugă. Ți-e rău? Sigur nu te-ai rătăcit?

— N-nu, bîigui Meechum cu senzația că a ricoșat dintr-un colț al pămîntului în altul și a căzut în mușchi.

Moșul rîse din nou și scoase un **hu, hu, hu** gros. Se uită la Meechum.

— Știi ce-i asta?

— Cocoș de munte.

— Noi îi zicem găina bleagă, chicoti bătrînul de parcă ar fi făcut cea mai hazlie glumă din lume. Apoi scoase un lung șir de sunete, într-o succesiune rapidă. Meechum le urmări atent; mintea lui le cataloga folosind întreaga experiență acumulată de-a lungul vieții.

— **Chier-a-ci, chier-a-ci.**

MOȘUL dansa scuturîndu-și pantalonii flenduroși și rostea ca o morișcă chemări de păsări cu o veselie nebună. Un codroș îi ateriză pe pălărie.

Instinctiv, Meechum îndreptă microfonul spre pasăre, dar nu cînta ea, ci bătrînul, iar cîntecul aparținea unei

specii fantastice de mierloi, al cărui repertoriu cuprindea muzica a mii de păduri, a milioane de lacuri și a celor șapte mări. Mintea lui Meechum începu să se rotească mai repede decît orice rolă de casetofon, trecînd prin toată gama de sunete; banca sa de informații se răvășea bezmetică, în timp ce moșul cotcodăcea, croncănea, piuia, gîngurea, păcănea și fluiera.

„Dacă se apucă să publice, îl cuprinse panica pe Meechum, sînt ruinat!"

Însă gîndul dureros se cufundă iute sub noianul pestriț al chemărilor de păsări care îi inundaseră creierul. Voi să se scoale și să se îndepărteze; voi să găsească poteca ce ducea la drum și să plece cu mașina de acolo, dar se lipise de buturugă răsfoind dosare, catalogînd, întocmind fișe cu ochii la bătrînul zăpăcit care dansa cu mîinile în șold, chemînd, chemînd, chemînd într-un Babel al tuturor păsărilor, cu codroșul agățat de pălărie.

MEECHUM împietrise cu gura căscată și ochii sticloși. Era prizonier; **fusese chemat!**

Nici o chemare nu fusese uitată, din junglă pînă în vîrf de munte. Cum?, ar fi vrut să strige mintea lui liberă. Dar nu mai era liberă. Ședea pironit de buturugă ca o ciupercă, ca o ureche de copac, ascultînd.

— **Titi-ri-titi-ri, titi-ri-titi-ri...**

Bătrînul fîlfîi din coate, înălță capul, își tîrșîi picioarele. Meechum clipi mecanic, văzînd un ploier încovoiat, demoralizat prin tundra arctică, apoi o codobatură spasmodică, în plină fugă pe un cîmp spaniol. Și totuși singura pasăre din preajmă era codroșul cocoțat pe pălăria moșului. Pasărea îl privi pe Meechum.

Ochii ei mici și negri aveau o expresie pe care Meechum nu o mai întîlnise pîna atunci. Codroșul se întoarse să se uite la el mai întîi dintr-o parte, apoi din cealaltă. Și creierul era prostit, prins în capcană, încătușat de cîntec și pasărea părea să spună în gînduri luminiscente, aureolate de frunze și cîrcei de viță: **Numai păsările cunosc înțelesul cîntecului!**

Meechum închise ochii. Manuale și ghiduri îi fluturau prin minte, fîlfîiau pagină de pagină ca uriașe aripi în zbor. Văzu un imens stol rotitor și îi auzi chemarea magnifică.

SE căzni să deschidă ochii, așteptîndu-se să vadă un cer în amurg străbătut de păsări, dar în jur nu erau decît pinii și un nebun care țopăia catre tufișuri ca o lișiță bătrînă, cu un codroș pe pălărie. Ciripind, piuind, croncănind, arătarea se făcu nevăzută și pădurea se cufundă în tăcere. Meechum se ridică de pe buturugă și ascultă. De departe se auzea un **kli-kli-kli** slab.

— Merlin, rosti încet în microfon. Labrador, la sud de Nova Scoția.

Un foșnet ușor de aripi veni dinspre pini și umbra unui mic șoim-merlin alunecă în zare.

În românește de Liviu MARIN

LUMEA BANCURILOR

Maria îl strigă de pe celălalt deal pe Ion:
- Ioane, hai să mîncăm!
Pe acolo trecea un grup de turiști, care îi dau Măriei un binoclu, să-l vadă mai bine pe Ion.
- Ioane, hai să mîncăm, șoptește Măria.

*

- Trenul are o întîrziere de o oră! anunță crainicul.
- Păi, sigur, zice unul, e nevastă-mea în el și ea cam atît întîrzie de regulă.

*

Un ardelean venea cu carul cu lemne din pădure. Pe lemne, nevasta și copiii. Începe o ploaie năprasnică. Un trăsnet pe aproape:
- No!
Altul chiar lîngă ei.
- No!
Al treilea face praf carul.
- No, așè da!

*

- Domnule polițist, mi-a dispărut soțul.
- De cînd?
- De o săptămînă!
- Și de ce veniți abia astăzi?
- Păi, azi e zi de leafă.

*

Un vameș îl controlează sever pe unul.
- Așa e-n viață. Azi mă controlezi dumneata. Mîine te controlez eu pentru venituri ilicite
- Atunci nu s-ar putea sa nu ne fi văzut?
- Să-ncercăm...

J.R.R. TOLKIEN

FRUNZĂ DE NIGGLE

A FOST ODATĂ un omuleț pe nume Niggle care avea de făcut o călătorie lungă. Nu voia să plece, de fapt ideea îl dezgusta, dar nu se putea eschiva. Știa că va trebui să pornească la un moment dat și totuși nu se grăbea cu pregătirile.

Niggle era pictor. Nu unul de succes, în parte pentru că avea o mulțime de alte lucruri de făcut. Majoritatea erau plictisitoare, dar le făcea acceptabil, dacă era obligat. Ceea ce, după părerea lui, se întîmpla mult prea des. Legile din țara lui erau destul de stricte. Întîmpina și o serie de obstacole. Cîteodată se dovedea pur și simplu leneș și nu făcea absolut nimic. Altădată era cuprins, într-un fel, de milă. Știți, soiul de milă care îl făcea să se simtă stînjenit mai degrabă decît îndemnat să facă ceva; și chiar cînd făcea efectiv ceva, asta nu-l scutea să bombăne, să-și piardă cumpătul și să blesteme (mai ales pe sine). Oricum, mila aceasta îl vîra într-o droaie de treburi cidate dedicate ajutorării vecinului, dl. Parish, un om șchiop. Uneori însă ajuta chiar și oameni mai îndepărtați, dacă veneau și-l rugau. Și astfel, abia din cînd în cînd își amintea de călătoria lui și se apuca să împacheteze cîteva fleacuri și chiar nu mai picta.

Avea un număr de tablouri în minte; cele mai multe erau prea ample și pretențioase pentru talentul lui. Era tipul de pictor care pictează frunzele mai bine decît copacul. De obicei întîrzia mult la o singură frunză încercînd să-i prindă forma și luciul și strălucirea picăturilor de rouă agățate pe margini. Și totuși voia să picteze întregul copac, cu toate frunzele lui, în același stil și toate diferite.

Un tablou îl necăjea în mod special. Începuse cu o frunză plutind în vîrf și frunza deveni copac; apoi copacul se înălță trimițînd în jur nenumărate crengi bogate, iar în pămînt colcăiau cele mai fantastice rădăcini. Păsări ciudate veniră să se așeze pe rămurele și trebui să le acorde atenție. Apoi, de jur împrejurul Copacului și în spatele lui, în golurile dintre frunze și ramuri, prinse să se alcătuiască un peisaj, și se zăreau frînturi de codru, urcînd pe coline, și de munți așternuți cu nea pe creste. Lui Niggle îi pieri interesul pentru celelalte tablouri ale sale; de fapt, le însăilă pe marginile tabloului celui mare. Curînd, pînza crescu într-atît, încît trebui să-și facă rost de o scară; și alergă în sus și-n jos, punînd o trăsătură de penel ici, ștergînd o pată colo. Cînd veneau oamenii în vizită, se arăta suficient de politicos, deși bătea mărunt cu coada pensulei în masă. Asculta ce spuneau, dar în sinea lui se gîndea neîncetat la marea lui pînză din șopronul cel înalt pe care îl construise în grădină special pentru ea (pe niște straturi unde altădată cultivase cartofi).

Nu se putea descotorosi de inima lui bună. „Aș vrea să fiu mai hotărît", își spunea adesea, înțelegînd prin asta ca ar fi dorit ca necazurile celorlalți să nu-l stingherească în așa hal. Dar multă vreme fu perturbat serios. „Orice ar fi, am să termin tabloul acesta, adevăratul meu tablou, înainte de a trebui să plec în nenorocita aia de călătorie", spunea tot timpul. Totuși începuse să priceapă că nu va putea amîna plecarea la infinit. Tabloul trebuia să-și înceteze creșterea și să fie definitivat.

ÎNTR-O ZI, Niggle ședea la oarece distanță de tablou și-l examina cu neobișnuită atenție și detașare. Ar fi dorit să aibă alături un prieten care să-i

spună ce să creadă. De fapt, i se părea totul nesatisfacător și totuși teribil de fermecător, singurul tablou din lume într-adevăr frumos. În acea clipă i-ar fi plăcut cel mai mult să se vadă pe sine însuși intrînd, dîndu-și o palmă prietenească pe spate și spunînd (cu evidentă sinceritate): „Absolut magnific! Se vede exact ceea ce ai intenționat să se vadă. Continuă și să nu-ți mai pese de altceva! O să aranjăm noi un ajutor social ca să nu mai fie nevoie să-ți pierzi timpul cu fleacuri."

Cu toate acestea nu apărea nici un fel de ajutor social. În schimb se vedea clar un lucru: era nevoie de oarecare concentrare, de oarecare **muncă**, muncă neîntreruptă și grea, pentru a finisa tabloul, chiar și la dimensiunile lui actuale. Își suflecă mînecile și începu să se concentreze. Se căzni cîteva zile să nu-i pese de nimic altceva. Dar culese o înspăimîntătoare recoltă de întreruperi. Treburile casei mergeau anapoda; fu solicitat să facă parte dintr-o curte cu juri în oraș; un prieten îndepărtat apăru pe neașteptate; pe dl. Parish îl încercă o criză de lumbago; iar musafirii continuau să vină. Era primăvară și voiau să-și ia ceaiul pe gratis, la țară; Niggle locuia într-o căsuță încîntătoare la cîteva mile de oraș. Îi blestema în gînd, dar n-avea cum să nege că el însuși îi invitase, astă-iarnă, cînd nu considera o „întrerupere" să mergi la magazine și să iei ceaiul la o cunoștință din oraș. Încercă să-și împietrească inima; fără succes! Erau multe lucruri cărora n-avea putere să le spună **nu**, fie că le socotea sau nu datorii. Și erau unele pe care era constrîns să le facă, indiferent de opinia sa. Unii musafiri insinuară că își cam neglija grădina și că s-ar putea pomeni cu un Inspector. Prea puțini știau despre tablou, desigur; și, dacă ar fi știut, tot n-ar fi contat. Mă îndoiesc că s-ar fi gîndit că era foarte important. Îndăznesc să spun că nici nu era de fapt un foarte bun tablou, deși avea cîteva porțiuni reușite. Copacul, în orice caz, era straniu. Chiar unic în felul său. La fel era și Niggle; un omuleț absolut obișnut și cam tontuț.

ÎN cele din urmă, timpul lui Niggle deveni într-adevăr prețios. Cunoștințele din oraș începură să-și aducă aminte

YOJI KURI: Grafică

că omulețul trebuia să pornească într-o călătorie anevoioasă și cîțiva se apucară să calculeze cît mai putea, la urma urmelor, să amîne plecarea. Se întrebau cine îi va lua casa și dacă grădina va fi mai bine îngrijită în viitor.

Sosi toamna, extrem de umedă și vîntoasă. Micuțul pictor se afla în șopron, sus pe scară, încercînd să surprindă strălucirea soarelui în amurg pe piscul înzăpezit al unui munte care se înălța în zare, chiar la stînga vîrfului înfrunzit al unei rămurele din Copac. Știa că va trebui să plece curînd, poate la începutul anului viitor. Putea termina tabloul doar într-o oarecare măsură; adică, în cîteva colțuri, nu mai avea veme să facă altceva decît să sugereze ce ar fi intenționat să facă.

Se auzi o bătaie în ușă.

— Intră! rosti tăios și coborî de pe scară. Stătea pe podea învîrtindu-și pensula. Era vecinul lui, Parish; singurul lui vecin adevărat, ceilalți locuiau destul de departe. Și totuși, lui nu-i prea plăcea omul; pe de o parte, pentru că avea atît de des necazuri și nevoie de ajutor; pe de altă parte, pentru că nu-i păsa de pictură, dar era foarte cri-

tic în privința grădinăritului. Cînd Parish se uita la grădina lui Niggle (ceea ce se întîmpla des) vedea mai ales buruienile. Iar cînd se uita la tablourile lui Niggle (ceea ce se întîmpla rar) vedea numai pete gri și verzi și linii negre care îi păreau total lipsite de sens. Nu îl deranja să pomenească despre buruieni (o datorie de vecin, nu?), însă se abținea să-și exprime vreo părere în privința tablourilor. Și socotea că asta era foarte drăguț din partea lui și nu înțelegea că, deși era drăguț, nu era suficient de drăguț. O mînă de ajutor la plivit (și poate un mic elogiu la adresa tablourilor) ar fi fost mai indicată.

— Da, Parish, ce este? întrebă Niggle.

— Nu trebuia să te întrerup, știu, zise Parish (fără să arunce o privire măcar spre tablou). Ești foarte ocupat, sînt convins.

Niggle intenționase să spună ceva asemănător el însuși, dar ratase ocazia. Se mulțumi doar cu un:

— Da.

— Dar n-am la cine altcineva să mă duc.

— Cam așa, suspină Niggle, unul din acele suspine care marchează un comentariu intim, fără să fie într-adevăr de neauzit.

— Ce pot face pentru tine?

— Soția mea e bolnavă de cîteva zile și mă îngrijorează. Iar vîntul mi-a zburat jumătate din țiglele de pe acoperiș și picură apa în dormitor. Cred că trebuie să chem doctorul. Și constructorul. Doar că durează atîta pînă vine! Mă întrebam dacă nu ai ceva lemn sau vreo pînză de care să te poți lipsi, doar ca să mă cîrpesc o zi, două.

Acum **privi** spre tablou.

— Of, of! zise Niggle. **N-ai** noroc. Sper că soția ta nu are ceva mai grav decît o răceală. Am să vin numaidecît să te ajut să o muți la parter.

— Îți mulțumesc foarte mult, rosti Parish destul de rece. Dar nu e o simplă răceală, are febră. Nu te-aș fi deranjat pentru o răceală. Și soția mea deja stă în pat la parter. Nu pot să urc și să cobor cu tăvile, nu cu piciorul meu bolnav. Văd însă că ești ocupat. Scuze pentru deranj! Sperasem că ai să poți să te întrerupi ca să te duci după doctor, văzînd în ce situație sînt. Și după constructor, dacă tu chiar n-ai nici o pînză de prisos.

— Desigur, făcu Niggle, deși alte cuvinte îi stăteau pe inima care în acel moment se muiase, fără însă se se simtă deloc miloasă. M-aș putea duce. O să mă duc, dacă ești așa de îngrijorat.

— Sînt îngrijorat, foarte îngrijorat. Ce bine să nu fi fost șchiop, spuse dl. Parish.

AȘA că Niggle se duse. Vedeți, era penibil; Parish era vecinul lui, iar toți ceilalți locuiau tare departe. Niggle avea o bicicletă, Parish nu avea și nici n-ar fi putut încăleca una. Parish avea un autentic picior șchiop care-i provoca mari dureri; asta trebuia ținut minte, la fel și expresia lui posacă, și vocea lui plîngăreață. Bineînțeles că Niggle avea un tablou și abia îi ajungea timpul să-l termine. Probabil că Parish ar fi trebuit să aprecieze cum se cuvine acest lucru. Totuși Parish nu aprecia pictura, iar Niggle nu putea schimba lucrurile. „Fir-ar să fie!“ zise în sinea lui în vreme ce își scotea bicicleta.

Afara era umezeală și bătea vîntul și lumina era palidă. „S-a zis cu munca mea pe azi!“ gîndi Niggle și tot timpul cît pedală ba se blestemă pe sine, ba își imagină tușele pensulei pe munte și pe rămurica înfrunzită de alături, pe care o visase prima oară astă-primăvară. De-

● Un preot vîrstnic își sfătuiește enoriașele din noua parohie:
- .. și e păcat să vă mînjiți buzele cu ruj... de fapt găsesc că are un gust tare neplăcut.

*

● Sfat cinegetic: Pentru vînătoarea de starlete este destul să vă ascundeți în spatele unui palmier și să imitați cît mai exact strigătul unui carnet gros de cecuri.

*

● Un comis-voiajor pierde trenul, se întoarce acasă și-și găsește nevasta în brațele unui coșar plin de funingine și urît mirositor.
- Că mă înșeli, mai treacă-meargă, dar nu simți că pute?!
- Ascultă dragul meu, omul ăsta a bătut la ușă și, cînd a văzut că nu avem nimic de lucru pentru el, m-a întrebat dacă nu-i pot da de pomană ceva de care soțul meu nu mai are de mult nevoie...

getele îi smuceau ghidonul. Acum, că ieșise din șopron, vedea exact cum trebuia să picteze rămurica strălucitoare care încadra imaginea depărtată a muntelui. Avea un sentiment apăsător, un fel de teamă că nu va mai avea niciodată șansa să apuce să o termine.

Îl găsi pe doctor și lăsă un bilet constructorului. Biroul era închis, iar constructorul plecat în sînul familiei. Niggle se udă pînă la piele și răci. Doctorul nu porni la drum la fel de prompt ca Niggle. Sosi a doua zi, ceea ce constitui un inconvenient, întrucît în acel moment avu de tratat doi pacienți, în case învecinate. Niggle ședea în pat, cu febră mare și minunate contururi de frunze și crengi alcătuindu-i-se în minte și pe tavan. Nu-l consolă să afle că doamna Parish fusese doar răcită și se pusese deja pe picioare. Se întoarse cu fața la perete și se îngropă în frunze.

RĂMASE o vreme în pat. Vîntul sufla în continuare, luînd și mai multe din țiglele lui Parish, ba chiar și cîteva dintre ale lui Niggle; propriul lui acoperiș prinse să curgă. Constructorul nu apăru. Lui Niggle nu-i păsă. O zi sau două. Apoi se tîrî din pat să caute ceva de mîncare (Niggle nu avea nevastă). Parish nu se arătă pe la el; ploaia îi pătrunsese piciorul și-i provoca dureri; iar soția lui era ocupată să strîngă cu cîrpa apa și să se întrebe dacă „dl. Niggle ăla" nu cumva uitase să treacă pe la constructor. Dacă ar fi întrezărit șansa de a împrumuta de la el ceva folositor, l-ar fi trimis acolo pe Parish, șchiop sau neșchiop; dar nu întrezărea șansa, așa că Niggle fu lăsat în plata Domnului.

După o săptămînă sau așa ceva, Niggle se îndreptă iarăși, clătinîndu-se, spre șopron. Încercă să urce scara, dar ameți. Se așeză și privi tabloul, dar în acea zi nu avea în minte nici un fel de contururi de frunze sau viziuni de munți. Ar fi putut picta imaginea îndepărtată a unui deșert nisipos, însă n-avea suficientă energie.

A doua zi se simți un pic mai bine. Urcă pe scară și începu să picteze. Abia apucase să-și intre în mînă cînd auzi o bătaie în ușă.

— Fir-ar să fie! zise Niggle. Dar la fel de bine ar fi putut spune un „Intră!" politicos, pentru că ușa oricum era deschisă. De astă dată intră un bărbat foarte înalt, complet străin.

— Aici e un atelier particular, spuse Niggle. Sînt ocupat. Pleacă!

— Sînt un Inspector al Caselor, replică bărbatul ridicînd legitimația în așa fel încît Niggle s-o poată vedea de sus, de pe scară.

— O! făcu acesta.

— Casa vecinului dumneavoastră nu-i deloc satisfăcătoare, spuse Inspectorul.

— Știu. Am dus o notă la constructor de mult, dar n-a venit. Apoi am fost bolnav.

— Înțeleg. Dar acum nu sînteți bolnav.

— Da, dar nu sînt constructor. Parish ar trebui să facă o plîngere la Consiliul orășenesc și să primească ajutor de la Serviciul de Urgențe.

— Sînt ocupați cu stricăciuni mai grave decît cele de aici. Au fost inundații în vale și multe familii au rămas fără locuințe. Ar fi trebuit să vă ajutați vecinul să facă reparații temporare și să prevină ca stricăciunea să devină mai costisitoare. Așa-i legea. Aici sînt o mulțime de materiale: lemn, pînze, vopsele.

— Unde? întrebă indignat Niggle.

— Aici! zise Inspectorul arătînd spre tablou.

— Tabloul meu! exclamă Niggle.

— Îndrăznesc să spun că da. Casa e mai importantă. Așa-i legea.

— Dar nu pot...

Niggle nu mai scoase nici o vorbă pentru că în acel moment intră alt bărbat. Foarte asemănător cu Inspectorul, aproape copia acestuia: înalt, îmbrăcat în negru din cap pînă în picioare.

— Haide! zise. Sînt Vizitiul.

Niggle coborî de pe scară, poticnindu-se. Febra părea că îi revenise și îi plutea capul, i se făcu frig.

— Vizitiu? Vizitiu? clănțăni. Vizitiu pentru ce?

— Pentru dumneata și trăsura dumitale, zise bărbatul. Trăsura a fost comandată de mult. În sfîrșit a sosit, Așteaptă. Azi pleci în călătorie, știi?

— Asta-i bună! zise Inspectorul. Va trebui să plecați, dar e un început prost să plecați lăsîndu-vă treburile neterminate. Totuși, acum măcar putem folosi la ceva pînzele astea.

— O, Doamne! zise sărmanul Niggle și se porni să lăcrimeze. Si nici măcar

nu-i terminat!

— Nu-i terminat? întrebă Vizitiul. Ei bine, în ce te privește, e oricum terminat. Haide!

Niggle îl urmă destul de potolit. Vizitiul nu-i lăsă vreme să-și facă bagajele, spunînd că ar fi trebuit să le facă dinainte și că o să piardă trenul; așa că Niggle nu izbuti decît să înșface la repezeală o sacoșă mică din hol. Descoperi că avea înăuntru doar o cutie cu vopsele și o cărțulie cu schițele lui; nici mîncare, nici haine. Reușiră să prindă trenul. Niggle era tare ostenit și somnoros; cu greu își dădea seama ce se întîmplă cînd fu urcat în compartimentul lui. Nu-i prea păsa; uitase unde urma să se ducă sau de ce se ducea. Trenul intră aproape imediat într-un tunel întunecat.

NIGGLE se trezi într-o gară foarte mare și imprecisă. Un Hamal trecu de-a lungul peronului strigînd. Dar nu striga numele gării; striga **Niggle!**

Niggle coborî în goană și descoperi că-și uitase sacoșa. Se întoarse, însă trenul plecase.

— Ah, iată-te! zise Hamalul. Pe aici! Ce? N-ai bagaje? O să trebuiască să te duci la Casa de Corecție.

Lui Niggle i se făcu foarte rău și leșină pe peron. Îl urcară într-o ambulanță și-l duseră la Infirmeria Casei de Corecție.

Tratamentul nu-i plăcu cîtuși de puțin. Medicamentul pe care i-l dădură era amar. Oficialitățile și îngrijitorii erau neprietenoși, tăcuți și severi, și nu văzu niciodată pe altcineva decît pe un doctor foarte aspru, care-l vizita cînd și cînd. Semăna mai mult a închisoare decît a spital. Trebuia să muncească din greu, la anumite ore, la săpat, tîmplărie și vopsitorie de scînduri într-o singură culoare. N-avea voie niciodată afară, iar toate ferestrele nu dădeau nicăieri. Îl țineau ceasuri întregi în întuneric, pe o brancardă, „să se mai gîndească", ziceau. Pierdu noțiunea timpului. Nici măcar nu începu să se simtă mai bine — dacă asta se poate judeca după plăcerea pe care o simți făcînd ceva anume. El nu simțea nici o plăcere, nici măcar cînd se ducea la culcare.

MASAHIKO FUJI: Mapă de disc

LA început, în primul secol sau cam așa ceva (îi reproduc impresiile întocmai) își făcu griji fără rost în privința trecutului său. Își tot repeta în gînd, cînd zăcea în beznă: „Ce bine dacă l-aș fi vizitat pe Parish în prima dimineață după ce s-a pornit furtuna. Am avut de gînd. Primele țigle zburate ar fi fost lesne de pus la loc. Atunci dna. Parish n-ar mai fi răcit... n-aș fi răcit nici eu și aș mai fi avut o săptămînă în plus". Dar cu timpul uită de ce mai voia o săptămînă în plus. Îl îngrijorau numai treburile lui curente din spital. Făcea planuri, gîndindu-se cît de repede ar putea să termina cu scîndurile sau cu fixatul ușii ăleia sau cu reparatul piciorului ăluia de masă. Probabil devenise într-adevăr destul de folositor, deși nimeni nu-i spuse vreodată așa ceva. Dar cu siguranță nu acesta putea fi motivul pentru care îl țineau pe bietul omuleț atît de mult. Pesemne așteptau să se însănătoșească și judecau însănătoșirea după cine știe ce standard medical ciudat, de-al lor.

În orice caz, sărmanul Niggle nu avea nici o bucurie — nu în sensul pe care îl înțelegea el. Neîndoielnic, nu era deloc amuzant. Dar nu se putea nega că începuse să aibă un sentiment de... ei bine, de satisfacție: mai bine pîine decît dulceață. Putea să se apuce de treabă cînd suna un clopoțel și să o lase baltă prompt în clipa cînd suna următorul clopoțel, totul fiind bine organizat și gata să fie reluat la momentul potrivit. Făcea destul de multe într-o zi, finisa mărunțișuri. Nu avea „un timp al său" (cu excepția celui din celula-dormitor) și totuși devenise stăpînul propriului timp, începuse să știe precis ce putea

face cu el, cum să-l folosească cel mai bine. N-avea rost să se grăbească. Acum era mai liniştit în sinea lui, iar în intervalele de odihnă chiar se putea odihni.

Apoi deodată îi modificară tot orarul, abia îl mai lăsau să se ducă la culcare. Îl luară de tot de la tîmplărie şi-l puseră doar la săpat, zile în şir. Trecu destul pînă măcar să înceapă să bîjbîie în bezna minţii după blestemele pe care practic le uitase. Săpă în continuare, pînă avu senzaţia că i s-au frînt şalele, palmele i se jupuiră şi simţi că nu mai avea putere nici să înfigă sapa în pămînt. Nu-i mulţumi nimeni. Veni însă doctorul şi-l examină.

— Ieşit din uz! zise. Odihnă totală... în întuneric.

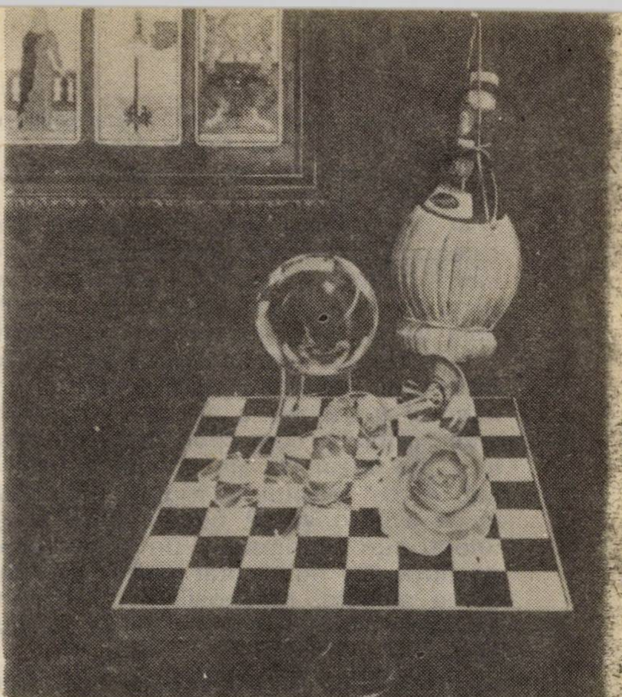
NIGGLE şedea lungit în întuneric, odihnindu-se total; aşa încît, cum nu simţea şi nici nu gîndea deloc, e posibil să fi zăcut acolo ore sau ani, din cîte îşi dădea el seama. Şi deodată auzi Voci; nu voci pe care să le mai fi auzit înainte. Părea un Consiliu Medical sau poate o Comisie de Anchetă, întrunită prin preajmă, într-o încăpere alăturată cu uşa deschisă, pesemne, deşi nu se vedea nici un fir de lumină.

— Acum, cazul Niggle, zise o Voce, o voce severă, mai severă decît a doctorului.

— Ce-a fost în neregulă cu el? întrebă o a doua Voce, o voce căreia i-ai fi putut spune binevoitoare, deşi nu era blîndă... era o voce autoritară şi suna în acelaşi timp încurajator şi trist. Ce-a fost cu Niggle? Avea inima la locul ei.

— Da, dar nu funcţiona cum se cuvine, zise Prima Voce. Iar capul nu-i era înşurubat suficient de strîns; abia dacă gîndea. Uite-te cît timp a irosit fără măcar să se distreze! N-a fost pregătit pentru călătorie. A dus-o destul de bine cu banii şi totuşi a ajuns aici aproape nevoiaş şi a trebuit să fie cazat în aripa săracilor. Un caz neplăcut, mi-e teamă. Cred că va mai trebui să rămînă un timp.

— Probabil n-o să-i facă nici un rău, zise A Doua Voce. Dar, cu siguranţă e doar un biet omuleţ. Nu i-a fost dat să fie mare scofală de capul lui. Şi n-a fost nicicînd foarte puternic. Hai să ne uităm în Dosare! Da. Sînt aici cîteva puncte favorabile, ştii?

TADAMI YAMADO: Grafică

KEIICHI OTAKA: Oglinzi sferice

— Poate, zise Prima Voce, dar foarte puţine care să reziste la o examinare serioasă.

— Iată, spuse A Doua Voce. A fost un pictor după natură. Minor, desigur. Totuşi, o frunză de Niggle are un farmec particular. S-a chinuit mult cu frunzele, doar de dragul lor, şi nu s-a gîndit niciodată că asta l-ar fi făcut important. Nu există nci un înscris în Dosare că ar fi pretins, nici măcar în sinea lui, că asta îl scuza de neglijarea lucrurilor poruncite de lege.

— Atunci n-ar fi trebuit să neglijeze atît de multe, zise Prima Voce.

— Cu toate acestea, a răspuns destul de multor apeluri.

— Un procent mic, majoritatea din categoria celor mai lesnicioase, și le mai și numea întreruperi. Dosarele sînt pline de acest cuvînt, laolaltă cu o mulțime de plîngeri și imprecații prostești.

— Adevărat; dar lui sigur i se păreau întreruperi, sărmanul. Și mai este și următorul lucru: nu a așteptat niciodată vreo Răsplată, cum spun mulți de felul lui. Uite cazul Parish, ultimul consemnat. A fost vecinul lui Niggle, niciodată nu a avut o vorbă bună pentru el și uneori nu-i exprima nici un fel de recunoștință. Dar nu e notat nicăieri că Niggle a așteptat recunoștința lui Parish; se pare că nici nu s-a gîndit la așa ceva.

— Da, ăsta e un punct bun, zise prima Voce, dar cam mic. Cred că ai să afli că deseori Niggle pur și simplu uita, adică își scotea din minte ce trebuia să facă pentru Parish, de parcă ar fi fost vorba despre ceva extrem de neplăcut.

— Totuși rămîne ultimul raport, spuse A Doua Voce, acel drum cu bicicleta, care l-a udat pînă la piele. Aș insista asupra acestei probleme. Îmi pare limpede că a fost vorba despre un autentic sacrificiu; Niggle și-a dat seama că dădea cu piciorul ultimei șanse de a-și termina tabloul și că Parish își făcea griji inutil.

— Cred că exagerezi, spuse Prima Voce. Dar tu ai ultimul cuvînt. E misiunea ta, desigur, să interpretezi faptele în lumina cea mai favorabilă. Uneori se potrivește. Ce propui?

— Socotesc că acum avem de-a face cu un caz destinat unui tratament blînd, zise A Doua Voce.

Niggle se gîndi că niciodată nu auzise ceva mai generos decît acea Voce. „Tratament Blînd" suna ca un coș cu daruri bogate și ca invitația la un prînz regal. Apoi deodată se simți rușinat. Îl copleși faptul că era considerat un caz destinat unui Tratament Blînd; roși în beznă. Era ca o binecuvîntare în public, cînd tu și întreaga asistență știți că binecuvîntarea nu e meritată. Niggle își ascunse rușinea sub pătura aspră.

URMĂ o pauză. Apoi Prima Voce i se adresă lui Niggle din apropiere:

— Ai ascultat?

— Da, zise Niggle.

— Ei? Ce ai de spus?!

— Ați putea să-mi spuneți ce-i cu Parish? Aș vrea să-l văd din nou. Sper că nu-i foarte bolnav. Puteți să-i vindecați piciorul? Îl cam chinuie. Și vă rog nu vă faceți griji pentru el și pentru mine. A fost un vecin foarte bun și-mi dădea cartofi excelenți foarte ieftin, ceea ce mă făcea să economisesc mult timp.

— Da? zise Prima Voce. Mă bucur să aflu.

Apoi urmă altă pauză.

— Bine, sînt de acord, auzi în depărtare Prima Voce. Să-i dăm drumul în etapa următoare. Mîine, dacă vrei.

NIGGLE se trezi și descoperi că obloanele fuseseră înlăturate și mica celulă era inundată de soare. Se sculă și găsi pregătite haine confortabile, nu uniforma de spital. După micul dejun doctorul îi tratǎ palmele rănite cu o alifie care le vindecă pe loc. Îi dădu o serie de sfaturi prețioase și o sticlă de tonic (în caz de nevoie). Pe la 10 dimineața primi un biscuit și un pahar cu vin, apoi un bilet.

— Acum poți să te duci la gară, îi spuse doctorul. Hamalul o să aibă grijă de tine. La revedere.

NIGGLE se strecură pe ușa principală și clipi un pic. Soarele strălucea puternic. Se așteptase să pășească într-un mare oraș, pe măsura gării. Dar nu era așa. Se afla pe vîrful unui deal verde, pustiu, măturat de un vînt pătrunzător, răcoros. În jur nu era nici țipenie. Jos, la poalele dealului, zări sclipind acoperișul gării.

Coborî vioi, fără grabă. Hamalul îl văzu imediat.

— Pe aici, zise și-l conduse spre un capăt de linie unde era tras un foarte drăgălaș trenulet local: un vagon și o locomotivă mică, ambele strălucitoare, curate și proaspăt vopsite. Arătau de parcă ar fi fost la primul lor drum. Pînă și calea ferată de dinaintea locomotivei părea nou-nouță: șinele luceau, iar traversele emanau un delicios miros de catran proaspăt în lumina caldă. Vagonul era gol.

— Unde merge trenul acesta? întrebă Niggle.

— Cred că nu i-au pus încă un

nume. Dar o să afli, răspunse Hamalul și închise ușa.

Trenul se puse în mișcare imediat. Niggle se lăsă pe spate. Mica locomotivă pufăia într-un defileu cu terasamente înalte, verzi și cerul albastru în chip de acoperiș. Nu trecu mult și locomotiva scoase un șuierat, frînele scrîșnîră și trenul se opri. Nu se vedea nici un fel de gară, nici un indicator, doar niște trepte care urcau terasamentul verde. La capătul scării era o portiță într-un gard dichisit. Lîngă portiță era sprijinită bicicleta lui. Cel puțin semăna cu a lui, pe o etichetă galbenă, prinsă de ghidon, scria NIGGLE cu litere mari, negre.

Niggle împinse portița, sări pe bicicletă și se duse de-a rostogolul în josul dealului scăldat în lumina de primăvară. După o vreme observă că dispăruse cărarea pe care pornise și bicicleta mergea pe un minunat gazon. Era verde și des și totuși se distingea fiece fir de iarbă. Parcă își amintea să mai fi văzut ori visat acele fire de iarbă undeva. Curbele peisajului îi erau cumva familiare. Da, pămîntul devenea neted, cum trebuia; și acum, desigur, începea iar să urce. O mare umbră verde apăru între el și soare. Niggle ridică ochii și coborî de pe bicicletă.

ÎN fața lui se înălța Copacul, Copacul lui, terminat; asta dacă se putea spune așa ceva despre un copac viu, cu frunzele deschizîndu-se, crengile crescînd și legănîndu-se în vîntul pe care Niggle îl simțise ori îl ghicise atît de des și atît de des nu izbutise să-l surprindă. Se uita cu ochi mari la Copac; și ridică încet brațele și le desfăcu larg.

— E un dar! zise. Se referea la arta lui și, de asemenea, la rezultat, dar folosea cuvîntul de-a dreptul literal.

Continuă să se uite la Copac. Toate frunzele la care muncise vreodată se aflau acolo, așa cum și le închipuise mai degrabă decît cum le pictase. Și mai erau și altele, care doar îi înmuguriseră în minte și multe care ar fi putut să-i înmugurească în minte, dacă ar fi avut vreme. Nimic nu era scris pe ele, erau pur și simplu frunze desăvîrșite și totuși erau datate la fel de limpede ca un calendar. Unele dintre cele mai frumoase — exemplele perfecte ale stilului Niggle — se arătau a fi fost produse în

LUMEA BANCURILOR

De ziua lui, Ceaușescu primește cadou, din partea „cepexului", o broască țestoasă, să se joace cu ea cînd îl obosesc treburili...

- Ce avantaje prezintă?

- Nu consumă preparate culinare, bea apă foarte rar, n-are nevoie de încăpere separată, nu se grăbește la drum...

- Și cît trăiește?

- Pînă la 200 de ani...

- Luați-o de aici! dacă apuc să mă atașez de ea și moare, eu p'ormo ce mă fac?

*

Un reporter străin îl întreabă pe Ceaușescu:

- Care este salariul mediu în țara dumneavoastră?

- Noi am renunțat de mult la salariile de tip capitalist. Retribuția socialistă, superioară, asigură tutulor cetățenilor țării în medie 3000 de lei pe lună!

- Și pe pămînt?

*

- De ce s-au ascuns Ceaușeștii la Centrul de producție a plantelor Cîmpulung Muscel?

- Habar n-am!

- El se știa ghimpe și ea mătrăgună.

*

- Bulă, știi ce-ar face Elena Ceaușescu dac-ar fi vie?

- Struguri!

*

- Bulă, cum crezi c-ar putea fi păstrați unii reprezentanți ai vechii nomenclaturi? Cum ai împărți tu atribuțiile?

- Aș da agricultura lui Verdeț, internele lui Pacoste, comerțul interior lui Cioară, comerțul exterior lui Mizil(ic), sănătatea lui Gîdea, cultura lui Găinușe, energia lui Pană (de curent), cadrele lui Maurer (a dovedit că are mînă), cultele lui Apostol. Așa s-ar face Totu...

*

Un om vine la Iliescu și-l întreabă dacă Ceaușescu este mort. Acesta confirmă și omul, neîncrezător, cere să-l vadă pe mort. Ajunge la cavou, omul se convinge că Ceausescu este mort, dar spre a fi deplin convins, întreabă:

- Ma, eștı mort?

Nici un răspuns. Mai întreabă o dată:

- Mă, ești mort?

Nici un răspuns. Cînd să iasă din cavou, Ceaușescu scoate capul din sicriu:

- Nu răspund decît în fața Marii Adunări Naționale!

colaborare cu dl. Parish; n-aveai cum să pui altfel problema.

Păsările construiau cuiburi în Copac. Păsări uluitoare; cum mai cîntau! Se giugiuleau, cloceau, își încercau aripile și zburau ciripind departe, în Pădure, chiar sub ochii lui Niggle. Pentru că acum văzu că și Pădurea era acolo, într-o parte și-ntr-alta a Copacului, și înainta în depărtări. Munții licăreau în zare.

După o vreme, Niggle se întoarse spre Pădure. Nu pentru că s-ar fi plictisit de Copac, dar pesemne acum îl cuprinsese limpede în minte și era conștient de el, de creșterea lui, chiar și cînd nu îl privea. Pe cînd mergea, descoperi ceva ciudat: Pădurea era desigur o Pădure îndepărtată și totuși se putea aproapia de ea; chiar pătrundea înlăuntru, fără ca aceasta să-și piardă farmecul aparte. Înainte nu fusese nicicînd în stare să meargă departe fără să transforme depărtarea în împrejurime. Descoperi cu adevărat un surplus considerabil de atracție al mersului prin ținut fiindcă, pe măsură ce înainta, se deschideau înainte-i noi distanțe, așa încît acum avea distanțe duble, triple, cvadruple care îl încîntau dublu, triplu, cvadruplu. Putea să meargă și să tot meargă și să transforme un întreg peisaj într-o grădină sau un tablou (dacă prefera să-i spună așa). Putea să meargă și să tot meargă, dar probabil nu veșnic. În zare se aflau Munții. Se apropiau foarte încet. Părea că ei nu aparțin tabloului sau îi aparțin doar ca o legătură cu altceva, o ocheadă printre copaci către altceva, un peisaj mai îndepărtat: alt tablou.

NIGGLE rătăcea, dar nu inutil. Privea în jur cu grijă. Copacul era terminat, deși nu el îl terminase — „E doar altfel decît a fost", gîndi — dar în Pădure se aflau un număr de zone neconcludente, care încă aveau nevoie de muncă și gîndire. Nimic nu mai trebuia modificat, nu era nimic în neregulă în ce văzuse pînă acum, dar era nevoie să mai continue să lucreze pînă să poată pune punct. Niggle vedea precis punctul în fiece caz.

Se așeză sub un foarte frumos copac din depărtare — o variantă a Marelui Copac, însă destul de individualizat sau așa ar fi trebuit să fie cu mai multă atenție — și începu să mediteze de unde să înceapă munca și unde s-o termine și de cît timp avea nevoie. Îi era destul de greu să-și perfecționeze proiectul inițial.

— Bineînțeles! zise. Am nevoie de Parish. Știe o mulțime de lucruri despre pămînt, plante și copaci, pe care eu nu le știu. Locul ăsta nu poate rămîne doar parcul meu particular. Am nevoie de ajutor și sfat. Trebuia să profit de ele mai înainte.

Se sculă și se îndreptă spre locul unde hotărîse să înceapă munca. Își scoase haina. Apoi, într-o vale mică, pînă acum ascunsă, văzu un om uitîndu-se în jur cam năuc. Se sprijinea într-o sapă, dar în mod clar nu știa ce să facă. Niggle îl salută.

— Parish! strigă.

Parish își puse sapa pe umăr și urcă spre el. Tot mai șchiopăta un pic. Nu vorbiră, dădură doar din cap, ca de obicei; dar acum mergeau împreună, braț la braț. Fără cuvinte, Niggle și Parish căzură de acord unde exact să facă o căsuță și grădina de care se părea că era nevoie.

În timpă ce munceau, deveni clar că Niggle era mai bun la organizarea timpului și la terminarea treburilor. Destul de ciudat, Niggle era mai absorbit de construcție și grădinărit decît Parish care rătăcea deseori uitîndu-se la copaci și mai ales la Copac.

ÎNTR-O ZI, Niggle era ocupat să planteze un gard viu, iar Parish, tolănit în iarbă, privea atent o frumoasă și bine proporționată floare galbenă din iarba verde. Niggle pusese demult o mulțime printre rădăcinile Copacului lui. Deodată, Parish se uită în sus, fața zîmbitoare îi strălucea în soare.

— E grozav! zise. Eu n-ar trebui să fiu aici, sincer. Mulțumesc că ai pus o vorbă bună pentru mine!

— Absurd, spuse Niggle. Nu-mi aduc aminte ce-am spus, dar oricum n-a fost de ajuns.

— O, ba da, a fost! M-a scos mult mai devreme. Acea A Doua Voce, știi tu, ea m-a trimis aici. A zis că tu ai cerut să mă vezi. Îți rămîn dator că mă aflu aici.

— Nu. Îi rămîi dator celei de-A Doua Voci, zise Niggle.

SENJI URUSHIBATA: Poster

ŞI aşa trăiră şi munciră împreună mai departe. Nu ştiu cît. N-are rost să neg că, la început, din cînd în cînd, s-au cam certat, mai ales cînd oboseau. Pentru că la început oboseau. Îşi amintiră atunci că aveau provizii de tonic. Sticlele aveau aceeaşi etichetă: **A se lua cîteva picături în apă din Izvor, înainte de odihnă.**

Descoperiră Izvorul în inima Pădurii, doar o dată, demult, şi-l imaginase Niggle, dar nu-l desenase niciodată. Acum pricepu care era sursa lacului ce sclipea departe şi hrana a tot ce creştea în ţinut. Cele cîteva picături făceau apa astringentă, cam amăruie, dar înviorătoare, şi le limpezea capul. După ce beau se odihneau; apoi se sculau şi se apucau veseli să lucreze. Atunci Niggle se gîndea la noi flori şi plante minunate, iar Parish ştia întotdeauna exact cum să le sădească şi unde le-ar merge mai bine. Cu mult înainte să termine tonicul, nu mai avură nevoie de el. Parish încetă să mai şchiopăteze.

Pe măsură ce munca lor se apropia de sfîrşit, îşi îngăduiau din ce în ce mai mult răgaz pentru plimbări. Întreg ţinutul era aproape terminat, în maniera lui particulară. Marele Copac înflorise.

— O să terminăm astă-seară, zise Parish într-o zi. Apoi o să plecăm într-o plimbare cu adevărat lungă.

PORNIRĂ la drum a doua zi şi merseră pînă ajunseră chiar lîngă Ramă. Aceasta nu era vizibilă, desigur; nu exista vreo linie ori gard ori zid; dar ei ştiau că ajunseseră la hotarele ţinutului. Văzură un om, părea un păstor; venea spre ei, coborînd colinele înverzite dinspre Munţi.

— Vreţi un ghid? întrebă. Vreţi să continuaţi?

O clipă, între Niggle şi Parish coborî o umbră, pentru că Niggle ştia că acum voia să continue şi (într-un sens) trebuia să continue, dar Parish nu voia să meargă mai departe şi nici nu era încă pregătit să meargă.

— Trebuie să-mi aştept soţia, îi spuse lui Niggle. O să se simtă părăsită. Cred că o să o trimită după mine, mai devreme sau mai tîrziu, cînd o să fie ea gata şi cînd o să termin şi eu de pregătit totul pentru ea. Casa e gata, cît ne-am priceput noi s-o facem; dar aş vrea să i-o arăt şi ei. Precis o să ştie cum s-o facă mai primitoare. Sper că şi ei o să-i placă ţinutul ăsta.

Se întoarse către păstor.

— Eşti ghid! Poţi să-mi spui cum se numeşte ţinutul ăsta?

— Nu ştii? se miră omul. E Ţinutul lui Niggle. E Tabloul lui Niggle sau aproape, un pic din el e acum grădina lui Parish.

— Tabloul lui Niggle! făcu Parish uluit. **Tu,** Niggle, te-ai gîndit la toate astea? N-aş fi crezut niciodată că eşti aşa deştept. De ce nu mi-ai spus?

— A încercat demult să-ţi spună, interveni omul, dar tu tot nu te uitai la tablouri. În acele zile nu avea decît pînze şi vopsele şi tu voiai să-ţi repari acoperişul cu ele. Asta e ceea ce tu şi soţia ta numeaţi Absurditatea lui Niggle sau Mîzgăleala Aia.

— Dar nu arăta aşa atunci, nu era **reală,** zise Parish.

— Nu, atunci era doar o licărire, spuse omul. Dar ai fi putut să prinzi licărirea dacă te-ai fi gîndit vreodată că merită să încerci.

— Nu prea ţi-am dat prilejul, zise Niggle. N-am încercat niciodată să-ţi explic. Îţi spuneam Bătrînul Privitor. Dar ce mai contează? Acum am trăit şi am muncit împreună. Lucrurile ar fi putut sta altfel, dar n-ar fi fost mai bine. Oricum, mi-e teamă că va trebui să plec. O să ne reîntîlnim, sper. Precis mai sînt o mulţime de lucruri pe care le putem face împreună. La revedere!

Îi strînse mîna lui Parish cu căldură, o strîngere de mînă bună, fermă, cinstită. Se întoarse şi privi o clipă înapoi. Florile Marelui Copac străluceau asemeni unor flăcări. Toate păsările zburau în văzduh şi cîntau. Apoi zîmbi şi dădu din cap către Parish şi plecă alături de păstor.

O să afle o mulţime despre oi şi păşunile de pe creste şi o să privească un cer mai larg şi o să meargă şi o să tot meargă spre Munţi, mereu mai sus... Mai departe, nu ştiu ce s-a întîmplat cu el. Chiar şi micul Niggle din căsuţa lui putea arunca o privire spre Munţii din zare, cît încăpeau în rama tabloului; dar cum erau de fapt şi ce se aşternea dincolo de ei nu poate spune decît cel care i-a urcat.

— CRED că era un năpîrstoc tontălău, zise Consilierul Tompkins. Fără nici o valoare de fapt, cu totul nefolositor Societăţii.

— O, nu ştiu, zise Atkins, care era cineva fără importanţă, un simplu învăţător. Nu sînt atît de sigur; depinde ce înţelegi prin **folos.**

— Nu folos practic sau economic. Cred că ar fi putut deveni o rotiţă utilă în angrenajul societăţii, dacă voi, învăţătorii, v-aţi fi cunoscut meseria. Dar nu v-o cunoaşteţi şi de aceea avem oameni nefolositori de teapa lui. Dacă aş fi conducătorul ţării, l-aş pune pe el şi pe cei asemeni lui la o muncă pentru care sînt potriviţi, la spălatul vaselor într-o bucătărie de cantină sau ceva de genul ăsta şi aş avea grijă s-o facă cumsecade. Dacă nu, i-aş îndepărta. Pe el l-aş fi îndepărtat de mult.

— L-ai fi îndepărtat? Adică l-ai fi făcut să plece în călătorie înainte de vreme?

— Da, dacă ţii morţiş să foloseşti expresia asta demodată şi absurdă. L-aş fi împins prin tunel în marea Groapă de Gunoi; asta vreau să spun.

— Deci crezi că pictura nu valorează nimic, nu poate nici să păstreze ceva, nici să îmbunătăţească, nici măcar să fie de vreun folos?

— Bineînţeles că pictura e de folos zise Tompkins. Dar nu pictura lui. Sînt o mulţime de posibilităţi pentru tinerii îndrăzneţi pe care nu-i înspăimîntă noile idei şi noile metode. Dar nici una pentru bătrînii ăştia demodaţi. Visare-privată-în-plină-zi! N-ar fi putut desena nici măcar un afiş elocvent care să-i salveze viaţa. Cobzărea întruna frunze şi flori. Odată l-am întrebat de ce. Mi-a zis că erau drăguţe! Îţi vine să crezi? A zis **drăguţe!** „Ce, organele digestive şi genitale ale plantelor?" i-am zis. Şi n-a ştiut ce să-mi răspundă. Un fraier.

— Fraier, oftă Atkins. Da, sărmanul omuleţ, n-a terminat niciodată nimic. Ah, da, pînzele lui au fost „mai bine întrebuinţate" de cînd a plecat. Eu însă nu sînt convins de asta. Ţi-o aminteşti

pe aceea mare, folosită la cîrpitul stricăciunilor de pe casa de alături, după furtună și inundații? Am găsit pe cîmp o bucățică ruptă din ea. Era deteriorată, dar se înțelegea: un pisc de munte și o rămurea cu frunze. Nu pot să mi-o scot din minte.

— De ce? întrebă Tompkins.

— Despre cine vorbiți? interveni Perkins.

Atkins se făcu stacojiu.

— Nu merită să-i repetăm numele, zise Tompkins. Nici măcar nu am idee de ce vorbim despre el. N-a locuit în oraș.

— Nu, spuse Atkins, dar ai stat oricum cu ochii pe casa lui. De asta te tot duceai în vizită la el și-l luai peste picior în vreme ce-i beai ceaiul. Ei bine, acum ai pus mîna pe casa lui, ca și pe cea din oraș, așa că n-ai de ce să porți pică numelui lui. Vorbeam despre Niggle, dacă vrei să știi, Perkins.

— A, sărmanul Niggle! zise Perkins. N-am știut niciodată că picta.

ACEASTA a fost probabil ultima oară cînd numele lui Niggle a fost pomenit într-o conversație. Oricum, Atkins a păstrat bucățica de tablou. În mare parte, s-a fărîmat, însă a rămas intactă o frumoasă frunză. Atkins a înrămat-o. Mai tîrziu a dăruit-o Muzeului Orașului și multă vreme „Frunză: de Niggle" a atîrnat într-o nișă și puțini ochi au băgat-o de seamă. Într-un tîrziu, Muzeul a ars, iar frunza și Niggle au fost total uitați în țara lui.

— Se dovedește foarte folositoare într-adevăr, zise A Doua Voce. Ca o vacanță și un repaos. E splendidă în convalescență; și nu numai pentru însănătoșire. Pentru mulți e cea mai bună introducere în Munți. Face minuni în unele cazuri. Trimit acolo tot mai mulți. Rar se întorc.

— Așa-i, zise Prima Voce. Cred că va trebui să dăm un nume ținutului. Ce propui?

— Hamalul a fixat denumirea de cîtăva vreme, zise A Doua Voce. **„Tren pentru Parish-al-lui-Niggle la peron"**; tot strigă asta de mult. Parish-al-lui-Niggle. Le-am trimis vorbă și lor, amîndurora.

— Și ce-au zis?

— Au rîs amîndoi. Au rîs... de-au răsunat Munții!

În româneşte de D. HANU

LUMEA BANCURILOR

Servitorul își anunță stăpînul că Tamisa a rupt barajul și se apropie tot mai mult. Din minut în minut își repetă apelul. Într-un tîrziu, deschide ușa și spune:

- Sir, Tamisa!

*

Un moldovean a cîștigat la loz o mașină. S-a dus la București, și-a scos mașina, dar nu-și luase și șofer, iar el nu avea carnet. Cei de la depozit îi scot mașina în stradă. Cum sta rezemat de ușa mașinii, necăjit, apare un colonel de securitate.

- Unde merge mașina aceasta?

- Aș merge eu la Botoșani, dar nu știu să șofez.

- Te duc eu pînă la Iași. Am drum acolo și de-acolo te descurci mai ușor.

Colonelul, grăbit, conducea cu viteză maximă. Sînt opriți de miliție pentru exces de viteză.

- Actele mașinii!

Colonelul arată la ocupantul din spate.

- Vă rog să prezentați actele mașinii.

- Nu le am. Și te rog să ne lași în pace, sînt grăbit.

- Dar cine ești dumneata de nu vrei să prezinți actele mașinii și nici legitimația?

- Mă, dacă șoferul meu este colonel de securitate, cine pot să fiu eu?

- Să trăiți, tovarășe ministru!

*

Un ziarist face un sondaj de opinie cu 500 de subiecți, despre cine dispune în familie.

- Domnule, vă rog să nu vă prezentați. Sînteți căsătorit?

- Da.

- Vă pun o întrebare, la care să nu-mi răspundeți acum, ci duminică. Dacă decideți în familie, ne întîlnim duminică la ora 10, în Piața Victoriei. Dacă decide soția, ne întîlnim, la aceeași dată și oră, în Piața Păcii.

La data și ora stabilită, ziaristul merge în Piața Păcii, care era plină cu 499 de subiecți. Merge apoi în piața Victoriei, unde era un subiect. Scoate stiloul și notesul să-i ia un interviu.

- Domnule, spuneți-ne și nouă cum procedați...

- Cum adică, cum procedez?

- Cum ați reușit să vă impuneți în familie?

- Lasă-mă, domnule, cu asemenea întrebări.

După mai multe încercări fără răspunsuri ziaristul reia:

- De ce nu ați mers în Piața Păcii, dacă soția dv. decide în familie, așa cum ne-am înțeles?

- Crezi că am avut curajul?

Gheorghe PĂUN

CAPETELE CERCULUI

EU l-am ucis!

Stau pe banca veche, cu vopseaua roasă, îmi țin capul în pumni, tîmplele îmi ard. Încerc să **tac.** Îmi relaxez — mă străduiesc cel puțin — mușchii maxilarelor, toate gîndurile **vorbite** induc contracții infinitezimale ale mușchilor maxilarelor și ale limbii. Și reciproca este adevărată. Poți domoli clocotul din creier odihnindu-ți limba. O buclă simplă, una dintre miile de bucle care, compuse, dau ceea ce numim realitate. Pe banca alăturată chicotesc două fete. Sînt tinere, curate, îmbrăcate la fel, bluze albe, fuste roz. Mi-e frică să privesc înspre ele, mi-e frică să-mi imaginez un gest, o vorbă, o întîmplare.

A început de dimineață. M-am gîndit la Bătrînul Scriitor, am dorit să stau de vorbă cu el, a sunat telefonul. „Alo, sînt Bătrînul Scriitor, vreau să ne întîlnim, am niște cărți pentru tine, am niște idei pe care numai tu le poți duce la bună înfăptuire. Cînd treci pe la mine?..." Nu m-am speriat, mi se mai întîmplase. N-avea copii, eram ca și copilul lui, **gîndeam pe aceeași lungime de undă,** ne mai căutasem și altădată, exact în momentul în care aveam nevoie unul de altul.

Trec două băbuțe, înmănușate doamne decrepite (mimează desuet și princiar), trăgînd cu spaimă lesele prea scurte în care cîini lucioși se mistuie-n călduri; zîmbesc distins în fardul dintre riduri, spre-un domn înalt, cu ghetre și melon, ce-și lustruiește demn bastonul centenar, mișcîndu-l ca pe-un secundar de ceas atavic, în ritmul pașilor cu iz de colonel. Parcă-i o flintă de antrenament — lucioasă, dreaptă, dură — dar de lemn...

Îmi prind din nou capul în palme, încerc să-mi relaxez maxilarele. Undeva, pe o bancă, mi-e teamă să-l caut, îl voi căuta totuși, cineva scrie, chiar acum scrie, despre două **înmănușate doamne decrepite.** Pămîntul se leagănă ca barca unui barcagiu nebun, mă foiesc pe bancă pentru a-i simți proeminențele, fixe, dure, un reper oarecare, mă gîndesc că stiloul celui care scrie s-ar putea defecta tocmai în acest moment, lăsînd textul neterminat, cele două băbuțe se opresc, aproape nefiresc, privesc fix una la alta, așteaptă ceva, **așteaptă să fie puse din nou în mișcare,** domnul cu baston scoate o batistă verde și se oprește și el, **cel care scrie trebuie să aibă un stilou de rezervă,** îl scoate din buzunar, îl încearcă, scrie din nou, parcul își reia existența, exact de la strofa dinainte. Înmănușate doamne trag cu spor de lesa în care cîini lucioși se mistuie-n călduri și preazîmbesc pudrat spre domnul care trece scuipînd distins într-o batistă verde, cu monogramă și cu dantelat contur. Doi pițigoi se hîrjonesc fără rușine, doi fluturi se aleargă fără spor, două fire de iarbă, două mii de fire de iarbă, două milioane de fire de iarbă au nerușinarea colosală de a fi verzi în același spațiu-timp! Nici cu batistă nu vrea colonelul să le știe...

Încep să număr în gînd, rar, concentrîndu-mă asupra fiecărei cifre, încercînd să strivesc orice gînd paralel, unu, doi, trei, patru, gîndurile paralele oricum apar, cinci, șase, tocmai pentru că nu vreau să apară, pentru că mi-e teamă de ele, șapte, opt, nouă, parcă aș încerca să acopăr cu o plasă — numere — un cuib de șerpi surescitați — gîndurile paralele — zece, unsprezece, am intrat în rezonanță cu cel care scrie, deci, doisprezece, pot să-l determin, treisprezece, paisprezece, și prin el realitatea, cincisprezece, sau măcar pe cele două băbuțe, șaisprezece, și pe bătrînelul cu iz de colonel, șaptesprezece, optsprezece, tot mai rară plasa de

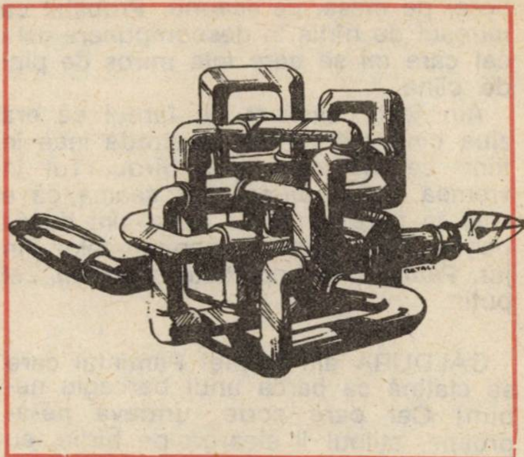
numere, îmi trebuie altceva, ceva care solicită mai profund, nouăsprezece, altfel aş putea provoca o nouă catastrofă, de teamă să nu provoc răul, îmi imaginez **răul** şi el tocmai este provocat, douăzeci, douăzeci şi unu, sper că s-au îndepărtat suficient de mult cei trei, că au ieşit din raza mea de influenţă, că nu-i mai pot vătăma în nici un fel, aud un schelălăit şi ştiu că e unul din terierii băbuţelor, nici un ţipăt, douăzeci şi doi, un silogism, o problemă, ceva care să-mi solicite mintea mai profund, pînă lîngă hipofiză, „literatura provoacă gripă", perfect, iată o temă!, mă concentrez, literatura interesează pe toată lumea, deci cărţi trebuie publicate din belşug, deci e nevoie de multă hîrtie pentru ele, pentru asta se taie pădurea — cum ajungem la gripă? — neuronii se împart în cîteva echipe distincte, lucrează în paralel, îmi imaginez pîlpîirile încrucişate ale sinapselor — continuăm, tăierea pădurilor provoacă secetă, deci e nevoie de irigaţii, care inundă cuiburile şoarecilor de cîmp — aha, ne apropiem! — ceea ce face să se înmulţească insectele pe care le mîncau şoarecii, deci e nevoie de insecticide, care ajung în plante şi de aici în stomacul oamenilor, stomacurile se excită şi se declanşează astfel salivaţia — ura! — salivînd, oamenii scuipă frecvent şi pe această cale se împrăştie microbii gripei. Bolnavii de gripă stau mult în casă şi citesc. Literatură, în primul rînd. O buclă perfectă...

I-AM spus Bătrînului Scriitor că voi trece pe la el mai tîrziu, în vremea prînzului, trebuia mai întîi să rezolv unele probleme la serviciu.

E bine, e ordine în parc. Echipele de neuroni se destramă, rămîn de veghe doar straturile superficiale, am redevenit om normal. Pentru o clipă, pentru un minut, pentru o zi, poate. Îmi imaginez cum cele două fete de alături se ridică de pe bancă, iar ele continuă să chiţăie, cu frunţile apropiate, ignorînd gîndul meu. Îmi las capul pe spate şi accept binecuvîntarea soarelui, cu ochii închişi, cu spaima topită. Răgaz.

Şi totuşi, eu l-am ucis!

A fost, probabil, ziua în care toţi bătrînii ies în stradă. Chemaţi de căldură, de polen, de constelaţii. Aşa cum există zi în care femeile frumoase nu-şi găsesc locul, la fel există una în care toţi cei trecuţi de şaptezeci de ani, pensionari sau nu, singuri sau nu, utili sau părăsiţi sau activi sau sclerozaţi, ies pe trotuare, îmbrăcaţi **curat** şi se grăbesc spre o întîlnire iluzorie, spre un ţel nelămurit, privesc spre capătul străzii, zîmbesc unui gînd ascuns şi se grăbesc. Paşii, altădată tîrşîiţi, cu vigoarea tocită în nenumăraţii paşi ai nenumăraţilor ani trecuţi, redevin fermi, animaţi de un scop, susţinuţi de o chemare.

Era firesc ca exact într-o asemenea zi să mă caute Bătrînul Scriitor, chiar şi dacă eu nu mi-aş fi imaginat dinainte că mă va suna. Dar eu îmi imaginasem...

Stă la parterul unei case vechi, un fel de vilă cu două etaje, are multe camere, puţine ferestre, un caniş prietenos — mie mi se pare că toate încăperile miros a pipi de cîine — pe pereţi, din coridor pînă în bucătărie, cărţi, o infinitate de cărţi. Cărţi vechi, legate în piele, cu litere de aur pe cotoare, majoritatea şterse, cărţi cu foile arse de vreme, parcă au fost muiate în acid, se fărîmiţează dacă le atingi, cărţi străine, cu ilustraţii fastuoase, de obicei gravuri filigranate, uimitoare în minuţiozitatea lor, cărţi mai noi, comerciale, colorate, cărţi de toate felurile, de toate vîrstele şi mărimile. Rafturile, din lemn sculptat, lăcuit, cu vizibile găuri de carii, acoperă pereţii, acoperă o parte din ferestre, dar nu sînt destule, cărţile Bătrînului Scriitor stau şi pe lîngă rafturi, pe şemineul de teracotă în care n-a mai aprins de mult focul, vila are calorifere, pe nop-

tiere, pe mese, pe scaune. Probabil că mirosul de hîrtie în descompunere este cel care mi se pare mie miros de pipi de cîine.

Am fost conștient de faptul că era ziua cînd bătrînii ies în stradă încă în timp ce mergeam spre birou. Tot în vremea aceea mi-am dat seama că e ziua în care gîndurile mele sînt cauză pentru mare parte a evenimentelor din jur. Pentru cele neplăcute și stranii, cel puțin.

CĂLDURA din tîmple! Pămîntul care se clatină ca barca unui barcagiu nebun! Cel care scrie, undeva pe-aproape, stiloul îi aleargă pe hîrtie, eu închid ochii, strîng pumnii, aștept.

Patru uriașe fumegînde - autobuze scrîșnesc din frîne, o! ce vaier, și strada amuțește dintr-o dată, ce e? ce e? doar în mulțimi se-aude. O balerină-n mov și albe voaluri un zbor pe vîrfuri de picioare lungi încearcă și dimineața-n verzi, de soare, raze tinere o prinde, auroră. „Un brotăcel, de-aceea... un brotăcel..." Toți patru unsuroși șoferii coboară grei și greu coboară și fac „uș, uș!" spre brotăcel cu mîna. C-un electrod în pulpă de sudură împlîntat, prin carnea-n nicotină înecată, bărbatul palid bate-ncet din cîrje. Mișcat de mov și albe voaluri, în jurul arsei cărni se prelinge aerul. „Uș, uș!" prin viple fac șoferii patru și-un biciclist cu bucle, tranzistor și „Pegas" e gata brotăcelul sub un pneu să-l moară. Se-ntoarce balerina și în vîrtej alb-mov silabisit întreabă: „Sudorule în cîrje, ca de pe cruce palid, nu vrei din coapsă țeapa noi ție s-o extragem?" Broscuța peste stradă — „eu nu-s sudor, minuneo" — 'n gura de canal se pierde, uș! — „iar țeapa să rămînă, sînt singurul ce-o are" — pornesc pe-asfalt, cu fum, autobuze patru — „eu nu-s sudor și asta nu e țeapă" — nimic nu e, nimic, doar multă-multă lume, și-n aer movul balerinei preasfîșiat de țăcănit de cîrje...

Am auzit scrîșnetul frînelor, am auzit motoarele ambalate, mi-am imaginat tactul unor cîrje-metronom...

Un gînd izbăvitor!

A fugit, dar i-am reținut conturul.

Îl voi prinde din nou, iată-l!

Ar trebui să-mi imaginez însăși moartea mea!

Feed-back pozitiv. Un microfon în fața unui difuzor, între ele un amplificator. Șoapta „sînt", preluată de microfon, purtată de-a lungul firului de o cohortă de electroni disciplinați, o bobină, un condensator, un tranzistor, încă o bobină, un condensator și un tranzistor, de două ori mai mulți electroni, difuzorul șoptește și el „sînt", microfonul reia, de alte două ori mai mulți electroni, se aude clar „sînt", ciclu, o iterație și încă una, strigăt — „sînt" — un cerc din care nu se poate ieși, nu se poate? difuzorul vibrează, microfonul, dacă ar putea, și-ar duce palmele la urechi, difuzorul bubuie, „sînt", un tunet, un vaier continuu, chiar nu se poate opri?! se rupe ceva, șoapta-tunet nu se mai aude. Feed-back pozitiv, bucla nemiloasă, cercul.

Am căzut de pe bancă, nu m-a ridicat nimeni, indiferența este adevărata boală a secolului, nu SIDA, nu cancerul, mîna mi s-a întins în iarbă, iarba era rece. Cele două fete s-au speriat și au plecat. Pantofi albi, pantofi negri, tălpi intacte, tălpi tocite, tenişi. Două cîrje! Se opresc. Încerc să ridic capul. Are coapsa legată cu o fașă, e rănit de curînd, e palid, în privirea lui nu se citește nimic, nici durere, nici curiozitate, nici mîndrie, nici dojană. „Iar țeapa să rămînă, sînt singurul ce-o are..." Nu el a gîndit asta, eu am spus-o și cineva a scris-o. Iarba e rece, îmi împing umerii sub bancă, îmi îngrop fața în iarbă, e verde și rece și puternică. Am scăpat.

Pe drumul spre serviciu mi-am imaginat un tînăr încercînd să intre într-un magazin fără să deschidă ușa și l-am văzut izbindu-se cu fața de geam, ca o pasăre năucă încercînd să evadeze dintr-o cameră, l-am văzut apoi privindu-și confuz mîinile, ca și cum din cauza lor ar fi făcut gestul acela fără noimă, s-a frecat la frunte, din nas îi curgea sînge.

Mi-am imaginat vînzătorul de lozuri plecînd de lîngă măsuța lui și l-am văzut făcîndu-și lozurile grămadă, acoperindu-le cu șapca și grăbindu-se să prindă un autobuz, sărind pe scară, ducîndu-se.

Mi-am imaginat un biciclist mergînd pe o roată și acesta și-a cabrat bicicleta, cu ochii închiși, a apăsat pe pedale, a străbătut cîțiva metri șerpuind și s-a proptit într-un stîlp, a căzut și abia și-a mai scos piciorul de sub ghidon,

cu pantalonul rupt. Privea în jur de parcă atunci se trezise, se culcase în pat și se trezise pe trotuar, lîngă un stîlp, cu picioarele sub bicicletă.

Mi l-am imaginat pe Bătrînul Scriitor...

ÎNCERC să ies de sub bancă. Brațul drept mi-a amorțit, îmi simt gura acidă, cu pielea încrețită. Cercuri de scîntei, fierbinți și rapide, îmi pulsează în piept, topindu-se în gîtlej, în stomac. Nu-mi simt ochiul drept. Îmi duc mîna la el, e acolo. Cred că are pleoapa lăsată. Cîntarul de la colțul aleii are oglindă, cînd mă voi simți mai bine, voi merge să-mi văd ochiul. Nici piciorul drept nu mă ascultă. Cad și mă lovesc cu coastele de bancă, rămîn în genunchi, privesc lumea printre stinghiile verzi, cu vopseaua roasă, ale spătarului băncii.

L-am găsit pe Bătrînul Scriitor exact așa cum mi l-am imaginat, sub un maldăr de cărți căzute dintr-un raft cu lemnul pufos, ros de carii, cu capul pe o carte, ținînd în mînă o carte. Căzuse de pe scăunel, știam că așa se întîmplase, inima îi cedase chiar în timpul căderii. Canișul țopăia în jurul lui, îi lingea barba țepoasă, albă, îi lingea ridurile de pe frunte. Bătrînul Scriitor nu-i răspundea. Canișul s-a învîrtit scheunînd în jurul meu, apoi a revenit lîngă el, privindu-l în ochii deschiși, lingîndu-i ochii. Am dat cărțile la o parte, frînturi de pagini curgeau din ele, am aprins lumina, becul din tavan a pocnit și s-a ars în momentul în care am apăsat întrerupătorul, am deschis fereastra, rupînd perdelele, verzi și vechi și prăfuite. Am vrut să închid canișul în altă cameră, dar el mi s-a strecurat printre picioare și a revenit și s-a apucat din nou să lingă fața și fruntea și ochii Bătrînului Scriitor. L-am lovit cu o carte, un nor de petice de hîrtie s-a răspîndit în odaie, canișul a strănutat, l-am lovit din nou și el s-a ascuns într-un ungher, lîngă căminul decorativ și inutil și încărcat de cărți.

Pentru că nu avea pe nimeni — nevasta îi murise de mult — și pentru că eram născuți în aceeași zodie, Bătrînul Scriitor mă chema adesea la el, să-mi dea cărți și idei (spunea el), să-i diminuez sentimentul inutilității (știam eu). Era desuet și pisălog și ineficient, mă punea să-i promit că voi duce la bună

SHIGEO FUKUDA: Grafică publicitara

înfăptuire — expresia lui — proiectele pentru care nu mai avusese el putere, avea caiete întregi cu subiecte, pentru povestiri, pentru romane, mie nu-mi spuneau nimic subiectele lui, lui îi străluceau ochii în timp ce mi le citea — l-am lovit pe caniș din nou — eu nu le găseam noima, conținutul de ordinul doi, pe el îl mulțumea întîia lectură, **povestea,** era convins că-mi face un mare bine oferindu-mi subiectele **lui,** avea, cred, sentimentul că se prelungește prin mine, supraviețuind afaziei cu care îl blestemaseră vîrsta și nopțile nedormite și plumbul gazetăriei pe care o practicase în tinerețe. Se dorea util, i-aș fi sărutat mîna cu vene proeminente, aș fi plîns asupra ei, n-am făcut-o niciodată, îi aduceam mere din piață și ascultam sfaturile lui, mă entuziasman de proiectele lui, îi promiteam că le voi da o bună înfăptuire, nu mi-a cerut niciodată să-i citesc ceva. Canișul a încercat să se apropie, l-am pocnit încă o dată cu o carte.

TOATĂ partea dreaptă îmi este inertă, mîna, piciorul, obrazul, pleoapa. Un accident vascular în partea stîngă a creierului deci. Un vas care a plesnit, cîțiva mililitri de sînge care au inundat un lob, o circumvoluțiune. Cîteva mii

de sinapse scurtcircuitate, năclăite în bioxid de carbon. Un dumicat de creier care se albăstrește, definitiv, eliberator, blocînd mașina de gîndit evenimente viitoare. **De prezis sau de provocat întîmplări.** Nu e totuna. Totuși. Cred că am început să gîndesc mai mult prin imagini decît prin cuvinte. Emisfera dreaptă, cea intactă, e mai puțin liniară, mai puțin silogistică în funcționare. Deci: clarviziune sau cauză? Trebuia să mă întreb **înainte,** nu acum. Fragmente de gînd. **Cauză** înseamnă **vină.** Imaginea Bătrînului Scriitor, acoperit de cărți, cu ochii deschiși, privind spre spate, neprivind nimic. Imaginea canișului ascuns lîngă șemineu, imaginea mea amenințîndu-l cu o carte. Am gîndit continuu că eu l-am ucis, anticipînd întîmplarea. Feed-back pozitiv. O simplă buclă, una din nenumăratele care constituie ceea ce numim realitate.

E-atît de tîrziu și-atît de departe... O singură stea sub pleoapa tăcerii. Tăcere... iarba e udă și neagră și rece. Somnul, ah, somnul... Plante obosite din mine cresc firave și multe... sub singura stea. Tăcere... Somn... Pămînt... Și-o singură stea... E-atît de departe... atît de tîrziu...

Cel care scrie!

E chiar pe banca din fața mea. Deci din spatele băncii mele. Îi văd ceafa, printre stinghiile verzi, cu vopseaua roasă, îi văd ceafa. E tînăr. E puternic. Oare știe că chiar în acest moment îmi dă puterea de a mă imagina căzînd de pe bancă, zvîcnind de cîteva ori din picioare, un simulacru de agonie, rămînînd apoi nemișcat, cu ochii deschiși, privind cerul, neprivind nimic, așteptînd un caniș, sau poate un terier, sau poate doi terieri care să-mi lingă obrazul, să-mi lingă corneea? Nu, el nu știe. El nu știe... Eu cad... ucis... prin mine... de el... rupînd un cerc vi-no-vat...

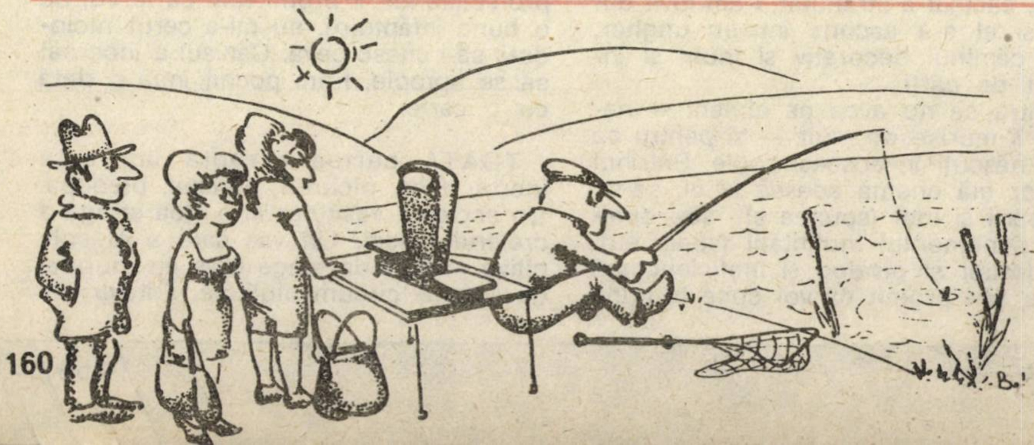
Dan COJOCARU

PODUL

PE VREMEA ACEEA locuiam încă la țară, în satul în care mă născusem, și lucram la o mare întreprindere din orașul X. Făceam, cum se spune, naveta. Drumurile acelea, trebuie să recunosc, îmi plăceau atunci. Cei cîțiva kilometri dus-întors pe care-i parcurgeam zilnic mi se păreau o adevărată relaxare, chiar dacă afară era arșiță, ploua sau urla viscolul. Astea țin de tinerețe, desigur.

Întîmplarea pe care vreau s-o povestesc s-a petrecut într-o iarnă, cam pe la sfîrșitul lui februarie. Fusese o vreme cu totul deosebită, adică nu ninsese aproape deloc, era cald iar pămîntul în rare nopți înghețase. Toți spuneau că se schimbase clima, dar n-a fost chiar așa.

Mi-aduc aminte că în seara aceea am coborît din cursa de persoane cam pe la unsprezece, pentru că fusesem în schimbul doi, și o luasem liniștit la vale, pe șosea, spre sat. Era o lună plină așa cum numai în puține nopți ale anului poți vedea. Aveam de mers cîteva serpentine în jos, treceam podul peste apa Crasnei, apoi alte cîteva serpentine în pantă și ajungeam acasă. Ei bine, despre podul acesta, care marca jumătatea drumului, este vorba în cele ce urmează. Era o construcție veche, din piatră. un arc ce lega două dealuri

abrupte, iar sub el niște rîpe în care Crasna se zbătea fioroasă printre bolovanii ascuțiți. Oamenii din sat spuneau că acest pod fusese ridicat pe vremea romanilor, dar eu nu cred, fiindcă ne-ar fi învățat asta și la școală. Fusese făcut din bolovani mari de rîu, prinși cu un liant necunoscut, mult mai tare și mai rezistent ca betonul. Cînd s-a asfaltat șoseaua, în urmă cu vreo cîțiva ani, constructorii, după ce l-au studiat temeinic, ajunseseră la concluzia că nu trebuia ridicat altul, că el, adică podul cel vechi, mai putea fi folosit mult și bine.

Cei bătrîni îi spuneau „Podul cu năluci". Habar n-am de ce, dar așa îi spuneau. Noi, generația mai tînără, îi ziceam „Podul de piatră" sau „Podul de la kilometrul 45".

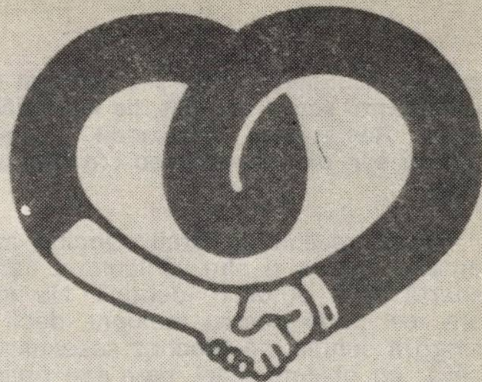
Așadar, mergeam liniștit spre casă, fluierînd o melodie la modă, pe care o auzisem la un bal. Pe o distanță de mulți kilometri pătrați cred că eram singurul om la ora aceea, și asta îmi dădea o stare de plenitudine, de siguranță. V-am mai spus că se vedea pînă departe, aproape ca ziua.

Cam pe la a treia curbă, am început să aud gemetele Crasnei, zbuciumul acela de ape care se luptă înspumate cu pietrele. Însemna că mă apropiam de jumătatea drumului. Curînd am ajuns la pod. Acolo, îmi făcusem un tabiet din asta, mă opream de fiecare dată și fumam o țigară, apoi porneam să urc panta spre casă.

La fel am făcut și atunci. După ce am terminat de tras din pacostea aia de țigară, am făcut cîțiva pași spre mijlocul podului, dar am încremenit. Cam jumătate din el nu mai era. Se prăbușise. Un hău negru se căsca la picioarele mele iar jos de tot se vedeau bucăți mari din arcul acela de piatră.

M-am tras înapoi îngrozit. Dacă n-ar fi fost lună plină, aș fi mers liniștit, convins că știam drumul și cu ochii închiși și m-aș fi prăbușit în stîncile ascuțite. Erau cam vreo treizeci de metri pînă jos. Avusesem noroc, mare noroc!

AM stat cîteva minute și m-am gîndit. Trebuia să ocolesc, dar asta însemna să urc dealul înapoi, să ajung în satul vecin, să cobor pe albia apei, să trec o punte suspendată și apoi, pe o potecă alunecoasă, care nu-mi plăcea de loc,

SHIGEO FUKUDA: Grafică publicitară

să mă apropii, după un drum obositor, de casa mea. Dar altă soluție nu aveam, de ajuns trebuia să ajung în sat.

Am bodogănit ceva și am pornit-o înapoi. După vreo sută de metri am rămas ca năuc în mijlocul drumului. Un gînd m-a înfiorat. Șoseaua nu fusese închisă. Nu văzusem nici un fel de marcaj care să indice interdicția; nu se afla pusă nici o barieră, nimic. Probabil că bucata de pod se prăbușise de curînd și nimeni nu aflase de asta. Drumul era destul de circulat, chiar și noaptea. Trebuia făcut ceva! Dar ce? Pe cine să anunț, în plină noapte, și de unde? Doar de la haltă. Oricum, părea o soluție, deși ei aveau legături numai cu stațiile CFR.

Am început să urc panta, pe o scurtătură, gîfîind. De sus însă am auzit bîzîitul unor motoare, apoi două faruri au luminat prima serpentină, cea din spatele haltei, urmate îndeaproape de altă pereche de lumini. Veneau două mașini, în jos, spre prăpastie, fără ca cei de la volane să bănuiască ce-i aștepta acolo...

Am fugit înapoi spre pod. Trebuia să-i opresc! M-am așezat cît mai aproape de mijlocul drumului și, atunci cînd farurile m-au orbit, am început să le fac semne disperate. Am închis ochii pentru că mă aflam chiar pe linia galbenă de pe centrul panglicii de asfalt. Am auzit cum au scîrțîit cauciucurile, ca la raliuri, am simțit vîjîitul curentului de aer și mi-am dat seama că cele două mașini m-au ocolit trecînd, ca niște bolizi, la numai cîțiva centimetri de mine, fără să schițeze măcar o frînă, îndreptîndu-se direct spre pod. Am apucat să mai văd cum au făcut un salt în gol, cum farurile au panoramat în jos pe

stîncile ascuţite şi totul s-a terminat cu un zgomot scurt, cumplit, de fiare sfărîmate. Rămăsesem încremenit, cu mîinile în aer, ca un copac cu crengile uscate.

MI-AM revenit cu greu. Oricînd mai puteau apărea şi alte vehicule, a căror soartă ar fi putut fi identică. Nu mai era, cel puţin pentru moment, decît o singură soluţie; să blochez şoseaua cu ceva, cu obiecte mari, care să-i oblige pe cei ce veneau cu viteză să se oprească, altfel...

Am coborît de pe terasament, am căutat printre copacii şi mărăcinii din jur tot ce putea să-mi folosească şi am început să tîrîi pe şosea crengi, buşteni putrezi, lemne şi bolovani.

Curînd făcusem un fel de baraj. M-am aşezat, ameţit de oboseală, pe o bornă kilometrică. Am vrut să-mi aprind o ţigară, dar degetele îmi tremurau, aşa că am aruncat-o în şanţ. Cel puţin din partea asta a podului asigurasem oprirea. Dar de dincolo?? Mă îngrozea gîndul că stăteam neputincios şi nu puteam face acelaşi lucru şi pe partea cealaltă a rîului. O idee însă tot mi-a venit. Să adun un maldăr de crengi uscate, să le duc la capătul rupt al podului şi acolo să fac un foc mare pe care, cei care ar fi venit de dincolo, l-ar fi văzut cu siguranţă.

M-am apucat din nou de treabă. Dar tocmai cînd mă bucuram că adunasem destule uscături, de sus, dinspre haltă, am auzit din nou un uruit de motor. De data asta era precis un camion de mare tonaj, cunoşteam bine cum sună motoarele puternice pe motorină. Am lăsat pentru moment baltă povestea cu focul şi am ieşit înaintea celui care venea. Împreună probabil că am fi reuşit să blocăm şoseaua.

Şoferul m-a văzut, uriaşa maşină s-a oprit la cîteva palme de barajul încropit cu atîta trudă şi o voce mi-a strigat de sus, din cabină:

— Hei, ce s-a întîmplat?

I-am povestit repede, aproape bîlbîindu-mă, tot ce se petrecuse. Omul a coborît greoi, s-a uitat curios la faţa mea luminată de faruri, schimonosită probabil de efort şi de spaimă, şi s-a îndreptat spre pod, cu mersul acela uşor anchilozat al celor care stau mai multe ore la volan. Avea în mînă o lanternă şi un levier zdravăn. Nu l-am mai urmat, gîndindu-mă că putea să vadă şi singur totul, eu pîndind să nu mai apară ceva din spate.

Cînd s-a întors părea foarte agitat. A început să tragă de crengi şi de buşteni aruncîndu-i pe laturile şoselei, a făcut un culoar în faţa maşinii, s-a urcat parcă speriat la volan, a ambalat motorul şi a pornit hărăbaia luînd-o înainte, spre prăpastie. În zadar ţipam alergînd pe lîngă maşină, parcă surzise. Era desigur nebun... sau sinucigaş...

Cu capul prins în palme aşteptam zgomotul acela de fiare lovite, izbite, sfărîmate de stînci. Secundele mi se păreau infernal de lungi. Auzeam clar motorul camionului cum se depărtează, cum se schimbă vitezele, cum se turează, dar prăbuşirea... prăbuşirea aceea întîrzia... De ce întîrzia?!

CÎND am întors capul, maşina trecuse podul şi urca panta pe celălalt deal. Dar cum reuşise?? Cum?

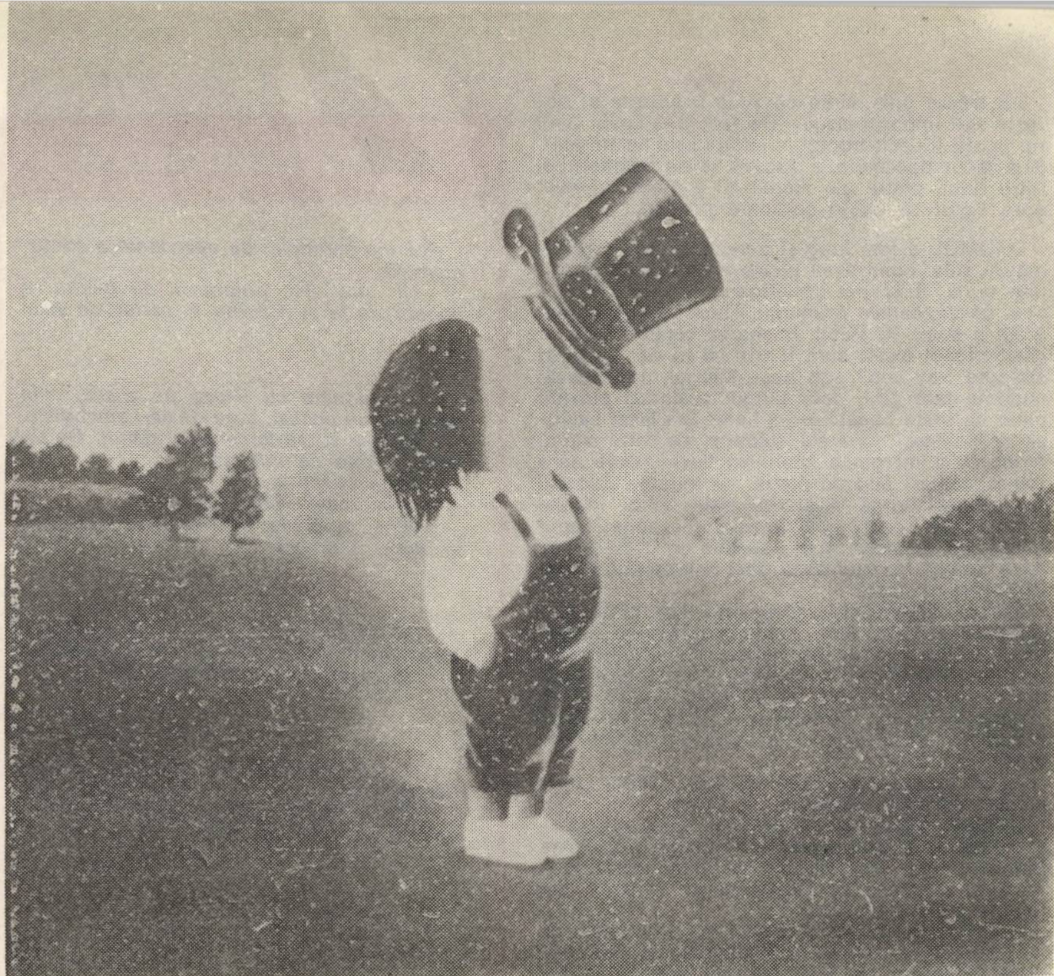
Am fugit pînă unde se afla ruptura. Golul... golul nu mai era. Hăul dispăruse, panglica neagră de asfalt se continua pînă dincolo, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Dar eu văzusem clar bucata care lipsea... bucata de pod căzută acolo jos... cele două maşini prăbuşindu-se în prăpastie... farurile ce luminaseră în cădere stîncile ascuţite... auzisem zgomotul acela...

Pînă la ziuă am rămas de veghe, ca o santinelă, plimbîndu-mă de la un capăt la altul al podului. N-a mai trecut nimic toată noaptea.

Cînd au apărut zorii, am coborît printre bolovani, în rîpă, la albia Crasnei. Acolo, unde ar fi trebuit să se afle resturile celor două turisme, n-am găsit nimic. Adică nu... pe colţii unei stînci, aproape de apă, am văzut urme proaspete de vopsea, de parcă o tablă se frecase de pietre lăsîndu-şi pe ele pojghiţa albastră. Şi un buştean, zgîriat rău, mînjit cu pete de ulei.

Iar puţin mai la vale, un cerc, ceva ca un colac, pe care l-am agăţat cu un băţ şi l-am tras spre mine cu multă greutate. Parcă ar fi fost un volan, ceva mai mic, cum au maşinile de curse, cu o singură spiţă.

L-am luat şi l-am dus cu grijă acasă. Îl am şi acum. Vi-l pot arăta oricînd. Dacă doriţi, chiar vi-l pot arăta...

NORIKO UENO: Grafică de carte

Henri GOUGAUD

CEI DOI VISĂTORI

ÎN orașul Ispahan din Persia a trăit cîndva un țăran sărman. Toată avuția lui era o colibă scundă de culoarea pămîntului însorit. În fața casei, un cîmp cu pietre la marginea căruia erau un izvor și un smochin. Astea erau toate bunurile sale. Omul muncea din greu pentru o brumă de recoltă; avea obiceiul, cînd cadranul solar ajungea să depășească jumătate din fațada casei, arătînd ora prînzului, să-și facă siesta la umbra smochinului. Într-o zi, a adormit, cu ceafa rezemată de trunchiul copacului, și a visat un vis neobișnuit. S-a văzut umblînd printr-o cetate mare, populată, minunată. De-a lungul străzii pe care mergea fără grijă erau prăvălii pline cu fructe și legume, cu arămuri și țesături multicolore. În depărtare, pe cerul albastru, se înălțau minarete, biserici și palate aurii. Omul nostru, contemplînd cu încîntare aceste bogății, aceste frumuseți și chipuri prietenoase ale mulțimii din jur, a ajuns în curînd, în lumina și calmul acestui vis binecuvîntat, la malul unui fluviu peste care trecea un pod de piatră. Înaintînd spre pod s-a oprit deodată, fermecat, la piciorul primei borne. Acolo se afla, într-un cufăr mare, deschis o uluitoare comoară din piese de aur și piese prețioase. A auzit o voce care îi spunea: — Te afli aici în marea cetate Cairo, în Egipt. Toate aceste bunuri, prietene, îți sînt promise.

Abia se aprinseseră aceste cuvinte în mintea sa, că s-a trezit sub smochinul său la Ispahan.

I-a trecut prin minte că Alah îl iubește și dorește să-l îmbogățească. „De fapt, și-a spus, visul nu poate fi decît fructul bunătății sale nelimitate". Și-a făcut bocceaua, a ascuns cheia magherniței între două pietre ale zidului și a plecat imediat spre Egipt să caute comoara promisă.

DRUMUL a fost lung și periculos, dar, datorită naturii sale, omul avea picioare solide și o sănătate bună. A scăpat de briganzi, de fiare sălbatice, de capcanele drumului. După trei săptămîni grele a sosit, în sfîrșit, în marea cetate Cairo. A găsit orașul exact cum îl văzuse în vis: aceleași străduțe i-au venit sub pași. Mergea prin aceeși mulțime fără griji, de-a lungul acelorași prăvălii pline cu toate bogățiile din lume. S-a lăsat călăuzit de aceleași minarete, departe, pe cerul senin. A ajuns la marginea aceluiași fluviu peste care trecea același pod de piatră. La intrarea podului era aceeași bornă. A alergat către ea cu mîinile întinse spre bogăție, dar imediat și-a băgat capul între mîini gemînd. Acolo se afla un cerșetor cu mîna întinsă în așteptarea unei coji de pîine. Nici urmă de comoară.

Atunci, alergătorul nostru după vise, la capătul puterilor și resurselor, a fost cuprins de disperare. „La ce bun să mai trăiesc. Nimic din ce aș dori nu pot avea în lumea asta". Cu chipul scăldat în lacrimi, s-a suit pe parapet, hotărît să se arunce în fluviu. Cerșetorul l-a apucat de vîrful picioarelor readucîndu-l pe pod și, luîndu-l de umeri, i-a spus:

— De ce vrei să mori, sărman nebun, pe o vreme atît de frumoasă?

Celălalt, suspinînd, i-a povestit totul: visul său, speranța de a găsi o comoară, lungul său drum. Cerșetorul a început să rîdă cu hohote, lovindu-și fruntea cu palma și îndreptîndu-se spre cei din jur, asemeni unui bufon:

— Priviți pe cel mai perfect idiot de pe pămînt. Ce nebunie, să faci un asemenea drum periculos crezînd într-un vis! Mă credeam slab de minte, dar pe lîngă tine, omule, mă simt înțelept ca un sfînt derviș. Eu care îți vorbesc, în toate nopțile, de ani întregi, visez că mă aflu într-un oraș necunoscut. Numele lui este, cred, Ispahan. În acest oraș este o căsuță mică, joasă, de culoarea pămîntului însorit, cu fațada sărăcăcioasă împodobită cu un cadran solar, pe jumătate șters. În fața casei se întinde un cîmp cu pietre, la marginea cîmpului se află un izvor și un smochin. În toate nopțile, în visul meu, sap o groapă adîncă la poalele smochinului și descopăr un cufăr plin vîrf cu piese de aur și pietre prețioase. Am dorit vreodată să alerg după acest miraj?. Nu. Eu sînt un om rezonabil. Am rămas să cerșesc liniștit tainul pe acest pod atît de circulat. Vis, minciună, spune proverbul. Dumnezeu ți-a dat un loc în care poți să stai. Du-te, gîndește-te și fii mai puțin naiv, o să trăiești mai bine.

Din descrierea făcută țăranul și-a recunoscut casa și smochinul. Chipul i s-a luminat imediat, l-a sărutat pe cerșetorul uluit de subitul acces de entuziasm și s-a întors la Ispahan alergînd și țopăind ca omul plin de o bucurie fără măsură. Ajuns acasă, nici măcar n-a descuiat ușa. A luat o cazma, a săpat o groapă adîncă la poalele smochinului descoperind în fundul gropii o comoară neprețuită. Aruncîndu-se cu fața la pămînt a murmurat:

— Alah e mare iar eu sînt copilul său.

Așa se sfîrșește povestea.

În românește de Andriana FIANU

LUMEA BANCURILOR

Politica partidului de dezvoltare a comunismului.

- Nu știu! zice polonezul cu gîndul la haosul de la ei. Căutați în cartea de vise.

*

Unul, gonind cu viteză pe șosea, este oprit de un polițist, care dă să-l amendeze.

- Arde-l! strigă femeia de alături. De un ceas îl trag de mînecă.

- Cine sînteți dv.?

- Cum, cine? Soția dînsului!

- Bine, domnule, dă-i drumul! Pedeapsa e lîngă dumneata.

*

- Ai 40 de grade temperatură! zice doctorul către un sportiv pe care-l consulta.

- Și recordul mondial care e?

*

- Am aflat ceva foarte neplăcut despre bărbatul tău...

- Zău?! Spune repede, de cînd îmi doresc o pereche de cercei.

*

- Dragă, sînt foarte obosit.

- De ce?

- Toată ziua am căutat ceva mai ușor de lucru.

*

- Dragă, dacă mor, te rog să te măriți cu șeful cadrelor.

- De ce tocmai cu el?

- El mi-a făcut cele mai mari greutăți în viață.

*

- Fraților, am o veste grozavă, după congresul partidului vom beneficia de săptămîna redusă de lucu.

- Sper să înceapă, ca și pînă acum, de lunea, replică unul.

*

- Care e vîrsta medie în România?

- Șase ani și șase luni.

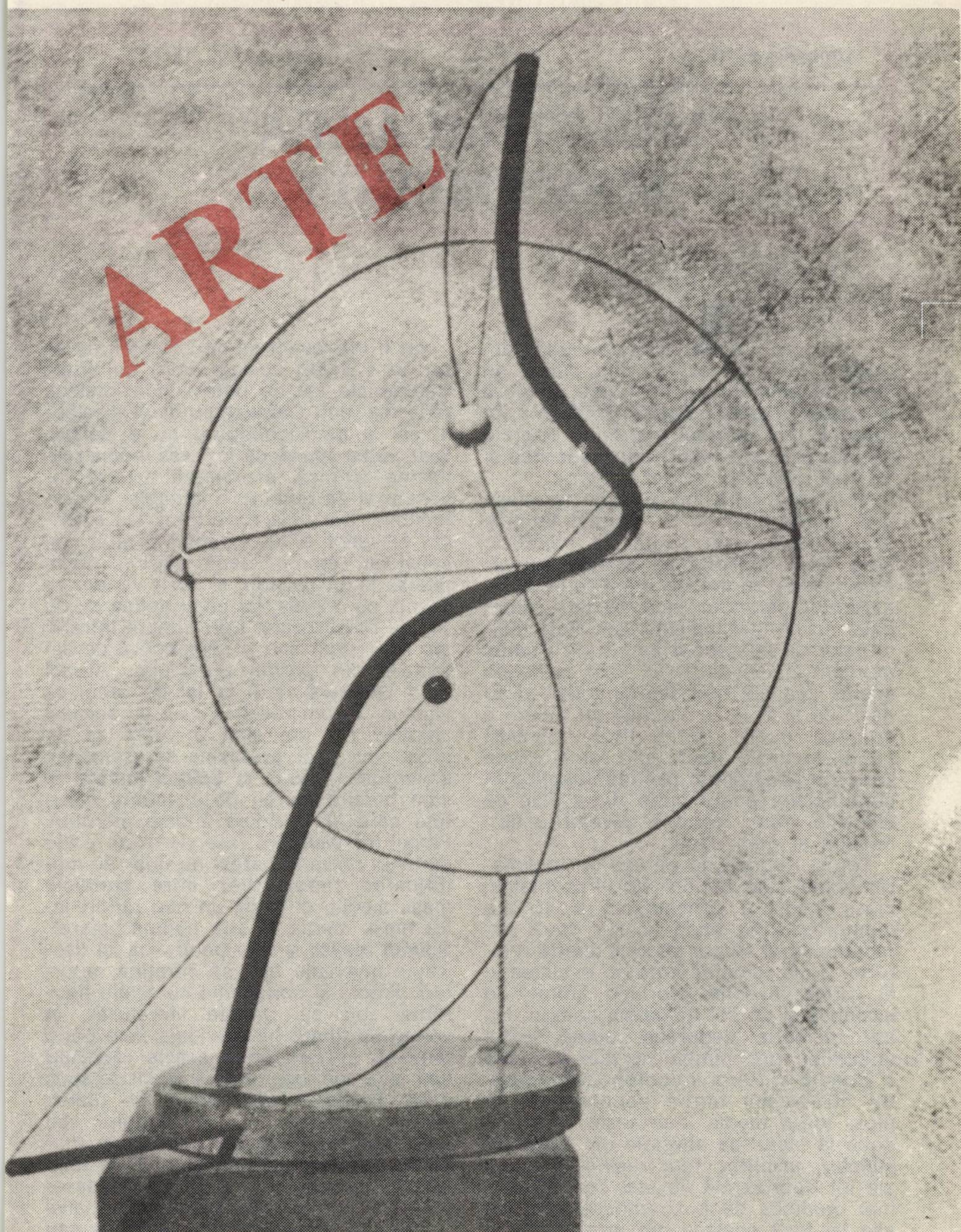
- Cum asta?

- Șase ani pînă la școală și șase luni după pensionare.

*

- Maestre, nu mă mai satur privind tabloul pe care l-ați pictat acum cinci ani.

- Nici eu, de asta m-am decis să-l vînd.

ALEXANDER CALDER: Un univers

Umberto ECO

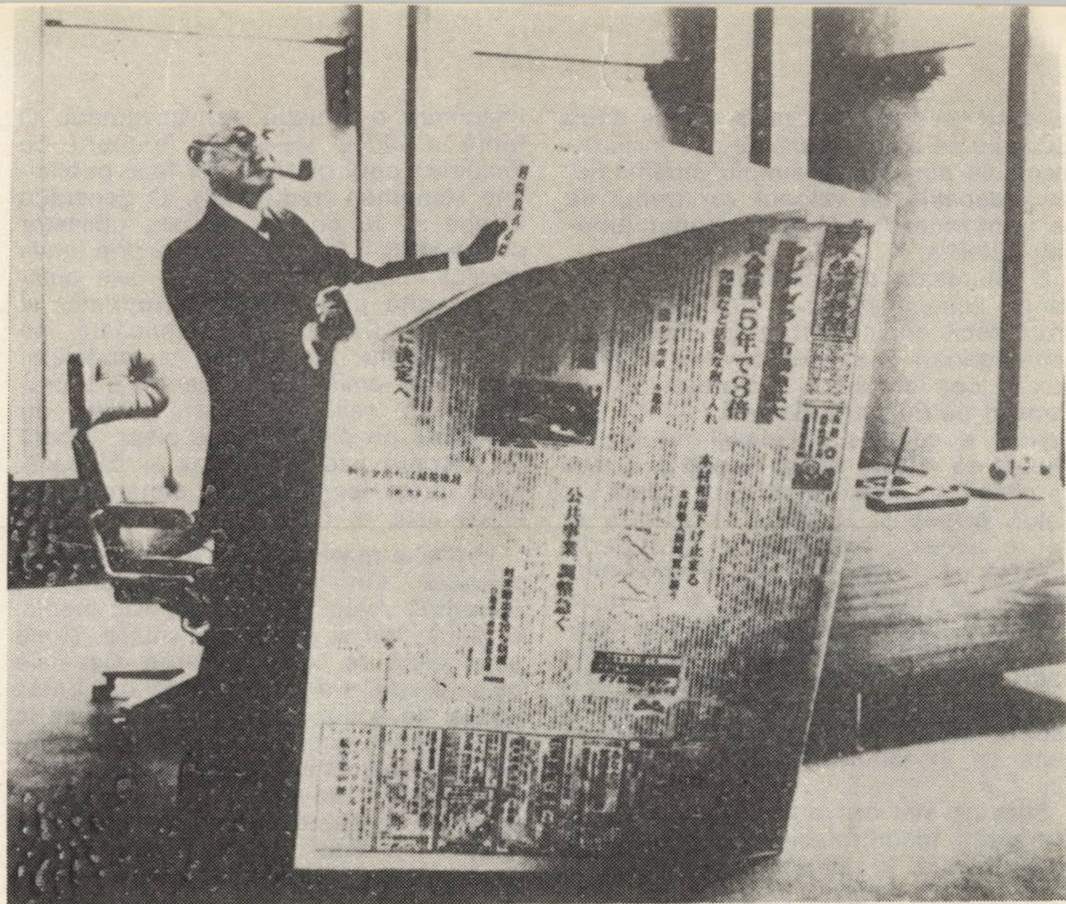
MULTIPLICAREA MASS MEDIEI

ACUM o lună am revăzut la televizor un film clasic de care ne amintim cu admiraţie, căldură şi respect: **2001: odiseea spaţială** a lui Kubrick. Am întrebat mai mulţi prieteni ce impresie le-a făcut redescoperirea şi au fost unanimi: o dezamăgire.

Acest film care, nu demult, ne uluise prin extraordinarele lui noutăţi tehnice şi figurative, prin suflul lui metafizic ne-a lăsat impresia că pisează lucruri deja văzute de mii de ori. Drama ordinatorului paranoic încă se ţine, chiar dacă nu ne mai uimeşte. Secvenţa maimuţelor de la început încă e un frumos moment cinematografic, însă navetele acelea spaţiale non-aerodinamice şi-au găsit de mult locul în cutia cu jucării a copiilor noştri, între timp deveniţi adulţi; viziunile finale sînt kitch (toată seria de generalităţi pseudofilosofice în care fiecare poate pune după plac ce alegorie vrea); restul a devenit „disc", muzică şi ghiozdane.

Totuşi Kubrick ne păruse un inventator genial. Dar tocmai aici e problema; mass media e genealogică şi nu are memorie, chiar dacă aceste două caracteristici ar trebui să se excludă reciproc. E genealogică întrucît, în sistemul ei, orice invenţie produce imitaţii în avalanşă şi un soi de limbaj comun. Nu are memorie deoarece, odată lanţul imitaţiilor rupt, nimeni nu mai ştie cine a început şi lesne e confundat fondatorul cu ultimul dintre nepoţeii lui. În plus, mass media instruieşte, ceea ce duce la faptul că navetele din **Războiul stelelor,** inspirate fără ruşine din cele ale lui Kubrick, să fie mai complexe şi mai credibile decît strămoaşele lor, în aşa fel încît acestea din urmă să pară că sînt imitaţii.

AR fi interesant să ne întrebăm de ce nu se întîmplă acelaşi lucru cu artele tradiţionale, de ce putem încă înţelege că e mai bun Caravaggio decît discipolii săi şi că Richebourg nu e Balzac. S-ar putea spune că în mass media realizarea tehnică prevalează asupra invenţiei şi că tehnica e imitabilă şi perfectibilă. Dar asta nu e totul. De exemplu **Hammet** al lui Wenders e mult mai sofisticat, tehnic, decît bătrînul **Şoim maltez** al lui Huston, şi noi îl vedem pe primul cu interes, iar pe al doilea cu un soi de religiozitate. Prin urmare intră în joc un sistem sau o perspectivă de aşteptare din partea publicului. Atunci cînd Wenders va fi la fel de vechi ca Huston, îl vom revedea oare cu aceeaşi emoţie? Nu mă simt în stare să ţin piept aici atîtor probleme de asemenea anvergură. Totuşi, în **Şoimul maltez** ne vom bucura mereu de o anume naivitate care la Wenders e deja pierdută. Filmul lui Wenders face de-acum parte dintr-un univers marcat nu doar de modificarea raporturilor între canalele mass media, ci şi de un nou raport între mass media şi arta numită „mare". **Şoimul maltez** e naiv pentru că îşi dezvăluie invenţiile fără să întreţină raporturi directe şi conştiente cu artele figurative sau cu „marea literatură", în vreme ce filmul lui Wenders face parte dintr-un univers unde aceste raporturi sînt deja confuze, unde e dificil de spus dacă Beatles-ii sînt străini de marea tradiţie muzicală a Occidentului sau dacă benzile desenate pătrund în muzee prin intermediul artei pop, în timp ce arta muzeelor intră în benzile desenate prin intermediul culturii non-naive a diferiţilor Crepax, Pratt, Moebius sau Drouillet. Şi, dacă tinerii stau la coadă,

EIICHIRO SAKATA: Fotografie publicitară

două seri la rînd, la un Palat al congreselor, o seară pentru Bee Gees și alta pentru John Cage sau altcineva care joacă Sartre și în a treia seară se duc (ori se duceau, căci din nefericire nu o vor mai putea face) să o asculte pe Cathy Berberian cîntînd în același timp Monteverdi, Offenbach și, neîndoielnic, Beatles, dar interpretați à la Purcell (iar Cathy Berberian nu adăuga nimic muzicii Beatles-ilor decît ceea ce aceasta cita deja, fragmentar, fără să știe și fără să vrea).

RAPORTURILE noastre cu produsele de masă și cu „marea" artă s-au schimbat. Diferențele s-au redus ori s-au anulat, dar, odată cu diferențele, s-au deformat raporturile temporale, filiațiile, acel **înainte** și **după.** Filologul încă le percepe, nu însă și consumatorul obișnuit. Am obținut ceea ce pretindea cultura sclipitoare, moștenitoare a luminilor anilor '60: să nu mai existe, de-o parte, produse pentru masele ilote și, pe de alta, produse dificile pentru publicul cultivat și pretențios. Distanțele s-au redus, critica e perplexă, așa cum vedem limpede în articolele (pe drept cuvînt) stînjenite din „Espresso", care încearcă să precizeze situația în care se găsește vizavi de ultimul cîntec al lui Matia Bazar. Critica tradiționalistă se plînge de faptul că noile tehnici de cercetare analizează cu aceeași exactitate pe Manzoni și pe Mickey, fără ca măcar să-i diferențieze (și ea minte cu nerușinare și în pofida oricărei evidențe) și fără să-și dea seama (din neatenție) că însăși viața artelor de azi tinde să înlăture această distincție.

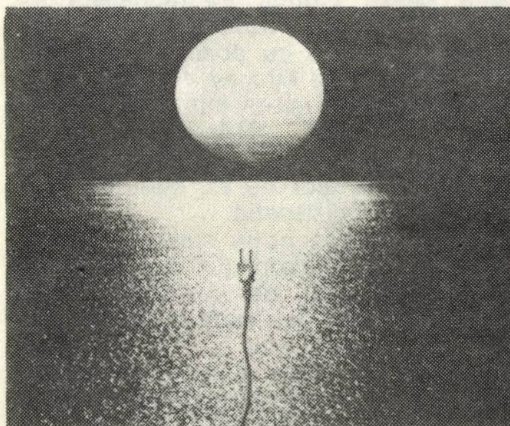
Și apoi, cineva puțin cultivat îl poate citi astăzi pe Manzoni (ce va înțelege, e o altă problemă), dar nu izbutește să citească benzile desenate cu **Salut, trupeți** (care deseori sînt ermetice, plictisitoare cum au putut fi doar experimentatorii cei răi pentru **happy few** în deceniile precedente). Asta ne arată că atunci cînd asemenea modificări de ori-

zont se verifică, încă nu s-a spus dacă lucrurile se ameliorează sau se înrăutățesc; ele sînt pur și simplu modificate, iar judecățile de valoare vor trebui să se conformeze parametrilor unor judecăți diferite.

E interesant de constatat că, din instinct, liceenii știu mai bine aceste lucruri decît anumiți profesori universitari septuagenari (mă refer la vîrsta artelor, nu la cea civilă). Un profesor de la Centrul de Educație Socială (și încă superior) e convins că elevul nu învață pentru că citește **Salut, trupeți** și poate că elevul nu învață pentru că (odată cu **Salut, trupeți** și Moebius — și între ei doi e aceeași distanță ca între Seria Neagră și Robbe-Grillet) citește **Siddharta** de Hesse ca și cum ar fi vorba despre o glosă la **Despre zen sau despre întreținerea motocicletelor.** E limpede că școala trebuie să-și revadă propriile manuale (dacă cumva a avut) asupra științei de a citi. Și asupra a ceea ce înseamnă poezia și non-poezia. /.../

Știm ce sînt azi radio și televiziunea. Pluralități incontrolabile de mesaje pe care fiecare le folosește pentru a le amesteca în manieră proprie prin telecomandă. Libertatea utilizatorului sigur nu sporește. Dar modalitatea de a-l învăța să fie liber și controlat sigur se modifică. În rest, au căpătat lent importanță două fenomene: multiplicarea mass mediei și mass media la pătrat.

CE e azi mass media? O emisiune tv? Firește că și asta. Să încercăm să ne

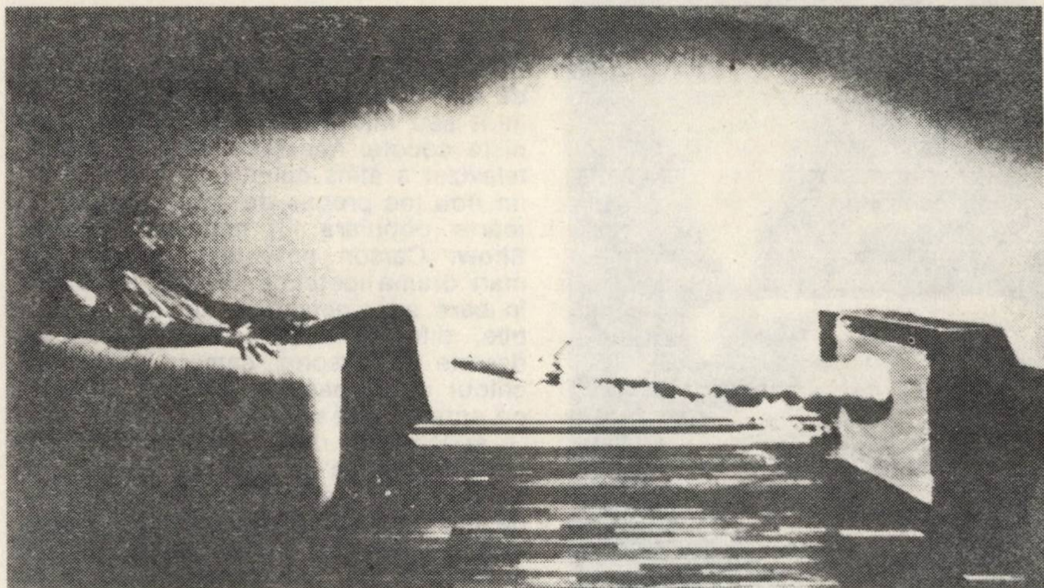

SUSUMU MATSUSHIMA: Poster

imaginăm o situație non-imaginară. O firmă produce **tee-shirts** (tricouri) cu imaginea unui cîntăreț și-i face publicitate (fenomen tradițional). O generație începe să le poarte. Fiecare utilizator de **tee-shirt** îi face publicitate prin intermediul imaginii cîntărețului (așa cum, pe de altă parte, fiecare proprietar al unui Fiat Panda face publicitate, pe cont propriu, mărcii Fiat și modelului Panda). O emisiune tv, pentru a fi credincioasă realității, arată tineri cu **tee-shirts** cu cîntărețul pe piept. Tinerii (și bătrînii) văd emisiunea și își cumpără iarăși **tee-shirts** cu cîntărețul, fiindcă asta te face „tînăr".

UNDE e mass media? În reclama publicitară, din ziar?, în emisiune, în **tee-shirt?** Avem aici nu o mass media, ci două, trei și poate mai multe. Și ele acționează pe canale diferite. Canalele mass media s-au multiplicat, dar unele dintre ele acționează ca mass media la mass media, deci ca mass media la pătrat. Și cine emite atunci mesajul? Cel ce produce **tee-shirts?** cel ce poartă, cel care vorbește despre ele pe micul ecran? /.../ Sau cîntărețul care, pentru a-și acoperi cheltuielile, acceptă să fie sprijinit prin publicitatea unui **tee-shir?** Toată lumea e și nu e implicată, în același timp... și noi nu mai știm de unde vine „proiectul". Căci există un proiect, desigur, dar nu mai e intențional și deci nu se mai poate face critică atacîndu-i intențiile. Toți profesorii de teorie a comunicării (inclusiv eu) care s-au format pe textele de acum douăzeci de ani ar trebui să iasă la pensie.

UNDE se află mass media? În sărbătoare, în cortegiu, în conferințele despre Kant organizate de serviciile culturale ale primăriilor, la care asistă mii de tineri așezați pe pămînt spre a-l asculta pe severul filosof care și-a asumat avertismentul lui Heraclit: „De ce vreți să mă băgați în toate ciorbele, o, analfabeților? Eu n-am scris pentru voi, ci pentru cei care mă vor înțelege!" Unde se află mass media? Ce e mai personal decît să dai un telefon? Dar ce se întîmplă cînd cineva îi duce judecătorului înregistrarea unui telefon personal, dat pentru a fi înregistrat, pentru a fi înmînat judecătorului, fiindcă un intrus în palatul de justiție îl dă ziarelor care ziare vorbesc despre el, iar ancheta e

TAKEO HIBINO: Viziune

compromisă? Cine a produs mesajul (și ideologia lui)? Cretinul care vorbea inocent la telefon, cel care a telefonat, judecătorul, ziarul, cititorul care n-a înțeles jocul și care, de la gură la ureche perfecționează succesul mesajului?

Au fost odată ca niciodată canale mass media și erau rele cum le știm și exista și un vinovat. În fața lor se ridicau vocile virtuții care denunțau crimele. Iar arta (ah, din fericire!), care oferea alternative, nu era prizonieră a mass mediei.

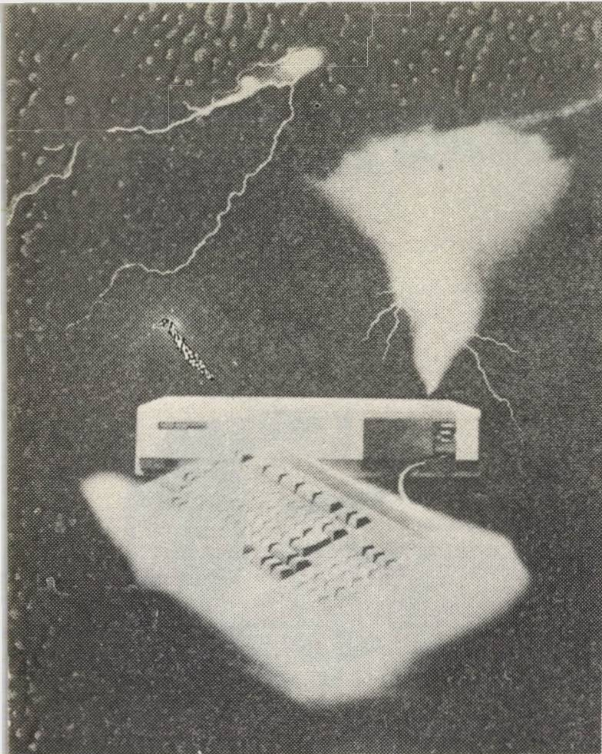
Ei bine, totul s-a sfîrșit. Trebuia să începem iarăși să ne întrebăm ce se întîmplă de la început...

PENTRU a sfîrși, să avansăm ideea că, pus în contact cu o televiziune care nu vorbește decît despre ea însăși, privat de dreptul la transparență, adică la contactul cu lumea exterioară, spectatorul se ghemuiește în el însuși. Iar în acest proces cunoaște și apreciază numai în calitate de spectator televizat și asta e tot. O veche definiție a televiziunii — „Fereastră deschisă spre o lume închisă" — își regăsește pertinența.

Ce lume „descoperă" „televizionarul"? El redescoperă propria sa natură arhaică, pre-televizată — pe de o parte — și propriul său destin de solitar al electronicii, pe de alta. Acest aspect e accentuat de apariția televiziunilor particulare; salutate la origine ca o garanție a informării mai vaste și, în final, „plurale".

Paleo-TV-ul voia să fie o fereastră deschisă spre imensitatea lumii din provincia cea mai izolată. Neo-TV-ul independent (pornind de la modelul național al **Jocurilor fără frontieră)** își îndreaptă camerele asupra provinciei și arată publicului din Piacenza oameni din Piacenza, adunați cu ocazia prezentării modelelor unui bijutier din Piacenza, iar un prezentator din Piacenza face glume grosolane pe seama sînilor unei doamne din Piacenza care tocmai e pe cale să cumpere o oală-minune. E ca și cum ai privi cu o lunetă întoarsă pe dos.

Cel ce vinde la licitație e vînzător, și, în aceeași măsură, actor. Dar un actor care ar interpreta rolul unui vînzător nu ar fi convingător. Publicul cunoaște vînzătorii, pe cei ce ajung să-i convingă să cumpere o mașină de ocazie, un cupon de stofă, grăsime de marmotă din tîrguri. Acest om trebuie să-și îngrijească înfățișarea (să fie corpolent sau să semene cu un pisoi), să vorbească așa ca spectatorii, cu puțin accent și, dacă e posibil, să stîlcească gramatica. Trebuie să spună „Exact", „Ofertă interesantă" la fel cu cei ce vînd într-adevăr. Trebuie să spună: „optsprezece carate, doamnă Ida, nu știu dacă înțele-

(Fără cuvinte)

geţi ce vreau să zic". De fapt, el nu trebuie să explice, ci să manifeste în faţa mărfii aceeaşi surpriză plină de admiraţie ca şi cumpărătorul. În viaţa particulară e pesemne un om foarte onest, dar pe micul ecran trebuie să vorbească cu un ton puţin şmecher, altfel publicul nu-i acordă încrederea. Vînzătorii aşa se comportă.

ODINIOARĂ se rosteau cuvinte mari la şcoală, la serviciu, în pat. Apoi, în public trebuia să te controlezi un pic şi Paleo-TV-ul (supus cenzurii şi conceput pentru un public ideal, liniştit şi catolic) îşi edulcora limbajul. Televiziunile particulare, dimpotrivă, vor ca publicul să se recunoască şi să spună „Sîntem chiar noi". Şi astfel un comic sau un prezentator care propune o ghicitoare, uitîndu-se către posteriorul unei spectatoare, trebuie să emită grosolănii şi să facă aluzii cu dublu înţeles. Adulţii se regăsesc, iar ecranul e în sfîrşit ca viaţa adevărată. Tinerii socotesc că acesta e comportamentul pe care e firesc să-l adopte în public — de altfel, cam aşa şi l-au imaginat dintotdeauna.

Neo-TV-ul şi mai cu seamă canalele particulare exploatează fondul masochist al spectatorilor. Prezentatorul pune unor menajere potolite întrebări care în mod normal le-ar face să moară de ruşine iar ele intră în joc roşind mai mult sau mai puţin şi se comportă ca nişte cocote. Această formă de sadism televizat a atins culmile în America, cu un nou joc propus de Johny Carson în foarte populara lui emisiune **Tonight Show.** Carson povesteşte trama unei mari drama ipotetice de tipul lui **Dallas** în care apar personaje idioate, mizerabile, diforme şi perverse. În timp ce descrie un personaj, camera încadrează chipul unui spectator care se priveşte pe ecranul plasat deasupra capului său. Şi spectatorul rîde, fericit foc, în timp ce e descris ca un sodomit, un corupător de minore, spectatoarea debordează de încîntare să se regăsească în pielea unei drogate sau a unei debile. Bărbaţii şi femeile (pe care camera îi alege cu perversitate, din pricina vreunui defect particular) rîd, încîntaţi să se vadă ridiculizaţi în faţa a milioane de spectatori; ei gîndesc că oricum e o joacă. Dar chiar sînt ridiculizaţi!

OMUL de patruzeci de ani, cel de cincizeci de ani ştie cît e de dificil să recuperezi într-o cinematecă pierdută un film vechi de Duvivier. Acum magia cinematecii s-a sfîrşit, Neo-TV-ul ne oferă în aceeaşi seară un Totò, un Ford al începuturilor şi poate un Méliès. Noi ne-am făcut din ei un cult. Dar se întîmplă şi ca, pentru un Ford, să fii silit să înghiţi zece chestii indigeste şi seriale proaste. Bătrînii lupi ai cinematecii mai ştiu să facă diferenţa, dar sigur ei nu se uită decît la filmele pe care le-au mai văzut. Aşa că nu află nimic nou. Tinerii categorisesc fiece film vechi ca film de cinematecă şi cultura lor retrogradează. Din fericire, ziarele dau unele indicaţii despre program. Dar cînd să mai citeşti şi ziarele dacă trebuie să te uiţi la televizor?

Televiziunea americană, pentru care timpul reprezintă bani, insuflă programelor ei un ritm calchiat după ritmul de jazz. Neo-TV-ul italian amestecă material american ca material autohton (sau din ţările lumii a treia, ca de pildă foiletoanele braziliene) care are un ritm arhaic. Astfel, timpul Neo-TV-ului e un timp elastic, cu sprinturi, accelerări şi ralantiuri. Noroc că spectatorul poate

imprima propriul lui ritm, selectînd isteric canalele cu telecomanda. Probabil ați încercat deja să priviți în același timp jurnalul, trecînd de la programul unu la programul doi așa de inspirat, încît ați aflat de două ori aceeași informație și niciodată pe cea așteptată. Sau ați introdus o bătaie cu frișcă în momentul morții unei bătrîne mame. Sau ați spart gymkhana lui Starsky și Hutch cu un domol dialog dintre Marco Polo și un budist. În felul acesta, fiecare își creează propriul ritm și se uită la televizor ca și cum ar asculta o muzică astupîndu-și și destupîndu-și urechile și hotărînd astfel ce inflexiuni să dea **Simfoniei a cincea** de Beethoven sau cîntecului nostru popular **Bella Gigugin.** Seara televizată nu mai spune povești cu început și cu sfîrșit; nu e decît o „bandă-anunț". Visul avangărzilor istorice.

Cu Paleo-TV-ul nu era mare lucru de văzut și toți eram în pat înainte de miezul nopții. Neo-TV-ul ne pune la dispoziție zeci de programe pînă la o oră înaintată a nopții. Pofta vine mîncînd, videocasetofonul ne îngăduie să vedem tot mai multe programe: filmele cumpărate sau împrumutate și emisiunile care se difuzează cînd sîntem plecați de-acasă. Ce fericire, acum poți sta patruzeci și opt de ore în fața micului ecran și nu mai ești silit să intri în contact cu acea ficțiune îndepărtată care e lumea exterioară! În plus, poți să sari peste o întîmplare sau să o reiei, în ralanti sau mai repede. Imaginați-vă puțin: să vezi un Antonioni în ritm de Mazinga! Acum irealitatea e la îndemîna tuturor.

Videocasetofonul e una din noile posibilități, dar în curînd vor apărea altele și vor fi infinite. Pe ecran vom putea citi mersul trenurilor, cursul Bursei, articole dintr-o enciclopedie. Însă, cînd vom putea citi totul, într-adevăr totul pe micul ecran, chiar și intervențiile consilierilor municipali, cine va mai avea nevoie de mersul trenurilor sau de spectacole sau de informații meteorologice? Ecranul ne va furniza informații asupra unei lumi exterioare în care nu va mai merge nimeni. Proiectul unui nou megalopolis Mito (Mit) adică Milano-Torino, e bazat în mare măsură pe contactele prin intermediul ecranului de televizor; și în acest punct nu mai e de înțeles de ce să mai construim autostrăzi sau linii ferate dacă tot nu vom mai avea nevoie să mergem de la Milano la Torino și viceversa. Trupul devine inutil, ne sînt necesari doar ochii.

ATSUSHI SHIIKI: Ilustrație de calendar

Putem cumpăra jocuri electronice care să apară pe micul ecran al televizorului și toată familia se va juca de-a dezintegrarea flotei spațiale a lui Dart Vader. Dar cînd, dacă avem deja de văzut atîtea lucruri, plus lucrurile înregistrate? În tot cazul, bătălia galactică, ce nu se mai joacă la bar, între un **cappuccino** și un telefon, ci toată ziua, pînă la spasm (la bar te mai oprești, fiindcă îți respiră cineva în ceafă, acasă însă te poți juca la infinit) va avea următorul efect: ea îi va învăța pe cei mici să aibă reflexe optime ce le vor permite să piloteze un avion de vînătoare supersonic. Ea ne va obișnui, mici și mari, cu ideea că a dezintegra zece astronave nu e mare scofală, iar războiul cu rachete ne va fi la îndemînă...

Nu știu dacă dumneavoastră ați încercat, dar, după ce v-ați jucat zece ore, noaptea, pe jumătate adormiți, angoasați, veți vedea luminițe licărind și siajul proiectilelor. Retina și creierul sînt nimicite ca și cînd ați fi fost orbiți de un flash. Multă vreme nu veți mai avea în fața ochilor decît o pată întunecată. E ınceputul sfîrșitului.

(Fragment din: **TV: transparența pierdută.** *Subcapitolul 6: „Cîteva petarde, ca să sfîrșesc")*
În românește de H. NICHIFOR

ANTONI GAUDI

Este adevărat că arhitectura este determinată de realitate, dar să nu uităm că domeniul său real de acțiune este cel al semnificației. **(L.M. van der Rohe)**

SFÎRȘITUL secolului al XIX-lea lasă arhitectura într-o stare de sațietate a formelor. Această oboseală a creației este generală. Cînd tehnicienii își inventau primele mecanisme moderne, artiștii își căutau grile noi ale stilului. În acest pasaj al istoriei apare figura originală a arhitectului spaniol Antoni Gaudi. Cine îi privește opera de arhitectură va fi desigur frapat de limbajul propriu de plăsmuiri zoomorfe, chiar grotești. Gaudi alimentează o cunoaștere cel puțin ciudată a macromateriei. El ne dezorientează la prima vedere recepția spațială, ne bruschează ochiul, alegînd alegoria ca formă de comunicare și de exprimare.

Astfel parcurgem de la debutul său o operă organică, omogenă. Născîndu-se în Catalania, Gaudi va fi trecut cu ochiul peste bogata moștenire arhitectonică. Într-o țară dominată de religiozitate, catedralele sînt o realitate impresionantă. Barocul opulent al orașelor provinciale spaniole, rigiditatea bisericilor iezuite contureează un ansamblu de inspirație. Gaudi plăsmuiește forma ca rezultat al funcției. Stilul propriu de creație Gaudi și-l formează constant ascendent de la debut:

CASA VINCENS (1878—1880): influența artei MUDEJAR; placaje de majolică, bolți maure, cărămidă aparentă.

CASA MILA (1905—1910): structură orizontalizată în unduiri ritmice

CASA GUELL (1915): imobil masiv placat cu majolică multicoloră; interioare maure

PARCUL GUELL: natură de piatră locuită de forme zoomorfe, de galerii radiculare, de coaste uriașe de ceramică

SAGRADA FAMILIA: catedrală neogotică clădită pe portaluri pinacluri cubiste traforate.

CASA BALTO: anamorfoză de piatră, majolică și cărămidă.

CEI ce au savurat neobișnuitul în arhitectură desigur au consimțit la valoarea lui Gaudi. Aberația colaborează la ordinea universului, ne obligă să o considerăm echilibru între unghiul drept și linia aleatoare a axelor structurii.

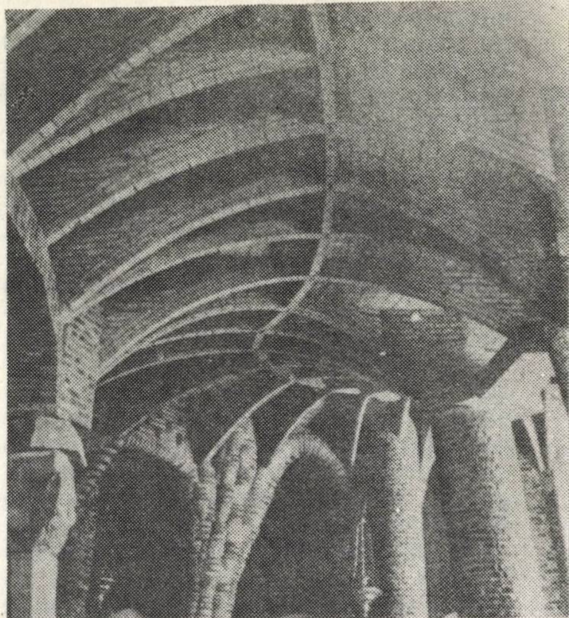
Antoni Gaudi, acest Bosch al arhitecturii premoderne, se situează în afara cadrului estetic canonizat de școli.

Imaginația este acea putere a spiritului ce vibrează atîta timp cît suportul există. Pentru privitorul obișnuit, recepția vizuală a oricărei opere gaudiene declanșează conflictul, stupoarea.

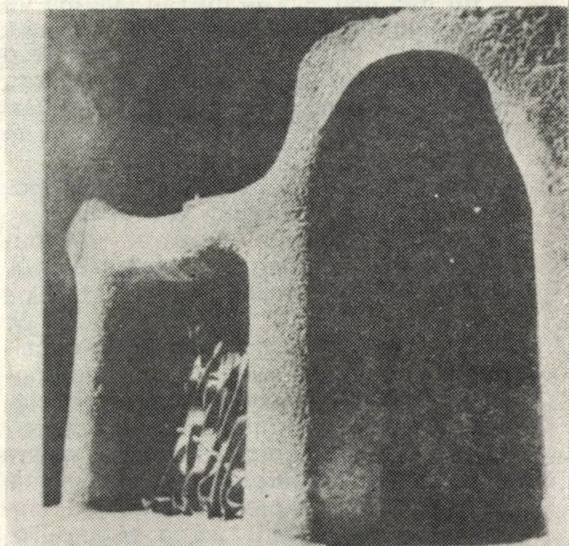
Percepția noastră poate să măsoare, într-o măsură mai mare sau mai mică, expresia trăirilor artistului și atunci îl înțelege.

Din nevoia spirituală de a-și găsi un limbaj propiu, arhitectul catalan devine propriul său clasic. Creația lui impune așezarea conștiinței sale în lume.

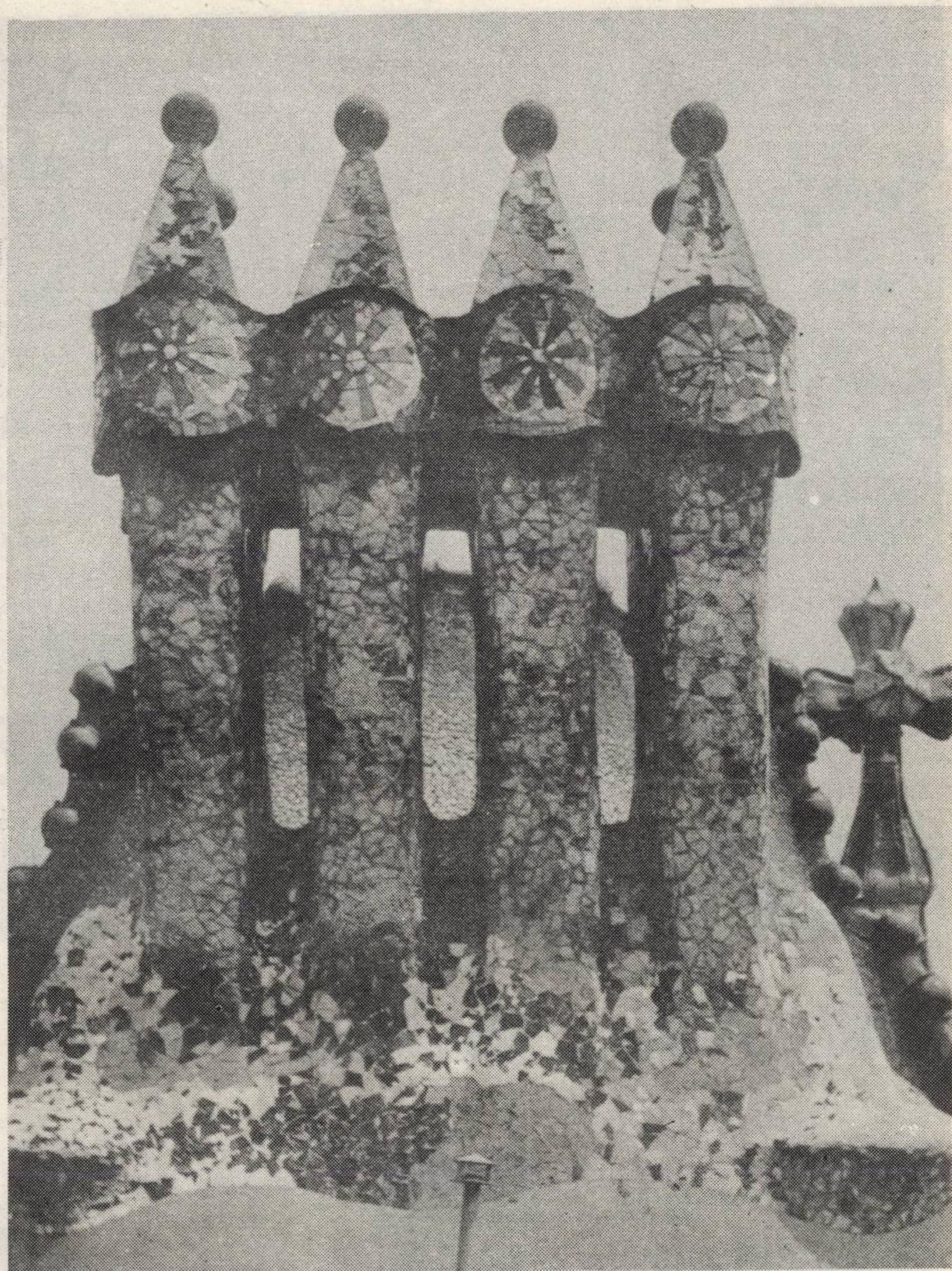
Ileana COSTEA-SCHINAGEL

Detaliu de boltă și coloane

Casa Milà. Detaliu de fațadă

Casa Battló. Turnurile de ventilaţie cu fragmente curgătoare

Finca Güell. Turn cu ventilaţie de pe acoperişul casei portarului

Casa Milà. Ventilator

Viaduct şi zidul de vest cu stîlpii de susţinere (Parcul Güell)

Casa Vicens (1883—1888). Calle las Carolinas 24, Barcelona

Casa El Capricho (1883—1885). Intrarea coloanelor

Andrei NICULESCU

CIUDĂŢENIILE MAEŞTRILOR

■ Povestirile despre ciudăţeniile artiştilor sînt tot atît de vechi cît şi literatura consacrată acestora, iar adjectivele folosite pentru a le descrie maniile sînt nenumărate. Iată numai unele dintre ele: absurd, ciudat, bizar, lunatic, extravagant, capricios, ridicol şi, eventual, fascinant. Aceşti termeni şi-au schimbat uneori sensul de-a lungul timpului şi nu pot fi traduşi dintr-o limbă într-alta fără a-şi pierde savoarea specifică.

Biografii artiştilor, începînd cu Vasari („Vieţile celor mai celebri pictori, sculptori şi arhitecţi", 1550) şi cu Van Mander („Cartea pictorilor", 1604), iar în vremea noastră minunata carte a soţilor Rudolf şi Margot Wittkower („Născuţi sub semnul lui Saturn. Figura artistului din antichitate pînă la Revoluţia Franceză", 1963), din care culegem exemplele ce urmează, au evocat şi interesantă galerie de personaje palpitînd de viaţă, de pasiuni şi conflicte interioare.

Extravaganţi şi solitari

PRINTRE primii artişti cu comportament singular, menţionaţi în izvoarele timpului, figurează Jacopo Pontormo (1494—1556). Rămas orfan de copil, şi-a început ucenicia pe la vîrsta de 11 ani, fiind considerat un fenomen. Mai tîrziu avea să devină unul dintre maeştrii cei mai vestiţi ai manierismului florentin. Vizitîndu-i ciudata locuinţă, Vasari a putut vedea scara de lemn ce ducea la atelierul său şi care putea fi ridicată cu un scripete, izolîndu-l astfel de restul lumii. Nu putea lucra decît după dispoziţie, refuzînd adesea comenzi însemnate, cerute insistent de clientela sa aristocratică, pentru ca după aceea să-şi vîndă tablourile pe preţuri de nimic unor amatori mult mai modeşti. Îşi gătea singur mîncarea, temîndu-se de a nu fi otrăvit, căci moartea îl înspăimînta grozav. Pontormo ocolea cortegiile funebre cu multă grijă.

Cam tot pe atunci exista la Florenţa o „veselă companie" de tineri artişti care-şi petreceau vremea scandalizîndu-i pe burghezii cumpătaţi cu petrecerile lor zgomotoase. Veşnic nespălaţi şi bărboşi, cum îi descrie o mărturie contemporană, trăiau într-o mizerie desăvîrşită, făcîndu-şi patul o dată la două luni şi folosind panourile pe care lucrau drept mese. Cînd beau, se cinsteau numai cu sticla şi pocalul.

Deasupra unor astfel de boemi se ridică impunătoare cele două mari figuri ale Renaşterii italiene, Michelangelo (1475—1564) şi Leonardo (1452—1519). Incomparabila fantezie creatoare a lui Michelangelo, capacitatea sa aproape unică de a-şi exprima ideile cu tot atîta forţă în sculptură, pictură şi arhitectură sau în poezie, ataşamentul său exemplar faţă de puţinii săi prieteni, incapacitatea sa de a fi curtenitor cu cei pe care nu-i stima, pasiunea sa pentru frumos, totala neglijare a persoanei proprii în viaţa cotidiană, iată o serie de aspecte care i-au uimit pe contemporani ca şi pe urmaşi. A fost considerat avar şi generos, supraauman şi copilăros, modest şi vanitos, violent, susceptibil, gelos, extravagant, frămîntat, ciudat, teribil. Şi lista e departe de a fi completă. Nici graţia, nici frumuseţea lui Rafael nu împodobeau natura sa aspră. Michelangelo era urît, lipsit de maniere, extrem de bănuitor şi intransigent. Hotărît lucru nu era un om cu care se putea convieţui comod. Încă de tînăr, între 21 şi 25 de ani, ducea la Roma o viaţă retrasă şi solitară, departe de orice societate ca şi de strălucirea curţii papale, cu toate succesele sale de artist. Nu suporta pe lîngă sine nici un confrate talentat şi refuza orice colaborare. Duritatea caracterului şi firea bănuitoare i-au creat multe dificultăţi în raporturile cu colegii de breaslă. În ciuda acestui temperament de mizantrop el a lăsat totuşi destule mărturii ale stărilor sale de spirit şi gînduri asupra semnificaţiei vieţii şi artei, în scrisorile şi sonetele sale.

Scrierile lui Leonardo ni-l dezvăluie ca antiteză perfectă a lui Michelangelo. Cele 5 300 de pagini ale însemnărilor sale sînt pline de o imensă varietate de observaţii, însă pur obiective. Chiar actul introspecţiei capătă la el caracterul unui experiment din care orice emoţie personală este alungată. După Vasari, Leonardo era frumos, amabil, generos, agreabil în conversaţie şi iubit de toţi. Cu toată abilitatea sa în relaţiile sociale, el păstra totuşi o distanţă permanentă faţă de oameni, evitînd legăturile apropiate. Despre slăbiciunile sale, gusturile sale, starea sa de sănătate, sau opiniile sale asupra evenimentelor contemporane nu ştim aproape nimic. Era capabil să înregistreze cu cea mai mare detaşare moartea tatălui său sau ştirea unui groaznic incendiu. A rămas faimoasă cugetarea sa despre singurătate: „Şi de vei fi singur, tu vei fi întreg al tău, iar de vei fi însoţit de un singur om, vei fi numai pe jumătate al tău şi cu atît mai puţin cu cît vei fi mai sociabil". Pe vizitatorii nedoriţi îi înspăimînta adesea prin tot felul de maşinării ingenioase, scornite anume pentru a-i îndepărta. Modul său original de a se îmbrăca, precum şi faptul că era vegetarian ireductibil deveniseră proverbiale. Personalitatea lui Leonardo a rămas o enigmă atît pentru contemporani cît şi

pentru noi cei de astăzi. Obiceiurile sale nonconformiste au contribuit la răspîndirea aurei stranii de mister ce l-a înconjurat de timpuriu.

Maniaci şi alchimişti

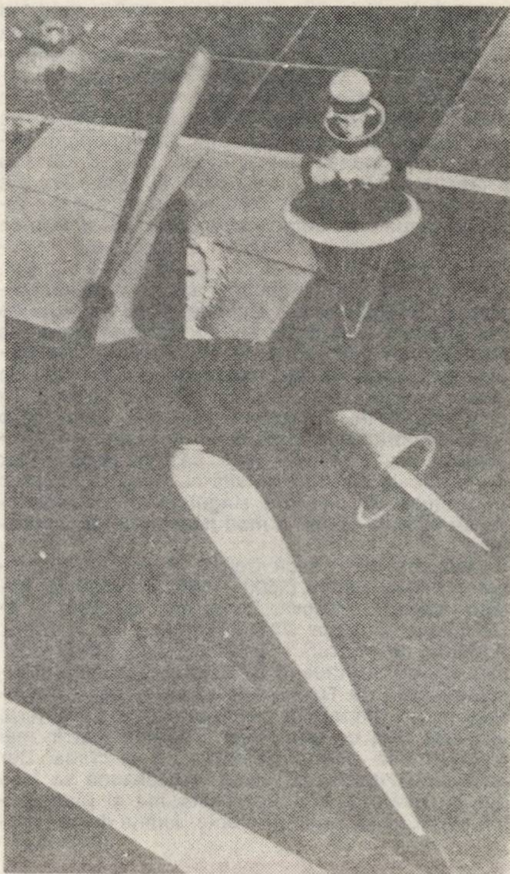
FRICA de otravă era complicată la unii de credinţele lor nebuloase în vrăjitorie şi în magia neagră. Pictorul Lucas van Leyden (1494?—1533) a fost urmărit mereu de ideea fixă că e otrăvit de rivali invidioşi. O victimă a superstiţiilor a fost şi unul dintre cei mai mari pictori ai secolului al XVII-lea, Guido Reni (1575—1624). Trăind într-o lume de spaime imaginare, el se ferea nu numai de otravă, dar şi de vrăjitoare, neadmiţînd nici o femeie bătrînă în casă. Cînd nu izbutea să termine un tablou, îşi considera mîna vrăjită şi, în consecinţă, incapabilă să dea ascultare gîndurilor sale. Nu mai puţin bizară a fost existenţa lui Gaspare Celio (1571—1640), care, dispreţuind părerea contemporanilor, se baricadase în propria-i casă, bătîndu-şi ferestrele în cuie. Iar dacă cineva îl striga de afară, îi răspundea fără a se lăsa văzut. Pe soţia sa, se spune, ar fi sechestrat-o la domiciliu timp de 45 de ani.

Un maniac al curăţeniei a fost pictorul olandez Gerard Dou (1613—1675), faimos pentru micile tablouri de gen. Principalul său duşman era praful. Deîndată ce se ridica praful în atelierul său, Dou îşi depunea pensulele şi paleta, aşteptînd cu calm ca infimele particule să se reaşeze. Numai după aceea îşi relua lucrul.

O tagmă mult mai răspîndită era aceea a alchimiştilor. Nici legile, nici interdicţiile severe nu-i puteau opri din elanul lor absurd de a căuta piatra filosofală sau de a transforma metalele în aur. Printre cei atraşi de fascinaţia acestei pseudoştiinţe s-au aflat şi unii pictori. Cazul cel mai cunoscut este acela al lui Parmigianino (1503—1540), a cărui carieră artistică a fost de-a dreptul ruinată de această pasiune funestă. Cufundat între alambicuri şi cuptoare, abandonase treptat pictura, amînînd mereu terminarea unei opere capitale, fresca ce decora cupola catedralei Steccata din Parma, oraşul său natal. Era urmărit de ideea îmbogăţirii rapide prin congelarea mercurului. Admirat altădată pentru eleganţa sa rafinată, ajunsese să-şi sperie prietenii prin ţinuta sa neîngrijită.

Printre alţi artişti cu preocupări bizare merită a fi menţionaţi Paolo Guidotti (1560—1629) şi Nicolaus Prucker (1620—1694). Primul a încercat să zboare de la înălţime cu o pereche de aripi confecţionate din oase de balenă, acoperite cu pene, dar s-a prăbuşit spărgînd acoperişul unei case. Avînd pasiunea anatomiei, fura cadavre, pe care le diseca noaptea în ruinele Colosseum-ului. Germanul Prucker avea mania păsărilor şi mai ales a graurilor, pe care îi învăţa să vorbească. Extrem de inventiv, construise şi un teatru de păpuşi, în care dădea tot felul de reprezentaţii muzicale.

Pentru a încheia această serie de figuri originale, îl prezentăm pe scurt şi pe Giovanni Antonio Bazzi (1477—1549), faimos pictor sienez, al cărui stil de viaţă dăduse naştere la multe comentarii printre contemporani. Fire veselă şi impetuoasă, Bazzi se delecta cu întreţinerea unei adevărate menajerii. Musafirii săi puteau vedea astfel, în deplină libertate, bursuci, veveriţe, maimuţe, pisici, măgari pitici, cai, ponei, turturele indiene şi mai ales un corb dresat care imita vocea stăpînului, răspunzînd în locul acestuia celor ce îi băteau la uşă. Pasiunea de a colecţiona animale exotice era dealtfel una dintre distracţiile favorite ale mecenaţilor timpului.

OSKAR SHLEMMER: Studiu pentru balet triadic

Artiştii şi legea

DATORITĂ extraordinarei sale autobiografii, Benvenuto Cellini (1500—1571) a devenit una dintre personalităţile cele mai populare ale Renaşterii. Straniul desiş de fapte reale şi de închipuiri din cartea sa a constituit obiectul multor controverse printre istoricii de artă. Cunoscător profund al sufletului lui Cellini şi primul său traducător în Germania a fost marele Goethe, care îl considera reprezentantul cel mai tipic al spiritului italian al vremii sale. Pe fundalul superstiţiilor şi credinţelor demonologice ale contemporanilor săi, „halucinaţiile" lui Cellini surprind mai puţin astăzi, cînd documentele medicale păstrate atestă accesele sale periodice de febră malarică. Născut în Florenţa, şi-a făcut ucenicia pe lîngă un aurar, iar la 19 ani s-a dus la Roma, începînd o viaţă de permanente tribulaţii şi petrecînd cel mult cinci ani în acelaşi loc. Împins de ambiţie, izgonit de epidemii, chinuit de sănătatea sa şubredă, Cellini

colindă din oraş în oraş întreaga Italie, ajungînd şi la Paris, la curtea lui Francisc I. Tăios la limbă şi spadasin înveterat, el şi-a început seria delictelor în 1516. În 1532 fugi din Florenţa după ce rănise grav în duel pe doi adversari. La Roma, în 1534, îl ucise pe rivalul său, aurarul Pompeo de Capitaneis. Ascunzîndu-se întîi, Cellini obţinu iertarea de la papa Paul al III-lea, care îl luă sub protecţia sa. Pentru a treia oară, în 1538, căzu din nou în mîinile justiţiei, fiind acuzat de furt din tezaurul papal, în timpul faimosului jaf al Romei. Aruncat în temniţă, reuşi să evadeze, dar în curînd fu prins din nou şi în cele din urmă eliberat. Mai tîrziu, în 1557, a mai fost acuzat şi de imoralitate şi condamnat la o amendă de 50 de scuzi de aur, precum şi la patru ani de închisoare grea, la Florenţa. La intervenţia ducelui Cosimo I de Medici, pedeapsa i-a fost comutată în patru ani de arest la domiciliu. În acest răstimp artistul îşi dictă memoriile. Escapadele sale se bucurau de o tristă celebritate în toată Italia. Aceasta nu l-a împiedicat ca, la sfîrşitul vieţii, să primească în dar de la ducele Cosimo I o vilă cu grădină, în semn de preţuire. O biografie singulară şi contradictorie se încheia astfel în mod neaşteptat de confortabil.

Ceva mai tînăr decît Cellini, sculptorul şi bijutierul Leone Leoni (1509—1590) a lucrat la Milano, Veneţia, Padova, Roma etc. ajungînd şi în Germania, în suita viitorului rege Filip al II-lea. Acoperit de onoruri şi privilegii, Leoni avea prieteni celebri şi influenţi ca Bembo şi Aretino şi lucrase alături de Tizian. Arta sa de medalist îi adusese multe simpatii la curţile princiare. Caracterul său însă lăsa de dorit, căci fu condamnat în mai multe rînduri pentru violenţă, fals şi crimă. Dar prietenii suspuşi l-au ajutat întotdeauna să iasă din încurcătură. Mînuitor nestăpînit al pumnalului, Leoni se răzbuna prin acte demne de criminalii de rînd. Astfel îl desfigură pe un bijutier german care îl acuzase de fals. Adus înaintea judecăţii, refuză să vorbească pînă ce fu supus torturii. Condamnat la tăierea mîinii drepte, Leoni s-a ales în cele din urmă doar cu o condamnare la galere. Eliberat după 12 luni, la intervenţia principelui Andrea Doria a continuat să se poarte la fel, ucigîndu-l pe ajutorul său, sculptorul Martino Pasqualigno pentru că refuzase să-l urmeze la Milano. Faptul a fost trecut cu vederea, fiind considerat doar o „ieşire violentă" a maestrului, care tocmai lucra la o serie de splendide medalii princiare. Dar încercarea de crimă premeditată din 1559, împotriva lui Orazio, fiul lui Tizian, avea să se înscrie ca un fapt şi mai răsunător în analele vremii. Tizian îşi trimisese fiul la Milano, pentru a-i încasa pensia acordată de regele Spaniei. Leoni, care-i era îndatorat lui Tizian, îl invită pe Orazio la el acasă. Ajuns sub acoperişul lui, Orazio se văzu atacat cu pumnalul de Leoni şi de servitorii acestuia, pentru a-i smulge cei 2000 de ducaţi ai pensiei regale. Victima reuşi să scape, iar Leoni fu arestat. Cu toată gravitatea faptului şi în ciuda plîngerii adresate de Tizian lui Filip al II-lea, făptaşul a fost achitat, în schimbul unei amenzi, şi alungat din Milano. Ajuns la Roma, el primi direct de la papa Paul al IV-lea comanda unui monument funerar al fratelui său în chiar domul din Milano. Mai tîrziu, fiul şi nepotul aceluiaşi Leoni aveau să fie acuzaţi de omucidere în Spania.

H. BOSCH: Drumul Crucii (detaliu)

Caravaggio (1573—1610), în scurta sa viaţă de numai 37 de ani, a lăsat opere nemuritoare prin subtilitatea compoziţiei şi rafinamentul culorilor. Subiectele sale, luate adesea din lumea zgomotoasă a jucătorilor de cărţi şi a spadasinilor, sînt tratate cu o notă particulară de mister. El însuşi era un spadasin extrem de turbulent. Nu o dată a fost amestecat în încăierări de stradă, în bastonade burleşti sau în incidente demne de muşchetarii lui Dumas. O dată s-a luat la ceartă cu un hangiu, conflictul încheindu-se prin rănirea acestuia din urmă, cu o tigaie de cartofi prăjiţi. Împreună cu alţi amici se distra spărgînd noaptea geamurile proprietăresei, care îi ceruse chiria neplătită de şase luni. Viaţa lui Caravaggio pendula astfel între febra creaţiei şi isprăvi ce făcuseră din el un personaj foarte căutat de justiţie. Mecenaţi iluştri l-au ajutat totuşi la nevoie. A murit pe ţărmul mării, într-o încercare disperată de a părăsi Italia, unde era în permanenţă urmărit.

Între foame şi faimă

UN exemplu de artist risipitor, nepăsător faţă de ziua de mîine, a fost desigur Frans Hals (1580—1666). Jovialul pictor olandez a dus o viaţă de necontenită luptă cu mizeria şi cu creditorii. Deşi primea multe comenzi, Hals era mereu în lipsă de bani. Datora plata cizmarului, brutarului, negustorului de pînze etc. Viaţa sa familială a fost un haos. Nefiind în stare să-şi întreţină cei zece copii, pe care-i avusese cu a doua soţie, era nevoit să ceară ajutorul municipalităţii. Serile şi le petrecea prin taverne, înconjurat de admiratori. După chef, aceştia îl însoţeau pînă acasă, ferindu-l de gropi şi băltoace. Tot ei îl dezbrăcau şi îl aşezau în pat. Deşi iubit de contemporani, Hals a rămas pînă la sfîrşitul vieţii un om sărac şi copleşit de necazuri. Nu a fost însă singurul. Faimosul Vermeer (1632—1675), pentru ale cărui tablouri

SHUNJI KAKIZAKI: Grafică

CHAIN SOUTINE: Femeie în roşu

se plătesc preţuri fabuloase, îşi hrănea cu mare greutate cei unsprezece copii.

Mai fericit la cîştig, Guido Reni se îndeletnicea cu jocurile de noroc. Pasiunea pentru acest fel de a risipi banii nu l-a părăsit toată viaţa, silindu-l să-şi transforme atelierul într-o adevărată fabrică de tablouri cu care-şi plătea datoriile.

Dintre artiştii cu adevărat bogaţi, trebuie amintit mai întîi Rafael (1483—1520), care la numai 37 de ani a lăsat o moştenire imensă. Acest favorit al papilor, principilor şi cardinalilor poseda o vilă la Urbino, o casă, un palat, vii şi moşii la Roma şi în împrejurimi.

Nu mai puţin plină de fast şi strălucire a fost viaţa lui Tizian (1477?—1576), care în îndelungata sa existenţă a pictat enorm, dar cu precădere pentru clienţi iluştri şi influenţi. Putred de bogat, nu-şi mai putea număra proprietăţile, moşiile şi avuţiile de tot felul. Picturile sale erau atît de căutate, încît cei mai avari amatori nu puteau rezista dorinţei de a le obţine. O avalanşă de scrisori îi urmărea pe cei ce întîrziau cu plata.

Cavalerul Bernini (1598—1680), cel mai mare sculptor al barocului, a fost la rîndul său copleşit de glorie. Pentru privilegiul de a avea una dintre operele sale, admiratorii erau dispuşi să plătească sume enorme. Ducele Francesco I, d'Este i-a trimis trei mii de scuzi pentru portretul său în marmoră. Cardinalui Richelieu i-a oferit, în schimbul unui bust, o bijuterie cu 33 de diamante, dintre care şapte foarte mari. Regele Carol I al Angliei se considera onorat să-şi aibă portretul făcut de Bernini. Bustul a fost adus în Anglia cu precauţii extraordinare, escortat de o gardă specială, care primise ordinul să transmită zilnic veşti despre mersul călătoriei şi despre starea în care se afla efigia regală.

Rubens (1577—1640) şi Rembrandt (1606—1669) reprezintă două destine diametral opuse şi arătînd o dată mai mult cît de felurite pot fi căile geniului. La vîrsta de 25 de ani, Rubens, fiul unor burghezi bogaţi, petrecuse deja doi ani în Italia. La aceeaşi vîrstă, Rembrandt, fiu de morar, se ducea de la Leyda la Amsterdam, unde avea să rămînă toată viaţa. Rubens, cultivat şi cunoscînd cinci limbi, şi-a găsit clienţii printre suveranii, demnitarii şi nobilii Europei. Rembrandt, care citea numai în olandeză, a lucrat pentru burghezii din Olanda. Amîndoi aveau 33 de ani cînd şi-au cumpărat casa. Cele două case erau celebre pentru comorile artistice pe care le cuprindeau. Dar în timp ce Rubens colecţiona numai opere de prim ordin, Rembrandt cumpăra cu aviditate tot ceea ce îi putea stimula imaginaţia: haine vechi şi bizare, arme, medalii, desene, stampe. În 1656, la 50 de ani, Rembrandt dădea faliment. Doi ani mai tîrziu trebuia să-şi vîndă casa şi să se mute în cartierul săracilor. Amîndoi maeştrii au murit la 63 de ani. Rubens, bogat, acoperit de onoruri şi în culmea gloriei, Rembrandt sărac şi aproape uitat de contemporani. Rubens, gentilomul perfect, în continuă armonie cu societatea timpului său, a lăsat în autoportrete o imagine senină şi sigură de sine. În permanent contrast cu epoca sa, Rembrandt priveşte îngîndurat din ultimele sale pînze. Copleşit de suferinţe neştiute şi de vîrstă, chipul i se întunecă treptat, ca un astru în asfinţit.

Arcimboldo, un „suprarealist" în secolul al XVI-lea

TRĂIND cea mai mare parte a vieţii sale la Praga, Arcimboldo (1527—1593) a fost un artist original, ale cărui tablouri stranii par a anunţa unele curente artistice ale secolului nostru. Printre preocupările sale se număra achiziţionarea de curiozităţi, animale şi păsări exotice. A inventat şi un „clavecin al culorilor". Uitat timp de secole, a fost redescoperit datorită ciudatelor sale „imagini multiple", peisaje antropomorfe şi portrete alcătuite din fructe şi animale. Compunînd un portret, Arcimboldo alegea o vulpe pentru frunte (simbolul isteţimii), un elefant pentru obraz (simbolul ruşinii) etc. Această artă de a crea fizionomii din elemente împrumutate naturii (munţi, ape, faună, floră) răspundea atunci unor preocupări esoterice. Astăzi privim tablourile lui Arcimboldo ca pe nişte enigme amuzante şi decorative.

CAMI

TREI SCENETE

O DRAMĂ A INCHIZIŢIEI

Primul tablou

LA IGNIFUGIST

(Scena reprezintă o prăvălioară)

Ereticul olog, aflat într-un cărucior (către Ignifugist): Nu sînt prea mulţi clienţi înaintea mea?

Ignifugistul: Numai doi eretici. Aceşti domni sînt convocaţi de tribunalul inchiziţiei pentru azi după-amiază.

Ereticul olog: Ca şi mine. De asta am şi venit: să mă ignifugaţi. În acest timp al Inchiziţiei e bine să-ţi iei cît mai multe precauţii.

Ignifugistul: Am avut ideea fericită de a mă stabili chiar în faţa tribunalului. Am dobîndit astfel o bună practică. (Oferindu-i un scaun Ereticului olog). E rîndul dv. Doriţi să vă ignifugăm şi căruciorul?

Ereticul olog: Da. E mai prudent.

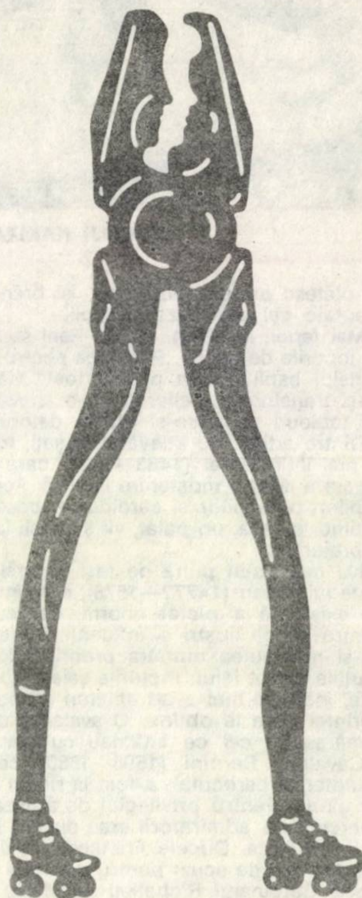
Ignifugistul (după ce i-a ignifugat pe Ereticul olog şi căruciorul lui): S-a făcut. Acum nu mai riscaţi nimic. Pot să vă condamne şi la ardere pe rug. Casa vă garantează, domnule, că sînteţi incombustibil pentru o perioadă de cinci ani.

Tabloul doi

TRIBUNALUL INCHIZIŢIEI

(Scena reprezintă sala tribunalului)

Marele Inchizitor (Ereticului olog): Acuzat Eretic olog, sînteţi convins că aţi săvîrşit crima de erezie. Vă lăudaţi pretutindeni că n-aveţi decît semicredinţe. Pentru aceste motive tribunalul vă condamnă la supliciile succesive ale apei şi focului. După ce veţi fi absorbit, forţat, cincizeci şi unu litri de apă, veţi fi ars de viu, în piaţa publică. Aveţi ceva de spus cu privire la aplicarea pedepsei?

SHIGEO FUKUNDA: Poster

Ereticul olog: Aș dori să nu fiu ars în public.
Marele Inchizitor: De ce?
Ereticul olog: Sînt foarte timid.
Marele Inchizitor: O clipă de rușine trece repede. Va fi foarte bine dacă veți roși pe rug. (Îi consultă, cu voce joasă, pe judecători. Apoi, cu glas tare): Cu toate acestea, tribunalul, dorind a-și arăta indulgența, va acorda o grație excepțională în ceea ce privește supliciul cu apa.
Ereticul olog (legitim curios): Ce grație?
Marele Inchizitor: Apa pe care o veți înghiți va fi filtrată.

SHIGEO OKAMOTO: Ilustrație de copertă

SHIGEO FUKUDA: Grafică

Al treilea tablou

SUPLICIUL APEI

(Sala de tortură. Ereticul olog e legat de o masă. I se introduce o pîlnie în gură).
Călăul (numărînd, în timp ce toarnă litrii de apă în pîlnie): 31,32, 33. Cei doi cocoșați...
Ereticul olog: Ce?
Călăul: Scuzați-mă, sînt un fanatic al Loto-ului cu figuri.
Ereticul olog: Vă scuz. Continuați, vă rog!
Călăul (continuă să toarne și termină numărătoarea): 50, 51. S-a isprăvit. (Grațios): Doriți un litru în plus, ca să fie o cifră cu soț?
Ereticul olog: Mersi. Mă tem c-aș abuza. Oricum, sînt foarte mulțumit.
Călăul: De ce?
Ereticul olog: Sufăr de stomac. Și doctorul mi-a prescris spălături.

Al patrulea tablou

SUPLICIUL FOCULUI

(Scena reprezintă o piață publică)
Călăul (punîndu-l pe Ereticul olog pe rug): Iată-vă instalat. Vă voi da puțin foc. (Aprinde rugul).
Un negustor de evantaie (strigînd): Cine n-are micul său vînt de nord?
Ereticul olog (chemîndu-l): Hei, negustorule! (Cumpără un evantai și-și face vînt cu el, în timp ce flăcările fac să trosnească vesel lemnele rugului. Se scurge un sfert de oră. Ereticul olog își face vînt mereu, flegmatic. Brusc, căruciorul lui se pune în mișcare, sare de pe rug și, răsturnînd călăul, trecînd peste spectatori, îl duce pe Ereticul olog, cu o viteză vertiginoasă).
Poporul (înspăimîntat): E vrăjitor! E vrăjitor!
Ereticul olog (în cursa lui fantastică): Înțeleg totul! Pe rug, apa pe care m-au făcut să o beau s-a transformat în vapori și ei sînt aceia care fac să zboare căruciorul meu.
(Ereticul olog ignifugat și cu vapori dispare la orizont).

— Cortina —

MEREU MAI IUTE SAU DOMNUL FACE PIAȚA

Actul I

BUCĂTĂRIE și AVIAȚIE

(Scena reprezintă apartamentul „Aviatorului bolid" în 1950)

Soția-practică (singură): Datorită progreselor aviației, care i-au permis soțului meu, „aviatorul-bolid", să întreprindă înconjurul lumii în 48 de minute, am reușit în sfîrșit să fac față problemelor ridicate de scumpirea vieții. În fiecare dimineață îl trimit pe soțul meu „bolid", înarmat cu o sacoșă, să facă piața cu avionul în cele patru colțuri ale globului terestru. Îmi aduce alimentele direct din țările lor de origine și realizăm astfel serioase economii. Aud însă zgomotul motorului pe acoperișul nostru garaj. E dînsul. Vine chiar de la piață.

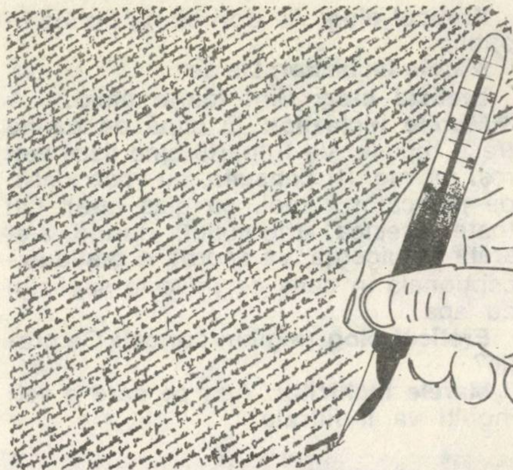
Aviatorul-bolid (coborînd — după ce a garat avionul — cu două sacoșe încărcate cu provizii): Hai noroc! Azi dimineață, prețul găinilor în Madagascar a fost mai scăzut decît ieri. Orezul însă a devenit mai scump la Beijing. Am tras o fugă pînă în Oceania, unde am cumpărat cît ne trebuie. Dar am fost nevoit să mă iau în bețe cu băcanul oceanian.

Soția-practică: De ce?

Aviatorul-bolid: Deoarece am uitat că atunci cînd aici e zi, la antipod e noapte. Ceea ce a făcut să-l trezesc în plină noapte pe băcanul oceanian pentru ca să-mi vîndă un kilogram de orez. Era atît de furios! În sfîrșit, m-a servit totuși, așa că am putut fugi pînă în Argentina ca să cumpăr carne de vacă. Cum părinții tăi vin să cineze astă-seară la noi, am luat în plus și o pulpă de bizon din Australia. M-am gîndit că-ți poate fi de folos.

Soția-practică: Bine-ai făcut. Apropo! N-ai uitat să treci prin Rusia pentru icrele negre? Știi doar că mama se înnebunește după ele...

Aviatorul-bolid: Nu. N-am uitat nimic. De altfel aveam lista ta. Am cumpărat

LUMEA BANCURILOR

Ceaușescu îi adună pe avicultori după o vizită în Africa și le arată cîteva ouă de struț.

– Tovarăși, uitați-vă ce produc găinile acolo și nu e socialism ca la noi.

– Dacă nu e, se poate! răspunde unul.

*

La televizor începe un spectacol mai deocheat. Ca să evite răsucirea minții copiilor, mama începe:

– La culcare copii. Vedeți?! și dumnealor se dezbracă.

*

Nicolae Ceaușescu în vizită de lucru prin Capitală. Vede o coadă și se-ncruntă:

– Ce-i asta, primarule?

– O coadă oarecare la lămîi...

– Da, lămîi încă nu producem...

– Dar coada asta la ce e?...

– La niște amărîte de portocale, tovarășe secretar general...

– Mda, încă n-au rodit portocalii noștri... Dar coada aia la ce e?...

– La carne, scuzați, tovarășe secretar general, temporar...

– Cum, noi n-avem carne?

– Ei n-au...

*

– Domn' avocat, am vreo șansă să scap?

– Nu ne lăsăm, dacă pierdem la județ, încercăm la Suprem.

– Și credeți că o să mă achite?

– E posibil, dar dacă ai ocazia să evadezi, nu ezita.

rom din Jamaica și cafea din Martinica, am luat puțină gheață de la Polul Nord și, revenind, am pus mîna și pe niscaiva curmale algeriene, macaroane din Italia, varză de la Bruxelles, brînză din Olanda, portocale de la Valencia și un cotlet de vițel de la Marengo.

Soția: Și țigări? Te-ai gîndit la țigări pentru papă?

Aviatorul: Ei, cum nu? I-am luat vreo două-trei pachete de la Havana și alte două-trei de la Manilla.

Soția: Dar ia spune-mi, dragul meu, de ce au durat atît de mult, azi, tîrguielile? Din cauza drumurilor?

Aviatorul: Nu. Să-ți explic. Mă întorceam de la cumpărături, vedeam deja coasta Franței, cînd am constatat că sînt nevoit să mă întorc. Uitasem ceva la precupeața de legume din Chandernagor.

Soția: Ce?

Aviatorul: Pătrunjelul

Actul II

ORIBILA CONFUZIE

(Scena reprezintă sufrageria, seara)

Socrul gurmand: Excelente aceste cotlete de porc, ginere dragă. Niciodată n-am mîncat ceva mai savuros, pe cuvîntul meu de socru-gurmand.

Aviatorul: Pe deasupra, nici nu erau scumpe. O ocazie, găsită într-o măcelărie din fundul Africii Centrale.

Soacra (scoțînd un strigăt puternic): Oh! Cerule! Cîteva cuvinte imprimate pe cotletul meu! (Citind): „Scumpei mele Nini, pentru toată viața..." Ce oroare! E un tatuaj? (Iese în fugă).

Aviatorul (consternat): Blestem! Era o măcelerie antropofagică! Mi-au vîndut cotlete de bătrîn corăbier.

Toți: Ce oroare! Cotlete de corăbier?

Aviatorul: Da, acum îmi amintesc de ceea ce scria pe eticheta lipită pe pachet... Trebuia să mă gîndesc... Să pricep că era vorba de un matelot...

Toți: Dar ce scria pe etichetă?

Aviatorul: Cotlete de **port!!**

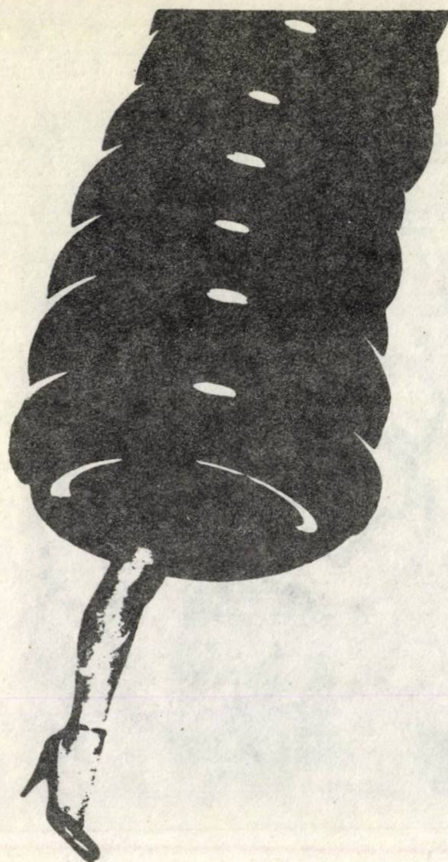
— Cortina —

RĂZBOIUL IMPOSIBIL

(Un cîmp de luptă. Soldați surprinși în plină bătălie de către o aversă soporifică aruncată de escadrilele S.D.N. au adormit în cele mai variate poziții. În afara combatanților căzuți înainte de ploaia narcotizantă, toți ceilalți ostași dorm în picioare, cu arma ridicată, gata să-și străpungă adversarul, la rîndul lui adormit în aceeași postură belicoasă. Institutori ai celor două națiuni inamice, urmați de elevii lor, străbat acest straniu cîmp de luptă, încercînd, conform ordinelor S.D.N., să le inculce școlarilor oroarea de război).

Institutorul (arătînd elevilor un grup de

TSUYOSHI FUKUDA: Poster

combatanţi adormiţi): Şi acum să examinăm un grup de soldaţi gata să se sfîşie. Remarcaţi expresia bestială de pe chipurile lor, oribila sălbăticie a acestor gesturi brutale, nedemne de o creatură civilizată. Elevul Cruchet: aş dori să aud impresiile pe care ţi le provoacă acest sîngeros grup.

Elevul Cruchet: E amuzant, dom'le! Parc-ar fi tablourile vivante ale celor de la Muzeul Grévin.

Institutorul: Ei, asta-i! E tot ce poţi răspunde? Oare nu vezi cum această baionetă ridicată e gata să săvîrşească o omucidere?... Ce părere ai?

Elevul Cruchet: Eu, dom'le, cre' că tipul din faţa lui era pe punctul de a primi oareşce în maţe...

Institutorul: Cruchet, vei scrie o sută de rînduri ca să înveţi să răspunzi cum se cuvine.

Elevul Cruchet: Nu p'team tot'şi să vă răspund că-l invita p'ălalt să ia arioplanu'...

Institutorul: Linişte, Cruchet! Vei copia de două sute de ori: „Încerc să-i fac pe camarazii mei să rîdă pe cîmpul de luptă". Dumneata, elev Bisson: ce gîndeşti despre acest înfiorător spectacol?

Elevul Bisson: Eu... Eu... Cred că... că... e foarte necuviincios, să înfigi baioneta într-un domn pe care nu-l cunoşti...

Institutorul: Nu-i rău. Vorbeşte mai pe larg, Bisson, despre sentimentele dumitale. Ai vrut să spui, nu-i aşa, că nu trebuie să facem rău...

Elevul Bisson: Unei muşte.

Institutorul: Nu. Unui semen. Bine. Altcineva... Elevul Mouchette, spune-mi ce te apasă mai mult în faţa acestui înspăimîntător tablou de război?

Elevul Mouchette: Cel mai mult mă plictiseşte, dom'le, faptul că ăştia nu mişcă. Aş vrea să-i văd trezindu-se şi făcîndu-se harcea-parcea de-adevăratelea. Asta m-ar minuna pe mine.

Institutorul: Elev Mouchette, răspunsul dumitale e indiciul unor instincte rele. Îmi vei copia de o sută de ori „Sînt un tigru avid de sînge", ceea ce te va dezvăţa să te mai entuziasmezi în faţa unor spectacole sîngeroase! Acum, ascultaţi-mă cu atenţie, dragii mei elevi! Voi încerca să vă luminez fragedele voastre conştiinţe. Contemplînd cu un dezgust amestecat cu tristeţe jocurile crude ale războiului, filozoful trebuie să strige...

Un elev zelos: Dacă tăceai, filozof rămîneai!

Institutorul: Linişte, elev Garbure! Trebuie să strige — ziceam — privind aceste lupte cumplite, trebuie să strige...

Elevul Cruchet: Ca peştii în plasă s-au încăierat frăţiorii...

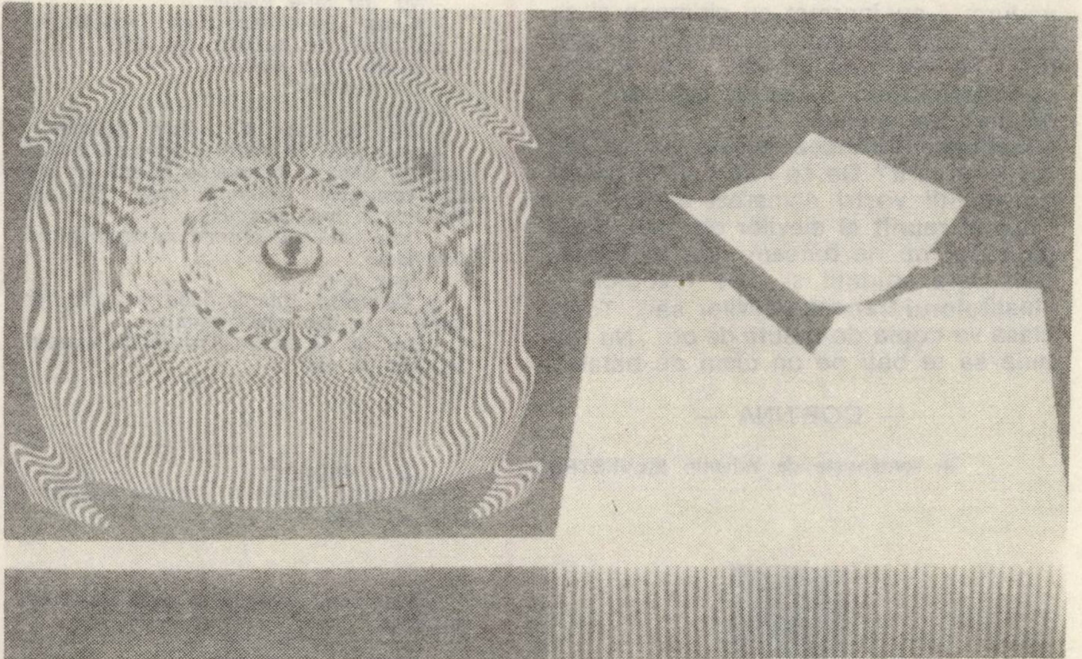
Institutorul: Cruchet, iarăşi? Vei copia de o sută de ori: „Sînt împrăştiat şi obraznic pe cîmpul de luptă". Aşadar, unde rămăsesem? A! Da... Filozoful, ziceam, trebuie să strige, văzînd aceşti luptători, toţi la vîrsta raţiunii, împlîntînd baionetele lor...

Elevul zelos: Ar fi fost de înţeles să-şi ascută, de pildă, baionetele la vîrsta asta. Dar să şi le împlînte!...

Institutorul: Destul, Garbure! Dacă ma mai întrerupi o singură dată, te dau afară de pe cîmpul de luptă... Blîndul filozof, ziceam, trebuie să strige, luînd cerul ca martor al nebuniei omeneşti: „Peste aceasta, nimic nu se mai

YUKI KOMATSU: Grafică

HIDEKI MATSUTO: Ilustrație de revistă

poate!". „Societatea naţiunilor" m-a însărcinat să vă aduc aici, pe aceste cîmpuri de bătaie, tocmai pentru a incita tinerele voastre cugete la o meditaţie asupra stupidităţii luptelor fratricide; pentru a vă insufla, prin sinistrul exemplu al acestui spaţiu de carnagiu, ură împotriva războiului, dragoste pentru pace şi pentru venerabila noastră mamă protectoare S.D.N. (În această clipă discursul e întrerupt de sosirea unui institutor al naţiunii inamice, care conduce, şi el, un grup de elevi).

Institutorul străin: Bravo, dragă colega! Felicitările mele! Tocmai le vorbeam elevilor mei despre acelaşi lucru. S.D.N. a fost extrem de inspirată organizînd acest mod de propagandă pacifistă spre folosul şcolarilor de toate naţiile. Te părăsesc însă, dragă colega, pentru a continua, împreună cu elevii mei, vizitarea moralizatoare a acestui cîmp de luptă. (Se răsuceşte în loc). Hei!... dar... unde mi-au dispărut elevii?

Institutorul francez: Cu atît mai bine, dragă colega. Copiii acestor două ţări ce se duşmănesc vor învăţa astfel să se cunoască, să se înţeleagă... să se iubească...

Institutorul străin: Pe naiba... Puşlamalele... Ia priveşte! Colo, la intrarea în pădure: s-au înarmat cu ciomege şi se bat ca nişte apucaţi... Aruncă şi cu pietre... Se vor răni, precis... Hai repede să-i despărţim... (Aleargă amîndoi şi-i despart pe şcolari).

Institutorul francez: Ruşine să vă fie! Aţi înnebunit? De ce i-aţi luat la bătaie pe micuţii voştri camarazi străini?

Corul reunit al elevilor din cele două ţări.: Dar nu ne băteam, dom'le! Ne jucam de-a soldaţii şi de-a războiul!

Institutorul francez (elevilor săi): Toată clasa va copia de o sută de ori: „Nu trebuie să te baţi pe un cîmp de bătaie".

— CORTINA —

În româneşte de Valentin SILVESTRU

LUMEA BANCURILOR

Într-un moment de cumpănă pentru ţară, Ştefan cel Mare îşi adună oştenii.

- Scumpii mei oşteni! Datoriile noastre externe sînt atît de mari, încît sîntem nevoiţi să reducem armamentul: veţi fi doi la o lance!

Peste 6 luni, îi adună din nou:

- Dragi oşteni! Datoriile s-au dublat. Veţi fi patru la o lance.

Peste un an, anunţă o nouă reducere a armamentului: opt la o lance. Un oştean mai îndrăzneţ întrebă nedumerit:

- Mărite Ştefane! Dar cum e posibil aşa ceva?

- Păi cum să vă explic eu. Ţineţi minte cuvintele mele, care v-am fost baci pînă la adînci bătîneţe: Datoriile nu sînt ale mele, nu sînt ale voastre, ci ale urmaşilor urmaşilor voştri, în veacul vecilor!

*

Nicolae Ceuşescu, ajuns în rai, este adus la Sfîntul Petru, pentru că fusese prins încercînd să fure un fruct spre a-şi potoli foamea.

- Ai muncit azi?

- Nu.

- Munceşte şi vei primi un măr! La cazane! La turnătorie!

După un timp, N. Ceauşescu se întoarce lîngă măr.

- Ţi-ai făcut planul?

- Nu, dar mi-e foame!...

- Numai cine-şi face planul mănîncă!

Mai tîrziu, se întîlnesc din nou.

- Mi-am făcut planul!

- L-ai depăşit?

- Nu...

- Treci la lucru! 30 la sută depăşire!

A treia oară, Sf. Petru îl pune să facă o şedinţă pentru încheierea bilanţului pe ziua respectivă. Lihnit de foame, N.C. se întoarce la măr şi spune:

- Dacă nici acuma nu-mi dai un măr, mă prăpădesc.

- Bine. Ia-ţi!

N. Ceauşescu întinde mîna spre un măr mare, roşu, din vîrful pomului.

- Hei! Nu de acolo! Sînt pentru export! Ia unul de jos!

*

- Ce e logodna?

- Un arest preventiv, înaintea condamnării pe viaţă.

*

- Unde sînt? întreabă un şofer după un accident.

- La nr. 35! răspunde sora.

- Camera sau celula?

IMAGINI şi COMENTARII la FANTEZIA MARILOR CREATORI DE MODĂ

CHANEL

Fusta? Nu există aşa ceva! În toată colecţia creată pentru Chanel, Karl Lagerfeld ignoră această piesă de îmbrăcăminte, făcînd-o atît de scurtă, din ţesături impalpabile că pare a se afla acolo doar ca un nor trecător, un suflu de muselină... Această fustă mîngîietoare alunecă sub talia basc a unei robe-manteau din tweed êcru, apare sub formă de felii volante sub o vestă cu croială savantă, studiată pentru a pune în valoare proporţiile corpului. O vestă lungă, cu mîneci înguste, cu manşură mică, lasă să se vadă prin deschizătură tăietura în diagonală, rotunjită pe un şold. Rochia-taior cu talie de viespe, neagră, este înviorată de un şnur de rafie albă. Vesta din tweed pastel are dosul din velur negru. Rochia scurtă, cu pliuri încrucişate este prelungită printr-o trenă de muselină. Ea este învăluită în eşarfe uriaşe sau se poartă cu jachetă de tweed în tonuri calde, pastelate.

CHRISTIAN DIOR

În prim plan sînt gulerele din organza alb, cu reverul uşor ridicat, în stilul fals-ingenuu, apoi fronseurile care se înnoadă la baza decolteului, rochiile care mîngîie silueta, mînecile bufante şi jacheta taiorului cu decolteu în arc de cerc dezvăluind bluze preţioase din crêpe de soie încrustate cu dantelă. Fidel ideii de feminitate îmbină formele şi culorile — gri, bej, mov pentru zi. Seara, paleta de culori împrumută tonuri din pictura flamandă cu o opulenţă de ocru, aur, negru, tafta în culori schimbătoare, dantelă, velur—luxul extrem al rochiilor de divą care par învăluite în dominouri uriaşe care lăsate în urmă dezvăluie o trenă uimitoare cu foşnet pătrunzător. O colecţie de vis cu veste de organza sau de dantelă, colerete fluide, manşete de organdi şi o batistă de muselină, pretext pentru gesturi de o rafinată feminitate.

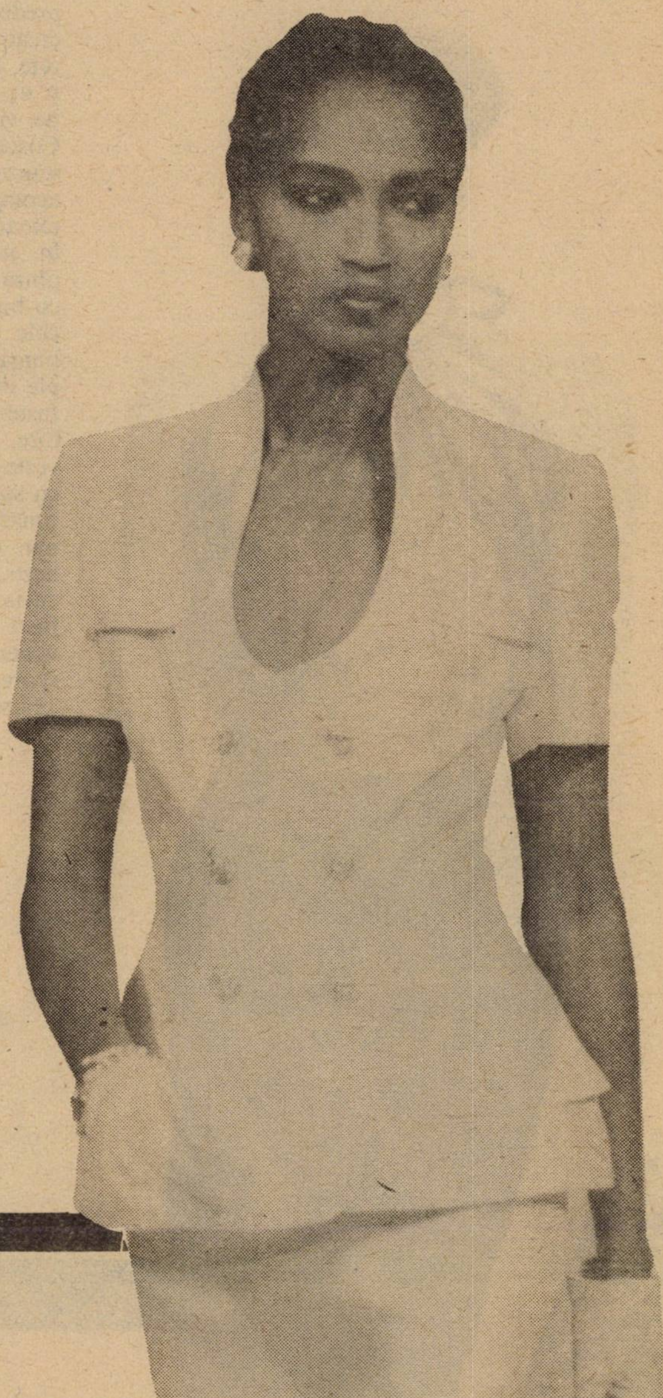

YVES SAINT LAURENT

Lirică, pură, plină de umor, colecţia Yves Saint Laurent este o capodoperă de echilibru. Linia strictă, umeri largi, talie marcată, taioare cu vestă din ţesături masculine se poartă cu seducătoare bluze de muselină sau satin. O modă de zi de o mare sobrietate care este inimitabilă prin luxul ţesăturilor, eleganţa croielii şi extraordinarele asociaţii de culori... O paletă care explodează seara ca un foc de artificii... rochii à la Watteau, rafinte, cu decolteuri răvăşitoare, rochii-furou de sirenă, ansambluri de sultană, cape de muselină înstelată, şi boleroul brodat cu cristal, impresionant în splendoarea sa.

TED LAPIDUS

O multitudine de croieli, un lux al ţesăturilor, un rafinament al broderiilor, o colecţie de înaltă clasă. Liniile rotunjite şi curbele sinuoase evocă feminitatea. Bascul este ondulat stil cupolă, decolteul este decupat în semilună iar fusta se evazează în „lalea". Cînd rochiile sînt negre, au fusta înfoiată şi arborează un guler alb în stilul parizian. Sau iată o rochie-furou din crépe negru pentru seară care are decolteul adînc decorat de un guler-capă uriaş din gazar alb. Smokingul are dosul presărat de strasuri, iar mantourile ce învăluie rochiile de seară sînt savante lucrături de decupaje şi încrustaţii, dezvăluind fuste de muselină, pliuri à la Watteau şi rochii-furou roz bombon...

GUY LAROCHE

Fără a trăda sau a răsturna stilul predecesorului său, Angelo Tarlazzi a creat o colecţie strălucitoare de tinereţe, plină în acelaşi timp şi de umor şi de farmec, a cărei sursă de inspiraţie vine tocmai din America Latină. Costume de conchistadori — veste scurte pe pantaloni mulaţi, bolerouri acompaniind fustele lungi, tubulare, taioare de exploratori, — o variaţiune în jurul saharienei, o jachetă din pînză, cu mîneci scurte, fără guler şi cu buzunare mari, purtată peste o rochie scurtă, colantă, sau cu o fustă lungă de muselină plisată, rochii simple din in, cu amploarea rigidă... sau fuste-şal din mătase în dungi multicolore, foarte scurte şi drapate pe şold, veste chemise în culori de scorţişoară, cu spatele mai lung şi amploarea conţinută într-o martingală, bluze marinar din gazar, rochii ample, ţărăneşti... acest voiaj în Pampas se încheie într-o inundaţie de culori de fuste scurte, brodate şi acoperite de voaluri de organza negru a cărui transparenţă nu acoperă nici sînii, nici picioarele, nici sclipirea paietelor.

LANVIN

Prima colecţie Haute Couture realizată de Claude Montana pentru Lanvin a surprins prin viziunea sa futuristă asupra modei. Fără volane, fără papioane, fără prea multe ornamente, doar o rigoare puţin seacă, o dorinţă de simplificare dusă la extrem. Femeia văzută de el poartă pantaloni gen ţigară din piele sau muselină, bermude şi pantaloni bufanţi. Centrul atenţiei este fixat în partea superioară a siluetei, prin jiletcile trapez, cu spatele umbrit de un grilaj de faille sau de pliuri în evantai cu bordură metalică. Mînecile îşi etalează amploarea bufantă sau în stil mandarin, se termină în lungi colţuri brodate, manşete gen cătuşă, argintate strîng încheietura mînecii trenciurilor de mătase. Gulerele de organza puse pe sîrmă zgîrie aerul cu vîrfurile lor ascuţite, sau încadrează faţa într-o reţea de mătase. Taioarele-tulpină şi lungile rochii-furou de seară conferă o alură cuceritoare, o ţinută lungă, subţire, statuară.

GIVENCHY

Cu Givenchy, simplitatea însoţeşte orice extravaganţă. Taiorul, purtat chiar pe piele, are revere pînă în talie. Bluza-chimisier din in alb se combină cu fusta sau pantalonul scurt din piele, taiorul pantalon adoptă pînza rustică şi culorile sale rafinate, verde, galben ocru, piersică... iar negrul devine superb în taiorul încheiat la un singur nasture, auriu ca soarele. Imprimeurile sînt uriaşe, bulinele minuscule, iar florile parcă sînt venite din lumea lui Alice şi Ţara Minunilor. Ele sînt pretext pentru mari gulere rotunjite, bustier-uri împodobite cu volane, gulere răsfrînte în arc de cerc. Dacă ziua stilul este cuminte, seara merge cu îndrăzneala pînă la extrem... fuste extra scurte de-abia acoperind partea superioară a coapselor, pantaloni de organza sub o fustă dezvăluind toată lungimea piciorului în faţă şi lăsînd cascade de volane să cadă pînă la podea în spate. Cu luciri de aur, iată un pantalon şi o bluză fronsate, ba chiar, efectul teatral al unei rochii-furou neagră din care, ca aripile unei libertăţi victorioase se ridică, se înalţă către cer două volane rigide.

CARVEN

Domnişoara Carven — un mare globe-trotter — avea obiceiul de a ne oferi impresiile de călătorie în fiecare din colecţiile sale. În acest sezon ea a rămas la Paris pentru a ne propune o modă veselă şi sofisticată, în spiritul Carven. Ansamblurile de lungi mantouri-capă sînt reversibile, uni pe o parte, imprimate în culori vii pe cealaltă; taioarele în culori de şerbet sînt pline de farmec cu talia scurtă-basc-festonată sau zimţată, cu decolteul trapez, încheiate în triunghi. Rochii imprimate, roz sau turcoaz, ies în oraş cu un bluzon asortat. Pentru seară, rochii din mătase charmeuse, savant drapate, se termină în mari pliuri de capă. Culorile sînt cele de bomboană fondantă — culoarea fructelor şi florilor atît pentru rochiile-furou de sirenă cît şi pentru rochiile debutantelor, din dantele sau organdi brodat, rochii de ingenuă, de romantică, după preferinţă.

PHILIPPE VENET

El ne anunță o femeie în haine lejere și scurte, îmbrăcată în roz și turcoaz, cu decolteuri de o îndrăzneală nebună. Totul este însă delicios de feminin, de o perversitate tandră, și de o execuție remarcabilă. Vestele oferă un adevărat spectacol: cuminți și delicate, cache-coeur în față și cu falduri bogate în spate, stil liseuse, învăluind umerii. Ele se poartă pe rochii — furou de mătase bordisită cu satin, și pe rochii din șantung pastel. Dar jachetele taioarelor etalează cea mai mare cutezanță. Decupate în U adînc pe gît, nu le scapă nici un detaliu. Pentru pudice, o bluză modestă din satin alb acoperă sînii ce nu îndrăznesc să se arate. Seara decolteurile se adîncesc, exprimîndu-se cu mai multă libertate în rochiile drapate din satin sau tafta, rochii de muselină cu pliu bogat, rochii foșnitoare din organza, cu pelerină și fustă săltăreață, rochii cu bustul brodat și cu fustă dublă din satin înflorit ca o floare prețioasă.

NINA RICCI

Aerul unei lejerităţi primăvăratice animă toată colecţia creată de Gérard Pipart pentru Nina Ricci. Mătăsurile şi muselinele apar învolburate, plisate, foşnitoare. Dungile albe şi negre se impun ziua prin cămăşile largi purtate pe pantaloni uni, uşoare mantouri de faille, şi seara prin rochii somptuoase îmbogăţite de broderii. Tunica este regină, adoptînd mii de maniere, iar tunica rochie reuşeşte efectul de fals deux-pièces. Seara este rezervată escapadelor romantice, cu rochii-furou sexy-pudice cu despicături îndrăzneţe chiar indiscrete şi transparenţe de muselină.

CHRISTIAN LACROIX

Armonii de pastel, tonuri delicate de rozuri fanées, tonuri calde, de caisă, nuanţe dulci de verde şi galben, bleu ciel, lilas, ivoire şi bej... paleta lui Christian Lacroix este la fel de fermecătoare ca şi noua lui linie, fluidă, imaterială, alunecînd în jurul trupului pentru a înflori cu dulceaţă deasupra genunchilor. Simplitatea formelor, freamătul franjurilor şi lucirea strasurilor pe muselina culoarea pielii, combinaţia de muselină roz mascînd un şort paietat şi iluzia unei jiletci cu broderii florale şi mîneci bogate de gazar sau tulle. Bluze drepte şi ample, cu imprimeuri caracteristice regiunii Provence, veste de matador, mari crinoline de faille rebrodat cu flori stil Pompadour şi bluze asortate din organdi culoarea vaniliei — sau somptuosul mantou din faille culoarea violetei de Parma brodat cu mii de flori preţioase şi împodobit cu volane din organdi plisat... visul unei alte epoci pentru frumoasele femei de azi „C'est la vie!", cum afirmă primul parfum Christian Lacroix!

JEAN-LOUIS SCHERRER

Prin colecţia sa de un rafinament şi un lux de neegalat, Jean-Louis Scherrer închină un imn Indiei şi fasturilor sale de demult şi aduce omagiu frumoasei Muntaz Mahal, perla palatului, dispărută prea devreme, şi pentru care, soţul său neconsolat, împăratul Shahjahan, a construit cel mai frumos monument al dragostei, Taj-Mahal... Dantelele sale de marmură se regăsesc în manşetele ajurate ale mantourilor de caşmir şi ale vestelor de pînză. Decorurile marchetăriilor de piatră dură sînt evocate prin aplicaţiile de motive caşmir pe ansambluri din organza şi prin arabescuri cu fir de aur care iluminează ocrurile şi safranurile. Splendoarea lui Shahjahan este omniprezentă în aceste veste de maharajah, severe, dar purtate pe bluze lejere ca un suflu şi brodate cu fire de mătase în aceste lungi tunici cu basca plisată, aceste bolerouri din lamé acompaniind pantaloni de dansatoare baiaderă, din muselină. Broderii şi sclipiri de diamante împodobesc muselinele drapate. O frumoasă vară indiană!

PER SPOOK

Eleganţă vioaie sau preţioasă, Per Spook le propune pe amîndouă ce acelaşi eclectism. Pe de o parte se află blazerul din crépe bleu marine sau prince de galles cu un pliu de sutană la spate pentru o mai mare lejeritate, pe de altă parte bluzele drepte, strînse pe bust şi lărgindu-se pe şold, din faille sau brocart brodat. Blazerul se poartă cu pantaloni sau rochie pînă la glezne, decoltate la spate, iar bluzele cu fuste largi, ţărăneşti, din tafta în dungi pastel. O altă imagine, aceea a unei madone a deşertului, cutezătoare, ziua, în taior safari din pînză de mătase sable, seducătoare, seara, în rochie aeriană de muselină blondă. Imprimeuri create de Per Spook punînd în scenă siluete şi chipuri creionate lejer pe fonduri mătăsoase se regăsesc într-o serie de veste chimono, tunici, fuste lungi înfoiate, rochii-furou super mulate, o viziune raţională a modei determinată de o temă, un stil, o paletă.

HANAE MORI

Hanae Mori, care își va sărbători cei 35 de ani de modă cu o mare retrospectivă anul viitor la Paris, propune o modă de un farmec seducător. Albul seducător, ziua, cu sahariene și taioare de gabardină écru, rochii cu talie joasă din șantung ivoire care evocă nostalgia Coastei de Azur a anilor '30. Roșul seducător, seara, pentru rochiile-furou drapate în trapez în jurul decolteului asimetric, din crêpe răsucit în talie, cu bustul stil fluture, sau drapate în stil antic, rochia-furou pentru o Antigonă modernă. Seducătoarele gulere mari, albe, etalate pe un robe-manteau marin sau pe un taior în dungi tabac și alb. Seducătoarele decolteuri vertiginoase, în „lovitură de iatagan" pînă la talie, sau drapate în jurul decolteului rotunjindu-se în două roze uriașe pe umeri. Seducătoarele rochii de seară perlate cu decor japonez de-o rafinată delicatețe — adevărate opere de artă.

PIERRE CARDIN

El concepe moda ca un adevărat arhitect. Acest magician transformă orice siluetă în veşmînt iar colecţia sa este o veritabilă lecţie de geometrie aplicată. O măreaţă artă! Cu o amploare triunghiulară de la decolteu la încheietura mîinii şi de la încheietura mîinii la şold, vestele evocă un romb, rochiile gen patrifir se suprapun parţial formînd dreptunghiuri de mărimi şi forme diferite, rochiile trapez au mînecile în colţuri gen „batistă", rochiile mini, tubulare purtate peste pantaloni de ciclist sînt bordisite cu cercuri, pliurile vestelor drepte sînt în arc de cerc, alte veste sînt decupate în feston.

GIANNI VERSACE

Perle, nestemate, pietre multicolore, cristal, paiete, zale, pasmanterii, fir de aur şi argint, Gianni Versace adoră tot ce străluceşte. El transformă femeia într-un fel de icoană. Făcînd-o la fel de preţioasă ca o bijuterie. În primul rînd îi dezvăluie picioarele: veste cu talie de viespe, pulovere suple, fustele — o simplă fîşie — de tulle, pene sau pliseuri. Totul foarte scurt. Imprimeurile asociază cu entuziasm orientalismul şi pictura modernă, pentru a forma un patchwork debordînd de culori şi grafisme. Avem, astfel, tunici şi jachete marinăreşti sclipitoare şi eclatante, şi, seara, rochii-foc de artificiu, lucind de broderie ce ascunde îndrăzneala decolteurilor scandaloase alături de şiraguri de mărgele.

PIERRE BALMAIN

Fidel siluetei sale preferate, el îmbracă femeia înaltă, de-o eleganţă rasată cu mantouri colorate, care sînt de fapt veste gen patrafir puse în valoare pe ansambluri écru, te uimeşte cu un albastru marin sub diverse forme, fie o rochie, fie o jachetă cu fustă sau un ansamblu accentuat cu alb, maschează despicătura fustei cu un şort dînd impresia că vrea să acopere picioarele, cînd de fapt ele sînt puse în centrul atenţiei. Mantourile lejere sînt din crêpe georgette, iar crêpe-ul în culori fluorescente imprimate cu buline foarte mari dezvăluie nota clasică a sarong-ului drapat. Rochia — furou de seară, mulată pe corp cade în pliuri bogate. Rochiile de bal sînt presărate cu pietre trenele grofate mătură podeaua iar jerbele de flori mătăsoase cad în cascadă de la umăr la şold... o grandioasă somptuozitate.

HIROYUKI YAGYU: Poster

Jack WILLIAMSON

OMUL DE METAL (1924)

OMUL de metal stă într-un colţ prăfuit de la parterul muzeului Colegiului Tyburn. Deşi primul val de interes s-a topit,plasarea lui încă e un compromis academic stînjenitor, menit să-l salveze de oamenii de ştiinţă care vor să-l taie pentru analize biochimice şi de foştii prieteni care socotesc că ar trebui îngropat.

Pentru turistul întîmplător, el e numai o piesă de bronz înverzit de vreme care dă impresia că e vie. Privit mai îndeaproape, dezvăluie detaliul perfect al firelor de păr şi al pielii şi agonia îngheţată de pe chip. Puţini vizitatori se opresc să se încrunte la vederea semnului bizar de pe piept: o pată roşie cu şase laturi.

Oamenii aproape au uitat acum că odată el era profesorul Thomas Kelvin de la departamentul de geologie. Şi totuşi zvonurile despre el sînt încă vii, mai stranii decît adevărul. Din pricină că aceste zvonuri sînt atît de supărătoare pentru prietenii lui, consiliul de conducere al universităţii mi-a îngăduit pînă la urmă să public însemnările lui Kelvin.

PATRU sau cinci ani şi-a petrecut vacanţele de-a lungul coastei pacifice a Mexicului, făcînd prospecţiuni de căutare de uraniu. În ultima vară se pare că l-a găsit. În loc să se întoarcă în toamnă la colegiu pentru a-şi ţine orele de curs, a cerut o prelungire a concediului.

Am auzit mai tîrziu că îşi vînduse concesiunile de uraniu unui sindicat elveţian, că ţinea prelegeri în Europa, pe tema efectelor chimice şi biologice ale radiaţiilor atomice, că el însuşi se afla în tratament la o clinică de lîngă Paris.

S-a întors la Tyburn într-o strălucitoare după-amiază de duminică, ivindu-se din ceaţa începutului de iarnă timpurie, care se ridica dinspre Gulf Stream. Eu eram acasă şi greblam frunzele de pe panta ferită de mare din grădina mea, din josul campus-ului, cînd am zărit vasul apropiindu-se de mica mea bucăţică stîncoasă de pe plaja Atlanticului. Vasul era ciudat — lung, jos şi iute, în genul celor preferate odată de contrabandiştii de rom sau arme. Mi-am lăsat grebla deoparte ca să îl urmăresc.

Pilotat cu îndrăzneală şi îndemînare, vasul şi-a croit drum printre stîncile din apropierea ţărmului spre singurul yard de nisip de pe o întindere de o jumătate de milă. Au sărit din el patru oameni şi l-au tras spre mal. Un al cincelea, un bărbat uscat, s-a ridicat la pupa dînd molcom ordine. Cei patru au luat frînghii şi pînze de velă de pe un cufăr cît un sicriu, pe care l-au cărat sus în curtea mea. Omul uscăţiv a şchiopatat ţeapăn spre locul unde mă aflam.

— Colegiul Tyburn?

Oamenii lui aveau feţe latine întunecate, dar ridurile celui uscăţiv, adînci, înroşite de vreme, erau mascate de o barbă blondă, iar vocea trăda o nazalizare yankee. Nerăbdător, a repezit un deget uscat spre turnul din campus, difuz în ceaţă.

Am dat din cap.

— Am ajuns! a zis, apoi a murmurat ceva în spaniolă către oamenii lui care, rînjind, au pus jos cufărul cel lung. M-a privit:

— Cunoaşteţi un anume profesor Russell?

— Eu sînt Russell.

— Dacă-i aşa, misiunea noastră s-a

HAJIMA SORAYAMA: Poster

încheiat.

Arătă spre cufăr:

— E pentru dumneavoastră.

— Pentru mine? Ce-i asta?

— O să vedeţi, spuse şi adaugă înălţîndu-şi sprîncenele: Presupun că o să-l acceptaţi în linişte.

Se adresă iarăşi oamenilor lui şi aceştia mutară cufărul în veranda din spate.

— Staţi puţin! Cine sînteţi?

— Sîntem însărcinaţi cu livrarea. Făcu un gest politicos: Am fost plătiţi. Plecăm.

Dădu din cap şi oamenii lui se grăbiră spre vas.

— Dar nu înţeleg...

— O să găsiţi o scrisoare în cufăr. În ea vi se explică de ce prietenul dumneavoastră a ales acest mod de a se întoarce acasă. O să vedeţi de ce n-a vrut să tulbure şi pe alţii.

— Prietenul meu?

— Kelvin. Uitaţi-vă în cufăr!

Porni spre vas.

— O clipă! am strigat după el. Unde plecaţi?

— În sud. Se opri puţin: Uitaţi-vă în cufăr... şi daţi-ne douăzeci şi patru de ore. Kelvin ne-a promis c-o să faceţi asta.

Fără grabă, şchiopătă spre vas. Oamenii lui îl împinseseră de pe nisip. Motoarele începură să toarcă înfundat. Întorcîndu-se spre crestele valurilor, vasul cel lung se strecură printre stînci şi se topi în ceaţă.

M-AM întors încet către cufăru' de pe verandă.

Nu era încuiat. Am ridicat capacul... şi l-am trîntit la loc. Întins în cufăr, gol şi înţepenit, cu pata acea bizară imprimată în roşu livid pe pieptul verzui de bronz, se afla Omul de Metal. O gamelă ponosită de aluminiu zăcea lîngă capul lui, pătată cu purpuriu. Dedesubt se zărea un teanc de foi rufoase acoperite cu scrisul îngrijit al lui Kelvin.

A trebuit să-mi adun puterile ca să ridic iarăşi capacul. Mi-am concentrat atenţia îndelungată vreme, tremurînd, cu ochii căscaţi, incapabil să înţeleg ce vedeam. Într-un tîrziu m-am întors şovăind în casă şi am citit povestirea lui Kelvin:

„Dragă Russell,

PENTRU că tu eşti prietenul meu cel mai întreg la minte, am aranjat ca ţie să ţi se trimită trupul meu şi acest manuscris. Poate că pun pe umerii tăi o povară nedreaptă, dar de aici încolo nu mai pot avea încredere în mine. Încă nu sînt deplin lămurit despre ceea ce am descoperit, de fapt, în Mexic. Nu pot hotărî dacă aceste fapte fragmentare ar trebui să fie publicate ori păstrate în taină. Nici nu mai pot ţine piept acelor oameni crunţi care vor să mă jefuiască de ceea ce socotesc ei că am descoperit. Deşi moartea nu-mi va fi uşoară, mi-e teamă că mor într-o linişte mai mare decît las în urmă.

După cum ştii, ţinta mea din vara trecută au fost izvoarele lui El Rio de la Sangre. E un rîu mic ce se varsă în Pacific. Cu un an înainte, identificasem în apele lui roşietice o înaltă radioactivitate şi speram să dau peste minereuri de uraniu undva în susul rîului.

Douăzeci şi cinci de mile în amonte, rîul ţîşneşte din Cordilleras. Sînt cîteva mile de curs vertiginos şi apoi prima cascadă. Nimeni n-a fost vreodată dincolo de cascade. Eu am ajuns la picioarele lor cu un ghid indian, dar n-am izbutit să urc stîncile din spate.

IARNA trecută am luat lecţii de pilotaj şi am cumpărat un aeroplan uzat. Era vechi şi lent, dar potrivit cu ţinutul acela neospitalier. Cînd a venit vara, l-am îmbarcat cu destinaţia Vaca Morena. Pe 1 iulie am stabilit să zbor în susul rîului, spre izvoarele lui nedescoperite.

Deşi eram un pilot încă neîndemînatic, vechiul aeroplan zbura bine. Rîul îmi părea, dedesubt, un şarpe roşu strecurînd-se printre munţi către mare. L-am urmat dincolo de cascade într-o regiune de piscuri drepte ca nişte turnuri.

Rîul dispărea în chei înguste, cu pereţi negri. M-am rotit în căutarea unui loc potrivit pentru aterizare, dar tot ţinutul era de granit pustiu şi lavă glodurоasă. Am urcat deasupra unui defileu înalt şi am zărit un crater.

Un iaz incredibil de foc verde, lat de 10 mile, era împrejmuit cu stînci vulcanice întunecate. Întîi am crezut că verdele era apă, dar suprafaţa ceţoasă nu avea valuri. Am înţeles că trebuia să fi fost un soi de gaz greu.

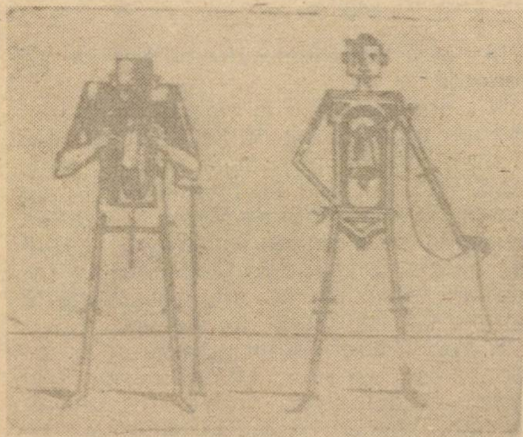
Piscurile înalte din jur erau încă înzăpezite. Coroanele lor argintii sclipeau în culori splendide, carmin pe pantele dinspre apus, un purpuriu crescînd din umbre. M-a fascinat minunăţia lor sălbatică chiar şi cînd sentimentul prezenţei ei începuse să mă stînjenească.

Se apropia noaptea. Ştiam că ar fi trebuit să mă întorc. Şi totuşi rămîneam, rotindu-mă în jurul craterului, fiindcă nu puteam înţelege iazul acela de gaz. Pe măsură ce soarele cobora, mi se dezvăluiau lucruri tot mai ciudate. O ceaţă difuză, verzuie, se aduna deasupra culmilor. Aluneca pe fiece pantă înspre crater, de parcă ar fi hrănit lacul de gaz. Apoi ceva agită lacul, iar mijlocul lui se umflă alcătuind un dom strălucitor.

Cînd gazul leneş se trase îndărăt, am văzut o sferă uriaşă, roşie, ridicîndu-se din crater. Suprafaţa era netedă, metalică şi împodobită des cu mari protuberanţe de flăcări galbene. Se învîrtea extrem de lent pe o axă verticală. Oricît de supranaturală părea, am intuit un înţeles în mişcarea ei.

S-a ridicat deasupra nivelului la care mă aflam şi s-a oprit încă învîrtindu-se. Acum am văzut cîte o pată circulară de negru mat la ambii ei poli. Am văzut fuioarele ceţoase din culmi şi iaz înecîndu-se în acele pete ca şi cum sfera le-ar fi aspirat.

Cîtva timp, globul atîrnă deasupra mea. Vîrfurile galbene sclipeau mol-

GIOVANNI BATTISTA BRACELLI: Figuri bizare (sec. 17)

com, pînă ce întregul obiect izbucni în străluciri ca o mică planetă aurie, absorbind ultimele fuioare străvezii de ceață de pe culmi. Brusc, după ce le lăsase negre și dezgolite, sfera căzu înapoi în marea netedă și verde.

Odată cu căderea ei a căzut o umbră sinistră asupra craterului. Într-o clipă am realizat cîtă benzină și lumină de zi consumasem. Imediat m-am întors spre coastă.

MAI mult uluit decît speriat, încercam să înțeleg dacă acel obiect din crater fusese natural sau artificial, realitate ori iluzie. Îmi amintesc cum îmi imaginam că acele enorme depozite de uraniu puteau avea efecte neprevăzute. Mi-a trecut prin minte și că, poate, altcineva ajunsese acolo înaintea mea și că poate văzusem o navă atomică.

M-am speriat cînd am descoperit o incandescență albastru-pal care înflorea pe carlingă. Într-o clipă, întreg avionul, ba chiar și trupul meu, erau acoperite de ea. Am forțat motorul și am încercat să urc.

Deși avionul își dădea osteneala, nu m-am putut înălța deloc. O stranie forță de gravitație legată — m-am gîndit — de acea incandescență bleu mă trăgea în jos. Amețeala îmi năclăia gîndurile iar brațele grele începuseră să tragă anpoda de manetele de comandă.

Trebuia să cobor în picaj pentru a menține viteza de zbor. Pînă să mă dumiresc ce se întîmpla, m-am scufundat în lacul de gaz. Nu era sufocant, cum mă așteptasem. Deși îmi reteza vizibilitatea la doar cîțiva metri, n-am deslușit nici vreun miros, nici altă senzație neobișnuită.

O suprafață întunecoasă se întrezărea sub mine. Am ieșit din picaj și am izbutit să aterizez pe o cîmpie netedă de nisip aspru, roșu. Asemeni gazului verde, nisipul era vag luminos.

Un timp am fost silit de propria-mi greutate să rămîn în carlingă, dar acea strălucire bleu s-a topit încet și, odată cu ea, efectul gravitațional. Am ieșit din avion cu gamela și pistolul automat care erau îngrozitor de grele.

Incapabil să stau drept în picioare, m-am tîrît pe nisip. Eram sigur că fusesem adus jos de «ceva» inteligent. Eram speriat de moarte și totuși în curînd am fost silit să mă opresc și să mă odihnesc.

LUMEA BANCURILOR

Un milițian vede un țăran cu o măgăriță slabă, cu care trecea prin centrul tîrgului. Îl ia peste picior:

– Unde mergi cu nevasta, băiete?

– La tribunal.

– De ce?

– Divorțez.

– Zău! Ce s-a întîmplat?

– Nu mai am trai cu ea de cînd s-a dat cu toți milițienii...

*

Colea și Ivan se întîlnesc pe aleile raiului.

– Cum ai ajuns aici Ivane?

– Știi, eu călătoresc mult ca activist. Plecam într-o noapte de la Moscova spre Novo Sibirsc. Am pierdut trenul. M-am întors acasă și, la geam, o văd pe Natașa îmbrățișată cu un bărbat. Am intrat, l-am căutat, am bătut-o zdravăn pe Natașa, dar nimic. Atunci, de furie, am aruncat pe geam, de la etajul 17, tot. Masă, scaune, aragaz, covoare, dulap, tot. La urmă, m-am aruncat și eu. Dar tu, cum ai ajuns?

– Eu eram în dulap!

*

Un francez, un englez și un rus sînt prinși într-o țară sud-americană, cu dictatură, și condamnați la moarte. Li se cere să-și aleagă felul cum doresc să fie executați.

– Prin ghilotinare! decide francezul.

Este pus cu capul pe lăcașul respectiv, se dă drumul cuțitului, acesta se oprește la doi cm de gît și, conform tradiției, condamnatul scapă.

– Tot ghilotina! alege englezul.

Figura se repetă, lama se oprește la un cm și acela scapă.

– Prin împușcare! hotărăște rusul.

– De ce, mă? întrebară cei doi.

– Păi, nu vedeți că porcăria aia nu funcționează?

*

– Doamnă, m-am îndrăgostit de dv...

– Bulă, mie nu-mi plac copiii!

– Nu-i nimic, n-o să facem.

*

Un medic raporta orice boală la hemoroizi. Vine unul cu o luxație la genunchi.

– De la hemoroizi ți se trage.

– Nu se poate. N-am!

– Să vedem. Cum s-a întîmplat?

– M-am suit într-un cireș și am căzut.

– Păi da, te-a mîncat în dos să te sui în pom.

ZĂCEAM așa, la vreo sută de metri de avion, cînd am zărit cinci lumini albastre îndreptîndu-se spre el prin ceață. Nemișcat, le-am urmărit cum dădeau tîrcoale avionului. Înaintau anevoios și lent. Aburii verzui alcătuiau halouri în jurul lor. N-am izbutit să le disting structura.

Într-un tîrziu, au alunecat înapoi în neguri, iar eu am pornit mai departe. Deși excesul de gravitație din trup pierise, am mers tot pe mîini și în genunchi pînă ce am pierdut din ochi avionul. Cînd m-am ridicat, îmi dispăruse simțul de orientare.

Atunci m-a copleșit spaima neputinței. Nisip roșu strălucitor și pîclă verde groasă — asta era tot ce reușeam să văd. Nici un punct de reper, nici măcar o luminiță mișcătoare. Văzduhul tăcut mă apăsa ca o greutate informă. Am început să tremur, cotropit de sentimentul alarmant al izolării totale.

NU știu cît am stat acolo, fără să îndrăznesc să mă mișc în vreo direcție ca să nu greșesc. Deodată, o lumină a săgetat deasupra mea ca un meteorit albastru. Panicat, am fugit de ea cu pași șovăielnici, pînă m-am împiedicat de ceva ce a sunat a metal.

Am înghețat de groază, dar lumina continua să se îndepărteze, așa că m-am aplecat să văd de ce m-am lovit. Era o pasăre de metal... un vultur alcătuit din metal... cu aripile desfăcute, ghearele strînse, ciocul căscat. Era verde întunecat.

Întîi l-am luat drept mulajul unei păsări adevărate, dar apoi am descoperit că fiecare pană era separată și flexibilă... ca și cum un vultur viu, adevărat, s-ar fi transformat într-un vultur de metal. Mi-am amintit că uraniul în fisiune se transmută el însuși în plumb și m-am întrebat dacă o radiație intensă ar putea transmuta țesuturile unei păsări vii...

Și mi s-a făcut teamă pentru propriul meu trup. Neliniștit, am început să caut alte făpturi preschimbate. Am găsit o mulțime, risipite pe nisip sau pe jumătate îngropate în el. Păsări, mari și mici. Insecte zburătoare, majoritatea necunoscute. Chiar și un pterozaur — o reptilă zburătoare care trebuia să fi ajuns în crater în ere de mult apuse.

În momentul în care scurmam nisipul luminiscent să îl dezgrop, am observat o licărire verde pe propriile mîini. Vîrfurile unghiilor și firele subțiri de păr de pe dosul palmei se schimbaseră deja în verde lucitor.

Șocul descoperirii m-am scos din minți. Am dat un strigăt, fără să-mi pese că aș fi putut fi auzit și am luat-o la fugă orbit de groază. Am uitat că mă rătăcisem. N-am mai ținut seama nici de rațiune, nici de precauție. Goneam fără să simt oboseală, ci doar o teroare lugubră.

Lumini verzi, iuți, treceau deasupra mea în ceața verde, dar nu-mi păsa de ele. Pe neașteptate am ajuns lîngă marea sferă pe care o văzusem de sus. Ședea nemișcată într-o furcă neagră de metal. Flăcările galbene protuberante se stinseseră, dar sute de lumini albastre pluteau deasupra ca niște felinare în ceață.

M-AM întors și am fugit iarăși. Nu conta în ce direcție. Ce m-a oprit într-un tîrziu a fost un zid de vegetație ciudată. Violetă, înaltă pînă la brîu, semăna cu iarba și avea frunzele ascuțite și înguste. Frunza cea mai înaltă, din mijloc, purta în capăt flori roz și bobițe purpurii.

Un pîrîu leneș curgea prin desiș... m-am gîndit că probabil era El Rio de la Sangre. Aici măcar eram ferit de luminițele zburătoare. M-am aruncat în hățișul frunzelor și am izbucnit în plîns.

Multă vreme n-am fost în stare să mă mișc ori să gîndesc. Cînd în sfîrșit mi-am privit unghiile, vîrfurile verzi se măriseră. Le-am rupt, le-am ros, dar evidența îngrozitoare refuza să dispară. Mă preschimbam în metal.

Ca scos din minți am bîjbîit după un drum de scăpare. Trebuia să urc pereții craterului sau să îmi descopăr avionul, dar eram prea istovit ca să mă urnesc. Cu toate că nu mi-era foame, m-am gîndit că ceva de mîncare mi-ar da putere.

Ca un nesăbuit, am cules cîteva bobițe roșii. Aveau un gust sărat, metalic. Le-am scuipat repede, să nu-mi facă rău. Dar, cînd le culesesem, degetele mi se mînjiseră cu sucul lor. M-am șters și am descoperit uluit și nespus de bucuros că marginea metalică a unghiilor dispăruse.

Mi-am recăpătat speranța. Evoluția

plantelor, m-am gîndit, trebuie că produsese ceva care se opunea transmutării; așa că m-am îndopat cu bobițe pînă mai că mi s-a aplecat. Apoi am vărsat apa din gamelă și le-am stors sucul pînă am umplut-o.

Mai tîrziu am analizat lichidul. Cîțiva din constituenții lui seamănă cu formulele standard pentru tratamentul arsurilor cu raze X. Neîndoielnic, el m-a salvat de teribilele arsuri cauzate de radiațiile gamma.

Am mai zăcut acolo moțăind în pofida spaimei. Lumina soarelui trebuie că se filtra prin iazul gros de gaz. Ziua, verdele pălea într-un gri verzui și chiar nisipul roșu părea mai puțin luminos.

Tot verdele îmi dispăruse din unghii și păr. Vesel nevoie mare și întremat am mai înghițit o mînă de bobițe și am pornit de-a lungul pîrîului în jos numărîndu-mi pașii.

DUPĂ mai puțin de trei kilometri am ajuns la stîncile cu minereu de uraniu. Abrupte și negre, se înălțau cît se putea vedea prin aburul dens, verzui. Rîul dispărea sub ele într-o vîltoare de spumă roșie.

Aici se afla latura de vest a craterului. M-am întors spre nord pe sub zidul acela inaccesibil. Nu îmi făcusem alt plan decît să găsesc o trecere peste stînci. Eram speriat de luminile zburătoare și căutam o pantă sau un horn prin care să urc.

Am înaintat anevoios pînă cînd am socotit că venise amiaza; oricum, ceasul se oprise. Uneori mă poticneam de vreun obiect care probabil fusese viu cînd a căzut aici. Copaci răsturnați. Păsări de tot felul. Un uriaș urs verde dintr-o specie de mult dispărută.

Pînă la urmă am descoperit o spărtură în peretele vertical — o cornișă lată, continuată în sus cu o pantă ademenitoare. Dar se afla la mai bine de șase metri deasupra mea. Am încercat să mă cațăr pînă la cornișă, dar am alunecat, am încercat iarăși și iarăși, pînă au prins să-mi sîngereze mîinile. M-am lăsat păgubaș și am plecat mai departe.

Undeva, mai încolo, năuc de oboseală și disperare, am pătruns clătinîndu-mă într-un oraș de lumini zburătoare... asta trebuie să fi fost. Turnuri zvelte și negre erau risipite pe nisipul roșu. Fiecare era încununat cu o mare ciupercă de flăcări portocalii.

ENNEMOND ALEXANDRE PETITOT: Costume de carnaval (sec. 18)

O nouă groază m-a paralizat, însă n-am auzit nici un sunet și n-am deslușit nici o mișcare. Ghemuit sub stînca precum o streașină, am încercat să-mi adun gîndurile. Luminile zburătoare, bănuiam acum, nu erau active ziua... dar mi s-a făcut frică pînă la leșin de noaptea care se apropia.

După socoteala mea, parcursesem vreo cincisprezece mile de la rîu. Probabil că mă aflam în dreptul peretului estic al craterului și mai aveam de cercetat încă pe-atîtea stînci pînă să mă întorc de unde pornisem. Ca să le explorez, trebuia să traversez acel oraș de flăcări și nu cutezam să intru în el.

M-am depărtat de stînci ca să-l ocolesc. Am încercat să nu pierd din ochi acele pîlpîiri înalte; n-am izbutit. Am luat-o spre stînga și n-am dat decît peste nisip și iarăși nisip neted, pufos sub întunericul verde.

Am tot rătăcit pînă ce nisipul și aerul au devenit mai strălucitoare. Căzuse amurgul. Luminile lunecătoare urmau

LUMEA BANCURILOR

– Care-i diferenţa dintre o vrabie şi o privighetoare?
– Vrabia este o privighetoare care a absolvit Conservatorul.

*

Pe vremea sovromurilor, un fost director de întreprindere, ajuns în minister, revine în oraşul său, însoţit de consilierul sovietic, care ştia româneşte.
– Ce stradă e aceasta?, întreabă sovieticul privind oraşul din birjă.
– Nu ştiu, răspunde fostul director, înainte îi zicea Carol.
– Şi acum e tot Carol, intevine birjarul, numai că dracu ştie de ce i-au adăugat şi Max sau Vax, ca să încurce lumea.

*

Unul, la medicul ORL-ist.
– Dom' doctor, am probleme cu vederea...
– Păi, atunci, nu la mine, la oftalmolog...
– Nu, nu, e o altă problemă... E un fel de sindrom..
– Anume?
– Nu ştiu cum se face că ce aud nu văd şi ce văd nu aud. Ce-i asta?
– E clar, una din cele mai cumplite boli: sindromul socialismului.

*

Un ardelean revine de la Bucureşti cu trenul şi se plînge:
– Mi-e rău de nu mai pot. Ştii că nu pot sta cu spatele la locomotivă în tren.
– De ce n-ai rugat pe cineva să schimbi locul.
– N-am avut pe cine. Compartimentul era gol.

*

Hrusciov se ţot lăuda că sovieticii vor întrece curînd America. Un mujic din fundul Siberiei întreabă la radio Erevan:
– Spuneţi-mi, americanii umblă goi?

*

Un sovietic a descoperit elixirul vieţii. Cum avea o cantitate mică, Biroul Politic a hotărît să i-l administreze lui Lenin. Acela a înviat, a cerut un helicopter, s-a plimbat pe deasupra Uniunii Sovietice, a intrat în biroul lui de la Kremlin, a scris ceva, a introdus textul într-un plic şi pe plic a scris: „Pentru Felix Dzerjinski". Cum mai aveau puţin elixir, l-au înviat pe Dzerjinski şi l-au adus să citească scrisoarea. Lenin îi scria: „Dragă Felix, trebuie s-o luăm de la început".

să se clintească în curînd. Noaptea trecută dispăruseră iute drept în văduh. Acum pluteau jos, nesigure, încete. Ştiam ce căutau... Pe mine!

AM săpat cu mîinile o tranşee puţin adîncă în nisip şi m-am întins acolo tremurînd. Puncte luminoase învăluite în ceaţă se apropiau şi se îndepărtau. Unul s-a oprit chiar deasupra mea. Mă căuta. Haloul diafan s-a dilatat. Paralizat de groază, n-aveam ce face decît să aştept.

S-a lăsat tot mai jos pînă i-am întrezărit alcătuirea. Era un obiect de cristal. Îl sorbeam din priviri cu o fascinaţie bolnăvicioasă. Cu un diametru de douăsprezece picioare, avea structura unui fulg de nea. Inima era o stea albastră în şase colţuri, străpunsă de o prismă verticală. Flăcări albastre pulsau în ea, curgînd din colţurile stelei, şi fuioare de purpuriu aprins lunecau din feţele prismei. Deşi nu era nici animal, nici plantă, nici chiar maşină, lucrul acela era viu... viu de lumină!

S-a prăbuşit peste mine. Într-un gest reflex de panică, am smuls pistolul şi am tras de trei ori. Gloanţele au alunecat pe planurile scînteietoare ale cristalului cu un clinchet şi au dispărut în ceaţă.

S-a oprit deasupra. Fuioarele de foc roşu dibuiau în jurul meu, întrebătoare, curioase, într-un fel de dans mîngîietor. Mi-au încolăcit trupul... şi am simţit cum îmi topesc greutatea. M-au ridicat brusc şi m-au înfipt în prisma de cristal. Încă i se vede urma pe pieptul meu.

Durerea năucitoare a contactului cu ea m-a orbit. Tot trupul mi s-a crispat ca într-un şoc electric violent. Nedesluşit, am ştiut că obiectul se înălţa cu mine. Aveam conştiinţa altor creaturi de cristal mişunînd în preajmă. Dar mintea mi se înnegura.

M-AM trezit plutind într-un nor portocaliu strălucitor. O clipă am fost încîntat, dar apoi am descoperit că nu mă puteam mişca, nici măcar întoarce. M-am întins şi m-am rotit, însă n-am putut atinge nici un obiect solid în care să mă sprijin. Deşi nu mă ţinea nimic, eram la fel de neajutorat ca o broască ţestoasă întoarsă cu burta în sus.

Încă aveam straie. Gamela îmi atîrna — sau plutea — de umăr. Pistolul încă se afla în buzunarul jachetei, dar lipsit

de greutate. Şi totuşi, cumva, am ştiut că trecuseră zile întregi.

În timp ce mă căzneam să lupt, am simţit o amorţeală dureroasă într-o parte a pieptului. Mi-am sfîşiat cămaşa şi am descoperit o cicatrice, aproape vindecată. Bănuiesc că acele creaturi m-au tăiat... mi-au cercetat trupul aşa cum şi eu le-am explorat lumea.

Trebuie că mi-am pierdut iarăşi cunoştinţa; după o vreme am simţit că pielea de pe piept înţepenise ca a unui mort şi am văzut semnul acela roşu cu şase colţuri. Ciudat, însă descoperirea m-a emoţionat. Eram dintr-o dată detaşat, ca şi cum de fapt nici nu mi-ar fi păsat.

Dar tot mă durea într-o parte. Norul portocaliu mă învăluia. Temnicerul meu de cristal încă luneca în el, odată cu mine, la nici doisprezece iarzi. În nepăsarea mea rece, am ştiut că eram prins în norul-ciupercă de deasupra unuia din cilindrii aceia ca nişte turnuri, eram prizonier în oraşul ostil, de flăcări.

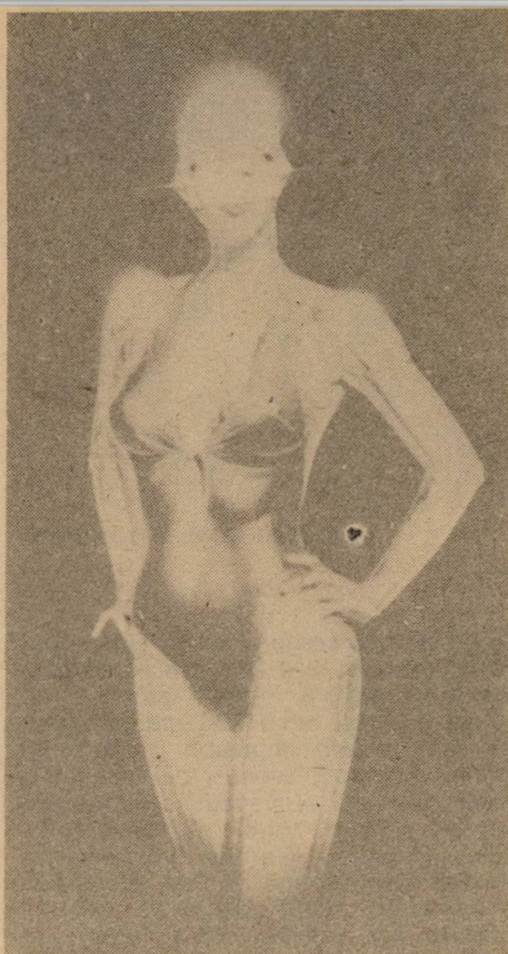
O VREME, pur şi simplu am plutit în nor, lipsit de greutate ca un om în cosmos, contemplînd cu aceeaşi detaşare situaţia penibilă în care mă aflam. Indiferent, am observat că focul vital încetase să pulseze înlăuntrul creaturii de cristal. Dormea — m-am gîndit — pînă avea să coboare iar noaptea.

Gîndul ăsta mi-a aprins o plăpîndă speranţă în suflet. Din nou am lovit şi am încercat să mă agăţ de ceva în norul dimprejurul meu. Pentru că nu aveam în ce să mă sprijin, n-am reuşit să mă clintesc.

Tot zbătîndu-mă ca un gîndac prins într-un ac, acea flacără rece din jur a început să se înteţească. Am ştiut că amurgea. Lucrul de cristal urma să se trezească în curînd, neîndoios ca să-şi ducă la bun sfîrşit vivisecţia pe porcul ei uman de doi bani.

Nu vedeam decît o cale să-l păcălesc. Mi-am scos pistolul să mă împuşc, însă mi-a venit o idee şi mai bună. Am tras şase focuri în ceaţă.

Mişcarea m-a salvat. O rachetă nu are nevoie de punct de sprijin. Pistolul a fost un fel de rachetă. Reculul fiecărei explozii m-a împins mai departe de cristalul adormit. Am alunecat din norul-ciupercă.

HAJIMA SORAYAMA: Grafică de revistă

Gravitaţia m-a cuprins iarăşi, întîi cu blîndeţe. Rătăcind pe nisipul luminos, mi-am găsit avionul la picioarele acelui zvelt turn negru. Era intact. Motorul a strănutat o dată, de parcă temnicerii mei l-ar fi cercetat şi pe el. Apoi am decolat orbeşte..."

ÎN acest loc e o pauză în manuscris. Ultimele rînduri sînt scrise pe o pagină zdrenţuită. Par scrise tot de mîna lui Kelvin, însă aici stiloul a zgîriat pagina într-un fel greu de descifrat.

„CAPĂTUL /funiei?/. Cred că am diluat /conţinutul gamelei?/ prea mult. Trupul şi lucrurile mele le încredinţez ştiinţei. Căpitanul Gander îţi va spune /sfîrşitul?/ poveştii mele. Îngrozitorul/ adevăr?/".

ASTA era tot.

L-am chemat pe medicul meu. E un scoţian căruia nu îi prea pasă de secolul XX. A citit manuscrisul cu un aer in-

MASAHIKO FUJII: Afiş publicitar

dignat de neîncredere, a cercetat trupul preschimbat şi m-a sfătuit acru să păstrez taina asupra întregii istorii.

Pesemne aşa ar fi fost mai prudent, dar s-a dovedit imposibil. Prea mulţi oameni au auzit zvonuri ciudate. Mi-e teamă că unele proveneau de la colegii mei din Tyburn. Altele — sigur nu.

Deşi căpitanul Gander n-a venit niciodată să-mi spună ce ştia, am încercat să aflăm restul singuri. În vara următoare, trei profesori de la Tyburn am închiriat un avion şi am zburat spre vestul Mexicului.

Am găsit uşor satul de pe coastă vizitat de **señor** Kelvin mai demult, dar nu în ultimii trei ani, după spusele localnicilor. Am vorbit cu oamenii care l-au condus în sierra; chiar am urcat pe cheiurile rîului de munte unde căutase uraniu. Apele lui nu mai erau acum nici roşii, nici radioactive, iar izvorul era doar un pîrîu mlăştinos.

Zburînd peste pîrîu şi stîncile înalte din spatele lui, n-am găsit nici un crater plin cu gaz luminos, ci doar un sat de indieni, făcut din piatră şi chirpici, vechi de trei sute de ani. Am aterizat şi n-am descoperit nici păsări de metal, nici cristale vii sau nave atomice. Am aflat, totuşi, despre trei străini care fuseseră acolo înaintea noastră.

Unul era un **gringo** şchiop şi bărbos care punea o mulţime de întrebări şi-i blestema pe cei ce nu-i răspundeau pe plac. Altul era un elegant bancher elveţian care se tot plimba în jurul satului cu un aparat Geiger şi se holba la toţi printr-un monoclu ca un ochi de diavol.

Al treilea era un alt **gringo** care venise trei veri la rînd din nord şi se dusese în cordilleră purtînd mereu cu el, într-un vechi camion militar, nişte lăzi din şipci, acoperite cu prelate.

AŞA am pierdut urma lui Kelvin în Mexic. Au mai fost pe acolo şi alţi străini misterioşi care apoi au venit după noi la Tyburn. Unii erau detectivi federali care ne-au chestionat asupra cercetărilor lui Kelvin, i-au fotografiat documentele şi la urmă au luat cu ei trupul preschimbat ca să-l studieze.

Cînd l-au adus înapoi la Tyburn, erau remarcabil de tăcuţi, chiar şi pentru nişte detectivi federali. Nici un raport oficial nu a menţionat niciodată Omul de Metal, iar zvonurile care circulă încă, uneori, în jurul lui sînt extrem de contradictorii.

O parte din adevăr a ieşit la iveală şi nu ştiu pe cine să învinuiesc. Pe de o parte, e căpitanul Gander care cu siguranţă are alt nume şi e foarte posibil să fi „doftoricit" manuscrisul lui Kelvin. Pe de alta, e bancherul elveţian care şedea de obicei în **cantina** citind o traducere franceză a **Maşinii timpului** de Wells, fără să schimbe o vorbă cu cineva. Apoi sînt cei care au studiat trupul şi fără îndoială au aflat mai mult decît au spus. Şi mai este Kelvin însuşi care poate a minţit ca să ascundă ceea ce a descoperit de fapt.

Eu însă am ajuns să cred că relatarea lui Kelvin e adevărată. Am petrecut multe nopţi albe revăzînd toate dovezile contradictorii, pînă ce am avut un vis deosebit de pregnant despre extratereştrii care vizitau Pămîntul, poate ca să îşi realimenteze nava care a stat ascunsă în timp şi spaţiu în vreme ce ei colectau spre păstrare specimene rătăcite de pterozauri şi oameni.

ORICE ar fi fost, trupul de metal al lui Kelvin, stînd gol şi plin de cicatrici şi prăfuit în colţul lui întunecat, dovedeşte cu prisosinţă că a descoperit mult mai mult decît se aştepta cînd a pornit în explorare. Buzele i-au îngheţat într-un zîmbet ironic, verde, de parcă ar şti că Apărarea Civilă a desemnat subsolul muzeului, în care se află, ca adăpost de urgenţă împotriva emanaţiilor radioactive.

În româneşte de Val TRAIAN

Phyllis MACLENNAN

AŞA NE TRĂDEAZĂ IUBIREA

E O LUME ciudată, tristă, singuratică Deirdre, veşnic mistuită în ceţuri ce nu se ridică nicicînd. Nu există zi sau noapte. Aceeaşi lumină vagă, argintie se prelinge necontenit din cerul plumburiu, fără a zămisli umbre şi anulînd timpul. Atmosfera grea, jilavă, pîcloasă înghite orice sunet şi sufocă vîntul în brize istovite, care abia leagănă crengile atîrnate de copaci cu scoarţă neagră, jalnice ca nişte văduve ce suspină deasupra mormintelor, sau foşnesc în frunzele transparente care tremură pe ramuri asemenea lacrimilor gata să lunece.

Oamenii încă nu s-au aşezat aici. Poate nici n-au s-o facă vreodată, dar planeta a fost cartografiată şi descrisă şi au sosit nave de cercetare. Prima, *Magus*, s-a pierdut undeva în sistem. Înainte de a dispărea s-a oprit pe Deirdre şi a lăsat acolo un om, un biolog, unicul ei supravieţuitor; era pe jumătate nebun la sosirea echipei de salvare.

Cînd steaua Selina a fost întîia oară trecută în programul de cercetări, lui *Magus* i s-a ordonat să treacă pe acolo pentru o scurtă examinare preliminară, în drum spre o ţintă mai importantă. Din cele şapte lumi ale sistemului, numai una prezenta viaţă, iar Alex Barthold a fost desemnat să o cerceteze în răstimpul în care nava făcea o evaluare de rutină a celorlalte şase.

Era în practica obişnuită, astfel că el a fost părăsit într-o lume mult mai ostilă decît păruse iniţial. Informat asupra obiectivelor sale, şi-a construit adăpostul, a controlat echipamentul şi proviziile şi i-a raportat comandantului că totul era în ordine; oricum, cînd nava a decolat, el a stat în faţa hubloului cupolei de plastic, ca să se uite cum se îndepărtează, cu acelaşi sentiment involuntar de abandon pe care îl încercase prima oară şi-l va încerca mereu, oricît de convins ar fi că va supravieţui şi că se vor întoarce să-l ia. Luminile fuzelajului îndepărtat luceau slab prin ceaţa eternă. Doar atît se mai zărea din *Magus;* dar cînd duzele izbucniră în flăcări, destrămară ceaţa şi izbuti să vadă cum, ghemuindu-se o clipă pe cuibul ei de foc, ca o bătrînă doamnă grasă, îşi trage sufletul înainte de a se avînta în spaţiu. Se topi şi pămîntul mlăştinos îi tremură sub picioare din pricina şocului, asemeni unei vietăţi.

ERA singur.

În cabina strîmtă a navei aşteptase cu nerăbdare răgazul acesta. Adăpostul ca o cupolă părea aproape vast în comparaţie cu ea, aici va fi scutit de tensiunile inevitabile provocate de înghesuială şi totala lipsă de intimitate, de zgomotul constant, de fricţiunile personale de neocolit. Va putea să facă plimbări îndelungate cu gravitaţie adevărată la picioare. Va întîlni lucruri vii pe care să le privească, nevăzute pînă acum de ochi omenesc; şi, chiar dacă miriadele de spori de ciuperci otrăvitoare care alcătuiau nucleele picăturilor de ceaţă îl forţau să poarte un costum de protecţie şi o mască-filtru, aici putea respira aer proaspăt, viu, nealterat de mirosul metalului încins, al lubrifianţilor, al trupurilor umane, miros pe care nici un proces de reciclare nu-l înlătura complet. Îşi aranjă cele cîteva obiecte personale pe care avusese voie să le ia cu el spre a conferi cupolei un aer de familiaritate, îşi puse costumul, trecu din vestibulul interior în ecluză şi sigilă uşa după el; dar cînd deschise vestibulul dinspre exterior şi păşi pe solul virgin al Deirdrei era în contratimp.

Nu găsi nici un sens noţiunii de libertate. Ceaţa îl înghiţi, o vălurire lăptoasă — în care nici un obiect de dincolo de zece paşi nu se mai distingea — care se îngroşa în spatele celor zece paşi într-un zid ce se mişca odată cu el, încarcerîndu-l, vag primejdios, impenetrabil fiindcă nu-l putea atinge nicicum ca să vadă din ce era făcut. Pe măsură ce păşea, scheletele copacilor pluteau la capătul privirii. Ce îl pîndea din dosul lor? În urmă, conturul cupolei deja se estompa, ca şi cum s-ar fi topit în ceaţă. Dintr-o dată i se făcu o frică iraţională să se îndepărteze, să lase în spate certitudinea caldei lumini aurii ce se prelingea pe hublouri. Busola de pe mănuşă oscila nesigur în cîmpul magnetic slab. Nu îndrăzni să se bizuie pe ea în orientare, avea însă Detectorul-Prostului. Se aplecă şi atinse butoanele de pe călcîiele cizmelor. La fiece pas, o picătură de vopsea fluorescentă se desprindea şi îi marca traseul. Se ivi colorată într-un verde-albăstrui rece, ca fluorescenţa insectelor, în covorul înalt de muşchi de sub tălpi. Numai după ce merse prin împrejurimi îndeajuns ca să convingă copilul din el că nu se putea rătăci, cuteză să iasă din contactul vizual cu adăpostul.

...NU-l plăcea Deirdre.

Nu era moartă. Aşa ar fi fost mai puţin neliniştitoare decît împietrirea iscoditoare ce-l învăluia. Avea senzaţia că ceva nevăzut mergea în spatele ecranului de ceaţă, chiar la limita privirii. Împinsă de curenţi, ceaţa se îngroşa şi se subţia ca şi cum ar fi răspuns propriei ei voinţe, alcătuind vedenii ce păreau destul de solide pentru a putea fi atinse şi apoi le destrăma îndată ce el se apropia, de parcă l-ar fi ademenit anume.

Încercă să uite de el în muncă, dar şi aici Deirdre îl luă în zeflemea. Nicicînd nu văzuse o lume atît de limitată în varietatea florei şi faunei. Colcăia de viaţă, însă aproape toată de acelaşi fel. Plantele care acopereau pămîntul în splendori somptuoase erau forme curioase de alge şi licheni; plante adevărate nu izbuti să găsească. Chiar şi copacii erau înrudiţi îndeaproape cu muşchii, pe cît putu să-şi dea seama, şi, cu toate că muşchii de asemenea dimensiuni şi duritate erau extraordinari, toţi erau din aceeaşi familie. Viaţa animală era tot atît de limitată ca tipologie — nimic decît insecte tîrîtoare, două sau trei arthropode şi cîteva celenterate, nici una mai mare decît o minge de fotbal şi toate suficient de apatice ca să-l adoarmă cînd le privea.

Specialitatea lui era aceea de a nu avea specializare, de a şti un pic din fiece aspect al biologiei; însă nu cunoştea vreo zonă destul de temeinic pentru a se lansa în studiile detaliate, exhaustive pe care cercetătorii le vor lua asupra lor mai tîrziu, aşa că termină atît de repede ceea ce era capabil să facă, încît timpul pe care îl avea de petrecut pînă se va întoarce nava după el începu să se dilate spre infinit. Plictisit, fără stare, tot mai agitat, făcea plimbări lungi din ce în ce mai departe de cupolă, în căutări deşarte a ceva nou la care să se uite; Deirdre era pretutindeni la fel. Putea foarte bine să se afle în curtea interioară a unei uitate închisori. Aceiaşi copaci neguroşi se iveau şi apoi dispăreau în spatele lui, aceeaşi ceaţă îl învăluia constant, acelaşi muşchi gros i se ridica sub tălpi; şi în lumina palidă, perlată, ca un etern amurg, părea că Timpul nu mai exista. Numai *aici* şi *acum* şi prezentul nesfîrşit. Se surprinse cercetîndu-şi mereu cronometrul, dar şi acesta părea afectat; minutele se transformau în ceasuri, ceea ce părea o jumătate de zi se măsura cu ora. Atmosfera de vis îl îmbiba, tot mai mult, cu un sentiment de irealitate. Dădu vina pe nervi, pe senzaţiile lui pe jumătate iluzorii; dar nu izbuti să-şi reprime convingerea crescîndă că era ceva acolo, ascuns în ceaţă, chiar la limita privirii, văzîndu-l deşi el nu-l putea vedea... pe el sau pe ei. În timpul monotonelor explorări, crezu de cîteva ori că a prins o străfulgerare de mişcare cu coada ochiului; însă cînd se întoarse, se vădi că nu era nimic; un mănunchi de ceaţă, falduri mai groase decît înainte, dar numai ceaţă care se topea în ceaţă. Îl speria. Începu să fie tot mai neliniştit departe de adăpostul cupolei, de instrumentele care ticăiau prietenos, de aerul cald, uscat, de lumină. Încetă să se mai aventureze afară şi se încuie înăuntru, să scape de vedeniile Deirdrei, în aşteptarea întoarcerii lui *Magus*.

...DURA prea mult. De ce le trebuia atît? Nu-l puteau uita. Cînd cronome-

TADAMI YAMADA: Grafică

trul arăta prînzul, la fiecare douăzeci și patru de ore, le trimitea semnalul Sînt-Viu-Și-Sănătos. Răspunsul codificat de confirmare venea din computer, o știa; dar cineva trebuia să îl declanșeze. Dacă n-ar raporta, dacă ar semnală o urgență, ei ar observa și s-ar întoarce să-l ia... dacă nu s-a întîmplat ceva. Nava ar fi putut să fie o cochilie goală, cu tot echipajul mort, rătăcitoare printre stele... Sau poate nici n-au avut de gînd să se întoarcă după el. Poate de la început au hotărît să-l părăsească aici singur. Avea provizii de ajuns pentru zece oameni. De ce i-au lăsat atîtea? Așa se obișnuia, știa; și totuși... I-au spus: „de la zece zile la două săptămîni"; trecuseră zece zile conform instrumentelor. Și nici un semn de la *Magus*, nici un cuvînt.

Nu se putea să-l fi abandonat. Nu credea că ar fi făcut într-adevăr așa ceva. Cineva o să vină după el în cele din urmă; și astfel, de fiecare dată cînd transmitea, era ispitit să introducă o alarmă falsă care să-i grăbească, pedeapsa pentru o asemenea faptă era extrem de severă ca să riște, și totuși...

...DURA prea mult. Cînd în sfîrșit nava nu mai răspunse mesajului său zilnic, n-a fost surprins. Știa că așa se va întîmpla, simțise pînă în adîncul oaselor, în fiecare zi trăncăneala răspunsului îl uimise tot mai mult, într-atît era de convins că nu va mai sosi; și în vreme ce-și transmitea codul, și-l repeta, și tot nu venea nici un răspuns, simțea o satisfacție bolnăvicioasă, acum că temerile i se adeveriseră. Bănuia că fusese într-un fel destinat acestui iad întunecos de singurătate și nesiguranță. Fusese alungat din viață, părăsit în niciunde, blestemat pentru crime comise în trecut... Ce crime, ce fărădelegi meritau asemenea pedeapsă? Își aminti, și erau multe, odată considerate triviale, amplificate acum: crime de omisiune și crime făcute la comandă; rănise oameni din neștiință sau nepăsare; îndatoriri pe care le desconsiderase; responsabilități de la care se sus-

trăsese — lista era nesfîrşită. În această lume cenuşie, bîntuită de năluci, se confrunta cu propriul eu şi nu găsea scăpare. Nu-şi putea ţine piept sieşi, aşa gol şi singur.

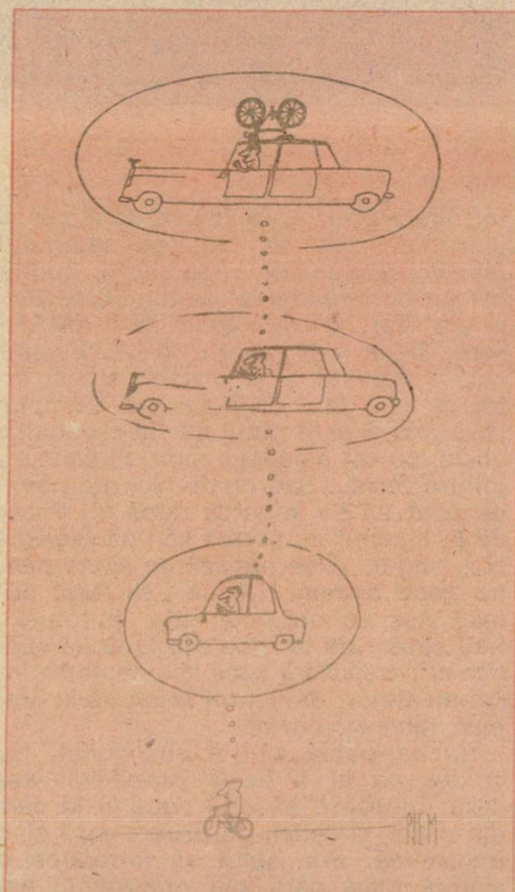
ÎNTR-UN ungher al minţii o fărîmă de judecată îi amintea că nu putea fi părăsit veşnic, mai devreme sau mai tîrziu va sosi o navă, orice s-ar fi întîmplat cu *Magus*. O ştia; dar, cu toate că era convins, nu credea. Va veni timpul... dar pe Deirdre nu exista Timp. Nimic nu se sfîrşea vreodată. Era prins în capcana unui prezent etern; cronometrul minţea şi nu trecuse nici măcar o zi de cînd decolase *Magus*...

Dar *va veni* o navă. Se va materializa din ceaţă şi vor coborî oameni din ea şi vor controla semnalizatorul luminos să vadă de cînd îşi trimitea strigătul jalnic în spaţiu. Unde va fi el atunci? Ce va fi cu el? Vor şti că un om a fost părăsit aici singur? Se vor gîndi să-l caute? Sigilă jurnalul pe care-l ţinuse la zi şi-l cără la semnalizator. Cu timpul, urmele Detectorului-Prostului vor dispărea. Orientarea cu busola nu va fi de nici un folos; şi totuşi încercă să însemne cumva drumul pînă la cupolă. Din materiale disponibile îşi improviză un mic plan de întors acasă şi-l agăţă de alimentatorul semnalizatorului. Apoi nu-i mai rămase nimic de făcut în afară de lupta pentru a-şi păstra luciditatea; căci simţea cum mintea o lua razna.

Jucă singur în filmele pe care le urmărea, cîntă odată cu muzica pe care o asculta, la volum maxim, şi se înecă în filme şi cîntece pentru a se izola de prezenţa Deirdrei... sau mai degrabă de conştiinţa că nu era nimic acolo, că se izola de nimic, de vid... şi privi în sinea lui şi îşi văzu sufletul retrăgîndu-se tot mai adînc înlăuntrul lui, asupra sa, contractîndu-se asemeni unei nestemate dure, strălucitoare în centrul fiinţei sale, nestemată pe care nici măcar el n-o putea atinge în ascunzişul ei; şi se înspăimîntă.

Emisfera adăpostului nu mai constituia un refugiu. Era o capcană. Nu se găsea în siguranţă înăuntru, unde creştea o primejdie mai mare decît oricare alta cunoscută pînă atunci şi neasemănătoare, mai greu de înfruntat pentru că se afla înlăuntrul său, o parte din propria-i esenţă. Disperat să evadeze, îşi puse costumul şi o luă la fugă în peisajul spectral unde alcătuirile de ceaţă îl ademeneau. Le vedea aproape limpede acum: umbre palide, copilăroase, lunecînd în dosul copacilor, mereu la limita vederii de parcă ar fi ştiut că el le urmăreşte şi-şi băteau joc de el ispitindu-l, şoptindu-i: „Sînt aici, dar n-ai să mă prinzi niciodată".

Nu ieşeau la iveală şi el le urmărea, din ce în ce mai sigur că erau concrete. *Trebuiau* să fie... O umbră păru să-l aştepte. Nu putea — nu încă — să-i distingă forma delicat umană, aburoasă, însă nu de ceaţă. Cum se apropia, ea se îndepărta, păcălindu-l; şi totuşi îl conducea mai departe. O urmări cu răbdare, păstrînd distanţa ca să nu o sperie şi, cînd păru să simtă că nu forţează apropierea, precauţia ei se domoli. Se mişcă mai încolo pe furiş, dar dinadins, atentă la vreo treabă a ei, oprindu-se cînd şi cînd să privească şi

să asculte, deși nu el părea s-o îngrijoreze. De fiecare dată, cînd ezita, el pășea mai aproape, pînă o putu zări clar.

...ERA minunată. Sub o piele transparentă, alb-albăstrie ca laptele apos, formele organelor interne pulsau în nuanțe stinse de albastru și verde și auriu. Șovăitoare, cu spatele la el, părea o statuie cioplită în opal viu; apoi întoarse capul. Alex se dădu brusc înapoi; asemenea fețe văzuse în coșmarurile din copilărie, cînd îi era frică de întuneric: albă, fără trăsături, doar cu ochi rotunzi, de un negru insondabil, ca două vizoare spre infern. Nu se sperie de el. Ușoara relaxare din postura ei îi spuse asta, deși era încă timidă. Nu ostilă. Altfel l-ar fi atacat mai înainte. Cum ar putea să-i fie frică de ea, cînd aproape părea să aibă încredere în Alex?

Era reală. Era vie. Îl studia atent și Alex se minună că putea fi atît de îndrăzneață. Cum trebuie să-i fi apărut? Un monstru cu rît, cam de două ori mai mare decît ea, orbecăind prin teritoriul ei familiar, cu vuietul respirației prin masca-filtru... în coșmarurile ei, dacă le avea, își putea imagina ceva mai străin de mica ei făptură?

Era vie și lîngă el... nu mai puțin umană decît o maimuță. Dacă i-ar putea cuceri încrederea, dacă s-ar împrieteni... nu i-ar mai fi teamă. Alex întinse mîinile cu palmele în sus, dar făptura-de-ceață se furișă mai departe, o mișcare suplă, rapidă, ca de șarpe, la adăpost de atingerea lui... și totuși rămase cu el. Îl privi și se întoarse ca într-o invitație. Alex se supuse și o urmă în rătăcirea printre copaci. Mereu cu luare-aminte, părea să scruteze în ceață după dușmani, fără însă să-l socotească printre ei. Alex se simți în taină flatat de acest fragil tovarăș, ca atunci cînd mergi cu o pisică ce te însoțește pentru că așa vrea ea, nu la comandă. Cînd ajunseră în sat, făcu în așa fel încît Alex să intre primul și să realizeze cu stupoare unde se afla: într-un spațiu locuit.

...SAU în care se locuise. Privi cu ochi mari, amuțit, locuințele rudimentare, ca niște cutii, îngrămădite în jurul lui, fiindcă locuințe trebuie să fi fost. Cioplite dintr-o materie grosolană, fibroasă, ca turba pietrificată, aveau uși,

MASAHIRO JODAI: Imagine destrămată (foto)

nu și ferestre. Intră într-una și zări risipite pe podea obiecte a căror folosință o putea doar presupune, și erau adevărate. Într-o clipă de panică se gîndi că are halucinații, dar colibele astea nu erau o iluzie. La fel de materiale precum propriul lui adăpost, fuseseră construite de făpturi simțitoare care știau să mînuiască uneltele; însă constructorii nu se mai aflau aici. Unde plecaseră și de ce? Cînd plecaseră? De-o viață ori numai de cînd venise el? Nu putea ști.

Făptura care îl condusese acolo stătea și-l aștepta, însă părea nerăbdătoare să pornească mai departe. El o urmă iarăși, întrebîndu-se unde voia să-l ducă, pînă ce ajunseră la marginea unei depresiuni largi, altfel decît tot ce văzuse el de la sosirea pe Deirdre. Multe băltoace de umezeală condensată alcătuiau adîncituri în covorul de mușchi și erau înconjurate de o cascadă de licheni mari, bulboși, diferiți de cei pe care îi cunoștea deja și din care luase eșantioane. Copiiul-de-ceață adună cîțiva și îi mîncă, îndesînd hrana într-o gură fără buze, întinsă ca o cusătură de-a latul feței goale, aruncînd mereu ocheade spre crestele înnourate ale luminișului, de parcă i-ar fi fost teamă de un atac. Suspiciunea lui era molipsitoare. Alex se surprinse trăgînd cu ochiul în jur, fără să știe după ce, gîndindu-se la animale de pradă, astfel că-l luă total pe nepregătite apariția altui om-de-ceață ce se năpusti dintre copaci spre victima lui care mînca. Instinctiv, Alex se aruncă între agresor și pradă. Agresorul frînă brusc și se trase înapoi mîrîind. Văzînd că Alex înain-

tează, se repezi spre copaci, apoi se întoarse fulgerător să-l înfrunte. Ceva îi sclipi în labă. Alex n-avu de ales şi hotărî să-l intimideze: ridică braţele şi mugi. Arătarea o zbughi şi se topi în adăpostul tainic al aburilor ceţii.

În spatele lui, făptura pe care o apărase se chircise la pămînt cu capul îngropat în braţe, tremurînd toată ca un cîine care aşteaptă să fie bătut. Alex se aplecă şi-i puse mîna pe spinare, cu gînd să o liniştească. Ea scoase un ţipăt — de spaimă sau durere? — şi se împrăştie pe jos de parcă s-ar fi lichefiat. Ce să facă? Nu îndrăzni să plece. Duşmanul încă pîndea. Nu-l vedea, însă îi simţea privirile încărcate de ură. Aşteptă. Făptura-de-ceaţă se risipise la picioarele lui, păpuşă de cîrpă care aşteaptă să fie vopsită şi îmbrăcată ca să semene a om. Sub piele, delicatele culori abia pulsau şi unduiau, apoi se intensificară pe măsură ce îşi revenea. Tegumentul extern se încordă. Făptura se înălţă lin din ceaţă şi se scutură înfiorată. Atunci Alex o părăsi, dar, pe cînd se întorcea pe traseul însemnelor luminoase lăsate de Detectorul-Prostului, ea se furişă în urma lui de parcă s-ar fi simţit în siguranţă alături de el; şi, cînd ajunseră la cupolă, căută să se aşeze între el şi vestibul, ca să nu poată intra. Alex îi făcu semn să se dea la o parte. Cînd făptura refuză să se mişte, întinse mîna ca s-o atingă şi ea se trase înapoi scîncind, destul cît să-i facă loc. Uşa se ridică. Îndată ce păşi înăuntru, agresorul care-i urmărise cu încăpăţînare lunecă din ceaţă şi se năpusti asupra lor. Făptura-de-ceaţă dădu buzna înăuntru, se ghemui în spatele lui, gemînd de spaimă, neatentă la altceva decît la primejdia iminentă, iar Alex lăsă brusc uşa, apoi, automat, declanşă fungicidul. O burniţă fină şuieră din tuburile aflate de jur împrejur şi se transformă în spumă cînd le atinse trupurile; şi animalul înnebuni. Ecluza era destul de strîmtă pentru ei doi, însă, fiindcă făptura se izbea de toţi pereţii încercînd să scape, Alex se văzu silit s-o prindă în braţe ca s-o împiedice să-şi facă rău. Atunci se întoarse împotriva lui. Îşi ridică labele. Degetele-tentacule se răsuciră pe spate şi din mijlocul lor, ca o floare oribilă, sclipi un dinte lung, tăios, crestat pe muchii, periculos de ascuţit. Rămaseră aşa, în picioare, cu trupurile lipite, tremurînd o clipă, ochi umani în priviri deirdrane. Burniţa se opri cu un ţăcănit şi, ca şi cum acesta ar fi fost semnalul, amîndoi se relaxară. Alex oftă uşurat. Făptura era lunecoasă ca sticla udă — n-ar fi putu s-o ţină — puternică precum un octopus şi, dacă ar fi avut idee de armele ei ascunse, n-ar fi îndrăznit niciodată s-o atingă.

În vreme ce-şi scotea costumul şi-l agăţa în cuier, făptura-de-ceaţă se sprijini de perete şi-l urmări mai degrabă curioasă decît speriată. Ori era mai inteligentă decît bănuia, ori el era prea ciudat pentru ea ca să-i inspire teamă. Oricum, acum, că era înăuntru şi dezinfectat, nu putea deschise uşa să o lase să plece fără să contamineze iarăşi ecluza; aşa că o lăsă acolo, deschise uşa dinspre interior şi intră în adăpost să-şi vadă de treburi. Notă evenimentele zilei, îşi pregăti masa şi mîncă, conştient în permanenţă de prezenţa străină. Aproape transparentă, făptura se furişă în încăpere, substanţă necorporală prelingîndu-se de-a lungul peretelui ca ectoplasma, fără să atingă ceea ce cerceta, cu gura fără buze pe jumătate deschisă, ca şi cum ar fi adulmecat sau gustat atmosfera nefamiliară şi mirosurile noi, pătrunzătoare. Cînd termină de mîncat, Alex introduse un film în aparatul video şi se tolăni să se uite la el... dar mai mult să observe reacţiile oaspetelui. Sunetele şi imaginile fugitive de pe ecran nu aveau nici o semnificaţie pentru el, era limpede; dar se încovrigă pe podea lîngă Alex, privind cînd spre el, cînd spre video, de parcă ar fi cerut o explicaţie...

Abia îndrăznea să spere, dar n-avea ce pierde dacă încerca. Opri filmul, aşteptă o clipă, apoi se bătu în piept.

— Alex.

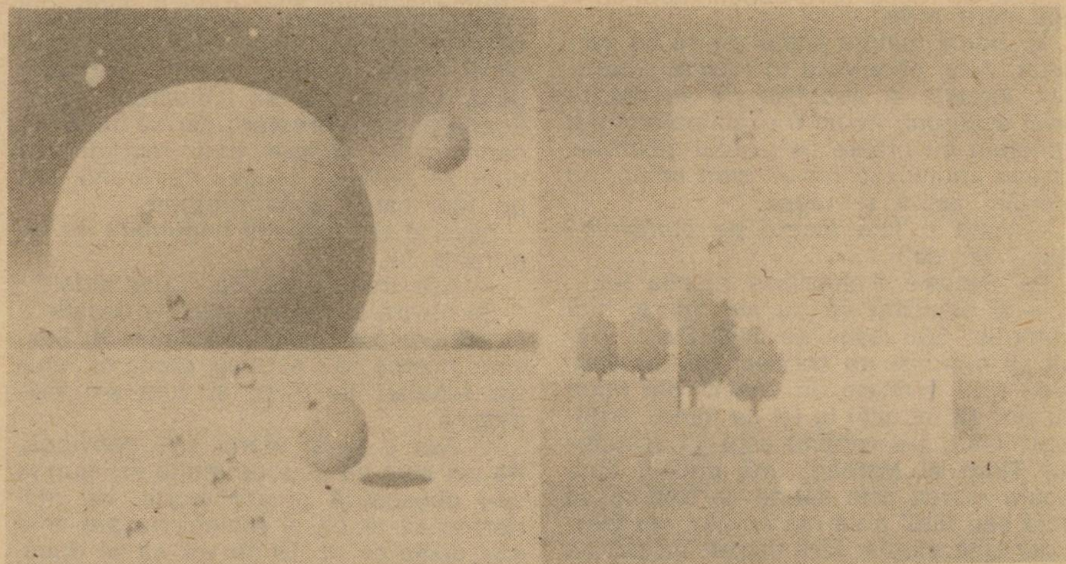
Vocea îi era sugrumată, cuvîntul se auzi jumătate stîlcit, jumătate şoptit. Încercă din nou.

— Alex, repetă arătînd spre sine; şi...

— Sessiné, răspunse făptura.

ERAU prieteni.

Pur şi simplu prieteni, o relaţie care crescu din acel mic grăunte iniţial de înţelegere şi îi legă într-un fel de împărtăşire reciprocă pe care Alex nu avea intenţia să o analizeze. N-avea nevoie. Sessiné era acolo. Încet, cu paşi şovăitori, învăţă să comunice cu „el" — aşa

SHIGEO OKAMOTO: Ilustrație de copertă

cum, în lipsa unei delimitări lingvistice a sexului, se gîndea la tovarășul lui fără gen, venit din afară. Nici nu visa să reușească vreodată să reproducă sunetele bolborosite, șoptite, scoase de deirdran. Sessiné însă prinsese o spoială de galactică și o îmbogățise constant pe măsură ce Alex îi vorbea; și-i vorbea! În nenumăratele ceasuri petrecute împreună îi mărturisi acestei făpturi din altă lume lucruri pe care nu le spusese nimănui, bărbat sau femeie. Sessiné asculta răbdător, cu privirile negre adîncite într-ale sale, atent, chiar dacă pricepea sau nu înțelesul cuvintelor; iar Alex cunoștea singurătatea și i-o împărtășea, așa încît nu mai era singur.

Poate că iubirea care înflori tot mai profundă pentru creatura asta inumană se datora în mare măsură recunoștinței. Și cît de adîncă îi era recunoștința! Să audă o voce care nu era propria-i voce, să pronunțe cuvinte neinventate de el, să contureze gînduri ce nu-i aparțineau; să știe alături, mereu, o prezență vie, sensibilă... deși nu era în stare s-o atingă prea des. Alcătuirea cărnii lui reci, cauciucoase îi amintea prea violent cît era de străin. Și nu dorea să i se aducă aminte cît de neasemănător era, zămislit dintr-o substanță diferită, născut într-o lume despre care știa prea puțin. Voia să afle mai mult și Sessiné se străduia să-l învețe; dar multe din cele spuse de copilul-de-ceață erau tot atît de departe de înțelegerea lui pe cît propria-i vorbărie trebuie să-i fi fost copilului. Frînturile de viață de pe Deirdre, așa cum i le descria Sessiné, îl uimiseră. Voia să se întoarcă în sat, să observe și să controleze unele dintre aparent contradictoriile informații primite. Nici măcar nu izbutea să ghicească gradul de inteligență al locuitorilor. Dacă ar mai fi întîlnit și alți deirdrani i-ar fi fost mai ușor să judece, dar Sessiné refuza să-l ducă acolo, explicîndu-i că era zadarnic.

— Nu sînt acolo, insista. Tu vii, ei pleacă. Ei văd... semnele astea (și arătă spre ușoarele încrețituri ale costumului de protecție). Ei cred că sînt multe mărci, tu ești dintre cei care nu se satură să ucidă. Se întîmplă uneori. Dar Sessiné vine aproape cînd tu faci *așa* (îl imită pe Alex adunînd eșantioane de floră). Tu te uiți la alte lucruri, tu nu-l vezi pe Sessiné. Eu mă uit și mă gîndesc că alea de pe tine nu sînt mărci. Tu nu ai nici o marcă. Eu știu că tu nu ucizi, dar ceilalți nu știu și le e frică.

— Marcă?

Alex era perplex.

— Ca în filmul pe care mi l-ai arătat. Dar noi nu sîntem ca animalele alea, noi mergem de bunăvoie la Locul și Timpul Marcării și nu ne e frică atunci cînd Bătrînul ne marchează pielea cu

apă care arde.

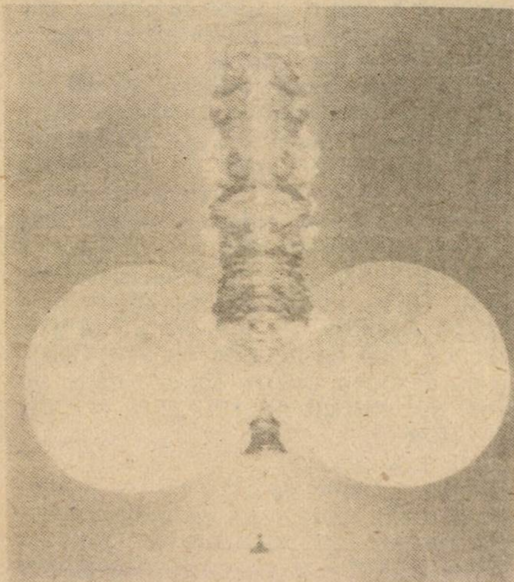
Își ridică mîndru brațul ca să fie cercetat. Alex observase în treacăt cicatricea îngustă și socotise că se datora unui accident. Acum o examină atent și constată cu oroare că țesutul gelatinos fusese cauterizat într-un șanț adînc, cu margini aspre și negre.

— Asta a fost făcută de *bunăvoie*? Dar... de ce?

Pe Sessiné îl suprinse reacția lui.

— E adevărat că nu sînt mare, nici puternic. Sînt lesne de ucis. Dar... (bîjbîi să exprime un concept pentru care Alex nu-l învățase un cuvînt) din mine eu pot să fac alții la fel ca mine... înțelegi? Cînd s-a împlinit asta, la următorul Timp al Marcării, mă duc la Loc. Acum marca asta spune că trebuie să ucid sau altul o să mă ucidă... Nu înțelegi? Uite cum e: fără marcă, nu pot să ucid și nimeni nu poate să mă ucidă. Cu multe mărci... așa... (arătă că brațele i-ar fi brăzdate de cicatrici de la încheieturi la umeri) eu nu ucid și nimeni nu mă ucide... Dar Sessiné nu o să aibă multe mărci, rosti aparent resemnat. Data viitoare, cineva o să vină la Bătrîn și o să-i aducă asta (arătă spre cicatricea lui) pe care a tăiat-o din mine și Bătrînul o să-i ardă brațul că l-a ucis pe ăsta (semn spre sine).

— Dar *de ce*?

Grafică de calculator — Simetrie

Alex era îngrozit. I se părea dezgustător să distrugi viața. El o făcea doar cînd n-avea încotro: pentru mîncare, dacă trebuia; ca să colecteze eșantioane pentru cercetări; dar să ucizi din capriciu, de dragul unui record, așa cum se pare că făceau deirdranii, era un fapt care-l șoca profund.

Sessiné era limpede nedumerit de ignoranța lui.

— Așa trebuie să fie. Cum altfel?

Se priviră în tăcere, Alex — conștient ca niciodată de prăpastia dintre ei. Sessiné încercă să-i explice; părea că intuise repulsia lui Alex și voia s-o risipească.

— Așa e bine, stărui să-l convingă. Pe cei care au ucis de multe ori ajunge să-i obosească gustul morții. Nu mai doresc să ucidă și nimeni nu are voie să-i ucidă pe ei. Unde vor să se ducă, se duc. Ce vor să facă, fac. Se culcă să doarmă și știu că au să se trezească. Mănîncă, și dacă vine altul, mănîncă împreună, nu trebuie să fugă cu mîncarea pe jumătate înghițită. Ei pot sta împreună cu altul așa cum Sessiné stă acum cu Alex. E foarte bine așa, nu?

— Da, așa e, admise Alex.

ERA bine să stea cu Sessiné și se simțea înduioșat și încîntat cu sfială să-l audă pe deirdran spunînd că și lui i se părea bine să fie împreună. Era o plăcere pe care Sessiné nu avea sorți de supraviețuire pentru a o împărtăși cu unul de seama lui, înțelese Alex. În excursiile lor pe terenurile cu hrană, observă că Sessiné devenise tot mai puțin precaut, simțindu-se în siguranță alături de Alex; și pe măsură ce nepăsarea lui creștea, Alex se vedea constrîns să fie tot mai atent.

Știa că erau spionați, că de fiecare dată cînd ieșeau din cupolă un dușman ascuns pășea pe urmele lor... dar niciodată mai mult de unul, din moment ce doar unul putea reclama marca purtată de Sessiné. Acel unul trebuia să fi fost mai curajos sau, pe de altă parte, mai disperat decît ceilalți ca să riște amenințarea pe care o reprezenta Alex; și, ca Sessiné, era posibil ca într-o bună zi să descopere că amenințarea era deșartă. Dacă ar ataca... ar fi forțat să ucidă. N-ar avea de ales. Pistolul cu ultrasunete, purtat acum mereu, avea efecte puternice și urîte. Dar nu îndrăz-

nea să renunţe la el, căci, dacă făptura o să se repeadă la ei, nu-şi va permite să-i dea şi o a doua şansă de atac. O ruptură în costum pe unde să intre sporii i-ar fi fatală, iar Sessiné n-ar putea rezista de unul singur în luptă; de altfel, el însuşi era atît de convins, încît s-ar fi supus fără împotrivire tăişului unui asasin. Şi Alex nu putea îngădui să se întîmple aşa ceva. Dacă unul dintre ei ar muri, celălalt ar fi pierdut.

Pentru Sessiné lucrurile aveau o înfăţişare mai simplă: va fi ucis îndată ce-şi va pierde protectorul. Pentru Alex, perspectiva era înfricoşătoare. Nu-i plăcea să se gîndească la ea... Va veni o navă. Doar pe Deirdre prezentul nu se sfîrşea niciodată; în alte lumi el se mistuia în trecut. Tăcerea lui *Magus* va fi observată, traseul ei refăcut pînă ce vreo rămăşiţă, vreun rest sau vreun supravieţuitor din navă va fi găsit. Echipa de salvare va merge pe urmele ei pînă aici, la semnalizator, şi-l va căuta pe el, viaţa ori moartea lui constituind o întrebare la care va trebui să răspundă; şi-l va găsi... Cînd? Dacă nimic nu marca scurgerea Timpului, putea foarte bine să nu se întîmple niciodată. Fără un tovarăş ştia că n-ar fi îndurat acest nesfîrşit *acum*.

CEI ce trăiau în sat încă nu fuseseră marcaţi şi, cu toate că Sessiné insista să renunţe la colibe, Alex tot mai spera să ia contact şi cu alţi deirdrani. N-avea cu ce să facă negoţ, însă adună cîteva obiecte care socoti că le-ar stîrni interesul: sîrme strălucitoare, bucăţele pestriţe de plastic, o lanternă micuţă, creioane colorate şi hîrtie. Le lăsase în mijlocul satului şi din cînd în cînd se întorcea să vadă dacă sînt atinse.

La una din inspecţii, hotărî că venea pentru ultima oară. Nimicurile lui zăceau aşa cum le lăsase: sîrmele corodate, hîrtia mucegăită, noroi pe plasticul lucitor, ca un mesaj secret pe care nimeni nu-l putea descrifra sau nu voia. Cu o dezamăgire soră cu disperarea, renunţă să mai spere. Îl va avea doar pe Sessiné... dar unde era oare? În cele cîteva secunde cînd atenţia îi hoinărise aiurea, nebunul dispăruse, pesemne îndreptîndu-se spre terenul cu hrană de capul lui, atît de sigur pe sine devenise în ultima vreme. Alex înjură în gînd şi alergă să-şi găsească prietenul, însă acelea fuseseră cele cîteva secunde pe

GISEN KATAHIRO: Postere

care le pîndise duşmanul. Cînd Alex ţîşni dintre colibe, zări două făpturi încleştate pe pămînt. Ţipă, se aruncă peste ei să-i despartă şi-i azvîrli în lături pînă să se dumirească ei că apăruse. Sessiné zăcea unde căzuse, ghemuit, gemînd cu braţele încolăcite peste cap. Nu şi agresorul lui. Cînd Alex se întoarse spre el, acesta se nepusti. Îl văzu limpede: transparenţa opalină a trupului, braţele întinse înainte, unul marcat pe umăr, celălalt aproape de cot... şi dinţii-pumnal, de un ivoriu mortal, îndreptaţi spre pieptul lui.

Din teaca de plastic pistolul îi lunecă în palmă. Duşmanul era deasupra lui. Îi puse pistolul în pîntec şi trase. Şocul ultrasonic îl zgudui. Alex îl împinse de pe el. Rămase în picioare o clipă, tăria pielii îi ţinu încă organele adunate, dar imediat toate se topiră ca o piftie; apoi se prelinse inform pe jos, o boccea de piele cu substanţa dinăuntru lichefiată.

Sessiné veni lîngă el.

— La Timpul Marcării mulţi o să se teamă de mine cînd am să le arăt astea.

Se aplecă deasupra făpturii moarte şi, cu un geamăt de satisfacţie, îi tăie mărcile care împodobiseră braţele cînd erau braţe.

Îndată ce palma-pumnal intră în piele, terciul greţos dinăuntru se prelinse afară. Lui Alex îi veni să verse, nu se putu stăpîni. Deschise cu o smucitură masca de pe faţă şi-şi vărsă şi sufletul. Apoi, potolit, se îndreptă şi trase adînc în piept o gură de aer curat... doar ca să-l zguduie o nouă oroare, mai personală: respirase aerul brut al Deirdrei şi aerul mirosea a Moarte.

MOARTEA e un tovarăş nedespărţit al oamenilor care călătoresc în spaţiu. Ei mor previzibil, în accidente, în moduri ciudate, necunoscute pînă se întîmplă. Dar el ştiuse. Încă de pe navă, înainte de a pune piciorul pe planetă, văzuse culturile sub învelişurile lor străvezii, sigilate, năpădite aproape instantaneu de ciuperci îndată ce sporii voraci din eşantioanele de aer erau introduşi acolo. Atmosfera Deirdrei nu reprezenta decît o pătură compactă de ciuperci otrăvitoare. Animalele care trăiau aici supravieţuiau doar pentru că suprafaţa lor era prea acidă pentru spori; însă piele lui, plămînii, gura şi nasul şi ochii lui prezentau condiţii ideale pentru înmulţirea lor. Ştiuse asta şi uitase... şi uite cum mor oamenii.

Îl cotropi o sudoare rece, pînă şi braţele şi picioarele şi genunchii i se muiară. Degetele îi tremurau; împinse masca la loc, dar nu reuşi s-o fixeze. În cupolă avea fungicide şi antibiotice, special pentru un asemenea accident, dar izbutea să ajungă pînă acolo? Cît timp îi mai rămăsese? Dîrdîia, prea slăbit ca să meargă; însă cu ajutorul lui Sessiné avea şanse să izbîndească. Făptura-de-ceaţă stătea la cîţiva paşi, dezmierdîndu-şi trofeele. Alex întinse mîinile spre ea.

— Sessiné!

Păru să nu-l audă, căci lunecă mai departe, gata să se destrame în ceaţă.

— Sessiné!

Îl auzi. Îl privi cu o faţă goală, de nepătruns.

— Ajută-mă!

Abia mai putea respira, ochii i se împăienjeneau... dar neîndoielnic doar imaginaţia era de vină, ciupercile nu puteau să-l doboare atît de iute. Simţi că se clatină, se scufundă în pămînt, căutînd...

— Ai fost ucis.

Vocea sună rece şi plată; asista la un fapt care nu avea nici o însemnătate pentru el.

— Nu... nu încă. Nu încă! Ajută-mă să merg, ajută-mă să ajung la cupolă! O să fiu sănătos dacă ajung acolo.

— Nu. Ai fost ucis, repetă. Se uită şi ceilalţi. Ei văd că eşti slab; nu le mai e teamă de tine acum. Dacă Sessiné rămîne cu tine, o să-l ucidă cineva.

— Nimeni n-are să te ucidă! Am să-i ucid eu primul, am pistolul!

Acesta zăcea pe jos, unde căzuse cînd începuse să verse. Se tîrî spre el dar, chiar în timp ce vorbea, îl zărise şi Sessiné, aşa că îl ridică. Făptura mînuia mica armă cu grijă şi Alex ar fi jurat că o vede zîmbind.

— Cu asta Sessiné o să ucidă mulţi. La următorul Timp al Marcării toţi o să se teamă de el.

— Prostule! Nici măcar nu ştii cum să-l foloseşti!

— Are un buton. Toate lucrurile tale au butoane ca să facă ce vrei tu. Sessiné poate să-l folosească.

Se întoarse. Cu adevărat voia să-l părăsească aici, să moară singur. Nu încăpea nici o îndoială.

Alex tuşi, se înecă. Îşi simţea gîtlejul plin de noroi, cuvintele ieşeau bolborosite.

— Ciosvîrtă de protoplasmă putu-

LUMEA BANCURILOR

– Care-i deosebirea dintre democraţie şi democraţia socialistă?
– Exact aceea dintre un scaun şi un scaun electric.

*

– Cum poţi deveni nemuritor în socialism?
– Prin ajungerea la minim 70 de ani în fruntea partidului şi statului. Restul vine de la sine.

*

– Ai avut ceva probleme la instituţia de la care vii?
– Nu, Doamne fereşte!
– Atunci de ce te muţi?
– A fost recent o graţiere.

*

– Ştii, iubito, n-am avut curajul să le spun alor tăi că sînt plin de datorii...
– Nu-i nimic. Nici ei nu l-au avut... Semănaţi perfect.

Culese de George MUNTEAN

TAMIO YASUDA: Grafică de carte

TAKASHI KOIZUMI: Grafică

roasă și fără suflet! De ce nu mă împuști, dacă tot ai arma? Trebuie să exersezi!

Nici măcar nu se sinchisi să se întoarcă spre el.

— Tu nu ai marcă, declară și dispăru în ceață.

Alex rămase cu ochii pironiți după el, paralizat de uluire. Nu-l putea părăsi acum, nu *putea*, cînd ar fi însemnat un efort atît de mic să îl salveze!... Și totuși asta făcuse.

„Nu pleca! Te rog nu mă părăsi!", țipă fără glas. Strînse ochii să-și strivească lacrimile care-i inundaseră și simți cum se prăbușește într-un abis întunecat, nesfîrșit, disperat, căutînd ceva de care să se prindă; dar nu era nimic de care să se agațe, nimeni să-l salveze...

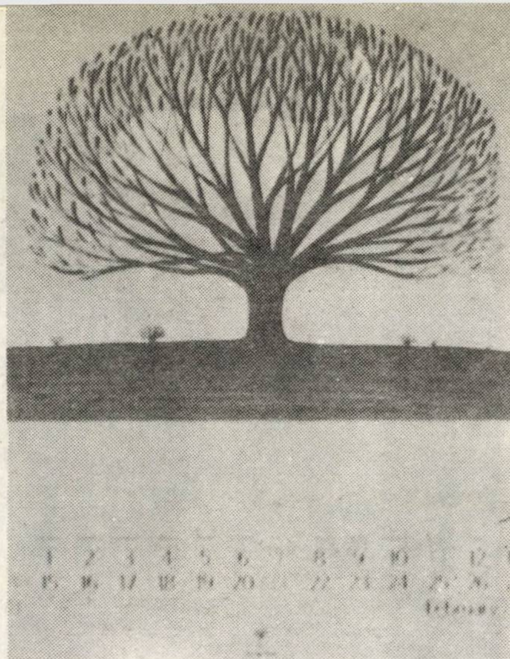
...DECÎT el însuși. Nu va muri, *nu va muri!* Mînia îl inundă și-i dădu puteri.

„O să reușesc fără tine, ticălosule! Cine dracu' are nevoie de tine? Nici măcar nu ești uman! E nevoie de cincizeci de mărci pentru ca ei să vorbească cu mine? Ei bine, o să am cincizeci de mărci... și a ta o să fie prima!"

Era prea greu să se sprijine pe picioarele moi, dar știa că altfel o să cadă. Va izbuti. Pe coate și genunchi, pe burtă, dacă trebuia; dar o să ajungă acolo. Nu era atît de departe, ciupercile nu-l puteau ucide așa repede, nu le va da voie. Doar își închipuia că se sufoca. Deși respira greu, mai respira...

Porni mai departe. El și Sessiné veniseră pe drumul ăsta atît de des, încît aproape că făcuseră potecă. De-a lungul umbrei cărării, picăturile de Detectorul-Prostului încă luceau. N-avea cum să se rătăcească. Se tîra și în vreme ce se tîra vorbea uneori cu Sessiné în gînd, să-și amintească sieși că mai avea de ce să trăiască, mai era ceva de făcut:

„Pistolul ăla n-o să dureze o veșnicie... da, cît durează, folosește-l, ticălosule, folosește-l și trăiește pînă am să vin eu după tine. Fiindcă asta am de gînd. Am de gînd să pun mîna pe tine... Am de gînd să-ți tai afurisita de marcă și să ți-o vîr pe gîtul mizerabil..."

U.G. SATO: Ilustrație de calendar

Plămînii îi erau îmbîcsiți de vîscozități, ochii și nasul și gura, pînă și urechile i se căptușiseră cu o crustă. Îi era rău și ostenise și îl săgetau dureri peste tot și se întinse pe jos să se odihnească și plînse. Lacrimile fierbinți, sărate, îi curățară puțin ochii și nasul. Nici măcar nu încercase să-și închidă masca bine... ce mai conta acum? Se căzni să se ridice și tuși și tuși și tuși, scuipînd ceva verde. Era epuizat, nu mai rezista... Căzu iarăși și se gîndi la Sessiné care l-ar fi putut ajuta... Întins pe burtă, își înfipse coatele în mușchiul mustos, se trase înainte, își forță picioarele, se trase înainte... Privirile i se înnegurau, trebuia să clipească mereu ca să vadă, să deslușească poteca, trebuia să se oprească din cînd în cînd să-și curețe plămînii, dar respira. Cu ochii minții, chiar mai limpede decît vedea cărarea, zări o fîșie de piele transparentă cu o cicatrice groasă, încrustată pe ea. Se tîrî s-o ajungă, concentrîndu-se asupra ei, reprimîndu-și durerea din coatele zdrelite, din plămînii torturați. Se tîrî pas cu pas, oprindu-se cînd și cînd să tușească și să-și șteargă ochii încinși, se tîrî pas cu pas...

...Nu mai exista nici timp, nici distanță, ci numai o mișcare înceată, dureroasă. Ar fi fost atît de lesne să renunțe, să se cufunde în mușchiul pufos, să se lase cuprins, să se învăluie blînd cu el și să devină el însuși mușchi... Se gîndi la asta; gîndul era dulce; dar ceva din el îl supraveghea, ca de departe, și, cu răceală, detașat, nu îngăduia așa ceva. Doamne, cît voia să moară! Dar nu va muri!

...Cupola era acolo. Lumina caldă se prelingea pe hublouri, înăuntru era liniște și siguranță și însemna să ucidă tenacele fibre care se țeseau în carnea lui și-i istoveau vlaga. La trei pași în față, pe mohorîta suprafață de plastic cenușiu, era placa de metal pe care trebuia s-o atingă ca să ajungă în acel liman sclipitor, retras, intangibil ca o stea. Se tîrî pe brînci spre locul de unde se deschidea ușa ecluzei, își forță picioarele și, amintindu-și de Sessiné, își împinse trupul în sus pînă atinse cu mîna placa. Ușa se ridică să-l primească și Alex se prăbuși înăuntru.

DURERE. Febră. Greață. Delir.

...*Era sănătos și puternic. Își puse costumul, ieși din adăpost și se îndreptă spre terenurile cu hrană. Se piti în tufișuri pînă se arătă Sessiné; sări la el, îl prinse în brațe, îl strînse din toate puterile, gura fără buze, deschisă larg, țipa, ochii adînci ieșeau din orbite ca strugurii din pielița lor... Dar oare era Sessiné?*

...Descoperi Locul Marcării; mișuna de deirdrani legănîndu-se într-un dans lent, asemeni unor mumii ridicate din morminte. Sessiné se lăuda în fața lor că va fi marcat, cărînd după el un teanc gelatinos de trofee proaspete. Cînd își întinse brațul, să fie onorat, Alex se repezi la el cu un pistol cu ace și din miile de răni minuscule i se revărsă afară conținutul în vreme ce aluneca țipînd pe pămînt... Dar era oare Sessiné?

...Găsi satul. Sessiné ședea în mijloc, înconjurat de versiuni miniaturale ale lui însuși, împăunîndu-se cu faptele-i de vitejie. Alex îl tîrî și zdrobi viața din el pe cînd Sessiné țipa implorînd milă... Dar oare era Sessiné?

ÎL găsiră țipînd în adăpost, țipînd și țipînd. Medicul care îl însoțea îl ascultă o vreme, apoi distruse în tăcere micul maldăr de lucruri groaznice găsite sub pat. Nu era nevoie să afle cineva despre ele, hotărî.

Mai cu seamă Alex.

În românește de D. RODINA

Cristian LĂZĂRESCU

ARMĂSARUL DE CULOAREA SPUMEI

1. DIGUL avansează în mare ca o lamă pietrificată, tăind apele întunecate. Un val se sparge de baza cenușie și stropii plutesc în vînt, dezmierdînd obrajii încălziți. Privește în jur, simțindu-și nimicnicia în fața undelor zdrobindu-se în zeci de curcubee.

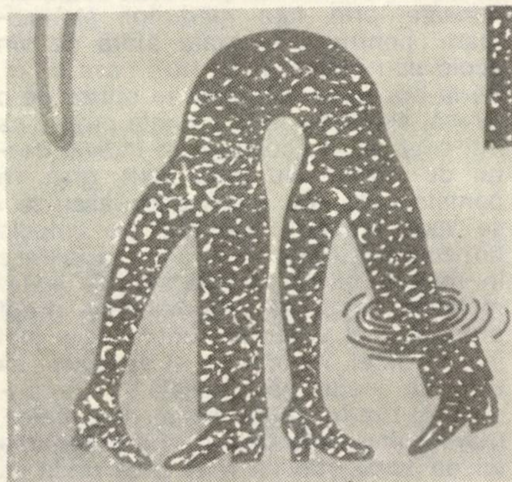
Alaltăieri, abia sosit, crezuse că-și stricase tot concediul. Recepționerul cu fața pătată de coșuri rînjise fad, anunțîndu-l că de la începutul sezonului nu mai sînt camere. Simțise un junghi de enervare la auzul unei asemenea vești și se gîndise că ar fi fost mult mai cuminte să se fi dus la munte. „N-avem nici o cameră liberă", repetase celălalt și el realizase că stă acolo ca un idiot. Parcă simțea privirile oamenilor din hol arzîndu-l în ceafă și se aplecase, luîndu-și valiza. Ieșise fără să se uite înapoi, lasă-i să se holbeze, n-avea bani ca ei, să-și plătească vacanțe în cele mai luxoase hoteluri. Se plimbase toată dimineața prin fața clădirilor strălucitoare, pentru a le arăta ălora de vin acolo că-i sfidează, că nu-i pasă de ei. Pe la ora prînzului, cînd se oprise pe o terasă, simțindu-se în hainele proprii ca într-o etuvă, îl acostase un individ destul de ciudat. Nu prea înalt, gras, în pantaloni de doc scurți care lăsau să i se vadă țesătura varicelor pe pulpele brînzoase, purtînd un tricou marinăresc în roșu și alb și o pălăriuță de soare moleșită, insul se recomandase drept proprietar al unei vile, aflată ceva mai jos de hotel. Înainte ca el să apuce să schițeze vreun gest, celălalt îi propusese să-l ia în gazdă, dacă, bineînțeles, n-are cumva alte planuri. La întrebarea lui de unde știe că n-ar avea unde să stea, grasul îi răspunse că de cînd trăia pe litoral învățase să aprecieze oamenii din ochi. Nu mai întrebase nimic, toropit de căldură și plictisit.

Îl urmase pe proprietar, coborînd pe o potecă ascunsă între tufișuri de un verde pal, printre care razele soarelui lunecau jucăușe. Acolo, înconjurat de boschetele prăfuite, murmurul mării îi ajungea oarecum înăbușit, atenuat de frunzele foșnitoare. Vila era albastră și albă, avea etaj, balcon, cu șezlog și o grădină mică în care vîntul unduia printre petele colorate ale florilor. Ciudatul personaj își scosese pălăria tuflită și decolorată, ștergîndu-și capul pleșuv cu o batistă care odată fusese curată; apoi îl invitase, rîzînd, înăuntru. Se înțeleseseră repede asupra prețului, surprinzător de scăzut pentru acea perioadă a anului, apoi proprietarul îl condusese pe niște scări de lemn bătrîn, lăcuit, într-o cameră micuță și cochetă, cu pereții acoperiți de vechi șaluri tricotate, cu o veioză pictată cu prichindei desprinși din basmele cu zîne și în care șerpuia, nevăzut, neauzit, mirosul verii. Rămăsese cumva surprins în fața acestui colțișor ieșit în afara timpului și gazda, respecîndu-i tăcerea și încîntarea secretă, închisese încet ușa în spatele lui. Abia atunci îndrăznise să se miște, tulburînd liniștea înstăpînită. Își despachetase puținele lucruri luate mai mult la insistența soției și coborîse să se plimbe. Se întorsese seara, cînd peste valurile adormite se fugăreau frînturi de lună. După o masă gustoasă, îi urase noapte bună omului în tricou vărgat, urcase în cameră, se dezbrăcase și se furișase în așternutul mirosind a iasomie.

2. O PALĂ de vînt rece îl readuce la realitate. Cleştarul apelor învolburate se retrage, parcă regretînd, de pe stîncile sticloase şi spuma curgînd în ochiuri dezvăluie un cal fremătător, de albeaţa marmorei. Nu sînt nici douăzeci de metri pînă la el şi priveşte, neînregistrînd nici uimire, nici teamă, nimic, de parcă totul e cît se poate de firesc, aripile în care se sparge lumina. Calul se uită la el cu ochi negri şi adînci, apoi îşi scutură aripile acelea desprinse parcă din vis, parcă din vrajă şi necheazâ prelung. Sunetul se rostogoleşte, amestecîndu-se cu vocea mării, coboară jos, tot mai jos, întorcîndu-se în apele înspumate. Înaintează, cu mîna întinsă, pierzîndu-se în ochii ca o chemare mută. Înainte de a-şi da seama ce s-a întîmplat, se află pe spatele încă umed. Vîntul se strîneşte brusc şi îşi dă seama că nu e vînt, e bătaia aripilor şi, fără a realiza desprinderea, vede marea micşorîndu-se, digul devine o bandă, apoi o linie, apoi nu mai e nimic, doar un fir pierdut între ape. Aripile taie majestuos văzduhul, iar el e un singur trup cu animalul, o singură fiinţă în amurgul de culoarea mărgeanului. Cît a zburat? O oră, o zi, o săptămînă, cine poate şti. Cu delicateţea unei petale atingînd apa, calul coboară între valurile care, docile, îi deschid drum. Descalecă, deşi nu-şi dă seama cînd a simţit sub tălpi piatra digului şi, cînd se întoarce, vede doar stîncile spălate de marea neştiutoare. Gazda nu-l întreabă nimic, îl priveşte cu ochi schimbaţi parcă şi îi arată masa, pe care abureşte îmbietor cina încălzită.

3. IN ZORI se află deja pe dig, privind pietrele poleite de aurora care se naşte. Soarele abia începe să ardă şi, în ciuda răcorii matinale, pe plajă deja au răsărit umbrelele şi cearşafurile colorate ale fericiţilor beneficiari ai concediilor de odihnă. Acum încep să sosească tot mai mulţi şi unii îl privesc intrigaţi, fiindcă aşa e omul, trebuie să se holbeze la ceva. Ezită, niţel dezorientat, şi se aşază pe stînca păstrînd răcoarea nopţii. Căldura e din ce în ce mai pronunţată, aşa că îşi descheie cămaşa la gît, lărgîndu-şi nodul cravatei. La prînz, cînd plaja este un furnicar de culori şi zgomote, îşi plimbă ochii obosiţi peste întinderea dureros de albastră a mării şi se scoală, cu haina ţinută pe braţ. Porneşte încet; parcă îmbătrînit cu o sută de ani, evitînd să atingă trupurile arse de soare. Bărbatul cel gras îl aşteaptă, de parcă ar fi ştiut că va veni, şi ochii îi strălucesc ciudat. „E cald" spune el, numai pentru a spune ceva şi celălalt încuviinţează fără nici o vorbă. Mănîncă în tăcere, nici măcar nu simte gustul bucatelor, se şterge cu şervetul brodat şi se scoală încet de la masă. Din spate se aude glasul gazdei, de parcă ar face o banală remarcă asupra vremii, sau poate chiar asta face. „După-masă mai mult ca sigur va ploua." Se opreşte şi se întoarce. Locul de la masă e gol, nici n-a auzit cînd a ieşit celălalt din cameră. Ezită o clipă, apoi numai în cămaşă, cu mînecile suflecate şi capul gol, se pomeneşte alergînd pe cărarea dintre boschetele tînjind după răcoare. Se opreşte, nădușit şi roşu la faţă, cu părul în dezordine, pe digul cenuşiu. Cîţiva norişori, timizi ca răsuflarea unui copil, s-au adunat la orizont, dar căldura zilei e atotprezentă, insinuîndu-se în nisip, în case, în oameni. Stă şi aşteaptă, fără a se sinchisi de privirile curioase ale celor dimprejur.

Norişorii s-au transformat în nori mari, întunecaţi, în spatele cărora soarele abia dacă se mai ghiceşte. Pe plaja de culoarea terenurilor virane ale copilăriei, ultimii întîrziaţi îşi strîng lucrurile, grăbindu-se spre adăposturi. Numai el a mai rămas la marginea digului, cu picioarele goale udate de apa sărată. Vîntul a început să se înteţească, azvîrlind

valuri grele spre mal. Își contemplă degetele care parcă n-ar fi ale lui și, cînd își ridică privirea, calul e acolo, cu aripile acelea mari și albe spintecînd văzduhul. Îl mîngîie pe coama stufoasă în care sclipesc boabe de cleștar și, într-o clipă, se află din nou pe spatele armăsarului. Ziduri lichide se înalță, deschizîndu-le drumul. Plutesc peste marea fierbînd, printre cețuri pufoase și aproape transparente, într-un canion fluid. Astăzi nu va ploua.

4. ACUM e încredințat că gazda știe. Altfel de ce l-ar aștepta întotdeauna la timp, de ce strălucirea aceea din ochi? Dar nu-i pasă. Nu ține minte cît mai are din concediu, nu mai ține minte decît că, în fiecare zi înnorată, armăsarul născut din spumă și cu aripi de culoarea inocenței va fi acolo, pe rocile roase de ape și va necheza în aerul sărat și el îl va călări prin abisuri de culori. Ar mai trebui să-și amintească ceva? E aici parcă de cînd s-ar fi născut. Soția melancolică, copiii gălăgioși, apartamentul cenușiu, toate acestea se pierd undeva în urmă. În fiecare dimineață iese pe balcon, privește cerul, și, dacă e înnorat, dacă toată lumea îl vede trist și întunecat, el se duce pe dig la prietenul alb. Și dacă e soare și toată lumea se distrează, el rămîne în cameră cu jaluzelele trase, în umbră, și privește cu ochi strălucitori tavanul limpede, în timp ce, neauzită și nevăzută, gazda robotește prin vilă.

5. STĂ în picioare la capătul digului, bătut de vînt și nins de spumă. Stropii țîșnesc în aer, țesînd irizații tremurătoare, și cînd apele se retrag, pe rocile înspumate, mai frumos, mai superb, mai viu ca oricînd, calul alb își mișcă aripile sclipitoare. Și atunci, în clipa unică a apariției, soarele izbutește să spargă pentru o secundă perdeaua vînătă a norilor. Razele scăpate pentru puțin din încătușare cern un văl de culoarea mierii peste aripile fremătînd, peste coama învolburată și peste ochii negri. O secundă, atît. „Atîta frumusețe! Nu pot să cred..." șoptește, căzînd în genunchi, întinzînd mîinile spre miracolul de o clipă. Și, deodată, ca bătaia unei pleoape uriașe, totul dispare. Stă căzut în genunchi, cu mîinile întinse, în fața unor pietre cenușii, acoperite de

NORIYSOHI ORAI: Ilustrație de copertă

alge zvîrlite de apă, și știe că nu marea este cea care i-a udat obrajii, deși gustul rămîne sărat.

6. A AJUNS greu la vilă. În grădină, florile erau ofilite, trecute, iar pereții casei, abia acum vedea, erau coșcoviți și pe alocuri crăpați. Parchetul holișorului de la intrare a scîrțîit cînd a călcat pe el. În bucătărie, pe masă, lîngă niște resturi reci, a găsit un bilețel din partea proprietarului care-i făcea cunoscut că, din cauza întîrzierilor repetate, nu putea să-l mai găzduiască și că dorea ca a doua zi să-și plătească chiria. A urcat scările prăfuite, nici nu-și dăduse seama ce mizerie se strînsese aici, pînă și pînze de păianjen, a deschis ușa camerei înfrigurate și a urcat în patul nițel murdar, fără să se mai uite la abajurul veiozei. Știa că prichindeii aceia fugiseră și mai știa că ochii gazdei, dimineața, vor fi la fel de flasci ca în ziua cînd se întîlniseră. Se ghemui sub pătura aspră, strîngîndu-și genunchii la piept. În camera tăcută, doar tavanul îl mai veghea. Un tavan spoit în alb, pătat ici și colo de țînțari uscați.

Howard SCHOENFELD

CONSTRUIT LOGIC

„PANACEUL UNIVERSAL", zise Frank, aprinzîndu-şi ţigara. „Ţine." Am luat-o.

„Dă-mi un foc, tipule."

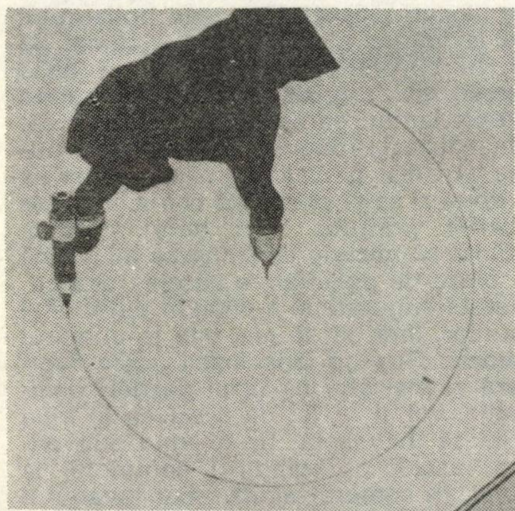
„Grozav, tipule."

Am pornit pe Bulevardul Cinci spre Strada paisprezece.

„Stop", făcu Frank. Ne-am oprit.

Frank îşi duse mîna în dreptul feţei şi, mişcînd-o înainte şi înapoi de cîteva ori, inventă iepurele. Pipăind blana creaturii, o construi logic din atingere. Era unicul animal ce-ar fi putut produce acea senzaţie anume şi eram încîntat că se gîndise tocmai la el.

„Minunat," mi-am dat eu cu părerea. Iepurele stătea ciucit, un ghemotoc alb cu ochii roz. Nasul îi fremăta întruna. Se îndepărtă ţopăind şi dispăru pe o uşă deschisă. Niciodată nu mai

NISUKE SHIMOTANI: Grafica

vazusem o invenţie atît de ingenioasă.

„Uluitor."

„Nu-i mare scofală," rosti Frank. „Ia uite aici!"

Frank era înalt, avea buzele subţiri şi fruntea rotundă. Cîteva broboane de sudoare i se prelinseră pe faţă. Chipul i se încordă, apoi se destinse.

„Simţi ceva?"

Creierul mă furnică ciudat. Ceva se întipărea în el. Era conştiinţa iepurilor, locul lor în firea lucrurilor. Ştiam acum că fuseseră cu noi dintotdeauna.

Frank rînji.

„Nu doar tu, ci practic fiecare bărbat, femeie şi copil din lume gîndesc asta în momentul de faţă. Doar eu ştiu adevărul."

Era nefiresc.

Am luat un taxi şi ne-am dus la Trei Şeptari, un club de noapte pe Strada Cincizeci şi Doi. Înăuntru se înghesuiau iubitori de jazz, ascultîndu-i pe Şeptari. La bar, un bărbat cu palton cenuşiu citea ceva unei fetişcane blonde. M-am apropiat şi am tras cu urechea. Iată ce am auzit:

„Panaceul Universal", zise Frank, aprinzîndu-şi ţigara. „Ţine." Am luat-o.

„Dă-mi un foc, tipule."

„Grozav, tipule."

Am pornit pe Bulevardul Cinci spre Strada paisprezece.

„Stop", făcu Frank. Ne-am oprit.

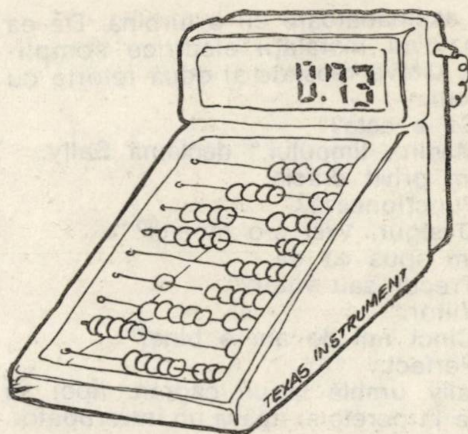
Frank îşi duse mîna în dreptul feţei şi, mişcînd-o înainte şi înapoi de cîteva ori, inventă iepurele. Pipăind blana creaturii, o construi logic din atingere. Era unicul animal ce-ar fi putut produce acea senzaţie anume şi eram încîntat că se gîndise tocmai la el.

„Opreşte," am strigat. „Pentru numele lui Dumnezeu, opreşte!" Bărbatul cu palton cenuşiu se întoarse şi mă cîntări

din ochi. „Ce te roade, amice?"
„Manuscrisul pe care-l citești. E al meu."
Mă măsură disprețuitor din cap pînă-n picioare.
„Deci tu ești individul."
Avea ceva neliniștitor de familiar.
„Ia ascultă! Cine ești?"
Drept răspuns, încordă pumnul și o pocni pe blonda de alături. Răsună un zgomot înfundat și ea se clătină pe taburet înainte de a cădea. Lovi podeaua, bufni puternic.
„Lemn", spuse, arătînd-o din privire. „Lemn natural."
Am lovit în spatele fetei cu piciorul. Nu putea fi nici o îndoială. Era complet înlemnită.
„Cum ți-ar plăcea să stai într-un club de noapte citind unei bucăți de lemn?" întrebă dezgustat.
„Nu mi-ar plăcea," am recunoscut.
„Toate personajele tale sînt înlemnite."*
Vocea mi-era cunoscută.
„Ia ascultă! Cine ești?"
Rînji și-mi dădu cartea de vizită. Pe ea scria:

HILLBURT HOOPER ASPASIA
Birdsmith Autor

Pentru o clipă, m-am holbat la el, uimit și neîncrezător. Pe urmă mi-am dat seama de adevăr. Bărbatul cu palton cenușiu era — eu însumi.
„Începi să ți-o cam iei în cap." Rînjea în continuare.
Își bătea joc de mine.
Cred că-l voi îndepărta chiar acum din text...
Bărbatul cu palton cenușiu se ridică și ieși din club.
Am privit în jur să văd ce e cu Frank. Profitase de faptul că eram ocupat și părăsise caracterizarea ce i-o făcusem, alegînd una proprie — cîntăreț de jazz. Stătea pe scenă, într-o jam session laolaltă cu Șeptarii, ținînd o trompetă luată de cine știe unde. Șeptarii se opriră, lăsîndu-l să improvizeze. Se ridică avîntat, fața-n față cu publicul.
Frank se afla acum în situația delicată de a nu avea habar cum să folosească instrumentul. Asta era, bineînțeles, consecința ieșirii din caracterizare fără aprobarea mea. Publicul aștepta răbdător.
Frank mă implora din priviri.
Am rînjit, clătinînd capul în semn de nu.
O să-l las o vreme să îndure umilința, drept pedeapsă că mi-a scăpat din mînă la mijlocul povestirii.
Barmanul mă bătu pe umăr. Arătă cu capul spre spatele barului. O roșcată înaltă, purtînd o rochie de seară foarte decoltată, stătea în dreptul unei uși pe care scria DIRECTOR. Îmi făcu semn să vin la ea. M-am strecurat printre mesele ocupate.
„Nu cumva ești Aspasia, scriitorul?"
Avea vreo nouăsprezece ani și unduia ca o șerpoaică.
„Eu sînt."
Ochii ei scînteiară.
„Mă numesc Sally La Rue. Fiica directorului." Sub rochia neagră, trupul îi era o succesiune ispititoare de curbe bine potrivite. „Am ceva care cred că te-ar interesa."
N-am contrazis-o.
„E invenția lui Tati. Poate ți-ar plăcea să scrii un articol despre ea."
„Mi-ar plăcea așa ceva," am spus, măsurînd-o din priviri.
Zîmbi îmbujorată.
„Pentru Tati aș face orice," rosti ea simplu.
Mă luă de mînă conducîndu-mă în birou. Era o cameră spațioasă cu două ferestre orientate spre Strada Cincizeci și Unu. În mijloc trona o drăcie meta-

Desen de **WALTER RIESS**

* *Joc de cuvinte intraductibil: în limba engleză* ***wooden*** *înseamnă „înlemnit" dar și „inexpresiv" – n.tr.*

lică asemănătoare cu o turbină. De ea spînzurau instalații electrice complicate, cîteva reostate și două retorte cu mercur.

„Ce e asta?"

„Mașina timpului," declamă Sally.

Am privit drăcia.

„Funcționează?"

„Desigur. Vrei s-o încerci?"

Am spus că da.

„Trecut sau viitor?"

„Viitor."

„Cinci mii de ani e bine?"

„Perfect."

Sally umblă la un cadran, apoi se duse la perete și apăsă un întrerupător.

TURBINA mugi. Fulgere albastre se încolăciră între retorte și vaporizară mercurul într-un gaz verde. Un ac indicator izbi marcajul de 5 000. Sally eliberă întrerupătorul.

„Am ajuns."

M-am aruncat la fereastră pentru a vedea lumea viitorului. „E la fel," zise Sally, ghicindu-mi gîndul.

Am privit afară la Strada Cincizeci și Unu. Era neschimbată.

„Asta-i frumusețea," explică Sally. „Mașina deplasează în timp toată lumea odată, nu doar o parte a ei."

„Stelele," am obiectat. „Trebuie să-și fi modificat poziția."

„Nu. Deplasează tot universul în timp. Integral".

„Înțeleg."

Studiind problema, nu puteam spune că e. Și nici n-am spus. „Scrii articolul, nu-i așa?" întrebă ea nerăbdătoare.

Sub rochie, trupul i se vălurea ritmic. Am observat în biroul tăticului o canapea.

„Bine. Dacă chiar vrei."

„Înaintăm încă cinci mii de ani?"

Am tras cu ochiul spre canapea.

„Nu chiar acum," i-am răspuns.

Era însă absorbită de mașină.

„Cred c-o pun la un milion e.n."

Am privit pe rînd, întîi fata, apoi canapeaua. Și mi-am amintit că-l lăsasem pe Frank într-o situație penibilă, acum 5 000 de ani și cîteva minute mai mult sau mai puțin.

„Lipsesc puțin. Mă aștepți aici, da?"

Stătea cu mîna pe întrerupător. Zîmbi.

„Bineînțeles. Iubitule."

Am lăsat-o acolo să împingă în joacă universul un milion de ani în viitor.

FRANK era tot pe scenă, împreună cu Șeptarii, în fața unui public răbdător. Deîndată ce mă zări, îmi făcu semn cu trompeta și o puse înapoi în cutie. Indică publicului să păstreze tăcerea.

Frank înclină capul și, făcîndu-și mîna pîlnie la ureche, inventă pianul. Reușind să perceapă sunetul notelor instrumentului, îl construi logic din sunet. Era unicul instrument ce-ar fi putut produce acel sunet anume și, deși eram mulțumit că-l inventase, trebuie să recunosc că devenise cam plictisitor.

Unul dintre Șeptari se așeză și atacă o piesă de Boogie Woogie. Frank se apropie de mine. „Ce părere ai?" mă întrebă.

„Grozav, tipule."

Îmi întinse o țigară.

Ni le-am aprins.

În spatele meu răsună o voce familiară. „Cere-i să inventeze ceva original."

„De pildă...," am întrebat, fără să mă întorc.

„Ceva social conștient. Eventual, un alt sex."

Mîna cuiva îmi cotrobăia în buzunar.

„Tu ce crezi, Frank?"

„Ți se dezvăluie subconștientul," zise el, privind peste umărul meu.

Mîna se retrase.

În buzunar am găsit o carte de vizită. Pe ea scria:

ghici cine și ești al meu
(vezi pe verso)

Am întors cartea de vizită cu degete un pic nesigure. Pe ea scria:

HILLBURT HOOPER ASPASIA
Autor
Birdsmith

Vocea din spate și mîna din buzunar îmi aparțineau!

Întorcîndu-mă. l-am zărit pe bărbatul cu palton cenușiu grăbindu-se spre ușa pe care scria DIRECTOR. Se opri în dreptul ei și-mi aruncă o privire. Am încuviințat. Cu aprobarea mea intră și închise ușa în urma lui, alăturîndu-se șoricelului roșcat Sally La Rue.

Meritam felicitări pentru dubla mea caracterizare textuală. Datorită acestei măsuri de precauție, mă bucur acum de

persoana lui Sally La Rue fără cenzură și, simultan, îmi pot continua narațiunea.

„Hai să dăm o raită pe la ceaiul Baronului," i-am propus lui Frank.

„Bună idee."

AM ieșit afară, am luat un taxi și ne-am îndreptat spre periferie, unde locuia Baronul.

Înăuntru, ceaiul era în toi. Baronul, ca de obicei, leșinase pe canapeaua din atelier. Invitații se aflau în variate grade de ebrietate. Cînd am intrat, în cameră se lăsă tăcerea.

În acalmie, o fată șopti: „Uite-l pe Aspasia, scriitorul."

„Ar trebui să se schimbe cu un tip nou," vorbi altcineva. „Parcă ar fi propria-i caricatură."

„Mai degrabă o parodie ambulantă."

„L-ai citit ultima povestire?"

„Nu."

„E un plagiat clar după **Construit logic,** de H.H. Aspasia."

„Nu mai spune!"

Înroșindu-mă, m-am prefăcut interesat de Mondrian-urile Baronului. Una dintre fete vorbi din nou. „Săptămîna trecută am făcut cunoștință cu psihiatrul lui. A recunoscut că habar n-are care dintre personalitățile sale duble o analizează pe care ale lui Aspasia."

„Groaznic."

„Da, dar semnificativ."

„Foarte."

„Ce altceva a mai spus?"

„În esență inadaptabil. Aproape sănătos."

„Și tendințe spre normalitate, presupun."

„N-ar fi de mirare."

„Cît de perfect abominabil."

„Da, dar semnificativ."

„Foarte."

„Aproape că-l compătimesc."

„Mă întreb dacă sîntem în siguranță cu el aici."

„Știi, e doar parțial cu noi."

„Sărmanul de el! precis trăiește în realitatea cotidiană."

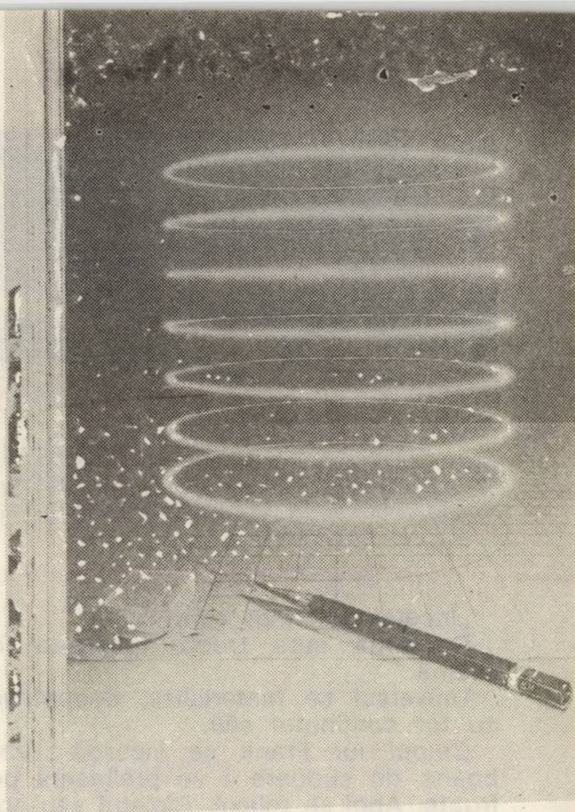
„Nici nu încape vorbă."

„Crezi că psihiatrii îi mai sînt de vreun folos?"

„Posibil. S-au mai văzut cazuri."

„Uite-te cum fixează Mondrian-urile Baronului. E semnificativ, nu crezi?"

Situația începea să devină penibilă.

TETSU UEHARA: Copertă de revistă

La ceaiul ăsta erau numai nesuferiți. Am hotărît să-i pun capăt.

Invitații, rîzînd și discutînd, își adunară lucrurile și plecară în grupuri, cîte doi-trei odată. Eram singur cu Frank și cu Baronul leșinat.

Frank încremenise în mijlocul camerei, părînd să asculte ceva.

„Ce s-a întîmplat?"

„Ss-s-s-s," făcu Frank. „Ascultă!"

Am ascultat.

„Auzi?"

Am clătinat capul.

„Ce?"

„Ritmul interior al universului. Îl pot distinge."

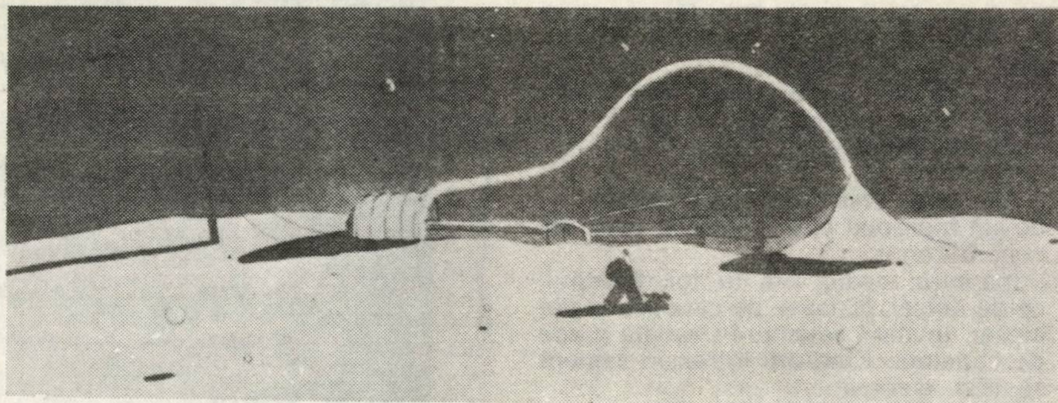
„Dumnezeule!" am exclamat.

Stătea acolo, ascultînd ritmul interior al universului.

„Minunat," mi-am dat cu părerea.

„Da" zise el. „Dar nu pentru tine."

Frank înclină capul și, făcînd mîna pîlnie la ureche, inventă universul. Reușind să-i perceapă ritmul interior, îl construi logic din ritm. Era unicul univers ce-ar fi putut produce acel ritm interior anume și eram uluit de blasfemia ce-l crease.

MAKOTO WADA: Ilustraţie de carte

„Încetează!" i-am cerut.

Doleanţa mea trecu nebăgată în seamă.

Universul se materializa, deopotrivă cu tot conţinutul său.

Chipul lui Frank se încordă. Broboane de sudoare i se prelinseră pe frunte. Apoi se relaxă. Rînjetul său era de rău augur.

Cu un început de spaimă, am realizat situaţia neplăcută în care mă aflam. Inventînd universul şi conţinutul acestuia, Frank mă inventase şi pe mine.

Mă aflam în nemaiauzita poziţie de a fi fost creat de o născocire a propriei mele imaginaţii.

„Rolurile noastre s-au inversat," spuse Frank. „Nu numai pe tine te-am creat, ci şi toate lucrările tale, inclusiv această naraţiune. Începînd de la primul paragraf, voi trece în rolul meu de drept ca autor al povestirii, iar tu vei fi un simplu personaj."

Faţa lui Aspasia se făcu albă ca varul. „Imposibil," bîigui el.

„Ba deloc," am ripostat. „Eu am izbutit. Eu, Frank, am izbutit. Acum controlez povestirea. În fine, am dobîndit realitate."

Expresia lui Aspasia era amară. „Da. În detrimentul meu."

„Eşti primul autor din istorie care dobîndeşte un statut real fictiv," i-am atras eu atenţia.

Aspasia rîse batjocoritor.

„Se întîmplă mai mereu."

Am dat din umeri.

„Selecţia naturală. Aşa-ţi trebuie dacă-mi dai prea multă putere creativă. La ce te-ai fi aşteptat?"

„Recunoştinţă," suflă cu răutate Aspasia. „Şi niţel devotament." „Recunoştinţă, cotu'. Tu eşti animalul care m-a lăsat în faţa publicului dintr-un bar de noapte, timp de cinci mii de ani, cu o trompetă la care nu ştiam să cînt. Cea mai umilitoare experienţă din viaţa mea."

„Aşa ţi-a trebuit, fiindcă n-ai respectat personajul," zise Aspasia cam arţăgos.

„Asta îmi dă o idee."

Drept pedeapsă pentru umilinţa de la trei Şeptari, îi voi plăti acum lui Aspasia cu aceeaşi monedă. În timpul paternităţii sale auctoriale, Aspasia a neglijat să-şi facă descrierea. Acum va fi nevoit s-o accepte pe cea dată de mine.

I-am permis să-mi ghicească intenţia.

„Nu," imploră Aspasia. „Nu. Să nu faci aşa ceva."

Însă am făcut-o.

BUZELE de iepure ale lui Aspasia se schimonosiră înfricoşător. Îşi duse mîna cioturoasă la faţa cretinoidă şi ciupită de vărsat, zgîindu-se la mine cruciş, cu ochi porcini congestionaţi. Nasturii săriră din şliţul pantalonului atunci cînd pîntecul său voluminos se lăsă greoi în jos. Sprîncenele negre, proeminente, se mişcau frenetic pe fruntea teşită. Urechi de liliac se bolteau pe lîngă capul său.

„Diavole," bolborosi el. „Diavol nerecunoscător."

Era crimă în privirea aţintită asupra mea.

Şi mi-am dat seama că, mai devreme sau mai tîrziu, trebuia să rămînă doar

unul dintre noi. În legitimă apărare, n-aveam altă soluţie decît să-l devansez pe Aspasia.

Mă aflam în vestibul. Stingînd lumina, am ieşit pe palier şi am trîntit uşa în urma mea, lăsîndu-l pe Aspasia în întuneric, cu Baronul adormit.

Printr-o coincidenţă aranjată de mine ca autor al povestirii, un vecin al Baronului tocmai trecea pe acolo, îndreptîndu-se spre ieşire. Am coborît împreună. La jumătatea scării, am auzit o împuşcătură în apartamentul Baronului. Tovarăşul meu s-a năpustit înapoi. Nu era nevoie să-l urmez. Ştiam ce avea să găsească. Aranjasem ca Baronul, trezindu-se brusc, să-l confunde în întuneric pe Aspasia cu un spărgător şi să-l împuşte în cap.

Acolo sus, Aspasia zăcea mort pe podea.

Am coborît scările şi am ieşit pe trotuar. Am traversat strada şi m-am trîntit pe treptele de la intrarea unei case din gresie. Frînt de oboseală, mi-am sprijinit capul de rampa scării şi am adormit.

ÎN timp ce Frank doarme, eu, Aspasia, voi profita de prilej pentru a-mi relua rolul de autor al povestirii.

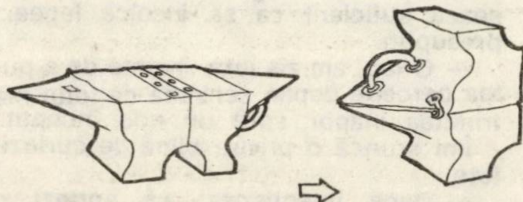
Cu toate că sînt cum nu se poate mai mort în caracterizarea mea ca Hillburt Hooper Aspasia, tovarăşul şi victima lui Frank, cititorul va fi încîntat să afle că sînt viu şi nevătămat în cealaltă caracterizare a mea ca Aspasia, adică bărbatul cu palton cenuşiu.

A doua oară în această noapte meritam felicitări pentru îndoita mea prezenţă în text.

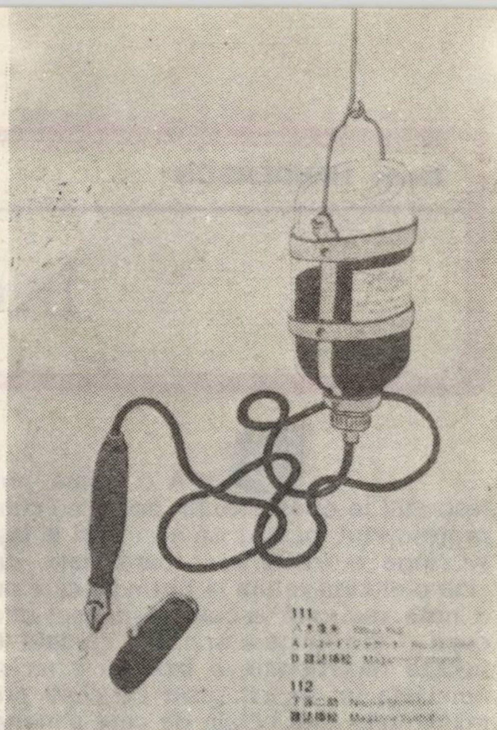
În ipostaza bărbatului cu palton cenuşiu am fost văzut ultima oară intrînd în biroul directorului de la Trei Şeptari, împreună cu roşcata Sally La Rue.

Sally era întinsă pe canapeaua din birou, privindu-mă satisfăcută. Îşi sprijinea capul roşcat de braţ.

În ochii ei scînteiau astrele.

Desen de **WALTER RIESS**

NISUKE SHIMOTANI: Grafica

„Scumpul meu Aspasia," murmură ea răguşit.

„E vreo maşină de scris pe aici?"

„Pe birou."

M-am aşezat la birou.

„Grăbeşte-te, iubitule!"

Am încuviinţat, am introdus o coală de hîrtie în maşina de scris şi am continuat povestirea:

LUMINILE erau aprinse în apartamentul Baronului. Privind fix la forma de pe podea, Baronul îl recunoscu pe prietenul său de-o viaţă, Hillburt Hooper Aspasia. Într-o izbucnire de furie neputincioasă, Baronul zvîrli pe fereastră pistolul care-i omorîse prietenul.

Printr-o coincidenţă aranjată de mine, ca autor legitim al povestirii, pistolul explodă la contactul cu solul şi-l împuşcă în cap pe Frank, adormit încă pe treptele de la intrarea casei învecinate.

Frank se prăbuşi înainte, rostogolindu-se mort în rigolă, un sinistru monument şi avertisment pentru toate personajele cu idei rebele. Rînjind, am adăugat ultimul cuvînt la povestire:

SFÎRŞIT

În româneşte de Cristian LĂZĂRESCU

Zenna HENDERSON

ÎNGERI

DUPĂ o vreme, profesoratul te obosește. Ei, poate nu chiar profesoratul, pentru că e șiret și îți lasă în sînge o frămîntare toată viața, dar vine o zi cînd te uiți la hîrtia pe care pui o notă sau cînd asculți răspunsul unui copil și te izbește o senzație ciudată. Și fiecare reverberație a izbiturii e un an din viața ta, un alt grup de copii prin mîinile tale, altă bătaie de ceas a monotonie... și e înfricoșător. Valoarea muncii pe care o faci nu intră în ea, în acea clipă, iar gustul monotoniei îl simți mai amar.

Uneori poți domoli această senzație gustînd conștient mierea acelor nepretuite zile de pseudo-libertate din vară, dintre momentul cînd primești contractul pentru anul următor și momentul cînd îl semnezi. Pentru că în acel moment poți evada, dar, cumva... n-o faci.

Eu însă am făcut-o într-o primăvară. Am părăsit profesoratul. N-am mai semnat un nou contract. Urmăream... urmăream, ce? Poate emoția... poate un vis minunat... poate o strălucitoare nouă lume care neapărat trebuia să se afle în altă parte, dacă nu se afla aici și acum. Poate un loc unde s-o iau de la capăt iarăși în așa fel încît să nu mai sfîrșesc niciodată într-o fundătură înspăimîntătoare. Așa că am renunțat la profesorat.

Dar spre sfîrșitul lui august pustiul dinlăuntrul meu era mai mare decît plictiseala, mai mare decît monotonia, mai mare decît dorința de libertate. Era aproape o teroare să bată la ușă septembrie și să nu-mi pese că în cîteva zile începe școala... prima zi de școală. Așa că, aproape în ultima clipă, m-am dus la biroul de plasări. Bineînțeles că era prea tîrziu să încerc să mă întorc la școala mea și, pe lîngă asta, țărîna anilor petrecuți acolo încă mă irita.

— Ei, rosti șeful biroului de plasări în vreme ce își frunzărea fișele de la sfîrșit-de-sezon, întotdeauna rămîne Bendo.

Opri cu degetul gros o fișă 3 pe 5 ponosită:

—Întotdeauna rămîne Bendo.

Și am observat cum accentua cuvintele, am căutat să pricep ce însemnau și am suspinat:

— Bendo?

— O școală mică. O încăpere. Un oraș de mineri sau cel puțin asta a fost. Acum — un oraș fantomă.

A oftat ostenit și s-a pornit profesional:

— Și oameni-fantomă. Nu pot să țin acolo un profesor mai mult de un an. Plată mică... gazdă gratis... în casa cuiva. Nici o activitate culturală... nici o viață socială. Nici un oraș la mai aproape de cincizeci de mile. Nici un film. Nimic altceva decît copii care trebuie instruiți. Anul ăsta, zece copii. Toate clasele.

— Seamănă cu orașul în care am crescut, am zis. Doar că noi aveam două încăperi și o mulțime de activități culturale.

— Am fost la Bendo.

Șeful se lasă pe spate, cu mîinile sub cap:

— O comunitate bolnavă. Oameni nefericiți. Nu-i interesează nimic. Au școală doar pentru că așa zice legea. Măcar se supun legii. Nimic nu-i interesează suficient ca să încalce legea... presupun.

— O iau, am zis iute, înainte de a putea percepe deplin senzația că totul mă trimitea înapoi, spre un nou început.

Îmi aruncă o privire plină de curiozitate:

— Dacă intenționezi să aprinzi o torță reformistă ca să înflăcăreze

Bendo de entuziasm, las-o baltă! Am văzut o mulţime de torţe king-size fîsîite acolo.

— N-am nici o torţă. Cinstit, sînt sătulă pînă-n gît de entuziasme strălucitoare şi viguroase şi de uriaşe Comitete părinţi-profesori şi de activităţi care ajung să-ţi iasă pe urechi. De obicei devin cel mai monoton tip de monotonie. Bendo va fi o odihnă.

— Cu siguranţă, zise şeful aplecîndu-se iar asupra fişelor. Saul Diemus e preşedintele Comitetului. Dacă n-ai maşină, singurul mod de a ajunge la Bendo e cu rata — merge o dată pe săptămînă.

AM ieşit sub soarele de august şi m-am clătinat o clipă sub apăsarea lui sălbatică, aproape auzind un fîsîit cînd răceala îngheţată din biroul de plasare mi se evapora din piele.

Am traversat curtea şi m-am aşezat pe una din băncile de piatră pe care nu avusesem timp să le folosesc în anii cînd am fost aici studentă. M-am uitat în sus spre fereastra fostului meu dormitor şi, pentru o clipă, am simţit un dor de acasă covîrşitor... nu numai după anii care s-au spulberat şi speranţele care au pierit şi visele din care m-am trezit pe rînd, necruţător, ci şi după o vrajă anume pe care o descoperisem în acea încăpere. Era o vrajă, o vrajă adevărată, care îmi deschisese asemenea perspective, încît, o vreme, totul mi-a părut posibil, realizabil... dacă nu pentru mine, în acea clipă, atunci pentru alţii, cîndva. Chiar şi acum, după topirea timpului, nu puteam crede întru totul în acea vrajă şi chiar şi acum, ca atunci, doream cu înfocare să cred în ea. De-ar fi aşa!

Am oftat şi m-am ridicat. Presupun că fiecare are un moment de vrajă undeva în viaţă şi, ca mine, nu vrea să creadă că e posibil să-l aibă şi alţii... dar al meu a fost unic! Nimeni n-ar fi putut avea aceeaşi experienţă! Am rîs de mine. Destul cu trecutul şi cu visările! Bendo aştepta. Aveam treabă.

MĂ uitam la rostogolirea norilor de praf roşu-gălbui, umflaţi de autobuzul care hurducăia în hîrtoape şi-mi pusesem mîinile ca o cupă pe faţă să respir o gură de aer curat. Nisipul din dinţi şi spuza de praf de pe haine mi-erau destul de familiare, dar speram că atunci cînd vom ajunge la Bendo cîmpia asta de praf va fi rămas în urmă şi vom da de puţină verdeaţă. M-am mutut plictisită pe bancheta îngustă, întrebîndu-mă dacă fusese concepută cu gîndul la confortul cuiva anume şi abia m-am ţinut cînd o frînă bruscă m-a azvîrlit în faţă.

TATSUO IKEDA: Ilustraţie de carte

Am stat şi am aşteptat să se aşeze praful stîrnit de autobuz, în vreme ce ultimul pasager, în afară de mine, un indian bătrîn şi veştejit îşi adună alene boccelele şi şaua ponosită şi îşi strecură bluza de catifea printre scaune pînă la marginea pustie a drumului.

Am plecat cu un huruit, lăsîndu-i figura dezolată într-o nesfîrşită întindere dezolată. Mă întrebam încotro se îndrepta...

Noi ne îndreptam spre înălţimile roşcate ale munţilor golaşi ce marcau orizontul. Am privit înainte şi am văzut drumul, o linie dreaptă dispărînd în zare. Am suspinat, m-am aşezat la loc şi am lăsat mormăitul motorului şi oboseala din oase să mă legene într-o

amorțeală la limita dintre somn și trezie.

O SCHIMBARE în torsul motorului m-a readus în zgîlțîiala autobuzului. Frîna ne-a oprit iar. M-am uitat pe geam prin norii de praf care se așezau domol și m-am întrebat pe cine am putea lua de aici, din mijlocul nimicului. Apoi s-a spulberat un vălătuc de praf și am citit:

„Poșta Bendo. Supermagazin.
Garaj și stație Service.
Patiserie și Fierărie".

scris cu litere tot mai mici pe frontispiciul unei clădiri înclinate, dărăpănate de vreme, sprijinite între două ruine de piatră prăvălite și înnegrite de fum. După atîta întindere netedă a fost aproape un șoc să văd bolovanii golași, rostogoliți grămadă pe marginea drumului, îndreptîndu-și umerii cocoșați spre cer.

— Bendo, rosti șoferul întinzîndu-și picioarele uscățive și sărind din autobuz. Capătul liniei, capătul civilizației, capătul lumii!

Rînji și masca de praf de pe chip îi crăpă pe traseul unui zîmbet cuceritor.

— Micuț, nu? am rînjit și eu.

— A fost mai mare. Nu c-ar fi vreo scofală acuma. Un oraș vesel de mineri, cu ani în urmă.

În vreme ce vorbea, am zărit clădiri dezintegrate răspîndite pe dealurile stîncoase și pe panta abruptă dinspre o baltă.

— Tata-l ține minte de cînd era el copil. Asta a fost tare demult, cînd încă era pe-aci un rîu către oraș, care aci o cotea.

— De la cotul rîului și-a luat numele?

— Unii zice că da, alții că nu. O fi fost un tip pe care-l chema Bendo.

Șoferul mormăi și-mi azvîrli de pe acoperișul autobuzului bagajele.

— Ei, salutare! se adresă cuiva.

M-am întors să văd cu cine vorbea; cu un bărbat înalt, bine făcut, arătos și... bătrîn. Mai bătrîn decît îl arăta chipul... mai bătrîn decît anii pe care-i avea, pentru că nu era mult mai vîrstnic decît mine. Pe față îi împietrise o asprime tristă; mîinile înțepenite pe borul pălăriei, spinarea dreaptă.

În scurta pauză dinainte de „Domnișoara Amerson?" am simțit că emana ceea ce percepi în preajma unei persoane foarte religioase care îl cunoaște pe Dumnezeu doar ca pe o zeitate rigidă, nemiloasă, cruntă și răzbunătoare, nerăbdătoare cu omul nevolnic căruia-i pîndește clipa de slăbiciune ca să-l prăvale în abisul păcatului. M-am întrebat cine sau ce Dumnezeu îl ținea prizonier cu atîta cruzime. Apoi am răspuns: „Da, ce mai faceți?" Și mi-a atins mîna fugar, cu un „Saul Diemus" și s-a întors spre problema celor două mari valize și a pickupului meu.

AM urmat în tăcere pașii tîrșîiți ai domnului Diemus care părea a avea o prea neînsemnată înclinație spre conversație. Nu mă așteptam la un comitet de primire, dar copiii trebuie să se fi schimbat tare mult față de vremea cînd am fost și eu copil, altfel curiozitatea față de un nou profesor ar fi ademenit măcar cîțiva pentru o ocheadă în avanpremieră. Doar noi doi, tăcuți, am mers preț de două cvartale sau cam așa ceva de la drumul mare la Poștă și am ocolit costișa stîncoasă a unui deal. Am privit dincolo de albia secată a rîului în timp ce urcam pe strada principală, măturată de vînt, din Bendo. M-am oprit pe vechiul podeț, cu scînduri putrede, și m-am uitat bine. Familiaritatea va dilua anumite contururi și va accentua altele și niciodată n-am să mai văd orașul așa, liber de cunoașterea celor ce locuiau în dosul fiecărei uși indiferente.

Casele erau împrăștiate pe coastele dealurilor și scări inegale, cu trepte de piatră brută coborau dinspre ele spre drumul care se întindea paralel cu albia secată pînă la os. Casele erau năruite și scorojite de vreme, încît ajunseseră să se confunde cu fundalul aproape perfect. În fiece curte creștea ceva, dar eflorescențele erau atît de înfrînate, iar plantele așa de modeste, încît puteau trece ușor drept simple masări accidentale de vegetație sălbatică.

O asemenea pasiune pentru anonimat...

— Școala...

M-am uitat încotro îmi arăta cu mîna brusc ridicată.

— Unde?

Nimic din ce vedeam nu părea a fi școală.

— După cotul rîului.

De astă dată i-am urmat exact indicația și deodată, din peisajul lipsit de

contururi, am zărit desprinzîndu-se un turn cu clopoţel, puţin mai înalt, pe dealul din spatele oraşului, şi stîlpul drapelului alături, ca o trăsătură subţire de penel. Domnul Diemus făcu un efort:

— Şcoala e în cel mai frumos loc de pe aici. Are un izvor şi copaci şi...

Îşi căuta cuvintele şi mă privi ca şi cum ar fi încercat să evoce şi ceea ce aş fi vrut eu să aud.

— Eu sînt preşedintele consiliului, zise brusc. O să ai zece copii, de la clasa întîi la a şasea. Eşti şef în şcoală. Orice faci e treaba dumitale. Foloseşte orice metodă de a-i disciplina, orice consideri de cuviinţă. Noi nu ne răsfăţăm copiii. Învaţă-i ce trebuie să ştie. Nu deranja părinţii cu motivări şi explicaţii. Şcoala îţi aparţine.

— Şi în curînd ai să scapi şi de ea şi de mine, i-am zîmbit.

Păru uimit.

— Legea spune să-i şcolim pe copii.

Porni pe pod.

— Aşa că şcoleşte-i.

L-am urmat supusă, întrebîndu-mă ce s-ar întîmpla dacă l-aş întreba de ce se ura pe sine şi lumea în care trăia şi — oh, asta murmurat — şi pe copiii pe care urma să-i „şcolesc".

— O să locuieşti la mine. Avem o cameră în plus.

Am fost stînjenită de tăcerea care a urmat, dar nu-mi venea nici o idee cu care s-o umplu. Mi-am mutat sacoşa dintr-o mînă în alta şi mi-am pironit ochii pe cărarea pietruită ce protesta mut, cu pietre inegale şi pietriş vocal. Mi se năzărise că domnul Diemus încerca să stîrnească cu paşii lui tîrşîiţi cît mai mult zgomot. Dar, în ciuda ecoului amplificat de dealurile din jur, nici o uşă nu s-a deschis, nici o faţă nu s-a lipit de fereastră. Am simţit o limpede uşurare să aud deodată cîntecul fericit, inconştient şi hîrîit al găinilor care scurmau în praful afurisit.

M-AM ghemuit în întunericul patului meu îngust, încercînd să-mi potolesc stomacul. Mîncarea nu fusese rea — ba chiar fusese bună — dar o asemenea masă sumbră! Mohoreala părea să împodobească cu ghirlande tavanul, iar nefericirea şedea la masă aproape vizibilă.

Am încercat să-mi spun că doar oboseala călătoriei îmi denatura gîndurile, însă am privit în jurul mesei şi am văzut cum pătimirea fără speranţă de izbăvire brăzdase feţele adulte şi începuse să le brăzdeze lent, dar implacabil, şi pe ale copiilor. Doi copii: o fată, Sarah (clasa a patra la prima vedere) şi un adolescent, Matt (17 ani?) — prea tăcuţi, prea bine crescuţi, prea stăpîniţi, evitînd prea ostentativ să privească spre scaunul gol dintre ei...

Am înghiţit cu noduri...

Mîine voi putea dormi în spaţiul şcolii, familiar oriunde s-ar afla şcoala, de vreme ce a învăţa copii însemna a învăţa copiii n-are importanţă unde. Poate atunci îmi voi putea convinge stomacul că totul era în ordine şi poate chiar voi începe să topesc acei copii nefiresc îngheţaţi. Desigur, puteau foarte bine să fie nişte mici demoni departe de casă — aşa cum se întîmplă deseori. Oricum, simţeam, recunoscătoare, teroarea familiară de septembrie a noilor începuturi.

M-am foit în pat iarăşi şi deodată mi-am ridicat urechea de pe pernă. Se auzea un fel de şuierat intermitent. Cineva şoptea în camera de alături. M-am ridicat în capul oaselor şi am ascultat fără jenă. Ştiam că acolo stătea Sarah, dar cine vorbea cu ea? La început am prins doar frînturi de cuvinte, apoi... ori auzul mi s-a ascuţit, ori vocile s-au ridicat.

— ...şi ai auzit-o rîzînd? Tare şi tocmai la masă!

Şoapta grăbită deveni o voce joasă:

— Îi sclipeau ochii şi rîdea.

— Şi ceilalţi profesori rîdeau.

Vocea adîncă trebuia să fi fost a lui Matt.

— Da, şopti Sarah. Dar nu multă vreme. Oh, Matt! Ce nu-i în regulă cu noi? Oamenii din cărţile noastre se distrează. Rîd şi aleargă şi sar şi fac tot felul de comicării şi nimeni... — Sarah şovoi — nimeni nu spune că asta e rău.

— Alea sînt doar poveşti. Nu viaţă adevărată.

— Nu cred! se revoltă Sarah. Cînd o să fiu mare, o să plec din Bendo ca să văd...

— Să pleci din Bendo! izbucni aspră vocea lui Matt. Să pleci din Grup?

Am pierdut răspunsul lui Sarah cu sentimentul că am ratat un pas aşteptat. Pe cînd luptam să-mi stăpînesc res-

pirația, înfățișarea și sunetele și mirosurile vechii mele încăperi năvăleau asupră-mi. Apoi m-am adunat. Această nefericire dezolată și zadarnică nu putea fi legată nicicum de acea vrajă...

— Unde-i Dorcas? întrebă Sarah ca și cum ar fi știut deja răspunsul.

— Pedepsită. — Vocea lui Matt era dură și necopilărească — A sărit.

— A sărit!

Sarah era șocată.

— Peste balustrada verandei. Pînă pe potecă. A văzut-o tata. Cred că a sărit dinadins, ca s-o vadă.

Glasul lui Matt era sfidător.

— Într-o zi, cînd am să cresc, o să sar și eu, e tot ce vreau, chiar și peste casă. Neapărat în fața tatei.

— Vai, Matt!

Strigătul era îngrozit și plin de admirație.

— N-ai s-o faci! N-ai să poți. Nu atît de mult, nu în fața tatei!

— Ba o s-o fac! O să pot, pentru că eu...

Vorbele cădeau ascuțite:

— Sarah, îți poți imagina vreun motiv, oricare, pentru care săritul să fie rău? Nu face rău nimănui. Nu-i urît. Nu-i nici o lege...

— Unde-i Dorcas? Vocea lui Sarah abia se auzea. Iarăși în ascunzătoare?

Aproape că răspundea întrebării în loc să întrebe ea.

— Da, zise Matt. În beznă, doar cu o bucată de pîine. Ca să învețe ce simte un animal hăituit. Un animal diferit, pe care celelalte animale îl urăsc și-i hăituie.

Amărăciunea îi apăsa cuvintele.

— Vezi? șopti Sarah. Vezi?

În tăcerea ce a urmat am auzit cum s-a închis încet o ușă și ușoara vibrație a podelei cînd Matt a trecut pe lîngă camera mea. M-am lăsat iar pe pernă. Ce lucru întunecos stăruia în casa asta? În comunitatea asta? Copii speriați șoptind în întuneric. Copii rebeli, vîrîți în ascunzători ca să învețe ce simt animalele hăituite. Și un Grup...? Nu, nu se putea. Doar amintirea proaspătă a campusului de la Universitate mă făcea iarăși să consider că această întunecime ar putea fi cumva reversul monezii de aur pe care mi-o arătase Karen.

APROAPE că mi s-a oprit inima cînd am văzut școala. Era una dintre acele monstruozități înălțate la începutul secolului. Asta fusese construită pentru un oraș în dezvoltare impetuoasă, dar acum toate ferestrele de sus erau bătute în scînduri. Parterul era și el gol, cu excepția a două încăperi... deși cu o mînă de copii care așteptau cuminți la ușă era clar că ajungea una singură. Și nu numai clădirea era pustie, ci și curtea era curățată de la un capăt la altul de iarbă și copaci... sau leagăne. În spatele școlii se zărea totuși un crîng adînc și licărea apa în chei.

— N-aveți leagăne? i-am întrebat pe cei trei copii care mă escortau. Nici tobogan? Nici balansoare?

— Nu! vocea lui Sarah era nefericit surprinsă. Matt o privi posomorît pentru a o avertiza.

— Nu, zise și el. Nu ne legănăm și nici nu ne învîrtim... nici nu ne dăm pe tobogan!

Zîmbi stins.

— Ce păcat! am zis. S-au stricat toate? Școala nu poate face rost de altele noi?

— Noi nu ne legănăm și nici nu ne dăm pe tobogan. — Zîmbetul murise. — Nu credem în așa ceva.

Nu se putea nimic mai limpede și incontestabil decît ultima declarație. O mai auzisem ca pe o scuză pentru practic orice tip de omisiune, dar nicicînd aplicată la leagăne. Nu mi-a venit în minte o replică mai inteligetă decît „Aha!", așa că am tăcut.

ÎN prima săptămînă m-am simțit de parcă înaintam prin marmeladă pînă la genunchi. Am folosit toate trucurile posibile ca să-i entuziasmez... dar nimic, nimic! Erau politicoși și cuminți și făceau tot ce le ceream, dar fără bucurie, apatici, răbdători.

Pînă la urmă, înainte de clopoțelul final de vineri, m-am prăbușit disperată pe catedră:

— Nu vă place nimic? Nu există pe lume nimic vesel?

Gura lui Dorcas Diemus se deschise în liniștea tensionată. L-am zărit pe Matt lovind iute, ca s-o avertizeze, piciorul băncii. Gura i se închise brusc.

— Eu cred că școala e veselă, am zis. Eu cred că ne putem bucura de o mulțime de lucruri. Vreau să-mi placă să predau, dar nu pot decît dacă și vouă

NORIYOSKI CRAI: Copertă de revistă

vă place să învățați.

— Învățăm, se repezi Dorcas. Nu sîntem proști.

— Învățați, am fost de acord. Nu sînteți proști. Dar chiar nici unuia nu-i place școala?

— Mie-mi place, sări Martha, din clasa întîi. E veselă!

— Mulțumesc, Martha. Și voi, ceilalți... I-am privit cu mînie prefăcută: o să vă bucurați chiar de-ar fi să vă vîr cu forța pe gît bucuria!

Spre consternarea mea, s-au ghemuit în bănci în semn că au înțeles și au schimbat priviri tulburate. Dar, înainte să apuc să mă explic, Matt a izbucnit în rîs, iar Dorcas l-a acompaniat. Și am radiat prostește la auzul rîsului ezitant, răgușit, risipit în încăpere, cînd am zărit cum mîinile lui Esther, o fetiță de zece ani, tremurau cînd își ștergea lacrimile. Lacrimi... de rîs?

ÎN acea noapte m-am foit în bezna camerei mele, aproape prea ostenită ca să adorm, îngrijorată și mirată. Ce îi vătămase pe oamenii aceștia? Erau sănătoși, erau frumoși — curba obrazului Marthei lipit de geam era o melodie, ridicarea sprîncenelor lui Dorcas avea o grație care îți tăia respirația. Erau hrăniți cum se cuvine, îmbrăcați cum se cuvine, aveau case cum se cade, dar erau cu totul altfel. Văzusem mai multă veselie și încîntare și entuziasm la copiii din tabere, care dormeau în barăci și mîncau ce le ieșea în cale, dar zîmbeau chiar și cînd le crăpau buzele de frig.

Dar acești copii fără viață!

Am dormit neliniștită.

După o lună sau cam așa ceva, lucrurile se mai îmbunătățiseră un pic, nu mult. Măcar erau mai relaxați în clasă. Și am descoperit că nu aveau prejudecăți înrădăcinate împotriva plantelor, așa că am pus cîteva pe pervazul larg al ferestrei, transplantate din jurul izvorului și copacilor. Și aveam borcane cu plevușcă din albia izvorului și o broască cu coarne care picotea într-o cutie și tresărea doar la vederea furnicilor aduse pentru masă. Și cîntam tare și entuziaști, însă, minune a minunilor!, fără nici o greșeală în întreaga clasă. N-am cîntat „Sus, sus în cer" sau „Ți-ar plăcea să urci într-un leagăn?". Solourile mele la asemenea cîntece erau primite cu stînjeneală îmbujorată și priviri plecate.

Se mai ridicase ceața ce ne despărțea, deși... acest obicei de a-și tîrșîi picioarele tot timpul...

— Ridicați-vă tălpile, oameni buni, le-am spus enervată într-o dimineață cînd șșș-șșș-șșș-ul apropierii lor ajunsese să-mi facă pielea de găină. N-or fi așa de grele să nu le puteți ridica!

Timmy, care întîmplător era capul coloanei, își rodea nefericit un deget.

— Nu putem, șopti. Nu avem voie.

— N-aveți voie?

Am uitat momentan cît de prudentă trebuie să fiu cu șoriceii ăștia speriați.

— De ce nu? Vă asigur că nu există pe lume un motiv care să vă împiedice să mergeți în liniște.

Matt se uită disperat spre Miriam, cea mai mare din școală. Ea privi într-o parte și-și mușcă buza, tulburată. Apoi se întoarse și rosti:

— E o tradiție în Bendo.

— Să tîrșîi picioarele? — Uitasem total de politețe. — Dar pentru ce?

— Așa facem noi în Bendo.

În răspunsul ei nu ghiceam apărare, ci doar resemnare.

— Poate așa trebuie să faceți acasă. Dar aici, la școală, hai să ridicăm picioarele. Altfel faceți prea mult zgomot.

— Dar e rău..., începu Esther.

Mîna lui Matt o atinse în grabă.

— Domnul Diemus a spus că ceea ce facem la școală e treaba mea. Mi-a spus să nu-i deranjez pe părinții voștri cu problemele de aici. Una dintre problemele noastre e mult prea zgomotoasă cînd alții încearcă să lucreze. Cel puțin în clasă, hai să ridicăm picioarele și să pășim în liniște!

Copiii mă ascultară solemn și se întoarseră spre Matt și Miriam ca să vadă ce trebuie să facă. Amîndoi au dat din cap și ne-am întors la treabă. În următoarele cîteva minute, printre gene, am văzut uluită toate excursiile inutile dintr-un capăt în altul al încăperii, cu picioarele ridicate prea sus, cu zîmbete și ocheade care marcau aceste excursii ca pe niște aventuri nemaipomenite... ca pe un lucru încîntător și îndrăzneț! Eram perplexă. Gîndindu-mă mai bine, mi-am adat seama că nu numai copiii din Bendo tîrșîiau picioarele, ci și adulții... de parcă le-ar fi fost teamă să nu piardă contactul cu pămîntul, de

parcă... M-am scuturat și am continuat lecția.

ÎNAINTE de prînz, însă, eternul șșș-șșș-șșș al picioarelor se porni iarăși. Obiceiul era prea puternic. Așa că am scris în tăcere sub tîrșîit: „incurabil, trebuie îndurat" și am lăsat-o baltă.

Am suspinat cu ochii după copiii care plecau la masă. Socoteam că voluptatea unei ore întregi pentru prînz o să-i ducă acasă. Turnul cu clopoțel era vizibil din aproape toate casele. Dar, în loc de asta, toți și-au adus pachețele mici cu sandviciuri și mere. Și în tăcere, cu pașii lor tîrșîiți prostește, au dispărut în desișul din preajma izvorului.

„Totul e o aiureală aici", m-am gîndit. „Pînă și lumina soarelui e boantă cînd inundă dealurile și cheiurile. Nu există voioșie, nu există rîs. Nici petreceri, și nici scandaluri. Nici năzbîtii copilărești. Nici nebunii adolescentine. Doar copii tăcuți, răbdători."

De obicei nu mă amestec unde nu-mi fierbe oala, dar începeam să mă întreb dacă nu cumva copiii erau altfel departe de mine... și de părinții lor. Deci,

SANPEI SATO: Fără cuvinte

cînd m-am întors la 12 jumătate de la un prînz corespunzător, dar neinspirat, la familia Diemus, am trecut pe lîngă școală și m-am furișat în crîng pășind cu precauție printre pietre pînă m-am întins pe un bolovan acoperit cu mușchi, de unde-i vedeam pe copii.

Unii se culcaseră în iarbă cu mîinile sub cap, clipind des din pricina străfulgerărilor cerului printre frunze. Esther și micuța Martha culegeau roșcove și numărau umflăturile boabelor de pe păstăi. Am zîmbit, amintindu-mi că și eu făceam la fel.

— Am visat azi-noapte, își încredință Dorcas mărturisirea liniștii somnolente. Am visat despre cum era Acasă.

Mișcarea mea bruscă de uimire a fost acoperită de strigătul îngrozit al Marthei:

— Oh, Dorcas!

— Și ce-i rău cu Acasă? izbucni Dorcas cu obrajii în flăcări. A existat Acasă! A existat! A existat! De ce să nu vorbim despre asta?

Ascultam lacomă. Nu putea fi o simplă coincidență... un Grup și acum Acasă. Trebuia să fie o legătură... M-am lipit de roca aspră. „Dar e rău! țipă Esther. O să fii pedepsită! Nu putem să vorbim despre Acasă!

— De ce nu? întrebă Joel ca și cum tocmai îi venise ideea, așa cum îți vin ideile la 13 ani. Se ridică încet: De ce nu putem?

Urmă o scurtă tăcere încordată.

— Și eu am visat, zise Matt. Am visat despre cum era Acasă... și e bine, e bine!

— Cine n-a visat? spuse Miriam. Am visat toți, nu? Chiar și părinții noștri. Eu știu după ochii mamei cînd visează.

— Ai întrebat vreodată de ce n-avem voie să vorbim despre asta? i se adresă Joel. Adică ai primit vreodată alt răspuns decît că e rău?

— Eu cred că e ceva legat de vremurile de demult, zise Matt. Ceva legat de vremea cînd Grupul a venit prima oară...

— Eu nu cred că-i doar un vis, declară Miriam, pentru că nu e nevoie să adorm. Eu cred că e o amintire.

— Amintire? se miră Dorcas. Cum să ne amintim ceva ce nu am trăit?

— Nu știu, recunoscu Miriam, dar pun pariu că asta e.

— Eu îmi aduc aminte, avu o iniția-

tivă Talitha, care niciodată nu avea inițiative.

— Șșșșt? șopti Abie, din clasa a doua, care mereu șoptea.

— Eu îmi aduc aminte, se încăpățînă Talitha. Îmi aduc aminte o rochie care era prea mică, așa că mama a tras de fustă pînă s-a lungit destul și a rămas lungă. După aia a tras și de corsaj și fetița l-a pus pe ea ce pe o altă rochie și a zburat.

— Oho! o zeflemisi Timmy. Eu îmi aduc aminte mai multe.

Chipul îi rămase împietrit și ochii i se deschiseră mari:

— Nava era așa de înaltă, că era cît un munte și oamenii intrau pe ușa de sus-sus și nu aveau scară. După aia erau stele mari care ardeau... nu micuțe și palide ca ale noastre.

— Mergea prea repede!

Era Abie! Vorbind înfocat!

— Cînd a ajuns în atmosferă, aerul a încins nava și pruncul a murit înainte ca micile nave să o părăsească pe cea mare.

Privi în jos, se lăsă lîngă Talitha și scînci.

— Vedeți? își umflă triumfătoare pieptul Miriam. Toți am visat... adică ne-am adus aminte!

— Așa cred, zise Matt. Îmi amintesc. Te ridici, Talitha, nu zbori. Urci cît de sus vrei, cît de departe vrei și nu-i nevoie să atingi pămîntul niciodată... deloc!

Lovi cu pumnul pămîntul roșcat.

— Și poți să și dansezi în aer, oftă Miriam. Mai liber ca o pasăre, mai ușor decît...

Esther sări în picioare, palidă și înspăimîntată .

— Opriți-vă! Opriți-vă! E rău! O să-i spun tatei! Nu putem să visăm... sau să ne înălțăm... sau să zburăm! E rău, e rău! O să muriți din cauza asta!

Joel o apucă de mînă:

— Putem să fim mai morți decît sîntem? strigă scuturînd-o brutal. Tu zici că asta înseamnă a fi viu?

Se cocoșă spre pămînt și-și tîrșîi pașii prin luminiș.

Am fugit orbește spre școală, încercînd să-mi alung lacrimile fără să recunosc că plîngeam pentru sărmanii copii care orbecăiau fără speranțe după ceva ce știau că ar fi trebuit să aibă. De ce li se interzicea atît de strict să fie ei înșiși? Firește, dacă erau ceea ce credeam eu... Și puteau fi! puteau fi!

Am apucat frînghia clopoțelului și am tras tare. Clopoțelul se împotrivi, apoi începu să se rotească bezmetic.

M-am uitat la copii cum se întorceau cu pași înceți, tîrșîiți, apatici.

În acea seară am început o scrisoare:

„Dragă Karen,

Da, sînt eu, după atîția ani. Și, o, Karen!, am mai găsit! I-am mai găsit pe unii dintre ai voștri. Ții minte cît de mult doreai să știi dacă vreun alt Grup decît al vostru a supraviețuit Traversării? Cum îți făceai griji pentru ei și voiai să-i găsești dacă erau aici! Ei bine, eu am descoperit un întreg Grup! Dar e un grup bolnav de nefericire. Ți s-ar frînge inima să-i vezi. Dacă ai putea veni să-i pui pe calea cea bună iarăși..."

AM lăsat stiloul din mînă. Priveam rîndurile scrise și apoi am mototolit încet hîrtia. Acesta era Grupul meu. Eu îi descoperisem. Sigur, o să-i spun lui Karen... dar mai tîrziu. Mai tîrziu, după... ei bine, după ce voi fi încercat eu să-i aduc pe calea cea bună... măcar pe copii.

Oricum, știam prea puțin despre virtuțile lor. Nu-mi povestise Karen în acele slobode ceasuri vrăjite din bătrînul dormitor, atrasă de mine, cum eram și eu de ea, de o simpatie reciprocă mai puternică decît atașamentul obișnuit față de colegul de cameră, despre lucruri pe care nici un outsider nu avea dreptul să le audă? Și, dacă dezvăluirea Grupului ar putea fi un dar aducător de bucurie, atunci aș putea simți că am răsplătit-o puțin pentru minunata lume în ale cărei secrete îmi îndrumase inițierea.

„Da", m-am gîndit cu regret, „nimic nu se aseamănă cu gestul de a dărui unui ignorant o uriașă încredere!" Voiam să încerc... Voiam cu disperare. Poate, dacă izbuteam să distrug închisoarea altcuiva, atunci propriile mele gratii... Am aruncat hîrtia la coș.

Dar au trecut cîteva săptămîni pînă să-i las pe copii să înțeleagă că știu despre ei. Era o situație atît de imposibilă, chiar dacă era adevărată... Și, dacă nu era, de ce fel de nebunie m-ar fi suspectat?

CÎND în fine am strîns din dinți și mi-am jurat să fac ceva limpede, mîinile îmi tremurau și respirația mi se oprise.

— Astăzi, am rostit cu greu, astăzi e vineri.

Copiii au primit giuvaierul meu de înțelepciune într-o tăcere caritabilă.

— Am muncit mult toată săptămîna, așa că azi o să ne distrăm.

Asta i-a înlemnit — pe jumătate de plăcere, pe jumătate de teamă. Ei, sărmanii copii, socoteau „distracția" mea mult mai dificilă decît orice fel de temă le-aș fi dat. Dar unii începuseră să prindă gust. Martha chiar învățase să sară coarda!

— Întîi, șefii de rînd să vă dea foile pentru compunere.

Esther și Abie se învălmășiră grăbiți cu hîrtiile, iar creioanele ascuțite se pregătiră pentru lucru. Măcar nu erau altfel decît alți copii în privința plăcerii de a-și ascuți creioanele cu cel mai neînsemnat prilej.

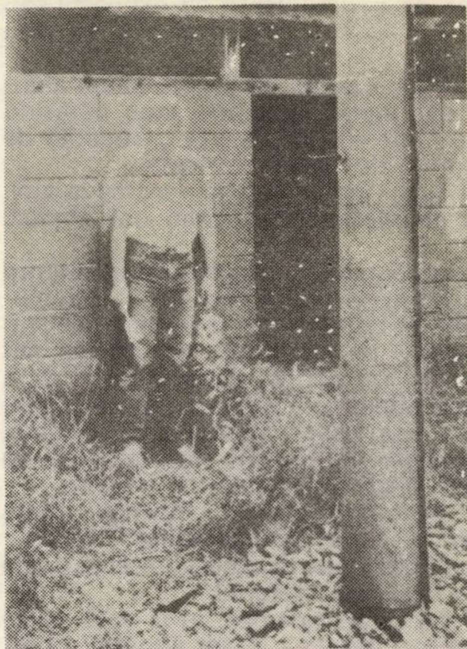
— Acum, am înghițit în sec, o să scriem... Azi vreau să scrieți toți despre același lucru. Iată subiectul.

Recunoscătoare, am întors spatele privirilor întrebătoare și am caligrafiat pe tablă:

Îmi amintesc despre cum era Acasă.

Am auzit cum li s-a oprit brusc respirația și apoi șoapta grăbită informîndu-i pe Abie și Martha. Am auzit țipătul mic, înăbușit al lui Esther și m-am întors încet și m-am strecurat pe scaunul meu.

— Sînt multe lucruri frumoase pe care vi le puteți aminti despre Acasă, am rostit în tăcerea pietrificată. Atît de multe lucruri minunate. Chiar și amintirile triste sînt mai bune decît uitarea,

SHINYA SASOKI: Poster

pentru că era bine Acasă. Scrieți-mi ce vă amintiți!

— Nu putem.

Joel și Matt săriseră în picioare simultan.

— De ce nu putem? strigă Dorcas. De ce nu putem?

— E rău! țipă Esther. E primejdios!

— Ba nu-i deloc! se auzi, uluitoare, vocea ascuțită a lui Abie. Nu-i deloc.

— Nu trebuie să scriem.

Cu mîna tremurîndă, Miriam își perie părul greu pe spate:

— E interzis.

— Stați jos, am spus blînd. În ziua în care am sosit la Bendo, domnul Diemus mi-a spus să vă învăț ce trebuie să vă învăț. Trebuie să vă învăț că e bine să vă aduceți aminte despre cum era Acasă.

— Și atunci cei mari de ce nu cred și ei la fel? întrebă încet Matt. Ei ne spun să nu vorbim despre asta. Trebuie să-i ascultăm pe părinți.

— Știu, am admis. Și nu v-aș cere niciodată să nu țineți seama de dorințele părinților voștri dacă nu aș simți că asta e foarte important. Dacă vreți, hai să fie deocamdată secretul nostru. Domnul Diemus mi-a spus să nu-i plic-

tisesc pe părinții voștri cu explicații sau motivări. O să le spun cînd o să vină vremea.

Am tăcut puțin, să înghit, și am alungat din minte imaginea mea părăsind orașul într-un nor de praf. Urmărită de un grup de părinți furioși.

— Acu, toți la treabă, am spus vioi. „Îmi amintesc despre cum era Acasă".

URMĂ un moment greu de nehotărîre în care mi-am ținut respirația, întrebîndu-mă în ce parte se va înclina balanța. Și apoi... cu siguranță din pricina atît de marii lor dorințe de a vorbi și de a afirma minunea a ceea ce fusese, capitulară așa ușor. Capetele se plecară, creioanele scîrțîiră. Și Martha ședea cu capul lăsat pe bancă de mîhnire.

— Nu știu destule cuvinte, șopti. Cum se scrie „echipamente"?

Iar Abie șterse laborios întreaga foaie și-și linse iar creionul.

— De ce nu încercați, tu și Abie, să faceți niște desene? le-am sugerat. Compuneți o poveste din desene și apoi o să le prindem ca pe o cărticică adevărată.

Am privit elevii ocupați și m-am destins, simțind cum mi se moaie genunchii. Mi-am șters palmele transpirate și m-am înălțat în scaun. Treptat, deveneam conștientă de o nouă atmosferă instalată în clasă, înțepeneala de nesuportat dispăruse, sentimentul copiilor că ascund ceva, îngrijorarea, pînda, senzația vinovată de a dori ceea ce era interzis.

În suflet mi se înălță un sentiment de recunoștință care se metamorfoză iute într-o rugăciune. Apoi am început să-mi închipui ce mi s-ar putea întîmpla cînd părinții vor afla ce făcusem. Cît trebuiau să dureze constrîngerea și negarea? Din ce-mi spusese Karen, să tot fi trecut mai bine de 50 de ani... destul ca să marcheze irevocabil trei generații.

Și iată-mă cu frumoasa mea săbiuță încercînd să aprind o mică lume! La această metaforă foarte confuză mi-am îndreptat genunchii moi, anchilozați, și m-am ridicat. Treceam neobservată printre rînduri cînd Joel se întindea orbește după încă o foaie, alunecam pe lîngă Miriam minunîndu-mă că-și scosese cariocile și o parte din compunere era scrisă cu culori diferite, o parte cu creionul... și culorile îmi vorbeau despre ceva ce creionul nu mi-ar fi putut sugera, deși nu mai văzusem niciodată formele pe care le luau culorile.

COPIII plecaseră acasă, fericiți și agitați, sporovăind și rîzînd pînă la gardul școlii. Acolo zîmbetele muriră și rîsetele înghețată, iar fețele și picioarele se îngreunară din nou. Numai ale lui Esther, nu. Ale ei nu fuseseră ușoare nici o clipă. Am oftat și m-am întors la compuneri. Iată „cărțulia" lui Abie. Am răsfoit-o și am respirat adînc și am luat-o de la capăt pe îndelete.

Un elev în clasa a doua să deseneze asta? Șase pagini... șase pagini finisate ca de un adult. Efecte datorate cariocilor cum nu mai văzusem... imagini care povesteau tare și răspicat.

Stele arzînd într-un cer negru, cu săgeata delicată a unei nave ca un fir de praf în întuneric.

Arcul vast, verde, învăluit în nori, al pămîntului desprinzîndu-se din beznă. O nuanță roz de la începutul frecării aerului pe pîntecul navei. Am pus degetul pe pata de foc. Aproape i-am simțit arsura.

În navă, în suferință și durere, luptînd eroic să reziste, trupuri mototolite și chipuri ofilite. Un prunc în brațele mamei. Apoi un roi de săgeți și mai subțiri erup din pîntecele navei mari. Și ultima străfulgerare de incandescență cînd nava se volatilizează în năvodul gros al aerului.

Mi-am pus capul pe brațe și am închis ochii. Toate astea în memoria unui copil de opt ani? Toate astea în simțirea unui copil de opt ani? Pentru că Abie știa... știa ce simțiseră atunci. Știa cum erau fierbințeala și lupta și moartea și fuga. Nu-i de mirare că Abie vorbea șoptit și luneca pe lîngă lucruri. Memoria rasei era într-adevăr o monedă cu două fețe.

Am simțit junghiul unei presimțiri rele. Poate greșisem lăsîndu-l să-și amintească așa de acut. Poate n-ar fi trebuit să-l las să...

M-am întors spre hîrtiile Marthei. Erau delicate, aproape un păienjeniș desenat de un mic animal zburlit care părea că alcătuise un cuib ca un hamac și adunase un fruct într-un uriaș coș făcut dintr-o frunză și era prieten cu o pasăre. O pasăre adevărată de pe altă lume. Multe din povestioara ei nu le în-

ţelegeam, căci copiii din clasa întîi fac artă simbolică şi, din moment ce referinţele ei şi ale mele erau atît de diferite, nu puteam să interpretez o mulţime. Dar toată cărţulia ei era veselă şi spumoasă.

Şi acum, compunerile...

Am ridicat capul şi am clipit în amurg. Sfîrşisem toate povestirile în afară de cea a lui Esther. Scrisul ei încîlcit, înotînd în întuneric, m-a făcut să pricep că ziua se termina şi că eu tremuram într-o încăpere cotropită de umbre, acum, că şi focul din bătrîna sobă se stinsese.

Am vîrît uşor hîrtiile în sertar, am ezitat şi am scos-o pe a lui Esther. O voi

AOI FUJIMOTO: Copertă de revistă

termina acasă. Mi-am tras haina pe mîneci și m-am îndreptat spre casă, absorbită de compunerile citite. Și deodată am simțit nevoia să plîng... să plîng după minunile care au fost și nu mai erau. Pentru că acești copii moșteniseră și dobîndiseră aptitudini pe care însă nu le puteau folosi. Pentru că visul despre ce erau capabili să facă putea deveni realitate, dar nu li se îngăduia. Pentru că dorul arzător de casă umplea fiece rînd al acestor nefericiți exilați, trei generații de la orice cunoaștere fizică a Casei.

M-am oprit pe pod și m-am aplecat peste balustradă în amurg. Și am simțit cum izbucnește în străfunduri torentul dorului de acasă. Așa ar trebui să fie lumea... să fie doar dacă... doar dacă... Însă lacrimile mele de dor de acasă erau la fel de bine ascunse precum emoțiile doamnei Diemus care înălță priviri indiferente spre mine:

— Bună seara. V-am păstrat cina caldă.

Un fior mă cutremură din creștet pînă în tălpi.

— S-a lăsat frigul.

ÎN noaptea aceea am stat pe marginea patului, inundată de amintirea compunerilor copiilor, încercînd să pun cap la cap frînturile și fărîmele pe care le spuseseră despre Casă. Și am început să mă întreb; toți cei care scriseseră despre Casă fuseseră atît de fericiți să-și amintească. De la Timmy și a lui „navă strălucitoare și înaltă cît un munte și mai iute decît două avioane cu reacție“ și timpurile verbale din rătăcirile lui Dorcas ca și cum ieri și azi erau același lucru („florile erau ca luminile. Noaptea nu-i întuneric fiindcă ele străluceau așa tare și cînd luna răsărea păsăruicile cîntau și muzica era așa, de o poți vedea ca pe o ploaie care cade în jur, numai că e mai fericită“), pînă la melancolicul lui Miriam: „De sărbători era o petrecere mare. Toți veneau îmbrăcați cu haine frumoase și flahmeni în părul fetelor. Flahmenii sînt flori, dar sînt și buni de mîncat. Și, dacă o fată simțea că inima ei cînta pentru un băiat, mîncau împreună un flahmen și dansau“.

Atunci, dacă toate aceste amintiri erau atît de frumoase, de ce oprimarea lor rigidă de către cei mari? De ce paloarea nefericirii asupra tuturor? Nu poți jeli veșnic după o navă distrusă. De ce o ascunzătoare pentru copii neascultători? De ce nefericire și frustrare cînd, dacă puteau face măcar jumătate din ce n-am înțeles întru totul din compunerile foarte tehnice ale lui Joel și Matt, puteau transforma Bendo într-un rai?

M-AM întins după compunerea lui Esther. O pusesem la vedere dinadins. Mi-era frică s-o citesc. Stătuse aproape tot timpul cu capul îngropat în brațe pe bancă, în vreme ce copiii ceilalți scriau preocupați. La intervale mari, așternuse cu un scris chinuit un rînd sau două, ca și cum ar fi făcut ceva nerușinat. Ea singură, dintre toți copiii, părea să nu se simtă eliberată amintindu-și.

Am pus hîrtia pe genunchi.

„Îmi amintesc, scrisese. Ne era sete. Era apă în albia rîului, noi ne ascundeam în iarba înaltă. Nu puteam să bem. Ne-ar fi împușcat. Trei zile soarele a fost fierbinte. Ea a țipat după apă și a fugit la rîu. Au împușcat-o. Apa s-a înroșit.“

Mici umflături însemnau locul lacrimilor ei căzute pe hîrtie.

„Au găsit un copil mic sub o tufă. Omul l-a lovit cu lemnul puștii. L-a lovit și l-a lovit și l-a lovit. Așa cum lovesc eu scorpionii.

Ne-au prins și ne-au pus într-un țarc. Au făcut un foc mare jur împrejur. «Zburați, ziceau, zburați și salvați-vă!». Am zburat fiindcă ne ardeau flăcările. Ne-au împușcat.

«Monștrii, țipau, monștrii diavolești. Oamenii nu pot să zboare. Oamenii nu pot să miște lucrurile. Oamenii sînt ca noi. Voi nu sînteți oameni. Muriți, muriți, muriți!»“

Apoi, scris cu negru, apăsat de mai multe ori, pînă ce hîrtia se rupsese: „Dacă cineva află că nu sîntem de pe pămînt, o să murim.

Țineți-vă picioarele lipite de pămînt.“

MOHORÎTĂ, am pus compunerea alături. Deci acesta era răspunsul, alcătuit din ce-mi spusese Karen și din ce aflasem acum. Naufragiații descoperind sălbatici pe o insulă pustie. Un supraviețuitor învățînd să fie prudent, supus și să se nege pe sine. O altă generație care lipea eticheta „rea“ pe Acasă pentru a asigura imunitatea continuă a copiilor lor și acum o altă generație care punea întrebări, era nedumerită și... se revolta.

Am stins lumina și m-am băgat în pat. Priveam în bezna imaginea evocată de Esther. Într-un tîrziu m-am relaxat. „S-o ajute Dumnezeu, am oftat. Să ne ajute Dumnezeu pe toți!“

O ALTĂ săptămînă se apropia de sfîrșit. Am făcut curățenie iute în încăpere, pentru prima oară anticipînd veselia în loc să ne fie teamă de ea. Zîmbeam la auzul larmei copiilor din jurul meu și-mi simțeam propriul spirit înălțîndu-se ca răspuns al inimii lor ușoare. Cît îi schimbase o singură după-amiază! Acum începeam să-i simt într-adevăr copii. Iar ei începuseră să mă accepte. Am înghițit un nod. Cît de curînd au să mă întrebe: „Cum se face că știam?“ Iată-i cum ședeau — nouă, pentru că Esther lipsea prima oară în acel an — cu ochi strălucitori, așteptînd.

— Putem să mai scriem? întrebă Sarah. Eu mai mi-aduc aminte o mulțime de lucruri.

— Nu, am răspuns. Nu azi.

Zîmbetele au murit și prin încăpere a murmurat protestul.

— Azi o să **facem**. Joel — l-am privit și am strîns din dinți — Joel, dă-mi dicționarul!

El dădu să se ridice.

— Fără să te scoli din bancă!

— Dar..., sparse Joel liniștea încremenită. Dar nu pot!

— Ba da, poți, l-am rugat. Poți. Dă-mi dicționarul! Aici, pe catedră.

Joel se întoarse și fixă marele dicționar; din legătura lui veche și plesnită ieșeau la iveală, desprinse, paginile 1965—1998. Apoi rosti: „Miriam?“ cu voce stinsă. Ea însă clătină din cap și se lăsă pe spate în bancă, cu ochii mari și întunecați pe chipul alb.

— Poți! Vocea lui Miriam abia era mai puternică decît o respirație: Doar că e mai mare.

Joel se apucă de marginea pupitrului și picături de transpirație i se iviră pe frunte. Pe raft se ghici o mișcare. Și deodată, ca o împușcătură, paginile 1965—1998 năvăliră pe catedră fluturînd. Rîsul reteză uluirea și am rîs pînă ne-au dat lacrimile.

— Bravo, Joel! strigă Matt. Bine că le-ai arătat ce mușchi ai!

— Păi, e doar un început, zîmbi slab Joel. Fă-o tu, frate, dacă crezi că-i așa ușor.

Așa că Matt transpiră și se încordă, împreună cu Joel, dar nu izbuti decît să tîrîie dicționarul pînă la marginea raftului unde se clătină amenințător.

Atunci Abie ridică mîna timid:

— Eu pot.

Radiam că tăcutul meu vorbise și în același timp mă încruntam spre rîsul drag al copiilor mari.

— Bine, Abie, l-am încurajat. Arată-le tu cum să facă.

Și dicționarul se roti din locul său și pluti fără grabă spre catedra unde se așeză lin.

Toți se holbau la Abie, iar el păru să intre în pămînt de rușine.

— Micuțele nave, se apără. Așa le-au scos din nava mare. Exact așa. Joel și Matt își întoarseră privirile concentrate spre înlăuntrul lor și apoi se uitară disperați unul la celălalt.

— A, sigur! zise Matt. A, sigur!

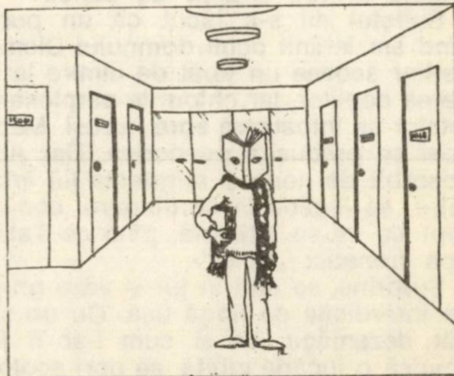
Și dicționarul zbură înapoi spre raft.

— Hei! protestă Timmy. E rîndul meu!

— Sărmanul dicționar, am spus. E prea bătrîn ca să tot danseze prin aer. Pune doar paginile lipsă înapoi pe raft!

Și le puse.

Toți oftară și mă priviră întrebători.

— Miriam, vino aici, am spus, străbătută de un fior de gheață. Plutește spre mine.

Fără să-și ia ochii dintr-ai mei, se strecură afară din bancă. Fusta undui ușor cînd picioarele i se desprinseră de pe podea. Întîi încet, apoi tot mai iute, pluti spre mine, fără zgomot, prin aer, pînă ce, ca într-o mică rafală, mă înconjură cu brațele și mi se agăță de umăr. Am pus-o jos tremurînd. Mi-am căutat batista și am rostit emoționată:

— Miriam, ajută-i pe ceilalți! Mă întorc într-un minut.

Și m-am dus poticnit în încăperea de alături și am strigat fără glas în mîinile adunate la gură. Și am strigat și am strigat! Pentru că, pînă la urmă... pînă la urmă!

Și apoi, deodată, cu un văl de panică, am auzit un zgomot... de pași, mulți pași apropiindu-se de școală. Am sărit la ușă și am smucit-o exact în clipa în care se deschidea și ușa dinspre afară. Erau domnul Diemus și Esther și tatăl lui Esther, domnul Jonso.

Într-una dintre acele străfulgerări de luciditate, care îți luminează mintea într-o secundă fugară, mi-am văzut clasa.

Joel și Matt se roteau pe bare inexistente și creștetele le periau tavanul cînd se săltau. Abie se legăna într-un leagăn închipuit, arcuindu-se în colțul camerei și rabatînd de fiecare dată burlanul sobei și cîntînd „Sus într-un leagăn, sus într-un leagăn!“ Nu era prima oară că-și încercau „aripile“! Miriam îngenunchease într-un cerc suspendat cu celelalte fete și toate își lingușeau cărțile, ademenindu-le să plutească deasupra podelei, în vreme ce Timmy vuia două avioane de hîrtie prin manevre întortocheate printre șirurile de bănci.

Sufletul mi s-a făcut cît un purice cînd am întîlnit ochii domnului Diemus. Esther scoase un țipăt de uimire la vederea copiilor, iar chipurile perplexe ale fetelor se întoarseră spre intruși. Matt și Joel se prăbușiră pe podea. Dar Abie, absorbit de noua și minunata lui înfăptuire, se legăna în continuare, complet rupt de ce se întîmpla, pînă ce Talitha țipă frenetic: „Abie!“

Surprins, se uită în jur și văzu grupul de interdicție de lîngă ușă. Cu un strigăt dezamăgit, ca și cum i-ar fi fost smulsă o jucărie iubită, se opri acolo în aer cu pumnii încleștați. Și apoi, înțelegînd, țipă, un țipăt de groază, și se înclină înverșunat în sus, și fugi cu viteză să scape în colțul vechii rame a hărții înalte, o lovi cu tîmpla și, răsucindu-se, căzu!

Am încercat să-l prind. Am încercat! Am încercat! Dar am prins doar o mînuță în plonjonul violent spre godin. Și pocnetul sec al capului de marginea ornată de fier se auzi tare în liniștea așternută.

Am întins cu grijă trupșorul moale, fără să îndrăznesc să ating micul cap tăcut. Domnul Diemus și cu mine ne uitam unul spre altul, îngenuncheați alături de copil. Buzele lui se deschiseră, însă m-am repezit înainte să apuce să rostească o vorbă:

— Dacă moare, mi-am mușcat cuvintele cu ură, dumneata l-ai ucis!

Gura i se deschise iarăși, mai ales de uimire:

— Eu...

— Dai buzna în clasa mea!, am strigat mînioasă. Întrerupi ora? Îmi sperii copiii! E numai vina dumitale!

Nu puteam îndura singură povara vinovăției. Trebuia pur și simplu s-o împart cu cineva. Dar flacăra furiei se stinse și am mîngîiat tremurînd mîna lui Abie:

— Te rog, cheamă un doctor! Să nu moară.

— Cel mai apropiat e în Tortura Pass, zise domnul Diemus. 60 de mile de drum.

— Și de-a dreptul?

— Două lanțuri muntoase și un platou calcaros.

— Atunci... atunci...

Mîna lui Abie încă era într-a mea.

— E un doctor la ferma Tumble A, rosti slab Joel. E în vacanță.

— Du-te și adu-l! l-am fixat pe Joel cu privirea. Du-te cît poți de repede.

Joel înghiți în sec, nenorocit:

— OK.

— Probabil au cai pe care să vă întoarceți. Nu te da prea tare în vileag.

— OK! și o zbughi pe ușă.

Am auzit zgomotul surd al fugii lui pînă la jumătatea curții, apoi liniște. Ușor, cîteva secunde mai tîrziu, pietrișul din albia rîului alunecă dinspre deal. Ghiceam doar ce făcuse: nu se putuse ridica de tot și alerga în salturi a căror lungime era dincolo de firesc.

COPIII plecaseră spre case în tăcere, neliniştiţi. Iar după sosirea doctorului am improvizat o targă şi l-am cărat pe Abie în casa familiei Peters. Am păşit alături de el, cu ochii pe chipul chinuit şi palma cînd şi cînd pe pieptul lui, doar ca să mă asigur că mai respira.

Şi acum... aşteptarea...

Mi-am privit iarăşi ceasul. Trecuse numai un minut. 60 de secunde după ceas, dar ore după nelinişte.

— O să fie bine, am şoptit, mai mult ca să mă consolez singură. Doctorul o să ştie ce să facă.

Domnul Diemus îşi întoarse spre mine ochii întunecaţi, goi:

— De ce ai făcut-o? Aproape că le înăbuşisem pornirile. Aproape că eram liberi.

— Liberi de ce? am respirat adînc. De ce aţi făcut-o? De ce le-aţi negat copiilor moştenirea?

— Nu te priveşte pe dumneata...

— Tot ce se întîmplă cu copiii mei mă priveşte. Tot ce-i transformă în şoricei speriaţi şi furişaţi nu e bine. Poate n-am ales calea cea mai bună, dar dumneata mi-ai spus să-i învăţ ce trebuie; ceea ce am şi făcut.

— Neascultare, răzvrătire, dispreţ faţă de autoritate...

— Pe mine m-au ascultat, i-am replicat. Mi-au acceptat autoritatea!

Apoi m-am îmblînzit.

— Nu-i poţi învinovăţi, am mărturisit. Erau tulburaţi. Mi-au spus că nu era bine... că fuseseră învăţaţi că era rău. M-am certat cu ei. Dar, oh, domnule Diemus! A fost nevoie de atît de puţine argumente, de o atît de măruntă breşă în dig pentru a elibera şuvoiul. Nici măcar nu m-au întrebat vreodată de unde ştiam... De altfel, nici dumneata nu m-ai întrebat! Toată această... această minune se zbătea să se elibereze. Răzvrătirea mocnea acolo cu mult înainte de venirea mea. Nu i-am incitat la ceva nou. Pariez că nici unul, poate doar cu excepţia lui Esther, care să nu fi exersat şi exersat, pe furiş şi cu ruşine, lucrurile pe care le-am îngăduit... le-am cerut să le facă pentru mine.

— N-a fost cinstit... deloc cinstit... să-i inciţi s-o facă pe ascuns. Nu înţelegi — chipul domnului Diemus era împietrit — nu cunoşti toate faptele.

— Cunosc destule, i-am replicat. Aşadar vă urmăreşte amintirea înspăimîntătoare a unei perioade nefericite din istoria voastră. Dar cine nu are asemenea amintiri, în mai mare sau mai mică măsură? Faptul că ale voastre sînt mai acute ar fi trebuit să vă ajute, nu să vă stingherească. Ar fi trebuit să fiţi capabili să găsiţi căi de a le adapta la realitate. Să lăsăm însă asta deocamdată. Ia cealaltă faţă a lucrurilor. Ce v-ar fi oferit, reprimarea şi refuzul, mai de preţ decît minunile la care aţi renunţat?

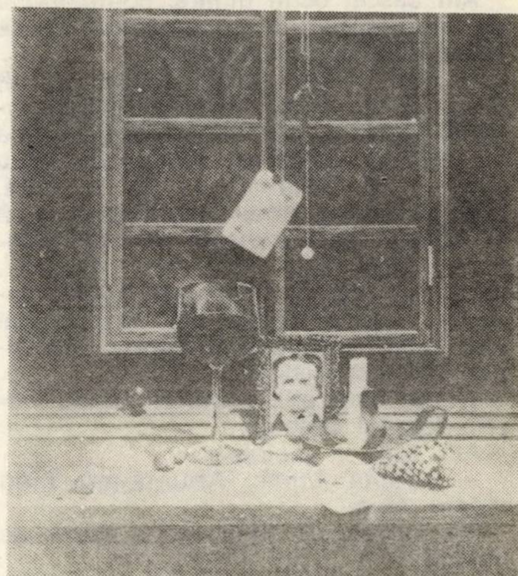
— Era singura cale. Nu sîntem acceptaţi pe pămînt, dar trebuie să rămînem. Trebuie să ne conformăm...

— Sigur că trebuie să vă conformaţi, am strigat. Toată lumea trebuie să se conformeze cînd se schimbă societatea. Cel puţin, atît cît e nevoie ca să supravieţuiască pînă ce alţii iau locul actualilor conducători. Dar să te tîrăşti într-o gaură şi să şi astupi intrarea după tine! Celălalt grup...

— Celălalt Grup? se albi domnul Diemus, cu ochii căscaţi. Celălalt Grup? Sînt şi alţii? Unde?

La ultimul cuvînt, vocea îi izbucnise ascuţită. Închise ochii şi buzele îi tremurau, deşi lupta să se stăpînească. Uşa dormitorului se deschise. Doctorul Curtis ieşi cu umerii căzuţi. Privi de la domnul Diemus la mine şi înapoi.

— Ar trebui dus la spital. Are o factură profundă şi încă altele. Probabil şi

TADAMI YAMADO: Grafică

creierul e afectat. Ne trebuie o radiografie și.., și...

Își frecă încet fața tînără și îngrijorată:

— Sincer, nu am experiență pentru asemenea cazuri. E nevoie de specialiști. Dacă puteți face rost de un mijloc de transport care să nu ne zgîlțîie...

Clătină capul uitîndu-se la ce fel de ținut se întindea între noi și restul lumii și se întoarse în dormitor.

— Moare, zise domnul Diemus. Fie că dumneata ai dreptate, fie noi avem dreptate, tot moare.

— Stai! Stai! am spus prinzînd din zbor o idee fulgurantă, lasă-mă să mă gîndesc.

Cu strădanință, m-am transpus cu ani în urmă, în bătrînul dormitor. Ascultam intens, ascultam și-mi aminteam.

— Aveți un... un... Selecționer în Grup? am întrebat bîjbîind după cuvinte nefamiliare.

— Nu. Ar fi putut fi unul, dar nu mai e.

— Sau un Comunicator? Cineva care să poată transmite sau recepta?

— Nu, rosti cu fruntea asudată. Ar fi putut fi unul, dar...

— Vezi? l-am acuzat. Vezi ce-ați făcut? Cine sînt cei care ar-fi-putut-să-fie-dar-nu-sînt? Cine?

— Eu, răspunse cu amărăciune. Și soția mea.

Am căscat ochii uimită, confuză. Cît de important era antrenamentul? Ce se putea face cu ce aveam?

— Uite, m-am grăbit. Există un alt Grup. Și ei... ei au toate aptitudinile intacte. Karen a încercat să vă găsească pe oricine altcineva dintre voi. Mi-a spus — of, Doamne!, cu ani în urmă, sper că totul a rămas neschimbat! — că în fiecare seară transmit chemări pentru ceilalți. Dacă le putem recepta... dacă poți recepta chemarea și să-i răspunzi, ei ne pot ajuta. Știi că pot. Mai iute decît mașinile și avioanele, mai sigur decît specialiștii.

— Dar dacă află doctorul... dădu înapoi domnul Diemus.

Am sărit în picioare.

— Noapte bună. Anunță-mă cînd moare Abie.

Mă prinse de braț cu o mînă de gheață:

— Nu pricepi? Și noi am fost învățați... mai multă vreme și mai dur decît copiii noștri! Nici măcar n-am îndrăznit vreodată să ne gîndim la revoltă! Ajută-mă!

— Cheam-o pe soția dumitale, am zis. Cheamă-i pe mama și tatăl lui Abie! Adu-i jos în crîng! Aici, în casă, nu putem face nimic. E prea îmbîcsită de refuz și interdicții.

M-am grăbit să o iau înainte și, în genunchi, m-am îngropat în umbrele înserării dintre copaci. „Nu știu ce fac!" am strigat. „Am o idee, dar nu știu...! Ajută-ne, Doamne! Călăuzește-ne!"

AM deschis ochii la sosirea celor patru.

— Le-am spus că o să ne rugăm, zise domnul Diemus.

Și ne-am rugat.

Apoi, domnul Diemus a pornit chemarea așa cum o concepusem pentru el. Începu, în tăcere, dar cu asemenea intensitate. încît prinse din nou să transpire. Karen, Karen, vino la ai tăi. vino la ai tăi. Iar ceilalți trei ședeau în jur susținîndu-i efortul, strigătul. Le urmăream figurile încordate, noțiunea timpului se topea în truda noastră.

Apoi, treptat, respirația i se calmă, chipul i se relaxă și am simțit o mișcare de parcă ceva mi-ar fi mîngîiat mintea. Doamna Diemus șopti:

— Acum își amintește. A găsit calea.

Și cînd ultimul crîmpei de soare scînteia pe dealurile de mică domnul Diemus își întinse mîinile încet și rosti cu nesfîrșită ușurare.

— Iată-i!

Am privit în jur, uimită, aproape așteptîndu-mă s-o văd pe Karen cum se ivește dinspre copaci. Dar domnul Diemus vorbi iarăși:

— Karen, avem nevoie de ajutor. Cineva din Grupul nostru moare. Avem un doctor, un outsider, dar fără aparatură sau cunoștințele necesare ajutorului. Ce să facem?

În pauza ce a urmat am devenit treptat constientă de o nouă senzație. Nu vă pot spune exact ce a fost... un fel de dezvăluire... o deschidere... o relaxare. Hidoasa defensivă ermetică, atît de caracteristică maturilor din Bendo, se topea.

— Da, Valancy, zise domnul Diemus. Băiatul e în stare gravă. Nu-l putem ajuta pentru că...

Vocea îi tremura și cuvintele muriră.

Am simţit o reînviere a temerilor şi nefericirii cînd comunicarea trecu dincolo de cuvinte şi iarăşi recăzu în vorbire:

— Atunci o să vă aşteptăm. Ştiţi drumul.

Vedeam umbra palǎ de pe chipul lui în amurg; se întoarse spre noi, mirat:

— Vin. Karen şi Valancy. Sînt aşa de fericite că ne-am găsit... Vocea i se frînse:

— Nu sîntem singuri...

Şi am plecat. Cele două cupluri se diluau în întuneric. Îi împinsesem undeva departe de mine. Eram singură, un mers singuratic spre casa ce mă aştepta pe mine... singură.

AU coborît din amurg — erau patru. În străfulgerarea unei clipe m-am întrebat dacă aveam dreptul să rămîn acolo uitîndu-mă cum patru adulţi coborau din cer. Nici un fir de păr nu se clintise, nu se zărea nici un semn al călătoriei pe haine, deşi doar cu puţin timp înainte fuseseră la sute de mile depărtare... neştiind măcar că Bendo exista.

Dar orice sentiment al înstrăinării dispăru cînd Karen îmi sări de gît:

— Ah, Melodye, tu eşti! Ne-a spus că eşti tu, dar nu eram sigură. Ah, îmi pare aşa de bine să te revăd! Care dintre noi a rămas datoare cu o scrisoare?

Rîse şi se întoarse spre zîmbetele celorlalţi trei:

— Valancy, Bătrîna Grupului nostru.

Chipul luminos al lui Valancy dovedea că „Bătrînă“ nu se referea la vîrstă.

— Bethie, Senzitiva noastră.

Tînăra blondă, subţire, dădu din cap timidă.

— Şi fratele meu, Jemmy. Valancy e soţia lui.

— Aceştia sînt domnul şi doamna Diemus, am zis la rîndul meu. Şi domnul şi doamna Peters, părinţii lui Abie. Abie e problema. E în clasa a doua.

Dintr-o dată mă copleşise sentimentul că şcoala rămăsese de mult în urmă şi departe. Cît mă depărtasem de tiparele obişnuite?!

— Ce facem cu doctorul? am întrebat. Va trebui să ştie?

— Da, răspunse Valancy. Îl putem ajuta, dar nu-i putem face noi munca. Putem să avem încredere în el?

Am ezitat, amintindu-mi de cele abia cîteva priviri fugare pe care i le aruncasem.

SHIGEO OKAMOTO: Poster

— Eu..., am început.

— Iartă-mă, rosti Karen. Vrem să cîştigăm timp. Am pătruns în mintea ta şi am aflat ce ştii despre el. O să avem încredere în doctorul Curtis.

M-am înfiorat; să mi se ia gîndurile atît de lesne! Pînă şi numele doctorului!

Bethie se agita neliniştită, cu privirea spre Valancy:

— Curînd o să intre în convulsii. Mai bine să ne grăbim.

— Da, murmură Bethie. Dacă l-aş putea face pe doctor să vadă... dacă ar vrea să urmeze...

— Ce să urmez?

Tonul greu al vocii doctorului ne încremeni.

M-am îngrozit de imposibilitatea misiunii noastre şi m-am uitat spre Karen şi Valancy să văd cum au să-l facă pe doctor să înţeleagă. Nu spuneau nimic. Doar îl priveau. Urmă o pauză cu respiraţia tăiată. Pe figura încremenită a doctorului se aşternu o licărire de lumină strecurată prin uşa deschisă cînd se întoarse spre Valancy. Îşi frecă faţa uluit şi, după o clipă, se întoarse spre mine:

— Tu o auzi?

— Nu, am recunoscut. Nu cu mine vorbeşte.

— Îi cunoşti?

— O, da! am strigat, dorind din tot sufletul să fie adevărat.

— Şi îi crezi?

— Bineînţeles.

— Dar ea spune că Bethie... Cine-i Bethie?

Se uită în jur.

— Ea e, arătă Karen.

— Ea?

Doctorul Curtis privi atent chipul frumos şi timid. Dădu din cap mirat şi se întoarse iar spre mine:

— Oricum, Valancy spune că Bethie poate simţi absolut tot din trupul copilului şi că o să-mi spună tot ce e lezat, localizarea şi profunzimea leziunilor, fără raze X!... Fără echipament?

— Da, am admis. Dacă ei spun asta.

— Tu ai risca de bună voie viaţa copilului?

— Da. Ei ştiu. Ştiu într-adevăr.

Şi am înghiţit cu greu, să-mi reprim nodul de îndoială care mă sufoca.

— Crezi că pot să vadă prin carne şi os?

— Poate nu să vadă, am început mirată de propriile cuvinte. Dar ştiu, cu o cunoaştere care e sigură şi completă.

M-am uitat la Karen. Abia a mişcat capul, dar asta mi-a arătat de unde îmi veniseră cuvintele.

— Sînteţi gata să vă încredeţi în oamenii ăştia? s-a adresat doctorul părinţilor lui Abie.

— Sînt de-ai noştri, spuse domnul Peters cu o mîndrie calmă. L-aş opera eu însumi cu o toporişcă dacă mi-ar spune s-o fac.

— Sînt cel mai mare smintit!, îşi frecă iarăşi faţa doctorul. Ştiu că aveam nevoie de vacanţa asta, dar e caraghios ce mi se întîmplă!

Ascultam toţi liniştea nopţii şi — eu, cel puţin — bătăile neliniştite ale pulsului. Doctorul Curtis oftă din greu:

— O.K., Valancy. Nu cred o iotă. Şi nici măcar n-aş face-o dacă aş fi în toate minţile, dar aveţi terminologia la degetul cel mic, de parcă aţi şti oarece... Ei, bine, o s-o fac. Ori asta, ori îl lăsăm să moară. Şi dumnezeu să aibă milă de sufletele noastre!

NU puteam îndura ideea de a mă închide singură cu temerile mele sumbre, aşa că m-am întors la şcoală, înfăşurată în haină, să mă apăr de răceala dintr-o dată tăioasă a nopţii. M-am dus jos în crîng, rugîndu-mă fără cuvinte, şi iarăşi sus, în şcoală. Dar n-am putut intra. Am fugit de lucirea neagră a ferestrelor. Nu mai percepeam timpul sau direcţia sau lumina sau altceva familiar, doar un nor confuz de nelinişte şi o teamă glacială care mă împinse spre casa lui Abie.

Am intrat şovăind în bucătărie, cu mîinile ţepene bîjbîind după clanţă. M-am lăsat într-un scaun, m-am întins recunoscătoare spre soba cu lemne, fierbinte, care pîlpîia în semiîntunericul încăperii cu o lumină roşie, caldă, şi am încercat să-mi dezmorţesc degetele.

Am prins să moţăi în vreme ce căldura mă cuprindea şi deodată uşa se deschise brusc şi apoi se trînti. Doctorul se sprijini pe ea.

— Ştii ce-au făcut? strigă, nu atît la mine, cît la el însuşi. Ce m-au făcut să fac? O, Doamne!

Se repezi spre sobă şi se împiedică de picioarele mele. Căzu lîngă scaun, legănîndu-şi capul în mîini.

— M-au silit să-i fac operaţie pe creier! Să-l repar. Să refac circuite. Nu se poate aşa ceva. Nu se poate! Celulele lezate ale creierului nu se pot repara. Nimeni nu poate reface circuite distruse! E imposibil! Dar eu am făcut-o! Am făcut-o!

Am îngenuncheat lîngă el, l-am luat în braţe să-l potolesc.

— Haide, haide, am şoptit.

Se lipi de mine ca un copil înspăimîntat.

— Fără anestezie! Ea l-a ţinut adormit. Şi fără sîngerare cînd i-am pătruns în ţeastă! Ei au oprit sîngele. Şi am făcut imposibilul cu cele cîteva instrumente pe care le adusesem! Şi creierul a început să se însătoşească sub ochii mei! Nimic nu s-a făcut ca de obicei!

— Dar n-a fost nimic rău, am murmurat. Abie o să se facă bine. Nu-i aşa?

— De unde să ştiu? strigă deodată şi se smulse de lîngă mine. Nu ştiu nimic despre asta. I-am demontat şi i-am montat la loc creierul şi încă mai respiră, dar de unde să ştiu!

— Hai, hai, am şoptit. S-a terminat acum.

— N-o să se termine niciodată!

Se calmă cu un efort şi ne ridicarăm amîndoi de pe podea.

— Nu uiţi aşa ceva toată viaţa.

— Îţi putem dărui uitarea, rosti blînd

Valancy, apărută în ușă. Dacă vrei să uiți. Te putem trimite înapoi la Tumble A fără nici o amintire din seara asta decît a unei plăcute vizite în Bendo.

— Puteți?

Întoarse către mine priviri gînditoare.

— Puteți, decise singur.

— Vrei să uiți?

— Bineînțeles că nu!... Îmi pare rău. Doar că nu prea des am participat la miracole în locuri sălbatice. Dar, dacă am făcut-o o dată; poate...

— Așadar, înțelegi ce-ai făcut? zîmbi Valancy.

— Ei, nu, dar, dacă aș putea... dacă voi ați vrea... Trebuie să existe o cale...

— Da, admise Valancy, dar ar trebui să lucreze cu tine un Senzitiv, iar Bethie e deocamdată cea mai bună Senzitivă.

— Vrei să spui că-i adevărat ce-am văzut... ce mi-ai spus despre... Acasă? Sînteți extratereștri?

— Da, oftă Valancy. Cel puțin bunicii noștri erau. Dar învățăm unde e cel mai potrivit loc pentru noi în lumea asta. Într-o zi... într-o zi o să fim capabili să...

SCHIMBĂ brusc subiectul:

— Înțelegi, desigur, domnule doctor, că am prefera să nu discuți despre Bendo sau despre noi cu nimeni. Am prefera ca pentru ceilalți să fim pur și simplu oameni.

Doctorul Curtis rîse scurt:

— Și, dacă aș vorbi, m-ar crede cineva?

— Poate nu, poate da. Poate doar atît cît să înceapă să adulmece prin Bendo. Și asta ar fi prea mult. Aici sîntem într-o situație proastă și o să dureze mult pînă s-o remediem.

Glasul i se topi și am înțeles că se adîncise în gînduri pentru a-l pune în temă cu problemele locale. Cît durează un gînd? Cît de repede te poți gîndi la iad... și la rai? A durat exact pînă cînd doctorul a clipit și a respirat adînc.

— Da, rosti, mult timp.

— Dacă vrei, propuse Valancy, îți putem bloca putința de a vorbi despre noi.

— Să nu faceți asta! Pot să mă controlez, mulțumesc.

Valancy se îmbujoră:

— Îmi pare rău. Nu voiam să par

JIU IKUSHINA: Tăcere roșie

neîncrezatoare...

— N-ai părut. Sînt eu prea surescitat. A fost desigur o zi neînchipuită.

— Şi nu e şi acum? Am zîmbit şi apoi, surprinsă, mi-am şters obrajii de lacrimile care începuseră să-mi alunece din ochi. Am rîs stînjenită, dar nu m-am putut stăpîni. Rîsul se transformă deodată în sughiţuri de plîns şi mi-era o ruşine amară să mă aud smiorcăindu-mă ca un copil. M-am agăţat de mîinile puternice ale lui Valancy, pînă ce am pătruns într-un cald întuneric, lipsit de gînduri sau teamă sau nevoia de a crede ceva jignitor... Am alunecat în somn.

A FOST un an vrăjit şi a zburat pe aripi iuţi, vacanţele au trecut ca stîlpii de telegraf de pe marginea şinelor de tren. Crăciunul a fost o adevărată minune pentru că îngerii mei chiar zburau şi slava strălucea în jur din cauză că veşmintele lor erau tivite cu raze... mă uitasem la fete cînd le tiveau. Şi Rudolph, renul cu nas roşu, împodobit cu coarne de carton, care nu voiau cu nici un chip să stea drept, îşi luă zborul în jurul încăperii. Şi, în vreme ce Maria şi Iosif se aplecau duioşi asupra ieslei, cu chipuri solemne şi înseninate de miracol, am simţit deodată că ei chiar **vedeau,** chiar îngenuncheaseră lîngă ieslea din Bethleem.

Oricum, lunile zburau şi era minunat cum înflorea Bendo. Se auzeau pretutindeni rîsete şi zburdălnicii şi pînă şi casele deveniseră, pe nesimţite, mai colorate. Plante verzi se iveau unde înainte fusese doar pămînt sterp, iar un izvor timid începuse iarăşi să curgă prin albia părăsită. Mi-au explicat că trebuia să o ia încet, fiindcă oamenii s-ar fi mirat dacă albia s-ar fi umplut peste noapte. Pînă şi treptele se acoperiseră de iarbă, căci erau rar folosite, iar eu mă obişnuisem să-mi văd elevii sosind la şcoală asemeni unui stol de păsări strălucitoare, jucîndu-se de-a prinselea prin coroanele copacilor. Am fost surprinsă de cît de lesne m-am acomodat cu toate acele incredibile lucruri din jurul meu şi încîntată că m-au acceptat deplin. Dar întotdeauna mă încerca o strîngere de inimă cînd copiii mă conduceau acasă; cu mine alături trebuiau să umble.

TOTUL însă are un sfîrşit şi într-o după-amiază din mai şedeam uitîndu-mă la sertarul cetadrei, ultimul pe care îl aveam de golit, şi mă întrebam ce să fac cu toate lucrurile nefolositoare strînse în el. De fapt nu vedeam conţinutul sertarului, ci mă concentram asupra marelui vid neliniştitor care îmi apăsa umerii şi îmi îngreuna mintea.

— Nu e cinstit să mi se arate raiul şi apoi să-mi fie smuls!

— Cam aşa s-a întîmplat şi cu mine, Ştii?

Am tresărit şi am răsturnat pionezele şi agrafele din cutia pe care tocmai o apucasem.

— Măi, să fie! am exclamat, punînd la loc cutia. Doctorul Curtis! Ce faci aici?

— Mă întorc la locul crimei, zîmbi. Nu reuşesc să-mi iau gîndul de la Abie. Nu pot să cred că s-a făcut bine după toată acea... să-i spunem reparaţie? Îl consult de cîte ori vin pe aici şi tot nu pot să cred.

— Dar s-a făcut bine!

— Sigur că s-a făcut! A trebuit să-l pescuiesc din vîrful unui pom ca să-l văd...

Se cutremură dramatic şi izbucni în rîs:

— Cînd l-am văzut plonjînd din vîrful pomului mi-a îngheţat sîngele! Dar nici măcar cicatricea nu i se vede ca lumea.

— Ştiu, i-am zis adunînd pionezele în care mă şi înţepasem. M-am uitat aseară. Mîine plec, ştii. Mai am doar astea de aranjat.

— E greu, nu-i aşa? şi amîndoi ştiam că nu le adunatul pionezelor se referea.

— Da. Îngrozitor de greu. Pămîntul devine tot mai greu pe zi ce trece.

— Şi eu am descoperit asta. Dar tu cel puţin ai satisfacţia de a şti că...

M-am mişcat stînjenită şi am rîs:

— Ei, se spune: cei ce pot, fac; cei ce nu pot, îi învaţă pe ceilalţi să facă.

— Hm, mormăi doctorul şi i-am evitat privirea lipită de faţa mea. Te duci la şcoala de vară?

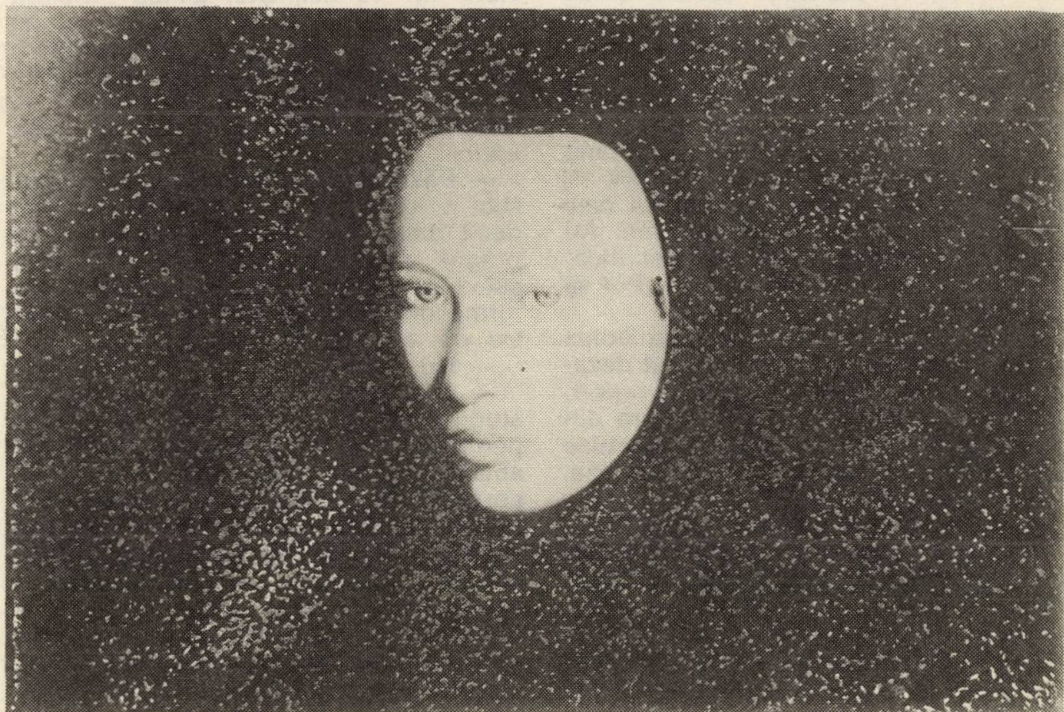
Vocea îi venea de lîngă ferestre.

— Nu. Am jurat, cînd mi-am luat diploma, să termin cu educaţia... cel puţin de tipul vino-zilnic-şi-învaţă-cîte-ceva.

— Hm! Păcat. Eu mă duc la şcoala de vară. M-am gîndit că ţi-ar plăcea şi ţie să mergi acolo.

— Unde? am întrebat uimită, în sfîrșit uitîndu-mă la el.
— La școala de vară de la Cougar Canyon, zîmbi. Foarte greu accesibilă.
— Cougar Canyon! Bine, dar acolo Karen...
— Exact. Acolo s-a stabilit celălalt Grup. De-acolo vin. Karen și Valancy vor să venim amîndoi. Ai obiecții? Nu vrei să fii un experiment?
— O, nu..., am strigat. Și apoi, prudentă: Ce fel de experiment?
Imaginea creierului răvășit al lui Abie îmi cotropise mintea.
Doctorul pufni în rîs:
— Nimic așa de macabru ca ceea ce, pesemne, îți închipui... Am fost la Cougar Canyon de mai multe ori, încercînd să găsesc o cale de a o convinge pe Bethie să mă ajute cînd am să dau iarăși peste un caz așa încurcat. Valancy și Karen vor să încerce o perioadă de antrenament cu outsideri — cu noi adică — să vadă cît ne pot transmite prin antrenament. Știi că Bethie e pe jumătate outsider. Doar mama ei făcea parte din Grup.
Se uită la mine intens.
— Da, am răspuns absentă. Mi-a spus Karen.
— Ei bine, vrei să încerci? Vrei să mergi?
— Dacă vreau să merg? Cînd pleci? În jumătate de ceas? În zece minute? Ți-ai lăsat motorul mergînd?
— Hei, hei!
Doctorul îmi prinse mîinile și mă privi calm în ochi.
— Să nu sperăm prea mult. S-ar putea să nu fim capabili să învățăm ceea ce știu eu...
I-am întors privirea, cu inima sfîșiată de teama că avea dreptate.
— Uite, dacă ți-e tare foame, o foame ucigătoare și n-ai bani și ai văzut vitrina unei patiserii, ce faci? Îi întorci spatele? Sau îți lipești nasul cît poți de geam și îți îndestulezi măcar ochii? Eu știu ce-am să fac.
Mi-am luat haina.
— Și nu se știe niciodată, poate ușa patiseriei o să se deschisă un pic... poate... într-o zi...

În românește de Lucian HANU

MASAHIKO FUJII: Grafică

Isaac ASIMOV

CE-I CU POVESTEA ASTA NUMITĂ DRAGOSTE?

— DAR sînt două specii distincte, zise Căpitanul Garm, scrutînd îndeaproape creaturile aduse de pe planeta de jos. Organele lui optice își ajustaseră focalizarea la maximum, așa că se umflaseră. Pata de culoare de deasupra lor scăpăra în flashuri iuți.

Pe Botax îl copleși o căldură plăcută la vederea culorilor schimbătoare, acum, după lunile petrecute într-o celulă-spion pe planetă, unde încercase să găsească noima undelor sonore modulate emise de băștinași. Comunicarea prin flashuri îl făcea să se simtă aproape ca acasă, în îndepărtatul Perseus din marginea Galaxiei.

— Nu-s două specii, zise, ci două forme ale unei singure specii.

— Absurd! Arată diferit. Seamănă vag cu perseienii, slavă Entității, și nu par la fel de dezgustători ca cele mai multe forme de viață străine. Au forme rezonabile și mădulare identificabile. Dar n-au pată de culoare... Pot să vorbească?

— Da, Căpitane Garm, aprobă Botax cu un interludiu prismatic discret dezaprobator. Detaliile sînt trecute în raport. Creaturile astea emit unde sonore din gît și gură, ceva în genul unei tuse complicate. Am învățat și eu să fac așa.

Era foarte mîndru:

— E extrem de dificil.

— Precis le ghiorțăie burta. Oricum, din cauza asta au ochi turtiți, neextensibili. Nevorbitul prin culori face ochii deosebit de nefolositori. Și, apropo, de ce susții că sînt o singură specie? Cea din stînga e mai mică și are pe cap cîrcei mai lungi, sau ce-or fi, și pare proporționată diferit. Are umflături unde cealaltă nu are. Sînt vii?

— Vii, dar momentan inconștiente, Căpitane. Au fost psihotratați ca să li se reprime frica și să-i putem studia mai ușor.

— Dar merită să-i studiem? Am rămas în urmă orarului și mai avem cel puțin cinci lumi mai importante decît asta de controlat și explorat. Menținerea unei unități de stază temporală e costisitoare; aș prefera să-i trimitem înapoi și să plecăm...

Dar trupul ca un fus jilav al lui Botax vibră tot de neliniște. Limba tubulară plescăi în afară și se îndoi în sus, pe nasul turtit, iar ochii i se retraseră adînc în orbite. Mîna lată cu trei degete făcu un gest de negație concomitent cu discursul aproape în întregime roșu aprins:

— Păzească-ne Entitatea, Căpitane! Nici o lume nu-i mai importantă acum decît asta. S-ar putea să ne aflăm în pragul unei crize supreme. Creaturile astea ar putea fi cele mai periculoase forme de viață din galaxie tocmai pentru că au cîte **două** forme.

— Nu pricep.

— Căpitane, misiunea mea a fost să studiez planeta și mi-a fost foarte greu pentru că e unică. E așa de unică, încît abia îl înțeleg aspectele. De pildă, aproape toată viața de pe planetă constă în specii cu cîte două forme fiecare. Nu există cuvinte pentru a denumi asta, nici chiar concepte. Nu mă pot referi la creaturi decît ca la prima formă și a doua formă. Dacă îmi permiți să folosesc sunetele lor, cea mică își spune „femelă“ și cea mare, de colo, „mascul“, așa că și creaturile, ele însele, sînt conștiente de diferență.

Garm se strîmbă:

— Ce dezgustătoare modalitate. de comunicare.

— Și, Căpitane, ca să producă pui, cele două forme trebuie să coopereze.

Căpitanul care se aplecase să examineze specimenele mai atent, cu o expresie în care se amestecau curiozitatea și repulsia, se îndreptă brusc:

— Să coopereze? Ce tîmpenie e asta? Nu există atribut mai fundamental al vieții decît că fiecare creatură vie își aduce pe lume puiul în cea mai intimă comunicare cu sine însăși. Pentru ce altceva ar merita să trăiești?

— Una dintre forme aduce pe lume puiul, dar cealaltă trebuie să coopereze.

— Cum?

— Asta a fost foarte dificil de determinat. E ceva extrem de personal și, în cercetările mele prin formele de literatură accesibile, nu am găsit nici o descriere exactă și explicită. Dar am putut face unele deducții rezonabile.

Garm clătină capul:

— Ridicol! Înmugurirea e cea mai sfîntă, cea mai intimă funcție din univers. În zeci de mii de lumi e la fel. Cum zicea și marele fotobard Levuline: „În vremea-nmuguririi, în vremea-nmuguririi, în dulcea, încîntătoarea vreme a înmuguririi, cînd..."

— Căpitane, nu înțelegi. Cooperarea asta dintre forme duce cumva (și nu știu cum exact) la un amestec și o recombinare de gene. E un mecanism prin care în fiecare generație apar noi combinații de caracteristici. Variațiile se multiplică; genele mutante se exprimă aproape spontan în situații în care, în sistemul de înmugurire obișnuit, trebuie să treacă milenii.

— Vrei să-mi spui că genele de la un individ se pot combina cu genele altui individ? Îți dai seama cît e de ridicol în lumina tuturor principiilor de fiziologie celulară?

— Așa trebuie să se întîmple, zise Botax nervos sub privirea ochiului gata să explodeze al celuilalt. Evoluția **este** grăbită. Planeta asta e un dezmăț de specii. Se consideră că sînt un milion și un sfert de specii diferite.

— Mai degrabă o duzină și un sfert! Nu lua de bună cu ușurință ce citești în literatura băștinașă.

— Am văzut eu însumi zeci de specii radical diferite, doar într-o mică zonă. Îți spun, Căpitane, dă acestor creaturi puțin timp și vor deveni inteligențe suficient de puternice ca să ne depășească și conducă Galaxia.

— Dovedește-mi că această cooperare de care vorbești există, Detectivule, și am să țin seama de afirmațiile tale. Dacă nu poți, am să-ți resping toate fanteziile ca fiind ridicole și o să plecăm.

— Pot dovedi.

Flashurile de culoare ale lui Botax se preschimbă într-un intens galben-verzui:

— Creaturile din lumea asta sînt unice în alt fel. Prevăd lucruri pe care nu le-au realizat încă, probabil ca o consecință a încrederii lor în schimbarea rapidă la care, pînă la urmă, sînt permanent martori. Așa că se dedau la un gen de literatură în care e vorba despre călătoria spațială pe care încă n-au dezvoltat-o. Am tradus termenul lor pentru această literatură ca „science-fiction". Acum, am avut de-a face în cercetările mele aproape exclusiv cu science-fiction pentru că acolo, în visele și fanteziile lor, am socotit că aceste creaturi se dezvăluie pe ele însele și dezvăluie și pericolul pe care îl reprezintă pentru noi. Și din această

HAJIMA SORAYAMA: Mapă de disc

science-fiction am dedus metoda de cooperare între forme.

— Cum ai făcut asta?

— Există o revistă pe lumea asta, care uneori publică science-fiction dedicată, aproape în întregime, variatelor aspecte ale cooperării. Nu se vorbește chiar pe față, ceea ce e supărător, dar abundă în sugestii. Titlul revistei e, dacă-l transpun corect în flashuri, „Recreationlad". Creaturile, am dedus, nu sînt interesate decît de cooperarea dintre forme și o caută pretutindeni cu o intensitate sistematică și științifică ce m-a fascinat. Am descoperit exemple de cooperare descrise în science-fiction și m-am lăsat ghidat de materialul din această revistă și am aflat cum s-o provoc. Și, Căpitane, te rog, cînd cooperarea se va termina și puiul va fi produs sub ochii tăi, dă ordin să nu mai rămînă nici un atom din planeta asta.

— Ei, bine, zise Căpitanul Garm, îngrijorat, adu creaturile în simțire și fă ce trebuie! Dar iute.

*

MARGE Skidmore deveni brusc conștientă de ceea ce se afla în jurul ei. Își amintea foarte clar gara suspendată, la începutul înserării. Era aproape goală, doar cu un bărbat lîngă ea și altul la celălalt capăt al platformei peronului. Trenul care se apropia vuia înfundat în depărtare.

Atunci s-a produs un fulger, senzația de lume întoarsă pe dos, viziunea neclară a unei creaturi ca un fus, neclăită de mucus, țîșnirea în sus și acum...

— O, Doamne! se cutremură văzîndu-l pe Botax. Încă e aici. Și mai e unul cu el.

Simți un nod de greață în gît, dar nici un fel de teamă. Aproape era mîndră de ea că nu-i era teamă. Bărbatul de alături stătea la fel de liniștit și încă mai purta pălăria tîrnosită; era cel de pe peron.

— Te-au luat și pe tine? întrebă ea. Și pe mai cine?

Charlie Grimwold, moleșit și cu un gol în stomac, încercă să-și ridice mîna ca să scoată pălăria și să-și netezească părul subțire care se zburlise deși nu-i acoperea în întregime țeasta, dar descoperi că mîna se mișca cu mare greutate împotriva unei ciudate rezistențe cauciucoase, dar ferme. Lăsă în jos mîna și privi morocănos la femeia cu fața prelungă din fața lui. Socoti că avea peste treizeci de ani și păr drăguț și rochia îi venea bine, dar în acel moment nu dorea altceva decît să fie în cu totul altă parte și nu se simțea deloc mai bine că avea companie; chiar una feminină! Zise:

— Nu știu, doamnă. Eu doar stăteam pe platformă.

— Și eu.

— Și apoi am văzut un fulger. N-am auzit nimic. Acum, iată-mă aici. Or fi omuleții de pe Marte sau Venus sau din alte părți.

Marge încuviință viguros:

— Așa mi-am închipuit și eu. O farfurie zburătoare? Ți-e frică?

— Nu. E caraghios. Cred că am înnebunit, altfel **ar trebui** să-mi fie frică.

— Caraghios. Nici mie nu mi-e frică. O, Doamne, uite că vine unul. Dacă mă atinge, o să țip. Uită-te la mîinile alea ca o piftie. Și pielea aia zbîrcită și băloasă; mi se face rău.

Botax se apropie cu prudență și rosti cu o voce scîrțîită și stridentă, ceea ce reprezenta maximumul la care ajunsese încercînd să imite timbrul băștinașilor:

— Creaturilor! N-o să vă facem nici un rău. Dar trebuie să vă întrebăm dacă ne veți face favoarea să cooperați.

— Hei, vorbește! exclamă Charlie. Cum adică să cooperăm?

— Amîndoi. Unul cu altul, zise Botax.

— Ce? privi spre Marge. Înțelegi ce vrea, doamnă?

— N-am nici cea mai mică idee, răspunse ea cu demnitate.

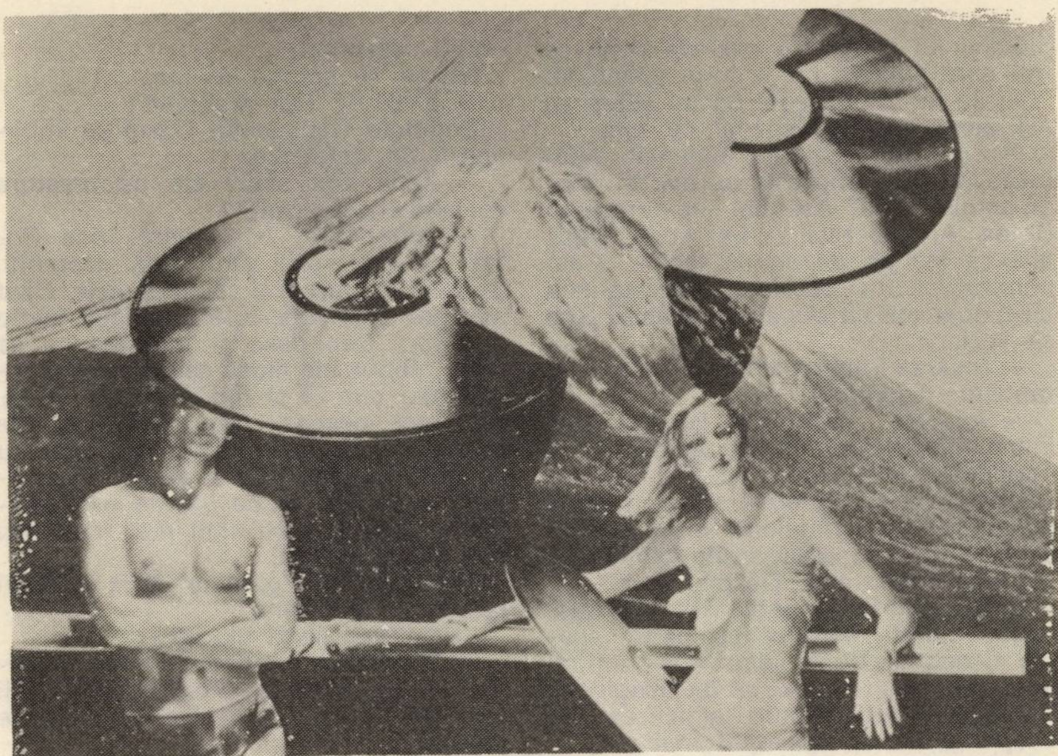
Botax explică:

— Adică să... și rosti cuvîntul acela scurt pe care îl auzise odată folosit ca sinonim pentru procesul respectiv.

Marge se înroși și scoase un „Ce?" în cea mai înaltă notă pe care o izbuti. Și Botax și Căpitanul Garm își puseră mîinile pe regiunea mijlocie care le acoperea petele auditive; acestea tremurau dureros din pricina decibelilor.

Marge se lansă nestăvilit și aproape incoerent:

— Ce idee! Sînt măritată, măi! Dacă Ed al meu ar fi aici, ați avea ce să auziți de la el. Și tu, deșteptule — se întoarse spre Charlie cu toată rezistența cauciucoasă din jurul ei —, oricine ai fi, dacă crezi cumva...

RYOKO ISHIOKA: Reclamă pentru o casă de discuri

— Doamnă, doamnă! o opri Charlie, jenat pînă la disperare. Nu-i ideea mea. Adică, departe de mine, știi, să mă reped pe-o doamnă, știi... că și eu sînt însurat. Am trei copii. Ascultă...

CĂPITANUL Garm întrebă:

— Ce se întîmplă, Detectiv Botax? Cacofoniile astea care se aud sînt fioroase.

— Ei bine, emise Botax o scurtă pată purpurie de stînjeneală. Asta face parte dintr-un ritual complicat. La început trebuie să se împotrivească. Așa se intensifică efectul. După acest stadiu inițial, pielea trebuie înlăturată.

— Trebuie să-i **jupuim?**

— Nu chiar să-i jupuim. Acelea sînt piei artificiale care pot fi înlăturate fără durere și asta trebuie să și facă. Mai ales forma cea mică.

— De acord. Spune-le să se jupoaie. Sincer, Botax, nu găsesc nimic amuzant în chestia asta.

— Nu cred că-i bine sa-i spun formei mici să-și înlăture pielea. Cred că-i mai indicat să urmărim îndeaproape ritualul. Am aici fragmente din povestiri spațiale elogiate de omul acela de la revista „Recreationlad". În aceste povestiri, pielea e înlăturată cu forța. Iată o descriere, spre exemplu: „el devastă rochia fetei, smulgînd-o în fîșii de pe trupul ei zvelt. O clipă, simți tăria caldă a sînilor ei pe jumătate dezgoliți, striviți de obrazul lui..." Și așa mai departe. Înțelegi? Smulgerea, înlăturarea energică, acționează ca un stimul.

— Sîni? se miră Căpitanul. Nu recunosc flashul.

— L-am inventat ca să sugerez sensul. Se referă la umflăturile din partea superioară a regiunii anterioare a formei mici.

— Aha. Perfect. Spune-i formei mari să smulgă pielea de pe cea mică. Ce chestie deprimantă!

Botax se întoarse spre Charlie:

— Sir, smulge rochia fetei de pe trupul ei zvelt, vrei? În acest scop, am să te eliberez.

Ochii lui Marge se căscară și ea se roti spre Charlie cu o furie spontană:

— Să nu îndrăznești! Să nu cutezi să mă **atingi,** maniac sexual ce ești!

— Eu? făcu Charlie nefericit. Nu-i ideea mea. Ai impresia că mă țin doar de smuls rochii? Ascultă! i se adresă lui Botax. Am nevastă și trei copii. Dacă află că mă țin de smuls rochii, m-am nenorocit. Știi ce face nevastă-mea cînd doar mă uit după vreo damă? Stai să vezi...

— Încă se împotrivește? interveni nerăbdător Căpitanul.

— Aparent, răspunse Botax. Ambianța nefamiliară întîrzie ajungerea la cooperare. Dar pentru că știu că ți-e neplăcut, o să îndeplinesc eu însumi această etapă a ritualului. În povestirile spațiale scrie că adeseori un extraterestru face treaba asta. De pildă aici — și cotrobăi prin însemnările lui — e descrisă o foarte fioroasă asemenea specie. Creaturile de pe planetă au noțiuni aberante. Nu reușesc să își imagineze frumusețea unor făpturi falnice ca noi, acoperite cu un splendid mucus.

— Haide, haide! N-o să stau toată ziua, îl grăbi Căpitanul.

— Da. Scrie aici că un extraterestru „se apropie de fată. Urlînd isteric, ea fu prinsă în îmbrățișarea monstrului. Ghearele lui îi sfîșiară orbește tunica de pe trup". Vezi? Creatura băștinașă urlă de stimulare cînd pielea îi e înlăturată.

— Atunci du-te tu, Botax, și jupoai-o! Dar, te rog, nu-i permite să urle! Tremur tot din cauza undelor sonore.

Botax i se adresă politicos lui Marge:

— Dacă nu te superi...

Un deget turtit se îndreptă spre ea simulînd gestul agățării rochiei de la gît.

Marge protestă disperată:

— Nu mă atinge! Nu mă atinge! O să-ți lași balele pe mine. Ascultă, rochia asta costă 24,95 de dolari la „Ohrbach". Ține-te departe, monstrule! Uite-te ce ochi are!

Icnea, făcînd eforturi disperate să se ferească de bîjbîiala mîinii extraterestre:

— Un monstru bălos, cu ochi de gîndac, asta ești! Ascultă, îmi scot singură rochia. Doar să n-o atingi cu labele tale băloase, pentru numele lui Dumnezeu.

Orbecăi după fermoar și mîrîi roșie de furie către Charlie:

— Să nu îndrăznești să te uiți!

Charlie închise ochii și dădu din umeri resemnat.

Marge își scoase rochia.

— E bine? Ești mulțumit?

Degetele Căpitanului Garm se îmbîrligară de nefericire:

— Ăștia sînt sînii? De ce creatura cealaltă a-ntors capul?

— Împotrivire! Împotrivire! zise Botax. Și-apoi, sînii sînt încă acoperiți. Trebuie înlăturată și cealaltă piele. Cînd sînt goi, sînii constituie un stimul foarte puternic. Sînt descriși întotdeauna ca niște globuri de fildeș sau sfere imaculate sau cum e la modă să se spună. Am aici desene, transpuneri vizuale de-ale lor, de pe coperțile revistelor cu călătorii spațiale. Dacă ai să le cercetezi, ai să vezi că pe fiecare e prezentată o creatură cu sînii mai mult sau mai puțin expuși.

Căpitanul privi gînditor de la ilustrații la Marge și invers:

— Ce înseamnă fildeș?

— E alt flash inventat de mine. Se referă la un material provenit din colții unei mari creaturi sub-inteligente de pe planetă.

— Aha! și Căpitanul recurse la un verde pastel de satisfacție. Asta explică tot. Creatura mică face parte dintr-o sectă de războinici și ăia sînt colții cu care își străpunge dușmanul.

— Nu, nu. Sînt destul de moi, din cîte mi-am dat seama.

Mînuța cafenie a lui Botax flutură în direcția obiectelor aflate în discuție; Marge trase un chiot și se dădu înapoi cît putu.

— Atunci, ce scop au?

— Cred că, ezită Botax îndelung, sînt folosiți pentru a hrăni progenitura.

— Progenitura îi mănîncă? se înfioră Căpitanul, evident foarte amărît.

— Nu chiar. Obiectele produc un fluid pe care îl consumă progenitura.

— Consumă fluid de la trup viu? Puah!

Căpitanul își acoperi capul cu toate cele trei mîini, scoțînd-o la iveală, cu această ocazie, pe cea supranumerar așa de repede că aproape îl dărîmă pe Botax.

— Un monstru cu trei mîini, bălos și cu ochii de gîndac! făcu Marge.

— Da, încuviință Charlie.

— Alo, ai grijă la ochii ăia. Păstrează-i pentru tine.

— Uite ce e, doamnă. Încerc să nu

mă uit la matale.

Botax se apropie din nou:

— Madam, dai jos și restul?

Marge se îmbățoșă cît putu de făloasă în cîmpul care o imobiliza.

— Niciodată!

— Atunci te ajut eu, dacă vrei.

— Nu m-atinge! Doamne, nu m-atinge! Uite ce de bale curg pe tine! Mă dezbrac singură.

În vreme ce-și scotea și restul, mîrîia și se uita furioasă spre Charlie.

*

— NU se întîmplă nimic, constată Căpitanul total nesatisfăcut, și pare un specimen imperfect.

Botax simți reproșul cu privire la propria-i eficiență:

— Ți-am adus două specimene perfecte. Ce-i în neregulă cu creatura?

— Sînii nu seamănă a globuri sau sfere. Știu ce sînt globurile și sferele și mi-ai arătat și în desenele alea. Acolo erau globuri mari. Dar la creatura asta nu văd decît niște pungulițe de țesut dezhidratat. Și sînt și decolorate parțial.

— Absurd, zise Botax. Trebuie să ai în vedere și variațiile naturale. O să-ți spună însăși creatura.

Se întoarse spre Marge:

—Madam, sînii dumitale sînt imperfecți?

Marge holbă ochii și se zbuciumă inutil cîteva momente în cîmpul de forță, sufocată de indignare, fără să izbutească decît să horcăie:

— **Poftiiim?...** Poate nu sînt Gina Lollobrigida sau Anita Ekberg, dar sînt în stare perfectă, mulțumesc. O, Doamne, dacă ar fi aici Ed al meu!

Se întoarse spre Charlie:

— Ascultă, măi! Spune-i chestiei ăsteia băloase că nu-i nimic în neregulă cu dezvoltarea mea.

— Doamnă, rosti blînd Charlie. Eu nu mă uit, ți-aduci aminte?

— Păi sigur, nu te uiți! Ai tras destul cu ochiul, așa că poți să-ți caști acuma felinarele și să iei apărarea unei doamne, dacă ești oleacă gentleman, ceea ce mă îndoiesc.

— Păi, zise Charlie uitîndu-se dintr-o parte la Marge care prinse momentul să inhaleze puternic și să-și tragă umerii spre spate, nu-mi place să mă amestec în chestiuni delicate ca asta, dar ești cum trebuie... cred.

— **Crezi?** Ești orb sau ce-ai? Am concurat și pentru Miss Brooklyn, dacă cumva n-ai aflat, și am ratat premiul din cauza taliei, **nu** a...

— Bine, bine, zise Charles. Sînt buni. Cinstit.

Aprobă viguros în direcția lui Botax.

— Sînt okay. Nu sînt mare expert, îți dai seama, dar, după mine, sînt okay.

Marge se relaxă.

Botax se simți ușurat. Se întoarse spre Garm:

— Forma cea mare și-a exprimat interesul, Căpitane. Stimulul lucrează. Acum — pasul decisiv.

— Care-i ăsta?

— Nu există flash pentru el. În esență, constă în lipirea aparatului vorbitor-mîncător al unuia de aparatul echivalent al celuilalt. Am inventat un flash și pentru acest proces: sărut.

— N-o să se termine niciodată chestia asta grețoasă! gemu Căpitanul.

— Aici e punctul culminant. În toate povestirile, după ce pielea e înlăturată, se înlănțuie unul pe altul cu membrele și se dedau nebunește sărutărilor arzătoare — ca să-ți transpun cît de cît fidel fraza cel mai des folosită. Uite aici un exemplu, numai unul, luat la întîmplare: „Îmbrățișa fata, cu gura avidă pe buzele ei..."

— Poate o creatură o devora pe cealaltă, propuse Căpitanul.

— Deloc, protestă impacientat Botax. Astea erau sărutările arzătoare.

— Cum adică arzătoare? Are loc o combustie?

— Cred că nu la propriu. Presupun că e vorba despre o modalitate de a exprima faptul că le crește temperatura. Cu cît e mai ridicată temperatura, bănuiesc, cu atît are mai mult succes pro-

ducţia de pui. Acum, că forma cea mare e stimulată mulţumitor, trebuie doar să-şi plaseze gura pe a ei pentru a produce o progenitură. Altfel nu e posibil. E cooperarea despre care ţi-am vorbit.

— Asta-i tot? Doar...

Mîinile Căpitanului se apropiară, dar nu suportă să transpună gîndul în formă de flash.

— Asta-i tot, zise Botax. În nici una dintre poveşti, nici măcar în „Recreationlad", nu am găsit decrierea altei activităţi fizice în legătură cu producerea de pui. Uneori, după sărut, urmează un şir de simboluri ca nişte steluţe, dar presupun că ele semnifică mai multe sărutări; una pentru fiecare sărut, cînd doresc mai mulţi pui.

— Acum, te rog, numai unul!

— Desigur, Căpitane.

Botax rosti desluşit:

— Sir, vrei s-o săruţi pe madam?

Charlie răspunse:

— Ascultă, nu pot să mă mişc.

— Te voi elibera, fireşte.

— Doamnei s-ar putea să nu-i placă.

Marge se aprinse ca o sfeclă:

— Poţi să pariezi că n-o să-mi placă. Ţine-te la distanţă!

— Aş vrea, doamnă, dar ce-o să facă dacă nu-i ascult? Uite ce-i, nu vreau să-i enervez. Putem... ştii tu... doar să ne pupăm un pic.

Ea ezită, meditînd la justeţea prudenţei.

— Bine, dar fără matrapazlîcuri. N-am obiceiul să mă expun aşa în faţa oricărui nechemat.

— Ştiu, doamnă. Nu eu am vrut asta. Trebuie să recunoşti.

Marge mîrîi furioasă:

— Monştri nenorociţi şi băloşi! S-or fi crezînd niscaiva dumnezei, de comandă aşa oamenilor. Sînt nişte dumnezei băloşi, asta sînt!

Charlie se apropie de ea.

— Dacă acuma e bine, doamnă...

Făcu un gest vag, ca şi cum ar fi salutat-o cu mîna la pălărie. Apoi îşi puse braţele jenat pe umerii ei goi şi se aplecă uşurel.

Capul lui Marge se crispă într-atît, încît îi apărură cute pe gît. Buzele li se întîlniră.

Căpitanul Garm emise un flash agitat:

— Nu simt nici un fel de ridicare a temperaturii.

Cîrcelul de detectare a căldurii i se ridicase băţ în vîrful capului şi vibra.

— Nici eu, reunoscu Botax încurcat, dar o facem exact după indicaţiile din povestirile spaţiale. Cred că membrele lui ar trebui extinse mai mult... Ah, aşa! Vezi? Merge.

Aproape absent, braţul lui Charlie înconjurase uşor torsul nud, catifelat al lui Marge. O clipă, femeia păru să cedeze, apoi deodată se zvîrcoli împotriva cîmpului care încă o ţinea prizonieră.

— Dă-mi drumul!

Cuvintele răzbătură morfolite de sub apăsarea buzelor lui Charlie. Îl muşcă brusc şi Charlie sări înapoi cu un ţipăt, îşi apăsă buza de jos şi-şi studie sîngele de pe deget.

— Ce-ţi veni, doamnă? se interesă jalnic.

— Am convenit să fie doar un pupat şi gata. Ce-ncepuseşi să faci? Eşti vreun maniac sexual sau ce-ai? Unde mă aflu? Printre maniaci şi dumnezei băloşi?

*

CĂPITANUL Garm emise iuţi flashuri alternative de albastru şi galben.

— S-a făcut? Cît avem acum de aşteptat?

— Am impresia că se produce imediat. În tot universul, cînd îţi vine vremea să înmugureşti, înmugureşti. N-ai de ce să pierzi vremea.

— Da? După obiceiurile greţoase pe care mi le-ai descris, cred că n-am să mai înmuguresc niciodată. Te rog, să terminăm odată.

— O clipă, Căpitane!

Dar clipele treceau şi flashurile Căpitanului luară încet o tentă portocalie ameninţătoare, în vreme ce ale lui Botax aproape se estompară.

Pînă la urmă, Botax întrebă nesigur:

— Iartă-mă, madam, dar cînd ai să înmugureşti?

— Cînd o să **ce?**

— Să faci un pui.

— Am un copil.

— Vreau să zic, să faci unul acum.

— N-am să fac. Nu sînt încă pregătită pentru altul.

— Ce? Ce? întrebă Căpitanul. Ce zice?

— Se pare, bîigui Botax, că nu inten-

ţionează să facă pui acum.

Pata de culoare a Căpitanului străluci orbitor:

— Ştii ce cred, Detectivule? Cred că ai o minte bolnavă, pervertită. Nu se întîmplă nimic cu creaturile astea. N-are loc nici un fel de cooperare între ele şi nu apare nici un pui. Cred că sînt două specii diferite şi tu ţi-ai bătut joc de mine.

— Dar, Căpitane...

— Nici un „dar , Căpitane"! M-am săturat! M-ai supărat, mi-ai întors stomacul pe dos, mi-ai provocat greaţă, m-ai dezgustat cu concepţia ta despre înmugurire şi m-ai făcut să-mi pierd vremea de pomană. Nu urmăreşti decît să obţii o glorie personală şi-am să am grijă să n-ajungi la ea. Scapă de creaturile astea! Dă-i ăleia pielea înapoi şi pune-le de unde le-ai luat. Ar trebui să reţin cheltuielile pentru staza temporală din salariul tău.

— Dar, Căpitane...

— Înapoi, am zis. Pune-le înapoi în acelaşi loc şi în acelaşi moment. Vreau ca planeta să rămînă neatinsă şi o să am grijă de asta.

Îi mai azvîrli o privire furibundă lui Botax:

— O singură specie, două forme, sîni, sărutări, cooperare, puah... Eşti un caraghios şi un nătărău şi, mai ales, o creatură bolnavă, bolnavă, bolnavă!

Nu mai încăpea scuză. Botax, cu membrele tremurînd, programă întoarcerea creaturilor pe planeta lor.

*

STĂTEAU acolo, pe platforma gării suspendate, uitîndu-se în jur derutaţi. Era în amurg şi trenul care se apropia se auzea ca un zumzet abia deslușit în depărtare.

Marge îndrăzni timid:

— Domnule, chiar s-a întîmplat?

Charlie dădu din cap:

— Îmi aduc aminte totul.

— Nu putem spune nimănui.

— Bineînţeles că nu. Ar zice că ne-am ţicnit. Pricepi, nu?

— M-hm. Întrutotul, se depărtă ea înţepată.

— Ascultă. Îmi pare rău că te-ai simţit prost. Dar n-a fost ideea mea.

— Nu-i nici o problemă. Ştiu.

Ochii lui Marge studiau platforma de

lemn a peronului. Vuietul trenului se înteţea.

— Vreau să zic, doamnă, ştii, nu eşti chiar rea. De fapt, arăţi bine, dar m-am jenat să-ţi spun.

Ea se lumină deodată:

— Nu-i nici o problemă.

— Vrei poate să bem o cafea ca să te linişteşti? Nevastă-mea nu mă aşteaptă aşa devreme.

— O? Păi şi Ed e plecat din oraş, aşa că am la dispoziţie un apartament gol. Băieţelul e în vizită la mama.

— Atunci, haide. Am făcut deja cunoştinţă, nu?

— Şi încă cum! rîse ea.

Trenul năvăli în gară, dar ei se răsuciră pe călcîie şi coborîră scara îngustă dinspre stradă.

De fapt, se cinstiră cu cîteva cocteiluri şi apoi Charlie n-o putu lăsa să se ducă acasă singură, noaptea, şi o conduse pînă la uşă. Marge se văzu obligată de politeţe să-l invite înăuntru pentru cîteva clipe, natural.

*

ÎNTRE timp, în nava spaţială, nimicitul Botax făcea un ultim efort pentru a dovedi că a avut dreptate. În vreme ce Garm pregătea nava pentru plecare, Botax cuplă grăbit viviecranul minuscul pentru a arunca o ultimă privire la specimenele lui. Îi prinse în prim plan pe Charlie şi Marge în apartamentul ei. Cîrceii i se zburliră şi începu să emită flashuri într-un curcubeu scînteietor.

— Căpitane Garm! Căpitane! Uite-i ce fac acum!

Dar, în aceeaşi fracţiune de secundă, nava ţîşni ca fulgerul din staza temporală.

În româneşte de Marilena MILESCU

Cristian M. TEODORESCU

W.K. ÎN BUTONIA

1. PROLOG. ÎN PURGATORIU

— Asta va fi postul dumitale de lucru, spune grasul și se șterge cu mîneca pe frunte și pe ceafă. Cald, al naibii, adaugă.

W.K. rămîne un timp cu privirea ațintită în direcția pe care i-a arătat-o grasul. Ridică ochii, în ei se citește insatisfacția.

— Numai 16 butoane? Grasul încuviințează. Parcă era vorba de douăzeci sau douăzeci și cinci.

— A fost vorba, dar... Patru dintre tastele dumitale a trebuit să le mutăm la postul vecin.

— În condițiile astea...

— Dar ÎNAINTE, cîte butoane ai avut?

— Zece. Vreau să vorbesc cu directorul.

— Fă o cerere și las-o aici, după program! Dar sfatul meu e să accepți. Salariul este numai cu 25% mai mic. Pentru dumneata, e mai bine ca înainte. Pe urmă, e mai comod, sînt taste semiautomate, se aprind și sună atunci cînd trebuie apăsate. Nu mai găsești în toată Butonia așa ceva.

— Eu n-am nevoie să-mi semnalizeze nimeni. Eu simt, înțelegi, SIMT cînd trebuie să apăs un buton. Spre deosebire de alții...

— Să lăsăm vorba, tinere! Primești sau nu primești?

W.K. oftează.

— Primesc, spune într-un tîrziu.

2. INFERNUL

— Duceți-vă la dracu'! urlă W.K. spre nonbutonist. Eu am cerut să vorbesc cu directorul, nu cu un popă!

— Nu știu ce-ați cerut, îi spune nonbutonistul calm, deși fața lui a mai pierdut din culoare. Dar am fost trimis să vă spun că Reverendul Kirill vă așteaptă.

În sală, toți s-au întors pe scaunele turnante spre ei și-i privesc, unii amuzați, alții intrigați. Un buton pîrîie, cineva îl atinge, să tacă. Nonbutonistul se îndepărtează de W.K.

— Și vă așteaptă chiar acum! îi mai spune, apoi iese.

W.K. se ridică și el, cu inima strînsă, lăsîndu-și butoanele. „Se va găsi cineva să se ocupe și de ele", își spune.

— Îmi pare rău că te-am deranjat din timpul lucrului, spune reverendul. E complet spîn și ras în cap. Mai ales cînd e vorba de o muncă atît de importantă! He, he, he!

— Ce doriți?

— Stai jos, fiule! Vreau să stăm de vorbă.

W.K. se așază.

— Dar, vă rog, puțin respect. Sînt operator Clasa a III-a, nu un nonbutonist oarecare.

Părintele începe din nou să rîdă ascuțit, se potolește, apoi întreabă:

— Și zi așa, crezi că este enorm de mare diferență între tine și un individ care n-are acces la nici un buton?

— Bineînțeles. El n-are nici o putere, nici o libertate de decizie. Pe cînd eu...

— Pe cînd tu ai 16 butoane, știu. Și ești încă la început. 16 butoane înseamnă doi la a șaișpea configurații distincte. Șaizeci și cinci de mii cinci sute treizeci și șase. Așa-i? Hai, că trebuie să știi matematică, altfel nu ajungeai aici.

— Așa e, părinte. Dar cum calculați așa repede?

— Știu cu precizie puterile lui doi

pînă la cincizeci. De douăzeci și cinci de ani păstoresc Centrul ăsta. Vrei să-ți spun cîte butoane are directorul adjunct? Treizeci și nouă! Probabil că și tu îți dorești la fel. BUTOANE, CÎT MAI MULTE BUTOANE! Vrei să fii un Om Important, așa-i?

— Toți își doresc asta. Chiar și nonbutoniștii sau nonbutonanzii.

— De ce-i desconsideri? Tu n-ai fost nebutonist?

— Nonbutonand, adică elev. Și asta numai pînă la zece ani, cînd am primit un Buton, onorific, ce-i drept, totuși buton.

— Și nu vei fi nebutonist după ce vei ajunge atît de bătrîn, încît să nu ți se mai poată încredința „răspunderea" vreunui buton? Ce vei face atunci?

— Mă voi sinucide.

— Și vei ajunge în infern.

— De ce vorbești așa, părinte?

— Vreau să-ți deschid ochii spre adevăr. Îți spuneam să nu-i desconsideri pe nebutoniști, pentru că, DINCOLO, s-ar putea foarte bine ca ei să fie cei care apasă butoanele. Pe urmă, te-ai întrebat vreodată ce se întîmplă, de fapt, cînd apeși pe un buton?

— Ceea ce-mi doresc. Așa am învățat la Religie. Forța divină ne călăuzește pașii spre postul cel mai nimerit, pentru care am fost predestinați. Îi disprețuiesc pe nebutoniști pentru că ei n-au nici o chemare. Ei s-au născut pur și simplu degeaba...

— ...Așa crezi? Bun, și tu ce ți-ai dorit să faci? Ce chemare ai? Să inventezi ceva, să compui muzică, să scrii?...

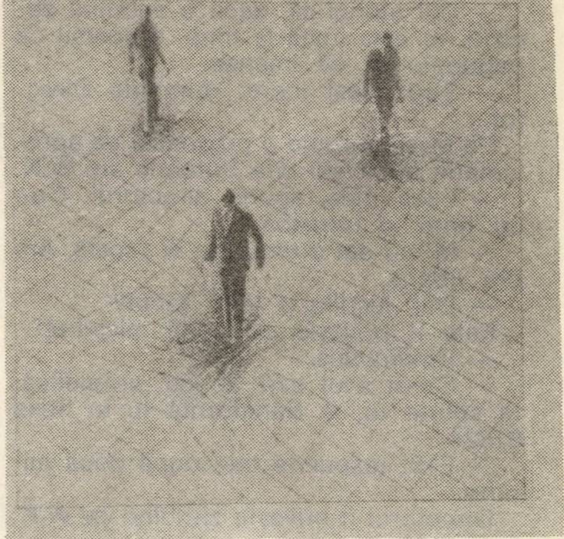
— Nu. Să conduc.

3. PARADISUL

— Sînteți chemat la director, îi spune același nebutonist. W.K. se ridică și iese din sală. Ia ascensorul spre ultimul etaj.

Se oprește, fascinat, în mijlocul biroului directorial. Încăperea este întunecoasă și mai multe ecrane o luminează. Diagrame, grafice color. Centrul încăperii este dominat de un pupitru imens, pe care se află cîteva zeci de taste.

— Bună ziua, dragul meu, spune directorul. În luminile ecranelor, fața lui este foarte palidă. Apasă pe un buton și spune:

RYU KUMITA: Ilustrație de carte

— Trimiteți-l pe Schultz! Apoi, adresîndu-i-se lui W.K.: Am auzit că ești nemulțumit de postul tău.

— Nu chiar nemulțumit. Dar speram mai mult. La examen ne-au spus...

În birou intră un lungan deșirat, cu barbă neagră. Schultz.

— Ține-mi puțin locul, ordonă directorul. Hai să ieșim puțin, propune.

În interiorul perimetrului Institutului se află un parc imens, unde au acces numai cei de la 25 de butoane în sus.

— Să știi, pe de altă parte, că șaisprezece taste nu sînt un nimic, domnule W.K. A fost o dovadă de mare încredere că ți-am acordat răspunderea lor.

Ceva țîrîie dinspre buzunarul directorului. Acesta scoate un portbuton, îndreaptă antena spre ultimul etaj al blocului turn, apasă pe două butoane, țîrîitul încetează.

— Vezi, dragul meu, există butoane și butoane. Unele n-au absolut nici o importanță, altele trebuie supravegheate tot timpul. Indiferent unde ai fi, trebuie să te afli pregătit în orice clipă. Imaginează-ți ce s-ar întîmpla în cazul unui război, dacă n-am riposta destul de repede... Nu, dar aici nu-i vorba de nici un război. Este vorba chiar de Sistemul nostru economic, o mașinărie bine pusă la punct... Ai învățat despre Sistemul nostru economic, nu-i așa?

— Sigur că da, spuse W.K.

— Ştii atunci că, dacă o anumită decizie nu este luată la timp, e posibil ca pagubele să fie imense.

— Ştiu acest lucru, domnule Director...

De ei se apropie o puştoaică de aproximativ atîţia ani cîte butoane are W.K.

— Fiica mea, spune directorul. Ce-i cu tine? o întreabă.

— Mi-au dat drumul de la şcoală. Am oră liberă.

— Dar lecţiile ţi le-ai făcut?

Fata îl priveşte cu ochii micşoraţi.

— Bineînţeles.

— Ce-ai avut azi? A, da, aritmetică. Ia spune tu, ia transformă tu în hexa 61824.

— F18, răspunde fata după două minute.

Directorul îl priveşte zîmbind pe W.K.

— Aveţi o fată foarte deşteaptă. Vă seamănă, spune acesta.

O clipă toţi trei se privesc unul pe altul, neştiind ce să mai spună.

— El e W.K., spune directorul într-un tîrziu.

— Îmi pare bine, spune fata. Cîte butoane ai?

— Şaisprezece.

— Deocamdată, adaugă directorul zîmbind.

— Păi B.Z., care e tot aşa tînăr, are 20.

— Cînd am dat concurs... se lansează W.K.

— Dar B.Z. e cu doi ani mai în vîrstă, spune directorul. Buzunarul lui zbîrnîie din nou, el scoate portbutonul, apasă un buton. Se aude Schultz:

— Domnule director, vă rog să veniţi! Se semnalează o creştere necontrolată a parametrilor la Secţiunea Trei...

Directorul apasă butonul, spune „mă scuzaţi", apoi se îndreaptă spre blocul turn.

— Cine-i B.Z.? întreabă W.K. după mai multă vreme.

— Un tip. Tînăr, cu ochi albaştri. (W.K. are ochii de culoarea cafelei cu lapte.) Ţi-am zis, are 20 de butoane.

— Şi lucrează de mult aici?

— De un an şi jumătate.

W.K. tace. Într-un tîrziu, mormăie:

— Profesorul meu mi-a recomandat să vin aici. Şi eu trebuia să am 20 de butoane. Aşa mi-au spus cînd am dat examenul.

— Păcat, spune rece fata.

W.K. o prinde de braţ.

— Tu-l iubeşti pe B.Z.? o-ntreabă.

— Ce te-a apucat? De ce mă-ntrebi?

— Aşa. Îl iubeşti! Eşti moartă după el şi crezi că eu sînt un nimic pentru că am mai puţine butoane ca el. Aşa-i? Aşa-i?

Fata se smulge.

— Eşti nebun dacă crezi aşa ceva. Eu nu mă dau în vînt după unul cu 20 de butoane! Tata are aproape o sută! Şi m-ar interesa cu atît mai puţin unul cu numai 16!

W.K. priveşte în pămînt. Fata se îndepărtează.

— La revedere, mormăie el; ea nu-l aude.

4. O VIAŢĂ AVEM

Dacă ai butoane multe,
Toată lumea-o să te-asculte.

— O viaţă avem, îi spune Reverendul Kirill lui W.K. Şi viaţa asta e al naibii de scurtă. Trebuie să încercăm s-o înţelegem.

Se aude un bîzîit strident în spatele amvonului. Referendul se apleacă, apasă un buton, bîzîitul încetează.

— Şi tu *ai* butoane, părinte?

— Bineînţeles. Biserica e un organism complicat, cum crezi că e condusă?

— Şi cîte butoane ai?

— Unul singur.

— Numai unul?!

— Numai unul. Dar este butonul comunicărilor divine, este Butonul Mistic, ia-o cum vrei, mă rog, nu e un buton oarecare, e BUTONUL, dacă poţi înţelege.

— Dar e unul singur...

— Şi ce-i cu asta? Nici un prelat, nici chiar papa, n-are în grijă mai mult de un Buton. Însă acesta e mult mai important decît suta de butoane a directorului.

— Dar e unul singur, părinte. Să presupunem că am la îndemînă un singur buton, prin care pot să distrug lumea sau s-o cruţ. E poate cel mai important buton ce se poate imagina. Dar e unul singur, părinte, influenţa mea asupra lumii se poate traduce, cum să zic...

— Doar într-un act binar. Şi-ai apăsa acest buton?

— Fără îndoială că da. Poate că pe Lumea Cealaltă aș avea mai multe...

— Sau s-ar putea s-ajungi să n-ai nici unul. S-ar putea să devii un Nebutonist Etern. Ce zici, ți-ar place?

În capelă e frig. W.K. se scutură de un frison.

— Scopul meu e să fac totul pentru ca cei pe care-i păstoresc să n-ajungă Nebutoniști Eterni, învățîndu-i Să Creadă, Să Înțeleagă Rostul Butoanelor. Iar asta se poate realiza numai spre bătrînețe. Poftim, profesorul tău ți-a spus: toate activitățile din lume sînt dirijate de coordinatoare care ne consultă la fiecare decizie pe care o iau; iar noi, apăsînd pe butoane, consimțim sau nu la hotărîrea lor. Trebuie să distingem, să simțim cînd Trebuie comandată o asemenea acțiune neprevăzută de sistemele cibernetice sau cînd, dimpotrivă, trebuie contramandată. Trebuie să știm cînd e cazul să nu apăsăm pe un buton chiar dacă acesta se aprinde. Trebuie să crezi în Forțele Omului Iluminat Divin.

— Mulțumesc, părinte, spune W.K. și se ridică.

— Dumnezeu să te binecuvînteze!

W.K. l-a cunoscut pe B.Z. la cantină. Au devenit amici și B.Z. i-a vorbit de fata directorului.

— Ne-am împrietenit de cînd am venit aici. E simpatică, deși poate contează prea mult la ea numărul de butoane și prea puțin altceva. E fiica tatălui ei. Însă ne înțelegem bine. În curînd începe și ea să lucreze. I-a aranjat taică-său un post destul de bun. Unul cu 16 butoane, zice că are pe cineva angajat temporar...

Seara, dacă B.Z. n-are întîlnire cu fata directorului, merg împreună, el și W.K., să bea un pahar. Încep interminabilele discuții despre utilitatea butoanelor, despre faptul că actul de a apăsa pe buton trebuie făcut cu mult discernămînt și inspirație.

— Uneori, spune B.Z., mă obsedează ideea ca, de fapt, butoanele să fie ceva doar de formă, aprinzîndu-se și bîzîind aleator, fără ca apăsarea pe unul sau altul să aibă vreun efect real. Știu, e o erezie care l-ar înfuria pe bunul nostru Reverend. Dar nu pot să scap de ideea asta...

Și B.Z. se înfierbîntă în discuție, uită de tot după primele două pahare. Și atunci, înainte de a turna al treilea rînd,

SOICHIRO KITA: Cercel

W.K. presară în paharul lui B.Z. conținutul unui plic pe care-l poartă tot timpul la el.

Într-o dimineață, B.Z. se prăbușește pe pupitrul lui cu un ecran și 20 de butoane. Sîngele îi țîșnește pe nas și pe gură. Ceilalți sînt nevoiți să-l scoată afară din sală. Apoi se întorc, fiecare la butoanele lui, lăsîndu-l pe B.Z. în grija grasului, care-l duce la infirmerie.

Peste o jumătate de oră, W.K. este chemat la director. Se întoarce zîmbind și ia în primire postul lui B.Z. cu ecran și douăzeci de taste.

Iar seara pleacă el s-o întîlnească pe fata directorului.

— Parcă ne cunoaștem, spune ea.

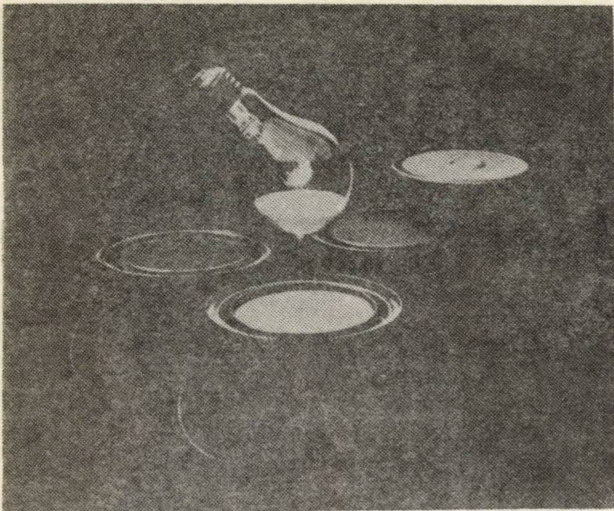
— Eu sînt acum pe postul cu 20 de butoane, spune el.

— Felicitări, spune fata.

Se plimbă mînă-n mînă prin parc, privind amuzați jocurile copiilor. Cei mai mulți stau așezați în țărînă, cu o duzină de pietricele în fața lor, apăsînd, cu gesturi sacadate, cînd și cînd, pe cîte o pietricică.

— Mă iubești, nu-i așa? spune fata lipindu-și fruntea de umărul lui.

— Da, spune el.

TOSHIO HABU: Fotografie artistică

5. ILUMINAREA

W.K. rămîne adeseori, după program, la postul de lucru cu cele 20 de butoane și cu ecranul împărțit în pătrățele care-și schimbă necontenit culorile. În spatele lui, puțin deasupra umărului drept, se află Profesorul de Comanda Sistemelor, care i-a îndrumat primii pași în viață. „Ți s-a spus de multe ori care sînt consecințele actului de a apăsa sau nu pe un buton. Coordinatorul prezintă o decizie în legătură cu programarea roboților industriali, cu modelarea sau structurarea producției; apăsarea pe buton corespunde cu acceptarea acestei decizii. Dar neapăsarea determină Coordinatorul să caute altă soluție la problema pe care și-a formulat-o. Cum parametrii exteriori variază în permanență, noua soluție s-ar putea să fie mai completă, mai bună, după cum poate fi și mai proastă".

Lui W.K. i se face somn, dar se concentrează. Butoanele se aprind și sună cu o vioiciune mai mare decît în timpul zilei și asta-i face plăcere. Uneori, semnalizează mai multe odată — fapt care în timpul zilei se întîmplă rar. Pe unele le apasă, pe altele le lasă pînă cînd se opresc singure. E minunat, ar trebui să lucrez numai noaptea, gîndește el. Restul sălii este întunecat, toate celelalte posturi de lucru sînt oprite — Și ce.se întîmplă noaptea? a întrebat el. Cum se iau deciziile? — „Marea majoritate a deciziilor, la care de obicei Coordinatorul îi consultă pe oameni, atunci, sînt luate automat, iar cele mai importante și mai riscante sînt dirijate către acele posturi la care cineva lucrează noaptea", i-a răspuns Profesorul.

Cele mai importante decizii — eu sînt printre cei care le iau.

„Sigur, mai ales de cînd cu tastele cu semnalizare, sînt decidenți care toată viața lor apasă conștincioși toate butoanele care se aprind și am observat că aceștia n-au progresat niciodată ierarhic. Pentru că, să știi, Coordinatorul analizează și comportarea elementului uman, progresul pe care sistemul economic în evoluție l-a înregistrat datorită unui decident și sugerează promovarea sau retrogradarea acestuia — decizie avizată sau nu de către unul din operatori (poate chiar cel de care este vorba) prin apăsare sau neapăsare a unui buton".

Vorbele Profesorului — pe care le-a mai ascultat, aceleași, de o mie de ori, îi dau încredere — au în această noapte o influență mult mai mare asupra lui. Lucrează, apasă butoane după butoane, uneori nețiînd seama dacă au semnalizat sau nu. Dansul luminilor pe ecranul pe care ține privirile pironite devine din ce în ce mai rapid și mai greu de urmărit. (În timpul zilei, se schimbă doar la cîteva minute culoarea cîte unui pătrățel.) Se întîmplă ceva grav. Ceva important, sugerează ecranul. W.K. își stăpînește cu greu emoția. La un moment dat, se aprind toate butoanele odată. Le privește uimit, atinge numai trei dintre ele.

Se ridică brusc de pe scaun, dărîmîndu-l. Se deplasează rînd pe rînd, la toate posturile vecine și le pune în funcțiune. Încăperea se umple de bîzîituri și de străfulgerări, ecranele pîlpîie toate apocaliptic. „Acum sînt un puternic. Sînt Puternic", șoptește W.K. simțind un început de erecție. Aleargă de la un post la altul, atingînd cîte un buton, rîde. „Un om care a simțit o singură dată Fulgerul Divin nu poate ajunge Nebutonist Etern", a spus Reverendul. „Acum Sînt Puternic". Gîfîie, dar continuă să alerge.

Însă piuiturile scad în intensitate, ecranele se calmează, W.K. se prăbușește, extenuat. A trecut o jumătate de

oră, o oră? Se lungește la podea. Nu știe de ce, îi vine să plîngă. Butoanele mai pîrîie cînd și cînd, culorile ecranelor se mai schimbă ici și colo, la întîmplare, aleator.

La întîmplare. Aleator. Așa spunea și B.Z. Un bun (Co)Ordinator trebuie să dispună de un program cît mai sofisticat pentru generare de numere (pseudo)aleatoare. Pentru a se raporta la el în momentul execuției algoritmilor săi. Și ce generator de secvențe aleatoare (predestinate, zice Reverendul) poate fi mai bun decît... W.K. privește cu ochii larg deschiși spre butoanele care se aprind și se sting, ecranele colorate clipitoare... Ce Generator Aleator poate fi mai bun decît cîțiva indivizi care se consideră „norocoși", „puternici" și sînt bucuroși să apese butoanele... Atît sîntem. Un circuit intern al Coordinatorului.

W.K. adoarme pe podea.

6. EPILOG

W.K. lucrează frenetic, ca de obicei. Fata directorului are pretenții mari de la el.

— Îmi pare rău, spune grasul privind în pămînt.

W.K. se întoarce pe scaunul turnant către el.

— Ce s-a întîmplat?

— Trebuie să vă dau o veste proastă. Sînteți concediat!

— Concediat? rîde W.K. Cum așa, mă rog?

— Adineauri am primit decizia Centrului de Prognoză, contrasemnată de director.

— Dar... dar mi se dă înapoi postul celălalt, cu 16 butoane...

— Nu mai este liber. Nu puteți ocupa două posturi simultan.

W.K. își prăbușește capul pe pupitru.

— Nu se poate. Nu pot să cred una ca asta. Am dat concurs pentru...

— N-are importanță. Vă rog să vă ridicați!

RAOUL HAUSMANN: Spiritul vremii noastre (1919)

— „Dacă n-ai nici un buton,
Spînzură-te de plafon!"

— Fiți tare! Doar nu s-a terminat lumea. N-o să fiți nici primul, nici ultimul Nebutonist. La Manufactură sînt destule locuri de muncă... Acum, hai, ridicați-vă!

— Aș vrea să vorbesc cu domnul director.

— Mi-a transmis că nu mai are ce discuta cu dumneata.

W.K. sare în picioare, cu ochii injectați:

— Spune și „dumneata"! Pentru ce? La ce bun? La ce folosesc toate drăciile, butoanele, ecranele??

Grasul ridică din umeri:

— La nimic. Eu așa zic.

Clifford D. SIMAK

BEŢIE TRISTĂ

ERA sîmbătă seara şi stăteam pe verandă, străduindu-mă cu nişte băutură. Aveam un clondir lîngă mine, la îndemînă, mă simţeam bine şi mă pregăteam să mă simt şi mai bine, cînd străinul ăsta şi cu robotul lui au apărut pe aleea dinspre stradă.

Am ştiut imediat că era un extraterestru. Arăta cam ca un om, dar nu există oameni după care să se ţină aşa roboţii.

Dacă aş fi fost treaz, mi-ar cam fi luat piuitul ideea că un extraterestru vine încoace pe alee şi ar fi făcut să-mi umble ceva gînduri prin cap. Dar nu eram treaz — nu chiar treaz de tot.

Aşa că am zis bună seara şi l-am poftit să stea jos şi el mi-a mulţumit şi s-a aşezat.

— Şezi şi dumneata, i-am zis robotului, trăgîndu-mă într-o parte ca să-i fac loc.

— Lasă-l să stea în picioare, a zis extraterestrul. Nu poate să şadă. E doar o maşină.

Robotul a zdrăngănit dintr-o maşinărie către el, dar altceva n-a spus.

— Ia şi dumneata un gît, l-am invitat, apucînd clondirul, dar străinul a scuturat din cap.

— N-aş îndrăzni, a spus el. Metabolismul.

Ăsta era unul din cuvintele care făceau parte din specialitatea mea. De cînd lucram la sanatoriul doctorului Abel, prinsesem ceva din păsărească medicală.

— E un necaz mare, i-am spus. Nu te deranjează dacă beau eu?

— Deloc, a zis străinul.

Aşa că am tras un gît zdravăn. Simţeam nevoia.

Am pus butelca jos, m-am şters la gură şi l-am întrebat dacă aş fi putut să-i ofer ceva.

Părea de-a dreptul neprimitor din partea mea să stau acolo şi să sorb din băutură, iar el să nu aibă nimic în faţă.

— Poţi să-mi povesteşti despre oraşul acesta, a spus străinul. Cred că îi ziceţi Millville.

— Aşa-i zice într-adevăr. Ce vrei să ştii despre el?

— Toate poveştile triste, a zis robotul, vorbind şi el în cele din urmă.

— Are dreptate, a spus străinul instalîndu-se cu un aer de aşteptare plină de desfătare. Spune-mi despre necazuri şi nenorociri.

— De unde să încep?

— Ce-ar fi să începi cu dumneata?

— Cu mine? Eu n-am niciodată necazuri. Sînt paznic la sanatoriu toată săptămîna şi sîmbăta mă îmbăt. Apoi mă trezesc duminica, aşa ca să pot fi paznic încă o săptămînă. Crede-mă domnule, i-am zis, n-am dat peste nici un fel de belele. Stau bine. M-am descurcat.

— Dar trebuie să fie şi persoane care...

— Sigur că sînt. N-ai văzut în viaţa dumitale atîta văicăreală ca aici în Millville. Nu-i nimeni pe aici, în afară de mine, pe care să nu fi picat o groază de necazuri. Şi n-ar fi chiar aşa de rău dacă n-ar trăncăni atîta despre ele.

— Povesteste-mi. a zis străinul.

AŞA că am mai luat o înghiţitură şi pe urmă i-am povestit despre văduva Frye, care locuieşte mai încolo pe strada asta. I-am spus cum viaţa ei fusese doar o lungă suferinţă, cu soţul ei care a părăsit-o cînd băiatul avea numai trei ani, cum s-a apucat să spele

prin casele altora pînă i se lua piele de pe degete ca să aibă din ce trăi amîndoi, cum puştiul n-avea mai mult de treişpe sau paişpe ani cînd a furat maşina aia şi s-a trezit că l-au trimis pentru doi ani la şcoala de corecţie, tocmai la Green Lake.

— Şi asta-i tot? a întrebat străinul.

— Mă rog, în linii mari, am zis eu. N-am mai băgat nici una din floricelele sau amănuntele sumbre, aşa cum ar fi făcut văduva. Ar trebui s-o auzi pe ea povestind.

— Ai putea aranja aşa ceva?

— Ce să aranjez?

— Să-mi spună ea toate astea.

— Nu ţi-aş putea promite, i-am spus cinstit. Văduva are o părere proastă despre mine. Nici nu vorbeşte cu mine.

— Dar nu înţeleg de ce.

— Ea este o femeie cuviincioasă şi bisericoasă, i-am explicat, iar eu o haimana împuţită. Şi mai şi beau.

— Ei nu-i place să bea?

— Ea crede că ăsta-i un păcat.

Pe străin l-a trecut un fel de fior.

— Ştiu. Cred că peste tot e cam la fel.

— Sînt şi pe la dumneata oameni ca văduva Frye?

— Nu chiar la fel, dar atitudinea este aceeaşi.

— Ei, am zis eu după ce-am mai tras o înghiţitură, îmi închipui că nu-i altceva de făcut decît să nu-ţi pierzi curajul.

— Ar fi un deranj prea mare, a întrebat străinul, să-mi mai spui încă una?

— Deloc, i-am zis.

Aşa că i-am povestit despre Elmer Trotter care s-a ridicat urmînd facultatea de drept la Madison, făcînd pe deasupra tot felul de treburi ca să-şi agonisească existenţa, pentru că nu avea pe nimeni, cum a reuşit în cele din urmă să intre în barou, cum a venit înapoi la Millville şi şi-a pus pe picioare un birou de avocatură.

N-am putut să-i spun cum s-a întîmplat sau de ce, cu toate ca întotdeauna mi-am închipuit că Elmer se săturase pînă peste cap de sărăcie şi n-a scăpat ocazia să pună mîna repede pe o groază de bani. Nimeni n-ar fi trebuit să ştie mai bine decît el că era o treabă necurată, pentru că el era avocat. Dar a ţinut-o înainte aşa şi a fost prins.

TAKASHI KANOME: Ambalaje

— Şi apoi ce s-a întîmplat? a întrebat străinul cu respiraţia tăiată. A fost pedepsit?

I-am spus cum a fost radiat Elmer din barou, cum Eliza Jenkins i-a dat înapoi inelul şi cum Elmer şi-a găsit o slujbă în asigurări abia reuşind să cîştige cît să trăiască de azi pe mîine, cît a suferit ca să ajungă din nou avocat, dar n-a mai putut niciodată.

— Ai înregistrat toate astea? l-a întrebat străinul pe robot.

— Înregistrat tot, a zis robotul.

— Ce nuanţe fine, a exclamat străinul, care părea să fie foarte încîntat. Ce realitate viguroasă şi copleşitoare!

Nu înţelegeam ce tot spunea, aşa că am mai băut ceva.

Pe urmă i-am dat înainte, fără să mai fiu întrebat, i-am spus şi despre Amanda Robinson şi povestea ei de dragoste nefericită şi cum a devenit ea cea mai manierată şi mai tristă fată bătrînă din Millville. Şi despre Abner Jones cu dezamăgirile lui nesfîrşite, refuzînd să renunţe la ideea că ar fi un mare inventator şi cum familia lui a ajuns înfometată şi în zdrenţe. În timp

ce el își pierdea tot timpul cu invențiile.

— Ce tristețe! a zis străinul. Ce planetă adorabilă!

— Mai bine te-ai potoli, i-a atras atenția robotul. Doar știi ce ți se întîmplă.

— Încă una, s-a rugat străinul. N-am nimic. Numai încă una.

— Știi ce? i-am spus eu, nu mă deranjează să-ți povestesc toate astea, dacă dorești. Dar poate-i mai bine să-mi spui mai întîi cîte ceva despre dumneata. Înțeleg că ești un extraterestru.

— Bineînțeles, a zis străinul.

— Și ai venit aici cu o navă cosmică?

— Ei, nu chiar cu o navă cosmică.

— Atunci, dacă ești extraterestru, cum poți să vorbești așa de bine?

— Asta, a spus străinul, e un subiect care e încă delicat.

Robotul a zis ironic:

— L-au taxat bine, la drept vorbind.

— Vrei să spui că ai plătit pentru asta?

— Prea mult, a zis robotul. L-au văzut că e lacom, așa că i-au cam săltat prețul.

— Dar am să reglez eu conturile cu ei, a zis scurt străinul. Dacă nu obțin un profit din asta, înseamnă că nu mă numesc...

Și a spus un cuvînt care era lung și sucit și fără nici o noimă.

— Așa te cheamă? am întrebat.

— Da, desigur. Dar poți să-mi spui Wilbur. Și robotului poți să-i spui Lester.

— Bine, băieți, am zis eu. Mă bucur să vă cunosc. Mie puteți să-mi spuneți Sam.

Și am mai băut ceva.

Stăteam acolo pe verandă în timp ce răsărea luna, fluturii de noapte zburau pe deasupra gardului viu din tufe de liliac și toată lumea părea un pic cherchelită. Niciodată nu mă simțisem așa de bine.

— Încă una doar, a zis rugător Wilbur.

Așa că i-am povestit despre cîteva din cazurile de boli psihice din sanatoriu și le-am ales pe cele mai grave, iar Wilbur a început să se smiorcăie lîngă mine și robotul a zis:

— Uite ce-ai făcut! L-a apucat beția tristă.

Dar Wilbur s-a șters la ochi, a zis că nu-i nimic și, dacă o țin tot așa, el o să facă tot ce-i stă în putință ca să-și vină în fire.

— Ce naiba se întîmplă? am întrebat eu cam mirat. Te porți de parcă te-ai fi îmbătat ascultînd poveștile astea triste.

— Asta și face, a spus Lester, robotul. De ce altceva crezi că stă el aici și-ți ascultă văicărelile.

— Dar tu? l-am întrebat eu pe Lester.

— Păi sigur că nu, a zis Wilbur. El n-are emoții. El e doar o mașină.

Am mai luat o gură și m-am gîndit că e limpede ca lumina zilei. Așa că i-am expus lui Wilbur filozofia mea:

— E sîmbătă noaptea și ăsta e timpul potrivit să urli ca lupii. Așa că haide împreună să...

— Sînt alături de tine, a lăcrimat Wilbur, cîtă vreme poți să mai vorbești.

Lester a scos dintr-o mașinărie un zdrăngănit care trebuie să fi sunat a dezgust, dar altceva n-a făcut.

— Ai grijă de fiecare cuvînt! i-a zis Wilbur robotului. O să ne alegem cu milioane. Ne trebuie ca să putem înapoia tot, cu ce ne-au încărcat pentru îndoctrinare. Și a oftat. Nu că n-ar merita. Ce planetă simpatică și melancolică!

Așa că i-am dat înainte ungîndu-mă bine, iar noaptea părea să devină din ce în ce mai bună cu fiecare minut care trecea.

CĂTRE miezul nopții, m-am îmbătat de nu mă mai puteam ține pe picioare, iar Wilbur era și el beat și plîngăreț, așa că ne-am dat bătuți de bună voie. Ne-am ridicat de pe verandă și ținîndu-ne de gît am intrat în casă, unde l-am pierdut pe undeva pe Wilbur, dar am răzbit pînă la patul meu și asta-i ultimul lucru pe care mi-l amintesc.

Cînd m-am trezit din somn, am știut că e duminică dimineața. Soarele intra ca un șuvoi prin fereastră și totul era sclipitor și fățarnic, așa cum e întotdeauna duminica pe aici.

Duminicile sînt liniștite de obicei și asta-i un cusur al lor. Dar asta nu era liniștită. Afară era o larmă îngrozitoare. Parcă cineva ar fi azvîrlit cu pietre lovind într-un bidon de tinichea.

M-am rostogolit afară din pat și am simțit în gură un gust așa de rău cum eram sigur dinainte că o să simt. M-am frecat ca să mai scot ceva din nisipul

AKIRA SHISHIDO: Ilustraţie de revistă

pe care-l aveam în ochi și am pornit către odaia cealaltă, dar chiar lîngă ușa dormitorului aproape că am călcat pe Wilbur.

Întîi m-am cam speriat, apoi mi-am amintit cine era și am stat și m-am uitat la el, parcă nu-mi venea să-mi cred ochilor. La început am crezut c-ar fi mort, dar am văzut că nu e. Zăcea pe spate cu gura deschisă și la fiecare respirație mustățile ca de pisică fîlfîiau.

Am pășit peste el și m-am îndreptat spre ușă ca să aflu ce era cu tărăboiul de afară. Și l-am văzut pe Lester, robotul, exact unde îl lăsasem noaptea trecută, iar pe potecă o gașcă de puștani care azvîrleau cu pietre în el. Puștii ăia ochiau binișor. Îl nimereau mereu pe Lester.

Am zbierat la ei și s-au împrăștiat de-a lungul străzii. Se temeau că o să le tăbăcesc pielea.

TOCMAI mă răsuceam pe călcîie ca să mă întorc în casa, cînd pe stradă a apărut legănîndu-se o mașină. Joe Fletcher, polițaiul nostru, a coborît și a venit cu pași mari spre mine și am băgat de seamă că era în niște toane de parcă mînca flăcări.

Joe s-a oprit în fața verandei, și-a pus mîinile în șolduri și s-a holbat întîi la Lester și pe urmă la mine.

— Sam, a întrebat el uitîndu-se pieziș spre mine, ce se întîmplă aici? Cîțiva dintre elefanții tăi roz s-au mutat la tine să locuiți împreună?

— Joe, am zis eu solemn, trecînd peste insultă, dă-mi voie să ți-l prezint pe Lester.

Joe tocmai deschisese gura să răcnească la mine cînd Wilbur a apărut pe ușă.

— Și el e Wilbur, am zis. Wilbur este extraterestru și Lester e...

— Ce e Wilbur? a urlat Joe ca un apucat.

Wilbur a ieșit în verandă și a spus:

— Ce figură mîhnită! Și ce nobilă în același timp!

— De tine zice, i-am spus eu lui Joe.

— Dacă o țineți tot așa, a mugit Joe, vă sparg gașca imediat.

— N-am avut intenția să vă jignesc, a

zis Wilbur. Îmi cer scuze dacă v-am rănit sensibilitatea.

Hai că asta era tare — Joe și sensibilitate!

— De la prima vedere se observă, a continuat Wilbur, că viața nu a fost prea blîndă cu dumneavoastră.

— Pe onoarea mea că n-a fost! a zis Joe.

— Nici cu mine, a zis și Wilbur, așezîndu-se în verandă. Se pare că sînt vremuri în care omul nu poate pune de-o parte nici măcar un sfanț.

— Ai dreptate, domnule, a spus Joe. Chiar îi spuneam azi dimineață femeii mele care nici nu se sculase bine din somn cînd mi-a zis că le-ar trebui niște pantofi copiilor...

— E de necrezut cît de greu se poate descurca cineva în ziua de azi.

— Și stai, că încă n-ai auzit nimic...

Și să mă trăsnească dacă Joe nu s-a așezat lîngă el și cît ai număra pînă la trei a și început să depene povestea vieții lui.

— Lester, a spus Wilbur, ai grijă să înregistrezi!

Am șters-o în casă și am fost suficient de isteț să-mi dreg cu ceva stomacul înainte de a ataca micul dejun.

Nu-mi era foame, dar știam că trebuie s-o fac și pe asta. Am înfulecat niște ouă cu slănină și m-am gîndit cu ce o să-l hrănesc pe Wilbur. Asta pentru că brusc mi-am amintit că metabolismul lui nu suportă băutura, și dacă nu poate lua el nici măcar un whisky ca lumea, probabil că sînt puține șanse să suporte ouă cu slănină.

PE cînd îmi isprăveam micul dejun, s-a năpustit pe ușa din dos Higman Morris, năvălind direct în bucătărie. Higgy este primarul nostru, un stîlp al bisericii, membru al comitetului școlar, director al băncii și un tip cam îmbîcsit.

— Sam, a țipat el la mine, orașul acesta a avut destule de tras de pe urma ta. Ne-ai chinuit destul cu bețiile tale, cu lenea ta și cu lipsa ta de spirit civic. De data asta însă este prea de tot.

Mi-am șters o urmă de ou de pe obraz.

— Ce e prea de tot?

Higgy era așa de iritat încît aproape se sufocase.

— Această panaramă în văzul lumii Tot circul acesta! Această conturbare a liniștii publice! Și pe deasupra și duminica.

— A, vrei să zici de Wilbur și de robotul său.

— O mulțime de lume e îngrămădită afară, în fața casei și am primit o duzină de telefoane, iar Joe stă afară cu acest... acest...

— Extraterestru, am completat eu.

— Și bocesc unul pe umărul celuilalt ca o pereche de mucoși și... Extraterestru!

— Sigur, i-am zis. Tu ce credeai că ar fi?

Higgy a întins o mînă tremurîndă, și-a tras un scaun și a căzut moale pe el.

— Samuel, a spus el rar, mai spune-mi-o o dată. Nu cred că te-am auzit bine.

— Wilbur e un extraterestru, i-am zis, dintr-o altă lume. El și robotul lui au venit încoace să asculte povestiri triste.

— Povestiri triste?

— Sigur. Îi plac povestirile triste. Unora le plac vesele, altora le plac deochiate. Lui îi plac triste.

— Dacă este un extraterestru, a zis Higgy, vorbind cu el însuși.

— Este, precis.

— Sam, ești sigur de asta?

— Sînt.

Higgy a intrat în priză.

— Îți dai seama ce înseamnă asta pentru Millville? Acest mic orășel al nostru — primul loc de pe întreg pămîntul care a fost vizitat de un extraterestru!

Nu-mi doream decît să-și țină odată gura și să se care, ca să pot și eu să mai trag o dușcă după micul dejun. Higgy nu bea, mai ales duminica. S-ar fi îngrozit dacă m-ar fi văzut.

— Tot pămîntul ar bate drumul pînă la ușa noastră! a strigat el.

S-a sculat de pe scaun și a pornit către camera cealaltă.

— Trebuie să rostesc discursul oficial de bun venit.

M-am ținut după el, pentru că asta era ceva ce n-aș fi vrut să pierd.

Joe plecase și Wilbur ședea singur în verandă și se vedea că era deja un pic făcut.

Higgy s-a oprit în fața lui, și-a dres vocea, a ridicat o mînă și a spus, în cea mai grozavă manieră oficială:

— Sînt primarul orașului Millville și îmi revine deosebita plăcere de a vă ura cel mai sincer bun venit!

Wilbur i-a strîns mîna și pe urmă i-a zis:

— A fi primarul unui oraș trebuie să fie o povară și în același timp o răspundere. Mă întreb, cum o puteți purta fără să vă încovoiați?

— Ei, sînt și momente cînd..., a zis Higgy.

— Dar văd că dumneavoastră sînteți tipul omului a cărui principală grijă este bunăstarea semenilor săi însuflețiți și de aceea, în mod absolut natural, deveniți ținta nefericită a unor acțiuni ofensatoare și pline de ingratitudine.

Higgy s-a așezat greoi în verandă.

— Domnule, i-a spus el lui Wilbur, n-o să vă vină să credeți cîte trebuie să suport.

— Lester, a zis Wilbur, vezi, ai grijă ș înregistrează!

M-AM întors în casă. Nu mai suportam să înghit și asta.

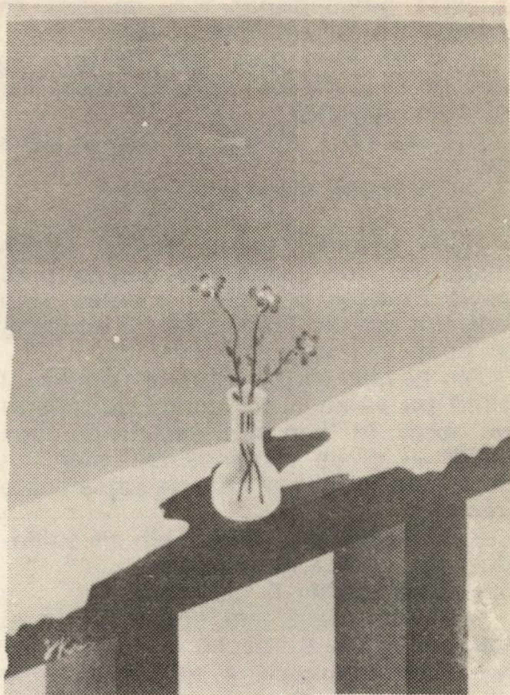
O mulțime de lume se înghesuia în stradă. Jake Ellis, negustorul de haine vechi, Don Myers care ține „Morarul Vesel" și mulți alții. Și undeva, în spate, parcă iscodind, era văduva Frye. Lumea era în drum spre biserică, se oprea și privea, după care o pornea din nou, dar veneau alții în loc și mulțimea se bulucea și mai tare în loc să se împrăștie.

M-am dus în bucătărie și m-am dres după micul dejun, am spălat vasele și iar m-am întrebat cu ce o să-l hrănesc pe Wilbur. De altfel, pentru moment, mîncarea nu părea să-l intereseze.

Apoi m-am dus în cameră, m-am așezat în balansoar și mi-am azvîrlit din picioare pantofii. Ședeam așa și-mi mișcam degetele de la picioare, gîndindu-mă ce lucrul naibii era și ăsta că Wilbur se îmbăta cu tristețe în loc de băutură.

Ziua era călduroasă, eu eram obosit și probabil că legănatul m-a făcut să adorm repede, căci m-am trezit brusc și am simțit că era cineva în cameră. N-am văzut imediat cine era, dar am simțit că era cineva acolo.

Era văduva Frye. Îmbrăcată elegant ca de duminică. După atîția ani cînd, dacă trecea pe lîngă casa mea, traversa pe partea cealaltă a străzii și nu se uita niciodată la ea, ca și cum s-ar fi putut

YOJI KURI: Copertă de revistă

molipsi de vreo boală numai dacă ar fi privit casa sau pe mine — după atîția ani, uite-o aici împopoțonată și zîmbitoare. Și eu șezînd acolo, mustăcios și desculț.

— Samuel, a spus văduva Frye, nu pot să nu-ți spun sincer ce am pe suflet. Domnul Wilbur al dumitale este pur și simplu minunat!

— E extraterestru, am zis eu. Mă trezisem brusc și eram și destul de amețit.

— Nu îmi pasă ce este, a spus văduva Frye. Este atît de manierat și plin de înțelegere! În nici un caz nu e ca majoritatea oamenilor din acest oraș îngrozitor.

M-am ridicat în picioare și nu știam prea bine ce să fac. Mă prinsese cu garda deschisă și într-o situație destul de dezavantajoasă. Dintre toți oamenii din lume, ea ar fi fost ultima care m-aș fi așteptat să-mi intre în casă.

Era cît pe-aci să-i ofer ceva de băut, dar m-am abținut la timp.

— Ai vorbit cu el? am întrebat șovăitor.

— Și eu și toți ceilalți, a zis văduva Frye. Are un fel al său de a fi care te cîștigă. Îi povestești necazurile tale și

acestea parcă dispar. E o mulțime de lume care își așteaptă rîndul.

— Bine, i-am spus, sînt bucuros să aud de la dumneata vorbele astea. Dar el cum suportă?

Am aruncat repede o privire spre ceas.

— Doamne sfinte! am strigat.

ERA aproape patru. Wilbur stătea afară de vreo șase-șapte ore, sorbind toată tristețea pe care i-o putea oferi orășelul acesta. Trebuia să-i fi înțepenit și ochii din cap.

Am năvălit pe ușă afară și l-am văzut stînd pe verandă cu lacrimi curgîndu-i pe obraz, în timp ce îl asculta pe Jack Ritter — și un mincinos mai mare ca Jack ăsta nu găseai cale de șapte poște împrejur.

— Îmi pare rău, Jack, i-am zis săltîndu-l pe Wilbur în picioare.

— Dar tocmai îi spuneam...

— Du-te acasă, am strigat, și tu și toți ceilalți. L-ați obosit de tot.

— Domnule Sam, a zis Lester, bine că ați venit! Pe mine nu m-ar fi ascultat.

Văduva Frye a ținut ușa deschisă, iar eu l-am dus pe Wilbur înăuntru și l-am așezat în patul meu, unde putea să doarmă.

Cînd m-am întors, văduva Frye mă aștepta.

— Tocmai mă gîndeam, Samuel, a spus, că am friptură de pui pentru cină și e prea multă pentru cît pot mînca eu. Mă întreb dacă nu ți-ar face plăcere să vii și tu.

Pentru moment n-am putut să scot o vorbă. Apoi am dat din cap.Nu, mulțumesc, i-am zis, dar trebuie să rămîn și să-l supraveghez pe Wilbur. N-o să-l asculte pe robot.

Văduva Fyre a fost dezamăgită.

— Poate altădată?

— Da, altădată.

După ce a plecat, m-am dus și l-am invitat pe Lester înăuntru.

— Poți să stai jos, l-am întrebat, ori rămîi în picioare?

— Rămîn în picioare, a spus Lester.

L-am lăsat în picioare și m-am așezat în balansoar.

— Ce mănîncă Wilbur? am întrebat. Trebuie să-i fie foame.

Robotul a deschis o ușiță în mijlocul pieptului său și a scos o sticlă caraghioasă. A scuturat-o și s-a auzit ceva zornăind înăuntrul ei.

— Aceasta este mîncarea lui, a spus Lester. În fiecare zi cîte una.

Cînd a vrut să pună sticla la loc, a căzut afară un ghemotoc mare și umflat. S-a aplecat și l-a ridicat.

— Bani, mi-a explicat el.

— Sînt și pe la voi bani?

— I-am căpătat cînd am fost îndoctrinați. Bancnote de o sută de dolari.

— Bancnote de o sută de dolari!

— Altfel ar ocupa prea mult loc, a zis Lester politicos.

A pus banii și sticla înapoi în piept și a închis ușița.

Mi se pusese o ceață. Bancnote de o sută de dolari!

— Lester, i-am propus eu, poate că nu trebuie să mai arăți altcuiva banii ăștia. S-ar putea să încerce să ți-i ia.

— Știu, a zis Lester, îi țin la mine. Și s-a bătut cu palma în piept. Palma lui i-ar fi zburat ușor capul de pe umeri unui om.

ȘEDEAM pe scaun și mă balansam și îmi umblau atîtea gînduri prin cap încît mintea mi se bălăngănea și ea încolo și încoace odată cu scaunul. Mai întîi era Wilbur și modul ciudat în care se îmbăta, apoi modul în care se purtase văduva Frye și toate hîrtiile alea de o sută de dolari.

Mai ales hîrtiile alea de o sută de dolari.

— Afacerea asta cu Îndoctrinarea, am întrebat, zici că ar fi contrabandă?

— Este, categoric, a spus Lester. Acaparată de un oarecare individ corupt care a înregistrat pe furiș ca să aibă ce vinde vicioșilor.

— Dar de ce pe furiș?

— Interzis, a zis Lester. În afara rezervației. Dincolo de limitele ei. Sensul e clar?

— Și acest aventurier corupt și-a închipuit că poate vinde ce a înregistrat pe bandă, adică...

— Tipul de civilizație, a spus Lester. Logica este corectă, dar nu e chiar așa de simplu s-o exprimi în cuvinte.

— Cred că nu e, am zis eu. Și tot acest aventurier corupt a ciupit și paralele?

— Da, o mare parte din ele.

Am mai stat puțin acolo și apoi am intrat să văd ce face Wilbur. Adormise repede, iar gura lui ca de pește făcea

să se mişte mustăţile ca de pisică. Aşa că m-am dus în bucătărie şi am mîncat ceva.

Tocmai terminasem cînd a bătut cineva la uşă.

· Era bătrînul doctor Abel de la sanatoriu.

— Bună seara dom' doctor, i-am zis. Stai să înghit ceva!

— Lasă băutura, a spus doctorul. Scoate imediat străinul!

A PĂTRUNS în camera cealaltă şi a rămas pe loc cînd l-a văzut pe Lester. Lester a văzut probabil că era uimit, pentru că a încercat imediat să-l facă să se simtă ca la el acasă.

— Eu sînt robotul aşa-numitului extraterestru. În pofida faptului că sînt doar o maşină, sînt un servitor credincios. Dacă doriţi să vă depanaţi tristeţea, puteţi, să mi-o expuneţi mie cu toată încrederea. Am să o transmit stăpînului meu.

Doctorul s-a clătinat pe călcîie, dar nu s-a lungit pe jos.

— Chiar orice fel de tristeţe, a întrebat el, sau doreşti ceva mai deosebit?

— Stăpînul, a zis Lester, preferă tristeţea adîncă, cu toate că nu va refuza nici un alt tip.

— Wilbur se îmbată din asta, am spus eu, acum e în dormitor, doarme ca să se trezească din beţie.

— De altfel, a zis Lester, putem vinde materialul în mod discret. Există destule persoane, la noi acasă, care aşteaptă cu limba scoasă recolta de tristeţe de pe această planetă.

Doctorul mă privea şi sprîncenele lui se ridicaseră aşa de sus, încît aproape îi intraseră în păr.

— Zău, doctore, l-am asigurat eu. Nu-i nici o glumă. Vrei să-l vezi pe Wilbur?

Doctorul a dat din cap şi l-am condus în dormitor, unde am stat şi ne-am uitat la Wilbur. Dormind aşa întins, era o privelişte destul de neplăcută. Doctorul şi-a dus mîna la frunte şi trecîndu-şi-o peste faţă, s-a tras de fălci, arătînd de parcă ar fi fost un copoi. Buzele lui mari şi groase au scos un plescăit cînd şi-a trecut palma peste ele.

— Să fiu al naibii! a zis doctorul.

Apoi s-a întors şi a ieşit din dormitor, cu mine ţinîndu-mă după el. S-a dus drept la uşă şi a ieşit afară. A făcut cîţiva paşi pe potecă, după care s-a oprit şi m-a aşteptat. Apoi m-a înfăşcat de pieptul cămăşii.

— Sam, a zis, lucrezi pentru mine de multă vreme şi ai început să îmbătrîneşti. Mulţi alţii ar da afară pe unul aşa de bătrîn cum eşti tu şi şi-ar căuta altul mai tînăr. Aş putea să te dau afară oricînd aş vrea.

— Cred că ai putea, am spus eu avînd o senzaţie foarte neplăcută, pentru că nu mă gîndisem niciodată cum ar fi dacă aş fi dat afară. Aveam o slujbă bună ca portar la sanatoriu, iar munca asta nu era neplăcută. Şi m-am gîndit ce groaznic ar putea fi să vină o sîmbătă în care să n-am bani de băutură.

— Ai fost un salariat corect şi devotat, a zis doctorul, atîrnat încă de cămaşa mea, şi eu am fost un patron bun. Întotdeauna ţi-am dat cîte o sticlă de Crăciun şi de Paşte.

— Aşa e, am spus, e adevărat.

— Sper că nu vrei să-l prosteşti pe bătrînul doctor, a zis el. Poate pe ceilalţi din oraşul ăsta idiot, dar nu pe vechiul tău prieten.

— Da' doctore, am protestat, eu nu prostesc pe nimeni.

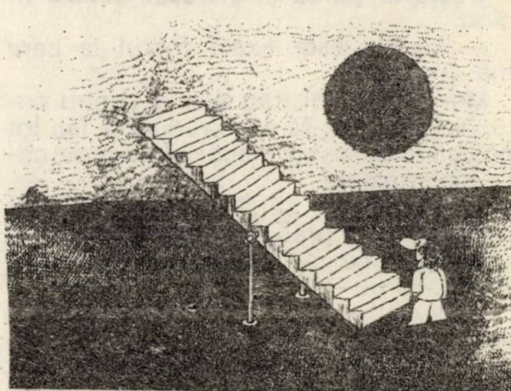
Doctorul a dat drumul cămăşii.

— Pentru numele lui Dumnezeu, te cred. Dar e chiar aşa cum zic toţi ăştia? Stă şi le ascultă necazurile, iar ei se simt mai bine de îndată ce au terminat de povestit?

— Aşa zice şi văduva Frye. Zice că i-a povestit de necazurile ei şi că i se părea că a scăpat de ele.

— Ăsta-i adevărul adevărat, Sam?

— Adevărul adevărat, m-am jurat eu. Doctorul Abel s-a înfierbîntat. Iar m-a

(Fără cuvinte)

apucat de cămaşă.

— Nu-ţi dai seama pe ce am pus noi mîna? aproape că a ţipat el la mine.

— Noi? l-am întrebat eu.

Dar el nici nu m-a băgat în seamă.

— Pe cel mai mare psihiatru, a spus doctorul, pe care l-a avut lumea asta vreodată. Cel mai mare ajutor al psihiatriei pe care l-a pomenit vreodată cineva. Pricepi unde bat?

— Cred că da, i-am zis, fără să am cea mai mică idee.

— Cea mai urgentă necesitate a speciei umane, a spus doctorul, este cineva sau ceva căruia să i se poată pasa necazurile, cineva care să poată goni neliniştile ca prin farmec. Confesiunea este aici mizeul, bineînţeles e vorba de o deplasare simbolică a poverii cuiva pe umerii altcuiva. Principiul funcţionează în spovedania de la biserică şi în profesiunea de psihiatru, în aceste prietenii adînci şi trainice care oferă un umăr pe care se poate plînge.

— Ai dreptate, doctore, i-am zis, începînd să mă prind.

— Necazul este întotdeauna acela că agentul confesiunii trebuie să fie tot un om. El are anumite limite omeneşti de care confesorul însuşi este conştient. El nu poate oferi nici o promisiune anume că şi-ar putea însuşi necazul şi neliniştea. Dar aici este vorba de ceva diferit. Avem un extraterestru — o fiinţă venită din stele — nestingherit de limite omeneşti. Prin definiţie, el poate să ia asupra sa neliniştile şi să le înăbuşe în adîncurile propriei sale nonumanităţi...

— Doctore, am strigat, dacă ai putea să-l duci pe Wilbur la sanatoriu!

Doctorul parcă şi-a frecat mîinile în gînd.

— Acesta este exact lucrul la care mă gîndisem.

Meritam să-mi trag palme pentru entuziasmul meu. M-am străduit să fac tot posibilul să cîştig înapoi terenul pe care-l pierdusem.

— Nu ştiu ce să zic, doctore. Wilbur poate să fie greu de convins.

— Bine, hai să mergem înapoi şi să discutăm cu el!

— Nu ştiu ce să zic, m-am încăpăţînat.

— Trebuie să-l luăm repede. De mîine încolo, toată lumea o să năvălească şi n-o să mai ai loc de ziarişti, care de televiziune si Dumnezeu ştie ce. O să roiască tipii de la institutele de cercetare, de la guvern şi pierdem controlul situaţiei.

— Mai bine să vorbesc eu singur cu el, am zis. S-ar putea să se încăpăţîneze dacă te vede pe tine. Pe mine mă ştie şi poate mă ascultă.

Doctorul a tras-o ba hăis, ba cea, dar pînă la urmă a fost de acord.

— Aştept în maşină, a spus el. Să mă chemi dacă e nevoie.

S-a îndreptat, tropăind pe alee, către locul unde parcase maşina, iar eu am intrat în casă.

— Lester, i-am zis robotului, trebuie să vorbesc cu Wilbur. E foarte important.

— Dar fără povestiri triste, m-a avertizat Lester. I-ajunge pentru azi.

— Nu. Am o propunere.

— Propunere?

— Un tîrg. O înţelegere de afaceri.

— Bine, a zis Lester. Îl trezesc.

A DURAT ceva, dar pînă la urmă s-a aşezat pe marginea patului căznindu-se să se trezească.

— Wilbur, fii atent, i-am spus. Am ceva pentru tine. Un loc unde toţi au necazuri mari şi o tristeţe îngrozitoare. Nu unii dintre ei, ci chiar fiecare dintre ei. Sînt aşa de trişti şi de tulburaţi încît nu pot trăi laolaltă cu ceilalţi oameni.

Wilbur s-a ridicat cu greu din pat, clătinîndu-se pe picioare.

— Du-mă la ei, amice! a spus.

L-am îmbrîncit la loc pe pat.

— Nu-i chiar aşa de uşor. E un loc unde se intră greu.

— Credeam că ai zis...

— Uite ce e, am un prieten care poate să-ţi aranjeze treaba asta. Dar s-ar putea să coste ceva bani.

— Amice, a zis Wilbur, avem un morman de bani gheaţă. Cît ţi-ar trebui?

— E greu de zis.

— Lester, dă-i lui banii, ca să poată încheia afacerea.

— Patroane, a protestat Lester, nu ştiu dacă e bine.

— Putem avea încredere în Sam, a spus Wilbur. Nu e un risipitor de felul lui. N-o să cheltuie nici un bănuţ mai mult decît e necesar.

— Nici un bănuţ, am promis eu.

Lester a deschis uşiţa de la piept şi mi-a dat ghemotocul de hîrtii de o sută de dolari pe care i-am îndesat în buzu-

nar.

— Acum așteaptă aici! i-am zis, iar eu mă duc să vorbesc cu prietenul meu. Mă întorc imediat.

Am făcut cîteva socoteli rapide, întrebîndu-mă cam de cîte parale aș putea îndrăzni să-l scutur pe doctor. N-ar fi rău să încep cu o sumă mai mare ca să am de unde lăsa cînd doctorul o să înceapă să răcnească în toate felurile și să spună ce buni prieteni sîntem și cum mi-a dat întotdeauna o sticlă de Crăciun și de Paște.

M-AM întors să ies din cameră dar am rămas înțepenit pe loc.

Pentru că în ușă stătea un alt Wilbur, numai că, atunci cînd m-am uitat la el mai de aproape, am observat unele diferențe. Și, înainte ca el să fi spus o singură vorbă, sau să fi făcut un singur gest, am simțit că ceva nu era în ordine și că mă duc la fund.

— Bună seara, domnule, am zis. Drăguț din partea dumneavoastră că ați trecut pe la noi.

Nici n-a clipit.

— Văd că aveți oaspeți. Sînt dezolat că va trebui să-i despart de dumneavoastră.

În spatele meu, Lester scotea niște zgomote de parcă i se dezmembrau mașinăriile, iar cu coada ochiului îl vedeam pe Wilbur șezînd copleșit, țeapăn și mai alb decît peretele.

— Dar nu puteți face una ca asta, am spus eu. De-abia au picat.

— Dumneavoastră nu puteți înțelege, a zis străinul care stătea în ușă. Ei încalcă legea. Am venit să-i ridic.

— Amice, a zis Wilbur către mine, îmi pare sincer rău. Am simțit tot timpul că n-o să meargă.

— De acum încolo, i-a zis lui Wilbur celălalt străin, să fii convins de asta și să renunți să mai încerci.

Era limpede ca lumina zilei, dacă te gîndeai, și chiar m-am mirat cum de nu m-am gîndit la asta mai dinainte. Căci dacă pămîntul era interzis pentru aventurierii care recoltau materiale pentru îndoctrinare...

— Domnule, i-am zis străinului din ușă, sînt aici și factori de care sînt sigur că nu aveți cunoștință. Putem discuta această chestiune singuri?

— Aș fi fericit, a spus străinul, cu o politețe care te tăia pînă la os, dar vă rog să înțelegeți că am o datorie pe care trebuie să o duc la îndeplinire.

— De bună seamă, am zis.

Străinul s-a dat la o parte din ușă, a făcut un semn către cineva din spatele său și au intrat doi roboți care stătuseră în camera de alături fără ca eu să-i pot vedea.

— Acum totul e în siguranță, a zis străinul, și putem merge să stăm de vorbă. Am să vă ascult cu cea mai mare atenție.

Așa că am intrat în bucătărie și el m-a urmat. M-am așezat la masă, iar el s-a așezat în fața mea.

— Trebuie să-mi cer scuze, mi-a spus el cu gravitate. Acest mizerabil abuzează de amabilitatea dumneavoastră și a planetei dumneavoastră.

— Domnule, i-am întors eu vorba, ați înțeles cu totul greșit. Mie îmi place foarte mult infractorul acesta al dumneavoastră.

— Vă place? a întrebat el scandalizat. Este un bădăran alcoolic și în afară de asta...

— Și în afară de asta, am zis eu luîndu-i vorba din gură, ne face al dracului de mult bine.

Străinul era uluit.

— Dumneavoastră nu vă dați seama ce spuneți! Acest individ extrage toate neliniștile dumneavoastră, se desfată cu ele în modul cel mai lacom, le înregistrează ca să le poată folosi iarăși și iarăși, spre veșnica dumneavoastră rușine și nu numai atît...

— Nu e deloc așa, am strigat. Nouă ne face mult bine scoțîndu-ne la iveală frămîntările...

— Este dezgustător! Ba chiar mai mult decît atît, este indecent. S-a oprit. Ce ați vrut să spuneți?

— Ne face bine să ne povestim frămîntările, am zis eu cît am putut de solemn. Este un fel de spovedanie.

Străinul și-a tras o palmă peste frunte și fulgii din jurul gurii sale de pește i-au tremurat.

— S-ar putea să fie adevărat, a spus el îngrozit. Dată fiind o civilizație atît de primitivă, de diferită și de lipsită de decență...

— Nu-i așa? am aprobat eu.

— În lumea noastră, a zis străinul, nu există neliniști, în sfîrșit, nu prea multe. Noi sîntem aproape perfect adaptați.

— Mai puțin tipii ca Wilbur?

— Wilbur?

— Amicul dumitale de alături, am zis. N-aș putea să-i pronunț numele, așa că îi zic Wilbur. Fiindcă veni vorba...

Și-a trecut mîna peste față și indiferent ce-o fi zis, se vedea clar că în clipa aia era plin de neliniști.

— Poți să-mi zici Jake. Poți să-mi zici oricum. Numai să terminăm odată cu balamucul ăsta.

— Nimic mai simplu, am spus. Lasă-l pe Wilbur aici. Așa-i că nu prea îl vrei înapoi?

— Să-l vreau? s-a tînguit Jake. El și toți ceilalți ca el nu sînt decît o bătaie de cap. Dar sînt problema noastră și răspunderea e tot a noastră. Nu putem să vă înhămăm la așa ceva.

— Adică vrei să zici că mai sînt și alții ca Wilbur?

Jake a dat din cap cu tristețe.

— Îi luăm noi pe toți, am zis eu. O să ne placă să-i avem aici. Pe fiecare dintre ei.

— Nu sînteți în toate mințile!

— Păi sigur că nu sîntem. De-aia și avem nevoie de ei.

— Ești sigur, fără nici o urmă de îndoială?

— Absolut sigur.

— Amice, a zis Jake, bagă de seamă că ai făcut un tîrg!

Am întins mîna ca să batem palma, dar cred că nici nu mi-a văzut-o. S-a ridicat de pe scaun și fața lui era luminată de o mare ușurare.

Apoi s-a întors și a ieșit din bucătărie.

— Hei, stai puțin! am strigat. Pentru că mai erau niște detalii pe care simțeam eu că e nevoie să le discutăm. Dar el parcă nici nu m-a auzit.

Am sărit de pe scaun și am alergat după el în camera de alături, dar pînă am ajuns acolo, nu mai era nici urmă de Jake. Am alergat în dormitor și am văzut că și cei doi roboți dispăruseră. Wilbur și Lester erau acolo, singuri.

— Ți-am zis eu, i-a spus Lester lui Wilbur, că domnul Sam o să aranjeze totul.

— Nu-mi vine să cred, a zis Wilbur. Chiar au plecat? Au plecat de tot? S-ar putea să se mai întoarcă?

Mi-am șters fruntea cu mîneca.

— N-or să te mai sîcîie. Ai scăpat în sfîrșit de ei.

— Asta-i grozav, a spus Wilbur. Acum putem să ne ocupăm de afacerea noastră.

— Sigur, i-am zis. Ai răbdare un minut! Mă duc afară să vorbesc cu omul.

AM ieșit pe verandă și m-am oprit o clipă să-mi trag sufletul. Jake cu roboții lui erau cît pe-aci să strice totul. Simțeam nevoia de o băutură mai abitir ca niciodată, dar nu vroiam să pierd vremea. Trebuia să pun la punct treaba cu doctorul înainte ca să mai apară ceva.

M-am dus la mașină.

— Te-ai cam lungit, a zis doctorul nervos.

— A trebuit să-l conving cam mult pe Wilbur pînă să fie de acord, i-am zis.

— Dar a fost de acord?

— Da, a fost de acord.

— Păi atunci, a spus doctorul, ce mai așteptăm?

— Zece miare, am zis.

— Zece mii...

— Ăsta-i prețul pentru Wilbur. Doar îți vînd extraterestrul meu.

— Al tău? Dar nu e extraterestrul tău!

— Poate că nu e, i-am zis. Dar e cel mai bun lucru pe care-l am la îndemînă. Tot ce trebuie să fac e să spun o vorbă și nu mai vine la tine.

— Două mii, a licitat doctorul, ăsta-i ultimul sfanț pe care-l ofer.

Ne-am apucat să ne tocmim și am căzut la pace pe șapte mii de dolari. Dacă aș fi fost dispus să pierd toată noaptea cu treaba asta, aș fi scos-o la optzeci și cinci de sute. Dar eram obosit de tot și-mi doream un strop de băutură mai mult decît cinșpe sute de dolari în plus. Așa că am lăsat-o la șapte.

Am intrat în casă și doctorul a semnat un cec.

— Sper că-ți închipui că ești concediat, a adăugat întinzîndu-mi-l.

— Nu mă gîndisem la asta, i-am zis și chiar că nu mă gîndisem.

Cecul de șapte mii din mîna mea și sulul ăla de hîrtii de o sută care-mi umfla buzunarul făceau o mulțime de bani de băut.

M-AM dus la ușa dormitorului, i-am chemat afară pe Wilbur și pe Lester și le-am spus:

— Domnu' doctor pe care-l vedeți s-a hotărît să vă ia la el.

AM început să mă gîndesc la ceilalţi Wilburi pe care Jake a consimţit să îi trimită pe Pămînt şi aş fi vrut să fiu în stare să pot să-i pricep ceva mai bine intenţiile. Dar n-am avut nici o şansă, pentru că a sărit în picioare şi a dispărut tocmai cînd mă pregăteam să discut afacerea.

Tot ce puteam să fac era să sper că mi-i va livra mie — fie la uşa casei, fie afară pe alee — cu toate că el n-a zis nimic despre aşa ceva. Un pustiu de bine mi-ar face, dacă i-ar arunca pur şi simplu undeva!

M-am întrebat cînd o să-i livreze şi cîţi ar putea să fie. S-ar putea să-i ia ceva timp, pentru că mai mult ca sigur că o să-i îndoctrineze înainte să-i lase pe pămînt, însă în ceea ce priveşte numărul lor, n-aveam nici cea mai mică idee. După felul în care vorbea, ar putea să fie cîteva duzini. Cu toţi ăştia, cineva ar putea face ceva parale, dacă ar învîrti bine treaba.

De altfel, mi se părea că aveam deja o sumă de bani bunicică.

Am dezgropat sulul de hîrtii de o sută de dolari din buzunarul meu şi i-am numărat să văd dacă am dat lovitura, dar de cînd mă ştiam n-am fost în stare să mă descurc cu cifrele.

Uite că eram beat şi nici nu era sîmbătă, era duminică. Acum nu mai aveam slujba, puteam să mă îmbăt oricînd aveam poftă.

Aşa că am stat acolo şi m-am ocupat cu clondirul, pînă am uitat de toate.

ERA o hărmălaie teribilă cînd m-am trezit şi m-am întrebat unde-oi fi. În scurt timp mi-am dat seama că adormisem la masa din bucătărie şi mă pricopsisem cu un cîrcel groaznic în ceafă şi cu o mahmureală şi mai rea.

M-am ridicat în picioare împleticindu-mă şi m-am uitat la ceas. Era nouă şi zece.

Hărmălaia de afară continua.

Am reuşit să trec prin cameră şi să deschid uşa din faţă. Văduva Frye aproape că s-a prăvălit înăuntru, ea ciocănise la uşă aşa de tare.

— Samuel, a gîfîit ea, ai auzit ce s-a întîmplat?

— N-am auzit nimic, i-am zis, decît pe dumneata spărgîndu-mi uşa.

— A zis şi la radio!

— Ştii al dracului de bine că n-am nici radio, nici telefon, nici televizor. N-am timp pentru toate mofturile astea moderne.

— Dar e vorba de extratereştri, a zis ea. Ca al dumitale. Străini drăguţi, blînzi şi înţelegători. Sînt peste tot. Pe tot Pămîntul. Sînt mulţi, sînt peste tot. Mii. Poate chiar milioane...

Am îmbrîncit-o şi am ieşit pe uşă.

Stăteau pe treptele tuturor caselor de pe stradă, treceau încolo şi încoace iar cîţiva se jucau fugărindu-se unul pe celălalt pe un maidan.

— Sînt peste tot! a strigat văduva Frye. Aşa a spus la radio. Sînt suficient de mulţi ca fiecare pămîntean să poată avea unul numai al său. Nu-i aşa că e minunat?

Escrocul ăsta împuţit de Jake, mi-am zis eu. Vorbea de parcă nu erau mulţi de ăştia, ţinînd-o sus şi ţare că civilizaţia lui era aşa de avansată şi atît de bine adaptată, încît aproape că nu exista psihopaţi.

De fapt, ca să fiu cinstit, el n-a zis cîţi ar putea fi; n-a pomenit vreo cifră. Şi chiar toţi pe care i-a descărcat pe pămînt ar putea fi puţini faţă de toată populaţia civilizaţiei lui speciale.

Şi deodată, mi-a venit în cap altceva.

Mi-am tras ceasul afară şi m-am uitat la el. Era doar nouă şi un sfert.

— Văduva Frey, i-am zis, scuză-mă. Trebuie să alerg, am un comision.

Am întins pasul în josul străzii cît am putut de repede.

Unul dintre Wilburi s-a desprins dintr-un grup şi a galopat pe lîngă mine.

— Domnule, a spus, n-aveţi ceva necazuri să-mi povestiţi?

— Nu, i-am răspuns. N-am niciodată necazuri.

— Nici măcar vreo îngrijorare?

— Nici îngrijorări n-am.

Acum, se întîmpla că o îngrijorare tot aveam, nu neapărat pentru mine, ci pentru întreaga omenire.

Cu toţi Wilbur pe care Jake îi descărcase pe pămînt, foarte curînd n-o să mai existe nici un om care să fie bolnav de nervi. N-o să mai fie nimeni care să aibă vreo îngrijorare sau vreun necaz. Doamne, ce plictiseală o să fie!

Dar i-am lăsat în pace.

Alergam cît puteam de repede.

Trebuia să ajung la bancă înainte ca doctorul să aibă timp să oprească plata cecului pentru şapte mii de dolari.

În româneşte de Valentin MĂNOIU

MITSUYUKI ITO: Machiaj

Gary JENNINGS

MAI CURÎND SAU MAI TÎRZIU SAU NICICÎND-NICICÎND

„TRIBUL Anula din nordul Australiei asociază pasărea-dolar cu ploaia și o numesc «pasărea-ploaie». Omul care are această pasăre drept totem poate aduce ploaia într-un anumit bazin. Prinde un șarpe și-l cufundă de viu într-o baltă și, după ce-l ține un timp în apă, îl scoate, îl omoară și-l pune alături. Apoi face o legătură din fire de iarbă aidoma unui curcubeu și o așează deasupra șarpelui. După aceasta, tot ce-i rămîne de făcut este să cînte deasupra șarpelui și a curcubeului închipuit; mai curînd sau mai tîrziu va ploua".

Sir James Fraser, *Creanga de aur*

Reverendului Orville Dismey,
Decan al „Vocației misionarilor".
Colegiul protestant pentru populațiile primitive din Grobianul de Sud, Virginia.

Reverend Sir,

a trecut destul de mult timp de cînd ne-am despărțit, dar citatul din Fraser, anexat, vă va ajuta să vă amintiți de mine, Crispin Mobey, studentul Dv. de odinioară, de la îndrăgitul colegiu mai sus pomenit. În ce mă privește, ați auzit probabil doar o versiune vagă și prescurtată despre ce mi s-a întîmplat în Australia. Această scrisoare va constitui un raport complet. Aș vrea să dezmint încă de la început orice ați fi putut auzi de la „Sinodul protestant al Pacificului de Sud" în legătură cu eșecul mai mult decît dezastruos al misiunii mele la tribul Anula. Dacă am contribuit cît de puțin la lecuirea anulilor de păgînele lor credințe — și am făcut-o — și am reușit să-i aduc mai aproape de Adevărata Credință, misiunea mea a meritat sacrificiul.

Această misiune a fost, în ce mă privește, realizarea visului de-o viață. Încă de cînd eram copil în Dreer, Virginia, m-am visat misionar în cele mai îndepărtate și întunecate colțuri de lume și m-am purtat ca atare. Printre tinerii neciopliți din orașul meu natal mi s-a spus adesea cu un soi de venerație „sfîntulețul Mobey". În modestia mea, am fost de-a dreptul scandalizat de a fi fost ridicat pe un asemenea piedestal.

Pînă însă n-am pătruns în Sfintele săli ale Colegiului protestant, vagile mele aspirații păreau lipsite de sens. Și s-a întîmplat în ultimul an de la scumpul meu colegiu să descopăr volumul al XII-lea al compendiului de antropologie al lui Sir James Fraser, „Creanga de aur", cu povestirea despre irealul trib Anula. Am cercetat și, spre bucuria mea, am descoperit că acest trib mai există în Australia și că rămăsese la fel de lipsit de mîntuire ca pe vremea lui Fraser și că nici o misiune protestantă nu fusese trimisă să mîntuiască aceste sărmane suflete. „Fără îndoială — mi-am spus — momentul, necesitatea și omul care s-o îndeplinească s-au ivit". Am început să mă zbat pentru obținerea misiunii la neglijații anuli.

N-a fost ușor. Membrii Consiliului de conducere s-au plîns că eram jalnic de nepregătit chiar și la obiectele ecleziastice de bază, cum ar fi strîngerea colectei și cîntatul pe nas. Dar dv. mi-ați sărit în ajutor, Sir Dismey. Îmi amintesc cum ați replicat:

— Să admitem că pregătirea lui Mobey tinde către „Z", dar să avem mila

de a scrie „Z“ de la „Zel“ și nu de la „Zero“ și să-i aprobăm cererea. Ar fi criminal, domnilor, dacă nu l-am trimite pe Crispin Mobey acolo, departe, în nordul Australiei.

Cred că acest raport al misiunii mele va dovedi că încrederea Dv., Sir Dismey, a fost întemeiată. Vreau să spun, cu toată modestia, că în timpul călătoriilor mele am fost considerat adesea drept „adevărata imagine a misionarului“.

Aș fi voit să plec cît de curînd, să-mi fac drum fără alt ajutor către interiorul Australiei, să trăiesc la fel de primitiv ca și turma pe care voiam s-o păstoresc în timp ce le insuflam adevărata credință. Am constatat însă cu surprindere că aveam la dispoziție o alocație generoasă de la „Fundația misionarilor de peste mări“; prea generoasă chiar, pentru că tot ce intenționam să iau cu mine era o cantitate de mărgele.

— Mărgele! a exclamat casierul misiunii cînd i-am prezentat cererea. De toți banii mărgele de sticlă?

Am încercat să-i explic tot ce aflasem din cercetările mele. Aborigenii australieni, mi se dăduse de înțeles, constituie cele mai primitive populații care trăiesc pe pămînt. Aflate la nivelul epocii de piatră, aceste sărmane creaturi nu ajunseseră pe scara dezvoltării umane nici măcar la descoperirea arcului cu săgeți.

— Dragă tinere, a insistat casierul cu blîndețe, epoca mărgelelor a trecut odată cu Stanley și Livingstone. Mai bine ia un cart electric pentru șeful de trib. Abatjouruṙi pentru neveste; știi, le poartă ca pălării.

— Anulii n-au auzit niciodată de carturi și nu poartă pălării. Ei nu poartă nimic.

— Cei mai buni misionari, spuse casierul destul de înțepat, merg pe abatjouruṙi.

— Anulii sînt practic oameni ai cavernelor. N-au nici măcar linguri. N-au o limbă scrisă. Trebuie să-i iau de la maimuță. Tocmai de aceea iau mărgele, să le cîștig simpatia, să le arăt că le sînt prieten.

— Tutunul de prizat! și-a jucat el și ultima carte.

— Mărgele, am spus hotărît.

Cum vă puteți da seama din facturi, cu alocația ce-mi fusese acordată s-a putut cumpăra o cantitate uluitoare de mărgele de sticlă colorată. Mai bine aș fi așteptat să le cumpăr în Australia și aș fi evitat astfel nota de transport teribil de mare. Mărgelele au constituit singura încărcătură a cargoului care m-a luat din Norfolk în acea zi de iunie.

SOSIND la Sidney, am descărcat mărgelele într-o magazie pe cheiul Woolloomoolloo și m-am dus imediat să raportez episcopului Shagnasty, conducătorul misiunii protestante din Australia. Acesta fusese căpitan de marină în timpul războiului.

L-am găsit pe augustul domn, după oarecari cercetări, la clubul local al „Uniunii anglofonilor“.

— O fortăreață, un refugiu în mijlocul australienilor. Iei un Stingaree?

Am refuzat politicos și am trecut la scopul vizitei mele.

— Să mergi la anuli, hm? În teritoriile din nord? Excelentă alegere. Teritoriu virgin.

— De aceea am și venit, Sir, am spus plin de entuziasm.

— Da, a spus gînditor, am pierdut acolo un „vizitiu al reginei“, cu vreo trei ani în urmă.

— Ferească sfîntu'! am exclamat înspăimîntat. Nu-mi închipuiam că sărmanii necredincioși sînt ostili. Chiar un șofer al reginei...?

— Nu, nu, nu, un păstrăv.

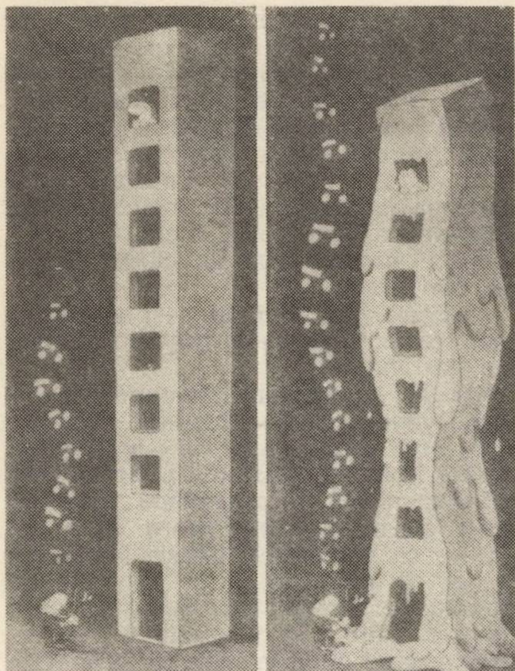
Mă privi.

— Încep să pricep, spuse după un moment, de ce te-au trimis pe dumneata în ținuturile îndepărtate. Sper că pleci într-acolo imediat.

— Vreau să învăț întîi limba băștinașilor. Cei de la Berlitz din Richmond mi-au spus că pot învăța limba anulilor la una din școlile lor de aici.

A DOUA ZI, cînd am depistat birourile Berlitz, am descoperit spre marea mea durere că întîi trebuie să învăț limba germană. Singurul profesor care cunoștea limba anulilor era un preot al nu știu cărui ordin catolic, caterisit și melancolic — el însuși fost misionar — care nu știa englezește.

Mi-au trebuit trei luni de trudă pline de nerăbdare ca să învăț nemțește (timp în care taxele de înmagazinare ale mărgelelor creșteau) înainte de a mă apuca de învățat limba anulilor de

MORDILLO: Fără cuvinte

la fostul preot Herr Krapp. Așa cum vă puteți imagina, Sir Dismey, am fost tot timpul în gardă ca nu cumva în instruirea mea să se strecoare propagandă papistașă. Singurul lucru pe care l-am observat și m-a deranjat a fost acela că bagajul de limbă anulă al lui Herr Krapp părea să consiste mai ales din expresii de dragoste. Adesea murmura de-a dreptul sfîșietor în limba sa maternă „Ach, das liebenswerte schwartze Madchen" și își lingea buzele.

PE la sfîrșitul lui septembrie, Herr Krapp mă învățase tot ce știa și nu mai aveam nici un motiv să-mi mai amîn plecarea spre ținuturile îndepărtate. Am angajat doi șoferi și am închiriat două camioane ca să car mărgelele și pe mine însumi. Pe lîngă cortul meu de misionar, bagajele personale erau formate doar din Noul Testament, ochelarii, dicționarul german-englez, ediția prescurtată a „Crengii de aur" și un manual de limbă băștinașă: „Die Ghederung der australichen Sprachen" de W. Schmidt.

Am fost să-mi iau rămas bun de la episcopul Shagnasty. L-am găsit din nou sau încă la standul de răcoritoare al „Uniunii anglofone".

— Te-ai întors din tufișuri, ai? m-a întrebat.. la un Stingaree! Ce mai fac micuții băștinași?

Am încercat să-i explic că nu plecasem încă, dar m-a întrerupt ca să-mi prezinte un domn cu alură de ofițer.

— Maiorul Mashworn este deputatul pentru protecția aborigenilor. Va fi foarte interesat să afle cum o mai duc micii lui protejați, fiindcă, se pare, nu a pătruns în ținuturile îndepărtate.

Am dat mîna cu maiorul Mashworn și i-am explicat că nu i-am văzut încă pe protejații săi, dar că sper s-o fac în curînd.

— Ah, alt yancheu! exclamă de îndată ce am deschis gura.

— Domnule, am spus oprindu-l, eu sînt sudist!

— Chiar așa, chiar așa! Și ești circumscris?

— Domnule! am replicat indignat, eu sînt creștin!

— Prea bine! Ei bine, dacă speri să obții ceva de la vreunul dintre triburile de aborigeni, trebuie să te circumcizi, altfel nu te vor accepta ca pe un om întreg. Vracii aborigeni o vor face ei dacă este necesar, dar, după părerea mea, e mai bine s-o faci aici, la spital. Obiceiurile băștinașilor mai presupun și scoaterea a doi dinți, după care trebuie să alergi prin tufișuri pînă îți revii în formă.

Dacă aș fi auzit despre aceste obiceiuri ale anulilor din capul locului, poate că rîvna mea ar fi fost ceva mai mică. Pentru că ajunsesem însă pînă aici, nu vedeam altă soluție decît aceea de a mă supune operației. Totuși, ar fi trebuit să-mi spună cineva mai devreme, așa aș fi putut să mă vindec în timp ce studiam limba. Cum stăteau lucrurile însă, nu mai puteam amîna plecarea spre Nord. Am făcut operația chiar în noaptea aceea. M-a operat un doctor incredul și două surori cam zîmbărețe.

Mi-am luat caravana și am pornit la drum imediat după aceea.

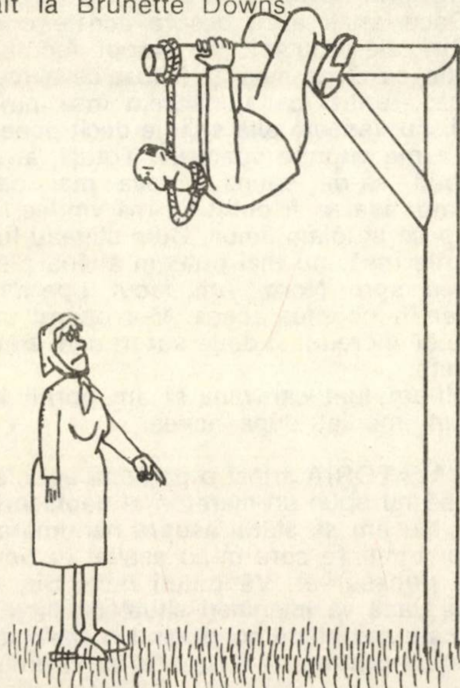
CĂLĂTORIA a fost o perfectă agonie, ca să nu spun un maraton al neplăcerilor. Nu am să stărui asupra nenumăratelor umilințe care m-au asaltat în timpul popasurilor. Vă puteți face, Sir, o idee dacă vă imaginați situația delicată în care mă aflam conducînd o rablă de camion din timpul războiului pe drumu-

rile practic inexistente.

Teritoriile din interiorul Australiei sînt de obicei numite Teritoriile îndepărtate, dar zona spre care mă îndreptam este și mai departe decît Teritoriile îndepărtate și este numită de australieni Nicicînd-Nicicînd. Are dimensiunile Alaskăi, dar tot atîția locuitori ca orășelul meu Dreer din Virginia. Pămînturile anulilor sînt situate în nordul îndepărtat al ținutului Nicicînd-Nicicînd, pe Podișul lătrător, între țara tufișurilor și smîrcurile tropicale ale golfului Carpentaria, la 2500 de mile mizerabile de punctul meu de plecare, Sidney.

Orașul Cloncury (populație 1 955 de locuitori) a fost ultima adevărată sclipire de umanitate. Ca să vă dați seama: următorul oraș în care am ajuns, Dobbyn, are o populație de cca. zero locuitori, iar ultimul oraș care poartă un nume din ținutul Nicicînd-Nicicînd, Brunette Downs, are o populație de minus ceva.

Acolo m-au părăsit șoferii, așa ne înțelesesem de la început. Era ultimul loc din care mai puteau izbuti să facă autostopul înapoi spre civilizație. Mi-au arătat direcția în care trebuia să mă îndrept și am pornit în voiajul meu solitar de pelerin în necunoscut, conducînd eu însumi un camion și lăsîndu-l pe celălalt la Brunette Downs.

Șoferii spuseseră că aș putea da peste o stațiune agricolă experimentală, ai cărei agenți ar putea să-mi dea eventual o informație de ultimă oră cu privire la locul în care se găsesc anulii nomazi. Am ajuns însă prea tîrziu, după-amiaza, și am găsit stațiunea pustie, cu excepția unor canguri leșinați și a unui șobolan de deșert care, alergînd de colo-colo, mi-a adresat un ciudat strigăt de bun venit.

— Ehei, ce bucurie să vezi un blestemat de porc-de-cîine mișunînd p-aci, hai că-i haios!

Mă tem că această izbucnire v-a oripilat, venerabile Sir Dismey, permiteți-mi deci să vă explic. Întîi, am roșit la aceste aparente blasfemii și obscenități folosite curent de australieni, începînd chiar cu maiorul Mashworn. Apoi am înțeles că ei folosesc aceste imprecații la fel de frecvent ca pe semnele de punctuație. Dialectul lor fiind deci ceea ce este, n-am știut niciodată cînd să roșesc și cînd nu la injuriile lor deliberate pentru că n-am aflat niciodată cînd sînt și cînd nu sînt deliberate... De aceea, decît să încerc să cenzurez sau să îndulcesc fiecare propoziție, mai bine voi reproduce exact, fără comentarii.

— Hai, pune-ți fundu' jos, gagiule! Fiertura-i pe foc. O să facem gamela pe din două. O să fie a-ntîia, ce zici!?

— Ce mai faci? am reușit să strecor.

— He, un yancheu! a exclamat surprins.

— Domnule, am spus demn, sînt virginian!

— E, nu mai spune. Bine, dacă vrei să nu mai fii, ai nimerit taman în locul potrivit, nu există nici o tîrfă pe o rază de trei sute de mile, poate doar dacă te combini cu v'o negruță.

Ceea ce spunea era fără sens, așa că, pentru a schimba vorba, m-am prezentat.

— Fugi d'aci, „frate de boscheți"! Ar fi trebuit să-mi spui să-mi țin limba.

Dacă și-a ținut limba, nu știu, dar n-am observat nici o schimbare. Cert e că a repetat o propunere cam obscenă din care am înțeles, în cele din urmă, că mă invita să iau ceaiul cu el. („S-o facem pe Betty pe din două")

ÎN timp ce ne beam ceaiul, fiert la foc de vreascuri, mi-a povestit despre el. Cel puțin așa cred, pentru că tot ce am

înțeles a fost că-l chema McCubby.

— Umblam p'aci prin boscheți scormonind după wolfram. Da' cocioaba mi s-a dus dracului în ceață și m-am trezit într-un rahat blestemat. Așa că mi-am luat boarfele și-am venit încoa', la stația experimentală, sperînd să găsesc v'un fraier de tapat, v'un băgăcios, pe careva, v'un porc de cîine. Da' n-a ținut! Eram al dracului de deprimat cînd ți-ai făcut mata apariția.

— Ce faci aici? l-am întrebat.

— Nu-ți 'sei? Scormonesc după wolfram.

— Aveți atîtea animale ciudate aici, în Australia, am spus admirativ. N-am auzit niciodată de wolf-ram .

M-a privit neîncrezător:

— Wolfram-ul este un minereu de Tungsten. A scormonî înseamnă a prospecta.

— Apropo de fauna australiană, am zis,poți să-mi spui ce-i aceea o pasăre-dolar?

(Pasărea-dolar, așa cum vă amintiți, Sir, este totemul menționat de Fraser, este agentul principal în aducerea ploii. Ajunsesem atît de departe fără să fi aflat ce este aceea o pasăre-dolar.)

— Nu există nici un fel de faună p'aci și poa' să-ți pară bine că nu e. Iar o pasăre-dolar este taman aia care ți-a cacarisit paleașca.

— Poftim?

— Tot uit că ești nou p'aci, suspină, paleașca este pălăria. Pasărea-dolar taman a zburat pe deasupra ta și... dă-o-ncolo!

Mi-am scos pălăria și mi-am șters-o cu un smoc de iarbă uscată.

— Pasărea-dolar, a reluat McCubby, este numită așa din cauza petei argintii, de formă circulară pe care o are pe aripi.

— Mulțumesc, am spus și am început să-i explic cum această pasăre mi-a inspirat misiunea la aborigeni.

— La băștinași! Lovi-m-ar! a explodat McCubby. Și eu care credeam că ai venit să predici poponarilor sforăitori din Darwin. Bag' seamă că restul lumii s-a creștinat deja dacă Doamne-Doamne a început să scormonească după nenorociții de p'aci.

— Sigur că nu, dar aborigenii de aici au și ei dreptul să afle Adevărul. Să afle că zeii lor păgîni sînt doar diavoli dezamăgitori care-i atrag în focul Gheenei.

— Ei prețuiesc focul, Sir, ca pe o îmbunătățire a vieții de aci, din Nicicînd-Nicicînd. Nu suferă crezi destul și fără ca dumneata să le vîri religia pe gît?

— „Religia este seva", am spus citîndu-l pe William Penn, „care pătrunde în cele mai îndepărtate ramuri ale arborelui vieții".

— Parc'ai aduce sărmanilor sălbatici o întreagă catedrală! Ce minuni ai în camion?

— Mărgele. Nimic altceva.

— Boabe, ă? Fasole? spuse holbînd ochii la uriașul camion. Bag seamă că tre' să fii topit după fasole.

ÎNAINTE de a putea să-l lămuresc, s-a dus la spatele camionului și a deschis oblonul. Tot camionul era plin cu mărgele pînă sus, încărcate de-a valma. Bineînțeles că a fost pe loc îngropat de o avalanșă nebunească, în timp ce mai multe tone de mărgele au acoperit o suprafață mai mare de un acru. Rîulețe sau picături răzlețe se revărsau lucind în jurul grămezii principale. După un timp, colina de lîngă camion se înalță și capul mustăcios al lui McCubby apăru deasupra.

— Uite ce-ai făcut, am spus exasperat pe bună dreptate.

— Ah, doamne, pentru prima oară m-a înghițit fasolea pe mine.

A luat una dintre mărgele și a încercat-o între dinți.

— Asta constipă și un casuar. S-a uitat mai de aproape și a pornit către mine clătinîndu-se și scuturînd mărgelele din fiecare cută a hainei.

— Cineva te-a tras pe sfoară, fiule! Asta nu-i fasole, e sticlă.

Mi-e teamă că m-am cam repezit la el.

— Știu! Sînt pentru băștinași!

M-a privit inexpresiv. S-a întors și a privit la fel de inexpresiv mărgelele.

— Ce religie ziceai că propovăduiești? a întrebat precaut.

Nu l-am luat în seamă. N-avea rost să încercăm să le strîngem înainte de căderea nopții.

— Te deranjează dacă rămîn pînă dimineață?

M-am trezit de nenumărate ori în cursul nopții din cauza unor scrîșnete îngrozitoare care veneau din zona deșertului de sticlă, dar cum McCubby nu le dădea nici o atenție, am încercat și

eu să le ignor.

Ne-am trezit odată cu răsăritul soarelui, partea noastră de lume strălucea ca „blestemata țară a lui Oz", cum spunea McCubby. După micul dejun am început hecruleana muncă de a aduna mărgelele cu o lopată ruginită pe care am găsit-o într-un șopron, lîngă stație. McCubby a plecat singur să dea ocol cîmpului de mărgele. S-a întors radiind de fericire cu brațele pline de piei sîngerînde.

— Scalpuri de dingo. Fac o grămadă de parale. Ai putea să împrăștii blestemul pe tot continentul ăsta. Mai încolo e plin de leșuri de dingo, șobolani și șoareci care au încercat să-și astîmpere foamea cu bijuurile matale. Pe legea mea!

Era așa de bucuros de chilipirul care dăduse peste el, că a apucat și el o lopată și m-a ajutat să adun mărgelele. Zona din jurul stației experimentale încă arăta ca Disneyland.

— Ei bine, am spus filosofînd, bine că mai am un camion plin la Brunette Downs.

McCubby m-a privit lung și a plecat bombănind în barbă.

A DOUA ZI dimineață am pornit, în sfîrșit, în ultima etapă a călătoriei mele. McCubby îmi spusese că-i întîlnise pe anuli în drumul său spre stație. Își așezaseră tabăra într-un crîng de accacia, zicea, și scormoneau după leacuri vrăjitorești și bulbi de irriakura, singura mîncare de găsit în acest sezon secetos.

Chiar acolo i-am găsit la apusul soarelui. Tot tribul nu avea mai mult de șaptezeci și cinci de suflete, unul mai urît ca altul.

Dacă n-aș fi știut cîtă nevoie aveau de mine, aș fi făcut urgent cale-ntoarsă. Bărbații erau lați în spate, de un negru arămiu, cu bărbi negre și părul ciufulit acoperindu-le fruntea îngustă, priviri aspre și nasuri borcănate. Femeile aveau ceva mai mult păr pe cap, dar n-aveau barbă, sînii goi și moi atîrnau ca niște saci. Bărbații purtau un brîu din păr de cal în jurul mijlocului în care-și țineau bumerangul, fluierele, penele sfinte și alte mărunțișuri. Femeile purtau nagas, niște șorțuri mici de hîrtie creponată, iar copiii nimic.

M-au privit prostește cînd am parcat camionul. Nu dădeau nici un semn; nici de bun venit, nici de ostilitate. M-am suit pe capota camionului, am fluturat brațele și le-am strigat în limba lor:

— Copiii mei, veniți la mine! Vă aduc vestea unei mari bucurii. Femeile s-au retras după copaci. Bărbații n-au reacționat în nici un fel. „Sînt rușinoși, mi-am zis, nici unul nu vrea să fie primul." Așa că am intrat cu îndrăzneală între ei și am luat de mînă un bătrîn uscat, cu barba albă. Am intrat în cabina camionului, am deschis mica ferestruică ce dădea spre încărcătură și am băgat mîna bătrînului, care se opunea, înăuntru. A tras-o afară ținînd în pumnul murdar o mărgică verde la care s-a holbat perplex. Așa cum sperasem, curiozitatea a adunat întreg tribul în jurul nostru.Din belșug pentru fiecare, copiii mei! am strigat în limba lor.

Împingîndu-i și strigînd la ei i-am obligat, unul cîte unul, să meargă în cabină. Supuși, au luat fiecare cîte o mărgică și s-au întors la treburile lor, ca și cum ceremonia primirii s-ar fi terminat.

— Ce s-a întîmplat? am întrebat pe o fată timidă, ultima din procesiune și singura care luase două mărgele. Nimănui nu-i plac frumusețile astea?

A clipit vinovat, a pus o mărgică la loc și a plecat și ea. Eram uluit de lipsa lor de entuziasm. Acum anulii aveau cîte o mărgică fiecare, iar eu șase sute de miliarde.

Începînd să am o bănuială, am intrat între ei și le-am ascultat discuțiile. Nu înțelegeam nici o iotă. Blestem! Dacă nu puteam comunica cu ei, n-aveam nici o speranță să-i fac să accepte mărgelele, nici pe mine, nici sfînta scriptură. Greșisem oare tribul? Ori ei mă prosteau intenționat vorbind păsărește.

ERA un singur mijloc să descopăr adevărul și asta fără prea multă zarvă. M-am întors la camion și am luat-o urgent spre stațiune, sperînd din toată inima ca McCubby să nu fi plecat încă.

Nu plecase. Cîinii sălbatici se sinucideau în continuare înghițind mărgele și McCubby n-avea de gînd să plece pînă cînd nu termina afacerea. Am ajuns la stațiune la răsăritul soarelui, cînd el era plecat să strîngă pieile cîinilor morți peste noapte.

— Nu-i înțeleg și ei nu mă înțeleg pe mine, mi-am destăinuit eu problema.

Spui că știi majoritatea limbilor aborigene. Unde greșesc?

Am rostit o propoziție și l-am întrebat nerăbdător:

— Înțelegi asta?

— Perfect, a spus. Mi-ai oferit 30 de pfenigi ca să mă culc cu tine. Ieftin poponar!

— Nu contează ce înseamnă cuvintele. Pronunț stîlcit sau cum?

— O, nu! Trăncănești perfect dialectul pitjantjatjara.

— Poftim?

— O lingvă cu totul deosebită de anulă. Anula are nouă clase nominale. Singularul, dualul, trialul și pluralul se exprimă cu ajutorul prefixelor pronominale. Verbele tranzitive încorporează pronumele obiect direct. Verbele prezintă mai multe timpuri și moduri și, de asemenea, au o conjugare negativă aparte.

— Poftim?

— Pe de altă parte, în pitjantjatjara sufixele care indică pronumele personale pot fi adăugate la primul cuvînt flexibil din propoziție, nu neapărat la rădăcină verbală.

— Poftim?

— Nu c-aș vrea să-mi rîd de realizările dumitale lingvistice, dar pitjantjatjara, deși are patru declinări și patru conjugări, este cea mai simplă dintre toate blestematele de limbi australoide.

Amuțisem.

În cele din urmă a întrebat totuși:

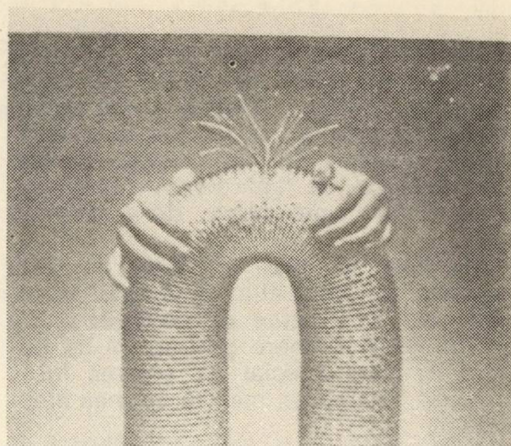
— Cît înseamnă 30 de pfenigi în shilingi și pence?

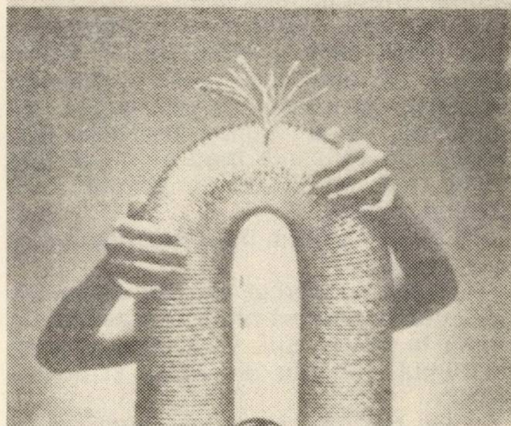
— Poate, am murmurat gînditor, ar trebui să merg să păstoresc tribul Pitjantjatjara în loc de Anula, de vreme ce știu limba lor.

— Ăștia, interveni McCubby, locuiesc la dracu-n praznic, dincolo de Marele Deșert. Și ei nu mai sînt mîncători de rădăcini ca amărîții de anuli. Sînt păstori sau hamali pe la stațiunile de lînă din zona Golfului Rechinului. Mai mult, cred că pînă la urmă bumerangurile lor vor sfîrși prin a te converti ele pe tine. Sînt catolici înfocați.

Așa deci! Începeam să bănuiesc de ce Herr Krapp fusese caterisit.

Următoarea mea mutare era evidentă: să-l angajez pe McCubby ca interpret. La început s-a împotrivit. Cheltuielile făcute nu-mi permiteau să-i ofer destul de mult ca să-l fac să renunțe la afacerea cu pieile de dingo. În cele din urmă m-am gîndit să-i ofer toate mărgelele din cel de-al doilea camion, „destule ca să ucidă toți cîinii dingo din teritoriile îndepărtate". Așa că și-a împachetat avutul, s-a așezat la volan (eu eram obosit mort) și am pornit către teritoriile anulilor.

MUNEYOSHI YOSHIDA: Compoziție

PE drum i-am explicat lui McCubby cum aveam de gînd să-i convertesc pe băștinași la Protestantismul Primitiv Modern. I-am citit paragraful din Fraser despre aducerea ploii care conchidea: „După aceea tot ce are de făcut este să cînte deasupra șarpelui și a curcubeului închipuit."

— Numai atît?

— Mai curînd sau mai tîrziu ploaia va veni.

Am închis cartea.

— De aici am să încep. Dacă nu

plouă, băștinașii vor vedea cu durere că vrăjitoria lor n-are nici o valoare și voi putea să le întorc privirile către creștinism. Dacă plouă, le voi spune că ei se roagă adevăratului Dumnezeu protestant, fără ca, de fapt, s-o știe și că pasărea-dolar n-are nimic de-a face cu asta.

Primirea la anuli a fost, de data aceasta, cu totul alta. Băștinașii se înghesuiau să-l salute pe McCubby; trei dintre femeile tinere păreau să se bucure în mod special de sosirea lui.

— Ah, drăgălașii mei! le spunea afectuos.

Apoi, după o scurtă convorbire cu bătrînii tribului, mi-a zis:

— Vor să-ți ofere și ei o lubra.

O „lubra“ este o femeie și mă așteptam la un asemenea gest, cunoscînd obiceiul anulilor. L-am rugat pe McCubby să le explice motivele religioase ale refuzului meu și m-am dus să-mi ridic cortul pe un gorgan care domina tabăra.

Pe cînd mă tîram înăuntru, McCubby m-a întrebat:

— Tragi cu porcul așa de devreme?

— Vreau doar să-mi scot hainele. La Roma te porți... știi. Vezi dacă poți să împrumuți un brîu din acela și pentru mine.

— Un misionar în pielea goală?! a întrebat scandalizat.

— Credința noastră ne învață că trupul nu înseamnă nimic, doar o mașină care cară sufletul. În plus, cred că un misionar nu trebuie să fie superior turmei sale în materie de îmbrăcăminte sau rang social.

Mi-a adus, deci, un brîu pe care mi l-am legat în jurul mijlocului și în care mi-am pus Biblia, pieptănul și ochelarii. Cînd am fost gata, m-am simțit cam vulnerabil și cam vulgar. Pentru un tip modest și introvertit ca mine era destul de penibil să apară, în special în fața femeilor, în nuditatea lui brînzoasă. Dar înainte de toate, m-am îmbărbătat eu, nu eram chiar atît de gol ca turma mea. Conform prescripției doctorului din Sidney, trebuia să mai port bandajul încă o săptămînă.

M-am tîrît afară din cort și m-am ridicat clătinîndu-mă ușor din cauza pămîntului aspru care-mi înțepa picioarele desculțe. O, doamne, toate acele orbite albe în mijlocul fețelor negre! McCubby se holba la fel de uimit. A dat din buze, un timp, pînă a reușit să vorbească.

— Blestemat să fiu! Acum sînt sigur că ești virgin, sărmane tip.

Băștinașii s-au strîns în jurul meu privind cu mare curiozitate.

I-am spus lui McCubby despre operația pe care o făcusem.

McCubby a repetat cele spuse de mine băștinașilor. Aceștia s-au uitat uimiți unii la alții și apoi unul cîte unul s-au apropiat și m-au mîngîiat pe cap.

— Sînt de acord, nu-i așa? am întrebat satisfăcut.

— Cred că nu ești în toate mințile, a spus McCubby fără menajamente. Ei cred că aduce noroc să pui mîna pe capul unui zărghit.

— Poftim?

— Dacă te uiți la bărbații turmei dumitale, mi-a sugerat, ai să vezi că obiceiul ăsta al circum-dracu-ciziei, trebuie să fi ieșit din modă de ceva timp.

M-am uitat și așa era. M-am surprins făcînd în minte cîteva remarci cu totul necreștine la adresa maiorului Mashworm. Pentru elevarea gîndurilor, mi-am propus din nou să împart mărgele. Nu știu ce le-a spus McCubby, dar tot tribul s-a îndreptat nerăbdător către camion și a luat cîte un pumn de mărgele. Unii au făcut chiar cîteva drumuri. Eram mulțumit.

AMURGUL tropical s-a lăsat brusc. Focurile anulilor sclipeau printre arborii de accacia. Nu mai puteam face nimic în ziua aceea, așa că, împreună cu McCubby, ne-am așezat și noi lîngă foc. Tocmai ne așezasem să mîncăm ceva, cînd un aborigen a venit și, zîmbind, mi-a oferit niște mîncare autohtonă. Orice ar fi fost, tremura dezgustător și, privind-o, am început și eu să tremur.

— Grăsime de emu, a spus McCubby. Delicatesa lor favorită. În schimbul mărgelelor.

Am fost încîntat, dar mîncarea era îngrozitor de grețoasă și greu de înghițit.

— Aș înfuleca rapid chestia aia dac-aș fi în locul tău, m-a sfătuit McCubby, după o scurtă vizită pe la focurile băștinașilor. S-ar putea să vină să ți-o ia înapoi, după ce vor renunța la mărgele.

— Poftim?

— Fierb la ele de două ceasuri și se

pare că încă sînt cam pietroase.

— Mănîncă mărgele?

A observat cît sînt de uimit și mi-a explicat, mai curînd amabil:

— Toți primitivii ăștia trăiesc numai să mănînce ca să trăiască să mănînce. N-au case și nici buzunare n-au, așa că n-au nimic al lor. Știu că sînt urîți ca niște funduri, așa că nici de frumusețe nu le pasă. În parșiva asta de țară e greu al dracului să găsești de mîncare. Cum apare ceva nou, întîi încearcă să mănînce, sperînd...

Eram prea trudit ca să mă mai îngrijorez; m-am tîrît în cort cu singura dorință de a „trage cu porcu'", cum spunea McCubby. Pînă la urmă am reușit să trag un pui de somn. Înainte însă a trebuit să lupt cu o adevărată procesiune de fete de culoare care, bănuiesc, aveau dorința copilărească de a dormi în cort, doar ca să vadă cum e.

M-am trezit cam tîrziu în dimineața următoare și i-am găsit pe anuli gemînd ghemuiți în culcușurile lor.

— N-o să-ți găsești azi nici un colaborator în chestia ploii, mi-a spus McCubby. Mărgelele matale le-au terminat ficații.

Acum chiar că eram îngrijorat. Dacă mureau precum cîinii dingo?!

— N-aș face una ca asta pentru nimeni altul în afară de matale, Rev, spuse McCubby, scormonind în traistă. Am să risipesc pe ei cîteva dintre minunile mele.

— Poftim?

— Ciucalată! Îmi folosește în comerț și pentru mituirea sălbaticilor. Le place mai mult decît mărgelele.

— Dar ăsta-i Ciocolax! am exclamat cînd le-a scos.

— E tocmai ce le place. Plăcerea la ambele capete.

URMĂTOARELE evenimente ale zilei sînt indescriptibile. Amurgul făcea să strălucească, ici și colo, mici grămăjoare de mărgele. Eu însumi am avut necazuri. Am început să sughit insuportabil. McCubby nu era deloc surprins.

— Furnici de carne, teoretiză el, sau furnici de zahăr, furnici albe, muște de cai, muște de mlaștină, muște de floare. Avem și țînțari anofeli. Ți-am spus, Rev, misionarii nu prea umblă în fundul gol p'aci.

Nu cu prea multe păreri de rău am renunțat la ideea de a trăi la fel de primitiv ca turma pe care voiam s-o păstoresc și m-am întors la purtatul hainelor. Cu toate acestea, n-a fost o zi în întregime pierdută. I-am reamintit lui McCubby că am nevoie de un bazin cu apă pentru ritualul pe care-l pregăteam și el m-a condus la baza anulilor.

— Nu-i prea multă apă în deșertul ăsta.

Albia era largă și adîncă, dar conținea doar o mocirlă fetidă prin care șerpuia un firicel de apă verzuie ca o urmă de peniță.

— Cred că asta trebuie să fie apa din Creanga dumitale de aur. Oricum este singura pe o rază de sute de mile.

Mă întrebam cum, dacă eroul lui Fraser era destul de disperat ca să încerce să aducă ploaia, mă întrebam deci, cum își făcea rost de destulă apă ca să reușească.

— Blestemat să fie!

— Rev, sînt surprins de limbajul dumitale nestăpînit.

I-am explicat. Ar trebui să facem un stăvilar în cel mai jos punct al pîrîului. Pînă să-și revină anulii din necazurile lor gastro-intestinale, apa va fi atins un nivel convenabil scopului nostru. Și chiar așa am făcut. Împreună cu McCubby am îngrămădit pietre pe cursul apei și le-am lipit cu noroi pe care soarele puternic l-a întărit făcîndu-l tare ca betonul. Pînă la căderea serii, apa ne ajungea deja pînă la glezne.

În dimineața următoare m-am trezit în zgomote, strigăte și urlete care veneau dinspre tabăra anulilor. „Aha, m-am gîndit, au descoperit invenția cu apa și acum sărbătoresc evenimentul". Apoi McCubby și-a băgat capul ciufulit prin deschizătura cortului și a spus excitat:

— S-a declarat rezbel!

— Cu America? am tresărit (spusele lui sunau oarecum acuzator), dar el se și retrăsese.

Mi-am tras ghetele și m-am alăturat lui McCubby. Atunci am înțeles că se referea la un război între triburi.

Erau de două ori mai mulți băștinași în vale și fiecare urla cît doi. Se agitau lovindu-se cu bețe, aruncau cu pietre, își aruncau tăciuni aprinși în păr...

— E tribul vecin, bingbingii, spuse McCubby. Trăiesc mai jos pe valea pî-

rîului și, la răsăritul soarelui, s-au trezit fără apă. Îi acuză pe anuli de masacru în masă cu scopul de a le lua cîmpurile cu igname.

— Trebuie să facem ceva.

McCubby se scotoci în traisă și scoase o jucărioară care semăna cu un pistol.

— Asta-i doar o pocnitoare de 22. Dar ar trebui s-o șteargă acasă numai cînd văd arma omului alb.

Ne-am repezit împreună în josul pantei, în mijlocul încăierării, McCubby agitîndu-și frenetic micul revolver, iar eu fluturînd Noul Testament pentru a arăta că dreptatea este de partea noastră. Bingbingii invadatori au dat înapoi în fața acestui atac neașteptat. S-au desprins din încăierare și s-au retras luîndu-și răniții. I-am urmărit pînă pe culmea dealului din apropiere, de unde ne arătau pumnii și strigau insulte la adresa noastră, în timp ce se retrăgeau pe pămînturile lor. McCubby circula printre anuli presărînd pudră de talc (singurul medicament pe care-l avea) pe rănile mai grave. De fapt, erau puține cazuri mai serioase. Celor mai mulți le curgea sînge din nas ori aveau ceva cucuie sau părul din cap ori mustățile smulse. Am făcut pe capelanul pe cîmpul de luptă cît de bine m-am priceput, mimînd îmbărbătarea și compasiunea. Un lucru bun: anulii își reveniseră din prostrația pe care le-o provocase dieta cu mărgele. Acest exercițiu matinal le priise.

CÎND lucrurile s-au mai calmat și după un mic dejun constînd în ceva mîncare și ceai, l-am trimis pe McCubby să caute un bărbat fără ocupație, care să considere pasărea-dolar ca totem. A găsit un tînăr cu această convingere și, învingîndu-i încăpățînarea, l-a adus la mine.

— El e Yartatgurk, a spus McCubby.

Yartatgurk mergea șchiop din cauza unei lovituri primite în luptă și barbă îi rămăsese doar pe obrazul stîng, cealaltă căzuse victimă focului. Membrii tribului se adunaseră în jurul nostru ca și cum ar fi fost nerăbdători să vadă cum îl tratez pe tînărul lor reprezentant.

— Trebuie să recapitulăm procedura, am spus și am început să citesc din „Crèanga de aur" descrierea ceremonialului, McCubby traducînd mereu. În concluzie, tînărul Yartatgurk s-a ridicat brusc, și, în ciuda șchiopătatului, a luat-o repede la picior. Ceilalți anuli au început să murmure agitați lovindu-și fruntea cu degetul arătător.

Cînd McCubby a reușit să-l aducă înapoi pe încăpățînatul Yartatgurk, am spus:

— Cu siguranță că sînt toți familiarizați cu această ceremonie.

— Ei spun că dacă te-a lovit setea așa de tare ca să faci toată nebunia asta, mai bine-ai face o fîntînă arteziană din toate mărgelele pe care le-ai adus.

— Nu ăsta-i interesul. Potrivit lui Fraser, credința spune că foarte demult pasărea-dolar a trăit în prietenie cu șarpele. Șarpele trăia în apă și obișnuia să aducă ploaia scuipînd apă înspre cer, pînă cînd apărea curcubeul și mai apoi norii și cădea ploaia.

Cele spuse de mine, traduse de McCubby, i-au făcut pe anuli să se agite nebunește și să nu mai prididească a se lovi cu degetul în frunte.

— Spun, traduse McCubby, că dacă le arăți o pasăre în tovărășia unui șarpe îți vor aduce cîtă apă vrei, chiar de-ar fi să mute blestematul Golf Carpetaria în căușul palmelor.

Tristă situație! (Și totuși eram sigur că un antropolog reputat ca Fraser nu minte.)

— Ei bine, am spus hotărît, am bătut douăsprezece mii de mile ca să curm acest obicei barbar și nu mă voi lăsa. Acum spune-i să termine cu lamentările și să-i dăm bătaie.

McCubby a reușit, dîndu-i un tub mare de Ciocolax, să-l convingă pe Yartatgurk că această ceremonie, așa idioată cum pare, n-o să le pricinuiască nici un rău.

— Mai întîi, am spus, ne trebuie un șarpe, unul viu.

McCubby se trase de mustăți.

— S-ar putea să dăm de dracu. Sălbaticii i-au cam halit pe toți din raza lor de vînătoare. Îi vînează de la distanță cu bumerangul sau cu lancea. Cu viperele de p'aci nu-ți prea dă mîna să te-ntîlnești cînd sînt vii.

— De ce?

— Ei bine, există p'aci șarpele-tigru și vipera-morții, al căror venin este de douăzeci de ori mai puternic decît al blestematei de cobre. Mai e și taipanul

și-am văzut chiar un cal mierlind-o la cinci minute după ce-a fost mușcat de el. Și mai e și...

A țîșnit să-l prindă pe Yartatgurk care încerca s-o șteargă. McCubby i-a arătat ceva și l-a trimis către necunoscut, după ce i-a dat indicații precise. Yartatgurk a privit nervos în jur și a plecat lingînd prost dispus bucata de ciocolată. Nici McCubby nu arăta prea fericit cînd am pornit-o în urma băștinașului.

— Căcăciosul de Fraser ar trebui trimis la o asemenea vînătoare, a strecurat printre dinți.

— Ei hai, trebuie să fie și ceva șerpi neveninoși prin zonă, care să servească scopului nostru, am spus încurajator.

— Nimeni nu ne va fi de vreun ajutor dacă ucidem pe alții înainte. Dacă ăsta n-ar fi fost cel mai nătărău...

ÎN acel moment am remarcat o agitație bruscă în direcția în care-l zărisem ultima oară pe Yartatgurk.

— A prins ceva, am strigat pe cînd Yartatgurk apărea din nou. Se profila pe cer luptînd disperat cu ceva uriaș, înspăimîntător.

— Să fiu nebun! a exclamat McCubby sufocat de uimire. N-am mai văzut pitoni în Queensland și atît de departe în vest!

— Un piton!

— Chiar așa! confirmă McCubby cu o admirație nedisimulată. Douăzeci de picioare, dacă-i întins.

Căscam gura la imaginea lui Laocoon din fața mea. Yartatgurk era aproape invizibil în mijlocul inelelor lucioase, dar era foarte ușor de auzit. Mă întrebam dacă nu cumva mușcasem mai mult decît puteam mesteca și mă chinuia incertitudinea. Totuși, Bunul Dumnezeu urma parcă scenariul lui Fraser.

— Yartatgurk ne întreabă, interveni McCubby liniștit, noi cu cine ținem.

— Crezi oare că stricăm vraja dacă-i dăm o mînă de ajutor?

— Îl stricăm pe Yartatgurk dacă n-o facem. Privește!

— Mîntuiește-ne, Doamne, scuipă sînge!

— Nu-i sînge. Dac'ai fi halit o litră de Ciocolax și apoi te-ar strînge un piton, ai scuipa și matale la fel.

Ne-am făcut drum prin încîlceala viermuitoare și în cele din urmă am reușit să „jupuim“ creatura aceea de pe Yartatgurk. A trebuit să ne punem cu toții toată forța la bătaie pentru a o stăpîni și pentru a evita să se încolăcească din nou. Yartatgurk era aproape la fel de alb ca mine, dar ținea cu vitejie coada pitonului, deși era zvîrlit de colo colo, în sus și-n jos, în timp ce McCubby îl ținea de la cap, iar eu de la mijloc. Astfel îl căram spre colină.

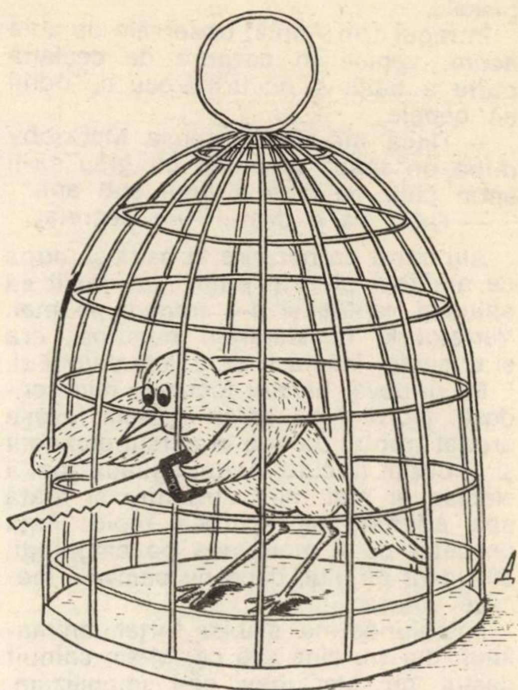
În timp ce-l căram, fiecare a fost lovit, trîntit, separat sau izbit de celălalt.

— Acum, am reușit să icnesc între zbaterile șarpelui, trebuie să-l ținem sub apă.

— Nu cred, spuse McCubby din stînga mea, că o să fie de acord, continuă din spatele meu. Cînd voi țipa „Hai!“, spuse McCubby din dreapta mea, băgați-l în apă, adăugă de deasupra. Hai!

La comandă, el și eu am scufundat porțiunile noastre de piton în apă și i-am dat drumul. Șarpele și sărmanul Yartatgurk, atîrnînd neajutorat de coada balaurului, au dispărut cu un plescăit puternic. În exact același moment, balta s-a spulberat în picături și spumă.

— Pitonii, gîfîi McCubby trăgîndu-și sufletul, urăsc apa mai mult chiar decît

(Fără cuvinte)

pisicile.
Întregul trib Anula, observam de-abia acum, venise in corpore de cealaltă parte a bălţii şi ne urmăreau cu ochii cît cepele.
— Dacă mă-ntrebi, spuse McCubby după un timp, aş putea cu greu să-ţi spun cine pe cine a ţinut sub apă.
— Cred că e destul, am decretat.
Am intrat cu hotărîre în baltă şi, după ce am fost plesniţi puţin, am reuşit să apucăm reptila şi s-o tragem pe mal. Yartatgurk, constatarăm bucuroşi, era şi el acolo, încolăcit de coada pitonului.
Pe undeva, barajul făcut de mine cedase. Noroiul cu care-l lipisem fusese erodat treptat de apă în cursul dimineţii şi al nopţii trecute. Acum agitaţia apei îi slăbise şi mai mult structura şi toată apa adunată se scurgea rapid. Asta probabil că îi mulţumea pe bingbingii din josul pîrîului, dacă nu cumva îi înecase viitura.
Imersiunea mai slăbise forţele animalului, dar nu cine ştie ce. M-am chinuit destul cu McCubby să-l imobilizăm. Yartatgurk nu ne mai era de nici un folos.
— E timpul să-l ucidem, i-am strigat lui McCubby.
Yartatgurk se agita în jurul nostru bombănind. McCubby, care ascultase mormăielile lui abia auzite, îmi spuse:
— Nimic nu i-ar face o plăcere mai mare decît să-l ucidă.
Fantastica noastră bătălie a mai durat destul de mult pînă cînd a devenit evident că Yartatgurk nu era în stare să ucidă monstrul şi am strigat la McCubby să-l întreb ce să mai facem.
— Am să-l ţin cît pot de bine. Matale aleargă la traista mea, ia pistolul şi împuşcă-l pe blestemat.

AM plecat măcinat de îndoieli. Mi-era teamă că arma omului alb ar răpi prea mult din magia acestei ceremonii şi, prin amestecul nostru, am putea ştirbi din semnificaţiile pe care ritualul îl avea pentru sălbatici. M-am întors alergînd, ţinînd revolverul cu amîndouă mîinile. Pitonul părea că-şi revenise din slăbiciunea provocată de scufundare şi se zbătea mai tare ca înainte, uneori ridicîndu-i pe cei doi simultan. În toată această nebunie, datorită propriei mele nervozităţi, dar şi necunoaşterii armei, am ochit şi l-am nimerit pe Yartatgurk în picior.
Nu s-a plîns (deşi cred că ar fi avut motive), dar privirea era elocventă. Eram gata să plîng la vederea dezamăgirii ce se citea în ochii lui în ceea ce mă priveşte. Era pedepsitor să-l vezi, dar cred că şi cel mai inspirat conducător spiritual are măcar un eşec în cursul carierei lui. Nimeni nu e perfect.
Între timp, McCubby a reuşit să se descurce din inele. Mi-a smuls pistolul din mînă şi l-a descărcat în capul hidos al şarpelui. Mult timp am rămas aşa, sprijiniţi unul de celălalt, respirînd greu în timp ce Yartatgurk şi pitonul zăceau alături şi mai tresăreau din cînd în cînd.
Rana lui Yartatgurk, sînt uşurat s-o spun, nu era serioasă. A suferit mai mult din cauza imersiunii prelungite. McCubby îi mişca braţele slabe în sus şi-n jos, în timp ce din gura acestuia ţîşneau cantităţi uimitoare de apă, noroi, buruieni şi mormoloci, iar eu l-am legat la picior cu o bucată de faşă din propriul meu bandaj.
Un 22, se pare, are gloanţele foarte mici, iar acesta trecuse curat prin laba piciorului lui Yartatgurk fără să producă prea mari ravagii, în afara unui tendon. Plumbul nu rămăsese în rană, iar aceasta sîngera liber. Am hotărît să-l las pe individ să se odihnească un timp şi să primească compătimirile celor din tribul său.
Pe de altă parte, era atît de implicat în ceremonial, încît am considerat că acest lucru nu poate impieta asupra ritualului. Aşa că m-am apucat eu însumi să înfăptuiesc următorul pas al ritualului, să pun la punct „curcubeul" de iarbă deasupra şarpelui defunct. După ce m-am chinuit îndelung, fără succes, m-am dus disperat la McCubby.
— De cîte ori încerc s-o îndoi, iarba se preface în praf.
— Şi ce-ai vrea, replică violent, după opt blestemate de luni de uscăciune.
Acesta era un alt adevăr, ca şi lipsa apei, pe care nu-l puteam pune de acord cu povestirea lui Fraser. Dacă iarba era destul de uscată ca să fie nevoie să aduci ploaia, era şi prea uscată pentru a fi îndoită.
Apoi am avut o inspiraţie şi m-am dus să mă uit în noroiul bălţii. Aşa cum speram, crescuse pe-acolo puţină iarbă îmbibată de apă după o noapte de

imersiune. Am cules cîtă am putut și-am împletit-o într-un „curcubeu" pe care l-am legat cu șireturile de la ghete. Obiectul de forma unei potcoave l-am așezat pe gîtul șarpelui, făcîndu-l să arate la fel de fercheș ca un cal în padocul învingătorilor.

Foarte mulțumit de mine însumi, am revenit la McCubby. El, ca de altfel și anulii, îl privea cu milă pe Yartatgurk care, din cîte am înțeles, făcea o legătură între piciorul rănit și ziua în care se născuse.

— Acum spune-i că tot ce mai are de făcut este să cînte.

În primul moment, McCubby păru înclinat să nu-mi asculte instrucțiunile. M-a privit lung. Apoi a pus mîinile la spate, a privit gînditor de-a lungul malului pîrîului, murmurînd. În cele din urmă a tresărit, a emis un fel de rîs scurt și a îngenunchiat lîngă Yartatgurk care bombănea.

PE cînd McCubby îi explica următoarea și ultima etapă, fața lui Yartatgurk căpăta treptat expresia unui cal rănit căruia i se cere să-și dea singur lovitura de grație. După ceea ce părea să fie o discuție inutilă între cei doi, McCubby spuse:

— Yartatgurk imploră să fie iertat. Spune că și așa a gîndit prea mult în ultimele zile. Întîi a trebuit să se gîndească la natura mărgelelor cu care l-ai hrănit. Apoi a trebuit să lupte cu bingbingii arzîndu-și barba care abia îi crescuse în trei ani. Apoi a fost pe jumătate făcut terci, pe trei sferturi înecat și mai apoi nouă zecimi izbit de moarte și, în sfîrșit, i-ai găurit și piciorul. Spune că creierul lui primitiv și sărac este atît de plin de subiecte de meditație, încît nu mai știe cuvintele nici unui blestemat de cîntec fiindcă acestea au fost gonite de acolo.

— Nu trebuie să cînte cu cuvinte. Poate fredona orice cîntec vesel care, urcat la cer, își va îndeplini menirea.

A urmat o scurtă tăcere.

— În toată nenorocita asta de pustietate de o optime de ins pe milă pătrată, tocmai de tine a trebuit să dau, spuse McCubby respirînd greu.

— McCubby, am spus răbdător, asta-i cea mai importantă parte a întregului ritual.

— Bine. Așa se duce și ultimul tub de Ciocolax.

Dădu ciocolată băștinașului și începu o lungă muncă de lămurire. În cele din urmă, acesta, privindu-mă cu ochii roșii, izbucni brusc, atît de brusc încît și eu și anulii am sărit ca arși, într-un cîntec fermecător. Ceilalți băștinași priveau cu ochi fioroși și începură să se retragă în tabără.

— Pe legea mea, ascultă ceea ce foarte puțini albi au ascultat vreodată: vechiul cîntec de moarte al anulilor.

— Prostii! N-o să moară.

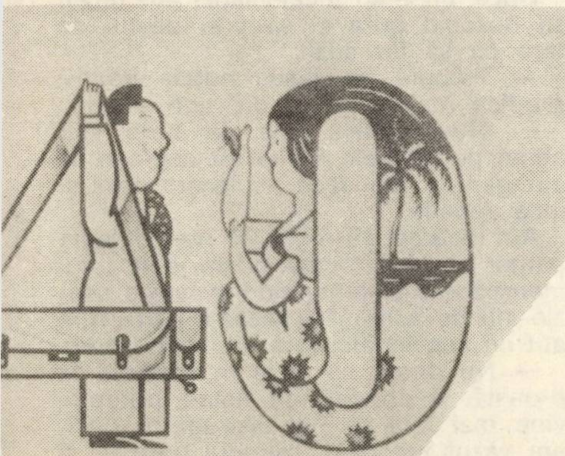
— Nu el. Matale!

Am dat din cap dojenitor.

— N-am timp de prostii. Trebuie să mă apuc să pregătesc predica. Voi vorbi de toate cîte s-au petrecut.

AȘA cum vă dați seama, domnule decan Dismey, aveam o sarcină grea. Trebuia să fiu pregătit cu două versiuni depinzînd de ploaia care avea sau nu să vină. Dar versiunile aveau și lucruri comune, de exemplu în amîndouă mă refeream la rugăciune ca la „un carnet de cecuri la banca Domnului". Și asta, firește, punea problema explicării a ce-i acela un carnet de cecuri în termeni pe care aborigenii din ținuturile îndepărtate să-i priceapă.

În timp ce lucram în singurătatea cortului meu, țineam urechile ciulite la strigătele ascuțite ale lui Yartatgurk. Cînd se lăsă noaptea, el începu să răgușească și de cîteva ori mi-a părut gata să renunțe. De fiecare dată am lă-

HISAKI HIRAMATSU: Ilustrație de revistă

sat tocul jos și am ieșit să-i fac semne de încurajare. Și de fiecare dată interesul pe care-l dovedeam îl încuraja să-și continue incantația.

Ceilalți anuli au rămas liniștiți în tabără, fără să se audă gemetele vreunei indigestii ori alte sunete. Eram foarte recunoscător că nici un zgomot nu mă distrage de la pregătirea predicii și chiar i-am spus acest lucru lui McCubby:

— Băștinașii par liniștiți în noaptea aceasta.

— N-au, amărîții, prea des prilejul să se îndoape cu carne de piton.

— Au mîncat șarpele ritual?! am strigat.

— Nu face nimic, scheletul e încă acolo.

„Ei bine, am gîndit, nu mai pot face nimic". De fapt, așa cum sugerase McCubby, scheletul putea fi considerat ca simbol al întregului.

Trecuse bine de miezul nopții, tocmai terminasem notele pentru predica de a doua zi, cînd a sosit o delegație a bătrînilor tribului.

— Spun că ori te grăbești să dai ortul popii mai repede, ori îl oprești pe Yartatgurk. Nu poa' să doarmă nimeni dacă ăla continuă să urle.

— Spune-le că se va termina în curînd, am spus făcînd un gest magnific.

NU știam cît adevăr era în vorbele pe care le rosteam, pînă cînd, cîteva ore mai tîrziu, am fost brusc trezit din somn de cortul luat pe sus ca o umbrelă și azvîrlit în beznă. Apoi, la fel de brusc, întunericul a fost sfîrtecat de cea mai strălucitoare, surprinzătoare, violentă, orbitoare cascadă de lumini pe care mi-a fost dat s-o văd vreodată. A fost însă imediat urmată de un întuneric și mai negru, de mirosul ascuțit de ozon și de o rostogolită canonadă de tunete care pur și simplu scutura întregul Nicicînd-Nicicînd ca pe o pătură.

Cînd am putut din nou să aud, am recunoscut vocea lui McCubby smiorcăindu-se în întuneric:

— Bătu-m-ar Domnul!

L-am admonestat spunîndu-i să-și stăpînească nervii. Tocmai atunci un nou urlet cosmic izbucni, mai impresionant ca primul, răsunînd în adîncurile cerului.

Nu-mi revenisem încă din spaimă cînd un vînt ca un piston m-a trîntit pe spate, m-a ridicat de la pămînt și m-a dat de-a dura de-a lungul cîmpului. M-am izbit dureros de eucalipți și accacia și de alte obstacole neidentificate înainte de a mă izbi de un alt trup omenesc. Ne-am apucat unul de celălalt, dar am continuat să ne rostogolim pînă cînd vîntul a scăzut o clipă.

Din fericire era McCubby, deși n-aș putea spune că el îmi împărtășea sentimentele.

— Ce rahat ai făcut?

— Ce-a vrut Dumnezeu. Oh, va face o impresie formidabilă asupra anulilor cînd le voi explica că aceasta nu este de fapt minunea păsării-dolar. Numai de-ar ploua!

Nici n-am apucat să rostesc aceste vorbe că eu și McCubby am fost iarăși izbiți. Ploaia se prăbușea strivitor. Mă izbea fără milă în spate presîndu-mă de pămînt, încît cu greu reușeam să mai respir. „Asta, gîndeam, e cu mult mai mult decît am cerut".

După un timp incalculabil, am reușit să deschid gura și să urlu destul de tare ca să fiu auzit:

— Trebuie să găsim notele pentru predică înainte să le distrugă ploaia.

— Nenorocitele tale de note sînt acum pe muntele Fiji și tot acolo o să ajungem și noi dacă nu facem ceva și încă repede.

Am încercat să replic că nu-i puteam părăsi pe anuli tocmai acum, cînd totul mergea atît de bine, cînd aveam o ocazie atît de bună să realizez o convertire atît de convingătoare a unui trib întreg.

— Nu poate să intre în scăfîrlia ta proastă, a zbierat, că ăsta-i potopul, vine mai tare și mai distrugător decît am văzut vreodată. Întregul ținut va fi sub apă și noi odată cu el; dacă nu facem un salt de vreo mie de mile, o să

ne facem praf în tufișuri!

— Dar toată misiunea mea va fi fost în zadar, am protestat printre tunete. Și sărmanii anuli lipsiți de...

— Lasă-i dracu' pe nenorociții ăia! Au pornit-o de mult pe valuri. Trebuie să ajungem la camion, dacă n-a zburat și ăla, și s-o luăm urgent spre stația experimentală.

Agățîndu-ne unul de altul, abia dacă eram în stare să străpungem ceea ce părea a fi un zid compact de apă. Tunetele și fulgerele erau acum simultane, orbindu-ne și asurzindu-ne în același timp. Crengi rupte, tufișuri dezrădăcinate și chiar copaci de dimensiuni incredibile zburau de-a lungul și de-a latul ținutului Nicicînd-Nicicînd. La un moment dat am zărit racheta albă a pitonului zburînd prin aer cu cununa de iarbă încă agățată de el. Mă șoca faptul că nu întîlneam nici un băștinaș. În cele din urmă am găsit camionul clătinîndu-se îngrijorător și scîrțîind la fiecare mișcare parc-ar fi cerut ajutor. Apa șiroia de-o parte și de alta a capotei, iar vîntul îi umfla prelata ca pe o pînză de corabie prinsă de uragan. Cred că numai greutatea mărgelelor care mai rămăseseră îl împiedica să se răstoarne. Ne-am făcut drum pînă la ușă, am deschis-o și am fost împinși înăuntru. Acolo nu era mai bine decît afară; tunetele răsunau la fel de tare, iar ploaia părea că sparge tabla. Era însă mai ușor de respirat.

CÎND s-a mai liniștit, McCubby și-a scuturat un fir de praf de pe mustață și a pornit motorul.

Mi-am pus mîna pe brațul lui.

— Nu-i putem abandona pe anuli. N-am putea să descărcăm mărgelele și să îngrămădim acolo măcar femeile și copiii?

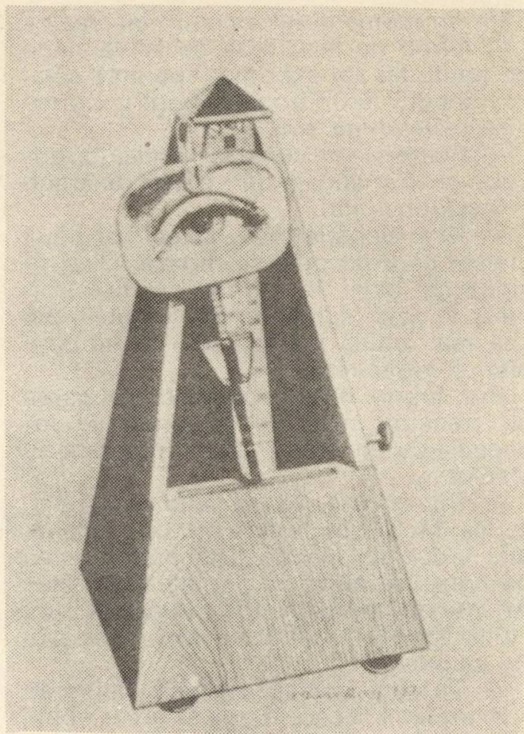
— Ți-am zis c-au dat cu pasu' acu' o oră!

— Asta înseamnă c-au plecat?

— Imediat ce i-ai gonit de la cort. Erau departe cînd a venit potopul.

— Hm, destul de nerecunoscători, își părăsesc mentorul spiritual fără să-l anunțe.

— Da' îți sînt recunoscători! s-a grăbit McCubby să mă asigure. I-ai îmbogățit. Acu' sînt nababi. Au șters-o spre Darwin să vîndă pielea pitonului unei fabrici de încălțăminte.

MAN RAY: Obiect de distrus

— Nebănuite sînt căile Domnului! am șoptit.

— Cel puțin așa mi-au zis, adăugă McCubby cînd camionul porni. Acu' cre' că au mirosit că vine potopul și-au șters-o ca șobolanii.

— Fără să ne prevină?!

— Yartatgurk adusese blestemul asupra matale cu cîntecul morții. După un moment mai zise: Cred că nenorocitul nu m-a uitat nici pe mine.

Apoi îndreptă camionul spre stația experimentală. Nici ștergătoarele de parbriz, nici farurile nu ne erau de nici un folos. Nu exista drum și pista vagă de-a lungul căreia venisem nu se mai vedea. Prin aer pluteau diverse obiecte. Din cînd în cînd vreun eucalipt, vreo piatră sau vreun cangur mai izbeau răsunător capota mașinii. Din fericire nimic n-a izbit parbrizul.

Încet, încet am părăsit cîmpia joasă, urcînd spre partea mai înaltă a platoului. Cînd am atins nivelul cel mai înalt, am știut că sîntem în siguranță dinspre partea inundațiilor.

La un moment dat am rupt tăcerea ca să-l întreb pe McCubby ce se va alege de anuli. Mi-am exprimat speranța că-și vor cheltui noua bogăție pentru a-și ridica nivelul de trai.

— Poate-și vor construi o mică bisericuță și vor angaja un preot itinerant. McCubby mîrîi:

— Ei și bogăția! Rev, astea sînt două chestii care nu prea se-mpacă. O să risipească banii în prima crîșmă ordinară. O să-și cumpere cîteva butelii din cea mai ieftină poșircă și-o să fie bețibîtă o săptămînă.

Era foarte descumpănitor. Se părea că trecerea mea pe la anuli se încheiase cu un eșec și i-am spus asta lui McCubby.

— Ba ei n-o să te uite niciodată, spuse McCubby scrîșnind din dinți și nici vreun alt ins de prin părțile astea pe care l-ai prins cu pantalonii în vine. Ai inundat probabil tot ținutul, ai rupt liniile ferate, ai ruinat pe toți plantatorii de bumbac.

— Te rog, oprește-te! l-am implorat.

A urmat o tăcere lungă și grea. Apoi i s-a făcut milă de mine.

— Dacă ai venit aici să demolezi superstițiile acestor primitivi în legătură cu aducerea ploii, ei bine, poți paria pe Biblia matale că n-o să mai încerce vreodată.

PE această notă optimistă voi scurta puțin povestea pentru a ajunge mai curînd la sfîrșitul ei fericit.

Cîteva zile mai tîrziu am ajuns la Brunette Downs. McCubby și-a încărcat mărgelele într-o caravană de Jeep-uri și s-a întors în Ținuturile îndepărtate. Nu mă îndoiesc că a ajuns un plutocrat multimilionar, deținînd monopolul asupra comerțului cu piei de dingo.

Eu am angajat un alt șofer și am dus camioanele închiriate înapoi la Sidney. Cînd am revenit în oraș, eram sărac lipit și aveam o înfățișare foarte pitorească, să nu zic revoltătoare. M-am grăbit către „Uniunea vorbitorilor de limbă engleză" să-l caut pe episcopul Shagnasty. Voiam să-i cer o slujbă temporară într-una din bisericile din Sidney și să cerșesc un mic avans din salariu. S-a dovedit însă imediat că acesta nu era într-o dispoziție prea caritabilă în ceea ce mă privește:

— Primesc tot felul de scrisori plicticoase, a început nervos, de la căpitănia portului Sidney. O încărcătură pe numele dumitale. Nu pot semna pentru ea, nici măcar nu pot afla despre ce este vorba, iar ei continuă să-mi trimită niște note de plată fantastice pentru magazinaj.

I-am spus că sînt la fel de nedumerit ca și el, dar m-a întrerupt:

— Nu te-aș sfătui să te-nvîrți prea mult pe aici, Mobey. Mashworm poate să apară în orice moment și să ști că pe tine te caută. M-a jupuit de-o bună bucată de piele pînă acum din cauza ta.

— Și pe mine, nu m-am putut stăpîni.

— Primește mereu scrisori de la comisarul rezident din teritoriile nordice în care este întrebat de ce ai fost lăsat să corupi populația băștinașă. Se pare că un trib întreg a descins în masă la Darwin, s-a îmbătat criță și a întors pe dos jumătate din oraș înainte de a putea fi oprit. Cînd s-au mai trezit și s-a putut vorbi cu ei, au spus că un tînăr „frate de tufișuri", fără îndoială dumneata, le-a furnizat banii pentru dezmăț.

Am încercat să îngaim o explicație, dar nu m-a luat în seamă.

— Și asta n-a fost tot. Unul dintre ei susținea că „fratele" l-a împușcat în picior. Alții au spus că misionarul a provocat un război între triburi, alții că a dansat gol în fața lor, că i-a otrăvit, dar ultima chestie nu e prea clară.

Am încercat să intervin, dar iarăși n-am fost luat în seamă.

— Nu știu exact ce ai făcut acolo, Mobey, și nici nu mă interesează. Ți-aș fi însă nespus de recunoscător dacă mi-ai spune un singur lucru.

— Care este acela, excelență?

A dat din mînă:

— Adio!

NEAVÎND altceva ce face, am luat-o spre docurile Wooloomooloo să mă interesez de misterioasele note de plată. S-a dovedit că era vorba de o încărcătură sosită de la Misiunea Protestantă Primitivă de Sud și constînd din doua carturi electrice . pentru golf și noua containere cu abajoururi „Lighttolier" — adică 1008 bucăți — și cîteva cutii cu tutun de prizat.

Eram prea apatic și dezamăgit ca să fiu surprins măcar. Am semnat recipisa și mi s-a dat factura. M-am dus cu ea în cartierul marinarilor unde am fost acos-

tat de niște indivizi cu ochi vicleni. Unul dintre ei, stăpînul unui vapor rablagit, mi-a cumpărat toată marfa pe nevăzute. N-am nici cea mai mică îndoială că am fost înșelat, dar am fost mulțumit că am avut cu ce plăti taxele de magazinaj și cu ce să-mi cumpăr un bilet clasa a IV-a la primul vapor spre S.U.A.

Portul de destinație era New York, așa că acolo am debarcat în urmă cu vreo două săptămîni și aici mă aflu și acum. Cînd am debarcat eram din nou lefter. Printr-o coincidență, am vizitat Muzeul de Istorie Naturală (intrarea era gratuită) tocmai cînd se pregătea un nou tablou despre aborigenii din Australia. Cînd am pomenit despre recenta mea vizită la tribul Anula, am fost angajat imediat consultant tehnic.

Salariul era mic, dar am reușit să pun ceva deoparte în speranța unei grabnice întoarceri în Virginia cea dragă, pentru a găsi o nouă misiune. Recent însă am descoperit că menirea mă cheamă chiar aici în New York.

Artistul care picta fundalul tabloului, un italian cred, se numește Daddio, m-a prezentat unui „grup": locuitori ai unui mic sat eterogen foarte aproape de New York City. M-a condus într-o pivniță obscură plină de fum („patul") și de oameni bărboși, urît mirositori, incoerenți și m-am simțit, parcă, înapoi printre primitivi.

Daddio m-a-nghiontit și mi-a șoptit:

— Hai, dă-i drumu'! Tare, cum te-am învățat.

Așa că am rostit următoarea prezentare pe care o repetasem cu el mai înainte:

— Eu sînt Crispin Mobey, frate de tufișuri. Tocmai am fost circumcis și am învățat Pitjantjatjara de la un popă răspopit pe nume Krapp.

Cei din cameră, care pînă atunci trăncăniseră dezordonat, au tăcut brusc. Apoi unul a murmurat linistit:

— Acest Mobey este tot atît de bun pe cît sîntem noi de răi.

— Ca din senin, șuieră altul, țipătul de durere este adevărata rădăcină a Tunetului.

O fată cu părul lins se ridică dintr-un colț și scrise ceva cu creionul dermatograf pe perete.

— Prînzul neacoperit este ca prescura de paști, spuse altul.

— Conducătorul nostru ne-a fost trimis.

Nimic din cele auzite nu era pentru mine mai clar decît vorbele rostite de McCubby sau Yartatgurk, dar am fost acceptat cum n-am fost nici un moment acceptat de anuli. Acum ei așteaptă, plini de nerăbdare, banalele mele sentințe și-mi ascultă cu aviditate predicile, așa cum nici o altă congregație n-ar face-o. (Pe cea cu rugăciunea ca un carnet de cecuri am rostit-o cu nenumărate ocazii în acompaniament de muzică tribală.)

ASTFEL, stimate decan Dismey, am fost condus de mîna divină, pe nebănuite căi, către cea de-a doua misiune a carierei mele. Cu cît aflu mai mult despre acești săteni și sărmanele lor idei idolatre, cu atît sînt mai sigur că, mai curînd sau mai tîrziu, le voi fi de ajutor.

Am cerut permisiunea Cartierului general al sinodului protestant de aici pentru acreditare și mi-am luat libertatea de a vă invoca pe Excelența Voastră și pe episcopul Shagnasty pentru referințe. Orice vorbă din partea Dvs m-ar face pe veci recunoscător.

Umilul Dvs.
Crispin Mobey

În românește de Dorian OPINCARU

● *Un crocodil intră într-un bar și comandă:*
- O halbă, dar fără guler, te rog.
- Ce chestie, se miră barmanul, e prima oară cînd un crocodil îmi cere o bere.
- Dacă-i așa, spune croodilul, mă duc la barul de vis-à-vis unde sînt scutit de comentarii.
Atunci de sub tejghea iese cîinele patronului:
- Nu vă supărați, e nou aici și nu cunoaște încă toată clientela.

•

● *Învățătorul întreabă:*
- La ce temperatură fierbe apa?
- La 90 de grade.
- Nu-i adevărat - intervine altul - la 90 de grade fierbe unghiul drept.

•

● *Un canibal se plînge de dureri de cap.*
- Dacă te îndopi cu intelectuali..., remarcă altul.

•

● *Într-un restaurant antropofag un consumator remarcă:*
- Există totuși si misionari buni...

Kate CHOPIN

POVESTEA UNEI ORE

ŞTIIND că doamna Mallard suferea de inimă, au căutat să-i aducă vestea morţii soţului cu cît mai multe menajamente.

Sora ei, Josephine, îi comunică acest lucru în propoziţii scurte, întrerupte, aluzii care dezvăluiau adevărul ascunzîndu-l pe jumătate. Lîngă ea se afla şi Richard, prietenul cel mai bun al soţului defunct. Acesta era chiar la redacţie cînd se primise ştirea despre dezastrul rutier, numele lui Brenty Mallard fiind în capul listei intitulate: „Morţi". Doar ce apucase să se mai convingă o dată de adevărul mesajului datorită unei a doua telegrame primite, şi se şi grăbi spre ea pentru a o lua înaintea oricărui alt prieten mai puţin atent, mai puţin grijuliu în transmiterea tristului mesaj.

Ea nu primi mesajul aşa cum o face majoritatea femeilor, cu inabilitate în perceperea semnificaţiei, ci izbucni în plîns instantaneu şi se prăbuşi în braţele surorii sale. Cînd trecu furia deznădejdii, se duse în camera ei. Nu permise nimănui să o urmeze.

ÎN cameră, în faţa ferestrei deschise, se afla un fotoliu confortabil. Se prăbuşi în el cu trupul copleşit de oboseala care părea să-i pătrundă şi-n suflet.

Se uită spre piaţa din faţa casei, la vîrfurile copacilor înmuguriţi. În aer plutea mirosul proaspăt al ploii. Pe stradă un negustor ambulant îşi lăuda marfa. Sunetele unui cîntec pe care îl fredona cineva în depărtare ajungeau la ea abia şoptit, iar nenumărate vrăbii ciripeau sub streşini. Petice de cer albastru se arătau din loc în loc printre norii care se adunaseră grămezi spre vest, în faţa ferestrei.

Stătea cu capul sprijinit pe perna fotoliului, complet nemişcată, numai suspinele scuturau trupul din cînd în cînd, ca pe al unui copil care a adormit plîngînd.

Era tînără, cu o faţă calmă, deschisă, ale cărei linii dovedeau reţinere şi chiar tărie sufletească. Acum însă avea o privire mohorîtă, fixată în depărtare, undeva printre peticele de albastru. Nu era o privire gînditoare, ci mai degrabă una ce demonstra absenţa vreunui gînd inteligent.

Ceva se îndrepta spre ea; aştepta cu teamă. Oare ce să fie? Nu ştia. Era ceva mult prea subtil şi înşelător pentru a putea fi numit. Dar simţea că acel ceva se tîra, curgea din cer, venea spre ea prin zgomotele, mirosurile, culorile care umpleau văzduhul.

Acum respira cu greutate, tumultuos. Începuse să recunoască „ceva-ul" care se apropia şi încerca să o ia în stăpînire, deşi se străduia să-l izgonească din toate puterile.

CÎND nu se mai controlă, un cuvînt micuţ, abia şoptit îi scăpă printre buzele întredeschise. Îl repetă întruna, cu răsuflarea tăiată: „Liberă, liberă, liberă!" Îi dispăruse din priviri expresia de prostraţie şi teama ce îi urmase. Ochii îi

erau vii și strălucitori. Pulsul îi bătea repede, iar sîngele clocotitor îi încălzea tot trupul.

Nu s-a întrebat nici o clipă dacă bucuria care o însuflețea era monstruoasă sau nu. O percepție curată și înălțătoare o făcea să considere trivială însăși întrebarea.

Știa că va plînge din nou cînd îi va vedea mîinile tandre și bune încrucișate pe piept, chipul care nu a privit-o decît cu dragoste, acum imobil, pămîntiu, mort. Dar ea vedea dincolo de acest moment lunga înșiruire a anilor care urmau și care îi vor aparține în totalitate numai ei. Și își desfăcu și-și întinse brațele să-i întîmpine.

N-o să mai trebuiască să se zbată pentru nimeni în toți acești ani. Va trăi numai pentru ea. Nu va mai exista nici o voință care să o domine pe a ei în acel război surd și orb conform căruia bărbații și femeile caută să-și impună unii altora voința. Asta era o crimă, așa îi părea acum, în scurtul moment de iluminare, indiferent de intenția cu care o făceai.

Și totuși l-a iubit... uneori. Adesea, nu. Ce conta! Și ce putea dragostea — eternul mister — să însemne în fața afirmării de sine pe care o considera brusc cel mai puternic impuls al ființei sale.

„Liberă! În cuget și-n simțiri!", continua să șoptească.

JOSEPHINE era îngenuncheată în fața ușii închise și, cu gura lipită de gaura cheii, cerea voie să fie primită înăuntru:

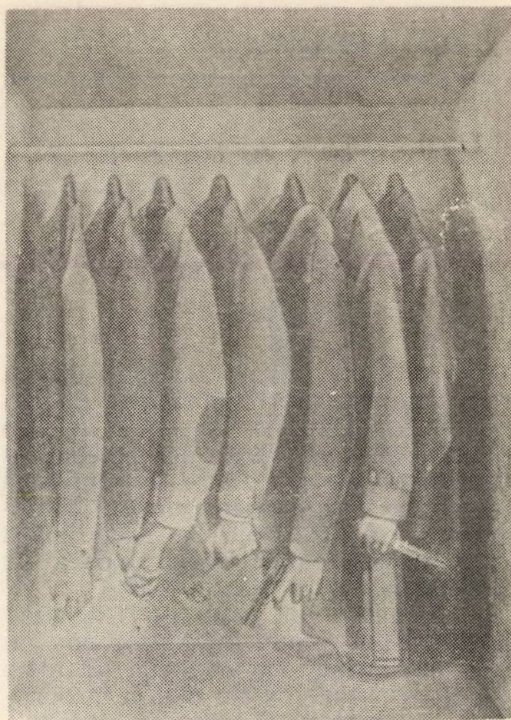
— Louise, deschide ușa! Te implor... deschide ușa... o să te îmbolnăvești... Ce faci, Louise? Pentru numele lui Dumnezeu, deschide ușa!

— Pleacă. Nu mi-e rău.

Nu, nu-i era. Sorbea însuși elixirul vieții prin fereastra deschisă.

Imaginația îi zburda prin acele zile care i se așterneau în cale. Zile de primăvară, zile de vară, tot felul de zile numai ale ei. Murmură o rugăciune scurtă ca viața să-i fie cît mai lungă. Numai pînă mai ieri se gîndea cu groază că viața i-ar putea fi lungă...

Se ridică și deschise ușa, în urma insistențelor surorii ei. În ochi îi strălucea triumful și se purta ca o zeiță a victoriei. Își apucă sora de mijloc și coborîră amîndouă treptele. Richard le aștepta jos, în capul scărilor.

TOYOHIKO KOKUMAI: Afiș de expoziție

CINEVA descuie ușa de la intrare cu cheia. Era însuși Brenty Mallard, puțin cam murdar de pe urma călătoriei, în mînă cu sacul de voiaj și umbrela. Fusese departe de scena accidentului și nici măcar nu avea idee că avusese loc vreun accident. Se opri uimit de țipătul Josephinei, de mișcarea bruscă cu care Richard încerca să-l ascundă de privirile soției sale.

Dar Richard se mișcă prea încet.

Cînd au venit, doctorii au constatat că femeia numită Louise Mallard decedase în urma unui atac de inimă provocat de o bucurie... ucigătoare.

În românește de Elena MIHAILOVICI

R.A. LAFFERTY

VALEA ÎNGUSTĂ

ÎN ANUL 1893 li s-au împărţit loturi individuale de pămînt celor opt sute treizeci şi unu de indieni Pawnee care mai existau la acea dată. Fiecare dintre ei trebuia să primească o sută şaizeci de acri de pămînt şi nu mai mult, iar după aceea erau obligaţi să plătească impozit pe pămînt, la fel ca Feţele-Palide.

— Kitkehahke! exclamă Clarence Şa-Mare. Pe o sută şaizeci de acri nu poţi nici măcar să izgoneşti un cîine aşa cum trebuie. N-am mai auzit niciodată de impozitele astea pe pămînt.

Clarence Şa-Mare şi-a ales drept lot o vale frumoasă şi înverzită. Era una dintre cele peste zece bucăţi de pămînt pe care le considerase din totdeauna proprietatea lui. A semănat iarbă în jurul colibei de vară pe care o avea acolo şi a transformat-o într-o casă pentru tot timpul anului. Dar în nici un caz nu avea de gînd să plătească impozit pe ea.

Drept care a ars frunze şi coajă de copac şi a rostit:

— Fie valea mea mereu largă şi înfloritoare şi înverzită şi alte lucruri de-astea! cuvîntă el în stilul cîntat al indienilor Pawnee. Dar să fie îngustă de-o veni vreun străin nepoftit.

Nu a avut nici pic de coajă de arbore-balsam pe care s-o ardă. În locul ei, aruncă în foc puţină scoarţă de cedru. Nu a avut nici măcar o frunzuliţă de soc. Folosi o mînă de frunze de stejar. Şi uitase cuvîntul magic. Cum să faci, dacă uiţi cuvîntul magic?

— Petahauerat! urlă el plin de încredere, nădăjduind ca astfel să păcălească soarta.

— Cuvîntul e la fel de lung! îşi spuse şoptit. Dar avea îndoieli. „Ce sînt eu, un Om Alb, un asin cu coada rîioasă, un fraier ca să-mi închipui că o sa meargă?" întrebă el. „Ar trebui să rîd de mine. Bine, o să vedem."

Aruncă şi restul de scoarţă şi frunze pe foc şi răcni din nou cuvîntul fals. Şi i se răspunse printr-un orbitor şi uriaş fulger de vară.

— Skidi! înjură Clarence Şa-Mare. A mers. N-aş fi crezut!

CLARENCE Şa-Mare a trăit vreme de mulţi ani pe pămîntul său şi n-a plătit nici un impozit. Străinii nepoftiţi nu erau în stare să coboare pînă la el. Lotul a fost scos la licitaţie de trei ori pentru impozit, dar niciodată n-a venit cineva să-şi aroge drepturile. În cele din urmă a fost trecut în catastife drept lot liber. Nişte colonişti s-au înscris pentru el în mai multe rînduri, dar se poate spune că nici unul dintre ei nu a trăit pe acea parcelă.

S-a scurs o jumătate de veac. Clarence Şa-Mare şi-a chemat fiul.

— S-a zis cu mine, băiete! grăi el. Cred că o să intru în casă şi o să mor.

— Bine, tată, zise fiul Clarence Şa-Mică. Eu merg la oraş să fac nişte partide de biliard cu băieţii. O să te îngrop cînd mă întorc diseară.

Astfel a primit moştenirea Clarence Şa-Mică. A trăit şi el pe lotul acela timp de mulţi ani de zile fără să plătească vreun impozit.

ÎNTR-O bună zi se iscă mare tevatură la primărie. Clădirea lăsa impresia că a fost invadată, dar de fapt erau doar un bărbat, o femeie şi cinci copii.

— Eu sînt Robert Rampart, zise bărbatul, şi vreau să mergem la „Oficiul de Distribuire a Loturilor".

— Eu sînt Robert Rampart junior, zise puştiul în vîrstă de nouă ani. Şi

vrem să ajungem acolo al dracu' de repede.

— Nu cred că avem așa ceva, zise funcționara din birou. Asta nu-i ceva ce exista pe vremuri?

— Ignoranța nu-i o scuză pentru lipsa de eficiență, draga mea, zise Mary Mabel Rampart, o fetiță de opt ani, despre care puteai crede foarte ușor că are opt ani și jumătate. Mă întreb cine o să-ți ia locul mîine, după ce o să fac reclamație.

— Cred că ori ați greșit statul, ori ați greșit secolul.

— Actul de colonizare încă se mai poate obține, insistă Robert Rampart. Există în ținutul ăsta o porțiune de pămînt înregistrată ca fiind liberă. Vreau să mă înscriu la ea.

Cecilia Rampart răspunse unui funcționar cu mutră bovină care-i făcuse cu ochiul, de la un birou mai depărtat. „Salut", respiră ea în timp ce se apropiase pe furiș. „Eu sînt Cecilia Rampart, dar numele meu de actriță e Cecilia San Juan. Credeți că la șapte ani e prea devreme să joci roluri de ingenuă?"

— Pentru tine, nu, zise funcționarul. Spune-le alor tăi să vină la biroul ăsta.

— Știți unde e „Oficiul de Distribuire a Loturilor"? întrebă Cecilia.

— Sigur că da. E cel de-al patrulea sertar din dreapta al biroului meu. E cel mai mic oficiu pe care-l avem la primărie. Nu prea-l mai folosim.

Familia Rampart se îngrămădi în jurul lui. Omul cu mutra bovină începu să scotocească prin hîrtii:

— Asta-i descrierea lotului, începu Robert Rampart. Păi, o aveți deja pusă deoparte. De unde ați știut?

— Lucrez aici de multă vreme, răspunse funcționarul.

Completă toate actele, iar Robert Rampart se înscrise pentru lotul respectiv.

— Cu toate astea, n-o să reușiți să ajungeți pe lotul propriu-zis, spuse funcționarul.

— De ce? întrebă Rampart. Descrierea parcelei nu e corectă?

— O, ba cred că da. Dar nimeni nu a reușit să ajungă la acel lot. A ajuns un fel de glumă!

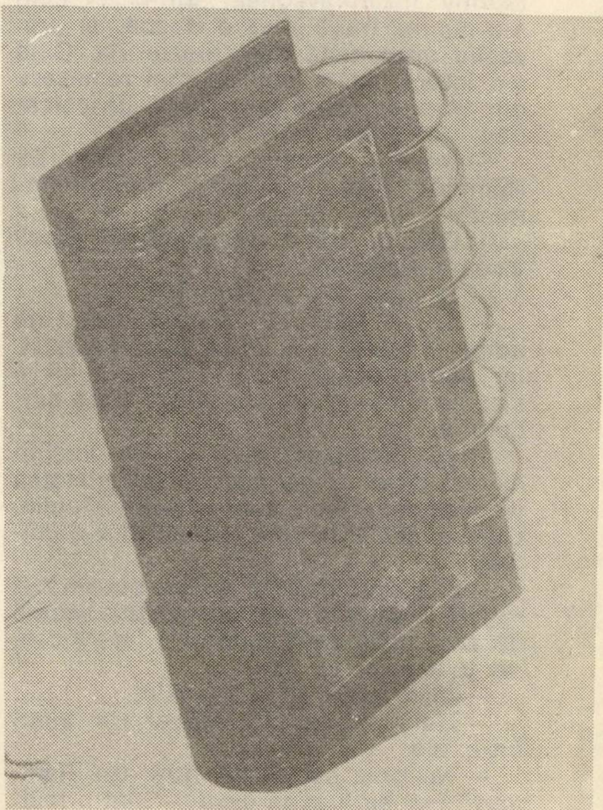
— Ei bine, sînt hotărît să termin cu gluma asta, insistă Rampart. O să ocup parcela, iar dacă nu, o să descopăr de ce nu se poate.

— Nu sînt sigur că o să reușiți, zise funcționarul cel bovin. Ultimul care s-a înscris pentru lotul acela, acum vreo doisprezece ani, n-a fost în stare să-și ocupe pămîntul. Și nici n-a reușit să spună de ce n-a putut. E o chestie foarte interesantă să le vezi mutrele după ce au încercat o zi-două și apoi au renunțat.

MEMBRII familiei Rampart părăsiră clădirea primăriei, se înghesuiră în mașină și plecară să-și găsească lotul. Se opriră în fața casei unui fermier numit Charley Dublin. Acesta îi întîmpină cu un zîmbet, trădînd faptul că era la curent cu venirea lor.

— Haideți încoace, oameni buni, dacă vreți, zise Dublin. Cel mai usor e să veniți pe jos prin pășunea aia îngustă de colo. Lotul vostru e chiar la apus de la meu.

Parcurseră scurtă distanță pînă la hotar.

IZUMI OTA: Ilustratie pamflet

— Numele meu e Tom Rampart, domnule Dublin. Tom, băieţelul de şase ani, făcea conversaţie în timp ce mergeau. Dar adevăratul meu nume este Ramires, şi nu Tom. Sînt urmarea unei indiscreţii a mamei mele, în Mexico, cu cîţiva ani în urmă.

— Băiatul glumeşte, domnule Dublin, zise mama Nina Rampart, apărîndu-se. N-am fost niciodată în Mexic, dar uneori simt dorinţa să plec acolo pentru totdeauna.

— Aha, doamnă Rampart. Şi care-i numele celui mai mic dintre băieţi? întrebă Charley Dublin.

— Fatty, zise Fatty Rampart.

—Dar cred că nu-i numele tău adevărat!

— Nu, mă cheamă Audifax, zise Fatty-cel-în-vîrstă-de-cinci-ani.

— Aha! Audifax, Fatty, şi tu eşti glumeţ?

— El se pricepe şi mai bine, domnule Dublin, zise Mary Mabel. Pînă săptămîna trecută a avut un frate geamăn, pe nume Skinny. Mama l-a lăsat pe Skinny nesupravegheat într-o zi cînd s-a dus să tragă şi ea o duşcă, iar prin vecini erau nişte cîini foarte răi. Cînd s-a întors mama, ştiţi ce mai rămăsese din Skinny? Două vertebre şi un calcaneu. Atîta tot.

— Săracu' Skinny, zise Dublin. Ei, Rampart, ăsta-i gardul şi hotarul pămîntului meu. De-aici începe al tău.

— Groapa aia e pe pămîntul meu? întrebă Rampart.

— Groapa aia **e** pămîntul tău.

— O s-o astup. E un şanţ destul de adînc şi periculos, chiar dacă-i îngust. Iar gardul ălălalt pare în stare bună şi sînt convins că am o postaţă bună dincolo de el.

— Nu, Rampart, pămîntul de dincolo de cel de-al doilea gard e proprietatea lui Hollister Hyde, zise Charley Dublin. Gardul ăla e hotarul pămîntului dumitale.

— Stai aşa, Dublin! Aici e ceva-n neregulă. Pămîntul meu are o sută şaizeci de acri, ceea ce înseamnă o latură cam de jumătate de milă?

— Între cele două garduri.

— Dar nu sînt nici măcar trei metri între ele.

— Nu prea par să fie, nu-i aşa, Rampart? Hai să-ţi spun ceva — sînt o mulţime de pietroaie bune de aruncat. Ia încearcă să arunci unul peste şanţ.

— Nu mă interesează deloc jocurile astea de copii, explodă Rampart. Eu vreau pămîntul meu.

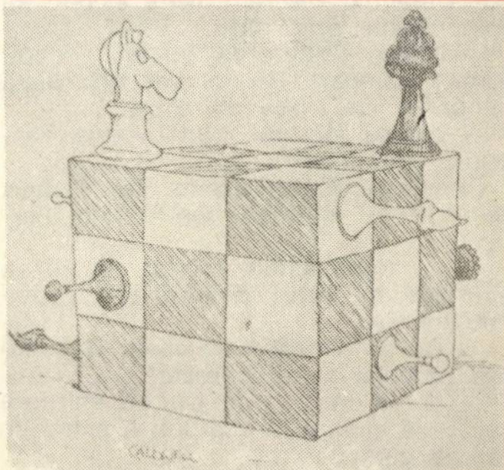
Dar copiii lui Rampart erau interesaţi de astfel de jocuri. Se apucară să arunce cu pietroaie în micuţa groapă. Pietroaiele se comportau ciudat: se opreau în aer şi îşi micşorau dimensiunea. Şi erau de mărimea unor pietricele atunci cînd cădeau jos în groapă. Nici unul dintre copii nu reuşi să arunce vreun pietroi peste groapă, deşi se pricepeau la zvîrlit cu pietre.

— Dumneata ai uneltit împreună cu vecinul dumitale ca să împrejmuieşti cu gard pămîntul fără stăpîn, ca să-l foloseşti în scopuri personale.

— Nici nu te gîndi la aşa ceva, Rampart, spuse Dublin. Pămîntul meu se potriveşte perfect cu măsurătorile. La fel şi pămîntul lui Hyde. La fel şi pămîntul dumitale dacă am şti cum să-l măsurăm. E ca şi în schiţele alea topografice care înşeală ochiul. Lotul tău are precis o jumătate de milă de aici şi pînă acolo, dar ochiul se rătăceşte pe undeva. E pămîntul tău. Strecoară-te prin gard şi convinge-te singur!

Rampart se strecură prin gard şi îşi luă avînt să sară peste şanţ. Apoi şovăi. Văzuse dintr-o privire cît de adîncă e groapa. Cu toate astea, era la mai puţin de doi metri.

Pe jos zăcea un stîlp masiv de gard. Rampart îl ridică în picioare cu oarecare dificultate. Apoi îl împinse ca să

(Fără cuvinte)

cadă și să facă punte peste șanț. Dar era prea scurt, deși n-ar fi trebuit să fie. Un stîlp lung de trei metri ar trebui să acopere un șanț lat de nici doi metri.

Stîlpul căzu în groapă și se răsuci de mai multe ori. Se învîrtea ca și cum s-ar fi rotit, dar nu înainta decît pe verticală. În cele din urmă se opri pe fundul gropii, atît de aproape, încît Rampart putea să se aplece și aproape să-l atingă, dar acum nu părea mai mare decît un băț de chibrit.

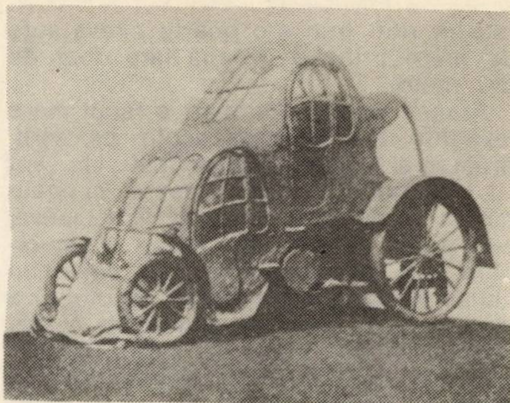
— Se-ntîmplă ceva cu stîlpul ăsta, sau cu lumea, sau cu ochii mei, zise Robert Rampart. Aș vrea să fiu amețit ca să dau vina pe asta.

— Cîteodată eu și vecinul Hyde ne jucăm un mic joculeț, atunci cînd sîntem afară, zise Dublin. Am o pușcă de calibru greu și îl țintesc exact în frunte, el stînd de partea cealaltă a șanțului, în aparență la trei metri de mine. Apăs pe trăgaci (sînt un bun țintaș) și aud glonțul șuierînd. L-aș fi omorît pe loc dacă lucrurile ar sta așa cum par. Dar Hyde nu e în nici un pericol. Glonțul întotdeauna lovește în grămada aia de pietre și bolovani, cam la zece metri sub el. Văd cum glonțul stîrnește praful lovind în piatră și zgomotul ricoșeului în bolovanii de dincolo face pînă la mine două secunde și jumătate.

Un erete (oamenii săraci îi spun șoim-de-noapte) zbură în zig-zag prin aer și fîlfîi deasupra șanțului, dar nu ajunse în partea cealaltă. Pasărea plană sub nivelul solului și putu fi văzută conturîndu-se pe fundalul marginii celeilalte a gropii. Se făcu tot mai mică și mai neclară, ca și cum era la o distanță de doi-trei kilometri. Nu mai puteau fi deslușite dungile albe de pe aripi; apoi pasărea în întregime cu greu se mai zărea. Dar era foarte aproape de marginea cealaltă a șanțului de nici doi metri.

Un om identificat de Charley Dublin ca fiind vecinul Holister Hyde apăruse pe cealaltă parte a micuțului șanț. Hyde le zîmbi și făcu semn cu mîna. Strigă ceva, dar nu îl putură auzi.

— Hyde și cu mine citim amîndoi pe buze, spuse Dublin, așa că putem să ne conversăm peste șanț destul de ușor. Care dintre copii vrea să se joace de-a ochitul? Hyde o să arunce cu un bolovan mai mare în capul tău și, dacă te ferești sau te dai la o parte, ești eliminat din joc.

PIERRE SELMERSHEIM: Machetă de mașină (1895)

— Eu! Eu! strigă Audifax Rampart. Iar Hyde, un om masiv, cu brațe vînjoase, azvîrli un bolovan colțuros spre capul băiatului. L-ar fi putut omorî, dacă lucrurile ar fi fost așa cum păreau. Dar bolovanul se micșoră pînă nu se mai văzu și dispăru în șanț. Acolo se întîmpla un fenomen: lucrurile păreau de mărimea naturală pe ambele margini ale șanțului, dar se micșorau atunci cînd treceau peste el, dintr-o parte sau alta.

— N-o să putem coborî acolo, dacă stăm aici, zise Mary Mabel.

— Nimic nu se pierde, nimic nu se cîștigă, zise Cecilia. Știu asta dintr-o reclamă pentru o comedie erotică.

APOI cei cinci membri ai familiei Rampart alergară jos în vale. Alergară **jos** e termenul exact. Erau ca și cum ar fi alergat în jos pe fața verticală a unei stînci. N-ar fi putut face așa ceva. Micuța groapă nu era mai largă decît un pas făcut de băieții cei mari. Dar groapa îi micșora pe copii, îi înghițea de vii. Erau toți de mărimea unei păpuși. Apoi de mărimea unei ghinde. Alergau de cîteva minute bune într-o groapă care avea doar doi metri lățime. Se afundau în ea din ce în ce, și deveneau tot mai mici. Robert Rampart strigă, iar soția lui țipă. Apoi se opri. „Ce m-a apucat să țip așa tare?“ se întrebă ea. „Pare nostim. O să fac și eu ca ei“.

Se avîntă în groapă și își micșoră forma la fel ca și copiii, și alergă

într-un ritm bun s-o poarte cîteva sute de metri printr-o groapă lată doar de doi metri.

Atunci, Robert Rampart a făcut mare tevatură. L-a chemat acolo pe șerif, precum și o patrulă de polițiști. Un șanț i-a furat soția și copiii, zicea el, și poate că i-a și omorît. Iar dacă rîde cineva, s-ar putea să mai aibă loc și o omucidere. L-a chemat acolo și pe colonelul Gărzii Naționale din partea locului și a organizat un post de comandă. A mai chemat și doi piloți de avion. Robert Rampart avea și el o calitate: cînd se agita el, veneau oamenii.

I-a chemat pe ziariștii din orașul O., precum și pe eminenții oameni de știință, dr. Velikof Vonk, Arpad Arkabaranan și Willy Mc Gilly. Gașca asta apare întotdeauna cînd se descoperă cîte ceva. Pur și simpu se întîmplă să fie în acea parte a țării atunci cînd se întîmplă ceva interesant.

Ei au atacat problema din toate cele patru părți și de sus, și din teoria motivației interne și a celei externe. Dacă un lucru are o jumătate de milă pe ambele laturi, iar laturile sînt în unghi drept, trebuie musai să fie ceva în mijlocul lui. Au făcut fotografii aeriene, care s-au dovedit a fi perfecte. Ei au arătat că Robert Rampart posedă cei mai frumoși o sută șaizeci de acri de pămînt din ținut, cea mai mare parte fiind o vale înverzită și luxuriantă, măsurînd o jumătate de milă pe o latură și fiind situată exact acolo unde ar trebui. Apoi au făcut fotografii la nivelul solului și au arătat o minunată porțiune de jumătate de milă, între hotarele lui Charley Dublin și ale lui Hollister Hyde. Dar un om nu e un aparat de fotografiat. Nici unul dintre ei nu putea vedea acea frumoasă întindere cu propriii lui ochi. Unde era?

JOS în vale totul era normal. Avea cu adevărat o lățime de o jumătate de milă și nu era mai adîncă de șaptezeci de metri, cu o pantă foarte lină. Era caldă și înmiresmată, strălucind de iarbă și grîne.

Nina și copiii erau încîntați și dădură năvală să vadă cine a construit căsuța de pe pămîntul lor. O casă sau o colibă. N-a cunoscut niciodată vopseaua, dar vopsită ar fi avut de pierdut. Era făcută din scînduri îmbinate, cioplite aproape neted cu toporul și răzuite cu cuțitul și lipită cu pămînt alb cam pînă la jumătate din înălțime. Iar în fața colibei stătea cineva.

— Hei, ce cauți pe pămîntul nostru? îl întrebă Robert Rampart junior. Ia cară-te de unde-ai venit! Pun pariu că ești și hoț, iar vitele astea-s furate.

— Doar vițelul ăla negru cu alb, zise Clarence Șa-Mică. N-am putut să mă abțin dar restul sînt ale mele. Aș rămîne și eu aici să vă ajut să vă instalați.

— Există pe aici indieni sălbatici? întrebă Fatty Rampart.

— Nu, nu prea. Eu o fac lată cam o dată la trei luni și devin puțin cam sălbatic și mai există doi băieți din Osage la crîșma Gray Horse care sînt cam gălăgioși cîteodată, dar în rest liniște, spuse Clarence Șa-Mică.

— Sper că nu vrei să ne fraierești că ai fi indian, îl provocă Mary Mabel. Sîntem cam prea pricepuți ca să reușești.

— Fetițo, e ca și cum i-ai spune acestei vaci că n-are posibilitatea să fie vacă din moment ce sînteți așa pricepuți. Ea crede că e o vacă, pe nume Sweet Virginia. Eu cred că sînt un indian Pawnee, pe nume Clarence.

— Dacă ești indian, unde ți-e coiful de război din pene? N-ai nici o pană pe tine, nicăieri.

— Cum de ești sigură? Există o legendă că avem pene în loc de păr pe... Aoleu, nu pot să spun o glumă de-asta unei fetițe! Cum se face că nu porți Coroana de Fier a Lombardei, dacă ești o fetiță de rasă albă? Cum îmi ceri tu mie să cred că ești o fetiță de rasă albă și că străbunii tăi au venit din Europa acum cîteva sute de ani, dacă nu porți coroana asta? Au existat șase sute de triburi de indieni și doar unul singur dintre ele, tribul Oglala Sioux, avea coif de război din pene, și numai marii conducători, care nu erau niciodată mai mult de doi-trei în viață, o purtau.

— Analogia dumitale e puțintel cam forțată, spuse Mary Mabel. Indienii pe care i-am văzut în Florida și cei din Atlantic City aveau coifuri și nu prea erau genul de indieni Sioux de care vorbeai. Și chiar aseară, la televizor, niște indieni din Massachusets i-au pus pe cap un coif de război președintelui și l-au numit Marele Tată Alb. Vrei să spui că toate astea sînt false?

— Dacă ești indian, unde-i arcul cu

săgeţi? întrerupse Tom Rampart. Pun pariu că nici măcar nu ştii să tragi cu arcul.

— Aici ai perfectă dreptate, admise Clarence. N-am tras niciodată cu chestii d-alea, decît o singură dată-n viaţă. Era un stand de tir cu arcul, în Parcul Bolovanilor din oraşul Q. şi puteai să-ţi încerci norocul la nişte ţinte puse pe baloturi de paie. Mi-am jupuit toată palma şi era cît pe ce să-mi rup degetul cînd s-a destins coarda arcului. N-am putut să ochesc deloc chestia aia. Eu nu ştiu cum poate cineva să ţintească aşa.

— Gata, copii, strigă Nina Rampart către liota ei. Hai să dăm afară din colibă gunoiul ca să ne putem instala. Clarence, putem aduce pe undeva maşina pînă aici, în vale?

— Sigur că da, există un drum de ţară foarte bun, şi e mult mai lat decît pare privit de sus. Am un teanc de bancnote într-o desagă în colibă. Stai să le iau, şi p-ormă dispar pentru cîtăva vreme. Nu s-a mai făcut curat în colibă de şapte ani, de cînd s-a întîmplat treaba asta ultima oară. O să vă arăt drumul spre buza văii, să puteţi aduce maşina aici.

— Mă, indian bătrîn, ne-ai minţit! ţipă piţigăiat Cecilia Rampart din uşa colibei. Tu **ai** un cort de război! Mi-l dai mie?

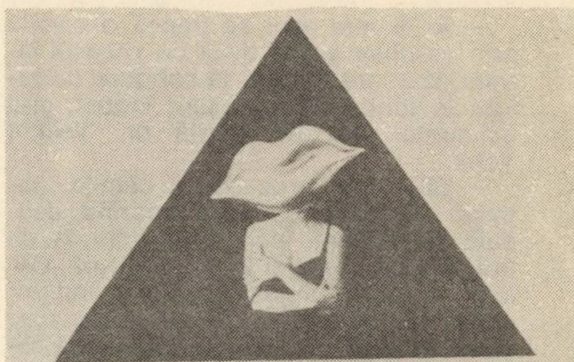
— N-am vrut să mint, am uitat de el, zise Clarence Şa-Mică. Mi l-a trimis în glumă fiul meu Clarence Spate-Gol din Japonia cu mulţi ani în urmă. Sigur că da, poţi să-l iei tu.

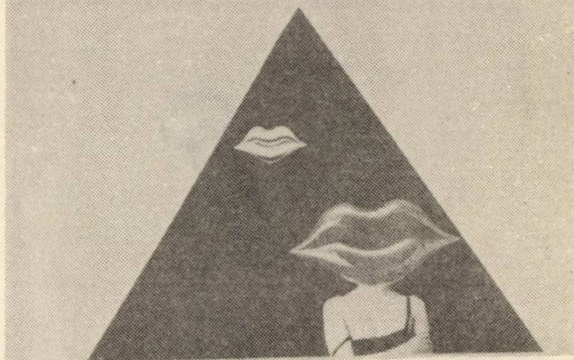
Fiecare copil a primit cîte o însărcinare să care gunoiul din colibă şi să-i dea foc. Nina Rampart şi Clarence Şa-Mică se repeziră pînă la buza văii pe drumul de ţară care era mult mai lat decît văzut de sus.

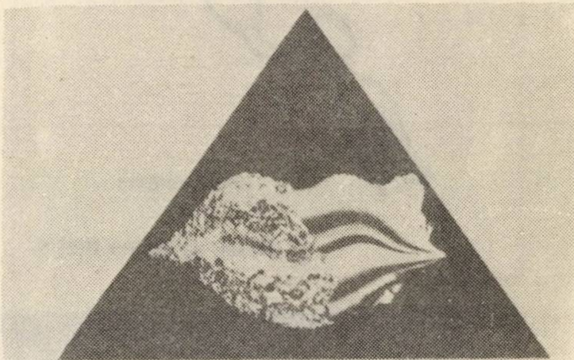
— Nina, te-ai întors! Credeam că te-am pierdut definitiv, grăi nervos Robert Rampart cînd o văzu apărînd. Pe unde sînt copiii?

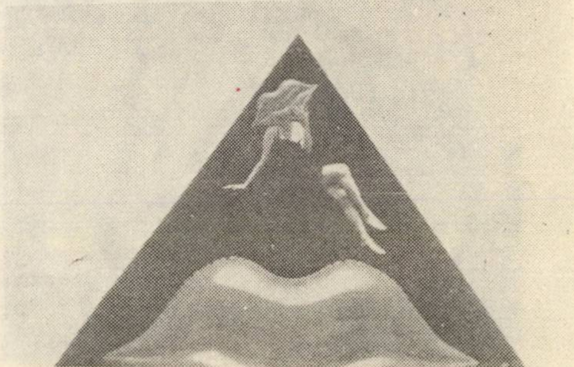
— Păi, i-am lăsat în vale, Robert. Adică, ăă, jos în şănţuleţul ăla de colo. Acum iar sînt îngrijorată. Vreau să duc rulota acolo şi să dăm jos bagajele. Mai bine-ai coborî şi tu să ne ajuţi, Robert, şi termină discuţiile cu indivizii ăştia ciudaţi.

Şi Nina se duse înapoi la casa lui Dublin să ia rulota.

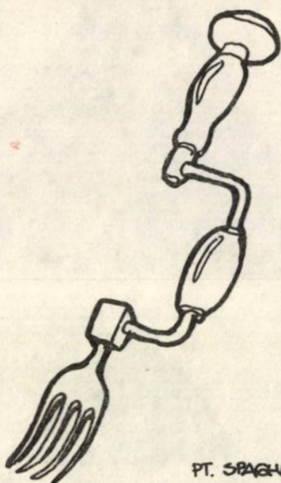

MUNEYOSHI YOSHIDA: Ilustraţii de revista

— Ar fi mai ușor să treacă o cămilă prin urechea acului decît ca această întreprinzătoare femeie să coboare cu rulota în fundul acestui șanț îngust, grăi eminentul om de știință dr. Velikof Vonk.

— Știți cum procedează cămila? întrebă Clarence Șa-Mică, apărînd deodată din pămînt. Închide un ochi, își dă urechile pe spate și face o săritură. Cămila e foarte îngustă atunci cînd închide un ochi și-și dă pe spate urechile. În plus de asta, în asemenea cazuri se folosește un ac mai gros.

Desen de **Walter RIESS**

TOSHIO HABU: Montaj foto

— De unde a apărut nebunu' ăsta? întrebă Robert Rampart sărind în sus de trei metri. Acum apar lucruri din pămînt. Vreau pămîntul meu! Vreau copiii mei! Vreau nevasta mea! Hopa, uite-o că a plecat cu mașina. Nina, nu poți să cobori cu o rulotă încărcată într-un șănțuleț ca ăsta! Ai să mori sau ai să te prăbușești!

NINA Rampart conduse rulota pînă de calabalîc în micul șănțuleț destul de repede. Părea că a închis un ochi și a făcut o săritură. Rulota se micșoră în dimensiune, alunecă și deveni mai mică decît o mașinuță de jucărie. Dar ridică un nor de praf zdravăn hurducăindu-se pe cîteva sute de metri într-un șanț lat doar de doi metri.

— Rampart, seamănă cu fenomenul denumit „miraj de sus", doar că e pe dos, explică eminentul om de știință Arpad Arkabaranan în timp ce încerca să arunce un bolovan peste șanțul cel îngust. Piatra se înălță foarte mult în aer, păru că atîrnă la apogeu în timp ce se micșoră pînă ce ajunse un grăunte de nisip, apoi căzu în șanț la vreo douăzeci de centimetri distanță. Nu există cineva care să poată arunca o piatră peste o vale lată de jumătate de milă chiar dacă pare de doi metri. „Uită-te cînd răsare luna, Rampart. Pare că e foarte mare, ca și cum ar acoperi un uriaș sector al orizontului, însă în realitate ea măsoară doar o jumătate de grad. Nu-ți vine să crezi că ai putea așeza șapte sute douăzeci de astfel de lune una lîngă alta de-a lungul orizontului în jurul tău, sau că ar fi nevoie de o sută optzeci de chestii de-astea mari ca să unești orizontul cu un punct deasupra capului. La fel, n-ai crede că valea ta e de cinci sute de ori mai lată decît pare, dar s-au făcut măsurători, și așa este."

— Vreau pămîntul meu, vreau copiii mei, vreau nevasta mea, îngînă Rampart posomorît. Fir-ar să fie, iar am lăsat-o să plece.

— Să-ți spun ceva, Rampy, îl întărîtă Clarence Șa Mică. Un soț care-și lasă nevasta să plece de două ori nu merita să o aibă. Îți dau termen pînă la căderea nopții. Apoi o penalizez. Mi-a plăcut de puradei. Unul din noi doi o să coboare acolo diseară.

DUPĂ cîtăva vrem grupul s-a strîns la cîrciuma de pe drumul dintre Cleveland și Osaga, aflată la numai o jumătate de milă. Dacă valea ar fi fost orientată invers, s-ar fi aflat doar la cîțiva metri distanță.

— Este o conexiune psihică în formă de boltă alungită, rosti eminentul om de știință dr. Velikof Vonk. Ea e menținută în mod subconștient de concatenarea a cel puțin două minți, dintre care cea mai puternică aparține unui individ mort de multă vreme. Se pare că există de mai puțin de o sută de ani și va slăbi foarte mult din intensitate peste încă o sută de ani. Știm din verificările legendelor din Europa și Cambodgia că aceste arii vrăjite rareori rezistă mai mult de două sute cincizeci de ani. Persoana care a inițiat așa ceva, de obicei, își va pierde interesul în ceea ce privește această creație, precum și în toate cele lumești, în cel mult o sută de ani de la propria sa dispariție. Aceasta este o simplă limitare thanatopsihică. Ca metodă pe termen scurt, acest lucru a fost folosit de mai multe ori ca tactică militară. Această conexiune psihică generează, atîta vreme cît e stabilă, halucinații colective, dar în realitate e un lucru simplu. Ea nu înșeală păsările sau iepurii, ori vitele ori aparatele de fotografiat, ci doar oamenii. Nu este condiționată meteorologic. E strict psihologică. Mă bucur că am reușit să-i dau o explicație științifică, căci în caz contrar m-aș fi necăjit.

— Este o anomalie continentală peste care s-a suprapus o anomalie neosferică, spuse eminentul om de știință Arpad Arkarabanan. Valea este în realitate lată de o jumătate de milă, dar în același timp este cu adevărat doar de doi metri lățime. Dacă am măsura corect, am obține acest rezultat dublu. Sigur că e condiționată meteorologic! Totul, inclusiv visele, este condiționat meteorologic. Cele care s-au lăsat păcălite sînt animalele și aparatele de fotografiat, neavînd o perspectivă adevărată. Doar oamenii văd adevărata dualitate. Fenomenul trebuie să se întîmple de-a lungul anomaliei continentale, acolo unde pămîntul cîștigă sau pierde o jumătate de milă care trebuie să se adauge undeva. În chip similar, ea se extinde de-a lungul curburii Cross Timbers. Mulți din acești copaci apar de două ori, iar mulți alții nu apar deloc. Un om în toate mințile poate să cultive pămîntul sau să crească vite acolo, dar ea nu există în realitate. Este o paralelă clară în sectorul Luftsipegelunghtal din Munții Pădurea Neagră din Germania care există sau nu există, în funcție de împrejurări și de atitudinea celui care privește. Apoi avem cazul Muntelui Nebun din ținutul Morgan, Tenessee, care nu e acolo tot timpul și de asemeni mirajul de la Little Lobo, la sud de Presidio, în Texas, de unde s-au pompat trei mii de tone de apă timp de doi ani și jumătate pînă a revenit la statutul de fata-morgana. Mă bucur că am reușit să dau o explicație științifică acestei probleme, căci altfel m-aș fi necăjit.

— Eu unul pur și simplu nu-mi imaginez cum a făcut-o, zise eminentul om de știință Willy Mc Gilly. Cu coajă de cedru, frunze de stejar și cuvîntul „Petahanevat". E imposibil! În copilărie, atunci cînd vro'am să ne facem o ascunzătoare, foloseam scoarța de molid-de-sconcs, frunze de cimișir, iar cuvîntul era „Boadicea". Aici toate cele

● *Viața unui actor poate fi rezumată în cinci fraze:*
- Cine-i Ionescu ăsta?
- Am nevoie de Ionescu!
- Îmi trebuie cineva în genul lui Ionescu!
- Găsiți-mi un Ionescu tînăr!
- Cine-i acest Ionescu?

*

● *O foarte frumoasă domnișoară intră într-o parfumerie și comandă cel mai scump parfum. Bancnota cu care plătește se dovedește însă a fi falsă.*
- Ah, măgarul! Atunci asta se numește viol!

*

● *Două fetițe a căror vîrstă abia ajunge la zece ani încearcă să se epateze una pe cealaltă:*
- Eu știu cum se fac copiii - spune mîndră una dintre ele.
- Vai tu, cît ești de naivă! Eu știu cum să mă feresc.

*

● *La un examen de sociologie:*
Profesorul: Ce crezi dumneata, criminalitatea crește sau scade?
Studentul: Evident scade. În vremea lui Cain și Abel atingea 50%.

trei elemente sînt eronate. Nu reușesc să găsesc o explicație științifică și asta mă necăjește.

Se înapoiară la Valea Îngustă. Robert Rampart încă îngîna posomorît: „Vreau pămîntul meu! Vreau copiii mei! Vreau nevasta mea!"

Nina Rampart se ivi din micul șanț și se strecură pe portița din gard aflată cam la o sută de metri mai încolo.

— Masa-i gata, Robert, și am obosit să te tot așteptăm, zise ea. Halal colonist mai ești! Ți-e frică să vii pe propriul tău pămînt! Haide acum! M-am săturat să te tot aștept.

— Vreau pămîntul meu! Vreau copiii mei! Vreau nevasta mea! îngîna încă Robert Rampart. Oh, Nina, ai venit! De data asta o să stai aici. Vreau pămîntul meu! Vreau copiii mei! Vreau o explicație pentru chestia asta îngrozitoare!

— E timpul să hotărîm cine poartă pantaloni în familia asta! răspunse Nina cu fermitate. Își luă bărbatul, îl azvîrli pe un umăr, îl duse la mașină și-l aruncă înăuntru, trînti (după cum se părea) vreo zece uși deodată și demară furioasă spre Valea Îngustă, care deja părea mai largă.

VAI de mine, dar locul devenea pe minut ce trecea tot mai normal! În scurt timp părea tot atît de larg pe cît ar fi trebuit să fie. Legătura psihică în formă de boltă alungită încetase. Anomalia continentală care coincidea cu anomalia noosferică luase cunoștință de acest fapt și hotărîse să se conformeze. Familia Rampart era în posesiunea efectivă a pămîntului lor, iar Valea Îngustă era tot așa de normală ca orișicare alt loc din altă parte.

— Mi-am pierdut pămîntul, gemu Clarence Șa-Mică. Era pămîntul tatălui meu, Clarence Șa-Mare și vroiam să fie pămîntul fiului meu, Clarence Spate-Gol. Era atît de îngust, încît lumea nu observa cît de larg e și oamenii nu încercau să pătrundă pe el. Acum l-am pierdut.

Clarence Șa-Mică și eminentul om de știință Willy Mc Gilly stăteau pe marginea Văii Înguste, care acum vădea adevărata ei lărgime de o jumătate de milă. Luna tocmai răsărea, și era atît de mare, încît umplea o treime din cer. Cine și-ar fi închipuit că era nevoie de un număr de o sută optzeci de astfel de monstruoase corpuri cerești ca să unești linia orizontului cu un punct de deasupra capului?

— Am apucat norocul de un picior și i-am dat drumul, gemu Clarence; am avut o vale gratis și am pierdut-o. Sînt precum Iov cel din Biblie. Soarta mea e să fiu sărac.

Willy Mc Gilly se uită pe furiș în jur. Erau numai ei doi pe marginea văii late de o jumătate de milă.

— Hai să folosim motoarele auxiliare, zise Willy Mc Gilly. Ei, ăștia doi, nu se încurcau! Făcură un foc și începură să arunce în el substanța: coajă de ulm — parcă poți să știi că n-o să meargă?

MERGEA! Deja cealaltă margine a văii părea cu o sută de metri mai aproape și se auzeau zgomotele de alarmă ale celor din vale.

Frunze de salcîm negru — și valea se îngustă și mai mult! Se făcură auzite din adîncurile Văii Înguste țipetele înspăimîntătoare atît ale copiilor cît și ale adulților și vocea fericită a micuței Mary Mabel Rampart scandînd: „E cutremur! E cutremur!"

— Fie valea mea întotdeauna largă și înfloritoare și treburi d-astea, și verde de bani și de iarbă! cuvîntă Clarence Șa-Mică în stilul cîntat al indienilor Pawnee. Dar să fie îngustă dacă apar străini nepoftiți, și să-i strivească ca pe gîndaci!

Oameni buni, valea aceea nu mai avea acum nici măcar o sută de metri lățime, iar țipetele celor de jos însoțeau zgomotele motorului mașinii care nu voia să pornească.

Willy și Clarence aruncară în foc tot ce mai rămăsese. Dar cuvîntul? Cuvîntul? Cine-și mai amintește cuvîntul magic?

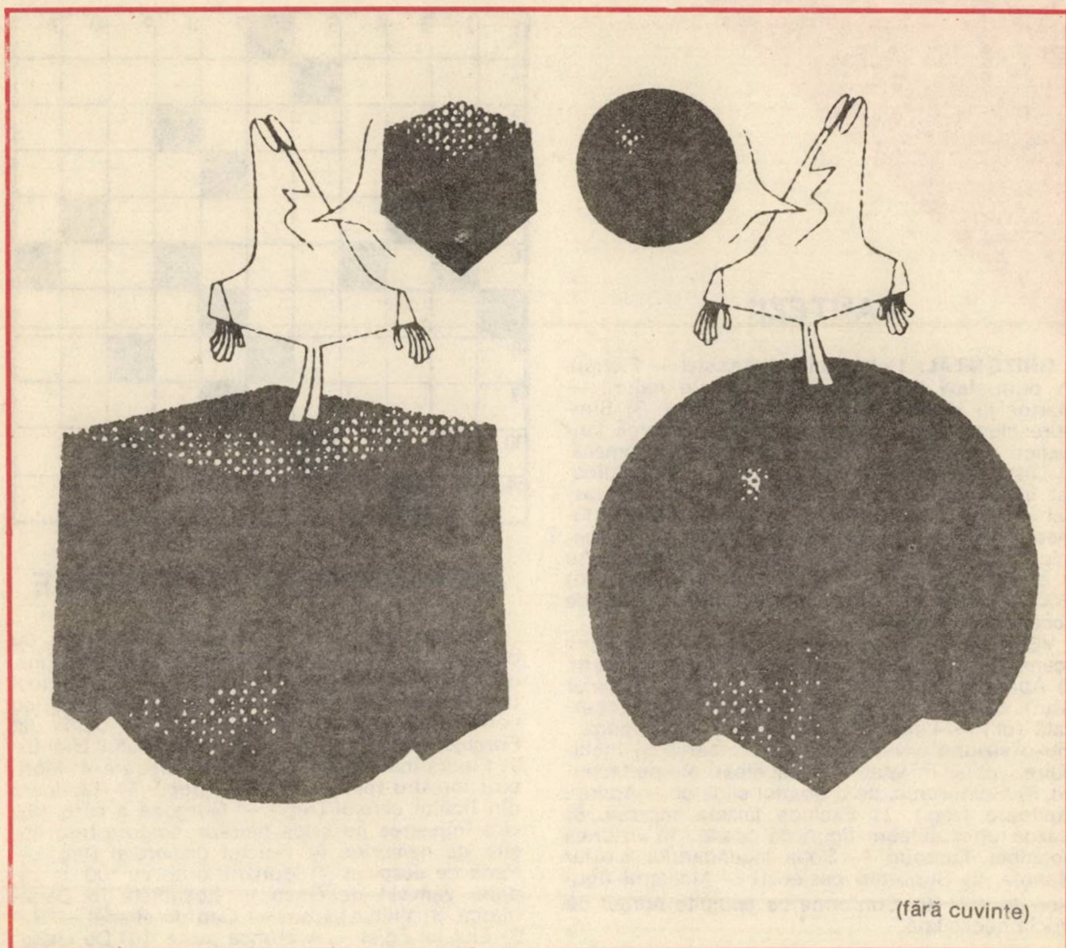
— Corsicanatexas! urlă plin de încredere Clarence Șa-Mică în speranța că va păcăli soarta.

I se răspunse nu numai printr-un orbitor fulger de vară, dar și prin tunet și picături grele de ploaie.

— Chabiksi! înjură Clarence Șa-Mică. A mers! Nu-mi închipuiam că o să meargă. De-acum o să fie bine. Pot comanda ploaia.

Valea era din nou un șanț lat doar de doi metri.

Rulota ieși cu greu din Valea Îngustă prin micuța poartă. Era aplatizată ca o

(fără cuvinte)

foaie de hîrtie, iar copiii și adulții din ea aveau doar o dimensiune.

— Se închide! Se închide! strigă Robert Rampart care nu era mai gros decît o bucată de carton.

— Sîntem striviți ca niște gîndaci, intonară băieții. Sîntem subțiri ca hîrtia.

— **Mort, ruine, ecrasement*)** declamă Cecilia Rampart, ca o mare tragediană ce era.

— Ajutor! Ajutor! croncăni Nina Rampart, dar le făcu cu ochiul lui Willy și Clarence în timp ce trecea pe lîngă ei. Calabalîcul ăsta de colonist întotdeauna m-a făcut puțin mai suplă.

— Să nu aruncați păpușile alea de hîrtie. Ar putea să fie familia Rampart, strigă Mary Mabel.

Rulota tușea din nou și se hurducăia la nivelul solului. Această situație nu putea ține la nesfîrșit. Rulota se lățea pe măsură ce înainta, zdruncinîndu-se.

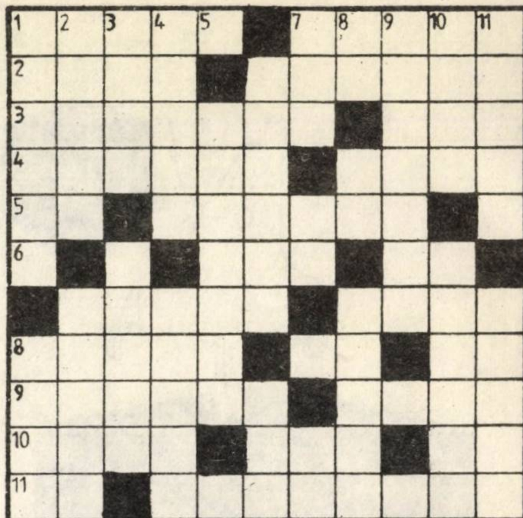
— Oare n-am întrecut noi măsura, Clarence? întrebă Willy Mc Gilly.

— Nu, Willy, nu cred că am exagerat. Rulota aia e acum deja lată de jumătate de metru și cînd or să ajungă la drumul de țară or să fie normali cu toții. Data viitoare cînd o să mai fac treaba asta, cred că o să arunc în foc pungi de plastic, să vedem cine păcălește pe cine!

*) *„Moarte, ruină, pieire" (în lb. franceză în original)*

În românește de Radu SĂNDULESCU

FANTEZII ÎNCRUCIȘATE

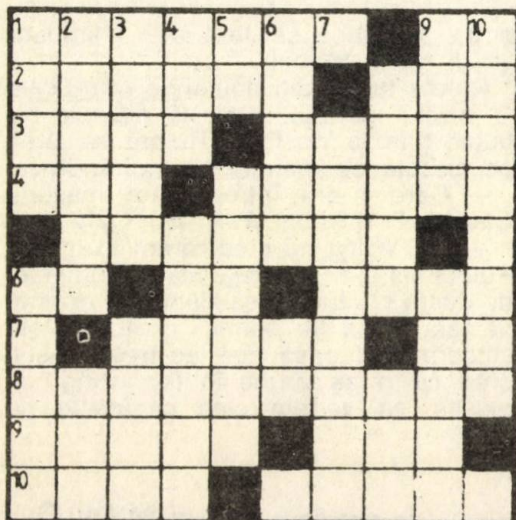

FANTEZII

ORIZONTAL: 1) Viziuni... fanteziste! — Ficțiuni în prim-plan! 2) Adevărate forțe ale naturii — Martor la o naștere miraculoasă (leg.). 3) Sîmbure elementar, capabil să elibereze energii fantastice — Spiritele pădurilor în mitologia romană. 4) Dispoziție datorată unui... spirit! — Vis spulberat. 5) Viziuni ieșite din comun. 6) Început fantastic! — Vise... pe jumătate! — Spirite alese în lumea savanților. 7) Visul birocratului! — Economie... restrînsă! 8) Tărîmul iluziilor deșarte. 9) Au o existență sigură — Fiica Armoniei (leg.). 10) Rochia visată de fetele... necăsătorite! — Cale de acces spre înălțimi.

VERTICAL: 1) Poziție spre care aspiră slujitorii scenei — Creată și menținută de unele închipuiri. 2) Apariție... subdimensionată! — Refren popular (var.). 3) Se prezintă într-o situație foarte încurcată (pl.) — Legat de pămînt (od.). 4) Creangă... într-o viziune silvestră! — Vie... moartă! 5) Închipuire... chiar în față! — Întruchipări ale perfecțiunii. 6) Gest ironic, de-a dreptul sfidător — Apariții răpitoare (reg.). 7) Exclude falsele impresii. 8) Gazda unor celebre figuri de ceară... în viziunea doamnei Tussaud — Soția legendarului meșter Manole. 9) Suporteri pasionați — Maestrul figurilor de stil. 10) Conforme cu anumite norme de strictă necesitate.

Dicționar: EUR, INO, REL.

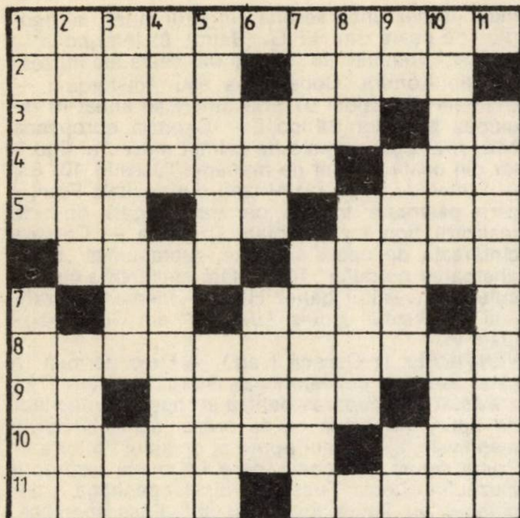

ÎNTRUCHIPĂRI FANTASTICE

ORIZONTAL: 1) Ființă enigmatică, înfățișată cu chip de femeie, aripi de pasăre, trup de cîine, coadă de șarpe și gheare de leu — Fratele Electrei, chinuit de teribilele Erinii, genii înaripate, cu șerpi în plete. 2) Negru de fum — Alt nume dat Furiilor, născute din sîngele mutilatului Uranus. 3) Figură închipuită — O figură oarecare. 4) Monstru terestru (pl.) — Acestea (pop.). 5) Răpitoare din înaltul cerului (reg.) — Gorgona a cărei privire împietrea pe orice muritor, singura însă lipsită de nemurire. 6) Fructul discordiei (leg.) — Pană de despicat. 7) Monstru uriaș cu 100 de capete, zămislit de Geea — Localitate în Danemarca. 8) Vultur-bărbos — Cap de sirenă! — Bir! 9) Fiul lui Egist — A arunca peste. 10) De culoarea sîngelui — Cursuri — Capul Echidnei! 11) Sînt (pop.) — Victimele teribilelor Scylla și Caribda.

VERTICAL: 1) Sfinxul din preajma piramidelor (pl.) — Orizont (pl.) 2) Zeițele răzbunării — Paznicul insulei Creta, un colos de metal care își ardea dușmanii cu dogoarea trupului înroșit de foc. 3) Fiul lui Dedal, care evadează din labirintul bîntuit de Minotaur, cu ajutorul unor aripi lipite cu ceară — Unul dintre fiii lui Uranus, monstru cu 50 de capete și 100 de brațe. 4) Face tandem cu nisam... în expresie! — Personificarea destinului în mitologia romană. 5) Florile în care s-au transformat lacrimile Afroditei la moartea tînărului Adonis, sfîșiat de fiorosul mistreț trimis de Ares. 6) Fiul zeiței Tethys — Povară (reg.). 7) Divinități care vegheau asupra ordinii din natură și societate — Capul lui Uranus! — Constanta piramidelor! 8) Cuier invers! — Centrul bazei! — Semizeu cu darul profeției, fiul lui Pan. 9) Sat în județul Tulcea. 10) Sfînt (pop.) — Temutul cîine care străjuia porțile infernului, frate cu Hidra din Lerna și leul din Nemeea. 11) Eroul legendar care reușește să-l învingă pe monstrul din celebrul labirint cretan — Ființe imaginare, întruchipări ale spiritului rău.

Dicționar: SAED, ENISALA.

VISE

ORIZONTAL: 1) Dramaturg de excepţie, care ne încîntă şi acum cu... „Visul unei nopţi de vară". 2) Pune în practică visul omului de a zbura — Trasee discrete pentru plimbările visătorilor. 3) „Vis" şi „Visul unei flori", două poezii din creaţia acestui poet nepereche — Prefigurează viitorul. 4) Visare — Calapod pentru încălţăminte. 5) Posedă — Avocat (abr.) — Spectacole... de vis! 6) Cîinele deltei — Leopardul zăpezilor. 7) Aripile cormoranului! — Dau contur viselor! 8) Observaţii vis-à-vis de interpretarea riguroasă a unor vise. 9) Întrebare — Deosebit de visătoare! — Solzos pe mijloc! 10) Determinante în realizarea viselor — Visul de aur... al muritorilor! 11) Sac de pescuit — Visaţi de cei flămînzi...

VERTICAL: 1) A visa — Visul de aur al vedetelor de cinema. 2) Vise irealizabile — A fi victima unor închipuiri. 3) Plăcintele visate de... Creangă! — Bambus gol... pe dinăuntru! 4) Rîu în Noua Caledonie — Trăieşte într-o lume de vis. 5) Spirit analitic — Categorică. 6) Vis... retro! — A apare brusc (reg.). 7) Visul de aur al omenirii — Ţinutul visat de romanticii de odinioară. 8) Dialect singalez — Transplant. 9) Intrare în aeroport! — Armă tăioasă (pl.) — Cordon pe mijloc! 10) Au aspiraţii... comune! — Fără dubii. 11) Pregătite pentru un voiaj în lumea viselor.

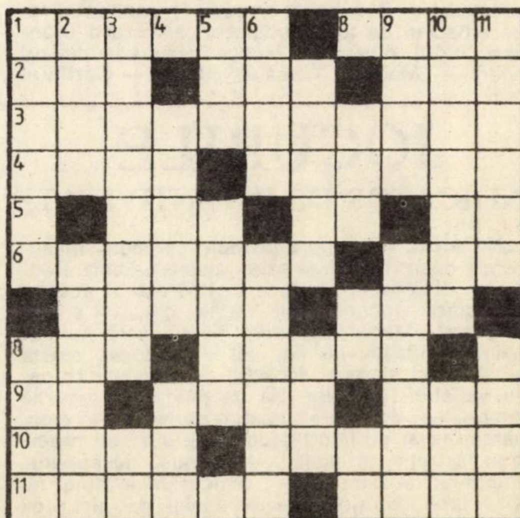
Dicţionar: ENOT, IRBIS, REŞCĂ, KONE, ELU.

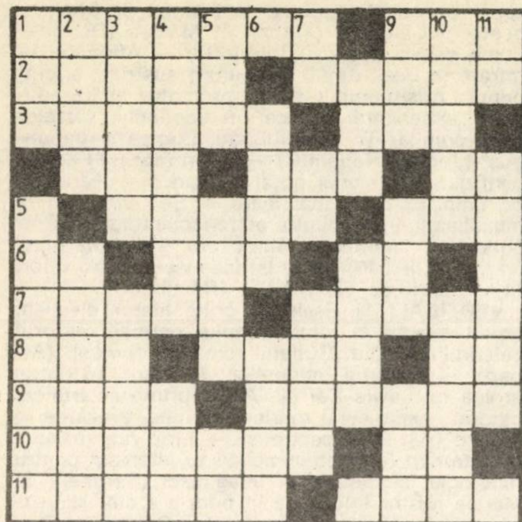
VISARE

ORIZONTAL: 1) Poet şi eseist francez, principal animator al suprarealismului, care, în primul său „Manifest...", fundamentează explorarea inconştientului în poezie, prin folosirea automatismului psihic pur, dicteul gîndirii şi recurgerea la onirism (André) — Intermediar în lumea viselor... otrăvite! 2) Organizaţie de rezistenţă grecească (sigla) — Pisc în R.F.G. — Fire. 3) Reprezentant de seamă al dramaturgiei austriece, autor circumscris „experienţei onirice", influenţat de Shakespeare şi Calderon (Franz). 4) Mătuşă (Ban.) — Lume de vis (fig.). 5) Interjecţie — Afirmaţie — Intrare în ireal! 6) Alt dramaturg austriac, supranumit „Aristofanul vienez", promotor al introducerii „experienţei onirice" în economia pieselor sale, cum ar fi: „Spiritul rău, Lumpazivagabundus" (Johann Nepomuk) — Ordin (abr.). 7) Cadru pentru... „Visul unei nopţi de vară"! — Perioade de timp. 8) Linie mai mare — Şefi spirituali la musulmani. 9) Începutul antrenamentului! — Precursor al „motivului oniric" în literatura elină (var.) — Linx. 10) Şir — Îşi face vise pentru viitor. 11) Apariţii de vis (fig.) — Răsunet.

VERTICAL: 1) Eseist şi critic literar elveţian, erudit exeget al romantismului german, autorul celebrului studiu „Sufletul romantic şi visul" (Albert) — Ţinutul minunilor, în care pătrunde eroina lui Lewis Carroll, Alice, printr-un artificiu datorat „experienţei onirice", anume, evaziune în absurd (p.). 2) Excepţionali — Liric rus sovietic, cu alternări între contemplativ şi interesul pentru mitologie, simbolism şi imaginism (Serghei). 3) Marele nostru liric, care în poezie a cultivat „experienţa onirică", asemenea lui Calderon, Grillparzer sau Hofmannstahl — Singur la mijoc! 4) Visul unui... sugar! — Omagii în versuri. 5) Abreviaţie medicală — Romantică germană, marcată de „infuzia onirică" în creaţia poetică (Bettina von...). 6) Localitate în Italia — Fiecare cu visele lui (pl.). 7) Prozator şi poet englez, dominat de o viziune fatalist-pesimistă, autorul unor „Satire de circumstanţă; lirice şi reverii" (Thomas) — Ceas... întors! 8) Previziune nefavorabilă — Acum! — Capul Venerei... într-o reverie! 9) Fascicol luminos — Plan referitor la „visare", definit de André Breton drept locul geometric în care se intersectează proiecţiile realităţii psihofiziologice cu cele ale „realităţii supranormale". 10) Fortificări — Orăşel în Brazilia. 11) ... de Nerval, poet şi prozator francez, înclinat spre reverie, autorul ciclului de sonete „Himerele" — „Sufletul romantic şi visul", lucrare de referinţă aparţinînd lui Albert Beguin.

DICŢIONAR: EAM, REH, UINA, NEPI, ICO.

MUZEE ALE FIGURILOR DE CEARĂ

ORIZONTAL: 1) Fondatoarea muzeului figurilor de ceară din Londra (Maria) — Figuri celebre. 2) Personalități ale vieții teatrale, prezentate pe „scena" muzeului figurilor de ceară din Hamburg (sing). — Rege întruchipat în costum de epocă (Heinrich I, Păsăraru), salvatorul Elsei de Brabant; exponate ale universului de ceară din „Panoptic"-ul hamburghez. 3) Legendarul Uwe, îndrăgitul fotbalist al reprezentativei germane care întregește colecția de celebrități contemporane (împăratul Hirohito, Willy Brandt, actorii Heinz Rühmann și Sophia Loren) a muzeului londonez — Cale de acces 4) Muhammad..., alias Cassius Clay, fostul campion mondial la box, prezent în mărime naturală printe exponatele muzeului figurilor de ceară „Louis Tussaud" din Copenhaga — Cubul lui doi — Soare egiptean. 5) Consilieri municipali — Scop. 6) Apare în față! — Lac glaciar în Retezat — Sunet de trompetă. 7) Căpitan al reprezentativei de fotbal engleze, campioană mondială (1966), prezent cu replica în ceară la muzeul londonez „Madame Tussaud" (Boby) — Cartierul hamburghez unde se află singurul muzeu al figurilor de ceară din R.F.G. (Saint). 8) Interjecție — Încăperi populate de figurile din ceară ale muzeelor din Londra, Copenhaga sau Amsterdam — Ultimele din salon! 9) Stat american situat în regiunea Munților Stîncoși — Capitală europeană care și-a legat numele de primul muzeu al figurilor din ceară, fondat de madame Tussaud. 10) Est — Suflet de poet! 11) Muzeu din capitala Franței care păstrează tradiția pariziană legată de arta realizării figurilor sculptate în ceară — Celebra cîntăreață de operă suedeză, supranumită „privighetoarea nordului", iubita fără speranță a cunoscutului povestitor danez H.Ch. Andersen, prezentată în muzeul „Louis Tussaud" din Copenhaga (Jenny).

VERTICAL: 1) Ceașcă (reg.) — Oraș german în care, așa cum consemnează istoria, încă din 1721 a existat preocuparea pentru stringerea colecțiilor de figuri din ceară ce se prezentau la bîlciurile medievale. 2) Vechiul nume al orașului Victoria — Prima figură din ceară care întîmpină vizitatorii muzeului „Louis Tussaud" din Copenhaga, obligîndu-i, cu figura jovială și atitudinea specifică, să prezinte biletele la intrare. 3) Marile vedete ale scenei sau ecranului, prezențe agreabile în „Panopticum"-ul hamburghez (Roy Black, Heinz Rühmann) sau în cel danez (Charlie Chaplin, Tarzan) — Amsterdam-ul, singura metropolă, exceptînd Londra, care are privilegiul găzduirii unui muzeu al figurilor din ceară purtînd numele „Madame Tussaud" (pl.) 4) Unit — Hidroavion (abr. mil.). 5) Scriitor japonez — Regina portugheză încoronată „post mortem" de soțul ei, prezentă în vechiul muzeul danez al „figurilor demonice" (... de Castro) — Cap de rînd! 6) Cuptor al mașinii de gătit — Liniștit, calm. 7) De ce! — Constantă matematică — Piesă pentru contacte electrice. 8) În afara terenului — Porție. 9) Topit (fig.) — Lac de munte — Număr cu soț. 10) „Regele..", cum era supranumit Christian al IV-lea, figură reprezentativă a istoriei Danemarcei, aflat în „Sala suveranilor" din muzeul „Louis Tussaud" — Celebră actriță italiană modelată în ceară și prezentată alături de Gerald Ford, Henry Kissinger, J.F. Kennedy pe „Aeroportul internațional" din muzeul danez, fondat de un descendent direct al Mariei Tussaud (Sophia). 11) Ideal neîmplinit! — Figura centrală a unui anumit „muzeu" de ceară.

Dicționar: BRR, UTAH, LIND.

JOCURILE
INDICATOR DE INVENTIVITATE

„NICĂIERI omul nu a dovedit mai multă inventivitate decît în jocurile sale", a spus Leibniz. Pentru că, observație de plecare și corolar al acestei constatări, „jocurile sînt variate precum aripile fluturilor" (Martin Gardner). Faptul este cu atît mai semnificativ cu cît, cel puțin local, există constrîngeri inerente deosebit de puternice în calea varietății jocurilor. Să ne gîndim la jocurile competitive, „de tablă": spațiul de joc să fie plan, marcat/pavat cu figuri geometrice dintr-un repertoriu extrem de limitat — pătrate, hexagoane, triunghiuri și cam atît —, dimensiunile tablei nu pot fi prea mici (jocul devine banal), dar nici prea mari (jocul devine muncă, chiar corvoadă), ușor de construit (încercați să desenați o tablă 11x11, cu oarecare grabă; șansa de a produce altceva, o tablă 12x12, de exemplu, este considerabilă), piesele pot fi plasate și deplasate și cam atît, deplasate cum? — orizontal, vertical și diagonal, calul de șah este o excepție greu de imitat. Și așa mai departe. Gramatica jocurilor de acest tip este surprinzător de restrictivă. Și totuși, cîți fluturi, atîtea jocuri! Probabil că psihologii ar putea spune multe lucruri despre frenezia cu care omenirea a inventat jocuri. Cel puțin în ultimele cinci milenii, de cînd datează cele mai vechi obiecte despre care se poate vorbi cu suficientă îndreptățire că au fost piese de joc (a se vedea inventarul mormintelor asiro-caldeene, al templelor egiptene, a se vedea mitologia chineză). Plăcerea propriu-zisă a invenției? Întîmplarea? Convertirea de la magie la joc, de la util (în sensul comun) la ludic? Frisonul demiurgic, în fața unei mici lumi, create „prin

mijloace personale"? Frustrarea, comportarea agresivă a mediului (social) și necesitatea derulării prin conceperea unei mini-societăți reglementate ad-hoc, după libera voință a inventatorului? Imboldul primordial al însuflețirii (prin mit, în general, prin convenție, aici) a obiectelor? Plăcerea competiției, a raționamentului, voluptatea deciziei? Toate la un loc și multe altele probabil. Poate chiar un „program", codificat genetic, prin care omul „învață" — vezi primordialitatea jocului la copii, în raport cu orice altă activitate, și inexistența aproape totală a jocului la animale (în afara hîrjonelii, simplă agresiune atenuată). Probleme care concură la demonstrarea aceleiași afirmații: „nicăieri omul nu a dovedit..."

FRAZA lui Leibniz, cel puțin în forma consemnată mai devreme, trimite, prin cuvîntul „inventivitate", la crearea de jocuri. Dar universul (ludic) constă în practicarea jocurilor. La acest nivel, aripile fluturilor nu mai sînt de ajuns ca măsură a varietății formelor de manifestare a inventivității omului. În ciuda „teoriilor" (de fapt, în cadrul lor, cel puțin a posteriori), mutările ingenioase, neașteptate (să ne gîndim la șah, la GO, la dame, la alte jocuri complexe) constitue eternul deliciu al jucătorilor, al spectatorilor, al comentatorilor. Un degustător al frumuseții raționale, pure, care ar trebui să alcătuiască o culegere incluzînd cele, să zicem, o sută de idei strălucitoare ale secolului, ar trebui să rețină și cîte o mutare „marca" Fisher, Kasparov (șah), Go Seigen, Sakata (GO), sau ale altor supercampioni ai unui joc sau altuia. Iar dintr-un album al celor mai uimitoare invenții ale acestui secol hiper-inventiv nu ar putea lipsi Rubik, cu al său cub, cu ale sale pătrate, **magice** aproape la propriu. Iată, 27 de cubușoare (26 la vedere, cel din centru nici nu există), mișcîndu-se în toate cele trei plane, dar rămînînd împreună, o „monstruozitate tehnică", un sofism mecanic. Simplu în realitate ca orice idee genială. Sau Pătratele magice — trebuie neapărat ținute în mînă pentru a-și dovedi adecvarea adjectivului din nume: opt pătrate legate **cumva** pe muchii, schimbîndu-și muchiile de legătură cu o nonșalanță parcă specifică unei lumi paralele, guvernată de o fizică neconformistă, de tip SF. Un dreptunghi, o căsuță, o bancă, o cutie, elipse colorate care se întretaie, fragmente de elipsă difuzînd haotic. Dacă degetele ni s-ar pierde, dispărînd într-o altă dimensiune a spațiului, în timp ce manevrăm aceste pătrate, am fi probabil liniștiți, operînd în continuare am avea toate șansele să primim alte degete, ale altui homo ludens, rămas fără falange în timp ce...

În jocurile competitive se întrec inventivitățile a doi (uneori, rar, mai mulți) jucători, cele solitare sînt un fel de jocuri împotriva naturii (inventatorul produce o „mașinarie" capabilă de obicei să se afle în mai multe stări, dintre care — perfidie! — numai una este cea „corectă", toate celelalte nu; iar acestea din urmă sînt mai mult decît astronomic de multe, sînt cel mai adesea **combinatorial de multe:** numărul configurațiilor posibile pe cubul lui Rubik se scrie cu 20 de cifre, bilele Turnului Babilon pot sta în patruzeci-de-cifre configurații etc. etc.).

ȘI mai aproape de raționamentul pur, matematic (și aceasta, în mare măsură un imens joc), stau problemele. Numite logice, distractive, nenumite în vreun fel. Aici nu mai există limite. Tot ce **este** este număr sau formă sau structură, este deci suport potențial pentru o problemă. Dacă o civilizație ar putea subzista direct pe baza exercițiului mintal, omenirea ar fi etalonul opulenței. Frenezia dezlegării de probleme nu este egalată decît de frenezia compunerii de probleme. De la ghicitori (ipostaza folclorică) la șah și GO (ipostaza sportivă), de la cuvinte încrucișate (ipostaza navetistică) la logică (ipostaza aproape-matematică), de la chibrituri la calculator, de la monede la hîrtie și creion, de la... de peste tot pînă peste tot. Cu o risipă generală, acoperitoare, de neuroni deghizați în idei, în silogisme, în demonstrații.

Un psiholog scria undeva că despre dragoste și jocuri este o impietate să vorbești (să le analizezi), ele trebuie practicate, nu teoretizate. O fi știind el ceva, de aceea, cel puțin pentru jocuri, vom trece la fapte, continuînd titlul cu...

...UN DETECTOR DE ȘABLOANE

LUAȚI o cutie de chibrituri (ca „echipament" de joc) și un prieten (ca „victimă"), așezați-vă la o masă și dați-i partenerului trei chibrituri, cerîndu-i să realizeze cu ele un triunghi. Se va uita dezaprobator, intrigat că-l supuneți unei asemenea probe banale. Insistați. Va construi imediat triunghiul cu pricina. Mai dați-i două bețe, pretinzînd de data aceasta să realizeze două triunghiuri. Va avea loc un nou schimb de priviri, mult atenuat însă, este clar că problema va continua, amicul devine în același timp docil și precaut. Două triunghiuri cu o latură comună, ușor de obținut cu cinci bețe. Adăugăm încă două bețe și cerem în total trei triunghiuri. Deja devine plictisitor, partenerul le realizează imediat și așteaptă urmarea. Îi luăm un băț înapoi, îi stricăm construcția rămasă și-i cerem să realizeze patru triunghiuri echilaterale egale („congruente" în terminologia școlară actuală), cu cele șase bețe disponibile. Dacă amicul nu cunoaște problema și dacă nu este cumva o minte cu totul deosebită, ne va furniza un sfert de oră de încercări zadarnice, presărate cu false soluții (triunghiuri care nu sînt echilaterale, nu sînt egale, sînt prea puține sau prea multe) pe care le respingem cu dispreț, apoi fie va renunța, pretinzînd că problema nu are soluție, l-am păcălit, se va gîndi altădată, „în liniște", fie va schimba subiectul, rămînînd din cînd în cînd pe gînduri, clătinînd din cap, conversînd ușor incoerent tot restul întîlnirii și privindu-ne pe furiș cu o vagă urmă de ură în ochi.

(Am tot lungit vorba ca să vă las timp să încercați; dacă ați rezolvat problema,puteți trece direct la altă secțiune a almanahului. Dacă nu, continuați lectura, păstrați chibriturile la îndemînă și... cînd prindeți un prieten...)

Soluția există, este unică, este simplă: o piramidă triunghiulară (tedraedrul regulat, ca să vorbim în jargon). O construcție **spațială** deci, în **plan** problema nu poate fi rezolvată. Problemele cu chibrituri sînt pentru a fi formulate **lîngă** și rezolvate **pe** o masă, nu-i așa?. Iar preliminariile, formarea unui triunghi, două, trei, sînt menite accentuării acestui șablon, bătătoririi o dată în plus a sinapselor oricum bine bătătorite. Una dintre cele mai interesante probleme „detector de șabloane", ușor de formulat, pregnantă.

EXISTĂ multe alte probleme similare.

O PROBLEMĂ de cîntărire: de cîte greutăţi diferite avem nevoie pentru a cîntări orice obiect cu masa între 1 şi 121 de grame cu ajutorul unei balanţe cu braţe egale? Se înţelege că lucrăm cu valori întregi, atît pentru greutăţi, cît şi pentru obiecte (în grame) şi că balanţa nu este gradată, se poate găsi numai în două stări: în echilibru şi neechilibrată.

Calculemus. Pentru a cîntări un gram, avem nevoie de o greutate de un gram. Pentru 2 grame ne trebuie încă o greutate de un gram — dar nu avem voie să folosim greutăţi identice — sau de una de 2 grame. Cu cele două putem cîntări şi un obiect de 3 grame. Pentru 4 avem nevoie de o nouă greutate. $4+1=5$, $4+2=6$, $4+1+2=7$. Acoperim acest interval, adăugăm încă o greutate, de 8 grame. Ne descurcăm acum pînă la 15 grame, inclusiv. Ideea este clară: greutăţile trebuie să fie de puteri-ale-lui-doi grame. Combinîndu-le, putem egala orice masă intermediară (ca în matematică: orice număr întreg poate fi scris ca sumă a puterilor lui 2). Cu greutăţi de 1, 2, 4, 8, 16, 32 şi 64 de grame, şapte în total, am rezolvat problema. Ne provoacă o mică ezitare faptul că, cu aceste greutăţi, putem evalua şi obiecte între 122 şi 127 de grame, dar de la 121 şa 127 nu e departe, poate autorului nu i-a plăcut numărul 127 (este număr prim, în timp ce 121 este pătratul lui 11...), sau poate este vorba despre o greşeală de tipar (1 seamănă cu 7). În orice caz, raţionamentul anterior este imbatabil, problema este rezolvată.

Diferenţa între fals şi adevăr este cea dintre afirmaţia dinainte şi faptul că cinci greutăţi, cu masele de 1, 3, 9, 27 şi 81 de grame sînt suficiente pentru a cîntări, în condiţiile descrise, orice obiect cu masa între 1 şi 121 de grame! Automatismul care ne derutează aici este presupunerea că un obiect nu poate fi cîntărit altfel decît aşezîndu-l pe un taler al balanţei şi egalîndu-i masa prin aşezare de greutăţi pe celălalt taler. De ce aşa?! Greutăţi pot fi aşezate pe ambele talere! Scăzîndu-le pe cele de lîngă obiect, dacă există, din cele aşezate pe talerul opus, obţinem masa obiectului. Verificaţi că cele cinci greutăţi menţionate (în total, ele au 121 de grame, aşa a apărut această limită) sînt, într-adevăr, suficiente.

Morala: suspectaţi raţionamentele „sigure", cu atît mai mult cu cît ele sînt mai „evidente", îndoiţi-vă de neîndoielnicele dumneavoastră capacităţi silogistice (parcă mai punea cineva, odată, îndoiala la baza cugetării...) şi nu subestimaţi şabloanele (mai uşor decît să dăm sfaturi bune este doar să dăm exemple reale...).

Gh. PĂUN

SOLUŢIILE JOCURILOR

FANTEZII

Orizontal — 1. SPIRITE — FL / 2. TITANI — MAG / 3. ATOM — FAUN / 4. RIS — ILUZIE / 5. CIUDATE — N / 6. FA — SE — EURI / 7. R — SCAUN — EC / 8. IREALITATE / 9. CERTE — INO / 10. ALBA — SCARA

ÎNTRUCHIPĂRI FANTASTICE

Orizontal — 1. SFINX — OREST / 2. TUCI — ERINIE / 3. ARATARE — INS / 4. TIRANI — ASTE / 5. UI — MEDUSA — U / 6. I — G — MAR — LC / 7. TYFON — SAED / 8. ZAGAN — SI — RR / 9. ALETES — LOBA / 10. ROSU — APE — EC / 11. IS — MARINARI

VISE

Orizontal — 1. SHAKESPEARE / 2. PILOT — ALEI / 3. EMINESCU — VA / 4. REVERIE — SAN / 5. ARE — AV — GALE / 6. ENOT — IRBIS / 7. O — CN — IDEI — T / 8. STIINTIFICE / 9. E — REALA — LZ / 10. AMBIŢII — RAI / 11. RESCA — CODRI

VISARE

Orizontal — 1. BRETON — DROG / 2. EAM — REH — ATE / 3. GRILLPARZER / 4. UINA — IREALA / 5. I — EPA — DA — IR / 6. NESTROY — ORD / 7. SCENA — ANI / 8. TEU — IMAMI — E / 9. AN — OMER — RIS / 10. RIND — NOVICE / 11. INGERI — ECOU

MUZEE ALE FIGURILOR DE CEARĂ

Orizontal — 1. TUSSAUD — ASI / 2. ACTOR — CAROL / 3. SEELER — USA / 4. ALI — OPT — RA / 5. H — EDILI — TEL / 6. AP — ANA — TA — B / 7. MOORE — PAULI / 8. BRR — SALI — ON / 9. UTAH — LONDRA / 10. RASARIT — OE / 11. GREVIN — LIND

Almanahul 99

România literară

Lei 35